Inc. 60(2)

Ad reuerēdiſſimū in chriſto patrem ⁊ il/
luſtriſſimuꝫ dominū dominū Joānē de Ara
gonia tituli ſancti Adriani pſbyterꝝ cardina
lem Leonardus Nogarolus prothonotari
us apoſtolicus.

Librum hūc de mūdi eternitate edidit phi/
loſophie ac ſacre thelogie decus precipuum
Leonardus Nogarolus ,pthonotariꝰ apo/
ſtolicus meritiſſimus nobiliſſimus Veronen
ſis ⁊ Vincentinus.

REAL ACADEMIA DE LA HISTORIA
BIBLIOTECA

Veritur utruꝫ
mundus fuerit eternus: Et
pmo ad partē affirmatiuā
eſt Ariſtoteles ⁊ Aue. 8°
phiſycoꝝ ⁊ . 12° metaphiſi
ce: ⁊ ꝑ celi ⁊ 2° cōmētis mſ
tis: ⁊ 2° de gnātiōe ⁊ fine.
⁊ Aue. de ſba orbis: ⁊ Aui
cenna in ſua metaphiſica.
Pro pte dubia ē ariſto. ꝑ topicoꝝ dicens ꝙ .p
blema querens an mūdus ſit eternus ē pble/
ma neutrum. Et ꝑ celi cōmēto. 22° dic̄ Auē
rois ꝙ Galienus dixit nullū certū habere de
mundo vtruꝫ eēt nouus aut antiquꝰ. Pro
pte negatiua hētur ꝑ celi cōmēto. 101. Geni/
tū qdē oēs pħi eē dicūt ⁊ ſemp: vt pꝫ ibi ⁊ p
totū librū phiſicoꝝ quādo Ariſto. dicit geni
tū intelligit ex tēpore cōtra Platonē: qꝛ ni/
hil poteſt ſm ipm eſſe genitū ⁊ eternū. Et do
minus Albertꝰ magnus in ſuo liᵒ phiſicorū
dicit ꝙ ariſto. in libro de nā deorū poſuit mū
dū hūiſſe pncipiū tpis. Hermes ēt Triſmegi
ſtus inqt: Vniuerſū mundū verbo nō mani
bus fabricatus ē opifex. Plato in Thimeo
mundū ex tēpore factū a deo affirmat. Ma/
gni etiā aſtrologi ⁊ antiq ponūt mundū ha
buiſſe pncipiū tēporis: vt appet in meo libro
ſacro. In iſta qone qꝛ ad volendū intelli
gere ipam fundituꝰ multa reqrūtur. Jdeo pce/
demus p multos tractatꝰ: qbus itellectis po
terimꝰ venire deo cōcedēte magno ad vitatē
qſtionis. Primꝰ ergo tractatus erit recitā
do ſuccincte opiones antiquorum circa hoc.
Secūdus tractatus erit intelligere mēteꝫ
veram. Ariſto. ⁊ auērois de mūdo intelligē
tijs ⁊ de deo ⁊ eorum intellectiōe: neceſſita/
te: eternitate: motiōe: actione ifinitate: ⁊ d
alijs: vt videbitur ibi. Tertius tractatus
erit intelligere vtrum poſſint eſſe plura neceſ
ſe eſſe. Quartus tractatus erit intellige/
re vtrū deus ſit infinitus intēſiue ⁊ de eius i
tellectiōe ⁊ volitione ſm nos: ⁊ vtrū poſſint
eē plura talia. Quintus tractatꝰ erit vtꝝ
creatura poſſit aliqd creare. Sextus tra/
ctatus: poſito ꝙ creatura non poſſit creare
vtrum deꝰ poſſit. Septimus vtrum deus
contingēter cauſet qcquid cauſat. Octauꝰ
vtrū deus ſit omnipotēs. Nonus poſito
quod mūdus non ſit factus ab eterno vtrum
potuiſſet facere aliquam creaturā ab eterno
cathegorematbice. Decimꝰ ⁊ vltimus erit
ponēdo argumēta pro ⁊ contra de eternitate
mūdi: ⁊ reſponſiones pro veritate ⁊c̄. Pri
mo ergo eſt ſciēdum ſcōm quod dicit ariſto.
ꝑ celi cōmento. 101°. Quod oēs philoſophi
poſuerūt mūdum habuiſſe principium cau/
ſatiuum. Vnde dicit ſic. Genitū quidē omēs
eſſe dicūt. Sed genitū hi quidem ſempiter/
num: hi autē corruptibilē quemadmodū ali
qd conſtitutorum: hi autē viciſſim quādoqꝫ
qdem ſic: quādoqꝫ āt aliter habere corruptū
⁊ hoc ſemp perficere ſicut quemadmodū Em
pedocles: altragrantius ⁊ Eraclituſ Ephe
ſius. Anaxagoras aūt vt patet ibi ⁊ ꝑ phiſi/
corum cōmento. 32°. Mundum creat cor/
rumpitqꝫ. Et vt habetur primo phiſicorum
cōmento. 51°. ⁊ . 12°. metaphiſice commento
penultimo. Empedocles dixit: Litem ⁊ ami
citiam rerum eſſe principia. Litem quidem
ſegregando generantem omnia: amicitiam
vero coadunando corrumpentem. Et vt hic
recitat cōmentator: infinities mūdum gene/
rat: infinitieſqꝫ creat. Et anaxagoras pri/
mo phiſicorum cōmento. 31°. Et hic vt reci/
tat cōmentator. Per infinitū inquit quieſce/
re mūdum: ſegregatumqꝫ docuit intellectū.
Tales vero vnus de ſeptē ſapientibus aquā
rerum dixit principium. Anaximander ve/
ro Taletis diſcipulus ex ſuis principiis oīa
producta facit. Mundos dicitqꝫ infinitos
quos modo generari modo diſſolui affirmat
Anaximenes vero ipſius anaximādri diſci/
pulus infinitum docet aerem omniū rerum
cauſam: natoſqꝫ inquit ex aere deos. Ana/
xagoras vero anaximenis diſcipulus: vt di/
ximus: Diuinū inquit animū ex infinita ma/
teria omniū eſſe rerum effectorem. Anaxa/
gore etiaꝫ diſcipulus Diogenes ex aere omīa
facit tanquā ex materia. addidit autem ⁊ di/
uinam mentem ſine qua nihil fieri poſſet.
Archelaus etiam anaxagore diſcipulus vnā
dedit mentem: vnū intellectū: qui d partibꝰ
ſimilibus corporibuſqꝫ eternus omnia gene/
raret. Stoyci ignem omnium principiū faci
unt. Alii vero aliud elementorum. Vnde ꝑ

de anima comento·32·inquit philoſophus: Omnia enim elemēta preter terraꝫ iudicem acceperūt·Hāc enim nulli protulerūt niſi ſi quis dixerit eā eſſe ex omibus elemētis eandemq; fere ſententiā: dicit ꝑmo methaphiſice. Democritus a cāu mūdum ponit: infinitaq; principia ſpē figuraq; differētia vbi ⁊ Epicurus in athomis principia pōit·Socrates nihil ſciri poſſe affirmat: ipſuꝫ tamē creatum dicit. Unde ⁊ ꝑmo metaphiſice ariſtoteles multorū etiam tāgit opiniones. Et ꝑmo phiſiorū ⁊ primo de aīa ⁊ in aliis libris·Plato vero mūdum generat: a deoq; factum affirmat: vt i Thimeo ſatis māifeſtuꝫ eſt· Annum etiā poſuit magnum·36·milliū annorū numeꝝ continentē: quo quidē numero tranſacto oīa ad priſtinuꝫ ſtatū reuerti dicebat Aiebat enim octauā speraꝫ in predicto numero ſuū circulum finire: quod ⁊ Ptholomeus affirmat·Licet Thebit ſibi contradicat: quia non ſuū circulum finire: ſed circuire demōſtrat. Diuidit enim Ptholomeus celum ſtellatū in trecentū ſexaginta gradibus ⁊ gradū vnuꝫ in cētum annis pertrāſire· De platone autē ariſto. ita loquit̄. Sunt autem qdaꝫ quibus contingere videt̄: ⁊ ingenitum aliqd ens corrumpi: ⁊ genitum incorruptibile perdurare: ſicut in Thimeo· Ibi. n. ait Celū factum eſſe ꝙ non ſolū: ſꝫ ⁊ fore decetero ſempiterno tēpore· Uidimus enim in libro de placētibus platoni·Munduꝫ inquit a creatore a quo vniuerſa creata ſūt formatū eſſe. Pithagorici teſte ariſtotele ꝑmo metaphyſice mundū generāt. Auicēna vero mūdum factū voluit: ſed ab eterno ⁊ neceſſario productū· Omēs igit̄ philoſophi ante ariſtotelē mundū factum affirmāt. Ipe vero ⁊ auerrois eiuſq; ſectatores eternū: hoc eſt ſine principio ⁊ fine dicūt mundū: hunc q; nō eſſe genitum ſiue factū: ſed ſolum a ꝑma cauſa dependere ⁊c· vt videbit̄ infra clare ⁊c.

Noſtra vero chriſtiana ac diuina religio in qua nihil falſitatis eſſe poteſt mundum ex tēpore a deo ſolo creatū affirmat: habiturūq; ſinē quantū ad motū: ſeu ſaltem qntū ad generationē: cuius fundamēta multi nō intelligentes inflati magis inherētes vni auctoritati ꝙ ratiōibus eam credūt veris rationibus fundatā non eſſe: imo illis contrariā Qua ex re vt cām tacēdi habeant: hoc opus magno deo cōcedēre incipiemus: cui9 bonorem ſumme deſideramus.

Omnes igitur opiniones: q̄ reprobate non ſunt reprobare oportebit. Plures autem eē mundos a philoſopho in libro de celo improbatuꝫ ſatis: ſic ꝙ deſtruxit: q̄ infinitos ponūt mūdos. Et ſimiliter: q̄ infinities ipm generāt. Oēs etiam illas opiniones inanes de rerū principiis ꝑ phyſicorū improbatas legimus: deriſi athomi excluſū vacuuꝫ: ⁊ inane excluſa Permenidis: ⁊ Meliſi onoroſa ratio de oium rerū vnitate falſa quidē recipiētes ⁊ nō ſillogiꝫantes ſunt: qa peccāt in materia ⁊ in forma. Platonis vero ſententia in creatiōe nobiſcū conuenit: ſꝫ de numero trigintaſex milliū annorum quo finito ad idē reuerti dicebat' oīa. Thebit pro nobis ſatiſfacit: hāc tamē opinionē reprobare nō dignamur. Scotus tamen in quarto adducit rationē Thebit: vbi probat celū ſtellatum nō finire ſuū circulum ab occidēte in oriens· Addit vlterius Scotus: quia nō ſolū a cauſa efficiente dependet identitas effectus: ſed etiā a materia· Materia autē poſſet eſſe oīo alia: vel aliuꝫ ſitum habere in cōparatione ad celū: quia ꝑ actionem liberi arbitrii poſſent corpora impediri ne ſint in ſuo ſitu: ſicut eſſent: ⁊ ita quia actus tales nō ſubſunt cauſalitati celi. ⁊ per cōſequens illi non neceſſario redibūt ad idē nec alii dependentes ex eis. Sed iſta preſuponūt quod detur liberum arbitrium: ꝙ in iſto caſu forte negaret plato: licet alibi concedat· Item adducit incōueniēs reprobatum a philoſopho ꝑmo poſterioꝝ: ꝙ noſtrū addiſcere eſſet reminiſci: Nam impoſſibile eſt habere nobiliſſimos habitus ⁊ latere nos: ſed iſta indigerēt multa perſcrutatiōe. Addidit etiam Scotus quod multi ſunt motus incōmenſurabiles ſimul: ſicut patet de motu facto ſuper coſtam ⁊ dyametrum quadrati: ⁊ per conſequens cum iſti ſint incōmenſurabiles non poterūt redire. Sed iſta ratio nihil concludit: quia redirent ita incōmenſurabiles ſicut nunc. Mihi tamen videtur qđ Plato ſibi contradicat: quia in eo de republica ponit quod boni viri virtuoſi ⁊ perfecti ineternum erunt beati: ſcilicet aīe eorum. Peſſimi vero ineternum damnati: ergo non redibunt ad priſtinum ſtatum· Ariſtoteles tamē probando naturaliter quod corruptū non poteſt redire ad idem numero. Dico naturaliter ſatiſfacit. dimiſſo tamen quod tempus preteritum nunꝙ poteſt redire. ⁊ tamen identitas temporis naturaliter videtur requiri ad identitatem effectus. De proportione autem dyametri ad coſtam: que eſt medietas duple: que non eſt inopinabilis ꝑ nu

merum q̄ eſt mino: ſerquialtera: ⁊ maio: ſer
quitertia. Uide alibi: vide etiam in decimo
Euclidis de multis talibus incōmenſurabi/
libus. Nec volo hic me extendere: quia exi/
rem materiaꝫ: ⁊ propter hoc nō pono ratio/
nē Thebit. Uide in Scoto. Plato etiaꝫ in
Thimeo affirmat deum voluntarie creaſſe
mundū: ⁊ angelos ſua volūtate ſolum eſſe in
diſſolubiles. Ergo ſi hec contingēter fiunt a
dō nō neceſſario reuertent᷑. Et multe alie ſūt
contradictiones: que legentibus libꝛos ſuos
poſſunt apparere.

Secundus tractatus.

c Jrca ſecūdum tractatum: ſcilicet de
mente Ariſtotelis ⁊ Auerrois ꝑmo
queramus q̄ fuerit mēs ariſtotelis:
⁊ auerrois in celo vtrū ſcilicet in illo ſit mate
ria pꝛima. Et dico ꝙ in hoc auerrois licet ex
pꝛeſſe intelligeret mentē magiſtri ſui. Tam̄
noluit imitari ipm̄. immo conat᷒ eſt reducere
ariſtotelis verba ad fantaſiā ſuā: q̇a intelli/
gebat argumentū Joānis grāmatici conclu
dere cōtra ipſum ariſtotelem: ponēdo in ce/
lo materiā. ⁊ intellexerat Galienū ita ſentiē
tem. Et iſta fuit tota cauſa noue ⁊ fantaſtice
opionis. Et ideo vt oēs intelligāt nos vera/
citer recitare opiones iſtoꝛū tam in hoc du/
bio ꝙ̄ in ſequētibus notabimus pꝛimo eē in
ſpiciēdum cōmentum. 8°. phiſicoꝛū. 39. 83°
⁊ vltimū. Jtem. 12°. metaphiſice cōmēta. 30.
35°. 40°. 42. 45. 49. 52. 53. Jterum pꝛimo
celi commenta. 22. 99°. 123°. ⁊. 2°. celi com
menta. 37°. 38°. 39. 64. 65. 72° ⁊ 2°. de ge/
neratione cōmento vltimo. ⁊ aliqua pꝛecedē
tia pauca tamē continentia ⁊ de ſubſtātia or
bis per totum: ſcilicet in q̄nqꝫ capitulis: qui
liber eſt fact᷒ poſt alios: ⁊ plus ſtuduerat: ⁊
magis obſcure locutus ē: q̇a intelligebat mł
ta incōueniētia: ⁊ hoc faciebat vt oſtēderet
mentē ariſtotelis eē ſuam: quia non videbat
ex his que inueniebantur ſcripta in ariſtote/
le poſſe formari ſuā fantaſiam. ⁊ ideo dixit ꝙ
ariſtoteles debuit feciſſe librum de ſubſtātia
oꝛbis: licet ad mānus ſuas nōdum veniſſet.
Adducemus etiam in ſucceſſu multa alia cō
menta pꝛo iſta materia vt videbitur. Et ideo
vt melius mens iſtoꝛum intelligat᷑ pꝛocede/
mus per queſtiones motas ab iſtis: ⁊ pꝛimo
ātequam dicam᷒ aliquid pꝛofiteoꝛ coꝛam deo
ꝙ nihil ex amoꝛe odio ue ad aliquē dicemus.
⁊ imitabimur dictū ariſtotelis ꝑmo celi cō/
mento. 92°. Ubi inq̇t: Neceſſe eſt ergo no/
bis cū fuerit ſollicitudo noſtra circa hāc in/
tentionē querē de his opionibus docc ſcia/
mus q̇d eoꝛū eſt rectū ⁊ quid nō. Et cōmen/
to. 100. inq̇t: Et opoꝛtet q̄ voluerit iudicare
vere: vt nō ſit cōtradicēs ⁊ odiens eū cui cō
tradicit: ſꝫ opoꝛtet eſſe diligentē ipſum ⁊ pa/
cificū ei. Jſta ergo pꝛoteſtatiōe facta añ tri/
bunal dei nō excludēdo ignoꝛantiā noſtraꝫ
erit ꝑma q̄ſtio pu᷒ mota: vtrū de mente iſto/
rum in celo ſit materia. Uidebat᷑. n. aue. ꝙ i
plicaret cōtradictionem ꝙ in celo eſſet mate/
ria ⁊ eſſet icoꝛꝛuptibile: cū ſit in potētia ad
oēm foꝛmā: ⁊ ſit ſubiectuꝫ tranſmutationis
ſubſtantialis: ⁊ in ea ſit potentia ad eſſe foꝛe
alterius ⁊ multa alia vt dicit. Et ideo cū vi/
diſſet Ariſto. ponētē celū ſimplr̄ icoꝛruptibi
le ⁊ ñ hūiſſe ꝑn^m neqꝫ tp̄is neqꝫ cātiuū infe/
rebat neceſſario ibi nō eſſe potētiam contra/
dictiōis: ⁊ inſudauit multum: vt oſtenderet
hāc eſſe viam magiſtri ſui. Dico ergo quod
opinio ariſtotelis fuit ꝙ oio in celo eſſet ma
teria. Sed auerrois tenuit oppoſitū ⁊ voluit
oſtēdere ꝙ iſta eſſet opinio ariſtotelis: ſicut
fecit de multis aliis: vt oſtēdemus in pꝛoceſ
ſu. nec fuit deceptus: quia nō intelligeret ari
ſtotelem. ſed nolens arguere cōtra eum finge
bat opinionem ſuā eſſe opinionē ariſtotelis
Dico ergo ꝙ auerrois ꝑmo celi cōmēto. 20°
ex mente ariſtotelis arguebat in celo nō eſſe
materiā: quia eſſet generabile ⁊ coꝛꝛuptibi/
le aliter potētia illa ad foꝛmā aliam: cum ſit
ibi materia eſſet fruſtra: ſed ex mente ariſto
telis apparet aliter: quia ad hoc ꝙ aliq̇d ſit
coꝛꝛuptibile nō ſolū requirit᷑ ꝙ habeat mate/
riam: ſꝫ etiam req̇ritur cōtrarietas: qđ non
eſt in foꝛma celi. Unde cū omis coꝛꝛuptio: ⁊
generatio oꝛiat᷑ ex cōtrarietatibus: q̄ inueni
untur in elemētis: cum ariſtoteles declara/
uit ibi ꝙ hoc coꝛpus eſt ſupꝛa elementa: viſuꝫ
eſt ſibi declaraſſe ꝙ non ſubiaceat cōtrarie/
tatibus: ⁊ per cōſequens neqꝫ coꝛruptiōi ne/
qꝫ generationi. Unde dicit ariſtoteles ibi:
Conſulta ergo bene fuit natura cum fecit h̄
coꝛpus gloꝛioſum nō generabile neqꝫ corru/
ptibile ⁊ remouit ipſum a contrario. Gene/
ratio enim ⁊ coꝛꝛuptio neceſſario fiunt in cō
trariis. Et ideo ariſtoteles vult ꝙ iſta ē q̄n/
ta eſſentia: ſcilicet ſupꝛa quattuoꝛ elementa
eleuata ab omni generatione ⁊ coꝛruptione:
⁊ contrariis. ⁊ ideo habet motum circularē:
qui motus non habet contrarium. Neque in
tranſlatione Auerrois fit aliqua mentio de
ſubiecto: licet in tranſlatione noua dicatur
pꝛopter fieri quidem omne generabile ex con
trario ⁊ ſubiecto quodam: ⁊ coꝛꝛumpi ſim/
pliciter: ⁊ ſuppoſito quodam in tranſlatio/

ne antiqua dicitˀ nō generatˀ niſi ab aliquo fa
bricato ei contrario ⁊ nō dicit ꝙ ſi habȝ ma
teriam ſit incorruptibile: ſed eſt vna copula/
tiua ꝙ corruptibile habet materiā ⁊ contra/
rium. Unde ꝑmo celi cōmento.92° vel.39°.
dicit ariſtote. ꝙ omne ſenſibile habet mām
Et licet loq̄tur de toto mundo ꝑ ariſtote. ta/
men videtˀ ꝙ ſi celuȝ ē ſenſibile ꝙ habeat ma
teriā. Unde dicere ꝙ materia ē ſenſibilis for
ma vero intelligibilis. Et ſi dicatˀ ꝙ ariſto/
teles commēto.39°.94°.95°. dicit ꝙ totus
mundus q̇a cōtinet totam materiā non ē cor
ruptibilis. ergo videretˀ ꝙ illud qđ non habȝ
totam materiā: ⁊ habet partē poſſet corrum
pi. ⁊ ſic celuȝ capiendo pro pte mundi poterit
corrūpi: dico ꝙ ariſto. non dicit ſic: ȝ ꝙ q̇a
eſt ibi materia videretˀ ꝙ poſſent eſſe plures
mūdi; quia materia ē caūa indiuiduatiōis ⁊
facit ꝙ aliq̄d ſit vnū conſtitutorū pticulariū
quia dicimus hoc celum: ⁊ tūc aut ſunt talia
plura aut poſſunt eē. ⁊ ideo dico ꝙ ex hoc ſe
quitˀ ꝙ ſunt plures celi ſicut pōitˀ Auerrois:
vt videbitur infra de pluralitate celorū ꝑpter
quātitatem: ȝ nō infinitatē ſucceſſiue: quia
nō eſt ibi materia q̄ eſt caūa corruptionis: ⁊
ita ariſtoteles ponit pluralitatē ꝑpter mate
riam: ⁊ nō infinitatē; quia nō eſt ibi contra
rietas ſine qua nō eſt generatio ⁊ corruptio.
licet infra dicemus cōtra ariſtotelē ⁊ Auer.
ꝙ cum talia ꝑ eos ſint a ſe in illo priori nō re
pugnabit multitudo infinita: q̇a per ipos in
neceſſarijs nō differt eſſe a poſſe: ꝙ primū. n.
nō repugnabit nature pluralitas ex ſe: ⁊ ta/
lia ſunt a ſe: ⁊ neceſſario ſequeretˀ ꝙ infinita
talia ſunt. ⁊ hoc argumentum eſt ita contra
Auerro. ſicut cōtra ariſtotelē. Qȝ autem ar/
guebat Auerrois ꝙ ſi eſt ibi potētia ad oēm
formam: quia ibi materia: ⁊ per cōſequens
potētia ad corrumpi. ergo poſſibile ē ꝙ cor/
rumpatˀ: ergo celum non incorruptibile. ¶Re
ſpōdēt ariſto. ꝙ aliud ē loq̄ noīaliter ⁊ aliud
ꝟbaliter. vnde ꝙ aliq̄d poſſit corrūpi ꝟbali
ter ⁊ nō reducatˀ ad actū: vel non poſſit redu
ci ē impoſſibile: ⁊ implicat: nā ſequeretur ꝙ
poſſet corrūpi ⁊ nō poſſet corrūpi: ȝ ꝙ noīali
ter habeat potentiā ad corrūpi: ⁊ tamē nūq̄
reducatˀ ad actū: vel nō poſſit corrūpi verba/
litˀ: nō ē incōueniēs: q̇a nō poteſt corrūpi ꝟ
baliter: q̇a deficit ſibi contrarietas: que eſt
vna cārum requiſitarum: vt poſſit verbali/
ter corrūpi. Et ideo licet ſit ibi potentia no/
minalis: que eſt ſubiectum corruptionis: ⁊
ſuſceptiua omniū formarū: tamē non poteſt
reduci ad actum; quia nō habet verbaliter:

ꝙ poſſit reduci. ȝ quia eſt ibi potētia noīalis
īdo ſufficit ꝙ licet nō poſſit in hoc reduci ad
actum ꝙ ſaltem in ſpē: ſed verbaliter impli/
cat. Habet ergo ariſtoteles pro inconueniēti
contra Platonē ꝙ aliquid habeat caūas to/
tales corruptiōis: ⁊ nō poſſit corrumpi. Un
de qđ dicitur ab Ariſtotele 2°. celi cōmento
50°. de ſtellis fruſtra feciſſet ſtellas mobiles
⁊ non daret ſibi inſtrumēta bene dicit ariſto
teles. Unde aliud ē loqui poſitiue: ⁊ aliud ꝑ
uatiue. Unde ꝙ aliquid ſit mobile verbali/
ter naturaliter: ⁊ natura nō dederit inſtru/
menta ad mouēdum: bene eſſet factū fruſtra
in natura: ȝ ꝙ in iſto ſit potentia noīalis ad
corrūpi: non verbalis: que non eſt caūa tota
lis nō eſt inconueniēs ſi non poteſt corrum/
pi verbaliter. Unde bene etiam ſeq̄tur nega/
tiue: hoc nō habet materiā ergo nō eſt corru
ptibile verbaliter. ſed non ſeq̄tur: habet ma/
teriam: ergo eſt corruptibile verbaliter.
Omne ergo quod habet potētiam ad moue/
ri verbaliter habet inſtrumēta: ȝ nō omne:
quod habet materiam ſine qua non eſt corru
ptio verbalis eſt corruptibile verbaliter: ſed
ſi habet omnes cauſas: que ſint cauſe ꝙ ſit
corruptibile verbaliter poteſt corrumpi ver/
baliter. Notandum tamen ad honorem
glorioſe fidei noſtre chriſtiāe ꝙ licet iſto mo/
do fugiat ariſtoteles: tamē ponēdo celum in
genitum ex ſe neceſſarium nō fugiet in veri/
tate: quia cum celum ſit ex ſe neceſſarium per
nullam potentiam neq̄ȝ naturalem neq̄ȝ ſup/
naturalem poſſet corrumpi. Lȝ ḡ nāſr poſſet
fugi dicēdo ꝙ iſta potentia noīalis ñ poteſt
reduci ad actum propter defectum contrario
rum ab agente naturali. tamen ꝙ ſit ibi illa
potentia noīalis: ⁊ a nullo poſſit reduci ad
actum ſimpliciter: videtur omio in natura
eſſe fruſtra. Unde intellige bene ꝙ non eſt in
conueniēs ꝙ aliquid potētiam habeat noīa
lem: ⁊ tamē nunq̄ corrumpatur neqȝ ſm to
tum neqȝ ſm partes: ſed ꝙ aliquid: nota pū
ctum: habeat potētiam nominalē: ⁊ nō cor/
rumpatur: nec poſſit corrumpi nec ab agen/
te naturali nec ſupernaturali illa potētia no
minalis eſt fruſtra: ſed ꝙ nunquā corrum/
patur nec poſſet corrumpi ab agente natura
li: propter hoc non eſt fruſtra. Ariſtoteles
ergo ſolum fugiebat q̄tum ad eſſe corrupti/
bile: quia ſi non ibi contrarietas non poteſt
corrumpi naturaliter ergo ſimpliciter eſt in/
corruptibile ſm ipſum: quia omne agēs ſub
ſtantialiter agit per contrarium ⁊ per con/
tractum. ⁊ ideo ſequitur: apud ipſum ē incor

ruptibile ab agēte naturali.ergo ſimpliciter
incorruptibile fugit ergo bene ariſtoteles ď
incorruptibilitate: ſed non fugit de illa potē
tia noiali ꝙ erit ibi fruſtra ſi nullo modo po
teſt reduci ad actum: licet diceretur ab aliq/
bus ꝙ ſufficit ꝙ poſſit reduci ſm ſpēm: ſed
ſcđm nos bene ſequit̃ ꝙ a nullo agente natu
rali propter defectum cōtrariorum non po/
teſt reduci ad actum: ſed ſufficit vt illa potē/
tia nō ſit fruſtra ꝙ poſſit reduci per agēs na/
turale vel ſupernaturale: vt dicit Scotuſ in
ꝑmo de anima intellectiua circa potētiā ma
terie.⁊ ita dicit' etiam in.4to.de fine noſtro
attingibili: ſcilicet de obiecto beatifico: ſcili
cet ꝙ actus ille nō poteſt eſſe niſi a ſolo deo:
⁊ tamen intellect⁹ poſſibilis eſt naturalit̃ re/
ceptiuus illius act⁹.⁊ ideo ariſtoteles q̇ poſu
it mundū ex ſe ⁊ nō creatuʒ nō poteſt ita ſal
uare. Et ideo benedict⁹ deus q̇ compꝛehen/
dit ſapiētes in ſtultitia ſua. Neqꝫ tu igitur
Auerrois neqꝫ tu ariſtoteles habuiſtis veri
tatem: q̇a tu ariſtoteles cum ponas ibi mate
riam ⁊ per cōſequēs potentialitatem noialē
neceſſario eſſet ibi fruſtra. Dico in hac mate/
ria particulari que eſt ſub forma celi ſi ſim/
pliciter nō poſſet reduci ad actū: ſed ꝑ agens
naturale vel ſupernaturale. Et ideo tu auer/
rois defeciſti: quia licet ibi eſſet poſſibilitas
ad formā: vt dicebat ariſtoteles: intelligere
debeamus ꝙ vel ꝑ agēs naturale vel ſuper/
naturale poterat reduci ad actū. In tua autē
opīone quomodo ďfeceris videbis infra.⁊
ideo ſi ambo poſuiſſetis ꝙ eēt ibi materia ⁊
ſine cōtrariis.⁊ per cōſequēs ꝙ eēt incorru/
ptibile ab agēte naturali nec a ſuis cōtrariis
intrīſece poſſet corrūpi: ſed poterat durare in
perpetuuʒ: poſita tamen dependentia ⁊ ma/
nutenētia generali a deo: tamē ꝙ ab extrin/
ſeco a potētia ſupnaturali poſſet reduci ad a/
ctum bene dictū fuiſſet: ſicut dicimus ꝙ de⁹
poſſet anihilare angelū.⁊ ideo o auerroiſ vt
poneres tuā opīonem: quā volebas eſſe ari/
ſtotelis quē videbas incidiſſe in foueā poſui
ſti multa q̇ in ſequētibus videbūtur ſi erunt
bene dicta. Fuit ergo omīo opinio ariſtote/
lis ꝙ materia eſſet in celo. Unde ꝑmo celi cō
mento.5°.vbi dicit ꝙ natura eſt principium
motus ei⁹ in quo ē: ⁊ dubitat quomodo er/
go in celo ē talis forma.vnde.2° phyſicoruʒ
Natura dicit̃ de materia ⁊ forma. Uide A/
uerro.ibi q̄ño vult ſemꝑ reducere ariſtoteleʒ
ad ſuā opīonem: ⁊ nō eſt ita. Ideo ariſto.ꝓ/
cedit ad inueſtigādū que eſt iſta forma intri
ſeca que moueat.⁊ cōmento.13°.tunc dicit

Ex his quidē vtiqꝫ māifeſtū ꝙ nata eſt q̇dā
ſƀa corporis preter has q̇ hic cōſiſtētias di/
uinorum ⁊ ꝑor harū oium: ⁊ ꝙ q̄to magis e
longata eſt a nobis: tāto plus hēt naturam
honorabilē: ⁊ ideo neqꝫ grauis neqꝫ leuis:
cōmento.17°. Et ideo cōmento.20.dicit: ꝙ
hoc corpus non ē generabile neqꝫ corrupti
bile: q̇a nō eſt compoſitū ex contrariis.⁊ iđ
commento.21° ꝙ nō auget̃ neqꝫ minuit̃. Bo
nus. Auerrois addit: q̇a non habet materiā
neqꝫ cōtraria.⁊ ideo.22°.concludit ꝙ ē in/
alterabile inſenſibile ⁊ eternuʒ: vt apparet
ſenſu viſu.ſ.⁊ ratione ⁊ auctoritate antiquo/
rū: ⁊ vlteri⁹ cōmento.23.concludit ꝙ motus
circularis nō habet cōtrarium. Et poſtq̄ lo
cutus ē de grauitate ⁊ infinitate dicit ꝙ nō
poſſunt eē plures mūdi. Mirū ē aūt cum di/
xit ꝙ mūdus ē vnus: lʒ ſit ex materia ⁊ deter
minatis ⁊c̄.q̇a cōtinet totam materiā: ꝙ nō
dicat partē: ſcilicet celū nō habere materiaʒ
Poſteaq̄ etiā pꝛobauit ꝙ celū non eſt infini/
tum.⁊ ꝙ eſt incorruptibile ⁊ ingenerabile:
trāſiuit ad ſecūdum librū vſqꝫ ad tertiūdeci/
mū cōmentū: vbi dicit ꝙ ſi celū habet aiam
⁊ pꝛincipiū motus neceſſario habet ſurſuʒ ⁊
deorſū: dextrū ⁊ ſiniſtrū āte ⁊ retro.⁊ Auc.
dicit ibi ſm ſuā fantaſiam. Sed ariſtote.ca/
pit celū capiēdo celum cū ſuo motore extrin/
ſeco.ſed tamē adhuc ſtat argumētum: q̇a ſi
ē corpus naturale videt̃ habere in ſe pꝛinci/
pium mot⁹ ⁊c.vt ſupꝛa. In cōmento ergo.17
vbi oſtēdit ꝙ motus circulares plures ſunt:
cū tamen nō ſint cōtrarii.⁊ ibi dicit ꝙ dei o/
peratio īmortalitas neceſſe: ita ꝙ deo motū
ſempiternū exiſtere ꝓpter hoc habet circu/
culare corpus ꝙ natura circūmoueat̃ ſemper
Et ideo dicit qꝛ eſt tale corpus natura: circū/
mouet̃ ſemꝑ.⁊ ideo motus circularis ē nāl̄is
aliter nō eēt etern⁹. Deinde vēit ad cōmētum
61^{m}.vbi dicit ꝙ iſta corꝑa ſūt viua: ⁊ habēt
actionē aialem.⁊ Auc.ibi bene fūdat ſuā opi
nionē de motore coniūcto. Unde dicit: De/
claratū ē ī phyſicis ꝙ motor corporū celeſtiū
non ē in mā̄.⁊ declaratū ē in libꝛo de aia: qđ
illud qđ ē huiuſmodi ē intellect⁹: ⁊ declara/
tū eſt in tractatu ꝑmo ꝙ forma intelligibiliſ
nō mouet̃ niſi ſcđm deſideriū qđ fit a ſuo in/
tellectu: q̄ꝓpter neceſſe ē vt ſuū imaginatū
oē ē corp⁹ celeſte hn̄s deſideriū ⁊c.⁊ in verita
te nō ē ita ſicut iſte dicit: ſed vt .s̄.diximus.
vn̄ in ſequētib⁹ videbim⁹ ỽitatē q̄ño intelli/
gat illud eē aiatū. Dico ariſto.imo ī vna trāſ
latione loq̇t̃ cōditiōaliter ⁊ dubitatiue.⁊ ita
videbim⁹ ď dextro ⁊ ſiniſtro. Et ideo ad ar/

gumentū ſupra vbi dicebatᷣ ꝙ ſi celū nō habꝫ
aīaꝫ q̄ moueat ⁊ moueatᷣ. iſte motꝰ n̄ erit nālᷣ
⁊ a pͥncipio intrinſeco. Dico ergo ꝙ cū ſit ꝓ/
batū ꝙ hoc corpꝰ nō ſit generabile neqꝫ corru
ptibile ſicut cetera corpa ꝙ etiā d̄betᷣ habere
aliū modū mouēdi ꝙ̄ alia corpa. Et intētiōe
enim Ariſto. ibi hoc ſolū eliciᷣ ꝙ hoc tetum
intelligētia cū corpe accepta hēt in ſe ꝙ poſ
ſit moueri ⁊ mouē. vn̄ illa corpa nālit mouē
tur: ⁊ opatio motoris ē mouē. Unde dicatᷣ:
ꝙ ſunt aliq̄ in natura q̄ hēnt in ſe pͥncipium
motꝰ ⁊ q̇etis: vt elemēta plante ⁊ aīalia q̄daꝫ
q̇a nō corruptibilia nō hēnt i ſe pͥncipiū mo/
tus intriſecū: q̇a poſſent corrūpi: ſi haberēt
a ſe ꝙ poſſent moueri a ſe: q̇a neceſſario iſur
gerer ibi cōtrarietas. tamē q̇a ſūt corpa q̄ na
turaliter inclinantᷣ ad moueri: poſſunt moue
ri ab alio. alia ſunt eēntia q̇a non ſunt corpa
nō poſſunt moueri nec a ſe nec ab alio: vt in/
telligētie ſm ariſto. tamē bene poſſūt mouē
ſꝫ nō ſe. eſt ergo aliq̄d qd̄ moueᷣ a ſe. i. a pͥnci
pio in ip̄o: q̇a oē quod moueᷣ moueᷣ ab alio
Aliud ē quod moueᷣ ſed nō a ſe, nec a pͥnci/
pio in illo ſꝫ ab alio. ⁊ aliud qd̄ mouet ⁊ non
moueᷣ. aliq̄d ergo moueᷣ ⁊ mouet. aliq̄d mo
uetur ⁊ nō mouet. aliq̄d mouet ⁊ nō moueᷣ:
⁊ iō videre in ſubſtātiis: mā pͥma: nō loquor
de ſecūda: moueᷣ ⁊ nō mouet q̇a incorrupti/
bilis. Cōpoſitū ꝟo corruptibile hēt in ſe qd̄
moueat ⁊ moueᷣ. Lꝫ ergo celū ſit corpꝰ natu/
rale ſufficit ꝙ moueatᷣ: ⁊ ꝙ ſimul accipiendo
cū intelligētia aliq̄d ſit mouēs ⁊ aliq̄d motū
Un̄ vult dicere ariſto. ꝙ tota nā celi ē ꝙ nāli
ter moueatᷣ. ⁊ iō ⁊ ip̄m ⁊ motꝰ eiꝰ ē circulare:
⁊ iō nō cōpetit ſibi mouē: ſꝫ ſolū illi cuiꝰ opa/
tio ē circa ip̄m: ita ꝙ ſicut illiꝰ ē mouē: ⁊ ſua
ꝓpria opatio ē mouē: ita ꝓpriū naturale iſtiꝰ
ē moueri. Et iō accipiᷣ vnuꝫ ex his duobꝰ: ⁊
ſicut vniꝰ nō ē moueri: ita alteriꝰ nō ē mouere
Hec. n. ē ꝟa ſnīa ariſto. intelligēti nota: tam̄
ſm noſtros ꝙ motꝰ celi melius diciᷣ eē i pōa
neutra ꝙ̄ naturali: q̇a aliquando q̇eſcet ⁊ ſic
internū violēter ſtaret in q̇ete. Dico ergo ꝙ
bene dixit. B. T. in hoc in ſūma. q. 68. arti.
2ᵒ ꝙ opio ariſto. fuit ꝙ in celo eēt mā ſꝫ pͥua
ta cōtrariis. Et non teneo cū Scoto in hoc:
ꝙ in celo non ſit materia ſꝫ ariſto. nec teneo
cū Gotifredo q̄libeto 5ᵒ. q. 2. nec cū Henri/
co q̄libeto 4ᵒ. q. 16. q̄ volebāt ꝙ eſſet in celo
materia alterius rōnis a noſtra. Credo. n. ꝙ
hoc accipit ab Auer. de ſubſtātia orbis cō/
mēto vltio: vbi dicit ꝙ materia celi hēt eſſe
mediū inter materiā: q̄ ē oio in potētia ⁊ intᷣ
actū pͥmū. ſ. tres dimēſiōes; ſꝫ hoc nō poteſt
ſtare: q̇a illa non eſt materia: vt dicit: ſꝫ ꝓpe
ſb̄m magis. vn̄ vult ꝙ illud ſb̄m ſit forma in
actu ⁊c̄. vt videbiᷣ clare ⁊c. Nā bene arguit
Scotꝰ cōtra ip̄os in 2ᵒ. ⁊ ita de appetitu mē
ſaciatꝰ ꝑ illā formā. Sed non dicat: obſecro
Scotꝰ ꝙ ſūt aliq̄ q̄ volūt ſilᷣ theologari ⁊ phi
loſophari. Nā. B. T. recitauit verā opionē
ariſto. Sed maledictus auer. intelligens ex
hoc cōcludi poſſe mūdum habuiſſe pͥncipiuꝫ
finxit maledictā fantaſiā in hoc ⁊ in multis.
Unde mirū ē ꝙ Joānes grāmaticus nō itel
lexerit mētē ariſto. ⁊ tamē dicit hoc argumē
tū de mā cōcludē contra ꝑipateticos. Et Ga
lienꝰ ꝓpter hoc dixit nullū certū habē de mū/
do. Et Alexander ⁊ Themiſtiꝰ ⁊ alii cōmen
tatores nūꝙ̄ aliq̄d dixerūt de fantaſia Aue.
licet Themiſtius aliq̄liter loquatᷣ dubitati/
ue hic vt recitat cōmētator de diuerſa maṫia
Sicut ergo tu Scote dicis ꝙ poteſt ꝓbari ꝑ
rōnes naturales ꝙ deꝰ clare viſus ē finis vlti
mus noſter. ⁊ tamē nō pōt ꝑ agēs nāle habe
ri illa viſio: ſꝫ ſufficit ſupnaturalē. Ita ariſt.
probauit ꝙ in celo ē materia: ⁊ non vēit ad
cognitionē agētis ſupnaturalis: vt poneret
celū factū a deo ⁊ ab illo conſeruatū: ſꝫ ſoluꝫ
ꝙ non poterat corrūpi verbaliter. Unde vi/
debat celū ſupra elemēta in q̇bus contraria:
vt ſupra: ⁊ videbat elemēta corrūpi ſcd̄m ptē
⁊ motū circularē in celo: ⁊ neqꝫ ſcd̄m totū ne
qꝫ ſcd̄m ptē corrūpi: ideo poſuit ip̄m incorru
ptibile. Q̄ aūt ariſto. dicat. ioᵒ. metaphiſice
ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differāt plus
ꝙ̄ genere: videbiᷣ cito ⁊ alibi reſponſio ſi in
telligatᷣ de gnē ſb̄o vel gnē pͥdicamētali remo
to vel ꝓpinquo. Poteſt tamē dici ꝙ non im/
plicat materiā non eē in celo. vnde deus po/
tuiſſet facere vnā formā extēſam cū quātita/
te ſolū. Unde nos ponimꝰ ꝙ compoſituꝫ hēt
vltra mām elemēta ſiue ꝟtualiᷣ ſiue formaliᷣ:
formas ꝑtiales ſcd̄m me ⁊ formā vnā totalē. lꝫ
alii ponāt formas vles ⁊c̄. Elemēta ꝟo non
hn̄t niſi mām ⁊ formā: ⁊ q̄ntitatē ⁊ q̄litates.
⁊ tūc pōt ēt inueniri vna nā, q̄ ſit extēſa ⁊ non
hēat niſi formā cū q̄ntitate ⁊ non q̄litates a/
ctiuas neqꝫ paſſiuas ſꝫ ſolū lumē rarū ⁊ den
ſū ⁊c̄. talis natura. n. pōt eē: q̇a nō implicat.
⁊ nō erit neqꝫ grauis neqꝫ leuis: q̇a nō ibi e
lemēta neqꝫ maṫia: ⁊ tū potīt ibi eē raritas
⁊ maria q̇a forma valde ſimplex, ſine maṫia. Et
iō ſuꝑ oia elemēta: vt dicit ariſto. Et lꝫ non
poſſet corrūpi a ꝯtrario nec ab intrinſeco. ta
men ab extrinſeco volūtarie agēte: nec pone
retᷣ ꝙ itelligēt: tamē ibi eēt motor extrinſecꝰ
q̄ moueret illā formaꝫ cū q̄ntitate ⁊ illa n̄ mo

uēt ⁊c· Que autē fuerit opi. Auerro· de celo ⁊ vtrū ſit aīatū ⁊ q̄uō nō ē ibi materia: cōſe/ quens ē vt recitem⁹: q̄a meo iudicio multi et multi recitāt ⁊ nō mētē auer· ⁊ iō ſūmarie an teq̄ declarem⁹ opionē auer· ponem⁹ totā ſen/ tentiā q̄nq̄ capl'oꝝ de ſubſtātia orbis ⁊ non imitabimur falſas expoſitiōes illi⁹ ioānis de Giandumo q̄ dicitur fuiſſe illa maledicta aīa auer. ⁊ vt oēs facile poſſint intelligere ſi hec quā dicem⁹ ex dictis allegādis ſit opio auer. ꝑmo ponem⁹ narrādo ſuā opionē: ⁊ incipie/ mus a negatiuis: poſtea narrabim⁹ mentem ipi⁹· Dico ergo ꝑmū iſtā negatiuā: q̄ ſic tenet ab oīb⁹ ee de mēte auer. q̄ ī celo nō ē mā. Se cūdo q̄ de mēte ipi⁹ nec ī celo ē mā̄ia eiuſdem rōnis cū noſtra nec diuerſe· Tertio q̄ celum nō hēt aīam vegetatiuā: nec ſenſitiuā: ꝫ ſo/ lū imaginatiuā ⁊ intellectiuā. Et q̄ ibi n̄ ſūt cōtraria: q̄a nec ſb̄m ſeu materia. ⁊ iō vt ve/ niam⁹ ad affirmatiuas. ꝑmo rogo legētes li/ brū noſtrū ne derideāt qđ dicam⁹ hoc qđ ſe/ quit ee mētē auer. q̄a multis videbit̄ ex̄ncum q̄ talis hō iſta dixerit: nā bene vidim⁹ ⁊ itel/ leximus quid dixerūt alii⁹ eſſe mentem auer/ rois· Et Scot⁹ qui vidit vel dubitauit đ iſta opinione auer. dicit q̄ auerrois nō poſuiſſet ſic ⁊ hic vbi loq̄tur de aīa vel foīa celi q̄. ſ. n̄ ē extenſa cū ponat ipam intelligētē ⁊c. Sed nos ponem⁹ ita clare dcā auer· q̄ null⁹ niſi ſit paſſiōat⁹: nō poſſit negare hāc ee mentē auē. Primo igit̄ recitabim⁹ ſūmarie ⁊ veridice q̄c q̄đ dicit̄ ab ipo auer. in q̄nq̄ capl'is de ſb̄a or bis· Uolens igit̄ auer· oñdē q̄le corp⁹ ſit illđ celeſte: ⁊ q̄uō: ⁊ q̄đ dicit ꝑmo q̄: ſicut in nāli bus. ſ. in libro phiſicoꝝ ex ipa generatōe ⁊ cō ruptiōe fuit ꝓbatū dari duo ꝑncipia rerū in/ trinſeca ex q̄b⁹ cōpoſitū ꝯponit̄ qđ generat̄ ⁊ corrūpit̄. Ita ēt in corpe celeſti p ipm motum localē fuit declaratū ibi ee duo ex q̄b⁹ compo nitur corp⁹ celeſte. Nā oē qđ mouet̄. 7° phi ſicoꝝ ab alio mouet̄: ita q̄ ē clare mouens ⁊ motū: ⁊ in p ſe motis ⁊ mouētib⁹ ne ꝑcedat̄ ī infinitū ē dare moueñs diſtinctū a moto. ⁊c. Ideo vidēdū eſt de iſtis duab⁹ naturis vtrū ſint materia ⁊ foīa: ſicut in corpib⁹ inferiori/ bus corruptibilib⁹. ⁊ dicit q̄ cū cauſe genera/ bili ū ⁊ corruptibiliū ſint diuerſe a cāis incor ruptibilib⁹: nā corruptibile ⁊ incorruptibile differūt pl⁹ q̄ gnē· x°. metaphiſice op₃ vidē q̄ iſte cāe ſint. Dicit ꝫ ꝑmo q̄ ariſto· īuēiti re bus trāſmutatōes in ſb̄a ⁊ in q̄litatib⁹ ꝑma vocat̄ generatio ⁊ corruptio. ſecūda alteratō ⁊ ꝑme ens in potētia ē ſb̄m. ſecūde ens ī actu. ⁊ ſb̄m ē cōe q̄ hab⁹: ⁊ in q̄libet generatōe ſi

eē ꝑcedit eē ⁊ ei⁹ quod fit· nō· n. fit nīſi illud: quod nō ē ſimil'r in vtraq̄ in ſb̄o poſſe ꝑxce/ dit eē in ſubiecto: qđ· n. ē impoſſibile nō ſit Potet ergo Scot⁹ in. 8. diſtinctōe de imu/ tabilitate q̄uō male ipōit ariſto. đ āgelis ꝓdu ctis ab eterno: l₃ nō ſint in ſb̄o: nec pōt fugi hic ad poritatē nāe. Ulteri⁹ đclarata nā ma terie ꝑme pōit differētiā de potētia abſoluta q̄ ē ipa materia: ⁊ de reſpectiua. l₃ aliq̄ inter ipam materiam ⁊ reſpectū ponant eē poten/ tiam poſitiuā abſolutam: q̄ ē q̄dam q̄litas: Dicitq₃ vlteri⁹ q̄ forme generabiliū diuidūt ſm diuiſionē materie hētis in ſe q̄titatē ⁊ q̄libet foīa h₃ ſuā q̄titatē terminatā. vnđ de q̄titate terminata ⁊ intermiata q̄ nunq̄ rece dit a materia: ſatis dicit: ⁊ alibi dixi. Dicitq₃ q̄ ens in actu ē ſb̄m oīum accidētiū: excepta q̄titate interminata: cui⁹ ſubiectū ē materia ꝑma. ⁊ pp hoc dcm̄ ſurrexit tanta diuerſitas īter doctores· ⁊ tūc dicit q̄ forme elemētoꝝ ſūt cōtrarie: q̄a vna adueniēte alia corrūpit̄. ꝫ q̄titati nihil ē cōtrariū. iō ſemp remāet q̄ titas intermiata. vnde q̄titas t̄minata rece dit ſicut forme de q̄b⁹ exēplificat. vnde ſi to/ ta q̄titas recederet: tūc q̄tū fieret ex nō q̄n/ to: ⁊ corp⁹ ex nō corpe: q̄titas tū termiata re cedit ſed nō recedit: puta foīa aq̄ niſi q̄n ve/ nit maīia q̄titas aq̄: tūc recedit ⁊ aduēit for ma ignis. Dimittat̄ nūc de vltio eē ⁊ ꝑmo nō eē ⁊c· ⁊ tūc dicit q̄ q̄litates duob⁹ corpib⁹ cō trariis cōes remanēt· Et exēplificat de dya/ fonetate: ⁊ hoc videt̄ cōtrariū ei qđ dixit: q̄ ſubiectū oīum accñtiū ē ens in actu ꝑter q̄ti/ tatis intermiate: nā ſi remāet dyafoneta ſcō rupto cōpoſito q̄uō pōt hoc ſaluari· Uide ali bi: ⁊ vide in Marſilio Inguē· Dicit vlteri⁹ auer· q̄ ſubiectū nō denudat̄ a forma niſi per forme corruptionē: ⁊ nō ē foīa in ſubiecto ni ſi p agēs exhēs illā de potētia in actū· Et ex iſto dcō bn̄ intellecto ſoluent̄ oēs q̄ōnes q̄ ſi/ unt de rōe ſeminali in materia: vt declaraui alibi· dicitq₃ auer. vlteri⁹ q̄ neceſſe ē has for/ mas eē cōtrarias vt ſit corruptio· Cōcludit ꝫ vt vēiat ad vnū de ꝑncipal'r intētis q̄ ſi ali q̄ corpa ſimplicia ſint q̄rū forma caret cōtra/ riis cōtingit q̄ ille forme ſint nec gnābiles: nec corruptibiles: nec hētes ſubiectu₃ cōe. Iſta vltīa pticula nūq̄ poſita ē ab ariſto. ſed ab iſto: ita q̄ poſuit cām generatiōis ⁊ corru ptionis eē cōtrarietatē exiſtentē in formis ⁊ ſubiectū cōe. Dicit vlteri⁹ vt vēiat ad ꝓbādū ſuū intētū q̄ cā iſtorū eſt: q̄a materia recipit ꝑmo dimēſionē interminatā q̄ t̄minatā. Et q̄a materia eſt in potētia ad plures foīas: ⁊

nō ad vnā ſolū. vn̄ pp̄ habere p̄mo q̄titatē: q̄ ē extēſa poſſunt recipi in ſubiecto plura. ēt in eodē tp̄e ⁊ non ſolū ſucceſſiue. ⁊ q̄a ē i po/tentia ad plures formas. ideo nō retinet ſo/lū p̄mā ⁊ vnā. Concludit ergo negatiue. er/go ſi videris vnū ſubiectum qḋ non recipiat niſi vnā formā. ſemp̄ intellige q̄ illud ſubie/ctū ē nūero vnū ſimpliciter. ⁊ nulla multitu/do ē in eo oīo neq̄ʒ in potentia: neq̄ʒ i actu: ⁊ non ē diuiſibile ſm̄ formā: neq̄ʒ forma per eius diuiſionē: ⁊ cā hui⁹ ē: q̄a q̄titas nō fū/datur p̄mo in illo ſubiecto ante receptionem forme: ſed forma p̄cedit q̄titatē intermina/tam in celo: nā ſi forma recipeȓ i ſubiecto me/diante q̄ntitate: tūc illa forma eſſet diuiſibi/lis ſicut illa quātitas extēſa: vel ſicut ſubie/ctū extēſum eēt diuiſibile ⁊ tunc illa forma eſ/ſet in p̄tes finitas. ⁊ per cōſequēs eſſet potē/tie ⁊ actiōis finite in vigore: q̄a in maiori q̄/tate plus eſſet de forma. Et ideo ibi eſſet ma/gis ⁊ minus totū ⁊ pars. Si igiȓ ē aliqua for/ma que nō recipit magis ⁊ min⁹: nec diuidiȓ per diuiſionē ſubiecti: nec ecōuerſo: q̄a ſcili/cet habeat diuerſas partes: manifeſtum erit q̄ illa forma nō eſt recepta in illo ſb̄o mediā/te q̄titate intermiata: nec etiā terminata: ſʒ p̄us intelligiȓ forma in ſubiecto q̄ quātitas in illo ſubiecto: ⁊ inq̄t q̄ intelligit poſt ſm̄ naturam nō ſcḋm tēpus. Et iō legant q̄ ne/gant p̄oritatē nature: q̄a hic nō loq̄tur de p̄o/ritate naȓe, ppter nō cōuerti: vel pp̄ nobilita/tē: ſʒ loq̄tur de p̄oritate vt reduciȓ ad tēpus Et iō rep̄hendit Auicē. ⁊ bene q̄ nō fecit dif/ferētiā de quātitate intermiata ⁊ terminata Et, ppter hoc poſuit formā āte quātitatē re/cipi in ſubiecto: q̄a tūc forma nō diuidetur p̄ eius diuiſioneʒ. ⁊ per cōſequēs iſta forma nō diuideȓ. ⁊ p̄ cōſequēs erit eterna: ⁊ nō hēbit cōtraria ſibi ſubſedētia in ſubiecto ⁊c̄. Con/cludit ergo q̄ cū ariſto. declarauit q̄ oīa iſta inueniūtur in reb⁹ gnābilibus ⁊ corruptibili/bus: ⁊ celū ſit incorruptibile negauit in celo recipi formā in ſubiecto poſt receptionē quā/titatis: ⁊ ibi ſit materia in potentia: ⁊ nega/uit formas corpoꝝ celeſtiū diuidi p̄ diuiſionē ſubiecti ſui: ⁊ q̄ nō erāt finitarū actionuʒ p̄ finitatē eoꝝ corporū: q̄a tūc maior potentia eēt i toto q̄ in p̄te ⁊c̄. Et ſic vſq̄ʒ ad finē ni/hil noui aliud haberes. Notādū ē ḡ vt nō d̄/cipiaris ſicut fecerūt multi hic ad itelligēduʒ auē. q̄a crediderūt q̄ loq̄reȓ de itelligētiis ſe/cundis: ⁊ non de intelligentia abſtracta ſim/pliciter. Et bene volumus intelligere in om/nibus locis Auerro. ⁊ alios. Et licet om/nes alii intelligant d̄ illis intelligentiis iſta v̄ba nō potui coact⁹ a veritate nō p̄oere ſicut ip̄e dicit. Et ſcio q̄ multi obloq̄ntȓ: ſʒ v̄itas locū hēbit ſi bn̄ legent. Dico ḡ p̄mo q̄ in iſto cap̄. adhuc auer. nō facit d̄ṅam aliquā d̄ mo/tore cōiūcto ⁊ ſep̄ato oīo: q̄a in illis oīo nō ē mā: ſʒ ſolū intēdit p̄mo q̄ in celo ē forma ab/ſtracta ſimpl̄r. ⁊ tenet oīa alia a p̄te ſubiecti. ⁊ nō diſtinxit adhuc de iſto ſubiecto in q̄ eſt ſb̄a ⁊ q̄ntitas ſʒ ſolū q̄ ibi nō ē mā nec cōtra/ria. ⁊ q̄ foīa nō recipiȓ mediante q̄ntitate: ⁊ iſtā formā ponit eē abſtractā ſimpl̄r ⁊ vniri ſubiecto: vt declarabo paulop⁹ ante q̄ntitatē ita q̄ p̄⁹ nā iſta forma abſtracta vniȓ illi ſub/iecto qḋ ē q̄dā act⁹ ſimplex extēſibilis tm̄ poſt p̄ q̄titatē. vn̄ āteq̄ extēdaȓ p̄us nā forma ab/ſtracta vniȓ ſibi ita q̄ intelligiȓ ab ip̄a ⁊c̄. vt īfra: ⁊ i aliis capl̄is: vt videbiȓ declarabit d̄ nā iſti⁹ ſubiecti. Vn̄ poſuit p̄mo in iſto capl̄o iſta gnālia ne videaȓ recedere ab opione ari/ſto. ⁊ vſq̄ʒ huc vocat mām: vel meli⁹ ſubiectū iſtius foīe abſtracte iſtud corpus celeſte. ⁊ de/clarat q̄uo vocaȓ mā: ⁊ in q̄bus aſſimilatur maīe. ⁊ dicit q̄ iſta foīa abſtracta nō moueȓ ⁊ q̄ mouet pp̄ ſeip̄am: ⁊ idē ē intelligēs ⁊ in/tellectū: nō loq̄ȓ ḡ adhuc de alia forma i celo q̄ ſe tenet ex p̄te corp̄is celi: q̄ tamē ſm̄ ip̄m ē act⁹ ⁊ ſimplex. ⁊ in illo corp̄e ſūt dimēſiōes: vt app̄et ad ſenſū. ⁊ dicit: Illud qḋ mouetur p̄ ſe ſiue p̄ accidēs ē diuiſibile ſiue p̄ ſe ſiue per accidēs ⁊c̄. Et iō oīa capitula ſequētia intel/ligantȓ ſi ſūt ſm̄ expoſitionē noſtrā. p̄mo di/cem⁹ iſtā opionē auer. ſcḋm app̄ere noſtrū: ⁊ poſtea p̄oēm⁹ capl̄a. ⁊ alia q̄ dixit alibi vt oēs itelligāt ita eē. Eſt ḡ opio auer. q̄ i celo n̄ ſit mā: ⁊ per cōſequēs neq̄ʒ ꝯ̄ria: ⁊ ē ibi q̄titas ſicȓ app̄et ad ſenſum: ⁊ forma ſubſtantialis: que ſolum vt ip̄e dicit habet virtutem ima/ginatiuam ⁊ intellectiuam: ⁊ talis prius in/telligitur eſſe ibi quam quantitas: ita qḋ quantitas recipitur in ipſa: ⁊ non ipſa in materiam mediante quantitate termina/ta: nec terminata: quia ibi non eſt materia ſed ipſa prius eſt ipſa quantitate: natura ⁊ quātitas recipitur in ipſam: ⁊ non ipſa in q̄titatē: quia accidens eſſet ſine ſubiecto. Et tunc vult quod intelligentia abſtracta ſim/pliciter prius vnitur iſti forme: quam quan/titas ⁊ cetera. Et ideo illa forma abſtra/cta ſimpliciter nō poteſt mlt̄iplicari. Et quia vnitur ſibi antequam extendatur: poteſt intelligi ab illa non extenſa adhuc. Nec ponit iſte in celo formam extenſam ſub/ſtantialem: que non intelligat: nec ſentiat

⁊ ibi ſit intelligentia mouens appꝛopriata
vt vult Scotus de ipſius mente: ⁊ ipſe Sco/
tus credo habuerit aliquaꝫ menteꝫ Auerro.
ſecundum menteꝫ meam: ꝫ mirum viſum eſt
ſibi ꝙ poneret taleꝫ intelligentiam extenſaꝫ
quia intellectio eſſet in foꝛma extenſa vt ipſe
ſcotus dicit in ꝑo. ⁊ ideo poſuit: vt audiſtis
ipſe ⁊ alij: ꝫ Aue. q2 non ponebat iſtam foꝛ/
maꝫ eſſe in mā ⁊ non eductā de potentia ma
terie nec introductam in mām mediāte quā/
titate interminata: nec extenſa in mā. ⁊ ideo
non erat ibi compoſitio reſultans ex mate/
ria ⁊ foꝛma. ⁊ per conſequēs idiuiſibilis iſto
modo. ſ. vt opponitur diuiſibilitati que eſt ex
materia ⁊ foꝛma: de qua diuiſibilitate tāgit
aue. 8°. phyſicoꝝ cōmento. 78°. nec determia
bat ſibi oꝛganum. nec erat compoſitio ex ele/
mentis: ⁊ per cōſequēs non erat ibi mixtio.
Unde. 3°. de anima: q2 neqꝫ miſceri rationa
bile eſt ipm coꝛpoꝛi ⁊c. Unde dicit ꝙ non ē
mixtus: neqꝫ virtus oꝛganica: alr eſſet qua/
lis calidus vel frigidus. Unde ibi cōmenta
toꝛ concludit ꝙ ſi hoc eſſet: eſſet virtus com/
plexionalis ſeu ſuperaddita virtuti cōplexio
nali ⁊c. Unde mirꝫ eſt de ſcoto qui ita dicat
ꝙ iſta non ſit opinio aue. cum ipſe in. 4°. di.
43. dicat ꝙ ratio Ariſt. non concludit ad ꝓ
bandū imoꝛtalitatem anime. vnde adducit il
las duas auctoꝛitates de aīa: ꝙ intellectus
ſeperatur ſicut perpetuū a coꝛruptibili: ⁊ pꝛi
mo de anima ſi eſt ſeperatuꝫ ſm operationē
etiam ſecundum eſſe: ⁊ dicit ſcotus ꝙ Ariſt.
locutus eſt dubitatiue. Huic rationi reſpon/
det ꝙ ariſt. intelligit illam operationem eſſe
ſeperatam nō pꝛeciſe ⁊ ſimpliciter: ꝫ in hoc
ꝙ intellectus nō vtitur oꝛgano in operāᵒ ⁊c.
Uide ibi in. q. mea de anima ad longum. ꝗ
cum velit ꝙ rationes non concludant ani/
maꝫ eſſe coꝛruptibileꝫ. ꝗ non concludūt ipaꝫ
eſſe indiuiſibilem ⁊ inextenſam: q2 inexten/
ſum ⁊ indiuiſibile ſubſtantiale nō poteſt coꝛ
rumpi ad coꝛruptionem alterius: ⁊ tamē cō
fitetur ꝙ intelligit. ꝗ o ſcote nō ita eſt per te
contra Aue. ſi ponat illam animaꝫ extenſaꝫ:
quia tu ponis non eſſe conſequenter pꝛoba/
tum ꝙ ſit inextenſa. Unde quomodo arguo
contra hoc. ibi vide. ⁊ aue. inebꝛiatus eſt in
ſuis paſſionibus: q2 deus compꝛehendit ſa/
pientes in ſtultitia ſua. aue. ꝗ finxit ſuam fan
taſiam peſſimam in celo ſicut fecit de anima
noſtra. vnde non recitando nunc oīa non ne
Alexander vt dicit aue. ponit intellectuꝫ poſ
ſibilem ⁊ mālem coꝛruptibilem: ⁊ tñ intelli/
gere ⁊ ſic Auēpace. aue. aūt nititur oſtendē

ꝙ iſta nō eſt mens ariſt. ⁊ nō aliud: nec loquī
tur de extenſione. lꝫ de imateriali ⁊ incoꝛru/
ptibili volebat vlterius ꝙ a motoꝛe coniun/
cto eēt velocitas ⁊ tarditas: ⁊ a ſeperato cō
tinuitas motus ⁊ eternitas. Unde volebat
ꝙ finitas ex qua inſurgit velocitas ⁊ tardi/
tas erat a motoꝛe coniuncto. tñ a motoꝛe ab
ſtracto vbi non eſt finitas nec infinitas iſur
gebat continuitas: q2 ille nō mouebaꝛ: neqꝫ
per ſe: neqꝫ per accidens: nec erat in potētia
ad vbi: ꝫ erat abſtractus ſimplicit. Uide de
ſbā oꝛbis ⁊. 12°. metaphyſice ꝙ ī omni motu
celeſti ſunt duo motoꝛes. ſ. coniunctus ⁊ ſepe
ratus. ⁊ q2 ponebat iſtum motoꝛem coniun/
ctum. ſ. illam foꝛmaꝫ natura pꝛecedere quan/
titatem per quam extendebaꝛ: non videbaꝛ
ſibi inconueniens ꝙ in illo pꝛioꝛi intelligeret
illum motoꝛem abſtractum qui ſibi pꝛiᵘ vnie
batur quam extenderetur per illam quantita
tem: tam̄ non poſuit iſtam animam habere
virtutem ſenſitiuam. Poſuitqꝫ vlterius plus
eſſe de virtute in toto q̄ in parte iſtius foꝛme
que intelligit: dico legaꝛ bene: ⁊ poſuit iſtaſ
mouere per ſe ⁊ moueri per accidens. ⁊ quia
iſti motoꝛes coniuncti vel appꝛopꝛiati erāt
extenſi ⁊ finiti ī vigoꝛe: vt ſepe dicit pluſ erat
de virtute que poteſt mouere ī vno q̄ in alio
⁊ ideo poterat cognoſci differētia inter iſtoſ
Unde ſm ipſum finitum ⁊ infinituꝫ non cō
petunt niſi habenti quantitatem. ⁊ ideo ve/
locitas ⁊ tarditas magis ⁊ minus competūt
talibus. ⁊ ideo vult ꝙ continuitas eterna ſit
a motoꝛe extrinſeco abſtracto ſimplr ⁊ omni
no. velocitas aūt ⁊ tarditas ab iſtis coniun
ctis non tam̄ in materia: ⁊ ideo ſepe vocat
iſtos finite potentie vni tanq̄ motor ſepera
tus omnino: qui nullo modo moueꝛ: ⁊ mo/
uet ſolum tanq̄ amatuꝫ iſtis alijs intelligē/
tijs coniunctis: q2 intelligitur ab illis ⁊ mo
uent pꝛopter illū: ⁊ ſicut videbitur īfra vult
ꝙ iſte intelligant aliquid ex ſe contra ariſt.
tamen non vult ꝙ aliqū intelligāt aliquid ⁊
aliqū non: ſicut nos vt videbiꝛ infra: ⁊ mo/
tor abſtractᵘ ſimplr intellectᵘ ⁊ amatuſ ē ab
eis. vñ cū aue. ītellexiſſet dictuꝫ ariſt. ꝑ celi
ꝙ coꝛpᵘ nāle hēt ī ſe intrīſece ꝑncipiū motᵘ ⁊
q̄etiſ: ⁊ videbat hic ſecundum ipſuꝫ nō poſſe
poni materiam ne eſſet coꝛruptibile: aut po/
ni fruſtra. Si ponebat motoꝛem extrinſecuꝫ
ſolum videbatur ſibi quod illud pꝛincipium
motus non erat ei intrinſecum: ſi etiam poſ
ſuiſſet motoꝛem appꝛopꝛiatum qui tamen eſ
ſet ſeperatus: vt iſti ponunt etiam nō eēt ꝑn
cipium intrinſecus; ⁊ iō neceſſario fuit viſuꝫ

ei ponere iſtā animam appetitiuā ⁊ intellectiuam que eēt forma celi extenſa q̄ moueret itelligēdo motorē abſtractū ſimplr ⁊ mouēdo quantitatē moueret ſe ꝑ qua3 illa forma erat extēſa: ⁊ ſic huic ꝯpetebat diffinitio nature: q: erat ꝑncipiū mot⁹ ⁊ q̄etis eius in quo eſt ⁊ etia3 q: audierat ab ariſt. vt credebat celum eſſe aīatu3. ſ3 Ariſt. iam dixerat ſuā opinionē quomō i celo ſaluabaṫ diffinitio nē: ⁊ q̄mō nō ⁊c. vt ſ̄ declarauim⁹ de mente Ariſt. ſ3 de iſto nō contentabaṫ aue. ⁊ iō fabricat⁹ ē fantaſia3 nouā ⁊c. Vñ ſi illa forma celi quā ponebat aīam ipam celi: non intelligēt ⁊ apperet ꝑmum enſ ⁊ motorē extrinſecū: ⁊ per conſequēs ꝑꝑ illud moueret nō intelligebat quomodo ſaluarenṫ iſta duo ꝙ eēt ꝑncipiū motus: ⁊ motus naturalis. Vñ ſi nō itelligebat illa aīa nō videbat quomō poſſet mouē circulariter: ita ꝙ eēt motus aīe: ⁊ ſi erat ſeperata nō intelligebat quomō erat ꝑncipiū intrīſecum naturale: ⁊ iō nos nō mordeant emuli q: bene itelligebat aue. q: iſta res deducebat oīo ad deum glioſum voluntarie mouētē vt tenet fides noſtra. ⁊ nō ad ꝑncipiū naturale motus ⁊c. nō ponit ḡ aue. in celo vt credūt aliqui formā celi extenſa3 que nō itelligat ſicut formā lapidis: ⁊ vltra hoc motorem appropriatū tñ ⁊ indiuiſibilē ⁊c. ⁊ primū motorē ſimplr: ita ꝙ iſti duo motores nō mouētur. l3 cōcederes ꝙ ſecūdus motor itelligeret ꝑmum. infra. n. declarabo de mente ei⁹ ꝙ ſecundus nō ſolū itelligit ꝑmū. ſ3 mouetur ⁊ ē extēſuſ. Si vero veliſ dicere ꝙ ibi ſit forma celi que nō itelligit q̄ eſt quāta; ⁊ ēt forma que intelligit q̄ eſt quāta hoc non videṫ: q: aut illa forma per eande3 quantitatem cum alia ſunt quante: aut ꝑ diuerſas: ſi per diuerſas ḡ cum nō ſint ſeperate loco aut due quātitates ſimṫ: aut vna facit celu3 maius vt tangit Scotus. ſi vero ambe quante ꝑ eandem quātitatem. ḡ cum accidēs ſit in ſbo eadem q̄titas ſimṫ erit in duob⁹ ſbis adequate: ponit ḡ iſtum motore3 cōiunctum intelligēdo mouere ⁊ eſſe extenſu3. Unde ponit talē motorē finite virtutis: ſ3 finitas per ipm nō competit niſi exiſtenti in quantitate. vnō videre differentiā inter ipſum ⁊ ariſt. nam velocitas ⁊ tarditas cōpetunt ꝑ ipm n ſi finito in virtute: ⁊ iō intelligentie quaꝝ vna mouet veloci⁹ alia eſt finita ſ3 finitas nō eſt niſi in quātitate ḡ talis in q̄titate. nō. n. oportet hic diſtinguere de quantitate virtutiſ ⁊ molis: q: aue. nullo mō vult ꝙ abſtracto ſimplr cōpetat niſi continuitas; nō velocitas aut tarditas: legatur bene. Unde ſi eēnt plures motores q̄ non darent niſi continuitate3 motui ſm ip3 non differēt q: ab effectu iudicanṫ. ⁊ iō vnu3 ſolū mouet vt amatū. cetera āt dāt velocitatē ⁊ tarditatē ⁊ vna maior reliq̄. iō differū. ⁊ ſi velocitas ⁊ tarditas ḡ finitas. vnde. 12°. metaphyſice dicit ꝙ finitū ⁊ infinitū nō competunt niſi i mā vel quātitate. ⁊ ſi finitas ḡ quātitas: nō ſic Ariſto. q: vult ꝙ oēs mouēt actiue vt videbitur cito: tamē nō ſunt finiti nec infiniti: ſ3 hoc infra. l3 ḡ ſm aue. ſit ibi cōiunctio ꝑꝑ quantitatē. tamē non eſt ibi informatio māe. ⁊ ideo poſſunt moueri ꝑ accidēs ſm ipm. Vñ aue. 8°. phyſicoꝝ cōmento. 79°. dicit vnde corpora celeſtia excedunt ſe inuicem in velocitate q̄uis motores coꝝ ſint nō in mā: ⁊ ſequiṫ in fine cōmenti ꝓportio potentie motiue vel ad potētiā motiuā eſt ſicut ꝓportio velocitatis motus ad velocitatē. Exiſtentib⁹ aūt non in tempore nō eſt proportio: cū ꝓportio ē ſolius magnitudinis ad magnitudine3 eoꝝ q̄ ſunt magni eo ꝙ inſtei. ḡ expreſſe auer. vult iſtos motores cōiunctos eē in magnitudine. nec o3 dicere ꝙ intelligat de ꝑmo motore que eſt forma celi extenſa: que nō itelligat quia tales. 3. motores nō ſomniauit aue. nec dixit. intelligēdu3 eſt ēt vt dixi ſ̄ ꝙ ſm aue. diuiſibile diciṫ duob⁹ modis: ⁊ ideo motor abſtractus ſimplr eſt indiuiſibiliſ vtroq3 modo. ſ. in partes eēntiales ⁊ quātitatiuas. ſecūdus vero motor niſi. 2°. mō. hec igiṫ poſita ſūt vt legendo dicta ſua poſitis intelligere ſi dico veꝝ. Reuertamur ḡ ad 2m. capitulum. Dicit ḡ ſic: ꝙ vult ꝑſcrutari de natura iſtius corporis: ⁊ ꝙ nō cōponiṫ ex mā ⁊ forma: q: ibi nō eſt potētia. ⁊ ꝙ forma q̄ moueṫ non ē de nā q̄tuor elemētoꝝ ſ3 ē de nā aīe. ⁊ ponit differentia3 inter illā ⁊ noſtrā. vide ibi clare q: noſtra ꝑꝑ corpus qd̄ habet motū rectu3 ⁊ aīa ex nā ſua moueret circulariter hēt motu3 mediū. ſ. progreſſiuū. ⁊ ideo fatigatur. Et iō concludit ꝙ iſta forma qua hoc corp⁹ moueṫ eſt de nā aīe. ⁊ ideo venit ad conſiderare de iſto corpore ibi: ſ3 q: natura corporis ē alia a natura anime: ⁊ neceſſe eſt mouens ⁊ motu3 eſſe diuerſa: neceſſe eſt conſiderare de natura iſtius corporis. ⁊ dicit quia eſt ingenerabile eſt ſimplex non compoſitu3 ex materia ⁊ forma. ⁊ hoc maxime eſt conſiderandu3 cum ſit indiuiduum demōſtratum ⁊ ens demonſtratum in actu ⁊ habens vnam figura3 in actu que tamen omnia inueniuntur etiā in corpore corruptibili ⁊ inueniuntur in corpore per mām ⁊ ſunt in mā ꝑꝑ formam. ita ꝙ ita vide

tur ꝙ ꝑꝑ hoc ſic eſt etiam hoc indiuiduū in
actu figuratum. Dicit ḡ primo ꝙ hoc corpus
eſt mā̄ aīalium celeſtium que ex ſe mouentur
circulariter. ⁊ vt ſit perfectius ceteris modis
materie: non. n. eſt in eo de potentijs niſi tā/
tum potentia in loco: ⁊ de motibus localib⁹
motus. ſ. circularis. Dicitq̧: declaratū eſt ꝙ
forme corporum celeſtiū non faciūt compo/
ſitionē cū ſuo corpore: hoc eſt forma abſtra
cta ſimplr̄ cum illa que eſt extenſa ⁊c̄. ⁊ ideo
dicit ꝙ eſt aīa. ſ. illa forma extenſa: ⁊ mouēs
per intellectū ita ꝙ ex motore ⁊ moto fit aīal
celeſte. ⁊ tunc tandē dicit ꝙ corpuſ celeſte eſt
mā̄ iſtius forme. ⁊ eſt materia exiſtens i actu
⁊ iō non aſſimilatur materie niſi in hoc tm̄
q: eſt mā̄ fixa ad recipiendū formā. ⁊ ideo
digniuſ dr̄ ſbm ꝙ mā̄. vñ ſbm dicitur q: ſitū
forme: ſ; mā̄ dicit̄ q: ē in potētia forme in ea
fixa. vult dicere ꝙ forme celeſtes ſunt in celo
ſicut in ſbo quia inſeꝑabiles ab ipſo. ſ; nō ſūt
ſicut forma in mā̄ in potentia ita ꝙ vnū ſit
actus: alterū potentia ex quo reſultat. 3^m. ⁊
iſta aīa in nobiſ nō eſt q̄ intelligit: ſ; quo ⁊c̄.
Ipſe tamē ſm̄ ſuam fantaſiā de aīa non ſic
haberet dicere de quod' ⁊ quo. Ulteriuſ dicit
ꝙ corpus celeſte nō eſt neceſſarium in ſuo eſſe
forma ſicut eſt diſpoſitio de corporibus aīa/
lium que eſt hic ⁊c̄. Ulterius dicit. dicamus
igitur ꝙ corpus celeſte conuenit cū corpori/
bus generabilibus q: eſt ex trib⁹ dimēſionib⁹
ideſt ſba recipiens tres dimēſiōes. ⁊ ꝙ vtraq̧
ſubſtantia nō eſt ſine dimēſione. ſ. corruptibi
lis ⁊ incorruptibilis. ſ. corpus'. ⁊ ponit diffe/
rentiam ⁊ declarat nām materie ingenerabi
lis. ⁊ de quantitatib⁹ lege clarū. ⁊ tunc dicit
Corpus vero celeſte qḋ nō trāſmutat̄ ad ipſū
neceſſe eſt cōponi ex ſubſtantia in actu: ⁊ iō
eſt ingenerabile ⁊ incorruptibile. i. illa mate/
ria corporis ē quidā̄ actus que recepit formā̄
celi. ſ. formā̄ abſtractam mō quo ſupra decla
rauit de mā̄. ⁊ tunc ponit in quo conueniunt
⁊ in quo differunt: ⁊ quomodo vnū ⁊ aliud
dicitur aīal non equiuoce: ſ; ſm̄ prius ⁊ po/
ſterius. ⁊ vſq̧ ad finem capl̄i non loquitur
niſi de accidentibus in quib⁹ cōueniunt ⁊ in
quibus differunt: ⁊ quō illa accidentia dicū
tur equiuoce ⁊c̄. Habemus ḡ in iſto caꝑ. ꝙ
corpus celeſte habet motū proprium anime
ſ; ꝙ eſt anima. ſ. circularē: ⁊ ꝑꝑ hoc non eſt
leue nec graue ⁊c̄. Uide in textu ibi. Unde
neceſſe eſt. ex quo ſequitur: ꝙ illud corpus ce
leſte qḋ mouetur: includit aīam que mouetur
circulariter. 2°. uide quomodo iſta aīa con/
iungitur cum motore ſeperato ſimplr̄ qui nō
mouetur oīo. vnḋ vide ibi: neceſſe eſt vt hoc
corpus celeſte ſit mā̄ aīalium celeſtium q̄ mo/
uentur circulariter. ḡ animal celeſte non in/
cludendo motorem abſtractū ſimplr̄ mouet̄
circulariter: vt infra tamē declarabimus. Et
iō lege ibi. ⁊ q: declaratū eſt: vſq̧ ibi econ/
trario ⁊c̄. Ulterius nota textum quē Scot⁹
ſepe allegat pro ſua opinione que ē̄ſt Auicen
ne quam dicit eſſe Ariſt. ſ.' ꝙ deus creauerit
celum ab eterno. Incipe ibi: ⁊ videt̄ ꝙ corp⁹
celeſte. Aue. n. ſe clare māifeſtat. vnde vult ꝙ
quia celum nō eſt compoſitū ex cōtrarijs nō
habet intrinſece cām̄ ſue corruptionis. tamē
dicit ꝙ q: eſt finitaꝝ dimenſionū ſicut dicit
12°. metaphyſice ⁊. 8°. phyſicoꝝ. ⁊ in libro d̄
celo niſi eſſet motor ſeperat⁹ ſimplr̄ ⁊ abſtra
ctuſ ſimplr̄ nō mouet̄ eterne ⁊ ita niſi eēt iſte
largitor ꝑmanentie eterne nō duraret in ſba
eterne. Unde ſicut nos dicim⁹ ꝙ aīa intelle/
ctiua ſiue angelus ex ſe eſt incorruptibil̄ itrin
ſece: tm̄ ſi nō eēt cōſeruatio dei ⁊ manutenen
tia generalis vt ſepe dixi: ⁊ ēt ſ; veros theo
logos. Uide: non permanēt ſ; cōpoſitum ex
contrarijs habet intrinſece ꝙ poſſit corrūpi,
⁊ iōo vltra manutentiā generalē. ſ. cāe vl̄is
corrumperet̄ ꝑꝑ mām̄ ⁊ contraria intrinſeca
ita Aue. vult dicere de celo quia ē potētia fi/
nita in vigore ⁊ extēſū ⁊ terminis clauſū ni
ſi eēt cōſeruatio: ⁊ danſ ꝑmanentiā eternā. l;
nō ſint ibi cōtraria: neq̧ materia deficeret
oīo. ⁊ in hoc bñ dixit: ſ; hoc repugnat ſuo di
cto ꝙ tale ſit a ſe ⁊ nō ꝓductū vt videbitur
clare: ⁊ ſic poſſet defendi Ariſt. de mā̄ i celo
ſi nō poſuiſſet ipam a ſe. Uñ ſi angl̄s requi/
rit cōſeruationē. tāto magis mā̄: tñ vltra h̄
eſt ibi ēt potētialitas. ⁊ iō ſi repugnat angl̄o
eē a ſe: tanto mag̃ māē. vide ḡ ꝑ te ipſū oīa ibi
q: Scotus i hoc nō habet mētē Aue. nec ſe
cūdū opinionē quā recitaui de intelligētijſ.

In 3°. tractatu tāgit ꝙ virtus q̄ ē in celo
nō ē in mā̄. vñ dicit: oīs virtuſ in mā̄ ē finite
motionis ⁊ virt⁹ q̄ ē maxia i corpore celeſti ē
īfinite motiōis ex quo cōcludit talē virtutē
nō eē i materia. ⁊ iō vult ibi ꝙ virt⁹ īfinita in
tēſiue nō pōt īueniri: niſi eēt i corpore ⁊ īfini
to ita ꝙ maior ꝑs i maiori ꝑte ⁊c̄. Et tūc ve
nit ad q̄rendū d̄ hoc corꝑe celeſti: ⁊ q̄rit vtꝝ
ſit ꝯpoſitū ex maṫia ⁊ forma vl̄ ñ ē ibi alia for
ma niſi illa q̄ dat motū etnū. ſ. abſtracta ſim
plr̄ q̄ ñ cōſtituit. Rñdet dicam⁹ igit̄ ꝙ ſi con
cedo ꝙ oīs virt⁹ i maṫia ē finita q: nō īuenit̄
corp⁹ īfinitū ⁊c̄. Tūc pꝫ ꝙ oīs tal̄ virt⁹ erit fi
nita actiue. ſ. i mouēdo vel agendo: ⁊ ēt paſ/
ſiue. i. receptiue vult dicere in reſiſtendo ita

ꝙ non pōt durare in īfinitū; nec mouere in infinitum. Et ideo ſi videmus celum moueri in infinitū; nullo modo ē ibi mā: ⁊ ꝙ ē ſimplex vt poſſit moueri in infinitū: q: ſicut motor in mā non poteſt mouere aliud p̄ infinitum: ita nō poteſt moueri ab alio in infinitum: ſicut videmus de anima q̄ non pōt mouere corpus in infinitū: ſ; fatigatur: quia ī corpore eſt mā ⁊ ideo corpus noſtrū non pōt moueri in infinitum. Concludit ḡ ꝙ nec motor corporis celeſtis ē in mā: nec corpus celeſte motum ab eo: ſ; eſt ſimplex. ⁊ ideo cōcludit vt ſ̄. ꝙ nulla virtus in corpore poteſt mouere nec moueri p infinitū; ⁊ tunc dic̄t ꝙ ſi conceſſerimus ꝙ in corpore celeſti ſit virtus vltra abſtractam que conſtituat cum mā in illo corpore: cum illud corpus nunꝙ corrumpatur: ⁊ ibi eſt mā ⁊ per ꝯñs potentia ad aliam formā ⁊ per cōſequēs potentia ad corrūpi: ſequitur cōtra illud qđ eſt dcm̄ in vltimo primi tractatus celi. ſ. ꝙ aliquid pōt corrumpi ⁊ nunꝙ corrumpet. Ecce quomodo vult reducere Ariſt. ad ſuā; opinionem. ⁊ iā; dedimus reſponſū; ſm mentem ariſt. denominaliter ⁊ verbaliter ⁊ tunc ponit qđ ſepe dixit ſ̄ Auicen. ⁊c̄. Et tunc arguit contra ſe: dubitando ꝙ virtutes celeſtes videntur eſſe finite actionis: q: corpora celeſtia ſunt finite quantitatis. vnde videmus ꝙ vna mouet velocī᷒ alia: vnde ſi eſſent infinite mouerent in non tempore ⁊c̄. Et tunc reſpondet ꝙ infinitum ⁊ finitum dicitur duobus modis de infinito ⁊ finito in tempore. ſ. mouere per infinitū tempus vel finitum: ⁊ durare p infinitum vl̄ finitū: ⁊ de infinito ⁊ finito in vigore ſm īfinitū non exiſtit in aliquo corpore nec celeſti nec corruptibili: q: niſi eſſet infinitum nō poſſet inueniri talis potentia infinita: ⁊ tale corpus non datur. 3°. phyſicoꝝ. ſ; de alio īfinito pp cauſas predictas inuenitur in corpore celeſti: non in iſtis inferioribus. Concludit ergo ꝙ ēt corpora celeſtia ⁊ corruptibilia hn̄t ⁊ conueniunt in hoc: ꝙ actō ⁊ paſſio exiſtens in eis ſunt finite in ſe: notate bene: ⁊ ꝓpter hoc mouent in tempore: ⁊ quedam ſunt velociora quibuſdam: ⁊ l; illa actio ⁊ paſſio ſit finita: non ſequitur ꝙ ſit finita in tēpore ideſt ꝙ non poſſit mouere in infinitū; nec ꝙ poſſit corrumpi: nec ꝙ ſit cōpoſitum ex mā. ⁊ ſi in corpore compoſito ex materia ⁊ forma eſſet virtus que moueret per infinitum tempus neceſſario virtus illius corporis eſſe infinita inteſiue ⁊c̄. Intellige ḡ bene ꝙ virtus ſi abſtracta ſimpl̄r ſi intelligentia ſ a que eſt finiti vigoris mouet per infinitū; tempus: tn̄ non moueret in infinitum cum ſit finite potentie ⁊ in potētia ad vbi immo aliquando quieſceret: niſi eſſet motor extrinſecus. ⁊ ideo ille eſt cauſa continuitatis motus eterni: tū etiam cōiunctum mouet per infinitum in virtute tamen illius ⁊c̄. Poſtea dicit vt prius. ſ. non ſequit̄: eſt actionis finite i ſe ſiue paſſionis nō loquēdo de finitate temporis ꝙ tale ſit compoſitū; ex materia vt habeat actionem finitam in tempore ⁊c̄. Et tunc ponit cauſam deceptionis pp non diſtinguere de ifinito ⁊ finito: ⁊ ponit differentiam vltimate de corporibus vt ſepe dictum eſt. Ex his dictis habes ab auē. ꝙ hoc corpus celeſte eſt finite actionis in ſe. i. uigoris: ⁊ tamē poteſt mouere in infinitū; ⁊ ꝙ vnum corpus mouetur velocius alio: ⁊ per cōſequens cum finitum ⁊ infinitū; in vigore cōperat quantitati ſequitur ꝙ hic eſt motor habens p artem ⁊ poteſt mouere velocī᷒ ⁊ tardius. motor autē abſtractus ſimpliciter ſ; ipſū; ⁊ ariſt. nō eſt finitus nec infinitus niſi ꝙ dat continuitatē motui: in hoc. n. ꝙ detur motor abſtractus conueniunt ipſe ⁊ ariſt. vnde ariſt. voluit venire ad hoc vltimate: ꝙ datur aliqđ abſtractum ſimpl̄r: ſ; hoc infra: dixit ḡ aue. intelligentibus ſatis vtrum iſte ſecundus motor ſit abſtractus vel nō. Dico ſimpl̄r ſic dn̄t aliq̄ de motore appropriato: ita ꝙ ponunt duos motores abſtractos: ſ; ſm auē. in iꝑo abſtracto non eſt velocitas ⁊ tarditas. ⁊ ideo videndum eſt clare ſi ſit ibi forma extenſa cum quantitate que moueat ⁊ nō intelligat: ⁊ vltra hoc non ſit ibi niſi motor abſtractus ſimpliciter: appropriatus tamen. Locator ſecūdum mentem aue. vel oportet videre: vtrum ille motor intelligat ⁊ vtrum ille motor moueatur ⁊ an poſſit itellige: ⁊ tn̄ habere quātitate;: cum tamen ſit abſtract᷒ a mā ſimpl̄r. Videam᷒ ḡ. quid dicit vltra in. 4°. cap. primo ponit ꝙ illud qđ mouet̄ hoc motu ē eternum cū motus ſuus ſit ꝑmus mot᷒: al̄r ꝓcederetur i infinitū ⁊ non eēt ꝑmus: q: motuſ ꝑ que; eēt ſcđs eēt ꝑor: ⁊ per cōſequēs ꝙ ille motus ſit eternus: ⁊ tūc dicit ꝙ ariſt. iuenit hunc motū ꝓuenire a virtute neq; graui: neq; leui: ⁊c̄. ⁊ per cōſequēs ꝙ hec virtus ſit i corpore ſimplici ⁊ nō habere ſl̄m neq; ꝯriū: ⁊ vt ſit anima non admixta materie: ſed anima corporis eeterni ita vt iſta anima non ſit abſtracta a corpore ſuo: ⁊ tamen ſeperata ab ipſo: inquantum iſtud corpus non indiget ipſa: quia eſt ꝑmanens ꝑ ſe ⁊c̄. vt ſ̄. ⁊ tūc ſeq̄

tur. Et cum conſiderauit in iſtis virtutibus
declaratum fuit ipſi: ipſam eſſe virtutē appe
titiuam de virtutibꝰ anime tantū: ⁊ cū con
ſiderauit de iſtis virtutibus appetitiuis cele/
ſtibus: inuenit eas moueri ad appetibile no
bilibus ipſis: ⁊ cum cōſiderauit in virtuti/
bus appetitiuis celeſtibus inuenit eas eē fini
tarū potentiarū: ⁊ cū conſiderauit in cōtinua/
tione motus earum fuit declaratū ꝙ cā con
tinuationis motus earū non eſt iſta virtus:
qua mouentur: ſed illud qđ largitur eis cōti/
nuationē eſt aliquid appetibile: q: continua
tio nō prouenit niſi a motore: nō moto: ſequi
tur ꝙ iſtud mouens: neq; eſt corpus neq; po
tentia in corpore: ⁊ ꝙ eſt intelligentia abſtra/
cta: qđ etiā declaratū eſt in libro de aīa. ſ. ꝙ
omne qđ eſt tale ē intelligentia abſtracta: ⁊
ꝙ iſtud corpus celeſte intelligit hanc intelli/
gentiam: intelligere. n. transmutat ipſū appe
tere ad illud: ⁊ cōſiderauit etiā de cauſa eter/
nitatis celi: ⁊ declarauit in vltimo ꝑmo celi
in eo nō exiſtere potētiā oīo. ⁊ declarauit ēt
de virtute qua mouetur celum localr. ſ. animā
appetitiuā ipsā nō hr̄e mām niſi mām que eſt i
potentia in loco tm̄. Nota ⁊ non credas ꝙ
vltra illam aīam ſit alia materia vel ſbm: ſed
vult dicere ꝙ ipſa eſt materia. ⁊c̄. Sequitur
⁊ fuit declaratū in oībus iſtis: ꝙ dator con
tinuationis motus eſt dator motꝰ celi: ⁊ ni
ſi ipſe eſſet deſtrueret̄ motus: ⁊ ſic motus ⁊
celum. Celum. n. ē ꝑꝑ motū ſuū. ⁊ ſi motꝰ
celi deſtrueret̄: motus entiū inferiorū deſtruē
tur: ⁊ ſic mundus ex quo verificat̄ illud dcm̄
ꝙ dator continuationis motus ē dator eē
omnibꝰ aliis entibus: ſequit̄ ⁊ ſimiliter locu
ti fuimus de hoc qđ contingit ex hoc: ꝙ pri
mū motum ex ſe: ⁊ ex alio eſt motū ꝑ acci/
dens ꝑ naturā motoris ſui. In hoc ḡ. 4ᵒ. ca
pitulo ſe declarauit ⁊ ponit motorē ſepera/
tum oīo: qui non mouet ſm ipm niſi vt ama
tum: ⁊ dat continuationē motui: quia alia
ſunt finite potētie: ⁊ in potētia ad vbi. ideo
non poſſunt mouere ineternū ex ſe. lʒ ipſe in
eternum moueant. Ponit etiam ꝙ iſte intelli
gentie mouentur ad appetitum iſtius moto/
ris abſtracti: ⁊ per ꝯñs intelligunt illud: ⁊
vult ꝙ moueantur localiter vt ꝺclarabo pau
lopoſt. In. 5ᵒ. cap̄. nihil aliud eſt niſi vt re/
ſpondeat Joanni grāmatico: ⁊ credidit re/
ſpondiſſe q: in celo non eſt mā: ⁊ per conſe/
quens non eſt potentia ad corrumpi. ⁊ ꝑ cōſe
quens cum celum nunꝙ̄ corrumpatur non ſe
quetur contra ipſum ꝙ aliquid ſit corrupti/
bile qđ nunꝙ̄ corrumpatur. neq; ibi ſunt cō
traria que ſunt cauſa generationis ⁊ corru/
ptionis. lʒ ſint finite potentie ⁊ in potentia
ad vbi: tam̄ ablata cauſa poſitiua corruptio/
nis non poterunt corrumpi: q: vbi nō eſt cā
non poteſt ſequi effectus: ⁊ maxime cum det̄
motor extrinſecus qui eſt abſtractus ſimplr̄
⁊ oīo. vnde quia motor coniunctus: ⁊ celum
eſt in potentia ad vbi: extrinſecus largitur
ei continuationē ad mouendū: cum ſit fi/
nite virtutis: ⁊ ꝑꝑ hoc etiam largitur ei con
ſeruationem in ſbā ⁊ permanentiam eternā
Non transmutat̄ ḡ natura vt poſſibilis fiat
neceſſaria: vt ſequitur contra auicēnam: nec
corrumpitur: q: non ſunt ibi cauſe poſitiue
corruptionis. ⁊ ideo mediante datore abſtra
cto ſimplr̄ poteſt permanere in eternū in ſbā
⁊ in motu. ⁊ ideo credit euaſiſſe: ⁊ in veritate
non fugiet vt videbitur infra q: ſi ex ſe eſt ne
ceſſariū: ⁊ non indiguit alio vt eēt non in/
digebit alio vt conſeruetur: q: difficilius eſt
rem ꝓducere in eſſe ꝙ̄ cōſeruare productā ⁊c̄.
Recitatis ḡ his poterimus per iſta intellige
re mentē aue. ⁊ ſuas queſtiones: quas mo/
uet in multis locis. Erat ḡ vna queſtio quo/
modo aliquid poteſt eſſe extenſū ⁊ finitum
in virtute tam actiua ꝙ̄ paſſiua: ⁊ clauſum
terminis: ⁊ tam̄ eternum ⁊ incorruptibile.
Iſta. n. q. valde angebatur: ⁊ ideo. 8ᵒ. phyſi
corū cōmento. 79ᵒ. Ubi mouet duas. q. decla
rat intentū ſuū. Eſt ḡ vna. q. vtrū corpꝰ celeſte
ſit potētie finite l' ne: q: ſi finite ḡ corruptibi
le. ⁊ cū tale corpꝰ celeſte ſit finitū n̄ pōt hr̄e po
tentiam infinitam. Hanc. n. queſtionem dic̄
eſſe valde difficilem ⁊ ſcrupuloſam ⁊ fortiorē
omnibus dubitationibus que poſſunt acci/
dere hic maxime: ⁊ dicit ꝙ non inuenit ſolu
tionem ad hanc queſtionem niſi cum maxi/
mo labore ⁊ in multo tempore vite ſue: ita
ꝙ per multum tempus inſudauit. Hanc. n.
queſtionem etiam ponit in. 5ᵒ. cap̄ de ſubſtā
tia orbis ut ḡ. in quo ſe remittit ad. 8ᵐ. phy
ſicorum: ⁊ dicit ſe diu ignoraſſe hanc. q. ⁊ in
5ᵒ. capitulo tangit illā: ⁊ ita. 12ᵒ. metaphy
ſice commento. 40. ⁊ alibi vt dicemus: dicit
ergo primo in. 8ᵒ. phyſicorum. ꝙ Alexan/
der dicit ꝙ corpus celeſte adeptum eſt eterni
tatem a ſuo motore qui non eſt in materia.
Unde dicit ꝙ Auicenna accepit ab Alexan
dro qđ neceſſarium eſt duplex. ſ. ex ſe ⁊ ab a/
lio. ⁊ ꝙ celum eſt neceſſarium ab alio ⁊ con/
tingens ⁊ poſſibile ex ſe ipſo. Omne ergo eē
num vel eſt neceſſariū ex ſe vel ab alio. ⁊ ce
lū ſcđo mō eſt neceſſariū. ⁊ iđ lʒ ſit finitum
⁊ finite potentie pōt eē neceſſariū ab alio nō

ex ſe: hoc etiam tangit in .3ᵒ .cap̊. de ſb̃a or/
bis vt ſ̃. Sʒ contra hoc arguit aue. q: impoſ
ſibile eſt ꝙ nã contingenſ ⁊ poſſibilis fiat ne
ceſſaria ab alio q: tunc non eſſet p̃ma nã: ſʒ
alia ita ꝙ eẽt diuerſa a nã p̃ma ⁊ mutata. er
go ipoſſibile eſt ꝙ vnum fiat aliud. ſ. ꝙ conti
gens fiat neceſſarium. Arguit .2ᵒ. q: ſeque/
retur ꝙ aliquid eẽt corruptibile qḋ nũꝗ cor
rumperetur ⁊ erit opinio Platonis quam re
probat Ariſt. in libro p̃ de celo. Dicit g̃ p̃mo
aue. vt veniat ad ſolutionem queſtionis: eſſe
opinionẽ Ariſt. expreſſe: ꝙ non ſit potentia
infinita in celo loquendo de potentia eiꝰ paſ/
ſiua: que eſt ſuſceptiua motoris ſiue motõis:
ſicut. n. actio infinita non eſt forme incorpo
ree: ſic paſſio infinita ñ eſt forme icorpore. i.
ſicut non datur virtus actiua infinita ĩ cor
pore. ita nec reſiſtitiua: ⁊ hoc ꝓuenit: q: ta/
lis forma eſt extenſa ad extenſionẽʒ corporis
⁊ per conſequẽs pars in parte. ⁊ qḋ ẽ in vna
parte non eſt ĩ alia ⁊ per ꝯñs in corpore ma/
iori põt eſſe maior virtus: g̃ requireretur infi
nitum corpus qḋ ẽ impoſſibile dari. Nam ſi
aliqua virtus infinita eſſet in corpore finito
⁊ poſſet durare per tẽpus infinitum tunc in
maiori corpore ſi eẽt virtus infinita eſſet ma
ior virtus: ⁊ per conſequẽs duraret ꝑ maius
tempus ⁊ ꝑ conſequẽs vnum infinitũ maiꝰ
reliquo: nõ ergo in celo potentia infinita: q:
in ſc̃d̃o celi ⁊ mundi dicit Ariſto. ꝙ ſi in celo
eſſet ſtella maior ꝗ̃ nunc eſt fatigaret̃: vel nõ
moueretur celũ. Reſpondet aũt vlterius ad
dubium. Quod celũ eſt potentie finite: tam̃
q: non eſt cõpoſitũ ex contrarijs ⁊ ibi non
eſt mã ideo intrinſece eſt incorruptibile: ⁊
per cõſequẽs poteſt eſſe eternũ: vt declarabi
tur nunc. Declarat autem ſe vlterius ꝙ dupli
citer poſſumus accipere potẽtiam motiuam
eſſe infinitam: vel q: actio eoꝝ nunꝗ ceſſat:
vel q: eſt vigoris infiniti: ita ꝙ nõ poteſt mo
ueri velocius. Secũdus modus ẽ ipoſſibilis
q: mouẽt in nõ tempore. p̃mo modo eſt poſ/
ſibile: ⁊ poteſt durare in ĩfinitum ⁊ eẽ eter/
num: q: non compoſitũ ex contrarijs nec ha
bet mãm: dicit autem aue. ꝙ Joãnes grãma
ticus dixit hanc queſtionẽ concludere contra
perypateticos ⁊ iõ poſuit mundum corrupti/
bilem ⁊ generabilẽ: ⁊ p̃mo celi adducit Gal
cõmento .92. ⁊ cõmento .22ᵒ vt ſ̃. Vnd̃ i. 3ᵒ
⁊ vltimo cap̃. de ſubſtantia orbis adducit. q.
⁊ Joannem grãmaticum. Reſpondet autem
ibi ꝙ generatio ⁊ corruptio: ⁊ omnis motuſ
eſt a virtute que eſt habitus ⁊ omne qḋ caret
cauſis motus neceſſe eſt habere quietem: que

eſt eiꝰ priuatio vult dicere: ſi in celo non ſũt
qualitates contrarie poſitiue que ſunt cauſa
motus corruptionis: ita ꝙ ad hoc ꝙ ſit mo/
tus: ſiue localiſ ſiue corruptiuus oʒ dare cãm
poſitiuam: ⁊ non ſolum priuatiuam: g̃ cum
in celo non ſint cauſe poſitiue corruptionis
nec mã ſ̃m ipſum: ibi nunꝗ erit corruptio:
⁊ ſic poterit eſſe eternum. Dicitqʒ vlterius ꝙ
non eſt ipoſſibile exiſtere ĩ corpore finito qḋ
caret motu quietem infinitam: lʒ corpus ſit
finitum: quies. n. ẽ priuatio ⁊ priuatio non
eſt potentia. vnde dicit Ariſt. Quod cũ ſtel
le careant cauſis motus quas hñt corpora ce
leſtia: de neceſſitate habent quietem infini/
tam: que ẽ priuatio motuſ. Intellige ꝙ ſtelle
non mouentur de per ſe ſine celo: ſʒ bene cuʒ
celo. Et ſimiliter dicit ꝙ terra debet habere
quietem infinitam q̃ eſt priuatio motus: q:
caret agente motũ in infinitum. Motuſ. n.
eſt ipoſſibilis in eo ꝙ eſt quieſcens: cũ caret
cauſa motus ⁊c̃. Sic g̃ uides de motu locali
clare vult dicere: ita intellige in motu corru/
ptionis ⁊ generationis .12ᵉ. autem metha/
phyſice cõmento .42. dixit octᵉ phyſicorũ.
Addit autem Joãneʒ grãmaticuʒ: ⁊ reſpõ/
det vltra ea que dicta ſunt dicens. Q: triplex
eſt potentia. ſ. in ſubſtãtia vel ad ſb̃am: ⁊ in
alteratione ⁊ vbi. ⁊ ꝙ in celo non eſt poten/
tia niſi ad ubi. Et ex hoc reſpondet implicite
argumẽto qḋ poſſet fieri ꝯ ipſum: q: ſi eſt po
tentia ad vbi nunquid nõ poteſt ſaltem ali/
quando quieſcere: lʒ non poſſit corrũpi. Re/
ſpondet ꝙ ſi ex ſe moueretur. ſ. a virtute exi/
ſtente in eo: ⁊ extenſa in eo cum ſit in poten/
tia ad vbi aliquando quieſceret: ſʒ quia mo
tor eſt extrinſecus non opʒ ꝙ quieſcat: lʒ ſit
potentia ad vbi ⁊ ſit finita: ſʒ ſi potẽtia que
eſt in ipſo mouẽt ſolum ⁊ eſſet in potẽtia pri
ma ad vbi ⁊ finita quieſcet aliquando. Ad/
dit etiam ꝙ non poteſt aliquid nõ neceſſari
um ex ſe in ſubſtantia fieri neceſſarium ab a/
lio quia oporteret mutare ſb̃am vt ſ̃: tam̃ ꝗ̃
tum ad motum localem bene põt accidẽ: naʒ
celum non habet ex ſe ꝙ ſit eternum ꝗ̃tum
ad motuʒ: ⁊ tamen a motore non in mã hoc
poteſt habere ⁊ nunꝗ quieſcere: ⁊ hoc erit a
motore qui non mouebitur oio. Nam lʒ mo
tus de ſe ſit poſſibilis tam̃ ſit eternuſ ab alio
Motus g̃ ſit eternus ab alio: quia motus ex
ſui natura eſt ab alio: naʒ omne qḋ mouetur
ab alio mouetur: vult dicere motus eſt in cõ
tinuo fieri ab alio. ⁊ ñ poteſt durare ex ſe ⁊c̃.
Intellige tñ ꝙ nulla pars motus finite acce/
pta eſt eterna: ⁊ ideo ſit ſucceſſio ꝑtium ine/

ternum ꝛ nulla pars talis durat in eternum:
tamen ſecundum me motus nihil eſt niſi ver
baliter.ſ.moueri aliq̄d eſt.vide alibi. Sub̄a
aūt de ſui natura habet oēs partes ſuas ſi/
mul ꝛ non componitur ex ſucceſſiuis.iō ſunt
partes permanentes.ꝛ iō vult dicere auēro.
de tali natura eſt īpoſſibile ꝙ ſi eſt poſſibilis
tranſeat in neceſſariam: q: tunc mutaret̄ nā
ꝛ non eſſet prima: ꝛ bene dicit. Ulterius ad
dit auerro. ꝙ motor talis q̇ mouet eterne n̄
eſt in corpore: ꝛ tale corpus motum neceſſa/
rio eſt eternū: ꝛ ſb̄a eterna: ꝛ ſi ſb̄a eſt eterna
non ē neceſſarium ꝙ motus ſit eternuſ: ꝫ ad
hoc requirit̄ motor nō corporeus qui non ſit
potētie in corpore.ꝛ taliſ motor nō debet di
ci eternus: nec nō eternus proprie: ſic dicem⁹
nunc de finito ꝛ infinito reſpectu taliuꝫ ſꝫm
īpuꝫ qō cōpetit quantitati: vel exiſtenti ī cor
pore ꝛ ita eternuꝫ dr̄ illud qō eſt finituꝫ in tē
pore eterno: iſta vero abſtrahunt ab eterni/
tate. dicit aūt hoc eē difficile valde ꝛ clauſuꝫ
ꝛ iō iſte locus fuit lapſus ſapientū. Reſpon/
det igitur iteꝝ breuiter ad dubium princi/
pale cum dr̄ omnis potentia in corpore eſt fi
nita ꝙ hoc eſt verum in corporib⁹ generabi/
libus ꝛ corruptibilibus ita ꝙ ibi ē potentia
ad corrumpi: ꝫ in celo nō eſt potētia niſi ad
ubi.ꝛ iō vult dicere ē infinita q̄ꝫtuꝫ ad dura
re q: nō eſt cōpoſitum ex mā ꝛ forma nec ex
contrarijs .ꝛ lꝫ iſta ſb̄a ſit eterna nō pōt mo
uere eterne: niſi ſit ibi motor non in corpore
pp̄ potentiam ad vbi vt d̄ ꝛc̄. Et in hoc erra
uerunt zabij ꝛ ſapientes coꝝ. vnde in .3.° ca.
de ſb̄a orbis diſtinguit. Quod corpora gene
rabilia ꝛ corruptibilia: que.ſ. h̄nt mām ſunt
finita in vigore ꝛ finita ī tempore.corpora ce
leſtia q: non ſunt ex cōtrarijſ nec h̄nt materiā
ſunt finita in vigore: tamē infinita in tēpo/
re.i.poſſunt durare p̱ infinituꝫ. tn̄ q: ſunt in
potentia ad vbi: niſi eēt motor extrinſecus:
non eſſet motus eternus: ꝫ q: nō ſunt cōpo/
ſita ex contrarijs nec h̄nt mām: non ſunt ge
nerabilia neqꝫ corruptibilia. Propter tamen
aliqua verba aue. in .2.° ca. de ſubſtantia orb̄
vbi dicit. ꝛ videtur ꝙ corpus celeſte nō eſt ne
ceſſariuꝫ in ſuo eē forma ſicut eſt diſpoſitio
de corporibus aīalium que ſunt hic. In ani/
malibus aūt que ſunt hic: videt̄ ꝙ anime co
rum ſunt neceſſarie in eē coꝝ corpoꝝ: ꝛ ꝙ nō
ſaluarentur aīalia niſi p̱ ſenſibilem aīam ꝛ i
maginatiuaꝫ.corpus aūt celeſte qō ē ſimplex
ꝛ non tranſmutabile ab aliquo extrinſeco n̄
indiget in ſuo eſſe anima ſenſibili: neqꝫ ima
ginatiua: ꝫ tantum indiget anima mouente

ipſum in loco ſemper ꝛ virtute q̄ non ſit cor
pus: neqꝫ in corpore ad largienduꝫ ipſi p̱ma
nentiam eternam: ꝛ motum eternuꝫ qō non
habet principium neqꝫ finem. Et debes ſcire
ꝙ iſtud corpus celeſte non idiget virtute mo
uēre in loco ſemper tm̄: ꝫ largiente virtuteꝫ i
ſe ꝛ in ſua ſubſtantia p̱manentiā eternā: qm̄
ꝛ ſi ſimplex ſit nō habens potētiam in ſe ad
corruptioneꝫ: tam̄ eſt finite actionis neceſſa
rio: q: ē finitaꝝ dimſionnm: ꝛ terminatuꝫ a
ſuperficie continente ipſum: ꝛ omne tale:
cum intellectus poſuerit ipſum exiſtens p̱ ſe
abſqꝫ eo ꝙ aliud largiat̄ ipſi permanētiā ꝛ et̄
nitatem: neceſſe ē vt ita ſit de finitate ſue per
manentie ſicut eſt d̄ finitate ſue actiōis: ꝛ iō
neceſſe ē in intellectu eē potentiam largientē
ipſi p̱manentiā eternaꝫ: queādmodū largit̄
ipſi motū proprium eternū: ꝛ nō hoc tantuꝫ
ꝫ neceſſe eſt hic eſſe virtutem: que largitur ei
motuꝫ proprium ſue actionis q̄ eſt eternitas
in ceteros motuſ.ſ.motū localem in circuitu
ꝛ figuram propriam iſti motui.ſ.ſpericaꝫ ꝛ
menſuram propriā vnicuiqꝫ illoꝝ corpoꝝ ꝛ
conueniētiam inter ea adinuicem in ordine
ꝛ quantitate ita ꝙ ex omnibus p̱ficiat̄ vnuſ
actus.ſ.totus mundus: nulla.n.differētia ē
īter indigētiā virtutis actiue ī corpore ꝛ ī om
ni corpore ſimplici: aut in vno corpore cōpo/
ſito ex corporibus ſimplicibus huius: ꝛ in
differenter ſiue illud corpus fuerit generatū
ſiue nō generatum. vnde videmus celum ha/
bere vnam virtutem nō tm̄ mouentē omnia
ꝫ agentem ꝛ conſeruantem: ſicut eſt diſpoſi/
tio in corpore hominis: ꝛ in corpore facto p̱
pter finem hominis: finis.n.ſignificat agēſ
ſignificatione neceſſaria ſicut motum ſignifi
cat mouens: ꝫ in genere agentium quoddaꝫ
eſt prius tempore acto: ꝛ eſt omne qō fit in
ſp̱a huius mundi: eſt iſtius agentis ꝛ acti q̄d
dam eſt prius naturaliter non tempore: ꝛ ē
orbis quem ſequitur tempus: ꝛ cui accidit:
ꝛ agens orbem.ſ.faciens ipſum in diſpoſitio
nibus neceſſarijs in inueniendo finem pro/
pter quem fuit ꝛ cum ignorauerunt quidam
hoc eſſe de opinione ariſt. dixerunt ipſum nō
dicere cauſam agentem tantū: ꝫ cauſam mo
uentem: ꝛ illud fuit valde abſurdum.ꝛ non
eſt dubium in hoc: ꝙ agens ipſum eſt mo/
uenſ ipſum.qō enim mouet ipſum motu pro
prio illi eſt illud qō largitur illi p̄mo diſpo/
ſitiones per quas acceperit motum propri/
um: ꝛ illa virt⁹ ē illa: quā laudat ariſt. ī mlt̄ꝭ
locis ſui libri d̄ celo ꝛ mūdo ꝛ indicat ipam
eē nobiliorē celo ꝛ altiorem ꝛc̄. vt ibi. Pro/

pter g̃ ſta verba credidit Scotus nō ſolum
fuiſſe intentionis Auicēne: ꝫ etiam ariſt. ⁊
auero. ꝙ celum fuerit creatum: ⁊ hoc dicit in
di. 8. in q̄ſtiōe de immutabilitate dei: ⁊ non
eſt ita, vt videbitᷣ infra. Habet g̃ Aue. pꝛo in
cōuenienti ꝙ aliquid ſit nā contingens ⁊ fiat
neceſſariuʒ ab alio: ꝫ nō habet pꝛo inconue
niēti ꝙ aliquid ſit incoꝛruptibile itrinſece ⁊
tam̄ dependeat ⁊ conſeruetᷣ ab alio. Uñ ſepe
dicit ꝙ ſi p̄mus motoꝛ non eēt: celum non eēt
⁊ nihil eēt: eſt g̃ maxima differētia dicē ꝙ cō
tingens fiat neceſſariuʒ: ⁊ dicē ꝙ incoꝛrupti
bile accipiat eternitatē: non ſoluʒ ꝙ̄tum ad
motuʒ: ꝫ etiā in ſua ſba ab alio ⁊ conſeruetᷣ
ab illo. Und̄ q: iuenit i celo nō eē mām neqꝫ
contraria credidit ſoluiſſe omnia: vnd̄ illud
qd̄ eſt in mā eſt nā coꝛruptibilis: iō tale non
poteſt fieri neceſſariū: nec eternuʒ ab alio: ꝫ
ꝙ non eſt compoſituʒ ex cōtrarijs nec habet
mām ex ſui nā non ē coꝛruptibile: ⁊ tale pōt
fieri eternuʒ ab alio vel cōſeruari ineternum
⁊ accipere ꝑmanentiā eternā. vnde aliud eſt
dicere hoc eſt coꝛruptibile ex ſe: ⁊ hoc ex ſe ñ
eſt coꝛruptibile. Coꝛruptibile ex ſe nō pōt fie
ri eternū ⁊ neceſſariuʒ ab alio: vnde celuʒ q:
nō cōpoſituʒ ex cōtrarijs: nec habet mām ex
ſe eſt icoꝛruptibile. tam̄ q: finituʒ de ſe nō ha
bet eternitatē: ⁊ iō recipit ab alio: ⁊ nō mu-
tatur nā q: nō eſt ex ſe coꝛruptibile: ⁊ iō ta-
lia q: finita ⁊ termino clauſa dependētᷣ ⁊ con
ſeruantur. Sic g̃ hʒ nos intelligētia cū manu
tentia generali dei: vel celum ꝑſeuerat ineter
num ⁊ non coꝛpus cōpoſitum ex contrarijs
niſi eſſet manutentia ſpecialis: ita dicēt aue.
ꝙ celum de ſe ē incoꝛruptibile ⁊ tam̄ recipit ꝑ
manentiaʒ eternam a deo. Unde ſi nō videtᷣ
Scoto ꝙ ſit inconueniēs apud ariſt. ꝙ ali-
quid ſit neceſſariū ⁊ tm̄ productuʒ ab alio tā
to minus videbitᷣ incōueniēs ꝙ aliquid ſit
neceſſarium: vel icoꝛruptibile ex ſe: ⁊ tm̄ con
ſeruetur: dependeat ⁊ recipiat eternitatē ab
alio: infra tam̄ alijs rationibꝰ arguemus de
iſto neceſſario ꝯ auero. Ex iſtis dictis eliciū-
tur tales concluſiones de mente aue. Pꝛima
concluſio: i celo non eſt mā. Secūda conclu-
ſio in celo non iueniuntur contraria. Tertia
concluſio: celuʒ nō habet in ſe potentiam in
finitam que inhereat ipſi. Quarta cōcluſio:
celum eſt potentie finite. Quinta concluſio
foꝛma vel anima celi eſt actus ſimplex pꝛece-
dens quantitatem interminataʒ ⁊ termina-
tam. Sexta concluſio: lʒ iſta foꝛma vł anima
pꝛecedat natura ꝙ̄titatē: tam̄ extenditur per
ipſam ⁊ anteꝙ̄ recipiat quantitatē motor ex
trinſecus vnitur ſibi. Septia cōcluſio: iſta
foꝛma vel ſbm eſt anima celi: que lʒ nihil ha
beat de virtutibus ſenſitiuiſ ⁊ uegetatiuis:
tamen habet virtutē appetitiuā ⁊ intellecti
uam. Octaua cōcluſio: nulla ſba contingenſ
ex ſe pōt fieri neceſſaria ab alio. Nona cōclu
ſio: celum ē ingenerabile ⁊ icoꝛruptibile: q:
ibi non eſt virtus q̄ eſt habitus nō ꝑuatio q̄
eſt cauſa generationis ⁊ coꝛruptiōis. Decima
concluſio in celo nō eſt potētia ad ſbam neqꝫ
ad alterationē coꝛruptiuaʒ ꝫ ad vbi. Unde
cima concluſio: lʒ in celo ſit potētia ad vbi
⁊ ſit potētie finite nō tñ ſequitᷣ ꝙ aliqñ quieſ
cat: cum motor ſit extrinſecus abſtractus q̄
non mouetur oīo qui largitur eternitatē mo
tui: ⁊ per conſequēs ſequitur ꝙ cum ſit fini-
te potentie ex ſe non poſſet mouē ineternum.
Duodecima concluſio: lʒ ſba ex ſe poſſibiliſ ⁊
contingenſ nō poſſit fieri ab alio neceſſaria:
tamē motus contingens q̄ eſt i continuo fie-
ri pōt perpetuari ineternuʒ. Decima tertia cō
cluſio: motor celi q̄ mouet eterne nō eſt i ma
teria: nec in coꝛpoꝛe. Decimaqrta cōcluſio fi
nitum ⁊ infinitum eternum ⁊ non eternum
non cōpetunt niſi coꝛpoꝛibꝰ vel exiſtentibus
in coꝛpoꝛe. Decimaquita concluſio: celum eſt
cauſa tempoꝛis: ⁊ non cōtinetur tēpoꝛe. De-
cimaſexta conluſio celum q: finite potentie ⁊
virtutiſ recipit eternitateʒ ⁊ ꝑmanētiaʒ a ſuo
motoꝛe ſeperato nō ſolum in motu: ꝫ etiam
in ſba. Coꝛrelariuʒ lʒ celum nō habeat mate
riam neqꝫ ſit cōpoſituʒ ex contrarijs ⁊ ſit nā
non contingens ex ſe incoꝛruptibilis ⁊ non
pꝛoductū actiue ab aliquo tamen ſi non eſſet
motor extrinſecus ſeperatꝰ oīo qui largitur
in ſe ⁊ in ſua ſba ꝑmanentiaʒ eternaʒ: cuʒ ſit
potentie finite nō duraret ineternū. Ultimū
coꝛrelarium: lʒ nā contingens ⁊ poſſibilis ñ
poſſit fieri ex ſe neceſſaria: tam̄ natura finita
que non eſt contingens poteſt recipere ꝑma-
nentiaʒ eternam ab alio. Secundum du-
bium eſt vtrum de mente Ariſt. ⁊ auero. iſte
intelligentie non abſtracte omnino lʒ a ma-
teria intelligant aliquid ex ſe: ſm. n. mentem
ariſt. omnes ſunt abſtracte ſimpliciter: ꝫ ſm
mentem auero. nō. ⁊ ideo ariſt. voluit ꝙ om
nes tales nihil intelligerent ex ſe ⁊ non fecit
maioꝛem differentiam de vna ꝙ̄ de alia: licet
eſſet vna pꝛima a qua omnes dependerent: ꝫ
Auero. aliter poſuit: quia voluit ꝙ omnes
itelligerent pꝛimam. ⁊c̄. vt videbitur de itelli
gentijs ſecundis. Uñ aue. expꝛeſſe d̄ ſba oꝛbiſ
caplo. 4°. inquit: ⁊ cum conſiderauit i iſtis
ꝟtutibꝰ dclaratū fuit ipi ipſā eē ꝟtutē appeti

tiuam ꝛ inuenit eas moueri ad appetibile no bilius ipsis. Sequitur ꝛ quod istud corpus celeste intelligit hanc intelligentiam. Intel ligere enim tráſmutat ipm appetere ad illud In. 3. etiam de aïa cõmento. 14. dicit Aue. ꝛ ex hoc mõ fuit poſſibile ꝙ corpa celeſtia reci perẽt formas abſtractas: ꝛ intelligerẽt eas: ꝛ fuit poſſibile vt intelligentie abſtracte pfice rentur p ſe adinuicem: ꝛ ſi non: nõ eſſet poſ ſibile vt illic intelligeret recipiens neqꝫ rece ptibile. Deinde videm' ꝙ illud quod ẽ libera ratũ ab hac natura eſt pmũ intelligens: ꝛ po nendo iſtam nãm diſſoluetur queſtio dicens quomodo intelligit multitudo: ꝛ quomodo intelligunt multe ex formis abſtractis: ꝛ in tellectus idẽ ẽ cũ intellecto ꝛ cetera. Aue. etiã 12. metaphiſice cõmento. 37. dicit. primũ igi tur celũ mouet ab iſto motore ſm deſideriũ vt aſſimilet ei ſm ſuũ poſſe: ſicut amans mo uetur vt aſſimilet ſuo amato. Alia aũt corpa celeſtia mouentur ſcõm deſideriũ ad motum pmi corporis. ꝛ iõ planete hñt motũ duplicẽ: ꝛ nõ credas ꝙ iſte ſit appetit' nãlis: qꝛ ĩ dicit ꝙ per virtutem imaginatiuã per intellectuꝫ corpora celeſtia amando illud voluptuoſum mouent celuꝫ ſuũ. Uult ğ dicere Aue. ꝙ mo tor pmi mobilis amãdo motorẽ abſtractum ſimplr mouet ſuũ celum: ſꝫ motores planeta rum amãt motũ pmi mobilis vel motorem ꝛ iõ hñt duplicem motũ. ſ. ab oriente i occidẽs ꝛ econuerſo. ꝛ ita cõmento. 36. dic ꝙ corpo ra celeſtia appetũt illud maius bonũ ꝛc. vid ibi ꝛ cõmento. 45. quod poſt ad longũ addu cemus clare: ſepe dic ꝙ motor ſecundus per ficitur a pmo motore intelligẽdo ipſum ꝛ in fra dicit ꝙ pfectio ſecundaꝝ itelligentiaꝝ ẽ i telligendo cãm primam ꝛ propriã. Uidete er go primo ꝙ dicit ꝙ corpora celeſtia intelli gunt ꝛc. Ex his poteſtis ꝑhendere que di cta ſunt de formis extenſis in pmo dubio: ꝛ intelligite ꝙ iſtaꝝ formaꝝ quedam vocantur abſtracte ſimpliciter ꝛ omnino vt prima. que dam abſtracte ſed non ſimpliciter: vt forme corporũ celeſtium: q̃ ſine materia ꝛc. 3. etiam de aïa cõmento. 5. magno dic ſic: Queãdmo dũ. n. ſenſibile eẽ diuidit in formã ꝛ materiã ꝛ ſic intelligibile eẽ oportet diuidi in cõſimi lia his duob'. ſ. in aliquod ſimile forme ꝛ in aliqđ ſimile mẽ. ꝛ ħ necẽ ẽ in oi itelligẽtia ab ſtracta q̃ intellĩt aliud: ꝛ ſi nõ: nõ eẽt multi tudo i formis abſtractis. ꝛ iõ dclaratũ ẽ i pma phĩa ꝙ nulla ẽ forma liberata a põa ſimplr ni ſi pma forma q̃ nihil itelligit ex ſe: ſꝫ eſſentia ei' eſt quidditas eius. alie aũt forme diuerſificã tur in qditate ꝛ in eẽntia quoquo mõ. ꝛ niſi eẽt ħ gen' ẽtiũ qđ ſcim' i ſcia aïe: ñ poſſem' i tellige mltitudinẽ i reb' abſtractis q̃madmo dũ niſi ſcirem' ħ nãꝫ itellcũs ñ poſſem' itellige ꝙ vtutes mouentes abſtracte debent eſſe in tellectus ꝛc. Ex his ğ habetis ꝙ ille intelli gentie intelligunt aliquid ex ſe: ſꝫ non de' : ꝛ vult ꝙ tales pp habere aliquid ſimile mate rie poſſunt plurificari etiam i eadẽ ſpẽ vt vi debitis: ſꝫ non motor abſtractus ſimpliciter Aue. ergo. 12. metaphiſice cõmẽto. 52. vel. 51 dicit: ꝛ cum fuerit aliqđ genus intelligẽtiaꝝ que diuerſificãt adinuicem in cõpoſitione. ſ. in alietate intellecti in eis ab intellectu: nobi lius eoꝝ eſt illud ꝙ eſt minoris cõpoſitionis in illo genere iõ illud eſt ſimplex in illo gene re ꝛc. ꝛ ſic ꝯcludit ꝙ datur oio ſimplex. Uide te ğ ſuam opinionẽ de intelligentiis cõiun ctis: q̃ intelligunt aliud ex ſe: tañ nõ ſunt ſi cut intellect' noſter vbi accidit laſſitudo: q: intelligit non ſolũ aliud q̃ ſe: ſꝫ vnum poſt aliud ꝛ ſucceſſiue: ꝛ aliqñ ſic ꝛ aliquãdo nõ: ꝛ ſic accidit laſſitudo i numerãdo ꝛc. vñ ſeq tur de deo: ꝛ q: nihil intelligit ex ſe cũ ſit ſim plex tunc ꝙ cũ intelligit ſe nõ accidit ei laſſi tudo i omni ſeculo: neqꝫ tranſmutatio ſicut accidit i intellectu in nobis: ꝛ ita debet eẽ in aliis intelligẽtiis abſtractis: ſꝫ pmus eſt ſim plicior eaꝝ: ꝛ iõ eſt vnus ſimpliciter ſine ali qua multiplicitate: neqꝫ propter alietatem intellectus ꝛ intellecti neqꝫ propter multitu dinẽ itellectorum in eodẽ itellectu ſic ẽ i nob cũ ſeqtur alietatẽ q̃ videt in eo. ſ. alietatẽ itel lect' ꝛ intellecti in nobis. qm̃ cũ intellectus ꝛ intellectũ fuerit adunata pfecta adunatõe cõ tingit vt intellecta multa plura: q̃ ẽ intellect' illi' adunetur ꝛ fiant vnũ ꝛ ſimplex oib' mo dis qm̃ ſi remanẽt illa intellecta q̃ ſũt in vno intellectu plura ꝛ nõ adunẽtur cũ eẽntia itel lectus: tũc eẽntia eius aliud erit ab eis. Iſtõ intelligit q: intelligendo ſe intelligit omnia quomodo dixit ꝯ themiſtum. Mouet autẽ dubitationẽ ibi in fine. Ponatur ꝙ aliqđ in telligat plura: nunquid ille itellectus tranſ mutabitur i illa plura: dicit autem ibi in il lo textu compoſitum ꝛ poteſt fortaſſe itelligi tam de cõpoſito ex partibus q̃titatiuis vl ex ptib' eẽntialib'. tñ auerois accipit p plura in tellecta: ſꝫ oio idẽ ſeqt. q: ſemp plura itelligũ tur: lꝫ cõpoſitũ eẽntiale ſit vnũ: tñ nõ pfecte itelligit niſi ptes itelligãt: põt ẽt itelligi d vli qđ hẽt ſub ſe particularia. Rndet ğ ꝙ nõ po teſt tráſmutari in multa: qꝛ omne nõ habẽs materiã nõ eſt diuiſibile vt intellcũs huanus

oportet ğ ꝙ tale intelligēs vel intellcūs hēat i
aliꝗ tpe.ſ.ꝙ aliq̄ndo intelligat ꝛ aliq̄ndo n̄.
vel aliquādo vnū vel aliqn̄ aliud: nō ſic qn̄ in
telligit ſeipm̄: q: talia toto e͞tno ſe intelligūt
Auero. vero duobus modis aliter expōit iſtū
textū vt poſſit fugere ꝙ intelligentie ſecunde
aliquid intelligant extra ſe contra Ariſtote.
Et ex iſto textu nota contra Alexandrum de
mente Ariſtotelis: quod intellect⁹ poſſibilis
eſt imaterialis. ꝙ ā͞t loquaꝛ d͗ poſſibili pꝫ: q:
ille ē q̇ p̄la itell͞it ꝛ al̄n ſic ꝛ al̄n n̄. Uult ğ aue.
ponē t͞a gnā͞ itellectuū. p̄ᵐ ꝙ nihil itell͞it ex̄ ſe
vt d͗clarabim⁹ p⁹. Ultimū ꝙ m͞lta itelligit ex̄
ſe ꝛ vnū p⁹ aliud ꝛ aliquādo ſic ꝛ aliq̄ndo n̄. ꝛ
cū laſcitudine nūerādo ꝛc̄. Et iō intellcūs nr̄
q̇ intelligit res m͞ales q̄ ſunt intellecte i potē
tia aliquādo itelligit ꝛ aliq̄ndo nō. Mediū
aūt gen⁹ ē intelligētiaꝝ ꝛ nō abſtractaꝝ ſim
plicit͛: q̇ lꝫ intelligant aliq̇d ex̄ ſe: tamē ſemꝑ
intelligunt eodē mō: ꝛ nō ſucceſſiue. ꝛ iō non
ineſt eis laſſitudo. ꝛ lꝫ intellectio q̄ eſt alteri
us a ſe nō ſit eadē ſibi foꝛtaſſe tamē cū ſemꝑ
intelligat ſe ꝑ ſuā eē͞ntiā. ꝛ ſit intelligētia ab
ſtracta ꝛ nō m͞alis: ꝛ ꝑ cōſequēs nō intellctā
in potētia. Intellectio ſui erit eadē ſibi. Hoc
ē͞t pōt haberi ex cōmēto 3ͦ. de aīa. 20. ꝛ ideo
dicit Aue. ſepe ꝙ i illis foꝛmis nō ē intellectō
fantaſiando ſiue imaginādo ſicut ē i nobis ꝛ
ſic pꝫ d͞ria int͛ Ariſt. ꝛ Aue. de intelligentijs
intelligēdo. vn̄ Ariſt. clare nō facit in h̄ ma
ioꝛē d͞riam de p̄ma ꝙ de aliis vt dictū ē. tam̄
foꝛtaſſe ꝑꝑ p̄dicta crederet aliq̇s ꝙ Aue. pōe
ret vltra iſtas itelligētias ꝯiūctas itelligētiā
abſtractā ſimpl͞r in q̇lib3 oꝛbe: ꝛ n̄ ſolū p̄mā
vel vnā: ꝛ oēs vocat p̄mas: ſꝫ h̄ meo iudicio
ē clarū ꝙ nō ſūt plures tales de mente ipſi⁹ ꝑ
vt dictū ē cōmento. 5ͦ. 3ͦ. de aīa vult ꝙ nulla
ē q̄ non intelligat extra ſe: vt audiſtis excep
ta p̄ma. Itē dicit. 3. de aīa in cōmento. 19. ꝙ
nō ſcim⁹ multitudinē intellectuū abſtractoꝝ
niſi per diuerſitatē actionū eoꝝ. ğ cū oēs ta
les abſtracte ſimpliciter non darent niſi ꝑꝑe
tuitatē eternā motui: ꝛ non maioꝛē vel mi
noꝛē velocitatē: q: h̄ eſt ꝑ ip̄m a motoꝛe con
iuncto. ergo nō differēt inter ſe. ꝛ p̄terea itel
ligentia cōiūcta intelligeret p̄mū ſimpliciter
abſtractū. ſ. deū ꝛ etiā ſuū abſtractū ſimplicit͛
ğ ab ambob⁹ reciperet ꝑpetuitatē in motu ꝛ ꝑ
manentiam in ſubſtātia quod eſt ſupfluū: ꝛ
ꝑ multa alia hoc poteſt iudicari expſſe ex ver
bis eius. ꝛ ſi diceres ꝙ reciperet ſolum a moto
re appꝛop̄ato. ſ. ſibi ꝓpinquo verba Aue. di
cta ſupꝛa de deo q̇ ē datoꝛ eē ꝛc̄. oſtēdunt op
poſitum. Unde cum nullus iſtoꝛū motoꝝ ab

ſtractoꝝ ſimpl͞r eē͞t finitas: nec infinitas ꝛ ꝑ
conſequēs ex maioꝛi vel minoꝛi ꝑfectiōe non
poſſet cognoſci differentia inter eos neceſſa
rio eſt dicendum ꝙ non poſſunt eē plures ta
les. vnde Aue. vult dicere ꝙ vbi non eſt po
tētialitas: nō pōt accipi plurificatio. vn̄. 2ͦ.
celi cōmēto. 38. vel. 39. dicit declaratū eſt ꝙ
motoꝛes celoꝝ differūt in potētia ꝛ in eſſe ꝛ
cū hoc vnūquodq3 eoꝝ mouet ꝑ infinitū. nō
igit͛ remanet vt differāt niſi ꝑꝑ diuerſitatem
ꝓpoꝛtionis inter vnumquodq3 eoꝝ: ꝛ coꝛp⁹
ꝙ mouetur: ꝛ ſi potētie eoꝝ eſſent ifinite i vi
goꝛe mouēdi nō erit ꝓpoꝛtio iter motoꝛē ꝛ rē
motā. ꝛ ſi hoc eē͞t nō eſſet differentia iter eos
nec eē͞t ibi multitudo oio: v͞bigratia: q: mo
tor oꝛbis ſaturni: ꝛ motor oꝛbis totius mo
uet͛ tēpoꝛe infinito: ſi igit͛ non differūt i hoc
ꝛ ſi quemadmodū nō differūt i h̄ nō differūt
i potētia motoꝛis ꝛ ſi n̄ d͞nt i potētia motoꝛis
nulla potētia eſſet it͛ motoꝛes nedū vt q̇libet
eoꝝ hēant potētiā mouēdi i ifini: ꝛ ſi ita eſſet
iueniret͛ motus in inſtanti: ꝛ ē͞t hoc eſt ipoſſi
bile. ꝛ iō oppinandū ē ꝙ potētie mouētium
ſeperabilium alteꝝ a m͞a ſunt finite vno mo
do: ꝛ infinite alio modo. ꝛc̄. vult dicere pꝛo
bando ꝙ iſti motoꝛes non ſunt infiniti i vi
goꝛe: q: oēs mouent ꝑ infinitū tempus ext͛ē
ſiue: non tamē a ſe. dicas ğ in hoc non diffe
runt: ğ ſi oēs eſſent infiniti in vigoꝛe: oēs
mouerētur in nō tēpoꝛe: ꝛ ꝑ ꝯñs equaliter: ꝛ
per conſequēs in hoc non differrēt: ğ nulla
eē͞t differentia iter eos: ꝛ ita dico de abſtra
ctis ſimpliciter qui non ſunt finiti nec infini
ti: ſi eſſent plures nullo modo differrēt quia
velocitas ꝛ tarditas nō eſt ab ipſis ſꝫ ſolum
continuitas ꝛ in hoc eſſent equales: ğ nulla
inter eos differentia. Unde mihi videtur bn̄
dictum: ꝙ ſi non eē͞t potētialitas non eē͞t dif
ferentia inter eas. vnde ſi vna non ꝑfectior
alia q: non finita: nec infinita quō eē͞t diffe
rentia inter eas ꝛ lꝫ diceres ꝙ vna dependēt
ꝛ non alia quereret quare ſi abſtracte ſimplicit͛
ꝛ nulla potentialitas ꝛ nulla finitas q̄re vna
dependet ab alia. Ex iſtis in iſto dubio elici
untur tales concluſiones. Pꝛima concluſio.
Secūda itelligentia intelligit aliq̇d ex̄ ſe. Ꝫa
concluſio itelligētia iferior intelligit itelligē
tiam ſupioꝛē: ꝛ ſic ſucceſſiue vſq3 ad p̄mū ab
ſtractū ſimpl͞r. 3. concluſio itelligentia infe
rior itelligit motū p̄mi oꝛbis. 4. cōcluſio in
telligētia ſc͞da vnitur motoꝛi extrinſeco an̄ꝙ
recipiat ꝗtitatē: ꝛ intelligit illud ꝑ eſſentiā
illius p̄mi. 5. cōcluſio itelligentie h͞e nō faticā
tur in intelligendo aliq̇d extra ſe: q̇a ſꝑ intel

ligitur eodem modo ꝛ nō vnum poſt aliud· Alias concluſiones p̄termittas· Sequitur ergo ponere·3ᵐ· dubium vtrū deus itelligat aliquid ex̄ ſe ꝙ tangitur·12°· metaphyſice ꝛ maxime cōmento.51°·ibi·n.ariſt·p̄tot ratio/nes declarauit ita intentionē ſuā vt nō opoꝛteat dubitare ꝛ in hoc aue.ꝛ ipſe cōueniūt ꝛ iō dicit ariſt·ꝙ nihil intelligit ex̄ ſe q: vbi intellectum ē aliud ab intelligente; intellectio nō eſt ipſuꝫ nec ſubſtātia ſua.vult ꝰ ɔcludere ſi intellectio nō eſt aliud ꝙ ſua ſba non itelligit aliud ꝙ illam·ariſt·aūt maxime adducit ꝙ villeſceret itellectus diuinus ſi intelligeret iſta inferioꝛa ꝛ q: iſtud dubiū generabat aliud dubiuꝫ quomō deus habeat ſolicitudineꝫ eoꝛum que ſunt hic: ꝛ quomodo ſit pꝛouidentia dei circa res ſi nihil intelligit niſi ſe· Adducit ꝰ p̄mo eodē cōmēto argumētū Themiſtij vbi pꝛobat ꝙ deus intelligit oīa: quia intelligit ſe eē pꝛincipiū eoꝝ.Dat āt r̄n̄ſionē quoꝛūdā dicentiū ꝙ deus ſcit oīa que ſūt hic ſcientia vniuerſali: tn̄ dicit ꝓ contra Themiſtium ꝙ iſte demonſtrationes ſunt illius q̄ n̄ intelligit demonſtratiōes ariſt. R̄ndet ergo ipe ꝛ veritas ē ꝙ p̄muꝫ ſcit oīa. 2ᵐ·qꝺ ſcit ſe tantū ſcientia in eſſe ꝙ eſt cā coꝝ eē verbigratia Qui ſcit caloꝛem ignis tm̄ non dicitur neſcire nām caloꝛis exiſtentis in rebus calidis: ꝰ iſte eſt ille qui ſcit nām caloꝛis: ſm ꝙ eſt caloꝛ: ꝛ ſimiliter pꝛimus ſcit nāꝫ entis in eo ꝙ eſt ens ſimpliciter ꝙ eſt ipſuꝫ: ꝛ iō hoc nomē ſcientia dicit̄ equoce de ſcientia ſua ꝛ noſtra. Sua.n.ſcientia eſt cauſa entis; ens autem eſt cā noſtre ſcientie. Scientia igit̄ eius non dicitur eſſe vniuerſalis; neqꝫ particularis .illud.n·cuius ſcientia ē vniuerſalis ſcit particularia q̄ ſunt in actu in potentia ſcita: eius igitur ſcientia neceſſario eſt ſcientia in potentia ꝛ nulla potētia ē in ſcientia eius·ꝰ ſciētia eius non eſt vniuerſalis: ꝛ magis manifeſtuꝫ eſt qm̄ ſcientia eius nō eſt particularis. Particularia·n· ſunt ifinita ꝛ nō determinantur a ſciētia. Ille igit̄ p̄mus nō diſponitur p ſciētiam q̄ eſt in nobis neqꝫ p ignoꝛantiam que eſt ei oppoſita: ſic nō diſponitur p iſtas· Illud ꝙ non eſt natuꝫ habere alteꝝ· Declaratū eſt igitur aliquod ens eē ſciēs de quo nō erit fas dicere ſibi.vnde ꝛ cōmento·52°·reſpōdet vt dictum eſt hic de ſua ſcientia ꝛ dicit q: cuꝫ ſit pꝛimuꝫ mouens ē cā omnium; nō tamen ꝙ intelligat illa niſi vt dictū eſt de eo qui ſcit nām caloꝛis ignis ꝛc.ꝛ addit ꝙ veritas eſt i hoc ꝙ ſollicitudo ē vt dictum eſt; ꝰ ſi aliqua ſint ſine ſolicitudine pꝛoueniūt ex neceſſitate materie nō ex diminutione agent̄: ita ꝙ hoc excitat quoſdam ad dicendum duoſ deos eſſe quoꝝ vnuſ creat bona ꝛ aliꝰ nō bona. De hac etiam ſollicitudine tangit.2°.phyſicoꝝ ꝛ·2° de anima·ꝛ 12°·metaphyſice commento.37°· Unde ibi generationē ꝛ coꝛruptionē faciūt motus oppoīti continuationē vnius motus eternus: ꝛ ex hoc videtur deū habere curam circa omnia· Dicentes autē ꝙ deus ſolicitus eſt circa vnumquodqꝫ indiuiduū aliqualiter eſt veꝝ ꝛ aliqualiter nō q: nullum idiuiduuꝫ habet diſpoſitionē pꝛopꝛiam; niſi illa diſpoſitio inueniatur i aliquo modo illius ſpēi: ꝰ igitur mō veꝝ eſt deum ſollicitari circa indiuidua: ſollicitudo aūt circa indiuiduum tali modo ꝙ nullus habet cōmunicationeꝫ cum eo hoc non eſt fas bonitati diuine. vnde deꝰ mouendo ſuum celum facit ſpēm pſeuerare: ꝛ ſpēs non perſeueraret niſi pp indiuidua iō eſt cauſa continuationis indiuiduoꝝ ꝛ ideo iſtud indiuiduum intendit vt p ipm conſeruetur ſpēs.ſ.vt eſt aliquiſ homo: ꝰ nō vt hic particulariter ſub pꝛopꝛia ratione que in nullo alio inuenitur: ꝰ ſub ratiōne que eſt cōis omnibus: ꝛ.2°.phyſicoꝝ dicit ſi diuinus nō conceſſerit naturam agere pp finem nō poterit pꝛobare ꝙ deus habet ſolicitudinē pp ea que ſūt hic ꝛ ita.2°·de aīa dicit ꝙ nā diuina mixta ē eis q: pmanēt ſpē cum nō poſſint communicare ipo ſemp eē. Unde ariſt.ꝛ pmanēt qꝺeꝫ non vnū: ꝰ vt vnū numero qꝺē nō vnuꝫ ſpē aūt vnū. Ex iſta aūt·q.eliciunt̄ taleſ cōcluſiones. Prima cōcluſio deus nihil intelligit ex̄ ſe. Scđa cōcluſio: deuſ nō intelligit cognitione vniuerſali vel ſingl'aria in vlī· Tertia concluſio: deus nō intelligit determiāte particularia: q: infinita ꝛ talia nō ptinēt ad ſciētiam. Quarta concluſio deuſ nō habet ignorantiam vt opponitur cognitiōi in vlī ꝛ particulari· Quinta concluſio: cum deus ſit pꝛimuꝫ ens ꝛ maxime eſſe ꝛ natura entis: ꝛ pꝛimuꝫ mouens ꝛ cauſa oium vt dictum eſt itelligendo ſe ꝛ illam naturaꝫ entis dicitur intelligere omnia entia· Sexta concluſio: cum deus ſit cauſa omniuꝫ dicitur habere ſolicitudinem circa omnia. Septima concluſio: deus non habet ſollicitudinem circa hoc idiuidum pꝛopꝛium: ꝰ vt continetur in ſpecie· Octaua concluſio que elicitur·12°.metaphyſice cōmento.37°.ꝯ ponentes heccitates diſtinctas a quiditatibuſ· Nullum indiuiduū habet diſpoſitioneꝫ ſeu heccitatem pꝛopꝛiā niſi illa inueniatur in aliquo alio eiuſdē ſpēi ſpecifice non particulariter neqꝫ ſingulariter

in duobus.ſ.hec ſola. Nona concluſio: intel
lectio dei non eſt accidens. Decima concluſio
intellectio dei eſt ſua ſubſtantia ⁊ idem ſibi.
Undecima concluſio: intellectus diuinus vi
leſceret ⁊ non eſſet idem ſue ſubſtantie ſi itel/
ligeret iſta inferiora. Quarta queſtio eſt
querere vtrum de mente ariſt. ⁊ auc. iſte itel/
ligentie ſe ⁊ finite moueant localiter.ſ.circu
lariter: nã de primo abſtracto ſimplr: certũ
eſt ꝙ oĩo eſt immobile ẜm opinionẽ eoꝝ ⁊
omnium: ſꝫ de alijs nõ conueniũt ariſt. ⁊ auc.
Ariſt.n. expreſſe vult ꝙ nulla illaꝝ intelligẽ
tiarum moueatur: qꝛ ẜm ipſum omnes ſunt
abſtracte ſimpliciter: ſꝫ auc. qui ponit ipſas
finitas ⁊ extenſas: vt audiſtis cõſequẽter po
nit ipſas moueri non per ſe ſꝫ per accidens. ⁊
ita ſemper addit textui Ariſt. quando dicit
ꝙ non mouentur inquit.ſ.per ſe: vt videbit̃
clare. vnde ariſt. non facit in hoc maiorẽ dif
ferentiam de ꝑma ꝙ̃ de vltia. Unde cõmen/
to.49°.12°.metaphyſice dicit clare: quare ⁊
ſubſtantias ⁊ principia ĩmobilia ⁊ ſenſibilia
tot rationabiliter exiſtimare ⁊c̃. g̃ ẜm ariſt.
ſunt ĩmobilia: ſꝫ auc. nõ habet ſic ſuum textũ
ſꝫ ſic neceſſe eſt igitur reputare ꝙ principia ĩ/
mobilia ⁊ ſenſibilia huius numeri: ⁊ auc. di
cit: ſic oporteret exiſtimare ꝙ numerus ſub/
ſtantiaꝝ mouentiũ non mãliuꝫ ⁊ numer⁹ ſub
ſtantiarum ſenſibiliũ motaꝝ eſt iſte: non di
cit ĩmobilium: ſꝫ ñ mãlium: vt ſaluet opinio
nem ſuaꝫ. ⁊ ſic ꝑuertit textuꝫ vndiqꝫ. vnde ẽt
in cõmento.44.12°. metaphyſice ⁊.45°. di
cit de mente ariſt. nõ ſicut ariſt. Unde ariſt.
dicit eſſe plures motores qui nõ mouentur q̃
non ſunt in mã oĩo. Sꝫ auc. ibi addit ꝙ nõ
mouentur ꝑ ſe vt ſaluet ꝙ poſſint moueri per
accidens. vnde in cõmento.45°. facit diffe/
rentiaꝫ de prima ſb̃a: ⁊ ꝑ motore: qꝛ moder/
ni volebant ꝙ ꝑma ſb̃a ꝓcederet tempore ⁊c̃.
⁊ hoc facit in multis alijs locis. Auc. aũt cla
re ponit ꝙ alie intelligentie mouent̃. ⁊ ꝓpter
hoc poſuit ꝙ motus celi eſt motus aĩe. qꝛ mo
uetur circulariter: ⁊ hec eſt illa aĩa que habet
virtutem imaginatiuam ⁊ intellectiuã que ꝑ
ſe mouet: ⁊ mouetur per accidens ꝑꝑ amorẽ
⁊ deſideriũ ꝑmi. ⁊ motor ſaturni ꝑꝑ motum
primi orbis ⁊c̃. Unde mirum eſt ꝙ magni ex
poſitores non velint dicere iſtud cum totus
liber de ſubſtantia orbis: ⁊ .12°. metaphyſi/
ce ⁊.8°. phyſicorũ ⁊ in li° de celo omnia ſint
plena. vnde cõmento.36.12. metaphyſice di
cit: quereret aliquis: ſi illud qḋ imaginatur
ex illis formis eſt eſſe illoꝝ corpoꝝ: quid igi/
tur indiget motu; ſi igitur inquit forma arce
que eſt in anima artificis eſſet eſſe arce non
moueretur ad agendum arcam. Reſpondet
ergo dicamus ꝙ non mouentur niſi qꝛ intel/
ligunt ex ſe ꝙ perfectio ⁊ ſubſtantia eorum ĩ
motu ſicut facit illud qḋ mouetur ad conſer/
uandum ſuam ſanitatem: qꝛ ſcit ꝙ ſua ſani/
tas non conſeruatur niſi motu: ⁊ etiaꝫ intel
ligunt ꝙ motus eorum eſt cauſa exitus eius
qḋ eſt in potentia in illis formis abſtractis
ad actum.ſ.ad formas materiales. Unde ſũt
in potentia in illis abſtractis: ⁊ per ſuũ mo
tum ad actum reducuntur. Dicit tamen ꝙ h̃
ẜm non eſt ſuum ꝑmuꝫ deſideriuꝫ. vult ergo
dicere ꝙ lꝫ motor abſtractus ſit ꝑma perfe/
ctio ⁊ forma iſtaꝝ intelligentiaꝝ: tamen per
ſuum motum conſeruantur ſicut homo am/
bulans conſeruat ſanitatem: ⁊ per ſuum mo
tum generantur iſta inferiora. Non loqui/
tur g̃ ꝙ moueant actiue vt pꝫ in exemplo: ſꝫ
paſſiue clare. Unde arguebat: per motuꝫ ni
hil acquirunt ſibi: g̃ fruſtra mouentur: nam
arguendo actiue argumẽtuꝫ nullum eſſet: qꝛ
ariſt. etiã vult ꝙ mouere eſt operatio propria
dei in libro de celo. vnde arguit ꝙ agens nõ
eſt ſine propria operatione: ⁊ tam̃ nihil acq̃/
rit ſibi ex iſta operatione: ſꝫ de paſſiue ſecus
eſſet. Auc. igitur ꝑꝑ iſtum motum circulareꝫ
poſuit contra mentem ariſt. de celo aĩato ⁊
de iſta anima ſuo modo. Unde ariſt. non po
ſuit celum eſſe animatum ⁊ viuuꝫ niſi ꝑꝑ ab/
ſtractum ſimpliciter: ſꝫ auc. peruertit omnia.
Unde ariſt. 2°. celi cõmento.6°. non vult ꝙ
celum ſit aĩatum niſi vt dixi lꝫ auc. gloſet ſuo
modo vnde dicit ſed neqꝫ ⁊c̃. Uide clare ibi.
Gloſat aũt auc. ꝙ eſt ꝑꝑ rationem eorũ qui
ex anima arguebant ipſum eternuꝫ: ꝙ ratio
non valet ⁊c̃. vide ibi: tam̃ ariſt. ſimpliciter
loquit̃. vnde dicit ꝙ ſi aĩa moueret̃ ꝯtiue nõ
haberet beatam vitam ⁊c̃. ⁊ non dicit de mo
tu contrario ſibi: vt addit iſte peruertitor to
tius ſententie. ⁊ non credatis ꝙ iſte non itel
lexerit ſꝫ trahit omnia ad mentem ſuam: ⁊
lꝫ dicat de anima ⁊c̃. dicit ꝙ anima eſt illa ſe
cundum eos que eſt cauſa ꝙ ſit eterna: ⁊ nõ
aliud: ⁊ lꝫ in.13°. cõmento dicat ad proban/
dum ꝙ in celo ſit dextrum ⁊ ſiniſtrum: ꝙ ſi
eſt animatum neceſſarium eſt dextrum ⁊ ſi/
niſtrum. vide ꝙ ariſt. hoc non affirmat ſed
vult dicere ꝙ ſi eſſet animatum ſicut iſti di/
cunt eſſet ibi dextrum ⁊ ſiniſtrum. Auc. vt fa
ciat ſuam fantaſiam dicit ⁊ hoc ꝙ poſuit ipꝫ
animatum manifeſtabitur in alio: ſꝫ hoc nõ
eſt verum ⁊ ideo dicit in de ſubſtantia orbis
ꝙ fecit librũ de natura celi ⁊ ideo ipſe non in

ueniendo illum fecit ſuum. vnde Ariſt. ibi in commento. 9°. loquitur dubitatiue etiam ſꝫ auerro. vtrum corpus celeſte ſit animatuꝫ. ⁊ ideo in cõmento. x°. dicit ꝙ in corporibus in animatis eſt dextrum ⁊ ſiniſtruꝫ quo ad noſ ⁊ ideo nunꝙ dixit ariſtote. ꝙ celum ſit animatum: ſꝫ dicit ꝙ aliqui ponebant animatũ ⁊ clarum eſt ꝙ tunc haberet ſꝫ nõ omne vt plãte dextrum ⁊ ſiniſtrum. ſꝫ ſi animatuꝫ: habꝫ etiam celum dextrum ⁊ ſiniſtrum: ⁊ ſi inanimatum: habet etiam dextrum ⁊ ſiniſtrum q̃ ad nos: in noſtra tamen tranſlatione in. 13°. cõmento dicitur. Eſt autem celum animatũ ⁊ habet principium motus: ſꝫ in alio cõmento ⁊ bene loquitur conditionaliter. tamen ꝙ habet principium motus: loquitur de motore extrinſeco. ⁊ ideo poteſt vocari animatuꝫ hoc modo: tamen ſemper ibi locutus eſt cõdicionaliter etiam ſecunduꝫ auerro. tamen i commento. 60. dicit iſta eſſe animata ⁊ viua ſꝫ loquitur d̃ anima ſeperata ſimpliciter vt ſ. licet auerro. gloſet ſuo modo. ⁊ ideo in commento ſequenti quando dicit ꝙ optimuꝫ habet ſuam bonitatẽ ⁊ perfectionẽ a ſe. Quod autem eſt propinquiſſimum iſti per paucam ⁊ vnam operationem vel motionẽ. Qd̃ autẽ remotum per multas ⁊c. ⁊ ſecunduꝫ auerro. illud qd̃ eſt vnum eſt celum quod mouet motu diurno. ⁊ ideo dicas ꝙ illud qd̃ a ſe eſt: eſt intelligentia abſtracta ſimpliciter. Concludendo igitur dico ꝙ ſicut auerro. 3°. de anima vult commento. 2°. ꝙ intellectus agens vnitur nobis mediante adepto. ⁊ ita intelligimus eternum. ſic fecit de iſtis intelligentijſ ſecundis ꝙ vna intelligit aliam: ⁊ perficitur ab alia vſqꝫ ad primam: ⁊ mouent ⁊ mouenẽ propter primam ⁊c. cõmentum ſꝫ. 13m. ſecundi celi in iſtis verbis. eſt autem celum animatum ⁊ habet principium motus: fuit cauſa vt auerro. faceret iſtam ſuam opinionem: ⁊ maxime non ponendo ibi materiaꝫ. Quid ſꝫ oportet dubitare ꝙ iſte intelligentie mouenantur ſecundum auerro. nam cum ariſto. dixerit. 2°. celi commento. 6. vt ſupra ꝙ anime corporuꝫ que mouentur continue non poſſũt eſſe beate. Aue. gloſat ꝙ hoc intelligitur de motu contrario: quid igitur oportebat gloſare ſi non vult ꝙ moueatur. vnde etiam. 12° metaphyſice cõmento. 37°. dicit auerro. cum declarauit primuꝫ motorem eſſe eternum: ⁊ ſubſtantiam ⁊ principiuꝫ ſine materia. ⁊ motorem abſqꝫ hoc ꝙ moueatur ⁊ qd̃ mouet vt amatum eſt ille qui ñ mouetur quaſi dicat ꝙ alij mouentur. Ex predictis eliciuntur tales concluſiones. Prima concluſio: intelligẽtia abſtracta ſimpliciter nullo motu mouet omnino. Secunda cõcluſio: intelligentia ſꝫ mouetur motu ad vbi. Tertia cõcluſio: intelligentia ſꝫ mouet per ſe: ⁊ mouetur per accidens mouendo ſcilicet ſuum corpus. ſ. quantitatem cui coniungitur. Quarta concluſio intelligentia ſꝫ per ſuum motum conſeruat in ſua perfectione. Quinta concluſio motuſ celi eſt propter conſeruationem celi ⁊ propter generationem formaruꝫ materialium. Sexta concluſio ſecunduꝫ auerro. in celo eſt anima que mouet ⁊ mouetur: ſꝫ ſecunduꝫ ariſtotelem eſt ſolum ibi motor abſtractus ⁊ non anima proprie. Septima cõcluſio ſcd̃m ariſto. qd̃ continue mouetur non habet beatam vitam. Octaua concluſio ſecundum auc. qd̃ cõtinue mouetur motu contrario ſibi non habet beatam vitam. Nona concluſio: ſi celuꝫ eſt animatum habet dextrum ⁊ ſiniſtrum. Decima concluſio ſi non eſt animatũ habet dextrum ⁊ ſiniſtrum quo ad nos cetera per te elicias. Aliud dubium eſt vtrum ſecundum opinioneꝫ ariſtote. ⁊ aue. prima cauſa vel primum ens: ſiue deus moueat ſoluꝫ vt amatuꝫ ⁊ deſideratum ⁊ appetibile ita ꝙ alij amando ipſum moueant an moueat imediate actiue primuꝫ orbem ſcilicet diurnum ſicut alij motores ſuos orbes. fuerunt eniꝫ quidã qui ponebant deum eſſe infinitum intenſiue ⁊ neceſſario agere. ⁊ per conſequens arguebant. ſꝫ ſi mouet actiue moueret in non tẽpore: ſꝫ de hoc in alio dubio. Ariſtote. ergo ⁊ aue. in hoc non conueniunt. Ariſtote. eniꝫ vult expreſſe ꝙ moueat actiue. auerro. autem vult ꝙ moueat ſolum vt amatuꝫ ⁊ deſideratum ⁊c. Ariſt. enim in cõmento. 38°. 12°. metaphyſice cũ locutus fuit de deo ⁊ de eius ſubſtantia dicit ꝙ ſuus intellectus mouetur a ſe ipſo quia idem eſt intelligens ⁊ intellectum ⁊ mouet ſicut amatum. per motum auteꝫ mouet iſta alia id eſt deus amando ſe: cauſat motum primi mobilis ⁊ mediante illo motu mouet iſta alia. Auerro. trahit ſuo modo ſcilicet ꝙ primuꝫ celum vel corpus celeſte primuꝫ amando mouet primuꝫ orbem ⁊ per motuꝫ illius alia ⁊c. Auerro. enim quia ariſtote. dicit: intellectus auteꝫ ab intelligibili mouetur in ſua tranſlatione habet. principium autẽ ẽ imaginatio per intellectum: dicit ꝙ hec non eſt fantaſia neqꝫ ſenſus ſꝫ imaginatio ꝑ intellectum vt veniat ad ſuam opinioneꝫ de motoribus coniunctis: ⁊ non eſt ita: quia loquitur continuando de deo: quomodo mo-

uet ⁊ mouetur a ſe ipſo intelligendo ſe: videa
tur ibi clare. Unde ⁊ ariſtote. cōmento. 49°
clare dicit quare ⁊ ſubſtantias ⁊ principia i-
mobilia ⁊ inſenſibilia tot rationabiliter exi-
ſtimare ⁊c. Ariſt. n. ibi clare arguit numerū
ſubſtantiarum imobilium ⁊ inſenſibiliuꝫ ex
numero celoꝝ. ⁊ per conſequens ponit plura
imobilia que mouent: ⁊ non facit mag̃ diffe
rentiam de prima ꝙ de alijs ꝗ̄tum ad moue-
re: imo ſi non eſſent mouentes: eſſent ocio-
ſe. Sed auerro. peruertit omnia. vnde com-
mento. 45. dicit ꝙ prima ſubſtantia eſt cau-
ſa plurium ſm ꝙ a pluribus intelligitur tm̄
eſt. n. inquit illic cauſa ⁊ cauſatuꝫ ſm ꝙ a plu
ribus intelligit. ⁊ ibi dicit ꝙ falſuꝫ eſt qđ mo
derni dicunt: ꝙ prima ſubſtantia ē prior mo
tore totius. vnde ſi alique eſſent non mouen-
tes: eſſent ocioſe: vult dicere ꝙ deus nō fuit
ante primuꝫ motorem. ſ. primi celi. ⁊ ꝙ deus
mouet tanꝗ̄ cauſa finalis. vnde videte homi
nem reuoluentem omnia. Unde q: videbat
ex verbis Ariſtote. ꝙ prima cauſa: ⁊ primus
motor: ⁊ primuꝫ ens erat illud qđ mouebat
primum mobile. dixit aliquando ꝙ primus
motor: vel prima cauſa non erat ens primuꝫ
qđ mouet ſolum vt amatum. vnde enſ primū
non erat motor primi mobilis qui dat con-
tinuationem in ſpecie. lꝫ aliquando poſſet di
ci ꝙ primaꝫ cauſam vocat etiam primum enſ
ꝫ ariſtote. per primaꝫ cauſam ⁊ primuꝫ ens
⁊ primuꝫ motorem ⁊ deum intelligit idem q̇
mouet actiue. vnde in. 7°. ⁊. 8°. phyſicorum
non inſudauit ad aliud niſi vt oſtenderet pri
muꝫ motorem qui mouet ⁊ non mouetur. ⁊
non fecit mentioneꝫ de alio qui moueat vt a-
matum. Unde ſemper loquitur đ mouere a-
ctiue. ⁊ concludit. Primus igitur motor indi
uiſibilis impartibilis nullam habenſ magni
tudinem: hoc non poteſt competere ſuis mo
toribus coniunctis. vnde ariſtote. ibi ex hoc
ꝙ omne qđ mouetur: ab alio mouetur. diſti-
guit ibi de motoribus. ſ. aut de motore q̇ mo
uet: quia alius mouet ipſum ⁊c. de motore
medio. ſ. ꝙ eſt aliquis motor qui eſt medius
inter primuꝫ ⁊ ipſum motū: ⁊ ꝙ primus mo
tor prius eſt naturaliter medio ⁊c. Et de mo
tore qui non mouetur ꝑ accidens. Et ex iſtis
vult deuenire ad motorem qui non mouea-
tur omnino: quia omne per accidens reduci
tur ad per ſe. g̃. cum ſemper loquatur de mo-
toribus actiuis ⁊ in eodem contextu. ⁊ ſentē
tentia ſequitur ꝙ ſemper fit mentio de acti-
uis. nec aliter vnꝗ̄ ariſt. locutus eſt de ſom-
nio. Auerro. de motoribus coniunctis ⁊ ſepe

ratis. vnde cōmento. 45. ⁊ ſequenti vult mo
tum eternum eſſe compoſitum ex motore qui
non mouetur: ⁊ ex moto eterno. vude ibi cō-
mento. 46. dicit: quoniam autem neceſſe eſt
vt ſit hoc aliquid qđ in ſe non ſit motuꝫ ⁊ ſit
abſolutum ab omni tranſmutatione ſimpli-
citer: ⁊ per accidens qđ mouet aliquid aliud
declaratur hoc modo ⁊c. quid vultis clarius
in eodem: ſi non vultis loqui equiuoce: non
mouetur ⁊ mouet ⁊c. Unde videatis in om
nibus cōmentis quando ariſtot. arguit: aut
quandoqꝫ mouet: aut quandoqꝫ quieſcit. ⁊ ſi
militer aut mouetur a ſe aut ab alio. g̃ ſemꝑ
loquitur eodem modo ⁊ de motoribus acti-
uis. Et ex iſtis vult concludere motoreꝫ qui
non mouetur ⁊c. vnde commento. 52°. dicit
auerro. ꝙ illi motores mouentur per accidēs
ergo non eſt motor quem vult inferre ariſt.
⁊ tamen ariſtote. probauit de motore nullo
modo moto. ergo cuꝫ non narret niſi moto-
res actiuos ⁊ non alios ſcilicet qui vt amati
⁊ qui ſunt fines ⁊c. ſequitur ꝙ talis qui non
mouetur eſt qui actiue mouet. ⁊ ideo ariſto.
ibi neceſſe eſt ꝙ talis motor nullo modo mo
ueatur: aliter ille motus non erit eternus. ille
bonus homo fugit ad continuitatē. ⁊c. ꝫ nō
eſt ad propoſitum textus ⁊c. Iteꝫ ꝙ ariſto.
12°. metaphyſice dicat querēdo quot ſint ta-
les motores: ⁊ in alijs loquatur ſcilicet de cō
iunctis qui mouent actiue: ⁊ in iſto ſoluꝫ de
ſeperato omnino: non eſt vniuoca locutio. g̃
cuꝫ dicat eſſe plura talia aut loquitur ſoluꝫ
de abſtractis. ⁊ ſic plura abſtracta: ſi vero đ
coniunctis: falſuꝫ eſt ꝙ ſint plura talia: que
non moueantur. vude, vide etiaꝫ ibi in com
mento. 59. 8°. phyſicoꝝ dicit ariſtote. ꝙ ta-
lia mouentia ſcilicet que non mouentur non
tranſmutantur in ſubſtantia. ergo loquitur
de motoribus actiuis: quia illa que mouent
vt amata bene poſſunt tranſmutari i ſubſtā-
tia: ſed iṗoſſibile eſt inuenire aliquid qđ po-
teſt tranſmutari in ſubſtantia ꝙ moueat acti
ue localiter ⁊ non moueatur ſalteꝫ imediate.
vide bene. dimittamus ꝙ diceres ꝙ i iſta mo
tione locali non tranſmutatur. quid eni ma-
gnuꝫ eſt hoc ꝙ aliquid qđ mouet tanꝗ̄ ama
tum in illa motione non tranſmutetur: q̇s
neſcit hoc. vnde cōmento. 35°. ariſtote. ⁊ ēt
auerro. naꝫ motus continuus debet eſſe mo
tus vnius motoris: motor auteꝫ qui ſit vnꝰ
neceſſe eſt ꝙ ſit primus: ⁊ cuꝫ ſit primus iṗoſ
ſibile eſt ipſuꝫ moueri neqꝫ per ſe neqꝫ per ac
cidens. ⁊ conſequetur: quoniaꝫ motus qui
fit a motore talis eſt continuus: ⁊ motus q̇

ineſt rei mote eſt non continuus·Q̄·n·eſt ta
le non tranſmutatur cum eo qđ traſmutat·ſe
quitur: ꝫ poteſt ſemper mouere·⁊ quia iſte
motor non mouetur: cum mouet non acci/
dit ei fatigatio in ſua motione qđ non acci/
dit motoꝛibus qui cum mouent mouentur.
Non timeatis ergo cõmentum·2º·celi com/
mento·63.vbi dicit ariſtoteles: videtur autẽ
optime habenti quidem exiſtere ꝙ bene ſine
actione ꝓpinquiſſimo autem per paucã ⁊c̃.
Unde ariſt.loquitur ibi de eo qui non acqui
rit actionem vt perficiatur.vnde textus auc·
ibi illud qđ eſt nobile perfecte completum eſt
⁊ qđ eſt nobile ſine actione ⁊ operatiõe qua
acquirunt nobilitatẽ: notate qua acquirunt
nobilitatem: ⁊ notate quia dicit ſine opera/
tione: ꝫ cum ſecundum ipſos deus habeat o
perationem intrinſecaꝫ·Unde·12º·metaphy
ſice: dei autem perfecta operatio.ꝫ loquitur
de his qui habent actionem ⁊ operationem
⁊ acquirunt ſibi nobilitatem per illam·⁊ idẽ
auerro.ibi: illud qđ acquirit perfectam no/
bil tatem ſine actione ⁊c̃. vnde ariſtote.2º.
celi cõmento.17º. vnumquodqꝫ enim eſt: quo
rum eſt opus gratia operis: dei autem opera
tio imoꝛtalitas: hoc autem eſt vita ſempiter
na. Itaqꝫ neceſſe eſt ⁊ deo motum ſempiter/
num exiſtere·videte ergo homineꝫ omnia ad
ſuum ſenſum trahentem in textu cõmentato
ris·Hic·2º·celi commento.17º. non nomina
tur deus ⁊ in noſtro his vt dicat iſta verba đ
celo·Unde cũ dixit ibi de re diuina: dixit ce
lum ãt eſt huiuſmodi. Unđ noſter textus ha
bet ſic: neceſſe itaqꝫ deo motum ſempiternuꝫ
ineſſe: quoniam autem celum tale coꝛpus.n·
quoddam diuinũ ꝓpter hoc tale habet coꝛ
pus qđ natura circummoueatur ſemper ⁊c̃.
⁊ ita videte ꝙ ꝓpter diuinam operationeꝫ
eternam neceſſarium fuit eſſe coꝛpus circula/
re ⁊ quodammodo diuinum ꝙ ſemper poſſit
moueri. eſt ergo locutio đ actione diuina cir
ca tale coꝛpus· Auerro.autem dicit ꝙ actio
rei diuine eſt eternitas·i· inquit ſequitur ex
iſtis ꝓpoſitionibus ꝙ res diuina non inue
nitur niſi ꝓpter eternitatem: ⁊ neceſſario ẽ
vt actio rei diuine ſit eternitas: actio rei diui
ne eſt ipſa ⁊ ſuum eſſe: cum non ſit ꝓpter a
liud·⁊ lege quia non videtur loqui iſte de a/
ctione dei ꝫ celi cum ſuo coniuncto vt fugiat
⁊ ſi loquitur de deo non vult ꝙ moueat acti/
ue·tamen dicit vltimate ꝙ motus celi eſt ꝓ
pter actionem diuinam eternam: ꝫ non dicit
de pꝛimo ente: neqꝫ de deo. Auerro·tamen cõ
mento·37º.12º·metaphyſice dicit ꝙ idem eſt
agens motum ⁊ finis motus·Unde quando
vult dicere ꝙ ſit cauſa actiua non finalis: di/
cit actionem.tamen iſte loquitur ibi de mo/
toꝛibus coniunctis.ſ·quia ille intellectus ſe/
cundum virtutem deſideratiuaꝫ mouet ⁊ mo
uet ꝓpter ſe.ſ·conſeruando ſe in motu.ta/
men poſtea ponit ꝙ etiam mouent ꝓpter
pꝛimum finem abſtractum ſimpliciter: ꝫ ari
ſtoteles expꝛeſſe loquitur de motoꝛibus ab/
ſtractis ſimpliciter: ⁊ non habuit fantaſiam
Auerro·qui non ponebat iſtam virtutem de
ſideratiuam in deo ⁊c̃·⁊ vocat deum pꝛimuꝫ
ens: pꝛimum autem motoꝛem vocat motoꝛẽ
pꝛimi mobilis ·Licet aliquando vocet pꝛi/
mum motoꝛem: ꝫ motoꝛem addit: qui mo/
uet vt amatuꝫ ⁊ qui non mouetur·⁊ ſic vocat
etiam aliquando pꝛimam cauſam· Pꝛopter
etiam commentum·37.⁊.38·12. metaphiſice
multi crediderunt de mente ariſtote. ꝙ mo/
ueret ſolum vt amatum: dicit.n·mouet autẽ
ſicut appetibile ⁊ intelligibile: hec enim ſo/
la mouent non mota: hec eniꝫ verba dedux
runt multos in iſtam opinionem.⁊·B.L.in
ſua metaphyſica poſuit etiam đ mente ariſt·
celum animatum: ſed magis eſt imitatus
Auerro.⁊ ita Antonius Andree Gaietanᵒ
⁊ alij: allegat tamen Antonius andree vnũ
expoſitoꝛem quem non nominat qui eſt opi/
nionis noſtre.ſed iſta ſententia eſt pꝛo nobiſ
non contra nos·dicit ergo in textu: hec eniꝫ
ſola mouent non mota.non loquitur ergo đ
vno ſolum. Eſt ergo intentio ariſtote·clare
ꝙ illa que mouent per intellectum ſunt ſoluꝫ
illa que poſſunt mouere ⁊ non moueri·Intel
lectu ꝫ ſuo cauſat motum vt dixi alibi vide:
mouet ꝫ ſeipſum ⁊ mouetur a ſe ipſo·i·intelli
git ſe: ⁊ intelligitur a ſe: nec loquitur plus đ
vna intelligentia ꝙ de alia. ⁊ ideo dat diffe/
rentiam inter nos: ⁊ ſeperata quando moue
mur ꝓpter finem ⁊ deſideratuꝫ: quia in ſe/
peratis deſideratum in eis eſt idem cum intel
lecto ab eis ⁊ potentia qua deſiderat non eſt
alia a potentia qua intelligit: ꝫ in nobis ſũt
alie potentie quia deſideratum compꝛehendi
tur ſenſu: ⁊ eſt voluptatum: intellectum aũt
intellectu differt ꝫ in nobis deſideratum ab
intellectu quia deſideratum eſt ſenſatum: q:
⁊ compꝛehenditur ſenſu: ⁊ voluptuoſum: in
tellectum autem intellectu: voluptuoſum igi
tur ⁊ intellectum in abſtractis idem eſt: q:
ibi non eſt ſenſus: dicitur autem in commen
to ꝙ tales foꝛme ſunt abſtracte ſicut dictum

ē i.3°.phyſicoꝝ q: q̄ mouēt corpora celeſtia: i
nulla exiſtūt maťia.⁊ i li° ꝺ aīa forme abſtra
cte ſūt itellecta: ꝙꝑ hoc mouēs ē itellect⁹.⁊
ē mouēs q: agit motū.⁊ ē finis mot⁹.⁊ iſta
differūt i nob̄ q: qꝺ ē agēs motū n̄ ē finiſ mo
t⁹: verbigr̄a: balneū hēt duplex ēe: i aīa ⁊ ex
tra aīaꝫ: qꝺ ē i aīa ē agēs motū: qꝺ ē ex aīam
ē mouēs ſecūduꝫ finē: ḡ vide ꝙ nō negat ꝑꝑ
hoc: ꝙ illꝺ qꝺ ē mouēs ſiť appetibile: nō ſit
mouēſ celū actīe: ⁊ cā actiua n̄ ſolū finaľ celi
ſolum ḡ loquitur auerro.hic ſm ſuam fanta
ſiam de motoribus coniunctis qui mouent
⁊ mouentur: ⁊ non loquitur ꝺ primo abſtra
cto ſimpliciter de quo tamē vt patet expreſſe
loquitur Ariſtote.ibi ⁊ alibi: ⁊ maxime pri/
mo celi cōmento.99.quia loquitur expreſſe
de deo: ꝙ mouens eſt in conuexo ſpere ⁊c̄.vn̄
⁊ cōmento.84.8°.phyſicoꝝ dicit ꝙ iſte mo/
tor eſt in illis locis in quibus eius effectuſ ap
paret: ⁊ maxime in loco in quo motio eius e
qualiter partitur per omnes partes illi⁹ qꝺ
mouetur ab illo.⁊ per conſequēs non poteſt
intelligi de alijs motoribus qui ſm auerro.
mouē.ur: cum loquatur de illo qui non mo/
uetur: vide ⁊ non ſunt alij qui moueantur ſe
cundum auerro.preterea nominat illic habi
tare deum.ḡ ſi non loquitur de motore acti/
ue: non oportet hec dicere de fine.ſ.ꝙ ſit ubi
eſt res mota.vnde.7°.phyſicoꝝ cōmento.9.
dicit: primuꝫ igitur mouens non ſicut qꝺ eſt
cuius cauſa: ſꝫ vnde eſt principium motuſ eſt
ſimul cuꝫ eo qꝺ mouetur.eſt.n.ſentētia ariſt.
ibi ꝙ illud qꝺ eſt cauſa actiua non vt cauſa fi
nalis eſt vbi eſt motum: ⁊ ideo cuꝫ ſepe dicat
in.8°.primuꝫ motorem mouere indiſtanter
a moto.⁊.12°.metapyſice ⁊ illic eſſe vbi ap/
paret ſua motio ⁊ non moueatur ⁊ ideo cum
in libro de celo ponatur i oriente ſequitur ꝙ
loquatur de motore actiue qui non mouetur
⁊ ideo in commento vltimo concludit talem
motorem non habere magnitudinem ⁊ dicit
omnis corporis finiti actio eſt finita: primi
motoris actio eſt infinita.ḡ non habet ma/
gnitudinem.⁊ ſic ex actione concludit infini
tatem: ſꝫ de cauſa finali argumētum nullum
⁊ in quatuor terminis nec valet dicere ꝙ lo/
quatur de motore primi mobilis ſm auerro.
quia per te auerro.tale mouetur.ſalua ḡ ꝙ n̄
moueatur ⁊ ſit primuꝫ.Ariſtote.etiam.12°.
metaphyſice cōmento.37°.dicit ꝙ hoc intel
lectum ab iſto eſt de genere forme que eſt ha/
bitus non priuatio.⁊ non eſt materia neqꝫ i
telligiť per aliud.⁊ iſtud intellectum bene eſt

alaſtogia que eſt ꝓncipiuꝫ omniū reꝝ ⁊ non
ſunt alia principia reruꝫ: ſicut aliqui pone/
bant liteꝫ ⁊ amicitiaꝫ vel alia: ſꝫ iſta eſt vlti/
ma forma ꝑfecta per ſe ⁊ nō alia.ḡ loquiť de
abſtractis ſimpľr que intelligēdo ſe mouent
ille autē auerro.q̇ omnia ꝑuertit vt diximus
gloſat ſuo mō ꝙ moueat vt amatuꝫ.⁊c̄.vnde
veꝝ eſt ꝙ lꝫ moueat celū imediate: tamē nul
lam ſubſtantiā cāt imediate: ſꝫ obſecro bn̄ le
gant ſci attenti textuꝫ ariſto.⁊ poſtea auer.⁊
videbūt ſi deuiabit a magr̄o ſuo qui mō vult
intelligere de ꝓ motu mō de ꝓ motore primi
celi: mō dicit ꝙ ꝓma cā eſt motor ꝓmi celi: ⁊
oīa adducit vt faciat voluntateꝫ ſuā.⁊ iō ſuꝑ
fluuꝫ mihi videtur ſuꝑ hoc ampli⁹ inſiſtere.
Ex iſtis ḡ eliciuntur tales cōcluſiones.Pri/
ma cōcluſio de mēte ariſt.ꝓma cā ⁊ primū enſ
mouet ꝓmuꝫ celuꝫ imediate actiue.Scꝺa cō
cluſio de mēte aue.ꝓmū ens ſolum mouet vt
amatū.Tertia cōcluſio de mente amboꝝ tot
ſunt motores actiue quot ſunt orbes.Quar
ta cōcluſio de mente ariſt.nō eſt alia intelli/
gētia abſtracta niſi que mouet orbeꝫ.Quita
cōcluſio: de mente aue.vltra motores celorū
actiue eſt prima itelligentia ⁊ ꝓmum ens qꝺ
mouet vt amatuꝫ.Sexta cōcluſio niſi itelli/
gentia moueret eo mō quo dictuꝫ eſt ſm mē/
teꝫ amboꝝ eēt ocioſa.Septima cōcluſio: via
numerādi intelligentias ē mot⁹ ſtellaꝝ vt di
ctuꝫ ē.Octaua cōcluſio: quelibet itelligētia
poſt ꝓmaꝫ mouet ꝑꝑ ꝓmam.Nona cōcluſio
ſm aue.quelibet itelligentia mouet poſt pri/
maꝫ intelligendo deū ⁊ ſe.Decima concluſio:
vnuꝫ inquantuꝫ vnum ⁊ ſimpliciſſimuꝫ pōt
eſſe cauſa pluriuꝫ loquendo de cauſa ꝑ intel/
lectū ſm ꝙ a pluribus itelligiť.Undecia con
cluſio: ideꝫ inquātuꝫ ideꝫ ⁊ ſimpliciſſimū nō
pōt eſſe cā pluriuꝫ loquendo de cauſa proprie
dicta.Duodecia ꝯcluſio: ſꝫ aue.ꝑ motū ꝓmi
orbis a ꝓ motore hētur cōtinuitas ſꝫ ſpēm
i iſtis iferiorib⁹: ⁊ generatio ⁊ corruptio ab
alijſ.Deciatertia ꝯcluſio: i pria itelligētia idē
ē mouēs ⁊ motū.14.cōc°: i abſtractis idē ē
ꝯſideratū ⁊ itellectū.Deciaq̄nta cōc°: pria cā
ē i cōuexo ꝓmi mobilis i oriēte.Deciaſexta cō
cluſio: pria cā q̄ mouet ē pricipiū mediatū re
rū q̄ qn̄ꝫ ꝺeſcūt ⁊ qn̄qꝫ mouēť.Deciaſeptia cō
cluſio.ſꝫ ariſt.pria cā ē ꝓncipiū ⁊ finis mot⁹
ſui orb̄.Cōrelariū ariſt.pria cā nihil cāt ime
diate actiue niſi motū.Ex iſtis ſupra htis fa
ciliter poterit ſolui dubiū qꝺ tāgiť ab aue.8°
phyſicorum commento.79°.quod erat tale:
motor mouens celum eſt potentie infinite:

ergo mouet in non tempoꝛe ⁊ in inſtanti pꝛe
ſupponẽdo ſm̄ ipſos ꝙ neceſſario moueat.
Ad iſtud argumẽtum auerro. in diuerſis lo/
cis reſpõdet. Dicit ergo ꝙ ſi actio eſſet coꝛpo
ris: ⁊ ita potẽtia ſic ꝙ eſſet extenſa: tunc ſe/
queretur ꝙ ſi talis virtus eſſet infinita tunc
moueret in nõ tempoꝛe. ſed ſi talis virtus nõ
ſit in coꝛpoꝛe: ⁊ non ſit extenſa nõ competit
ſibi finitum nec infinitum. ⁊ ſic quia non eſt
finita nec infinita nõ ſequitur ꝙ moueat in
non tempoꝛe: quia ſi ibi non eſt eſſe in coꝛ/
poꝛe non poteſt dici vna maioꝛ alia: ſed be/
ne in quantitate ẽ talis comparatio. 12°. au
tem metaphyſice cõmento. 42°. dicit pꝛimo
Et ſi in coꝛpoꝛe finito fuerit potentia infi/
nita: continget illud coꝛpus moueri in inſtan
ti: vt declaratum eſt in. 8°. phyſicoꝝ. Ari/
ſtoteles ergo ſolum voluit venire ad hoc:
vt demonſtraret ens abſtractum ſimpliciter
eſſe: ⁊ tale non dicitur finitum nec infini/
tum. Uirtus autem infinita extenſa in coꝛ/
poꝛe nõ datur niſi daretur coꝛpus infinitum
⁊ tale non datur: ⁊ ſi talis infinitas inueni/
retur bene moueret in non tempoꝛe. Ulteri/
us dicit auerrois ſm̄ ſuã fãtaſiam ꝙ iſte mo
tus componitur ex duobus motoꝛibus: quo
rum vnus eſt finite motionis ſcilicet intenſi
ue: ⁊ eſt anima exiſtens in eo: ſcilicet foꝛma
celi. ⁊ aliud eſt infinite motiõis: ⁊ eſt poten
tia que nõ eſt in materia omĩo ꝓpter id igi
tur qđ mouetur a potentia finita non moue
tur in inſtãti: ſed in tempoꝛe. Et quia moue
tur a potentia non in materia oĩo motus eſt
eternus ⁊ cõtinuus. Dicitqꝫ ꝙ ille motoꝛ fi/
nitus ꝓpter eſſe finitum habet ꝓpoꝛtio/
nem ad rẽ motam: ⁊ tamen illa ſubſtantia ẽ
eterna: ſicut ſubiectum eſt eternũ. Uult er/
go ꝙ motoꝛ abſtractus ſimpliciter ſit infini
tus extenſiue ⁊ nõ intenſiue: quia ſic nec fini
tus nec infinitus. Unde ſi etiam auerrois ꝑpo
neret pꝛimũ abſtractum ſimpliciter infinitũ
intenſiue argumentum non concluderet con
tra ipm̄: quia non mouet niſi vt amatum: ſꝫ
bene contra ariſtotelem. Et ideo de infini/
to intẽſiue in deo tacuit ne videretur contra
dicere ariſtoteli: licet dicat ꝙ finitum ⁊ in/
finitum non competat niſi exiſtenti in quan
titate: vt etiam dicit ariſtote. Motoꝛ autẽ
coniũctus eſt finitus intenſiue. Et licet talis
motoꝛ moueat in infinitũ extẽſiue: tamẽ non
mouet a ſe: ſed a pꝛimo abſtracto. Et ideo il
le eſt qui dat perpetuitatem ⁊ cõtinuitatem
motui. Unde coꝛpus celeſte eſt in potẽtia ad
vbi: ⁊ finitum in potẽtia ⁊ terminus clauſũ
⁊ mouetur per accidẽs ſuus motoꝛ. ergo ali/
quãdo quieſceret niſi eſſet motoꝛ extrinſecꝰ:
Sũt ergo aliqua coꝛpoꝛa que habent poten
tiam ad trãſmutationem: aliqua ad altera/
tionem: aliqua ad vbi: vide ibi. Uult ergo
auerrois ꝙ cũ motoꝛ cõiunctꝰ moueaṫ ad mo
tũ ſui coꝛꝑis: ⁊ celũ ſit in potẽtia ad ubi. aut
ḡ ẽ potẽtie finite aut infinite intẽſiue: ſi fini
te aliquãdo q̇eſcet: ſi infinite mouebit in nõ
tẽpoꝛe: nã motoꝛ infinitꝰ intẽſiue etiã ſi mo/
uereṫ ad motũ alteriꝰ nõ ſeq̇tur ꝙ aliquando
q̇eſcẽt ꝑꝑ ſuã infinitã ꝟtutẽ: tamẽ iſte motoꝛ
mouẽt ĩ nõ tp̄e. ⁊ iõ vt fugiãṫ iſta duo ĩcõue/
niẽtia. ſ. ꝙ celũ q̇eſcat: ⁊ ꝙ moueaṫ in nõ tp̄e
oꝫ deuẽire ad motoꝛẽ ſeꝑatũ q̇ nõ moueaṫ per
accñs: nec erit in potẽtia ad vbi. ⁊ iõ motum
ab ipo nõ opoꝛtebit aliqñ q̇eſcẽ. mirũ tamẽ ẽ
ꝯtra auẽ. ſi motoꝛ cõiũctꝰ ẽ ĩfatigabilis lꝫ mo
ueaṫ ꝑ accñs poita cõſuatõe gn̄ali ⁊ cã vſi. q̄
re ex ſe nõ poſſit in infinitũ. Uñ lꝫ nõ poſſit
mouẽ niſi tãtã q̄titatẽ: ita ꝙ ſi addereṫ vna
ſtella nõ poſſꝫ mouẽ ꝑꝑ ꝓpoꝛtionẽ ⁊c̄. tñ cuꝫ
nõ ſit fatigatio nõ vĩ ꝙ nõ poſſit mouẽ in ĩfi
nitũ. 2°. ẽt celi. cõmẽto. 72. dat fere eãđ rñſi
onem de motoꝛe ſeꝑato mouẽte ⁊c̄. cõmento
ꝟo. 64. dicit đclarabimꝰ illic ꝙ additio potẽ
tie motoꝛis ſuꝑ potẽtiã moti nõ eſt infinita
niſi in tp̄e ⁊ intermiate motiõis: neqꝫ in velo
citate: neqꝫ in multitudĩe motuũ. neqꝫ in ma
gnitudĩe coꝛpoꝝ: quoniã ſi ita eẽt: eẽt poſſi/
bile ĩuẽire motũ nõ ĩ tp̄e: ⁊ coꝛpꝰ motũ in in/
finitũ qđ ẽ ĩpoſſibile. 2°. ẽt celi cõmẽto. 39°.
dicit: declaratũ ẽ ꝙ motoꝛes celoꝝ diñt ĩ po
tẽtia ⁊ ĩ eẽ: ⁊ cũ h̄ vnũq̇dqꝫ coꝝ mouet ꝑ infi
nitũ. mõ igiṫ remanẽt vt diãt niſi ꝑꝑ diuer
ſitatẽ ꝓpoꝛtõis iter vnũquodqꝫ eoꝛum: ⁊ coꝛ
pus quod moueṫ: ⁊ ſi potẽtie eoꝝ eſſent in/
finite in vigoꝛe mouẽdi nõ erit ꝓpoꝛtio in/
ter motoꝛẽ ⁊ rẽ motã. ⁊ ſi hoc eẽt nõ eẽt diã
inter eos: nec eẽt ibi multitudo oĩo: ꝟbigra
tia. q̇a motoꝛ oꝛbis ſaturni ⁊ motoꝛ oꝛbis to
tius mouẽt tp̄e infinito. Si igiṫ nõ diñt ĩ h̄
⁊ ſi queadmodũ nõ differũt in hoc nõ diñt ĩ
potẽtia motoꝛis: ⁊ ſi nõ diñt in potẽtia mo
toꝛis nulla ꝓpoꝛtio eẽt inter motoꝛes nedum
vt q̇liber eoꝝ hẽat potẽtiã mouẽdi ĩ ĩfinitũ
⁊ ſi ita eẽt inuẽireṫ motꝰ in inſtãti: ⁊ oẽ h̄ eſt
impoſſibile. ⁊ iõ opinãdũ ẽ ꝙ potẽtie mouẽ/
tiũ ſeꝑabiliũ altꝝ a mã ſũt finite vno mõ ⁊ ĩ
finite alio°: vlṫ dicẽ ꝓbã°. ꝙ ñ ſi ĩfiniti itẽſiũ
iſti motoꝛes cõiũcti mouẽt ꝑ ĩfinitũ tp̄s. ḡ ñ
diñt ĩ h̄. ḡ ſi põis eos ĩfinitos ĩ vigoꝛ oẽs mo

uere in inſtanti. ergo non differrent: ⁊ quia
ex operationibus arguitur differentia. non
decipiaris tñ: q̇a dixit ḋ ſepato a mã ꝙ eẽt fi
nitũ. facit. n. differẽtiam de ſeperato oino: ⁊
ſimpliciter: ⁊ de ſeperato a materia: vt ſu/
pra: nam in cõiuncto nõ eſt materia neqꝫ cõ
trarietas. ⁊ ideo nõ accidit ibi dubitatio: ⁊
per conſequens non velocius ⁊ tardius mo
ueri. Unde cõmento. 37°. dicit: neqꝫ motus
celi poteſt tardari ⁊ flecti in tempore futu/
ro. Flexibilitas enim motus erit in aïalibus
propter debilitatẽ. Debilitas autem eſt extra
naturã: quia contingit ꝙ hoc eſt accidẽs in
aïalibus ex prima generatiõe. ⁊ quia cauſa ꝙ
tranſmutatio ⁊ corruptio accidat aïalibus ẽ
quia generãtur ex elementis contrariis ⁊ cũ
hoc ſit in eis nõ ſunt in ſuis locis propriis:
⁊ hoc dicit commento. 39°. In. 3°. etiam
capitulo de ſubſtãtia orbis vt audiſtis ponit
iſtam diuiſionẽ de infinito duobus modis.
Breuiter ergo ſua reſponſio cõſiſtit in hoc:
ꝙ infinitũ capitur duobus modis: vt audi/
ſtis. ⁊ nulla virtus infinita intenſiue ẽ i cor/
pore: quia moueret in nõ tempore. Et ſicut
nos dicimus ꝙ deus licet ſit potentie infini/
te: tamẽ quia contingẽter mouet: poteſt mo
uere finite ⁊ in tẽpore: Ita modo auerro. q̇a
motor nõ ſeperatus oio eſt fnite potẽtie mo
uet in tẽ pore: ⁊ finite actiõis. motor autem ſe/
peratus oio dat ſibi ꝙ iſta motio finita poſ/
ſit infinite durare. Secundũ ergo Auerro.
primus motor vel primũ ens non mouet ni/
ſi vt amatũ. tamẽ alii motores licet ſint infi/
niti extẽſiue non mouẽt in nõ tẽpore: quia ñ
ſunt infiniti intenſiue: ſed abſtractus ſimpli
citer. nec eſt finitus nec infinitus intenſiue:
nec mouet niſi vt amatũ. Unde ſecũdũ auer.
ſi etiã moueret actiue: vt vult ariſtoteles: ta
men motio nõ eſſet in inſtãti: quia nec finitũ
nec infinitũ: ſecus de cõiunctis. Ex iſtis
ergo dictis eliciũtur tales cõcluſiones. Pri/
ma cõcluſio: virtus infinita in corpore mo/
ueret in nõ tempore. Secũda concluſio:
virtus que nõ eſt in corpore nõ debet dici fi/
nita nec infinita. Tertia concluſio: non
datur virtus infinita: quia nõ datur corpus
infinitum. Quarta cõcluſio: virtus ſepe/
rata omĩo ⁊ ſi moueat corpus actiue ẜm ari/
ſtotelẽ: cum nõ ſit finita nec infinita nõ ſeq̇/
tur ꝙ moueat in nõ tempore. Quinta cõ/
cluſio ſecũdum Auerro. Ad motionẽ celi cõ
currũt duo motores: quorũ vnus eſt ſepera/
tus omĩo: alius non ſeperatus ſimpliciter:
tamẽ ſeperatus non mouet niſi vt amatum.
Sexta concluſio: licet ſecũdus motor ſci
licet anima celi nõ ſit ſeperatus omĩo. tamen
eſt ſeperatus a materia proprie dicta ſecũdũ
Auerro. Nec eſt generata ex contrariis.
Septima concluſio ſecũdum auer. q̇a forma
celi nõ eſt in materia: nec habet cõtraria: nec
eſt extra locum ſuũ: eſt ingenerabilis ⁊ in/
corruptibilis ⁊ indebilitabilis. Octaua
cõcluſio: Motus in celo inſurgit ex propor/
tione motoris ad rem motam. Nona con
cluſio: propter proportionem motoris ad rẽ
motã: cũ talis motor non poſſit mouere ve/
locius neqꝫ tardius: ſi adderetur vna ſtella
ſuo celo nõ poſſet mouere celum. Decima
cõcluſio: nõ poſſe mouere celũ propter addi/
tionem ſtelle: nõ eſſet propter debilitatẽ: ſed
propter proportionem: cũ non poſſit moue/
re velocius neqꝫ tardius. Undecima con
cluſio: poſſe mouere velocius ⁊ tardius in/
uenitur in animalibus vbi inuenitur debi/
litas propter materiam ⁊ contraria. Duo
decima concluſio: ſucceſſio in motu ⁊ eterni/
tas eſt a motore ſeperato oio ſecũdum Ari/
ſtotelẽ ⁊ auerro. Et ſic patet pro nũc quan/
tũ ad iſta dubia de opinione ariſtotelis ⁊ a/
uerrois ſecũdũ mentẽ noſtram. Ex predi/
ctis ergo poteſt fieri argumentum ꝙ non eſt
neceſſariũ ponere materiã proprie dictã ad
hoc ꝙ ſit in diuiduũ ſignatũ: quia poſſũ di/
cere hoc celũ ⁊ celũ: ⁊ maxime ſi ſunt plura i
diuidua in celo eiuſdem ſpẽi ſecũdũ auerro.
Propter ergo iſta nõ affirmando: nec dico
ꝙ ſim iſtius opĩonis: quia hoc eſſet ſubuer/
tere totam philoſophiã: dico ꝙ nõ video ne
ceſſitatem ponẽdi in rebus generabilibus ⁊
corruptibilibus materiã primã: nec rationes
ariſtotelis ſeu cõmentatoris hoc cõcludunt.
Nec Scotus in. 2°. diſtinctiõe. 12. cum ſu/
is ratiõibus hoc probauit: licet ponat mul/
tas vias ad opiniones aliquorum: quomo/
do poſſet ſubſtentari ꝙ non eſſet materia in
vniuerſo. Unde poſuit primo multas vias:
quomodo poſſet ſubſtentari ꝙ non eſſet ne/
ceſſaria ibi materia ⁊ illas improbauit. Ta
men opinionem probabiliorem dimiſit: quã
hic recitabo. Et ego reſpondebo argumen/
tis eius ⁊ Ariſtotelis: ⁊ primo phyſicorum
⁊ alibi. Unde licet ariſtoteles dicat ſepe: ꝙ
materia non eſt quid: nec qualis nec quan/
ta. ⁊ ꝙ ẽ ĩpura potẽtia ad oẽs formã. ⁊ ẽ etiã
aliq̇d fit cũ iſit: ⁊ remãet ſub vtroqꝫ extrẽo ⁊
ꝙ eſt ẜm tranſmutatiõis: ⁊ ꝙ ex pura po/

tentia ⁊ actu fit per ſe vnuꝫ: ⁊ ꝙ eſt ingenerabilis ⁊ incorruptibilis: ⁊ quod preſupponitur agenti naturali: vt poſſit agere. Et ꝙ ex nihilo nihil fit: ⁊ ꝙ non eſt creatio: ſed generatio: ⁊ non fit totalis corruptio: nec totum tranſmutatur in totũ: quia eſſet anihilatio. ⁊ ꝙ ſbã diuiditur in materiã formam ⁊ compoſitũ. ⁊ ꝙ materia eſt cãa generationis ⁊ corruptionis: ⁊ ꝙ forma materialis diſtinguitur ab abſtracta per materiam. ⁊ ꝙ nõ datur indiuiduũ ſignatum niſi ꝑ materiam: ⁊ plurificatio in eadem ſpẽ niſi per illam: ⁊ ꝙ defectus nõ eſt in natura niſi propter materiam: ⁊ ꝙ materia eſt altera pars compoſiti: ⁊ in materia recipitur ꝙtitas indeterminata: ⁊ ꝙ per materiã ſaluatur modus nature ⁊ ſubſtentat per poſſe ſꝫ auerro. de ſubſtantia orbis: ⁊ ꝙ omne agens agit ꝑ cõtactum: ⁊ preſuppõit in quod ⁊ circa quod Hec enim ⁊ multa alia accipit philoſophus Unde Scotus in illa di. q. prima dicit: materia eſt per ſe principiũ ex primo phyſicorũ ⁊ etiam per ſe cãa: ⁊ 2°. phyſicorum: ⁊ 5°. metaphyſice: eſt etiam per ſe pars compoſiti ex. 7°. metaphyſice: ⁊ eſt per ſe ſubiectuꝫ generationis ex. 5°. phyſicorum manens idem in tota mutatione ex primo phyſicorum. ⁊ cetera. His igitur oĩbus non obſtãtibus dico ꝙ non eſt neceſſarium ponere materiã primam: vt ponit ariſtoteles. Scotus enim in predicto loco dicit: Una opinio eſt que ponit rẽ generabilem ⁊ corruptibilem habere tantũ in ſe vnam realitatem poſitiuã. Sed q̃dam tenẽtes hoc dicunt eam eſſe materiam ⁊ quidã formaꝫ: ſed differunt iſte opiniones ſolum in voce ⁊ non in re: nã dicentes iſtam vnã realitateꝫ eſſe materiam: dicunt materiam proficere in gradu entitatis ſue: cũ res generatur: ſicut quãtitas intermiata: cum terminatur nõ acquirit nouã realitatẽ ſiue entitatẽ aliã realiter ab ipa: ſed proficit in gradu ſue proprie entitatis cum terminatur: ita dicitur ꝙ forma eſt terminus intrinſecus materie. Et ideo rẽ aliquam generari nõ eſt niſi materiã proficere acquirẽdo gradũ intrinſecũ proprie ſue entitatis. Alii autẽ dicentes materiã non differre a forma: dicunt materiam vt eſt ſub hoc termino ſuo intrinſeco: eſt compoſitũ: ⁊ vt eſt ſub alio termino ſuo intrinſeco: eſt aliud compoſitũ ⁊ cetera. Uide in Scoto vbi põit opionẽ Ricardi de media villa quolibeto. 3°. q. 5. articulo primo: vbi dicitur ꝙ materia eſt ens tantũ in potentia: ⁊ ponitur opinio Alberti magni de forma Sꝫ dimiſſis iſtis opionibus quas reprobat: dicerem ꝙ forma extẽſa per quantitatẽ eſt ſubiectũ circa quod: ⁊ illa forma corrũpitur: ⁊ quãtitas interminata remanet: ita ꝙ non ſolũ pono formã: nec ſoluꝫ materiã: ſed formã cũ quantitate. corrũpitur ergo forma ⁊ remanet quãtitas interminata: ⁊ ſuccedit alia forma extenſa: ⁊ accidẽtia inducuntur in formã extẽſaꝫ: ⁊ datur primũ non eſſe forme ſubſtantialis: ⁊ primũ eſſe forẽ producte: ⁊ dicã in ſimplicibus. verbigratia: in igne: ꝙ forma ignis extenſa per quantitateꝫ eſt ipe ignis: ⁊ non eſt ibi alia materia: ⁊ de cõpoſitis autẽ non aĩatis dicã conſequẽter ſecundũ diuerſas vias: ⁊ de aĩatis ſimiliter ponẽdo tamẽ ꝙ aĩa extenſa nõ ſit potentia reſultãs ex qualitatibus diuerſis. De aĩa autẽ intellectiua dicã melius ꝙ̃ auerro. Dicã enĩ ꝙ in quolibet ſũt diuerſe aĩe inextẽſe: ſiue in homine ponas: vt Paulus de Uenetiam cogitatiuã ⁊ intellectiuã ſiue alio modo nõ curo nunc. Et licet illa forma intellectiua non informaret aliã formã: tamen ita connexa cũ quantitate ⁊ aliis formis particularibus: ſiue aĩa illa cogitatiua ꝙ non poteſt illa aĩa intelligere ſine fantaſmate: vt etiam ponit auerrois: ⁊ ꝙ ſoluꝫ cogitatiua aliquando fantaſiaretur: ⁊ aliquãdo vna fantaſiaretur ⁊ alia intelligeret: ⁊ ſic neceſſe eſſꝫ intelligentẽ fantaſmata ſpeculari modo quo exponit Scotus: ⁊ alia multa que non dicã hic. Unde uſqꝫ nũc non audiui: nec vidi rationem me neceſſitantẽ ad ponendũ materiã Unde multe rationes poſſunt fieri ad probandum materiã non eſſe: ⁊ maxima differentia eſt inter doctores: cũ quidam ponant materiã primã: cuꝫ ſit quid abſolutũ: ⁊ precedat naturaliter formã poſſe per potentiã diuinã eſſe ſine forma: vt Scotus. Sed tunc mirũ eſt quid eſſet ꝙ non eſſet aliquis actus Beatus Tho. tenet oppoſitũ. ſed argumentũ ſcoti eſt forte. Uidetur ẽt inconueniens ꝙ reſpectus ſeu qualitas ſit aliquis actus: ⁊ materia que eſt perfectior: cum ſit in genere ſubſtantie ſaltẽ reductiue non ſit aliquis act⁹ Eſt etiam maximũ dubiuꝫ: cum ex materia ⁊ forma fiat per ſe vnum: quomodo forma ſit perfectior compoſito vel econuerſo: quia non ſunt eiuſdem rationis. Nam anima intellectiua videtur perfectior homine qui eſt quid corporeum: ⁊ copulatiua ſequitur partem deterioreꝫ. Econuerſo videtur: quia totum includit partem ⁊ aliquid vltra: ⁊ pars perficitur in ſuo toto. Tamen de hoc ali/

quid dixi in queſtiõe de obiecto intellectus
⁊ pmiſi dicere in .q. vtrū totū diſtingua/
tur a partibus. Et licet ſcirẽ reſpondere iſtiſ
argumentis: fugiendo vt alii. Tamen in/
tellectus meus non contentatur pro nunc.
Argumenta: que facit Scotus in loco pre
dicto ad probandum materiam non con/
cludunt mihi: licet fortaſſe aliqua concludãt
cõtra illas opiones recitatas: de quo nõ cu/
ro nũc. Prima enim ratio nõ concludit vbi
dicebatur ꝙ generatio ⁊ corruptio eſt ex cõ/
trario: ⁊ vnum oppoſitorū nõ fit aliud. ergo
oportet aliquid cõmune mãere ſub vtroqꝫ
terminorū: ⁊ hoc eſt ſicut arguere ꝙ requi/
ritur potẽtia in quam agat: ⁊ ita potẽtiam
trãſmutat de oppoſito in oppoſitum: ⁊ non
oppoſitum in oppoſitū: ⁊ ideo preſupponi/
tur aliquid de quo dicit: hoc fit hoc. Uide
ibi: ⁊ ita vbi arguit ꝙ generatio differt ab
alteratiõe: ⁊ remãet in generatiõe ſolū quã/
titas intermiata ⁊ materia: in alteratione
vero forma. Dico enim ꝙ fit generatio ⁊ cor
ruptio ex cõtrario: ⁊ ꝙ generatio differt ab
alteratiõe ⁊ remanet in generatiõe ſola quã/
titas interminata: in alteratiõe vero forma.
Et dico ꝙ non eſt de nihilo iſto modo: quia
quãtitas ſaltem intermiata remãet que pre/
ceſſerat: ⁊ tota forma recedit: ⁊ ſic totū con/
uertitur in totum loquẽdo de forma: ſicut di
citur pmo d generatõe. Et ita quando dicit
quia generatio eſt a nõ ſubiecto in ſubiectū
Remãet .n. ibi qͦtitas: vt dictum eſt: ⁊ non
ſbiectum recipiẽs: ꝫ ipam extẽdens: quia ac
cidens magis eſt in ſubſtãtia: vt declarabi/
tur: ⁊ hoc ſufficit: ⁊ ita quãdo dicit de priua
tione: quia trãſit ⁊c. i. priuo hic cū iſta quan
titate nõ erat talis forma ⁊ nũc eſt. ⁊ tal' for
ma poterat eſſe ⁊ nõ erat. Et ita ad argumẽ
tum de primo receptiuo. Dico primo ꝙ qͦti/
tas nõ recipit formam: ꝫ ecõuerſo: ⁊ forma
extẽditur a qͦtitate. Et dico primo ꝙ agens
quod debet agere preſuppõit formã quantaꝫ
⁊ propter hoc oportet declarare: cū totū non
trãſmutetur in totū: quomõ preſuppõit qͦti
tatem: ⁊ quomodo fundabitur in ipa forma
inducẽda: nam ſi quãtitas fundatur in for/
ma: nõ videtur preſuppõi ab illa. Dicẽdum
ergo ꝙ preſuppõit qͦtitatem indeterminatã
Uide differentiam de ſubſtãtia orbis inter
terminatã ⁊ interminatã. ⁊ tũc dico ꝙ qͦti/
tas vt ſubſtẽtabaꝛ a forma corrumpẽda pre/
ſupponebatur: ⁊ nõ vt a forma inducenda:
Nam neceſſario aliqua pars iſtius quanti/
tatis remãſit: aliter totū eſſet tranſmutatū

in totum: ⁊ preſuppõitur: ⁊ tũc remãet dubi
um: quia accidens tranſibit d ſubiecto i ſub
iectum: quia aliqua pars quãtitatis rema/
net. Dico primo ꝙ aliqui ponũt albedinem
fundari in compoſito: vt videtur velle auer/
rois de ſubſtantia orbis de accidẽtibus exce
pta quantitate interminata: ⁊ tamen ſcdm
multos illa albedo remãet: ergo tranſit d ſb
iecto in ſubiectum. Et 2°. de anima dicit A
uerrois ꝙ forma ſubſtãtialis eſt in ſubiecto
in potẽtia: accidẽtalis in ſubiecto in actu:
⁊ ita diceret fortaſſe aliquis de quãtitate in/
terminata: ꝙ poteſt remãere non ſolum cū
forma inducẽda: ſed etiam fundari in ipſa:
nec valet gloſa Marſilii de generatiõe: ꝙ q̃
litas actiua: puta caliditas eſt in ſubiecto in
potẽtia: ꝫ denoiatiue eſt in toto: quia deno
minat totū: nam vulgares ignorãt materiã
Sed Auerrois de ſubſtantia orbis dicit: ꝙ
quia quantitas interminata ſola fundaꝛ in
materia: ideo remanet: non alia accidentia:
vide ibi. Marſilius tamẽ cõcedit ꝙ aliqua
accidẽtia remanẽt in generato ⁊ corrupto vt
albedo. ⁊ allegat ariſtotẽ. pmo de generatiõe
cõmento. 4°. vbi in trãſmutatiõibus nõ ha
bet pro incõueniẽti ꝙ aliqua qualitas ſit in
generato ⁊ in corrupto. ⁊ in 2°. ꝙ in haben
tibus ſimbolum facilior eſt tranſitus: quia
facilius eſt corrumpere vnum ꝙ duo. ergo ñ
corrũpitur quantitas ſimbola. Dicerẽ tamẽ
tu ſm opionem illam per ſe ⁊ a contrario te/
nendo illas opiones ꝙ fundatur in toto ⁊ ꝙ
totum corrumpatur: ſed ſaluando verba ſim
pliciter: illa albedo poteſt eſſe in compoſito,
ſecundo que erat in primo. Marſilius autẽ
reſpondet pro ſe ꝙ tranſit de ſubiecto in ſub
iectum denominationis: non inheſionis: ꝫ
mihi videtur impoſſibile ꝙ tranſeat de ſub/
iecto inheſionis ad aliud ſubiectum inheſio
nis: nec oportet dicere ꝙ forma informet ac/
cidens: nec accidens per ſe ſtet. Ideo ſubſten
tando iſtam viam: eſſet dicendum ꝙ quanti
tas ſubſtentatur ab ipa forma: tamen non
informat formas. Unde ſubſtentare eſt pro
prie ſubſtantie: nec ſequitur: ſubſtentat: er/
go informatur: ſicut Scotus in pma .q. ter
tij dicit ꝙ poſſumus remouere perfectius ab
imperfecto. ⁊ ſubſtare non dicit imperfectio
nem: ſed bene informari. Et ideo verbū ſub
ſtentat ⁊ non informatur. Dico ergo ꝙ quã
titas ſubſtentatur a forma: ⁊ quantitas nõ
informat formam: ſed ipam extendet. Om
ne ergo accidens aut informat naturaliter:
aut extendit. Unde albedo in quantita/

te ſubſtentatur a quãtitate: ut in ſacramẽto altaris: ⁊ informatur ab albedine: quantitas autem: quia extendit formam: non informat formam. Bene ergo poteſt aliq̃d ſubſtentare aliud: ⁊ informari ab illo: ſed non eſt neceſſarium maxime quãdo extendit illũ ſed aliquãdo ſic: ⁊ aliquãdo nõ. Unde forma ſubſtentat quãtitatem: ⁊ nõ informatur ab illa: ꝫ extẽditur. Albedo vero extenditur a quãtitate ⁊ informat illã. Unde extẽdere aliquid: ⁊ informare illud non videtur ſtare ſm iſtam viam: ſed bene informari ab illo poteſt eſſe. Licet illi dicerẽt de quantitate: ⁊ materia oppoſitũ: tamen ꝙ aliquid extẽdat aliud: ⁊ ſubſtẽtetur ⁊ informet illud: nõ videtur. Et ideo ſi forma ſubſtẽtat quãtitatem cum extẽdatur a quantitate nõ videtur ꝙ informetur ab illa: ſi ſit forma ſubſtantialis. Accidẽs ergo quia ſubſtẽtatur naturaliter: ⁊ ita iſta quãtitas: ideo nõ habet modũ ſubſtantie. eſt ergo accidẽs ⁊ ſola quantitas nõ informat: quia extẽdit cetera accidẽtia ĩformat. Informare ergo nõ eſt proprium accidenti: quia iſti attribuunt etiam hoc forme ſubſtãtiali: ꝫ bene ſubſtẽtari: ſiue inclinari ad ſubſtẽtari. Dico tũc ꝙ quãtitas in corruptione forme remãet ſaltem ſm partem: ⁊ ſubſtẽtatur a forma noua: que prius ſubſtẽtabatur ab alia. Nec eſt incõueniẽs ꝙ tranſeat d̃ vna ad aliam ſubſtẽtationis: ſed bene eſt incõueniens de informante. Sicut ergo dicit Marſilius ꝙ eſt incõueniens de ſubiecto inheſionis: nõ denominatiõis. Ita dicas tu de ſubiecto ſubſtentatiõis: non inheſionis: ſicut natura hũana in Chriſto poſſet dimitti a verbo: ⁊ ſubſtẽtari a patre. Differẽtia autem eſt hic: quia verbum ſubſtentat naturã humanã non informat: nec informatur: nec extẽditur. Quãtitas autẽ ſubſtentaᵉ a forma. ⁊ lꝫ nõ informet nec ĩformetᵉ tñ extẽdit formã. Accidẽs vero in forma ſbſtentatur a forma ⁊ informatur ab illo. Accidẽs vero in q̃titate vt in ſacramẽto altaris ſbſtentatur a quãtitate: ⁊ extẽditur ab illa: ꝫ accidẽs informat illam. De aĩa autem intellectiua: que eſt inextẽſa vtrũ informet formas partiales: vel ſit forma de per ſe vt alie colligata tamen cum illis ⁊ per fantaſmata. ⁊ cetera. Et ꝙ ſint plures in pluribus non modo Auerrois: ⁊ quomodo non ſit perſona: dicetur deo dante alibi ſcilicet in queſtiõe vtrum totum diſtinguatur a partibus. Fieret ergo diuiſio ſubſtantie in ſubſtantiam extenſibilem ⁊ inextenſibilem: vel que habet partem extra partem ⁊ cetera. Et ſi diceretur q̃a anima intellectiua nõ poteſt intelligere ſine fantaſmate dicant ipſi quare extra corpus poteſt intelligere ſine fantaſmate: ⁊ non in corpore. Et ideo dicit Scotus quod non intelligit hoc niſi ex ordinatione diuine voluntatis. Unde licet conſtituat totum: ⁊ informet. tamen eſt forma abſtracta ſeperata a materia: quia non inheret: ⁊ etiam ſeperata ſemper inclinatur ad corpus. Et ita dicaꝫ ego de colligatione ſi voluero: ideo pro nũc dimittatur. Iſtis ergo fundamentis intellectis videbitur ꝙ rationes ariſtotelis: ⁊ ſcoti: vt ſupra nõ concludunt materiam primam eſſe. Videatur in illa queſtione ſcoti in duodecima queſtiõe de omnibus argumentis ⁊ cetera. Propter predicta de iſtis intelligẽtiis modo Auerrois oportebit de anima illud dicere quod nõ diximus in queſtione de aĩa ſm mentem Auerrois: Nam in eo libro imitati ſumus expoſitiones alioꝝ. Et ideo poſt illum librum aliquid addemus.

Iſis fundamentis ariſtotelis ⁊ Auerrois facile erit videre: ſi id quod ſcotus imponit ariſtote. ſit de mente ariſtotelis. Ipe enim p̊mo in. 8. di. in ſa p̱te queſtiõis de ĩmutabilitate dei recitat opinionem Henrici. Unde Henricus quolibeto. viijᵒ. queſtiõe. 9. ponit decem modos: q̃bus poteſt aliq̃d ſe habere ad eſſe: ⁊ quolibeto. 6ᵒ. queſtiõe vltima ponit quattuor modos. Et ideo in textu ſcoti aliquis habet decem modis: aliquis quattuor modis. Et iõ ſcotus volens impugnare Henricum: qui vere recitat mentem ariſtotelis: ⁊ vult oſtendere illam non eſſe mentem ariſtotelis: dicit Ponitur ꝙ quattuor modis poteſt aliquid ſe habere ad eſſe: ſed ad propoſitum ſufficiant tres modi. Poteſt enim aliquid aliud a deo: puta intelligentia alia a prima ſimpliciter poni eſſe vno modo quod ex ſe formaliter ſit neceſſe eſſe ⁊ ab alio cauſaliter. Secundo modo ex ſe formaliter neceſſe eſſe: ⁊ ab alio dependenter: ſic ꝙ propter ordinem eſſentialem contradictio eſſet ſecundum eſſe ſine primo: ⁊ non econuerſo: ſimiliter tertium ſine ſecundo: ſed non econuerſo. Et eſt ordo iſte inter perfectius ⁊ minus perfectuꝫ non inter cauſam ⁊ cauſatum. Tertio modo aliquid habet eſſe ex ſe poſſibile: ab alio autem neceſſe eſſe: quia id aliud neceſſario cauſat: iſte tertiꝰ modꝰ includit contradictionem: quia quod eſt cauſaliter ab alio eſt ex

ſe non ens: ⁊ de ſe ē poſſibile: aliter careretur
impoſſibile: ʒ qđ ē neceſſe eſſe nullo modo ē
poſſibile. iō incōueniēs ē dicē hūc modū ari
ſto. poſuiſſe de ſbīs ſeꝑatis ꝑꝑ cōtradictōem
incluſā. Vñ Henric⁹ ibi loqᷓ̄ iſto mō: ꝑmus
mod⁹ illoꝝ q̄ttuoꝛ ē vt oꝛbes tātū capiāt mo
tū a ꝑmo: ʒ nō eē ſecūd⁹ vt oꝛbes ſint ex ſe ne
ceſſe eſſe: ʒ ab alio cātiue Tertius vt oꝛbes
ſint ex ſe poſſibile eē: ʒ ab alio neceſſe eē. ⁊ ē
auicē. 4⁹ vt oꝛbes ſīt ex ſe poſſibile eē ⁊ ab a:
nā res ꝑducūt̄ cōtigēt̄ ⁊ ꝯſuāt̄ ꝯtigēt̄ ꝫ nos
⁊ ꝫm Platonē: ꝑ ꝑmū modū intellige ſecū-
dum modū quē dicit Scot⁹. ſ. ꝙ ſit neceſſe eē
ex ſe: tamē depēdeat ⁊ nō ſit ab alio. Quar-
tus nō eſt poſit⁹: tamē in illis decē clari⁹ ſūt
oīa: vide ibi: ʒ ſuꝑ ꝑmo Scoti ponā ad litte
ram. Seq̄tur vlteri⁹ Scot⁹ recitādo opīonē
Henrici: ⁊ dicit: cōfirmat̄ etiā hoc: q̄a com-
mētatoꝛ. iz°. metaphy. in q̄one Joānis grā
matici vult ꝙ mot⁹ cū ſit de ſe poſſibilis pōt
ab alio ꝑpetuari: q̄a hēt eſſe ab alio. Subā
aūt poſſibilis nō pōt ꝑpetuari. igit̄ nō eſt ne
ceſſario ab alio. Item dicit cōmētatoꝛ ꝑmo
de celo ⁊ mūdo ſupꝛa id impoſſibile ē vt non
gnābile cadat ſub coꝛruptiōe: exponēs dicit:
ꝙ ſi inueīret̄ aliquod generabile eternū poſſi
bile ē vt natura poſſibilis trāſmutaret̄ in ne
ceſſariā. Vlteri⁹ impōitur philoſopho: ꝙ. ſ.
voluerit in ꝑmo de celo ⁊ mūdo: ꝙ quelibet
ſbā hēt ſuū eē ex ſua natura: hoc ſemꝑ: ḣ q̄n
doq̄ʒ: ita ꝙ hoc neceſſario ē ſemꝑ hoc neceſ-
ſario quādoq̄ʒ nō eē: nec aliter poſſet eē niſi
vna nat̄a mutaret̄ in aliā: vel ꝙ due cōtrarie
nature ſint ſimul in eodē: vt in eodē libꝛo ce
li ⁊ mūdi deducit ariſto. ⁊ cōmētatoꝛ. Item
ex iſtis. ſ. celi ⁊ mūdi: ⁊. iz°. metaphyſice o-
ſtēdūt ꝙ negauit ꝑmū mēbꝛū ſupꝛa: q̄a eſſe
ſubſtātie attribuit nat̄e ei⁹ intriſece: ⁊ ita ni-
hil ꝑpetuū ponit cauſatuꝫ niſi motū in celo:
⁊ mediāte iſto generabilia ⁊ coꝛruptibilia fie
ri: ⁊ ex quo poſuit aliquē oꝛdinem rerū con-
cluditur ꝙ hoc eſt ſecūdum ꝫm modū in in-
coꝛruptibilibus ſpēs dixit eē in vno indiui-
duo: ſed in coꝛruptibilibus ſpēs dixit neceſ-
ſario eſſe in pluribus indiuiduis ⁊ diuerſis
īdiuiduis: ita ꝙ ſpēs ꝺ̄ ſe ſūt neccīo icoꝛrupti
biles. coꝛruptibiles tamē per accidēs ſicut e-
lemēta pōit ſcđm ſe tota incoꝛruptibilia: ſed
ſcđm partes coꝛruptibilia ⁊c. Iſta nō decla-
ro: q̄a ſunt clara ꝑ ſe. ⁊ in veritate ille magi-
ſter habuit verā intētionē ariſto. ⁊ auerrois
Licet Scotus hoc velit impugnare. Unde
ex predictis ꝺ̄ poteſtis videre veritatē: ⁊ ar-
gui aliq̄d cōtra Scotum: vt vidiſtis ꝺ̄. Et

declarabo argumētū dictū: ꝙ illud qđ caū
tur ab alio eſt ex ſe poſſibile clare. Unde eti
am in pꝛincipio adduxi ariſtotelē ꝑmo celi
cōmento. ioi°. genitum q̄dem oēs eſſe dicūt
ʒ genitū hī quidem ſempiternū: hi aūt coꝛ-
ruptibilem: ⁊ tamē repꝛobat ꝙ nō eſt geni-
tum ⁊c. Audiamus ergo argumenta Scoti
cōtra iſta. Vñ vult pꝛobare ꝙ fuit de mente
philoſophi ꝙ aliquod neceſſarium fuerit ab
alio: ꝑmo ex intētione ariſtotelis. z°. meta-
phyſice. Sempiternoꝝ pꝛincipia veriſſima
eſſe eſt neceſſe: quia ſunt aliis caūa veritatis
⁊ vnūquodq̄ʒ ſicut ſe habet ad eē ita ſe habet
ad veritatem. Sed per ipſummet ariſtotelē ꝑ
mo celi ⁊ mūdi: ⁊. 9°. metaphyſice caꝑ. penl̄
timo. Omne ſempiternū ē neceſſarium. ergo
neceſſariū habet ꝑncipia. Item. 5°. metaphi
ſice nihil pꝛohibet quoꝝdam neceſſarioꝛum
eſſe alteras caūas: ſcilicet capitulo de neceſ-
ſario: ꝑmū hētur cōmento. 4°. z^m cōmento
6°. ʒ ſi de ratiōe caūati eſſet poſſibilitas re-
pugnans neceſſitati: ſicut arguit dcā opinio
cōtradictio eſſet alicui⁹ neceſſarii eē aliquam
caūam ⁊c. Ad iſtas auctoritates adductas
ꝑ ſcotum: quia in rei veritate ſunt cōtra men
tē ariſtotelis. Ad hoc pꝛopoſitū dico pꝛimo
ꝙ Auer. declarat ſatis hoc. Unde in tranſla
tione auer. ſic dicit̄ neceſſe ē vt ꝑncipia reruꝫ
q̄ ſunt ſemꝑ ſint ſemꝑ. Unde auer. ibi ⁊ innu
it ꝑ hoc diſpōnem ꝑncipioꝝ coꝛpoꝝ celeſtiū
cū coꝛꝑibus celeſtibus. hoc igit̄ pōt intelligi
tripliciter: ꝑmo de diſpōne quam hēt motoꝛ
ſui oꝛbis ſeꝑatus cū ſuo oꝛbe. Certū eſt autē
vt audiſtis ſupꝛa ꝙ nō eſt caūa efficiens. ⁊ au
diſtis quomodo deus eſt caūa omniū. Unde
hic in iſto cōmento dicit auerrois: Mani-
feſtum ē ꝙ ſi hec eſt pꝛima caūa omniū entiū
vt declaratum eſt in ſcientia naturaliū ꝙ illa
caūa eſt magis digna ⁊ in eſſe ⁊ in veritate:
ꝙ̄ omnia entia. Omīa. n. entia non acquirūt
eſſe ⁊ veritatem niſi ab iſta caūa. Eſt igitur
ens per ſe ⁊ vnum per ſe. Et omnia alia ſunt
entia ⁊ vera per eſſe ⁊ veritatem eius ⁊ cetera
Certum eſt autem quod declaratum ē: quo
modo eſt caūa: quia non pꝛopꝛie effectiua. ʒ
hoc nō dicit caūam efficientem. vnde miruꝫ
eſſet ꝙ ita expꝛeſſe ſibi contradiceret. vide tu
vnde. iz°. metaphiſice cōmento. 44°. dicit
Mos autē ꝙ iam ē inter modernos in dicē
do ꝙ a tali motoꝛe pꝛouēit talis motoꝛ: aut
conſequitur aut pꝛecedit: aut talia verba nō
vere intelligunt̄ de iſtis pꝛincipiis abſtractis
omnia enim iſta ſunt diſpoſitiones agentiū
ſuperficietenꝰ: non vere. Ab agente enim ni

hil provenit vt diximus niſi extrahere illud
qđ eſt in potentia ad actum; ſʒ illic non ē po
tentia. Unde neqʒ agens tantū ē illic cauſa ⁊
cauſatuʒ ſecūduʒ ꝙ dicitur ꝙ intellectuʒ eſt cā
intelligentis. Videte ꝙ in iſto cōmento no/
minat diſpoſitiones ſicut hic. Aliter poteſt
dici ⁊ exponi illa auctoritas ꝙ loquit̃ de par
tibus celi: ex quibus conſtituitur ipm̄ celuʒ;
⁊ hoc habetur ꝑmo celi: cōmento. 105°. vnde
dicit auerro. ibi ꝙ defendentes Platonē ſic
dicebāt celum habuiſſe principium; qꝛ. ſ. con
ſtituitur ex ſuiſ partibus; ⁊ iſto mō concedit
auerro. hoc eſſe verū. vide ibi primo celi com
mento. 105°. vnde dicit de defendentibꝰ Pla
toneʒ ꝙ ipſe. ſ. Plato non intēdebat ꝑ hunc
ſermoneʒ niſi ꝙ partes eius ſunt ꝑores na/
tura toto: non ꝙ ipſe fuit generatus vere. ⁊
ſi hoc intendebat nihil differt ab ariſt. Qꝛ āt
Scotus deducit in ſecūda di. ⁊ de ꝑmo rerū
principio ꝙ omne qđ habet cauſam materia
lem; habet cauſam efficienteʒ. ꝑmo quia cuiſ
cuius non eſt cauſa extrinſeca; eius non eſt cā
intrinſeca; qꝛ cauſalitas cāe extrinſece dicit ꝑ
fectionem ſine impfectione. cauſalitas cauſe
intrinſece neceſſario requirit imperfectionē
ānexam; qꝛ cauſa intrinſeca pars cauſati; ḡ
ratio cauſe extrinſece eſt naturaliter prior rō
ne cauſe intrinſece. negato igitur priori nega
bitur poſterius. Probat eandem concluſio/
nem qꝛ cauſe intrinſece ſunt cauſate ab extrin
ſeca; vel ſecundum eſſe eaꝝ; vel inquantuʒ cō
ſtituunt cōpoſitum vtroqʒ modo; qꝛ cauſe ēt
intrinſece non ſeipſis ſine agente cōſtituunt
compoſitum. ḡ vult concludere ꝙ illud qđ n̄
habet cauſam agentem; nō habebit cauſam
materialem nec formalē; qꝛ iſte preſupponūt
illam; ⁊ negato priori negabit̃ poſteriꝰ. Ad
iſta. primo lʒ hic in celo nō ſit cauſa formalis
nec materialis ꝓprie; qꝛ ibi non eſt materia;
nec forma informās materiam; de quibus cō
cederet aue. ꝙ rationes ſcoti concluderent tn̄
pp̄ ariſt. qui ponit mām in celo; lʒ non hoc
concedat ſcotus eſſe de mente eius ⁊c̄. qꝛ for/
taſſe diceretur ꝙ habere partes īegrales ēt
conſtitutiuas ⁊ etiam habere formam ⁊ quā
titatem cōſtituentes dicit impfectioneʒ. ⁊ iō
cum cauſa efficiens non dicat īperfectionē. iō
ſi ibi non erit agens; videtur ꝙ ibi nō ſit ꝑs
conſtituens; qꝛ aliquo modo pars etiam in/
tegralis eſt cauſa totius. 2m. tamen argumē
tum facilius eſſet ſolutum; qꝛ licʒ vnire mām
⁊ formam ſeu formam eſſe in materia videat̃
preſupponere agens; tamē habere partes in
tegrales non videtur preſupponere agens; ⁊
hoc peteret aue. ſibi probari. Unde ſcotus ſo
let arguere ꝙ totum eſt vere vnum. ⁊ illa vni
tas non eſt materie ⁊ forme; ⁊ non pōt cauſa
ri a duabus entitatibus. ꝑmo qꝛ nihil vnuʒ
eſt ex pluribus niſi virtute vnius; nec eſt illđ
totuʒ ex vno illoꝝ; qꝛ vtrunqʒ illoꝝ eſt dimi
nutum; tamen forte diceretur; ꝙ etiam ita ē
de iſtis partibus ⁊ ꝙ partes ſūt in potentia
ad totum ſicut arguit ipſe de materia que eſt
in potentia ad formaʒ; ⁊ ita iſte partes con/
ſtituunt cōpoſitū integraliter; lʒ ſint in actu
tamen ſunt in potētia reſpectu totius; nō re/
quiritur efficiens qđ reducat ipſas in totuʒ.
Tamen quomodocunqʒ ſit auerro. hoc non
concederet niſi de cauſiſ proprie dictis; quia
materia eſt in potētia contradictionis. Jđo
proprie requiritur agens qđ inducat formā.
ſʒ in partibus integralibus qꝛ non datur to
tum reſultans ex illis diſtinctum ab illis ſi/
mul ſumptis; ſicut eſt de partibus eſſentiali
bus; aliter illud totum reſultaret duobꝰ mo/
diſ; vel in eodem eſſent duo tota. ideo diceret
Auerro. ꝙ lʒ habere partes dicat īperfectio
nem; ⁊ efficere nō dicat īperfectionē; tamē n̄
omne īperfectum erit cauſatuʒ proprie. Sed
quomodocūqʒ ſit ſi argumētum etiam cōclu/
deret; per longas vias; ſicut etiam intendi/
mus arguere contra Auerroym non ſequit̃
ꝙ pp̄ hoc aue. non fuerit illius opinionis; qꝛ
non cognouit contradictionē expreſſaʒ; ⁊ ta
men in illo cōmento clare dixit illud vt di/
ctum eſt. 3°. modo poteſt dici; ⁊ erit reſpōſio
ad ꝑmam ⁊ ſecundaʒ auctoritateʒ adductaʒ
per ſcotum. Eſt ḡ intelligendū cōmentū. 6m
5°. metaphyſice cap̄ de neceſſario vbi aue. de
clarat hoc. vnde textus tranſlationiſ noue di
cit; hoc quidem vbiqʒ altera cauſa eſſendi ne
ceſſaria; horum auteʒ nulla; ſʒ pp̄ hoc alia ⁊
in tranſlatione cōmentatoris; quedam. n. ha
bent aliam cauſam neceſſariam; ⁊ quedaʒ ni
hil. Sed alia erunt neceſſaria pp̄ iſta. Textꝰ
autem. 2°. metaphyſice ſupra iſto modo di/
cebat; quapp̄ ſemper entium principia ſemꝑ
eſſe veriſſima neceſſe eſt. ⁊ in alia tranſlatiōe
⁊ ideo neceſſe eſt vt principia reꝝ que ſunt ſē
per; ſint ſemper. Exponit ḡ aue. cōmentum
ſextuʒ quinti clare; ⁊ dicit ⁊ ſimpliciter ī cau
ſis vite ⁊ boni ⁊c̄. i. Et ſimpliciter hoc ꝙ di
cimus de cauſis que ſunt neceſſarie in vita ⁊
in eſſendo bonum; iſte cauſe ſunt accepte; ⁊
hoc modo vero deinde expoſuit hoc. ⁊ dixit
quoniam cum impoſſibile eſt ⁊c̄. i. res. n. q̃s
impoſſibile eſt vt inueniatur in eis bonū aut
vita; ⁊ vniuerſaliter generatio ſine cauſis il/

le res dicuntur neceſſarie: quoniā cuꝫ impoſ
ſibile eſt vt ſint alio mō.ſ. ſine illis cauſis ⁊
iſte ſunt neceſſarie ꝑꝑ ſuas cauſas. Illa autē
que ſunt neceſſaria ꝑꝑ alia ſūt neceſſaria quo
quo mō. ⁊ hoc intendebat cū dixit: ⁊ cauſa ē
aliqua neceſſitas. ⁊ dixit hoc: q: entia neceſ-
ſaria in rei veritate ſunt illa que ſunt neceſ-
ſaria per ſe ſine cauſa. ⁊ ideo deſcriptio neceſ
ſarij eſt iſtd ꝙ impoſſibile ē vt ſit alio modo
Et hoc diuidit duobus modis: quoꝝ vnus
eſt iſte: ꝙ ipoſſibile eſt vt ſit alio modo ꝑ ſe:
⁊ hoc eſt neceſſarium ſimpliciter: qd quidaꝫ
moderni appellant ineuitabiliter ineſſe. ſm
eſt illud qd fit ꝑꝑ aliud ſm quem modum di
cunt quidam moderni obitū ⁊ neceſſarium ꝑ
aliud: ⁊ vt me expediaꝫ videtur totum com
mentū vſqꝫ in finem vbi nullo modo vult ꝙ
entia ſimplicia ⁊ eterna ⁊ imobilia hn̄t eſſe
ab alio: ⁊ natura mutaretur: ſi poſſibile fie-
ret neceſſarium ab alio: tamē neceſſariū quo
quo mō.ſ. ſi debet eſſe eſt ex tali cā ita ꝙ neceſ
ſario eſt ex tali cauſa ſi debet eē: ⁊ non pōt eē
alio modo niſi poſita tali cā. ⁊ hoc nō eſt ne-
ceſſariū ſimpliciter: ſ; quoquo mō ⁊ ſ; quid
ſ; quid ad ꝓpoſituꝫ ꝙ tale neceſſariū habe
at cām.ſ. illud qd non pōt eſſe niſi ex tali cā
verbigrā: ſi diceretur: non pōt habere vitaꝫ
niſi comedat vel niſi a dante eſſe: tamen nō
eſt neceſſarium ſimpliciter. Eſt tamē ſciendū
ꝙ loquendo non de neceſſario ſimplici: ſ; in
cōpoſitione: nō dico de cōpoſito ex materia
⁊ forma ſ; de compoſitione que fit per ꝓ-
poſitioneꝫ in ſylogiſmo demonſtratiuo ꝙ ta
le neceſſarium pōt capi iterū dupliciter.ſ. illd
qd ſequitur ex tali cauſa.ſ. ꝙ poſita cā ponit
effectus: ꝙ aliqn̄ neceſſario ponit cā: ⁊ per
conſequēs neceſſario effectus. ⁊ aliquando n̄
neceſſario ponitur cā l; poſita cā neceſſario
poneret effectus. ⁊ loquor reſpectu particula
ris. ⁊ non ſolū in vniuerſali. verbigrā: ſi dixe
ro: ſi ſortes debet videre: neceſſariuꝫ eſt ha-
bere oculos: nō eſt tamen neceſſariū ꝙ hēat
oculos. Sꝫ ſi dixero ſi luna ecclypſabit ter
ra interponet inter ſolem ⁊ lunam: hec eſt cā
neceſſaria illius: ⁊ neceſſariuꝫ ꝙ illa cā eue-
niat. ⁊ per cōſequēs neceſſario effectus. Lu-
nam ḡ eclypſari ē quid neceſſarium ⁊ habet
cām neceſſariaꝫ: tamē Luna in ſe non habet
cauſam vt dictum eſt: nec ipſa intelligentia:
ſ; ſoluꝫ quantū ad ſuas diſpoſitiones. ⁊ iō in
cōpoſitione ex neceſſario ifertur neceſſarium
⁊ ex ſuppoſitione: tamē ille effectus in ſe nō
eſt quid neceſſariū: l; neceſſario fiat ab illa
cauſa. ⁊ ideo effectus factus non eſt quid ne-
ceſſarium. imo tranſit. aliud eſt ḡ dicere hoc
neceſſario fit ab illo: ⁊ hoc ē neceſſariū in ſe.
Duplex eſt ḡ neceſſariuꝫ conditionale: vt di-
ctum eſt in cōpoſitiōe. ⁊ iō dicit ariſt. 8°. phy
ſicoꝝ cōmento. 15°. ꝙ triangulū habere treſ
habet cām: tamen in eſſentia ſimplex nō ha-
bet. Unde. 3°. ethicoꝝ ca°. 3°. dicit ariſt. ad h
ꝓpoſitum de eternis: nullus conſiliat: pu-
ta de mundo vel diametro vel coſta: quoniā
icomēſurabiliſ: ſ; neqꝫ de his que i motu ſem
per autem ſm eadem factis ſiue ex neceſſita-
te: ſiue nā: ⁊ ꝑꝑ aliquam cām vt ſolis verſio
nibus ⁊ orbibus: neqꝫ de his que aliaſ aliter
puta ſiccitatibus ⁊ imbribus ⁊c. vnde infra di
cit: omne.n. videtur eſſe naꝫ ⁊ neceſſitas: ⁊
fortuna adhuc autē ⁊ intellectus ⁊c. Ariſt.
ḡ ibi ponit quatuor genera cāruꝫ efficiētiū:
ꝑma eſt neceſſitas ⁊ iſta eſt cā neceſſarioꝝ. ſa
eſt nā: ⁊ iſta eſt cā illoꝝ que frequenter fiunt
tamen aliquando aliter ſe hn̄t. tertia cā ē for
tuna ⁊ eſt eoꝝ que raro eueniunt: vt in. 2°.
phyſicoꝝ. q̄rta eſt homo intelligēs vel intel
lectus. Uult ḡ ibi Ariſt. ꝙ conſilium non ē
de eternis ſiue ſint eterna que non ſubiaceāt
motui ſ; ſemper eodem modo vniformiter vt
diametros ēe aſſimetros: ſic hic ꝑppoſitū
dicimus. 5°. metaphyſice ꝙ triangulꝰ habe
re tres ⁊c. neqꝫ inquit etiam conſiliamur de
his que in motu ſemper aūt ſm eadem factis
ſiue ex nā ſiue ex neceſſitate: puta ſoliſ verſio
nibus ⁊ orbibus. Ecce clare ꝙ iſti motꝰ eter
ni qui ſemper ſe hn̄t vno modo habēt cauſā
tamen ꝑꝑ hoc non habetur ꝙ eternuꝫ in ſba
ſm mentem ariſtote. habeat cauſam effecti-
uam: nec ab eterno nec in tēpore. Quarta
reſponſio ad Scotum eſt: ꝙ ariſt. ⁊ aue. lo-
quuntur de celo quantuꝫ ad eternitatē ⁊ per
manentiam non ſolum in motu: ſ; etiam in
ſubſtantia vt dictum eſt ſupra: ⁊ tamen de ſe
eſt ingenituꝫ vt declaraui clare. ⁊ iſta reſpon
ſio ſufficit pro auctoritate quam adducit de
ſubſtantia orbis. nec eſt contra menteꝫ ipoꝝ
vt dictum eſt. nec dico ꝙ ariſt. ſibi contradi
cat ſicut contradiceret expreſſe concedendo
primum modum: tamen non fortaſſe nego
ꝙ ariſt. non poſſit duci ad inconueniēs ⁊ for
te ad contradictionem: ſ; cum maximo labo
re ⁊ difficultate: q: ipſe non fuit deus ⁊ non
habuit fundamentum veritatis a fide: tamē
ſemper locutus eſt cōſequenter ipſe ad ſuam
opinionem nec concederet ipſe ꝯn̄s ēe falſuꝫ
l; nos poſſimus aliquid inducere qd eēt fal
ſum: ſ; ariſtote. aut negaret deductionē aut
non concederet ꝯn̄s eſſe falſum: niſi victꝰ rō

ne concederet ⁊ intelligeret antecedens ⁊ ſuã
opinionē eſſe falſam. Ex iſtis ḡ patet ꝙ nūꝙ
fuit intentio ariſt. ꝙ celum habuerit cauſaʒ
efficienteʒ ſiue intelligentie: ⁊ lʒ in illis oibꝰ
cōmentis ſemper videat̃ capere genitum pro
eo ꝙ eſt genituʒ in tempore: q: generatio per
ipſuʒ vult alterationem que requirit tempus
hoc dixit q: videbatur ſibi impoſſibile alio
moō ponere generationeʒ. vnde ⁊. xiᵉ. meta/
phyſice in fine dicit quare nōdum erat ꝙ fie/
bat ſimplr. vide ibi ꝙ fit aliqñ non fuit: ⁊ p̃
mo celi vt ʒ̄ cōmentis. 101°. 103. factuʒ igitur
eſſe ⁊ ſempiternum ipoſſibilium ē ⁊ ibi ipoſ/
ſibile ſimul ſempiternum ⁊ factū eē. Uiđ ve/
ro aue. ibi. vnde audiſtis ſupra ꝙ nō eſt ibi
alia prioritas nature niſi ꝙ partes ſunt prio
res toto ⁊ ꝑ conſequens non erit illa priori/
tas ibi quā ponit Scotus vt diximus ſupra
⁊ dicemus infra eſſe ipoſſibile: q: oio eſſet nā
contingens vt declaraui. Ariſt. etiam i mul/
tis locis ⁊ . 12°. metaphyſice dicit: ꝙ in illis
ſuperioribus non iuenitur niſi motus ad vbi
⁊ non ad ſubſtantiam: ⁊ vbi non inuenitur
motus ad vbi nec motus ad generationem ⁊
alteratione ⁊. 8°. phyſicoꝝ cōmentis. 55°. 56.
motus localis precedit omnes ⁊ ſic etiaʒ mo
tū ad ſbam: q: alta° ꝑcedit gnātionē ꝓʒ aue.
ibi ⁊ ita dicit. 12°. metaphyſice cōmento. 41°
Unde poſtꝙ declarauit ꝙ datur intelligen/
tia imobilis querit quot ſunt talia non faci/
ens maiorem differentiam de ꝓma ꝙ de alia
vt dictum eſt. ⁊ arguit Auerro. ꝓmo phyſi/
coꝝ cōmento. 71°. ꝙ non poteſt fieri creatio
q: nihil eſt ſbm: q: nihil fit ex non ente quia
neceſſario preſupponit ſbm. Probat etiā ma
teriam ingenerabilem: q: materie eēt mā ⁊
qđ factum eſt prius fiebat contra Platoneʒ:
⁊ diximus ſupra ꝙ ſimplicia neceſſaria nō ha
bent cauſas: ⁊. 8°. phyſicoꝝ cōmentis. 57. 58
59. ꝙ motus localis eſt prior omnibus ⁊ cō/
mento. 61°. ⁊ ideo qđ non mouetur non pōt
generari. vnde audiſtis. 12°. metaphyſice cō/
mento. 42°. ⁊ primus motor non agit niſi i
telligendo. Mirum eſt autem ꝙ tantis au/
ctoritatibꝰ dictiſ Scotus ipoſuerit iſta ariſt.
⁊ ſi dicas ꝙ lʒ fuerit opinio aue. non fuit opi
nio Ariſt. Nolo tibi reſpondere: legas tex/
tum ⁊ cōmentuʒ inſimul: ⁊ tacebis: Arguit
vlterius ſcotus probando ꝙ illa fuerit opinio
ariſt. ſic. 12°. metaphyſice concludit Ariſto.
vnitatem vniuerſi ab vnitate finis ḡ omne
aliud ab iſto fine eſt ad ipſuʒ vt ad finem: ꝭ
cuiuſcunqʒ eſt cauſa finalis eius eſt efficiens
cauſa ⁊c̃. Probatō vltime propoſitionis finiſ

non eſt cauſa niſi inquantū mouet efficiens
ad dandū eſſe mouet inquantum vt amatuʒ
⁊ deſideratum hoc patet inquit ex ratione fi
nis: vide ibi. Reſpondō ad hoc prio ꝙ mul/
tis modis ſepe accipit fineʒ Ariſt. vt ēt vult
ſcotus ⁊ hic non accipit intelligentias habe/
re finem pro cauſa finali que. ſ. moueat agenſ
ad producendū ipſas. vnde etiam ſcotus de ꝓ
mo reꝝ principio dicit ꝙ forte Ariſt. non po
ſuit talem finem. Ariſt. ḡ ⁊ aue. 3°. metaphy/
ſice cōmento. 3°. dñt primo ꝙ finis acquiren
dus per actionem ita ꝙ ꝑꝑ illum moueatur
ad acquirendum illum ⁊ non ꝑficiatur per il
lum non inuenitur niſi in rebus mobilibus.
Unde ibi dicit cauſa finalis eſt ꝓm hunc mo
dum cauſa: ⁊ ideo intelligentie non habent
talem finem ⁊ ideo non inuenitur in illis: iō
notat ꝙ finis acqnirendus per actionem at
tingibilis: hoc modo non eſt in intelligētijſ
ꝭ finis attingibilis q: aſſimilatur ei in moue
do propter ipſum. Unde. 12ᵉ. metaphyſice
cōmento. 37°. tractat de fine attingibili quia
eſt duplex quoddam eſt accidens vt intendēſ
ſanitatem aliud eſt ſubſtantia vt eſt in orbi/
bus q: . 2ᵐ. mouetur vt aſſimiletur ꝓmo ⁊c̃.
⁊ ſic primum mouet vt amatum: motuʒ aūt
mouet iſta alia ⁊ ſic illud qđ eſt finis attin/
gibilis. ſecundi motoris eſt cauſa vt iſtud ꝓʒ
moueat alia ⁊ ſic eſt cauſa finalis alioꝝ: dico
cauſa finalis non vt attingibilis ſolum ſed
attingendo mouet: ⁊ ſic eſt cauſa motus alio
rum ⁊ vſqʒ ad inferiora ⁊c̃. Unde mouendo
aſſimilatur illi ⁊ mouent: vt aſſimilentur illi
⁊ ꝑꝑ illum ⁊ mouendo cauſat iſta iferiora. vt
dictum eſt: ⁊ ſic alio modo eſt finis inferio
rum ⁊ ſuperiorum: vnde eſt finis inferiorum
vt ipſa cauſentur: ꝭ ſuperiorum non: ꝭ ſolū
vt dictum eſt: non eſt ergo in illis vt agens
methaphoricē. ſ. vt ſit finis ꝑꝑ quem ab agē/
te cauſentur: nec habent fineʒ deum quē at/
quirant ꝑ ſuam actionem: ꝭ ſoluʒ i intelligē
tijs eſt finis ꝑꝑ quem agunt: ita ꝙ agunt ꝑꝑ
illum vt aſſimilentur ei ⁊ non vt acquirant il
lum tanꝙ terminū acquiſitum ꝑ ſuam actio/
nem vt ſanitas. Phi ḡ non poſuerunt deum
eſſe cauſam finalem: alio mō: ⁊ ideo ad ſco/
tum patet reſponſio. Nam licet efficiens ⁊ fi
nis ſit idem intelligentie ꝓʒ eos: qđ eſt mo
uens: eo modo quo dictum eſt: eſt finis illo
modo vt dictum eſt: ⁊ non oportet dare ſecū
dum eos vnum efficiens quod agat aliquid
imediate ⁊ ꝙ cetera agant ſubſtantiam i vir
tute illius: nec proceditur in infinitū q: hoc
agens ſubſtantiam immediate non eſt pri/

muȝ in agendo: q: non agit niſi propter mo
tum primi motoris. tamen non oportet ꝙ il
lud primuȝ agat imediate niſi motum. ⁊ iō
requiruntur alie rationes ad hoc probandū
Scias ꝫ ſm iſtos phyloſophos ꝙ deus nō
eſt cauſa finalis ſui proprie. ⁊ ideo non cau/
ſat ſe: tamen eſt cauſa ſibi ne agat vel moue
at: ꝫ non vt agat ſe vel moueat ſe. ⁊ ideo nō
finis illius: ꝫ illi. ⁊ ideo iſto modo eſt cauſa
finalis omnium: q: propter ipm ⁊ ſe omnia
agit modo quo dictum eſt: q: ē quodāmodo
cauſa omnium. ⁊ non ſequit̃: ē cā finalis ſc
intelligentie: ꝫ producit ad eſſe ipſam: ita ꝙ
cauſet ipſam. eſt ꝫ cauſa finalis omniuȝ hoc
mō de⁹ nō ſolū pmo mō loqnēdo de fine atti
gibili: ꝫ ō caūa que cāt ꝫ ñ ꝙ producat in eē:
ꝫ cauſat ipſa: q: ſi non eſſet: non eſſent nec p
manerent. Ulterius ēt duob⁹ modis poteſt
intelligi aliquid eſſe cauſaȝ finalem alicuius:
vel ꝙ ille finis moueat metaphorice agēs ad
agendum ipſuȝ: ita ꝙ agens ⁊ finis ſint idē
vel q: ille finis mouet hoc: vt agat vel moue
at. lȝ mouens ſiue agens non ſit ille finis: ⁊
ſic deus eſt finis vt ſa intelligentia moueat.
⁊ ꝙ iſta inferiora cauſentur: ⁊ ſic iſto modo
eſt finis omnium: lȝ non cauſet aliquid ime
diate niſi motum. ⁊ iſto modo dicit Auer. ꝙ
deus intelligendo ſe cāt ⁊c̄. Aliquando ergo
ariſt. loquitur de vno fine aliquando de alio
vnde. 2°. metaphyſice cōmento. 8°. quando
dicit illud pp qd fiunt res ē cauſa finalis iſto
modo ꝙ habet cauſam finalem eſt factum.
Et ex iſto cōmento accipitur a ſcoto ⁊ ab aliꝭ
qd non habet cauſam finalem nō haber aliā
cauſam: ſicut dicit aue. quando vero. 3°. me/
taphyſice commento. 3°. dı̄: finis eſt illud ad
qd mouetur illud qd inatum eſt perfici p il/
lud: ibi loquitur de fine attingibili: ⁊ iſta di
ſtinctione ſepe vſus eſt ſcotus. Nunꝙ ꝫ pp
iſta habebit ꝙ intelligentie ſint facte: dico
ex verbis ariſt. niſi aliud adducat ſcotus me
us. Arguit vlterius ſcotus ꝙ modus ponen
di ariſt. eſt irrationabilis: ſi poneret vt iſti
dicunt. pmo: q: nihil dependet ab alio in eſ/
ſendo a quo non habet eſſe: ⁊ ita nec in pma
nendo ab alio a quo non habeat permanen
tiam: q: ab eodem habet eſſe ⁊ permanentiā
Ad hoc licet ſit dictum prius: tamen ſm opi
nionem ariſt. non eſt incōueniens ꝙ aliquid
dependeat ⁊ ſit ex ſe neceſſariuȝ ⁊ aliquid ſit
incorruptibile ex ſe: ⁊ tamen conſeruetur ab
alio. vnde triplex eſt neceſſarium ſm ariſto.
primum qd non habet materiam nec habet
quantitatem nec eſt finitum nec infinitum:
ꝫ abſtractum ſimpliciter: nec conſeruatur:
nec dpēdet ab alio: ⁊ ſi ipſum nō eſſet: nihil
eſſet. 2m. neceſſarium eſt qd dependet ab alio
tamen eſt abſtractum ſimpliciter: ⁊ per con
ſequens non habet materiam neqȝ ꝙtitatē:
⁊ per conſequens nec finitum nec infinitum
improductum ⁊ ex ſe neceſſarium. 3m. neceſſa
rium qd dependet ⁊ habet materiam ⁊ eſt fi
nitum ⁊ terminis clauſum: ꝫ caret contrariꝭ
⁊ iproductum ⁊ eternum ⁊ ex ſe: non eſt ergo
inconueniens apud ariſt. ꝙ ſit ex ſe incorrup
tibile ⁊ tamen recipiat pmanentiam eternaȝ
ab alio: ꝫ bene ꝙ ſit ex ſe poſſibile ⁊ fiat ne/
ceſſarium ab alio: q: mutaretur natura. ꝫ in
corruptibile lȝ recipiat permanentiā ab alio
vt dicimus etiam de angelis nos de cōſer/
uatione generali nō videtur inconueniēs. ta
men quando arguemus cōtra auer. hoc ma/
gis declarabo. Quantum autem ad id qd
dicit ſcotus: ꝙ non eſt ſimile de figuris ⁊ nu
meris quia lȝ ibi non ſit prior cauſa efficiens
poſterioris. bene dicit in hoc nec contra ipm
in hoc arguimus. Dicit vlterius ſcotus ꝙ im
ponitur ariſtote. de neceſſitate ſpecierum in
corruptibilium i diuerſis idiuiduis. ⁊ ꝙ hoc
nō eſt verum niſi quia itellexit neceſſitatem
motus eſſe ⁊ ita productionem idiuiduorum
quādo eſſet talis vel talis approximatio agē
tis ad paſſum. probat autem hoc: quia ne/
ceſſitas eſt conditio exiſtentie: nō cōuenit ꝫ
ſpeciei niſi idiuiduis. Dico ꝙ iſta ſunt magis
in verbis ꝙ̄ in factis: vñ breuiter dicatur ꝙ
propter motum vt dicit neceſſarium eſt ali/
quod idiuiduum i ſpecie eſſe: ⁊ nullum idiui
duum neceſſe eſt eſſe. ⁊ cōcedo ꝙ neceſſitas ē
cōditio exiſtentie. Et credo ꝙ hec voluerit ēt
ille: vñ certum eſt ꝙ neceſſitas nō competit
ſpeciei ſine idiuiduo: ⁊ maxime ſecūdum me
qui ñ pono quiditatem ex natura rei. ſecūdū
vero Frāciſcum lȝ poſſit eſſe ſine idiuiduis:
tamē abſtrahit a neceſſitate: ꝫ ſecūdum ſco/
tum qui ponit quiditatem ex t̃ im tamē ñ pōt
eſſe ſine idiuiduis. lȝ ergo neceſſitas nō ſit i h̃
aliquo dmoſtrato idiuiduo: tamē neceſſario
eſt i aliquo: ⁊ ſic itellexit prima opinio ⁊ ñ ſo
lum ꝙ neceſſe eſt motum eſſe. vñ. 2°. poſterio
rum dicit: ſpecies ſunt eterne ergo neceſſarie
vt ipſe arguit ſupra: ñ valet ergo dictum ſco
ti: neceſſitas eſt cōditio exiſtētie: ⁊ exiſtētia
ñ cōuēit ſpeciei niſi idiuiduo: ſi ergo ſpecies
nō eſt neceſſaria i diuerſis idiuiduis: naȝ ne
ceſſario eſt aliquod idiuiduum neceſſario ſpe
cies eſt i aliquo idiuiduo. nec dico propter h̃
ꝙ quiditas ſpeciei ſit neceſſaria in ſe: ſed lo/

quor loyce ꝛ ſecundum veritatem. de eo autē
qḋ dicitur ꝙ nulla ſubſtantia eſt ab alio ꝛc.
teneo cum ipſo: niſi ille diceret ꝙ ſubſtantia
ſecundum ſe totam non eſt ab alio: q: ſecun-
dum ariſtote. non a deo: ab alio autem non
eſt niſi forma. Qḋ vero dicit vltimate ſi cor
ruptibile ex cauſa intrinſeca quandoqꝫ ne-
ceſſario non ſit vt ſibi imponitur. igitur a ſe
corrumpetur ſine corrumpente exteriori. Di-
co ꝙ ariſto. in libro de celo dicit ꝙ corrupti-
bile ex cauſa intrinſeca neceſſario habꝫ ꝙ cor
rumpatur a cauſa extrinſeca. aliter illa poten
tia ad corrumpi eſſet fruſtra corruptibile. ꝫ
ex cauſa intrinſeca habet intrinſece ꝙ poſſit
corrumpi ab extrinſeco ꝛ non ſemper habet
intrinſece ꝙ poſſit corrūpi ab intrinſeco. Di-
co ꝫ breuiter ꝙ non inueni pro iſta opinio-
ne Scoti niſi vnum dictum cōmento. 15°. 8.
phyſicorum qḋ tamen ex dictis prius nihilē
dicit enim ibi: verumtamen oportet: vt non
detur cauſa in actione principij: quādo actō
eius fuerit eterna: ꝫ loquitur de actione dei
vt ō ꝛ poteſt reflecti argumentuꝫ contra: q:
actio eſſet eterna ꝛ proprie actio ꝛ principiū
tamen imediate ſe declarat dicens: ꝙ ſermo
Democriti in quibuſdam erat verus: in qui
buſdam non: erat autem ſm̄o ꝙ res neceſſa
rie non debent habere cauſas. Triangulum
enim habere tres angulos duobus rectis eſt
neceſſarium: tamē habet cāꝫ. res vero neceſſa
rie que ſunt princ pia non habent cauſam: ꝛ
iſtud dictum eſt pro illo ꝙ dixi ſupra de neceſ
ſario in compoſitione. 12e. etiā metaphyſice
cōmento 5°. dicit: incepit declarare pricipia
ſubſtantie eterne declarat ſe: verbigratia: eſt
ſubſtantia ꝛ prima ꝛ forma ꝛ principium ꝛ
finis: non tamen dicit ꝙ ſit ab alio. Scotus
etiam vlterius vult defendere Auicennam ꝛ
ariſtote. ꝛ concordare etiam ipſos ꝙtum ad
id. Qr auicenna dixerat ꝙ poſſibile poteſt fie
ri neceſſarium ab alio. nam. 6°. metaphyſice
dicit ꝙ cauſatum ꝙtum eſt de ſe eſt vt non ſit
ꝙtum vero ad ſuam cauſam eſt ei vt ſit. Ar-
guebat ꝫ ille qui ſibi hoc imponebat hoc im
plicare contradictionem ꝛ bene: q: ſi poſſibi
le ponatur non eſſe ſequitur non tantum fal
ſum ꝫ etiā impoſſibile ſm ipſum: ſcilicet cau
ſam non neceſſario cauſare: ꝛ dare eſſe. Sco
tus etiam primo arguit contra aui. q: ſi hoc
eſt natura poſſibile neceſſarium: nō neceſſa-
rio comparatur ad id. talia autem inconue-
nientia non poterant adduci contra pħm po
nendo ſecundum opinionem ſcoti de ariſto.
ꝙ productum ex ſui natura ſit neceſſarium lꝫ
productum. Scotus ergo lꝫ argueret contra
vult defendere etiam Auicennam ꝛ concor
dare cum ariſtote. ꝛ dicit volendo probare ꝙ
ſi eſt ab alio: omnino poteſt vocari poſſibile
etiā ſi ſit natura neceſſaria: quia ſi eſt ab alio
igitur in conceptu quiditatis eius non eſt ꝺ
ſe vl' ex ſe eſſe igitur de ſe poſſibile eſſe ꝛ ñ enſ
ſicut humanitas non eſt de ſe vna nec plures
vt declarat in. 2°. dicit ergo pro auicenna ꝛ
iſte modus poſſibilis non eſt niſi ꝙ ordine na
ture hoc eſt capax huius: ꝛ non eſt id quidi
tate .i. hoc non eſt eſſe ex ſe: ꝛ tamē eſt capax
eſſe. ꝛ conſequenter vult dicere: propter hoc
non concedo ꝙ iſta natura ſit natura conti-
gens ꝛ poſſibilis alio modo: immo neceſſa-
ria: ꝫ poſſibilis modo dicto. ꝛ nō contingēs
neqꝫ poſſibilitas ante actum quam abhorret
ariſtote. Contra hoc arguitur tam. ſ. contra
ariſt. ꝙ Auicennam ſic declaratum: dico ſi eſ
ſet opinio ariſtote. quia nō eſt: quia illud qḋ
quantum eſt ex ſe non eſſet: ꝛ de ſe nihil eſſet
de ſe eſt natura poſſibilis poſſibilitate que re
pugnat neceſſitati. Scotus eni in. 2°. vt dixi
mus declarat quomodo iſta duo non ſtant ſi
mul in eodem inſtanti licꝫ vnum prius na-
tura precedat: ꝫ dicit ꝙ accipitur priuatiue
ſcilicet ꝙ ꝙtum eſt ex ſe nihil eſſet: ꝛ ita dicit
Auicenna in. 6°. vt audiſtis: ergo ſi eſt pro-
ductum omnino eſt natura contingēs. vnō
concedo ꝙ eſſe ex ſe nō eſt de quiditate eius:
ꝛ ideo concludꝫ tu: ꝙ ꝙtum eſt ex ſe nihil eſ-
ſet: ꝫ non neceſſarium a ſe nec ab alio. Eſt ꝫ
ſciendum ꝙ tam de neceſſario ꝙ de poſſibili
ens verbale nominaliter tamen ſumptum eſt
de quiditate eius: quia nō ens nō eſt de qui
ditate alicuius entis: ꝫ nō poſſe non eſſe eſt
de conceptu entis neceſſarij verbalis verba-
liter: ꝛ ita ex ſe q: ens neceſſarium: ꝛ ex ſe nō
poteſt nō eſſe. ꝫ non eſt de quiditate entis poſ
ſibilis. ꝛ lꝫ ens poſſibile poſſit nō eſſe verba
liter: nō ſequitur ꝙ ens verbale nominaliter
ſumptum nō ſit de quiditate eius: lꝫ nō eſſe
ex ſe. Vide in. q. de obiecto intellectus. ꝛ iō
ſi cōcedis ꝙ ens productum ab eterno ex ſui
natura nō eſſet verbaliter. ergo oppōitur ne-
ceſſario omnino: quia neceſſarium nō pōt ñ
eſſe: ꝛ eſt de ſui natura: ꝫ quod ex ſui natura
ñ eſſet ꝛ per ꝯñs poſſet ñ eſſe: ab eſſe ad poſſe
eſt poſſibile ꝛ cōtingēs ꝛ ñ neceſſarium. ñ cre
das ꝫ vt dixi ꝙ ñ eſſe ſit de quiditate poſſibi
lis nomialiter ſumptum: q̄a eſſe eſt de quidi-
tate eſſe ꝛ nō ipſum ñ eſſe nomialiter. Sꝫ poſ
ſe ñ eſſe verbaliter ex ſui natura ñ eſſe verba
liter ē de quiditate ſeu ratōe poſſibilis ſiue cō

tingentis vt tontingens eſt: q: negatio non
eſt de quiditate poſitiui. ſꝫ contingẽs vt poſ
ſibile vt talia bene includunt negationꝫ: di/
mittamuſ.n. nunc ex ſe ⁊ ab alio ad qđ fugit
Scotus: ſꝫ dico ꝙ iſta nã q̃ntum ẽ ex ſe nihil
eſſet per te ſcote vt non ponas oppoſita ſimꝉ:
ꝗ eſt natura poſſibilis que repugnat neceſſa/
rie: naʒ neceſſariuʒ eſt illud in natura ſiue ſit
ex ſe vel ab alio qđ ꝗ̃tuʒ eſt ex ſe ſemper eſſet.
ꝗ natura que quantum eſt ex ſe nõ eſſet nõ po
teſt dici aliquo mõ neceſſaria: ſiue haberet
neceſſitateʒ a ſe vel ab alio. quomodo ꝗ cũqꝫ
gloſetur poſſibile vt ſaluetꝰ Auicenna ⁊ pri/
mus modus ſiue dicatur ꝙ productuʒ ab etẽ
no ſit neceſſariuʒ vt vult eſſe opinionẽ ariſt.
cum non eſſe prius nã precedat eſſe oĩo ſequitꝰ
illam naturaʒ eſſe poſſibilem poſſibilitate re
pugnante neceſſitati ⁊ non ſolum poſſibilem
q: nõ eſt in ſuo conceptu de ſe eſſe: ſꝫ q: de ſe
nõ eẽt. Mirum eſt etiam valde ꝙ ſcotus ve/
lit ſaluare Ariſt. ponendo ꝙ prius ordine na
ture ponatur non eẽ ꝗ̃ eſſe. ⁊ hoc ſtare cũ ne
ceſſario cum auerro. ex intẽtione Ariſtotelis
arguat contra iſtam reſponſionẽ expreſſe. 9°.
metaphyſice cõmento. 5°. vnde dicit ſic ⁊ qui/
dam vt garicon ⁊c̃. i. ⁊ quidam negant potẽ
tiam precedere actũ ſm tẽpus illud ad quod
poteſt dicendo ꝙ potentia ⁊ illud ad qđ põt
ſunt inſimul: ex quo contingit nullam poten/
tiam ẽe. potentia.n. opponitur actui: ⁊ im/
poſſibile eſt vt exiſtant ſimul. Scotus in. 2°.
ad ſuum propoſitum dicit ꝙ nõ eſt intelligẽ
dum ꝙ ſint inſimul: q: lꝫ ſit prioritas natu/
re: tamen in eodem inſtanti cõtraria nõ poſ
ſunt eſſe ſimul nec contradictoria. Et ideo di
cit ibi ſicut ⁊ hic ꝙ eſt ibi priuatiue non ens
ita ꝙ nõ ens priuatiue precedit. i. ꝗ̃tum eſt ex
natura iſtius rei ibi eſſet non eſſe ſi nõ pone/
retur eẽ: non tamen in eodem inſtanti ſunt
ſimul. Auerro. enim ibi arguit contra auicẽ
nam. vnde ſequitur ⁊ iſte ſermo exiſtimatur
nunc a quibuſdam loquentium. ⁊ eſt ſermo
contrarius nature hominis. Unde de dire/
cto voluit loqui contra auicennam. ⁊ ſi re/
ſponſio ſcoti valeret pro auicenna. Auerro.
non arguẽt contra ſe ipſum: quia ſic etiam
poſſet gloſari: nec iſtum modum tetigit: ſi ꝗ
fuiſſet illius opinionis: non voluiſſet argu/
mentum concludere aut declaraſſet iſtam re/
ſponſionem: ⁊ nõ nego ſcoto ꝙ iſta reſpon/
ſio nõ ſit bona ad multa: ſꝫ non ad hoc ꝙ ꝓ/
ducat aliquod neceſſariuʒ nõ dico neceſſario
Unde iſtam reſponſioneʒ dedi ad ſaluandũ
imaculatam conceptioneʒ Uirginis: q: pꝛiꝰ

fuerit filia adẽ quam habuerit grãm. ⁊ per
iſtam diſ. reſpondet ſcotus argumento Hen
rici qui ponebat deuʒ ñ poſſe creare aliquod
contingens ab eterno: ſꝫ ꝙ teneatur opinio
auicenne ⁊ ariſt. ſm ſcotum ꝙ producat. ſ. ne
ceſſariũ nõ dico ſolum neceſſario: ⁊ ex ſui na
tura nõ eſſe precedat eſſe vt ipſe probat i. 2°.
neceſſario implicat cõtradictionẽ: naʒ ratio
aue. ſuperadducta cõtra auicennaʒ ẽ: ꝙ non
ex ſe neceſſariuʒ fieret neceſſarium: ⁊ ita mu
taretur nã. ſi autem dicatꝰ ꝙ ſoluʒ ſequitur. ſ.
ꝙ nõ eſſe precedat eſſe in cõtingentibus con/
tra: q: ſimpliciter ibi arguit ſcotus vbi ẽ ꝓ/
ductio rei que eſt ex̃ deum: vnde ipſemet hic
in iſta. q. de imutabilitate dicit ꝙ prius natu
ra intelligitur nõ tale ſm opinionem ariſt. ⁊
tale poſſibile obiectiue non repugnat neceſ/
ſario ſi producens neceſſario producit. ⁊ ita
dicit in. 2°. ponẽdo illud eſſe de intentiõe aui
cenne ergo lꝫ ipſe velit fugere quantum ad ꝓ
ductionem eterni non fugiet omnino quin ex
ſe poſſibile fiat neceſſarium ab alio: nam
ſi ex ſe ſit nõ eſſe ergo eſt natura poſſibilis ꝗ
fiet ab alio neceſſaria. vnde aliud eſt dicere
hoc neceſſario cõſeruatur ⁊ hoc neceſſarium
conſeruatur neceſſario: vnde ſicut dixit ſu/
pra de conſeruato contingente ſi eſſet produ
ctum ab eterno ⁊ conſeruaretur ineternuʒ:
illa res eſſet poſſibilis ⁊ ita ſi poſſibile factũ
neceſſario cõſeruetur oĩo eſſet cõtingens. ⁊ ſi
dicas ꝙ iſta fuit opinio ariſt. ꝙ cõtingẽs ab
eterno productuʒ neceſſario cõſeruetur: hoc
abhorret ariſt. vt audiſtis: ⁊ audietis. aliud
eſt ꝗ dicere hoc ẽ neceſſariuʒ in ſe: ⁊ hoc ne/
neſſario producitꝰ ſiue conſeruatꝰ. Auc. etiam
commento. 39°. 8°. metaphyſice dicit ꝙ Ale
xander dicit: ꝙ celum adeptum eſt eternita
teʒ a ſuo motore. ⁊ dicit ꝙ Auicẽ. accepit ab
alexandro: ⁊ loquitꝰ de productione eterna. ꝗ
nõ arguit auc. ſoluʒ contra neceſſariuʒ tẽpo/
raliter ex alio: ſꝫ etiaʒ eternaliter. 9°. etiã me
taphyſice cõmẽto. 2°. dicit ꝙ forme que non
ſunt i mã nõ patiuntur eſſentialr aut accidẽ
taliter. auctoritates ẽt multe ſunt cõtra ſc/
tũ. vñ i ꝓ caꝑ de ſba orbis nõ ſit niſi ꝙ ñ ẽ vt
ꝫ: lꝫ ſcotꝰ gloſaret ⁊ i. 4°. caꝑ. ⁊ ꝺclaratũ fuit
i oibꝰ iſtis: ꝙ dator cõtinuationis motus ẽ
dator motꝰ celi: ⁊ vltra vt ibi ſeqꝛ ex q̃ veri/
ficatꝰ ꝙ dator ꝯtinuatõis motꝰ ẽ dator eẽ oibꝰ
alijs ẽtibꝰ. vıđ ꝗ ꝙ ñ vult ꝙ alio mõ ſit cã. vñ
i 2°. metaphyſice ꝯmẽto. 44. ꝯ modernos ꝗ
dicebãt mũdũ tẽporalẽ: q: q̃dã ꝯſequũtꝰ q̃ndã
ſic cãtũ cãʒ ⁊c̃. vñ ſeqꝛ ⁊ iſte ſmo ẽ imagiabi
lis: ñ.n. ẽ illic ꝓuetꝰ neqꝫ ꝯſecutio: neqꝫ actõ

ita ꝙ dicim⁹ ꝙ vna actio conſequitur vnum
agētē tātū·eſt.n.illic cāūa ⁊ cāūatū ſm ꝙ di
cimus ꝙ intellectū eſt cā intelligētis.⁊ cū ita
ſit nō ē impoſſibile ⁊c̄·pone clare. Seq̄r eniꝫ
mos ē inter modernos·vide nec valet gloſa/
re o ſcote ꝙ loquat̄ ꝙ nō ē ibi agēs in mat̄ia
Vn̄ arguit a cōtrario:⁊ tamē dicit poſtea:
tātū ē illic intellect⁹ ⁊ intellectū ⁊ ꝑfectū ⁊ ꝑfi
ciens.vn̄ ſi arguit q̄a ibi nō ē potētia.ſ.mā̃
ǵ nō ē agēs dicē nō eſt agēs q̇ agit i mām eēt
idē ꝑ idē·vnde ⁊ cōmēto.47° dicit:ṗma ſb̄a
ē cā pluriū ſm ꝙ a plurib⁹ intelligit̄:tātuꝫ ē
enim inq̄t illic cā ⁊ cātum ſm ꝙ a plurib⁹ in
telligit̄:poteſt ēt adduci ariſto.8°.phyſico.
cōmēto.76°.ꝙ quādo aliq̄d ē ṗus nā alio ꝑ
mū pōt eē ſine ſecūdo:⁊ nō ecōuerſo :⁊ bene
dicit loquēdo de cā ꝓprie dcā:ita ꝙ ſint diuē
ſe nāe:⁊ ꝓprie ꝓductio.ſ.actio·vnde ariſt.nō
poſuit diſtinctionē formalē: nec idētitatem
nature inter ꝓducēs ⁊ ꝓductū:ꝫ poſita opio
ne auicē·ariſto.ſibi cōtradiceret:q̄a ṗma in/
telligētia nō poteſt eē ſine ſecūda. Et lꝫ dice
res de ſb̄o ⁊ paſſiōe ꝙ paſſio ē a ſb̄o ⁊ ibi pozi
tas nāe·Dico ꝙ cōceſſo non credito ꝙ paſſio
ſit a ſb̄o·ṗmo ſcotus pōit identitatē realē in
ter ipam.2°.dico ꝙ aliud ē loq̄ noi aliter:⁊
aliud ꝓbaliter:vide alibi ⁊ ꝓbaliter nō dīt
niſi ratiōe a ſb̄o:⁊ ſic eſt inſeꝑabilis·vn̄ poſ
ſe ridere vel aptū natū intelligē ꝓbaliter non
poteſt ſeparī ab hoīe. Auerro·tamē vt ſupra
poſuit celū ṗus natura tēpore:⁊ tamē n̄ poſ
ſe eſſe ſine tēpore:ꝫ tēpus ē ſucceſſiuū nō per
manens:de q̇bus loquit̄ ariſto.⁊ ideo ſine oī
ꝑte tpis poteſt eē celū;licet nō poſſit eſſe ſine
omni:⁊ ſm me tēpus nihil eſt·Eſt alia au/
ctoritas 3ᵃ de aīa cōmēto.5°.magno:agenſ
⁊ factū nō intelligūtur niſi cū generatōe ⁊ tē
pore. Unde arguit ē.imediate adducendo ꝓ
maximo incōuenīēti ꝙ factū ſit eternū:⁊ ita
in libro de celo·vnde etiam ṗmo celi cōmēto
99°.ꝓbat celū eē ingnābile ⁊ incorruptibile
ſic oē quod ē gnābile ⁊ corruptibile contineṫ
tꝑe:celum nō ꝯtineṫ tꝑe:q̄a celū eſt cā tēpo/
ris·cā aūt nō contineṫ a ſuo effectu : gloſare
aūt quod loquit̄ de generatiōe q̄ fit ꝑ motuꝫ
nō ſufficit ariſto.ad probādū ꝙ vult niſi ha
beret pro firmo ꝙ nō poteſt eſſe alia gnātio
niſi illa que eſt mediāte motu ⁊ ꝙ omne agēſ
agit ꝑ cōtactum ⁊ in materiam.⁊ ideo cū pro
bauit iſta.ſ.ꝙ celū non eſt genitū iſto modo
credidit probaſſe ꝙ nullo modo eſt genitum
⁊ per cōſequēs ꝙ ſi eſſet genitū non eſſet pri/
mus motus nec primū genitum·ꝫ quid va/
leret ſua ratio cōtra illos;ſi ipe ariſtote. tene

ret ꝙ per aliam generationem que nō eſt per
motū poſſet produci mūdus ⁊ ab eterno. vn
de ſi diceres ꝙ ariſto.probauit ꝙ nō habuit
ṗncipiū tpis contra:q̄a ariſto.dicit per te ꝙ
celū fuit productū ab eterno ꝑ aliā gnātiōeꝫ
q̄ q̇ per alterationē in mā.ergo ēt reſpōdere
tur ꝙ tēporaliter fuit ꝓductū ꝑ illā q̄ nō i mā
ǵ nihil ꝓbaret cōtra illos:ſicut ēt nō ꝓbatur
cōtra nos·vna auctoritas ꝓ Scoto poſſꝫ ad
duci.2ᵒ.ꝑhyermenias in fine de diuiſione
entiū:ꝫ nihil illa cōcludit:⁊ loq̄tur ſm mē
tē alioꝝ:q̄a tūc iuniorꝫ:⁊ ſic ē finis iſti⁹ ſecū/
di tractatus ad honorē dei glorioſi.

Tractatus tertius.

Via ſi probauerimus ꝙ nō ſit niſi
q vnū neceſſe eē ⁊ nō plura vt audiui/
ſtis velle ariſto·⁊ auer. omia funda
menta iſtorū erūt proſtrata·Jdeo ad hono/
rem glorioſe fidei in hoc tertio tractatu ꝓce/
demus ad probādū ꝙ non poſſunt eſſe in re/
rū natura plura neceſſe eē nec a ſe nec ab alio
ſiue vnū a ſe:⁊ alia ab alio.⁊ ṗmo adducem⁹
ratiōes ſcoti q̇ in multis locis loquut⁹ eſt de
hac mā:poſtea adducem⁹ noſtras·Arguit ǵ
ſcot⁹ in diſ.2.ſic. Quia ſi due nature ſint ne
ceſſe eē dicantur.a.b.aliq̄bus rōnibus ꝓprijs
realibus diſtinguūtur ⁊ iſte rōes:aut ſūt for
maliter rōes necārio eēndi ant nō:ſi ſic:⁊ ꝑ
ter hec alia duo ꝑ id in quo cōueniūt ſūt for/
maliter necēāia.ǵ vtrūqꝫ duab⁹ ratiōib⁹ forma
libus erit necē eē qđ ē impoſſibile:q̄a cum
neutra iſtarū rōnū ꝑ ſe includat aliā:vtraqꝫ
iſtarū circūſcripta eēt necē eē per aliā·⁊ ita
eēt aliq̄d necē eē ꝑ aliq̄d: quo circūſcripto n̄
minus eēt necē eē.ſi vero ꝑ illas ratiōes q̇b⁹
diſtinguūtur neutꝝ ſit formalit̄ necē eē. ergo
ratiōes iſte nō ſūt ratōes necārio eēndi·⁊ ita
ſeq̄tur ꝙ neutrū icludit̄ in necē eē: q̄a q̄cūqꝫ
entitas nō e necē eē eſt de ſe poſſibilis:ꝫ ni/
hil poſſibile icludit̄ in necē eē:eādē rōnē fa
cit in fine iſtius prime partis ſecūde diſtincti
onis: ſimiliter facit in fine iſti⁹ diſ.in ſa ꝑte
⁊ dimittit argumētū inſolutū vt dicā infra ō
poſſe nō eē:aut nō poſſe nō eē:tamē in rūſio
ne ad ṗmū argumētū.3·q.ſoluit̄ argu^m ō ex
ſe ⁊ ab a°·tn̄ n̄ rūdet̄ ꝙ ū ſint ꝑſes necitates
i diuis:⁊ ſi ſē qūo ſtāt ſil̄:cū ſit vnū ſolū ne/
ceſſe eē. Jn ō ṗmo āt rerū ṗnci° plura ponit.
Unde primo ponit hoc argumentum:aliter
melius declaratum. Aliud etiam ponit:qđ
ſoluit:ideo dimitto·ponit etiam aliud ſi due
nāe eēnt ex ſe neceſſe eē nullam depēdentiam
haberet ad aliā in eēndo·⁊ ꝑ ꝯñs nec ordinē
eēntialē;⁊ ſic tolleret̄ ordo·vid ibi.q: paꝝ va

let contra philoſophos·iõ dimitto·ponit ēt
vnam aliam: quia nihil ē ponēdū ſine neceſ
ſitate in vniuerſo: ꝫ iſta etiaʒ idiget magno
labore: ideo dimittatur·Facit etiam argu-
mentum de quo ſupra eſt habita mētio: vbi
tractat in.ſa diſtinctiōe: vbi probat per ſe
xtam viam: ꝙ nõ eſt niſi vnum infinitū nu-
mero. Unde dicit ſic: Spēs ſpecificabilis ī
indiuiduis nõ determinatur ex ſe ad certum
numerum idiuiduorum: ꝫ ꝙtum eſt ex ſe cõ-
patitur infinitatem indiuiduorū: ſicut pa-
tet in ſpeciebus omibus corruptibilibus·igi
tur ſi ratio neceſſe eē ſit ſpecificabilis in indi
uiduis: non determiat ſe ad certum numerū
ꝫ compatitur infinitatem ꝙtuʒ eſt ex ſe. Sʒ
ſi poſſent eſſe infinita neceſſaria eſſe ſunt in-
finita neceſſaria eſſe: igitur ⁊c·Cõſequēs fal
ſum ⁊ antecedēs: ex quo ſequitur Aliqua iſto
rum argumētorū probāt de duabus natu-
ris: aliqua probāt ſimpliciter. Ad iſta ſua
argumēta credo alibi ſatis reſpõdiſſe ⁊ pre-
ſertim ad primū in queſtiõe de obiecto intel
lectus Ad ratiões que probant ꝙ deus ñ eſt
in genere: licet cõcluſio ſit vera·Oſtēdi eniʒ
ibi ꝙ in homine nõ eſt diuerſa res nec diuer
ſe realitates a quibus accipiat ratio generis
⁊ differētie: ita ꝙ ab vna met realitate for-
maliter poteſt accipi cõceptus generis ⁊ dif
ferētie: ⁊ tamē poſſunt haberi diuerſi conce
ptus nõ ſinonimi: nec ſūt entia rationis: ita
ꝙ nihil ſibi correſpõdeat in re: ita ꝙ ſit fa-
bricatum ab intellectu: ꝫ accipiūtur a diuer-
ſis rebus ſiue realitatibꝰ: que ſūt in iſto vel
extra iſtū: ita ꝙ video in aſino eſſe aialitatē
⁊ nõ rationalitatē. ⁊ cognoſco hoc rationa-
le eē aial. ideo habeo cõceptū diſtinctū aiali
tatis a rõnalitate: ꝫ nõ ꝙ iſta aialitas: que
ē in hoie ſit alia a ſua ratiõalitate ⁊c. Ad lõ
gum vide ibi: ⁊ ita hic de iſtis neceſſitatibꝰ
ad propoſitū nõ ſequeret ꝙ in re eſſēt due ne
ceſſitates in vno ⁊c. Tamē quia argumētuʒ
in deo cõcluderet: qa ibi ſūt ratiões forma-
les diuerſe formaliter: que ex ſe ſūt neceſſe eē.
Ad argumētū qḋ dicit: ſi eſſet ex ſe neceſſe eē
nõ indiget altera neceſſitate: ⁊ ſic poſſet eſſe
neceſſe eē illo nõ exiſtēte. Dicatur ꝙ ſi pone-
rētur in diuerſis naturis diuerſe neceſſitates
ſequit bene ex hoc ꝙ vnū eſſet neceſſe eē alio
nõ exiſte. ⁊ iõ implicat ꝙ hēat in ſe neceſſita
tē a ſe diſtinctā realit alterꝰ: ꝫ ꝙ in aliq ſint
due neceſſitates que ſint idem realiter. ⁊ vnū
nõ poſſit eē niſi eſſet idem realiter illi neceſſi
tati: nõ propter hoc ſeqtur ꝙ ſit ⁊ ſit neceſſe
eē; ſi illud nõ eſſet propter idētitatem: ⁊ ta-
men eſt ex ſe neceſſe eſſe·Et vt intelligas ve-
ritatem cõcluſionis ⁊ quid valet iſta ratio ⁊
illa alia facta ſupra de natura ſpecificabili in
plura ⁊ cetera. Eſt ſciēdum pro iſta ratione
ad hoc ꝙ teneat oportet ꝙ ſit ratio forma-
lis poſitiua ita ꝙ nõ includat negationem:
vel priuationē·ſo ꝙ dicat aliquaʒ perfectio-
nem. vnde qnqꝫ genera cõceptuū formalium
pro nūc ad ꝑpoſitū poſſumꝰ formare de deo.
Primū genus eſt qḋ nõ includit nec excludit
ꝑfectionē: vt cõceptus entis ⁊ intellectionis
⁊ volitiõis q dicit de ente perfecto ⁊ imperfe
cto: ⁊ de eo quod nõ dicit perfectionem nec
imꝑfectionem: quia dicitur de ente relatiuo
Secūdū genus ē quod dicit de eo tātū quod
dicit perfectionē ſine imperfectiõe: vt conce-
ptus deitatis ⁊ infinitatis poſitiue ⁊ funda-
mētaliter: ſi addatur in entitate vel ſubſtan
tia: ſed tūc nõ ſunt vnus cõceptus. Tertiū
genus eſt qḋ nõ dicit perfectionē nec imper-
fectionē: tamē eſt ſuſceptiuuʒ perfectionis:
vt cõceptus intellectiõis ⁊ volitiõis in deo.
Quartum eſt ꝙ nõ dicit perfectionem: nec ī
perfectionem: nec ē ſuſceptiuū perfectiõis:
tamen eſt idem perfectiõi: vt conceptꝰ relatõ
num in deo. Quintum genꝰ ē quod ē cõmūe
ꝑfectiõi ⁊ iꝑfectiõi: ⁊ ñ nõ dicēti ꝑfectioneʒ
nec imꝑfectionē: vt cõceptus ſbe ſpūs ⁊ viuē
tis: ꝫ imꝑfectio nõ eſt in deo. Sextū genus
eēt qḋ nõ eēt cõe niſi ad imꝑfectū: vt ꝯceptuſ
corꝑis qualitatis ꝙtitatis ⁊ accidētis ⁊ cete-
ra. Sed iſta nõ repiunt in deo. Ex hoc ſe
qtur ꝙ nullꝰ eſt cõceptus includēs ꝑfectionē
ſine imperfectione: ⁊ ꝙ excludat imperfectio
nem niſi deitatis: nā licet bonitas nõ inclu
dat imꝑfectionē: tamē non excludit niſi po-
nātur duo cõceptus vel plures: vt dicēdo bo
nitas ifinita: ⁊ ita cõceptꝰ ifinitatis niſi dicat
ifinitas eſſētialis vel ſbalis: ⁊ ita niſi dicat
ens primū ⁊ ꝑfectiſſimū: ⁊ hoc ens demon-
ſtrata deitate ⁊ cetera. Et ex his pʒ quid
dixi Scoto q dicebat ꝙ ſufficit ꝙ deitas cõ-
tineat ꝑ idētitatē nõ formalit oēs ꝑfectiões
ſimplr· hoc·n·ē falſū vt alibi declaraui: imo
cõtiet foꝛalit oēs ꝑfectões ſimplr: alit illa ꝑ-
fectio i ſua rõne foꝛali nõ ē ꝑfectiſſima: qa ñ
ꝯtiet foꝛalr oēʒ ꝑfectionē ſimplr: lʒ idētice ꝯ
tinēt. aliud ḡ ē dicē nõ ꝯtiet foꝛalr oēʒ rõnē
foꝛalē quā hʒ i ſe: ⁊ dicē nõ ꝯtiet foꝛalr oēm
perfectionē ſimpliciter. contin et ergo illas ra
tiones formales identice: hoc eſt verum: ꝫ
ille rationes formales non dicant perfe-
ctionem de ſe: vt dictum eſt· ⁊ iſte fuit pun-
ctus. Et licet Scotus in.iz·di. arguēdo con

tra fratrem Adã que eſt opĩo ſeptĩa vbi dicit ꝙ attributa ſũt ex ſe foꝛmaliter infinita: ta/
men nõ a ſe: vide ibi. Unde dicit: ſi diceres ꝙ intellectus non ẽ foꝛmaliter infinitus: ſed
q̇a eſt idem eẽntie: arguit ꝙ ſic relatio eſſet infinita. ꝫ nos iam diximus ꝙ non eſt pꝛo/
pter hoc: ꝫ quia eſt ſuſceptiuus perfectionis nõ ſic relatio. ⁊ ideo quia ſuſcipit eſt infinit⁹
Arguit ex alio: quia que nõ ſunt foꝛmaliter infinita in abſtracto: vnuȝ nõ pꝛedicatur de
alio. vnde iſta eſt falſa: paternitas ẽ inaſcibilitas: ⁊ tamẽ iſta vera intellectio eſt pater/
nitas: ⁊ intellectio ẽ volitio. Dixi alibi ꝙ in/
tellectio ſuſcipit infinitatẽ: non ſic patnitas licȝ ſit idẽ infinitati ⁊ eſſentie: ⁊ iõ intellectõ
eſt volitio vel paternitas. Arguebã cõtra me querẽdo abſtrahẽdo infinitatẽ vtruȝ iſta ſit
concedẽda: intellectio eſt volitio vel paternitas: vide ibi: quia dicẽdo intellectio: nõ ab/
ſtraho ab infinitate quam ſuſcipit: niſi dicã intellectio vt intellectio eſt rõ volitionis: ta
men illa ratio ẽ illa alia licet nõ ſit ratio illi⁹ Unde illa itellectio que in ſe accipitur eſt illa
realiter: licet nõ ſit illa foꝛmaliter: ꝫ paternitas nõ eſt filiatio. Uidebis ergo ibi ſi vis ab
ſtrahere infinitatẽ ꝙ vna nõ eſſet alia ſine infinitate: ⁊ quomodo infinitas pꝛecedit iſtas
rõnes ⁊c. Ad pꝛopoſitũ noſtrũ omnis ratio poſitiua dicẽs ꝑfectionẽ ſi eſt plurificabilis ĩ
plura nõ repugnat ſibi infinitas ad plura: q̇a ſi perfectuȝ poteſt diuidi. ⁊ ꝑfectioꝛa ſunt
tria ꝙ̃ duo de rõne perfectionis erit ꝙ poſſit eſſe in ĩfinitis. Et ideo ex rõne perfectiõis: q̃
per vos ſi põitis ꝙ diuidat̃ eſt ſuſceptiua maioꝛis ⁊ maioꝛis perfectiõis: non repugnabũt
ſibi infinita talia. Ad pꝛopoſitũ deitas ſiue infinitas poſitiua q̇a dicit perfectionẽ ſi poſ
ſent eſſe plures deitates poſſent eſſe infinite. Intellectio vero ⁊ volitio in deo: q̇a non di
cunt perfectionẽ nec imperfectionẽ: tamẽ ſũt ſuſceptiue illius perfectiõis in deo: que non
poteſt plurificari idõ nec ipſe in deo poſſunt plurificari: tamẽ quia cõcept⁹ intellectiõis ⁊
volitiõis erat cõe ad imperfectũ: puta ad intellectionẽ noſtrã: ita ꝙ nõ excludebat impꝫ/
fectum: ⁊ illa talia poſſunt plurificari. ergo nõ repugnat ꝙ poſſint eẽ infinita talia. ⁊ h̃
vbi includit̃ imperfectio: ꝫ vbi non includit perfectionẽ nec imperfectionẽ. tamẽ eſt ſuſce
ptiuũ perfectiõis: vt in deo nõ poterit plurificari niſi tantum ꝙ̃tum illa perfectio quam
ſuſcipit: ꝫ illa perfectio ſcilicet deitas nõ plurificatur: ſed cõmunicatur: non plurificabũ
tur. Relationes vero quia non dicunt perfe

ctionem nec imperfectionem: licet ſint quid poſitiuum non ſequitur ſi plurificãtur ꝙ poſ
ſint eſſe infinite. Dico tamen non plurificã/
tur in eadem ſpecie vel ratiõe foꝛmali: ꝫ ſo/
lum ꝙ ſunt plures relatiões: nam plures relationes eiuſdem ratiõis ſpecificantur qua/
ſi. Nam nota bene: quia non recipiũt perfectionem deitatis: ideo non repugnat prop/
pter hoc ſibi pluralitas ſicut intellectioni ⁊ volitioni diuine: que ſuſcipiũt illam perfe/
ctionem implurificabilem. Et quia in crea/
turis nõ dicunt imperfectionẽ cum perfectione. ideo nõ poſſunt eſſe infinita: nec eſſe in re
rum natura ibi. Implicat enim ꝙ aliquid ſit in rerum natura: quod nõ dicat perfectio/
nem nec imperfectionem: ⁊ nõ ſit idem ali/
cui perfecto. Pꝛobaui autem alibi ꝙ ibi hic pꝛeſuppono ꝙ impoſſibile eſt in creaturis ꝙ
aliqua ſint idem realiter ⁊ diſtincta foꝛma/
liter. Et ideo valde miratus ſum de his: qui ponũt relatiões in creaturis ex natura rei. ⁊
ideo quia iſte relatiões ſunt idem iſti perfe/
cto poſſunt eſſe in rerum natura. ⁊ cum non poſſint eſſe in creaturis ⁊ ſolum in diuinis:
ſequitur ꝙ nõ ſint plures q̃ poſſint eẽ ibi eiuſ dem ratiõis: quia cum in neceſſariis nõ dif/
ferat eſſe a poſſe: ⁊ iſta ſint ex ſe: nõ dico omnia a ſe: ſequitur ſi poſſent eſſe ibi plura eiuſ
dem ratiõis eſſent infinita. ⁊ ideo quia ſunt idem illi: licet nõ ſint ſuſceptiua illius perfe/
ctiõis: cum nõ poſſũt inueniri ĩ creatura: ne/
ceſſario ñ poſſũt eſſe plura eiuſdem ratiõis nulla. ergo ĩ diuinis ſũt eiuſdem ratiõis: ta/
men eſſẽtia quia ipa perfectio vna eſt: ⁊ nõ ſolum vna vnius ratõis: ſed nec plures per
fectiões diuerſarum rationum. itellectio ve/
ro ⁊ volitio quia nõ ipa perfectio formaliter tamẽ ſuſceptiue perfectiõis omio nõ pñt eſſe
plura eiuſdem ratiõis: tamẽ illa ſuſceptiua ꝑfectõis pñt eẽ duo: ⁊ ñ plura: vt videbitur
ĩfra. Relatiões vero: quia ñ ipſa perfectio: nec ſuſceptiua perfectiõis: tamẽ quia idem
ibi perfecto ñ poſſũt eſſe plura eiuſdem ratio nes. tamẽ quia ñ ipa perfectio foꝛmaliter ñ
repugnat ꝙ ſint plura vna: ⁊ quia ñ ſuſce/
ptiua perfectiõis ñ repugnat ꝙ plura duo/
bus: tamẽ quia idem illi ñ poſſũt eſſe ĩfini/
ta: nec plura tribus: vide alibi. Sufficiẽtia autem numeri ternarii relationum ĩ diui/
nis a me eſt deducta ĩ queſtiõe magna de tri/
nitate. Ad pꝛopoſitum rationis Scoti d̃ neceſſitate non valet argumentum: quia ne
ceſſitas in ſua ratione foꝛmali includit ne/
gationeȝ: ſcilicet ñ poſſe ñ eẽ. ⁊ tales negatio

nes plurificātur ẜm poſitiua cōnotata. ⁊ iō
quia deitas eſt vna: ⁊ vna perfectio ⁊ vna
infinitas. Jdeo in deo nō eſt niſi vna perfe-
ctio neceſſaria: ⁊ ita vna neceſſitas ꝑfectio-
nis: ⁊ ſic niſi q̇a vna intellectio ⁊ vna volitio
iō non niſi vna neceſſitas intellectiōis ⁊ vna
neceſſitas volitiōis: ⁊ ſic de tribus neceſſita
tibus relationū nō incōuenit ergo ꝙ ſint plu
res neceſſitates in deo: ſed bene ꝙ ſint plu-
res neceſſitates nãrū ſiue ꝑfectionū ſiue infi-
nitatū. Et ex hoc intelligit̃ ꝟitas cōtrouer-
ſie inter auerro. ⁊ auicē. ⁊ inter nos q̇a nulla
nã vel rō formalis nō neceſſaria ex ſe pōt fie-
ri neceſſaria ab alio: q̇a vt arguit auer. cōtra
auicē. mutaret̃ nã. Dicebat āt auē. ꝙ aliquid
neceſſariū ex ſe vel incorruptibile ex ſe pōt ꝑ-
manere ⁊ cōſeruari in ſbã ab alio non ſolum
in motu: hoc aūt de diuerſis naturis ſiue de
diſtinctis realiter in naturis diuerſis vt di-
camus cōtra ipm ē impoſſibile tamen ꝙ vna
talis rō nō poſſit nō eē ex ſe. ⁊ ꝑ cōſequēs ſit
neccãria ex ſe: ⁊ tamē ſi non eēt idē illi nature
nō eēt. ſic. n. poteſt aliq̇d eē ex ſe neceſſariū: ⁊
tamen ſi illa natura cui ē idē nō eēt: illud nō
eēt. ⁊ iō nō ē hic cōſeruatio ſicut tu auerroys
q̇a cōſeruatio ⁊ depēdētia ꝓſupponūt diſtin
ctionē realē: ⁊ implicat aliq̇d eē ex ſe neceſſa
rium ⁊ diſtinctū ab illo realiter ⁊ conſeruari
ab illo: q̇a fruſtra ē illa cōſeruatio. credidit
enim fugiſſe auer. q̇a poſuit illã naturã icorru
ptibilē ex ſe. ⁊ ꝑ cōſequēs nō poterit fieri ar-
gumentū cōtra eū ꝙ mutaret̃ natura: ſi ꝟ nō
neceſſario fieret neceſſariū: ꝫ nō fugit ꝙ fru
ſtra pōitur cōſeruatio ab alio ſi ex ſe eſt ne-
ceſſariū vt declarabitur arguēdo: q̇a lꝫ Sco
tus dicat ꝙ ē cãuatū tēporanee bene cōcludit
naturã eē cōtingētē: ꝫ fuiſſe ꝓductū ab eťno
nō tollit neceſſitatē ẜm pħꝫ ⁊c̃. vt ſupra. Sꝫ
contra hoc ē: q̇a ꝓus nã nō eē ꝓcedit eē cōce-
dēdo vt dictū ē ſ. ꝙ duo cōtradictoria ñ pñt
eē ſimul ĩ eodē inſtãti. lꝫ ibi daret̃ ꝓoritas na
ture: ſed ſolū dicit Sco. ē ibi oppoſitū ꝓua-
tiue. i. ꝙtū ē ex ſui natura nō eēt: nō tamē ꝙ
aliquãdo ibi fuerit nō eē: ꝫ argumētū ē etiã
ibi cōtra hoc: q̇a Scot⁹ vult ꝙ ex ſui nã non
eēt. g̃ de ſe ē poſſibilis: ⁊ ꝑ conſequēs nãa ꝯ
tigēs: g̃ nō neceſſaria. Nos igit̃ nō ponim⁹
duas ꝑfectiones in deo nec duas naturas ne
ceſſarias: ſed bene plures neceſſitates in eaꝺ
natura. Jdētitas ergo tollit depēdētiã ⁊ con
ſeruationē. diuerſitas āt nãe neceſſario con-
cludit diſtinctionē realē. ⁊ ꝓpter hoc pꝫ ꝙ lꝫ
fili⁹ vel filiatio ſit a pr̃e: tamē ꝑꝑ realē diſtin-
ctionē inter ſe non ē neceſſariū ꝙ ſit illꝺ im

mo ex ſe ē neceſſari⁹ fili⁹: licet nō a ſe: ⁊ nō ē
neceſſari⁹ fili⁹: q̇a ſit pr̃: ꝫ hñ fili⁹ non eſſꝫ ſi
nō eēt idem eſſentie ⁊ cetera. His ergo in-
tellectis ſequitur adducere rationes noſtras
cōtra philoſophos ꝙ non ſit niſi vnū ſolum
neceſſe eſſe: ita ꝙ non poſſūt eē due nature: ſi
ue eiuſdem rationis: ⁊ per conſequēs tãtum
diuerſa nūero ſiue diuerſarū que ſint neceſſe
eſſe. Et ꝓmo arguitur ex fundamētis dictis
quia neceſſitas perfectionis ⁊ nature inſeq̇t̃
ꝑfectionē ⁊ naturam: que ſunt quid poſiti-
uum ⁊ dicūt perfectionem. ergo ſi pluribus ꝑ
fectionibus vel naturis nō repugnat neceſſi
tas: ergo nec infinitis: ergo ſūt: quia in ne-
ceſſariis non differt eſſe a poſſe. Et ſi dicat̃
ꝙ in eadem natura ſpē reſpectu diuerſorū in
diuiduorū bene ſequit̃ hoc nō de diuerſis na
turis gnē. Cōtra cū pluribus naturis diuer-
ſis ſpē ſiue rōne non repugnet neceſſitas. vn-
de eſt ꝙ talis numerus naturarum ſit in re ⁊
non maior ⁊ minor. Quomodo enim natu-
ra ſe limitauit ex ſe ad talem numerum: nam
pōere plures rationes formales neceſſarias
que nō dicunt perfectionem in ſe: nec tamen
imperfectionem: que ſunt idem alicui vni na
ture: eſt ibi talis numerus neceſſitatum: q̇a
illa natura ſibi limitauit talem numerum eo
rum que ſunt ſibi idem realiter: ſed ſi ſūt in
vniuerſo diuerſe nature neceſſarie: que non
ſunt idem realiter: ⁊ vna nō eſt ab alia: nec
neceſſaria ab alia: quomodo eſt in natura ta
lis numerus ⁊ non maior nec mĩor: cum per
fectio non repugnet pluribus in natura que
ſint neceſſaria: ⁊ tãto magis vt declarabitur
in. 5⁷. argumento: cum neceſſitas magis poſ
ſit ſtare cum eo quod magis habet de eſſe ꝟ-
baliter: ſi eſſet aſcēdendo: vt videbitur. Se
cundo principaliter arguitur ſic: ſi ſunt plu-
res nature neceſſarie: aut ergo ex ſe vel ab a-
lio: ſi ex ſe cum probetur infra ꝙ detur natu
ra infinita intenſiue in vniuerſo ⁊ neceſſaria
ergo fruſtra ponitur aliud neceſſarium. pro-
batur cōſequentia: quia quod eſt ex ſe in na
tura non eſt niſi propter perfectionem natu-
re: ſed ſi vnum infinitum eſt non poteſt ad-
di perfectio in natura: quia duo infinita. nec
vnum infinitum: ⁊ infinita infinita: ſiue in-
finita finita ſunt perfectiora vno infinito. er
go fruſtra ponunt̃ in natura. Secus eſt vt di
xi ſupra de perfectione poſita in natura ab
agēte libero propter plenitudinē ꝑfectōis ei⁹
⁊ non ꝙ maior perfectio datur nature ꝙ pri
us erat. Et ideo videre mirabiliter ꝙ in deo
non ponitur alia neceſſitas que addat maio

rem perfectionez ꝓme neceſſitati: ſ; pōit neceſ
ſitas alia vt illa prima neceſſitas ⁊ perfectio
pluribus cōicetur: ⁊ nō ꝙ alia perfectio ad/
datur. ⁊ propter hoc ponūtur tres relatiōes
neceſſarie. Tres rōnes ſuppoſitales mediāti
bus quibus eēntia cōicetur. ⁊ ideo tota perfe
ctio ē in natura vt natura ⁊ nō in rōne ſup/
poſitali: ⁊ iſta q̇bus cōmūicatur ē nūerus tē
narius: vt venias ad nūerum omīs vt habeť
in libro de celo: ſunt etiā ibi due neceſſitates
requiſite: non vt addant perfectionez: quia
nō dicūt perfectionē nec imꝑfectionē: vt di/
ctum eſt: ſ; vt mediātibus illis ſuppoſita q̇/
bus illa perfectio cōicatur q̄tum ad eſſe bēať
etiā ab illis q̄tum ad bonū ⁊ bene eſſe. Per
eſſentiam igiť habeť etiā ab illis ſuppoſitis:
l; non eſſe tale ⁊ per intellectionē acquiritur
bonū illius eē ⁊ per volitionē bene illius eē
⁊ non ſūt niſi duo neceſſe eē talia: quia habi
to ipo eē ad bene beatū eſſe ſufficit neceſſitas
mediāte qua poſſit habere illud bonū: ⁊ bñ
habere illud. ⁊ iſta ſunt ergo duo vt habeas
ꝓmū numeꝝ: ⁊ ꝓma neceſſitas ē ipm bonum
q̇ ē ꝓncipiū nūeri ⁊ ita ſex neceſſitates vt ſit
nūerus ꝑfectus prim⁹ ⁊ oia neceſſaria ne ali/
quid deficiat ipi perfectiōi: nec vt tāta perfe
ctio non cōicetur eēntialiter: nec vt tāta per
fectio ñ bēatur tāq̄ ſūmū bonū ⁊ bene bēať
Fruſtra ergo a nať a ex ſe ē alia ꝑfectio: vt di
ctum ē: ergo nō neceſſario ponēda. Ex h̄
ſeq̇tur correlarie ꝙ nō poſſunt eē plura neceſ
ſaria ex ſe finita: ſicut pōit ph̄s: vt p; de celiſ
cū mā ꝓma. ꝓbať: q̇a ſi ſunt plura finita ne/
ceſſaria ex ſe: ⁊ duo ſint ꝑfectiora vno mō in
rebus finitis: ⁊ ſic de aliis aſcēdendo. g̊ cum
nā itēdat ꝑfecti⁹ talia ifinita erūt vel poterūt
eē. ⁊ ꝓ ꝯñs ſūt: q̇a in talib⁹ nō dĩt. ⁊c. Si ṽo
accipiať ſa ꝑs ꝓncipalis tūc arguať vt arguit
auer. ꝯtra auicē. ⁊ ſequēdo vt argui cōtra de
clarationē Scoti. Concludite g̊ cariſſimi ꝙ
nullū bonū ē ex ſe a nā niſi ſol⁹ de⁹: q; nullu;
aliud bonū pōt addi infinito bono. g̊ fruſtra
pōereť: ſ; bene ſūmū bonū pōt cōicare ip; ſū/
mū bonū intriſece q̇dē vt ſūme cōicet neceſſa
rio cōicat. ⁊ iō idē bonū: q; nō pñt eē duo ta
lia: extrinſece ṽo q̇a ñ pñt eē plura talia nec
idē ſibi. iō nō nccārio cōicat: q; ſūmū ſumme
cōicaret. cōicat g̊ ꝑticipatiue. g̊ cōtigēter ⁊ ñ
ſūme. ⁊ idõ ſol⁹ de⁹ ex ſe bon⁹. oia ṽo alia bōa
ab ipo bona ⁊ i ipo ⁊ ab ipo. nō g̊ a nā. ⁊ itel
lige ꝙ l; eē deitatis ſit bonū. tū qñ dico ꝙ ꝑ
itellectionē hēť bonū loq̇: de bono nō ꝯſtitu
tiuo ſ; de btificatio ⁊ attigibili ꝑ oꝑationez.
tñ ꝑ itellectōez hĩ boᵐ ꝯſtitutiuũ tāq̄ ꝑ ꝓnci

piū cōicatiuũ i itellectū ⁊ ñ tāq̄ t̄min⁹ attigi/
biľ ſiue obm imediatū. 3° arguiť ſic. Si aliq̄
nā nccāria ē i reꝝ nā pť ꝓmā ifinitā vt ꝓbabiť
vt dictū ē erit finita. g̊ ſi finitati ñ repugnat
neceſſitas videť ꝙ maiori finitati nō debeat
repugnare. nō dico ꝙ oē magiſ ꝑfectū ſit ma
gis nccāriū. vnde ph̄i vt dictū ē, poſuerūt ma
teriā ꝓmā nccāriā: ⁊ nō cōpoſitū q̇ ē maio/
ris ꝑfectionis: ſ; dico ꝙ ſi aliq̄ finitas ē neceſ
ſaria nō inconueīt dare aliquā finitatē ma/
iorē q̄ ſit neceſſaria: aliť oporteret dare rōnē
q̇re aliq̄ finitas maior nō poſſet eē nccāria. ⁊
ꝑ conſequēs cū ſint infinities infinite tales
potuerūt eē infinite g̊ ſūt q̇a in talib⁹ nō dĩt
eē a poſſe ⁊c. Quarto arguiť ſic. Si ſunt
plura neceſſe eē: aut vnū conſuať vel depen
det ab alio vel nō: ſi non: tolliť ordo vniuer
ſi ꝯtra ph̄os. Si ſic ergo ſua natura depēdē/
tis vel conſuati non ē ex ſe neceſſaria. ꝓbať
conſequētia: q̇ ex ſe ē neceſſariū non indigu
it alio vt eēt. g̊ non idiget alio vt conſueť. ꝓ
bo conſequētiā: q; difficili⁹ ē rē ꝓducere q̄ cō
ſuare. g̊ ſi nō indiguit vt eēt: non indigebit
vt conſerueť. dico d̄ eē q̇ nō ē in ṽtute alri⁹
nec pť hĩ ſine illo. nā poſſū hīc eē ab aliquo
a q̇ loquēdo ꝑtialiť nō neceſſario hēo eē: ſ; d̄
totali loq̇: vel ſine q̄ alia nō poſſūt. vnd̄ hūi
eē a pr̄e meo ⁊ nō cōſeruor ab illo. ⁊ ita de ce
lo: l; hūeri eē ab illo poſſē cōſeruari ſine illo
a deo ⁊ ita potuiſſē fuiſſe ſine illo a dō. Erat
g̊ intētio ariſt. ꝙ iſte neceſſitates ſe hēbāt ꝑ
ordinē. De⁹: intelligētie ⁊ celu;. deus a nullo
depēdebat: nec cōſeruabať: ſ; oia depēdebāt
ab ipo. vñ. 12°. metaphy. cōmēto. 38. dicit:
Ex tali g̊ ꝓncipio depēdet celū ⁊ nā. vñ auē.
erim⁹ depēdētes a tali ꝓnᵒ a q̇ celū depēdet ⁊
in. 4°. cap. de ſba orbis i fine auer. ex q̄ iquit
ṽificať illud dictū ꝙ dator cōtinuatiōis mo
tus ē dator eē oibus aliis entib⁹: nō tamen
ꝙ ꝓducat ipa ſicut dictū eſt ⁊. 12°. metaphy.
cōmēto. 30°. dicit: Quoniā ſi poſſibile ē: vt
primus motor nō ſit: aut non moueat poſſi/
bile erit vt nihil ſit omnino: ⁊ ſi primus mo
tor eſſet in potētia ad mouēdū vt in aliq̄ ho
ra nihil eēt: licet tamē hic auerroys loquať
ſecundum aliquos de motore primi mobilis
Omnia ergo dependent a deo: tamen quia
celum eſt nature finite ⁊ dimenſionum fini/
tarum vult ꝙ recipiat permanentiam eter/
nam in ſua ſubſtantia a motore ſeperato. vn
de etiam capitulo de ſubſtantia orbis dicit
Auerroys ꝙ iſta materia celi habet eſſe me/
dium inter materiam que eſt omnino in po
tentia ⁊ inter actum purū: ſcilicet tres dimē

ſiones: in quibus nõ eſt potẽtia omĩo: ⁊ ſic
potẽtia habebit gradus: ⁊ per hãc potentiã
indigẽt corpora celeſtia motore in quo nõ eſt
potẽtia omĩo. ⁊ in. 2° capitulo dicit: ꝙ ſicut
ẽ finitarũ dimẽſionum ⁊ finite actiõis: ita ẽ
in ſuo eſſe. ⁊ per cõſequẽs indiget alio vt cõ
ſeruetur in ſuo eẽ: q̇a ſicut illa ex ſe non poſ-
ſent perſeuerare in motu: ita ⁊ in eſſentia cũ
vbiq; ſit finitas. Volebat enim propter hoc
in. 3° . capitu. de ſubſtãtia orbis eſſe reſpõſũ
dubitationi octaui phyſicorũ propter pone-
re de duplici infinitate ⁊ finitate: quia fi-
nitum indiget auxilio alterius. ⁊ ĩdo ab alio
habebat permanẽtiã in ſua ſba eternaz. ⁊ ta
men quia nõ compoſitũ ex materia nec ex cõ
trariis poterat durare in infinitũ. Vñd ſm
auerro. ibi corpora inferiora habent ſuũ eſſe
p aiam ⁊ formã ſuam: vt habet. 2°. de aia ꝯ
antiquos: ita ꝙ corpus ex ſe non habet ſuuz
eſſe: ⁊ per cõſequẽs ſuã corruptibilitatẽ vel
incorruptibilitatẽ a forma: nõ ex ſe: non ſic
corpus celeſte: quia nõ eſt compoſitũ ex con-
trariis: nec habet materiam. ergo ex natura
ſua eſt incorruptibile. nõ ergo neceſſitatẽ re-
cipit a forma ſua. ſ. a motore extrinſeco. ſ. ſe-
perato oĩo: quia in ſe eſt forma fixa ⁊ incor-
ruptibilis: nam illud corpus celeſte nõ eſt re
ſpectu extrinſeci: ſicut materia inferioꝝ reſpe
ctu ſuarũ formaꝝ: q̇a iſta materia nõ eſt pro
pria materia: ſ; magis ſubiectũ recipiẽs vbi
⁊ perpetuitatem ab illo. ⁊ per cõſequẽs reci-
pit cõſeruationẽ: ſ; nõ recipit ab ipo eẽ: nec
incorruptibilitatẽ nec neceſſitatẽ: quia ẽ ſim
plex. tamẽ iſtud corpus q̇a eſt finitũ ⁊ finita
rũ dimẽſionum: ⁊ terminat ſupficie cõtinen
te ipm: ita de ſe nõ ẽ eternũ: ſed ab alio: quo
niam ſicut terminat dimẽſionibus: ita ⁊ per
conſequẽs actio ẽ finita: quia virtus infini-
ta nõ poteſt eẽ in corpore finito, ideo ita nõ
pmanẽt eterne ſed finite: ſi cõſiderarem᷒ ta-
le finitũ ſine motore nõ in corpore ñ terminã
tũ dimẽſionibus ⁊ non actiõis finite. Vnde
dicit auẽ. vltra, ꝙ q̃tum ad habere virtutem
qua poſſit agẽ: ita ꝙ eẽ corporis indiget ꝟtu
te intrinſeca vt poſſit agere. iõ eſt differentia
inter corpa gnãbilia ⁊ ingnãbilia: q̇a oĩa q̇
ſunt finite dimẽſionis ⁊ actiõis neceſſario in
digẽt virtute actiua vt poſſint habere actões
⁊ operatiões. tamẽ inter iſta agẽtia: que ſcili
cet agũt ⁊ mouẽt iſta corpora. ſ. corruptibi-
lia ⁊ incorruptibilia eſt differẽtia: q̇a quod-
dam agẽs eſt prius acto tẽpore: vt hic infra.
Nam celũ quod mouet iſta inferiora ẽ prius
tẽpore iſtis generabilib᷒ ⁊ corruptibilibus.

Sed agens qđ dat perpetuitatẽ celo ⁊ virtu
tem actiuã nõ eſt prius celo tẽpore: ſ; ſolum
nã: ⁊ tale mouẽs celũ nõ vocatur ſolum cauſa
mouẽs tãtum: ſ; ẽt agens ẽt de mẽte ariſtote
lis. Vnde dicit ꝙ illi qui dicũt ꝙ ariſto. vo-
luerit cauſam mouẽtem tantũ dicũt abſurdũ
eſt ergo agẽs ẽt nõ ꝙ producat celũ: q̇a ẽ in
generabile: ſ; dat ſibi diſpõnes vt poſſit age
re omnia: que agit ⁊ cauſat permanentiam ⁊
eternitatem: ſicut ſi daret corpori ſanitas ita
iſti virt᷒ actiua permanẽtia ⁊ eternitas ab il-
lo ſuo motore abſtracto. Datur ergo ab iſto
motore quedã ꝟtus dũ ipm intelligit: q̇a ſi-
ne illa nihil poſſet: nec pmaneret. Vnde mo
tor abſtract᷒ ſimpliciter mediãte celo agit in
iſta inferiora. ergo opꝫ ipm dare ꝟtutẽ acti-
uam ipi celo: vt poſſit agẽ in iſta inferiora
⁊ etiã mouere ſe ad permãere eternũ. ergo nõ
eſt ſolũ mouẽs celũ. Nec tamẽ vt aliqui ſũt
decepti dat eſſe celo hoc modo ꝙ celum ſit fa
ctum ⁊ ab eterno. Talez ergo cõſuationem
dat qualẽ ſupra diximus: ⁊ etiã quia ſi pmũ
nõ eẽt: illa nõ eſſent. cõſeruat ergo q̃tum ad
bene eẽ. ſ. ad btitudinẽ ⁊ opationẽ ⁊ motum
⁊c. vt ſupra. Mihi ergo videt: vt dictuz eſt
ꝙ poſſit reduci ad cõtradictionẽ ꝙ celum ſit
neceſſariũ ex ſe ⁊ recipiat ab alio pmanentiã
in ſua ſubſtãtia: ſcilicet vt ineternũ duret: q̇
licet poſſet dici: ꝙ nõ habet intrinſece cauſas
corruptiõis: nec materiã que eſt in potentia
ad aliam formam. ⁊ per conſequens poſſet
corrũpi: tamẽ ſi ex ſe non pmãeret neceſſario
ex ſe poſſet nõ eẽ. g eẽt natura cõtingẽs ſicut
arguit ipe de celo: quia eſt finite potentie: ⁊ ĩ
potẽtia ad vbi. ergo q̃tũ ẽ ex ſe aliquãdo q̇e-
ſceret. ergo ita hic ſi ex ſe nõ habet perpetui-
tatẽ in ſba. ergo q̃tũ eſt ex ſe aliquãdo deſi-
net eẽ: ergo non ẽ neceſſariũ ex ſe. aut igitur
erit nã contingẽs: aut neceſſariũ ex ſe idiget
alio neceſſario. nec valet dicere ꝙ nõ ſit neceſ
ſarium nec contingẽs ſ; incorruptibile: quia
ens diuidit p contingẽs ⁊ neceſſariũ per eos
Licet ergo auerrois p ſuã opĩonem fugeret:
ꝙ contingẽs fieret neceſſariũ: tamẽ non fu-
git neceſſariũ ex ſe eſt eternũ ex ſe: ⁊ per conſe
quens nõ indiget alio ꝙ faciat ſuã ſubſtãtiã
eternã. Vnde o auer. nõ compoſitũ ex contra
riis cũ manutenẽtia generali nũq̃ corrũpe-
retur: ⁊ põt durare ineternũ: ſed nõ dicas ꝙ
ex ſe ſit neccariũ. Ex iſtis poſſu᷒ arguẽ ꝙ celũ
ñ ẽ neccariũ ex ſe q̇ nullũ accñs ẽ neccĩuz ex ſe
q̇ accidẽtis eſſe eſt ineẽ. g ſm ariſto. nõ hẽt
proprie eẽ: ⁊ maxie loquẽdo ꝟbalit vt decla-
raui: quod ſpectat ad contingẽtiã vel neceſ-

ſitatem ƺ tres dimēſiones ⁊ quantitas ſunt in celo: vt audiſtis auerro. ſi celum cōſtat ex foꝛma ⁊ ꝙ̃titate. ƺ ſi vna pars nō eſt ex ſe neceſſaria. g̃ nec celum. De intelligentijs aūt que dependēt a deo ineſſe videtur ꝙ ſi non indiguerūt deo vt eſſēt: nec etiā vt conſeruarētur vt dictum eſt largo modo: q2.ſ. nō eſſēt ſi deus nō eſſet: nam accepto illo eſſe vt p2ecedit ꝑmanentiam ſui eſſe: vel eternizare in eſſe ſi illud eſſe non fuit factum ita ꝙ inquātum eſſe tale: vt p2ecedit perſeuerātiā ſui eſſe non indiguit alio: q2 nō poſſet in illo p2ioꝛi indigere alio: niſi ꝙ p2oduxiſſet ipſum ad eē nam dependentia ⁊ cōſeruatio p2eſupponit eſſe. g̃ ſi vt eſſet nō indiguit alio: non dependebit nec cōſeruab tur ab alio. difficilius eſt enim vt dixi rem p2oducere ꝙ̃ conſeruare: g̃ nō erit neceſſarium ex ſe: vel opoꝛtebit incidere in opinionem Auicenne. ⁊ tunc ſequet̃ contra opinionē auicen. vt dictum eſt. Item arguitur ꝙ celum nō ſit eternum ex ſe: q2 cum in celo ſit ꝙ̃titas vt dictum eſt. ⁊ etiā lux in coꝛpoꝛe ſolis que eſt quoddam accidens ⁊ raritas ⁊ denſitas ⁊ multi reſpectus diſtinctiōis ⁊ alterius rationis ⁊ eiuſdem rationis ſi ſunt ex natura rei: g̃ aut accidens eſt ex ſe neceſſarium aut accidens determinatum ⁊ ꝑticulare fuit p2oductum ab eterno qd̕ ipſi negāt ⁊ maxime nō poterunt negare de lumine cauſato a ſole in aliqua parte ſibi p2opinqua in ſuo celo q2 lƺ reſpectu alioꝝ celoꝝ ⁊ aeris vel ignis vel aque ꝑꝑ motuƺ poſſit poni cōtinue aliud ⁊ aliud lumē: tamen a parte a qua nūꝙ̃ delongatur in ſuo celo ſemper erit idem lumen numero ⁊ neceſſario p2oductum ab eterno: ⁊ ita erunt cauſati reſpectus ꝑmanentes ab eterno ⁊ maxime. 3m. aue. vt audiſtis qui ponit ꝙ tales intelligentie non abſtracte ſimpliciter intelligunt aliud. g̃ illa intellectio eſt cauſata a ſuo obiecto vel intellectu agente. ⁊ per conſequēs eſt accidens ⁊ nō tranſit ſicut in nobis ꝑꝑ multitudinem intellectoꝝ: g̃ eternum erit cauſatum: ⁊ tamen omne eternum neceſſarium ſm ipſos: qd̕ autem illa intellectio non ſit cauſata eſt impoſſibile. g̃ eternuƺ cauſatum: qd̕ eſt contra ipſos ꝑmo celi maxime cōmento. 105. vbi inquit: impoſſibile ſimul ſempiternum eſſe ⁊ factum eſſe. Miruƺ eſt etiam ſi hoc eſt verum de iſtis accidentibus eternis quomodo dicatur. 7e. metaphyſice cōmento. 4o. ꝙ ſubſtantia eſt p2ior accidente tempoꝛe ⁊c̃. ⁊ non ſolum ſm nāƺ vt ibi. vnde. 3o. celi cōmento. 24. rep2ehēdit ariſt. Platonem: q2 dixit ſimpliciter ꝙ oꝛdinatio

eſt p2ior in oꝛdinatione ⁊ non fecit differentiam ipſe Plato inter p2ius ſm nām ⁊ ſm tēpus. ergo accidens ibi p2op2ie non poſterius ſubſtantia tempoꝛe. ⁊ ſi dicas ꝙ aliqua ſubſtantia eſt p2ior tempoꝛe aliquo accidēte ita dicam ꝙ aliquod accidens eſt p2ius tempoꝛe aliquo accidente. vnde aue. ibi dicit: aut ē accidens ſeparabile aut inſeparabile: ſi ſeparabile certum eſt ꝙ ſubſtantia p2ecedit tempoꝛe ſi inſeparabile tunc ſubſtantia ſubiecta. ſ. mā̃ p2ecedit foꝛmā. ⁊ per conſequens accidentia foꝛme ⁊ ſic omnino ſubſtantia p2ecedet accidens tempoꝛe. Exemplificat: verbigrā quoniam ſbm̃ ex quo generatur ignis eſt p2ius foꝛma ⁊ caliditate ignis: ƺ ſic nō poterit eē in celo

Per iſta poteſt patere reſponſio ad ariſt. ⁊ auer. p2imo celi cōmento. 23o. vbi vult p2obare celum eſſe incoꝛruptibile. Unde dicit ꝙ implicat contradictionem ꝙ aliquid ſit ex ſe poſſibile: ⁊ tamen īpoſſibile ab extriſeco coꝛrumpi. q2 ſi poſſibilitas ex ſe ⁊ non poteſt coꝛrumpi g̃ nō eſt ibi poſſibilitas. ⁊ per cōſequēs cōtradictio. ſi autem eſſet ibi poſſibilitas aliquādo coꝛrūperet̃. Uult g̃ dicere ariſt. q2 hic non cōueniunt ipſe ⁊ aue. vt dixi ſ. ꝙ ſi eſſet poſſibilitas ad coꝛrūpi aliquādo coꝛrumperetur: loquit̃. n. Ariſt. verbal̃r qd̕ pōt coꝛrūpi aliqñ coꝛrumpet̃ vt ſup2a: tamē auer. vult ꝙ q2 in celo non eſt mā̃ neqƺ cōponit̃ ex contrarijs non eſt poſſibilitas ad coꝛrumpi nominaliter: q2 ſi eſſet poſſibilitas neceſſario poſſet coꝛrūpi ab extrinſeco. ⁊ per cōſequens aliquando coꝛrumperetur. hoc arm. ſi loquatur ab extrinſeco. ſ. a ſuo ꝯtrario nō valet: q2 concedo ꝙ iſto modo ē icoꝛruptibile: ƺ ſi loquatur ab agēte extrinſeco ſiue cōtrario ſiue nō: tunc dicat̃ aut iſtud extrinſecuƺ ē agens neceſſario aut voluntarie: ſi neceſſario tunc bene ſequit̃ ꝙ aliquando coꝛrūpetur: ƺ ſi ſit voluntariuƺ cum tale nō habeat mām̃ nec cōponat̃ ex contrarijs nō ſequitur ꝙ aliqñ coꝛrumpet̃. ⁊ ita rñſuƺ eſt ariſt. dicit̃ eniƺ celum poſſibile ex ſe licet non haberet mām̃ neqƺ cōtrariuƺ q2 finitū ⁊ dependet in eſſe ⁊ in cōſeruari a p2ia cā: ⁊ ideo ambo defeciſtis vt dixi ſup2a de celo, imo tu auer. q̇ ponis i celo potētiaƺ finitā ⁊ ponis ꝙ motor extrinſecus largitur ipſi celo in ſe ⁊ in ſua ſba ꝑmanētiam eternaƺ: neceſſario hēs dicere ꝙ de ſe non habet ꝑmanētiaƺ eternam. g̃ ex ſe non habet ꝙ poſſit ꝑmanere: g̃ ex ſe poſſet non eſſe. g̃ ibi potentia ad non eſſe lƺ non ſit ibi mā ⁊ ideo o Ariſt. ꝑꝑ potētiam nominalē que eſt ibi ꝑꝑ māƺ lƺ non ſint ibi contraria tamē ne il

la potentia ſit fruſtra cum non poſſit coꝛrū/
pi ab agente naturali: poterat tñ coꝛrūpi ub
a gente ſupernaturali. ⁊ tu auer. incidiſti in
eundem erroꝛem q: cum ponas ꝙ largiatur
ꝑmanentiā in ſubſtātia. lʒ nō ſit ibi materia
omnino idem eſt. ⁊ iō tu Auic. qui poſuiſti ꝺ
ſubſtantia oꝛbis ꝙ motor extrinſecus largi
tur ꝑmanentiā eternā in ſbā ipſi celo ſi dixiſ
ſes ꝙ celum q: eſt nature finite ⁊ terminata
rum demenſionuʒ nō eſt neceſſariuʒ ex ſe ⁊ ꝺ
pēdet in conſeruari ab extrinſeco ex ſe ꝙ celū
poſſet nō eſſe bene dixiſſes ⁊ ꝙ conſeruaᷣ ab
agente libero ꝙ agens poſſet ipſum anibila
re vel non conſeruare. ⁊ ſi poſuiſſes iſtaʒ reʒ
poſſibileʒ neceſſario conſeruari ab alio tunc
foꝛte bñ ſequereᷣ ꝙ poſſibile ex ſe a nullo poſ
ſet coꝛrumpi nec ab intrinſeco nec ab extrin
ſeco: q: extrinſecum neceſſario conſeruaret
ipſum nec ab intrinſeco q: non habet mām
neqʒ contraria. bene ꝯ concludit auerro. ꝙ i
poſſibile eſt rem poſſibileʒ nō eſſe cōpoſitam
ex contrarijs neqʒ habere materiaʒ ⁊ nō poſ
ſe coꝛrūpi largo mō ab extriſeco q: poſſet coꝛ
rūpi ⁊ ñ poſſʒ cōꝛūpi. pei⁹āt dixit ponē⁹ rē ne
ceſſariam ex ſe recipe permanentiaʒ eternam
in ſubſtautia ab alio. male etiā Auicenna ⁊
male gloſat ſcotus qui ponit intelligētiā ne
ceſſario ex pꝛoducere: ⁊ neceſſario conſerua/
re intelligentiaʒ ſecūdam ſi ſit contingens ex
ſe vel ſi ſit neceſſaria ex ſe: q: omnino ſequiᷣ
ꝙ cum non eſſe pꝛius natura pꝛecedat eſſe ⁊ ñ
ſint ibi oppoſita ſimul in eodem inſtanti ʒ
ſolum ꝓuatiue vt exponit Scotus. ſ. ꝙ q̄tuʒ
eſt ex ſe nihil eſſet ꝯ omnino eſſet natura poſ
ſibilis ex ſe. ꝯ ſi neceſſario conſeruatur ab ex
trinſeco vel eſt ex ſe neceſſarium nā poſſibilis
nullo modo poterit coꝛrūpi ⁊ ſic bene ſequiᷣ
argumentuʒ auic. cōtra iſtos ꝙ natura poſſi/
bilis non erit nā poſſibilis. ⁊ miratus ſuʒ de
ſcoto ꝙ poſſit dici ſm Auicennaʒ ꝙ aliquid
ſit neceſſariuʒ. lʒ ab alio ab eterno: q: nō eſſe
non tempoꝛe ʒ natura pꝛeceſſit eſſe: ⁊ conce/
dere ꝙ quantuʒ ex ſe nihil eſſet: eſſe. n. eſt de
ratione neceſſarij: nō eſſe vero quantuʒ ex ſe
eſt: eſt de ratione nature poſſibiliſ. lʒ ꝯ ariſt.
ex illis velit inferre ſi in celo nō eſt poſſibili/
tas ad coꝛrumpi impoſſibile eſt ꝙ corrūpaᷣ
quaſi inferendo. ꝯ intrinſece eſt ibi iſta poſ/
ſibilitas. ⁊ per ꝯñs vel habebit contrarium
vel mām ⁊c̄. Dicatur ꝯ ꝙ in celo vel in ange
lo eſt poſſibilitas ex ſe vt coꝛrumpatur largo
modo ʒ nō ꝙ coꝛrūpaᷣ ex ſe vel a ſe: ʒ ex ſe ꝙ
poſſibilitas ꝙ coꝛrūpaᷣ ab alio. vnde ibi eſt
ipoſſibilitas coꝛrumpi ex ſe: tamē ex ſe ē poſ
ſibilitas coꝛrūpi ab alio: tamē nō eſt poſſibi
litas materie ʒ limitatiōis potētie obedien/
tialis: celuʒ ꝯ ex ſe eſt coꝛruptibile: ʒ non eſt
corruptibile ex ſe vel a ſe. Et nemo nos dicat
loyce loqui quia iſta nō ſūt loycalia ʒ metha
phyſicalia que lʒ eſſent loycalia: notent. Ari
ſtote. ꝓ phyſicoꝝ cōmēto. 71°. ꝯ antiquos. ſ.
ꝑmenidem ⁊ meliſſuʒ nō potuerūt inquit ſol
uere. q. de generatione ⁊ coꝛruptiōe ꝓꝑ pauci
tatem exercitij in dyalectica: ⁊ ꝓꝑ hoc reuerſi
ſunt a via ꝑſcrutatiōis naturalis. Nota ex
pꝛopoſitum in illo cōmento de ipoſſibili vbi
Ariſt. diſtinguit multis modis: quoꝝ vnus
eſt. i. difficile ꝯ nullus notet verba xp̄i vbi di
xit. Impoſſibile eſt diuiteʒ intrare in regnuʒ
celoꝝ. lʒ tamē aliqui dicant ꝙ foꝛamē acuſ ſit
foꝛamē in quodam monte ſic vocato per quē
Camelus non poterat intrare ſalteʒ cum ſar
cina: iō deponāt diuites ſi volunt intrare
ſarcinas ⁊ faſiculos iniquitatis. Lʒ aliqui di
cāt ꝙ erat quoddā foꝛamē in certa poꝛta ſic
vocata. ita ꝙ poꝛta erat valde humilis ver/
ſus terram. vltimo pꝛobemus ꝙ celum nō eſt
neceſſariuʒ ex ſe. ipſe enim lʒ in celo non po/
nat mām vt audiſtis ſupꝛa de ſubſtantia or
bis ⁊ in li° de celo ⁊ etiā ꝓmo phyſicoꝝ com/
mento. 63. tamē. 2°. celi cōmento. 50. dicit ꝙ
ſtelle ſunt eiuſdeʒ ſpēi ⁊ non diuerſaꝝ ⁊ eiuſ/
dem generis vt volebat Auicēna. ⁊ loquitur
de ſtellis que ſunt in diuerſis oꝛbibus. pʒ in
reſpondendo auicenne ꝙ diuerſi motus non
arguunt diuerſitatem ſpērum. ergo loquiᷣ de
ſtellis que hñt diuerſos motus. ⁊ per conſe/
quēs in diuerſis oꝛbibus. Diciťqʒ vlterius ꝙ
ſtella eſt eiuſdem nature cum ſuo oꝛbe. dic̄ ēt
de ſuabſtantia oꝛbis ca°. 2°. ⁊ cum ita ſit ſtel
larum ⁊ ſubſtātia celi eſt eadem natura ſecū/
duʒ ꝙ omnes antiqui dñt vt narrauit ariſt.
in libꝛo celi ⁊ mundi. Unde ibi in libꝛo ꝺ ce
lo dicit de ſtellis nō mouentur ſm titubatio
nem. quoniam ſi ita eſſet neceſſe ē vt inueni/
retur i omnib⁹ cum ſint eiuſdeʒ nature ſpecie
⁊ ſi ita eſſet inueniretᷣ in luna: loquiᷣ ꝯ de di
uerſis oꝛbibus. dicit aūt auerro. ꝙ demōſtra
tio eſt fundata ſuper hoc: ſtelle ſunt eiuſdeʒ
ſpēi non ſolū i genere ſicut putat Auicēna:
⁊ hoc manifeſtuʒ eſt ex fundamētis datis in
ſubſtantia coꝛpoꝛis celeſtis quoniaʒ iſte opi
natur in celeſtib⁹ coꝛpoꝛibus ea eſſe ideʒ ge
nere: ⁊ diuerſa ſpē ꝓꝑ diuerſitatem ꝑiuʒ ſuo
rum motuum: ⁊ diuerſitateʒ ſuoꝝ ecentrico/
rum. ⁊ ſi eſſent eadem genere plura ſpecie eſ/
ſent compoſita ex materia ⁊ foꝛma diuerſoꝝ
⁊ ſi ita eſſet: generabilia ⁊ coꝛruptibilia eſ/

ſent. ḡ ab aliquo ⁊ eſſent illic corpora prioꝝ
cis: ⁊ omne hoc eſt impoſſibile. diuerſitas aūt
pͥ uꝫ motuū neqꝫ nō facit diuerſitatē forma-
rum ſpecificaꝝ qm̄ diuerſitas motuuꝫ eſt ex
modo diuerſitatis aīaliuꝫ in pte dextra ⁊ ſini
ſtra. ⁊ manifeſtuꝫ eſt ꝙ iſte diuerſitates inue-
niuntur in eadem ſpē eius. i. in homine: ſeq̄
tur ꝫ tamen debemus itelligere qn̄ diximus
ea eſſe cōuenientia i ſpē conuenientiā ẜm pri
us ⁊ poſterius nō ẜm vnionem: ⁊ iō nā cu-
iuſlibet indiuiduoꝝ ē alia a natura alterius
aliquo mō. ⁊ nature que mouent ea ſunt con
uenie͂tes. huiuſmodi conuenientia ⁊ diuerſe
huiuſmodi diuerſitate. Uult arguere Aue.
contra auicēnaꝫ ꝙ que ſunt eiuſdē generis i
diuerſis ſpēbus neceſſario hn̄t diuerſas for-
mas ⁊ ipſam mām ex quibꝰ cōſtituunt̄ aliter
in rebus corporeis nō pōt eſſe. ſ. ꝙ ſint idem
genere ⁊ diuerſe ſpē: ⁊ lꝫ iſta ſint vnum ſpē
ẜm auer. tamen nō ſunt vnuꝫ cōtinuuꝫ: ꝫ ſe
hn̄t ẜm prius ⁊ poſterius. Arguit̄ ḡ mō ſic
lꝫ ibi non ſit mā que pōt eſſe cā infinitoꝝ in
diuiduoꝝ ſucceſſiue ⁊ cā plurificatiōis in ſpē
tamen cū ſint hic duo indiuidua eiuſdem ra
tionis ſpecifice vt dixit. ḡ vt ſ͛ probatum eſt:
non repugnabit talē maꝫ eſſe in infinitis vt
declaratuꝫ eſt ſ͛ ⁊ talia ſunt ex ſe ⁊ neceſſaria
ergo ſunt infiniti celi. tenet ꝯña: q: in neceſ
ſariis non differt ⁊c̄. Unde cū luna ſit eiuſ-
dem rōnis cum ſuo orbe ⁊ moueat̄ circularit̄
de per ſe ẜm aſtrologos. ſ. intra ſe. ḡ ibi duo
indiuidua non continua eiuſdem rationis.
⁊ lꝫ auerro. neget ecentrica qꝺ eſt tamen to-
tam aſtrologiam. lꝫ cōmento. 36. dicat ſi deꝰ
prolongauerit ſibi vitam declarabit aſtrolo
giam que erat tēpore ariſt. tamen lꝫ non po-
nantur ibi ecentrica tamē ſi ſunt diuerſi celi
non continui eiuſdem ſpēi. argm̄ ſtat in vi-
gore ⁊ lꝫ de proprietatibus elemētoꝝ dicatur
ꝙ ſubſtantia ſolis ⁊ aliaꝝ ſtellaꝝ ⁊ lune eſt al
terius ſpēi ſpecialiſſime: q: ſol de ſe habet lu
men ⁊ luceꝫ. alie habēt ꝑ acquiſitionē a ſole:
dico pͥmo ꝙ omnino argm̄. ſtaret ꝺ aliis ſtel
lis in aliis orbibus. 2ᵒ. ſtaret de duobꝰ celis
3ᵒ. ſtaret de ecentricis in eodem celo. 4ᵒ. ille
liber neſcit̄ eſſe ariſt. ⁊ tenet̄ a multis ꝙ ſtel-
le ꝑꝑ ſuam denſitatem hn̄t aliquid de lumi-
ne: nam ſtella eſt ꝑs denſior ſui orbis ſecun-
dum ariſt. de celo. ⁊ cū hoc tamen recipit lu-
men a ſole. ſtat ḡ ꝙ ſol ſit magis denſus val-
de: ⁊ ideo magis habet de luce ⁊ de lumi-
ne: tamē quomodocūqꝫ ſit ꝺ celo vel celis vꝉ
ꝑtibus celi: omnino non euadetur argumen
tum de ꝙtitate: q: ꝙtitas ē eiuſdeꝫ rationis

in primo celo ⁊. 2ᵒ. ⁊ īdiuidua ſignata ⁊ plu-
rificata ⁊ per te a ſe ⁊ ex ſe ⁊ ī pluribꝰ ḡ neceſ-
ſario in infinitis q: non maior ratio ⁊c̄. ⁊ ſi
dicatur ꝙ auerro. nō cōcederet illaꝫ ꝯñam ꝙ
ſi ſint plura eiuſdē rationis ⁊ a ſe quod poſ-
ſint eē infinita niſi ſit ibi mā: q: mā eſt cā ge-
nerationis ⁊ corruptionis q̇ eſt cā ſucceſſiōiſ
in infinitum. ꝫ cōtra: iſti nature ex ſe nō re-
pugnat diuiſibilitas in plura ḡ quātuꝫ eſt ex
ſe non repugnantia ad diuidi in infinita q:
prius eſt ratio nature in ſe ꝙ ſibi cōpetat ꝙ-
titas. ergo ſi nature vt nature tali non repu
gnat diuiſio in plura non repugnabit in iſi
nita q: non maior rō ⁊c̄. Unde ratio nature
non ſumit vt ꝑ poſterius ꝙ ſit talis natura ⁊
per ꝯñs ꝙ ſit diuiſibilis in plura. ḡ ſi ex ſe in
pluribuſ ex ſe in infinitis. vnde ſic̄ videt̄ aue.
impoſſibile ꝙ aliq̇d ſit corruptibile ⁊ nunꝙ
corrumpatur ita ēt erit ꝙ aliquid ſit ex ſe di-
uiſibile in infinita ⁊ nunꝙ diuidat̄ ⁊ tanto
magis cū iſta natura non poſſit eſſe ab alio
q: a ſe ex ſe ḡ non oꝫ dicere ꝙ plurificabilitaſ
in infinitum cōpeteret iſti ratione materie q̇
eſt cauſa ſucceſſioniſ: nam mutaret̄ natura q̇
eſt a ſe ꝙ eſſet ab alio poſito dico diuerſis na
turis ſingularibus eiuſdem rationis. Ex pre
dictis poteſt intelligi ꝙ Egidius accepit ab
aue. hic ꝙ ꝙtitas eſt cauſa indiuiduatiōis:
⁊ hoc eſt veꝝ de mente aue. in celo vbi non ē
mā: ꝫ ſanctus Thomas accepit ab ariſt. ꝙ
materia eſt cauſa indiuiduationis qui vbiqꝫ
ponit mām excepto ꝙ in abſtractis ſimplici
ter. Auer. ḡ dicit ꝙ que ſunt diuerſaꝝ ſpēruꝫ
in eodem genere hn̄t diuerſas formas i mā
ſaltem loquendo de genere ꝓpinquo de gene-
re ēt ſꝫo clarum eſt q: idē ꝑ ideꝫ. vult ḡ ꝙ ne
ceſſario diuerſitas ſpecieꝝ in eodē genere nō
poteſt eſſe ꝑ quantitateꝫ ſolum: ꝫ etiā requi-
ritur mā. ⁊ ita eſſent generabilia ⁊ corrupti-
bilia. aliqua ḡ ẜm ipſum poſſunt eſſe eiuſdeꝫ
ſpēi ſiue habeant mām ſiue non ꝫ eſſe diuer-
ſaꝝ ſpecieꝝ ⁊ eiuſdem generis non pōt eſſe ſi
ne mā. ⁊ que non habent mām nō poſſunt eē
infinite ẜm vero ariſt. intelligentie abſtracte
ſimpliciter q: non habent materiam nec ꝙti
tatem non ſunt eiuſdem ſpēi nec diuerſe q: n̄
ſunt in genere nec in ſpē: tamē eſt diuerſaruꝫ
rationum. Uult ḡ aue. ꝙ diuerſe forme ſpe-
cie extenſe ſi ſunt in eodem genere non ſunt ſi
ne materia ꝫ ꝙ forma celi ⁊ forma aſini que
ſunt diuerſarum ſpecieꝝ vna ſit in materia ⁊
alia non: non īconuenit q: non ſunt in eodē
genere ꝫ forme celi que ſunt eiuſdem generis
ſi eſſent diuerſaꝝ rationum neceſſario habe-

rent mãm ⁊ ita eſſent corruptibilia ⁊ genera-
bilia. ⁊ ex his concludeꝙ loquitur de genere
ſubiecto. Ex hoc etiam pꝫ ꝙ illi qui volunt
loqui ſm viam phoꝝ ꝙ intelligentie abſtra-
cte ſimplr non poſſunt eſſe eiuſdem rationiſ:
hñt dicere ꝙ non ſunt in genere. q: ſi ꝑ iſtoſ
iſte forme ſunt diuerſaꝝ rationum ⁊ in eodẽ
genere. ġ ſm auc. ſunt corruptibiles. tamen
ego reſpondebo auc. ꝙ ſufficit ꝙ cõpoſitum
ex tali forma ſit corruptibile. ⁊ iõ lꝫ homo ⁊
aſinus ſint eiuſdem generis ſiue ſbri ſiue loci
non ſequitur ꝙ aĩa hominis ſit corruptibiliſ
ꝫ ſufficit ꝙ forma vel cõ poſitum. Dicatur ġ:
aut forme ſunt in mã aut non: ſi in mã: tunc
aut ꝯpoſitum aut ipſa forma ẽ corruptibile:
nam ſi forma ẽ in materia ⁊ extenſa ⁊ ſaltem
cum contrariis eſt corruptibilis. ſi vͦo ſit ibi
q̄titas ſiue extenſio forme ſiue materia ſm
auc. non ſunt corruptibiles. ſi vero non hñt
materiã nec ſunt extenſe: tunc aut hñt aliqd
ſimile materie ⁊ q̄titati finite ⁊ limitate. tũc
dicatur ꝙ tales poſſunt eſſe ⁊ diuerſaꝝ ſpẽꝝ
⁊ eiuſdem. ꝫ q: nõ habent materiã non ſunt
corruptibiles. ⁊ q: non hñt q̄titatem nõ ſunt
extenſibiles. ſi vero non hñt materiam nec ſi
mile materie nec q̄titatem nec ſimile q̄titati
finite ⁊ limitate ⁊ dicenti iperfectionẽ ꝫ ſo-
lum infinite ſine imperfectione ſic nõ poſſũt
eſſe plura diuerſaꝝ ſpecieꝝ nec eiuſdem: ſicut
ſi eſſet corpus infinitũ tolleret omne corpus
ex illa ꝑte: ⁊ ſic infinituꝫ iperfectione tollit ꝙ
non poſſint eſſe plura talia: tamen non tollit
quin eſſent alia finita ipfectione. Unde ſicut
eſſe in loco cõpetit oĩ corpori ita neceſſarium
vel contingens omni enti. ⁊ iõ ſicut corpuſ i-
finitum non ſimpliciter. ſ. ex omni parte tol-
lit omne corpus ex illa parte qua infinitum
ita ens infinitum tollit omne ens neceſſariũ
nam ſicut corpus ifinituꝫ ex ea parte qua infi
nitum tollit omne corpus ſiue finitum ſiue in
finituꝫ ꝫ non corpus qđ nõ eſt i ſuo loco for
maliter: ita ens infinitum qđ ẽ neceſſarium
formaliter tollit omne ens qđ eẽt neceſſariũ
qđ eſſet finitum vel infinituꝫ. tamẽ nõ tollit
ens contingens: q: tale non eſt formaliter in
ipſo: ⁊ iõ non tollit omne ens neceſſarium ⁊
contingens ꝫ bene ens neceſſarium q: eſt in
ipſo formaliter. q: ġ nõ repugnat ſue nature
contingentia in alio ente non tollit: q: ġ ens
infinitum includit differentiam neceſſitatis
ideo excludit omne neceſſarium. Unde ſicut
corpus infinituꝫ ab vna parte nõ contineret
formaliter illa loca in quibus non ẽ realiter
ꝫ ſolum virtualiter vel eminenter q: ſecun-
dum calculatores poſſum de illo infinito ex-
hibere duo pedalia ⁊ põere vnum ab vno late
re ⁊ aliud ab alio: ⁊ ſic in infinitum: ⁊ ita ꝑ
totum de eodem corpore infinito ⁊ iõ habeť
naturaliter in ſe oĩa illa ⁊c. Ita dicas de deo
qui habet in ſe eminenter omnia cõtingen-
tia: ⁊ deitate diuina ſolus deus eſt in-
finitum ſimpliciter corpus infinitum ſiue ex
ex vna parte ſiue vbiqꝫ ẽ infinituꝫ ſm quid ⁊
tunc excludit vel ab illa parte infinitatis vel
per omnia loca omne corpus: ꝫ infinitũ ſim-
pliciter excludit omne infinitum non ſolum
in loco: ꝫ etiam ſi nõ ſit in loco. ⁊ q: differẽ
tiaꝝ que competunt deo: aliqua eſt infinita
formaliter alia nõ. Ideo que ſunt ĩfinita for-
maliter nõ reperiuntur ampli⁹ nec ĩ deo nec
ex deum: ita ꝙ eſt vna ratio ĩfinita formaliť
ſola. ſ. deitas. ꝫ q: alique rationes ſunt ĩ deo
que nõ ſũt formaliter infinite: vt alibi dixi.
ideo tales lꝫ ſint ĩ deo ⁊ ſint plures ſunt neceſ
ſarie ⁊ eterne: vt relationes ĩtellectio ⁊ voli-
tio: ꝫ q: talia ſũt idem realiter illi ratiõi for
maliter ⁊ alique ſunt ſuſceptiue illius infini-
tatis. ideo lꝫ ille ſint neceſſarie ⁊ eterne ñ ta-
mẽ poſſunt extra reperiri ꝫ ſolum ĩ illo ĩfini
to. ⁊ iõ neceſſitas ⁊ eternitas ñ reperiũtur ni
ſi ĩ deo. ⁊ ideo ĩfinitum ſimpliciter ⁊ formali
ter tale excludit tam extrĩſece q̄ ĩtrinſece om-
ne tale: neceſſitatem autem ⁊ eternitatem ⁊
ĩdepẽdentiam: q: poſſũt competere ñ ĩfini-
to formaliter ideo cõcedimus ĩtra poſſe com
petere pluribus rõnibus q̄ tamẽ ſũt ideꝫ illi
ĩfinitati lꝫ nõ poſſũt ĩueniri ex. oĩs ergo dif-
ferẽtia que diuidit ens ſi eſt ĩ deo nõ repitur
ex. ⁊ ideo lꝫ ĩtellectio ⁊ volitio reperiãtur ĩ deo
⁊ ĩ creatura: nõ dico ſecũdũ eandeꝫ ratiõem
quaſi ſpecificam: tamẽ nõ ſũt differẽtie entiſ
ſicut ĩfinitas neceſſitas: eternitas ꝑmitas in
dependentia ⁊cetera. ⁊ ſic erit finis iſtius tertij
tractatus.

Tractatus quartus.

Equitur ġ q̄rtus tractatus de ĩfini-
tate dei: ⁊ habet duas ꝑtes principa
les. Pria ps eſt de ĩtellectiõe ⁊ voli-
tiõe đi tam reſpectu ſui q̄ alteri⁹: ⁊ ex iſta ve
niemus ad ſecũdã parteꝫ de ĩfinitate dei ⁊ ꝙ
nõ poſſũt eſſe plura talia: ⁊ ſic ꝯſũť habebat
dicere ariſt. ⁊ auc. Prima igiť ps que eſt de ĩ-
tellectiõe ⁊ volitiõe dei hẽt tres partes: ꝑma
ſi eſt: ſecũda quid eſt: tertia circa quid ẽ. De
prima parte. ſ. ꝙ deus ĩtelligat ⁊ per ꝯñs ha
beat ĩtellectiõeꝫ ſiue idem ſibi ſiue aliter in h
cõuenimus cũ Ariſt. ⁊ auer. iõ ĩ iſta ꝑte non
nos extẽdemus: lꝫ tamẽ ĩfra aliquid dicet: ꝫ

q: de amore nō eſt clarum niſi de quodā amo re naturali: nō tamen elicito ſ3 improducto. ideo pmo incipiemus de amore. ſ. ſi deus amat ſe. 2° procedemus ad maiora: & pmo ponemus rationes Scoti poſtea noſtras. Probat ſ Scotus ſic: pmu3 agens eſt p ſe agēs q: om nis cā p accidēs por ē aliqua cā p ſe. 2°. phyſicor ſ3 omne agēs per ſe agit pp finē. 2°. phyſicor vbi phus hoc vult de natura de q̄ minus videtur. Ex hoc arguitur dupliciter primo ſic. De agēs nāle pciſe cōſideratū ex neceſſitate & eq̄ agēt ſi ad nullū finē agēt ſi eēt indepēdēter agēs ſ ſi non agit niſi pp finem hoc ē quia depēdet ab agēte amante finē: tale aūt a quo depēdet tota natura in agēdo non videtur eē niſi primu3 efficiēs igit &c. Ad iſta3 rationē reſpondēt ariſt. q intelligēdo ſe ſequtur motus celi vt audiſtis: & iſto modo ē finis omnium: q: mouēdo oīa agunt &c. & nō ē alius amor finis niſi intellectio finis. ſ. eſſentie ſue: & ſequitur q omne agēs pp finē dpendet ab intelligēte finē a quo depēdet tota natura in agendo q: intelligēdo ſe mouet omnia: q: cāt motum p intellectum ſuum vt dictum ē: tamē Auic. aliter tenet & reſpōdet q: non vult q moueat niſi vt amatum: & de agēte pmo quomodo ſit & quomodo nō ſatis ſupra ē dictum pro vtroq3. ſecūda ratio q̄ videtur efficatior erat iſta. Si pmu3 agēs agit pp finē aut ig tur finis iſte mouet primū efficiens vt amatus actu uoluntatis: aut vt tm̄ naturaliter amatus. ſi amatus actu voluntatis hētur propoſitum ſi tantum amatus naturaliter hoc eſt falſum: q: non naturaliter amat alium finem a ſe vt graue centrū & materia formā tunc. n. eſſet aliquo modo ad finē quaſi inclinatus ad finem illum: ſi aute3 tātum naturaliter amat finem qui eſt ipſe hoc nihil eſt niſi ipſum eſſe ipſum hoc. n. non videtur ſaluare rationem eē in ipo. Ad iſta3 reſpondēt Ariſt. q actu intellectus cāt motu3 ſcilicet intelligendo ſe & iō nec actu voluntatis elicito ſiue nō naturali: ſ intelligendo ſe mouet: &, tunc ad argm. q amatus naturalit & intellectus ē finis q eſt ipſum: & tunc dico q hoc ſaluat ipſum eſſe cām omnium: q: itelligendo ſe & amando naturaliter cāt motum vt dictum eſt & non eſt finis alio modo vt diſtinximus ſ de fine. Unde ſicut nos ponimus in deo q pater itellectu ſ ſm me q intelligendo ſuam eſſentiā producit filiu3. non q eſſentia moueat ipm vt agat: ſ intelligendo eſſentiā producit filiū in illo priori nō itellectum ita ſm phm intelligēdo ſe pducit motum nō intellectum & per pñs ē cā omnium & ſi diceres quomodo agit pp finem cū ſit cā p ſe dico q ſm ariſt. non ē proprie agens vt ſcilicet producat ſubſtātia3 & ideo dic Auic. q ab illo qui agit per itellectu3 ſ3 ſit vnum & ſimpliciſſimu3 nō eſt iconueniēs q procedāt plura &c. Sicut a pluribus intelligitur vt ſ tamē eo modo quo agit. agit pp finem. i. intelligēdo ſuu3 ſine3. i. ſe agit hoc ē cāt motū ſm ariſt. ſicut dixi in deo intrinſece & ille finis non mouet ipſu3 vt agat ita q ille finis moueat illum ad agendū motu3 q: non intelligit motu3: ita q voluntate agat illu3 quia tunc intelligeret illu3 q negat ariſt. ſ intelligendo cauſat. vnde in iſtis inferioribus & intelligentijs ſcdm ſm auerro. non ſ3 ariſt. finis bene poteſt mouere aliqd vt agat aliud a ſe: ſ finis iſtius non mouet ipſum vt agat hoc cognitum ab ipſo pp ſe ipſu3 & ideo op3 q habeas in mente diſtinctionem de duplici fine que ē data ſupra de mente ariſt. Et per hoc patet reſponſio ad cōfirmatione3 vbi dicebatur primū efficiens dirigit effectum ſuū ad finem igitur vel naturaliter diligit vel cognoſcendo & amando illum finem nō naturaliter q: non cognoſcēs nihil diligit niſi virtute cognoſcētis. Sapientis enim ē iſta ordinatio primo metaphyſice. Sed primu3 efficiens in nullius virtute dirigit ſicut nec cāt: tunc enim non eſſet primu3. Ad iſtud reſpondetur q non dirigit eo modo quo dictum ē effectum ad finem q: non cognoſcit illum effectum viliſſimu3 ſm ariſt. tamē ille effectus ex ſui natura ordinatur ad illum finem ſed ſi cauſaret a deo cognoſcente illum ordinaret ad ſe finem: ſ q: nō cognoſcit ſ intelligendo tamen producit res producta ex perfectione finis ordinatur ad finem: q: habet eſſe & conſeruari ab ipſo. Nota tamen q ſecundū me ille motus nihil ē & per pñs non eſt effectus dei ſ3 mouere verbaliter ſit aliquid. Arguit vlterius Scotus q pma cā contingent cauſat ſ volens cāt. Dico q pña eſt bona ſ male probauit antecedēs vt videbit quando probabimus q non neceſſario cāt & ideo differatur vſq3 ibi. Hec igitur rationes Scoti meo iuditio probant de actu itellectus: & ita id qd adducit de pho. 12. metaphyſice ſ3 nō probant de voluntate. Probemus igitur nos q actus voluntatis ſit in deo & pmo ſic. Prima cauſa cognoſcit ſe perfectiſſime q̄tum eſt cognoſcibilis ſ cognoſcit ipſum eſſe ſumme amabile. Probatur conſequētia q: ipſum eſt natura ſumme amabilis: nam bonū eſt amā

dum q: mali ʒ eſt odibile. ℊ ſummū bonum
eſt ſumme amāduʒ: ſʒ ſummū bonuʒ non po
teſt amari ī ſummo niſi a ſummo. ℊ cognoſcit
ꝙ a ſe ipſo eſt ſummū amandū: non loquor
de infinito nūc: ſʒ de ſummo ⁊ ꝓmo ⁊ ſimpli/
ciſſimo ſecūduʒ phos. lʒ ℊ ſummū bonum a
multis ſit amāduʒ: tamen non poteſt amari
ſumme niſi a ſummo. Nā ſicut res ſe habet
ad eſſe ita ſe habet ad cognoſci. 2ª. metha/
phyſice. ⁊ ita ſicut ſe hēt ad eſſe bonum: ita
ſe habet ad amari. ſaltem naturaliter loquē/
do: ſicut ſe habet ad eſſe bonuʒ alicui: ita ſe
habet ad amari ab illo. ⁊ ideo alibi probaui
ꝙ debeo magis amare deum ꝙ̄ me: q: eſt mi
hi maius bonuʒ per ſe ꝙ̄ ego met ſim mihi.
Deus ℊ eſt ſumme amabilis ⁊ nō poteſt ſū/
me amari niſi a ſummo: ℊ amabit ipſaʒ ſum
me aliter natura amabilis ſumme fuiſſet fru
ſtra in hoc: ⁊ lʒ aliquis amaret ipſam ꝙ̄tuʒ
poſſet: non tamē ſumme ꝙ̄tum eſt amanda.
Nam aliud ē dicere: amo iſtā reʒ ꝙ̄tū poſ
ſum ⁊ amo ꝙ̄tum eſt amabilis. Solus ℊ ſū/
mus poteſt amare ſumme. ℊ amat q: nō dif
fert in neceſſarijs ⁊c̄. nec ualet dicere ꝙ amat
amore naturali: q: talis amor non ſequitur
bonum cognituʒ: ſʒ icognitum. Bonuʒ ℊ co
gnituʒ meretur amari actu voluntatis. Un̄
amor qui inſequit actuʒ intellectus eſt nobi
lior amore naturali. pʒ q: iſta inuenitur ſolū
in natura intellectuali. ℊ iſta natura nō ſoluʒ
eſt ſumme amabilis; ſʒ etiam eſt ſūme amabi
lis amore pfectiſſimo: q: ſumme bona. ℊ eſt
amāda amore qui inſequitur actuʒ intellectꝰ
cum ille ſit perfectior. Preterea amor natu/
ralis precedit actuʒ intellectus q: non eſt ibi
niſi ipſa natura vt dicit ſcotus. Unde ⁊ inue
nitur in naturis vbi nō eſt itellectuſ: ſʒ amor
qui inſequit bonuʒ cognitum pſupponit ipʒ
intellectuʒ. ⁊ per ꝯñs ipſam naturaʒ. ℊ talis
amor nō eſt amor nālis. Unde cognita ipſa
nā ⁊ ipſo amore nāli: cognoſcit ſi pfecte co/
gnoſcit illaʒ nām ⁊ illuʒ amorem nāleʒ cum
ſit ſūmus ⁊ ſcit ipā nā eſſe amandū: ⁊ iſte nō
eſt amor nālis q: amor naturalis non amat
amoreʒ naturaleʒ: ſʒ bene per actum volun/
tatis poſſum amare amoreʒ naturaleʒ ⁊ etiā
ipſuʒ actum q: eſt actus reflexiuus ſicut actꝰ
intellectus ⁊c̄. Secūdo ꝓncipaliter argui
tur ſic. Summe btūs non ſoluʒ debet habe/
re beatitudinem ſʒ bene beatitudiniſ. ſʒ bene
beatitudinis loquēdo de beatitudine ſimpli
citer non poteſt eſſe niſi in actu voluntatis.
Nam bruta nō hñt beatitudinē niſi ſm qd
q: beatitudo vera ⁊ ſimpliciter non inuenit

niſi in habentibuſ itellectum. ℊ bene beatitu
dinis ſpectat ad voluntatem ſicut beatitudo
ad intellectum. Unde ſi ponas beatitudineʒ
in voluntate ſiue principalius cum ſit diffe/
rentia inter beatitudinem ſimpliciter ⁊ ſecū
dum quid cū beatitudo ſit in deo aut nō erit
ibi niſi beatitudo ſecūdū quid vt in alijs na/
turis non intellectualibus: aut erit ibi actus
voluntatis diſtinctus ab appetitu naturali
qui inuenitur in rebus beſtialibus. Si vero
ponas beatitudinem in itellectu omnino oʒ
ponere bene beatitudinis qd̄ ſequitur intelle
ctum. Unde datur duplex bene: ſimpliciter
⁊ ſm quid. Nam beſtie bene operantur ſm
quid: quia naturaliter ſʒ non ſimpliciter be/
ne: quia non habent amorem inſequentem ī
tellectum. ⁊ ideo lʒ in deo non ſint virtutes
morales q: iſta ſunt indigna dijs. xª. ethico/
rum. non. n. temperatum aut fortem dicimꝰ
deum: tamen vt habeat bene diſtinctuʒ bea
titudinis a bene inſenſatoꝝ: neceſſario opor
tet ibi ponere bene ſequēs actum intellectus
tale aūt non poteſt eſſe niſi in actu volunta/
tis. vnde alibi declaraui ꝙ ad beatū eſſe non
dico ad beatitudinem ſecūdū eius rationem
formalem requiritur bonum ⁊ bene ⁊ per in
tellectum habetur beatitudo ⁊ per volunta/
tem bene beatitudis: ⁊ per beatū eſſe vtrūqʒ
vide in. q. de beatitudine. ꝙ ℊ deus haberet
beatitudinē ⁊ non bene hēret. 2ᵐ bene req/
ſitū ad veram beatitudinē. ſ. vt diſtinguit a
bene brutoꝝ eſt ipoſſibile. Tertio arguit
ſic. Res cognita amata cāt delectationē: ⁊
ꝙ̄to res eſt maior ⁊ pfectior ⁊ magis bona ⁊
ſaltē magis bona mihi cāt maiorem dilectio
neʒ vel gaudiū vel beatitudinem. ℊ cum deus
ſit ſummū bonum ſibi ſi non amat illud bo/
num cognitum ut cognitum eſt caret gaudio
vel bñ btitudinis qd̄ inſequit talē amorem.
vñ ſi amare bonum ſibi cāt delectationeʒ vel
gaudiū ⁊c̄. ſūme amare ſummū ſibi bonū cāt
ſūmū gaudiū. ℊ ſi deꝰ non habebit talē amo
rem iſequētē bonum ſibi cognitū carebit ſū
mo bono qd̄ nō cōuenit tali nature. vnde ſic
nō ſolum requirit habere finem ſuū: ſʒ i hñti
hꝰ intellectū requirit cognoſcē ſe habere illū
ita in hñtibus intellectum non ſolum req/
ritur tendere in finem naturaliter: ſed etiam
amare finem cognitum ⁊ gaudere ꝙ habea/
tur talis finis ⁊c̄. Et ſi diceres ꝙ rationes
iſte preſupponunt deū eſſe beatū dico ꝙ ari/
ſtote. hoc ꝓbauit ⁊ etiā ꝙ̄ primum probatum
eſt ꝙ ē ſūmum eius ē probatū ꝙ ē ſba icorpo
rea ⁊ itellectiua. Multe alie rōnes poſſēt ad/

duci que dimittetur vſqꝫ ad ſcripturam ſup
primo. Uiſo de intellectiōe ⁊ volitiōe dei
ꝙtum ad ſi eſt: ſequit̃ declarare ꝙtum ad q̇d
eſt. Scotus ergo probat ꝙ intellectio ⁊ voli
tio dei reſpectu ſui vel ꝺ ſe ē idem ſibi vl̃ ſua
ſb̃a. 2° probat reſpectu aliorū: ⁊ primo ꝺ vo
litione ſuiipius: ſcilicet vt ē circa ſe tanꝙ ob
iectū cognitum iſto modo cāſalitas ⁊ cogni
tio cāſe finalis eſt ſimpliciter ꝑma ſm̄ Aui/
cēnam. 6° metaphyſice dicentē ꝙ ſi de qua/
libet cāſa eēt ſciētia: iſta que eēt de cāſa fi/
nali eēt nobiliſſima. Ipa enim ꝙtum ad cā/
litatem precedit efficiētem cām: quia mouet
eam ad agēdum. ⁊ ideo cāſalitas primi finis
⁊ eius cāſatio eſt oīo incāſabilis ſm̄ quācū/
qꝫ cāſationem in quolibet genere cāſe. Cā/
litas aūt ꝑmi finis ē mouere efficiēs primuꝫ
ſicut amatū qꝺ ē idē iſti. ꝑmū efficiēs amat
ꝑmū fineꝫ: q̇a nihil aliud ē obiectū amari a
volūtate ꝙ volūtatē amare obiectū. ergo ꝑ/
mū efficiēs amare primū finē eſt penitus in
cāſabile: ⁊ ita ex ſe neceſſe eē: ⁊ ita erit idem
ꝑme nāe: ⁊ quaſi cōuertit̃ ratio ex oppoſito
cōſequētis: quia ſi primū amare ē aliud a ꝑ/
ma nā. igitur ē cāſabile: ⁊ per cōſequēs eſſe/
ctibile. igit̃ ab aliquo ꝑ ſe efficiēte amāte fi/
nē. igit̃ ꝑmū amare ſe eēt cāſatum ex aliquo
amore finis priore iſto cāſato quod ē impoſ
ſibile. Iſta ratio ꝑſuppōit vnum: quod iaꝫ
ē negatum a philoſophis: ſcilicet ꝙ ſit cāſa
finalis proprie: vt dictum ē ſupra. Unde di
ceretur ꝙ de⁹ ab obiecto ⁊ volūtate vel a vo/
lūtate ſolū hēt actū volēdi quo amat ſe: ⁊ i/
telligēdo ⁊ volēdo ē cāſa efficiēs largo mō:
vt dictū ē ſupra ⁊ nō aliter. Ulteri⁹ Scot⁹ di
cit: hoc oſtēdit phs. 12° metaphy. de intel/
ligere. ſ. ꝙ eſt idē ſibi ꝑmo: q̇a aliter primuꝫ
non eēt optima ſb̃a: q̇a per intelligere ē ho
norabile. 2° q̇a alias laborioſa erit ei⁹ cōti/
nuatio: q̇a ſi nō ſit idem erit in potētia con
tradictionis ad illud. Ad iſtā potētiam ſeq̇
tur labor ſm̄ ipm. Iſte rōnes inq̇t Scotus
poſſūt declarari: prima ſic: cū omnis entis i
actu primo perfectio ei⁹ vltima ſit in actu ſe/
cūdo: quo coniūgitur optimo: maxime ſi ſit
actiuū ⁊ nō factiuū. Deꝰ aūt intelligibile eſt
actiuū: ⁊ prima natura ē intelligibilis ex p̄/
miſſa. Intellige intelligibile actiue: nō paſ/
ſiue: ergo ſeq̇tur inquit ꝙ vltima eius perfe
ctio erit in actu ſecūdo. ſi igitur iſte actus nō
ſit ei⁹ ſb̃a: eius ſb̃a nō eſt optīa: quia aliud ē
ſuū optimū. Secūda ratio inq̇t ſcotus poteſt
declarari ſic. Potētia ſolūmodo receptiua ē
potētia cōtradictiōis: igit̃ cum hec non ſit

huiuſmodi ⁊c. ſꝫ ſm̄ ariſtote. inquit ſcot⁹ nec
iſta ratio eſt demōſtratiua: ſꝫ tātū probabi
lis. Ulteri⁹ probat ꝓpoſitū quia potentia
⁊ obiectū ſunt idem in ſe: ergo act⁹ erit eiſdē
ſꝫ dicit ſcotus ꝙ iſta cōſeq̄nētia non valet: ⁊
dat inſtantiā de angelo amāte ſe: ⁊ intelli/
gente ſe: cuius tamen actus non eſt idē ſibi.
Diciṫqꝫ vlteri⁹ ſcotus ibi ꝙ probato ꝙ volitō
dei reſpectu ſui ſit ſua ſb̃a multa ſūt ꝓbata
quia volitio preſuppōit ipam volūtatē ⁊ in/
tellectōnem: ⁊ per cōſequēs intellectū. Idō
ſeq̇tur ꝙ omīa illa ſunt idē ſibi: ⁊ in hoc bñ
dixit: vide ibi: ideo dimitto. ſꝫ videam⁹ q̇d
ipe dixit de prima declaratiōe ratiōis ariſto
telis: nam illa ratio ſic declarata nulla ē: nā
licet eius perfectio intriſeca non eēt ſibi op/
tima ſufficit ꝙ attīgibilis ꝑ talē actū eēt ſibi
optima ⁊ maxime cū obiectū attingibile op
timum ſit ſua ſb̃a: ſicut dicimus ēt in nobis
de actu intuitiuo intriſeco reſpectu dei viſi:
ita ꝙ duplex eſt btitudo: vt ipe ſepe alibi di
ſtinguit: ita ꝙ argumētū nō tenet ꝑꝑ nō di/
ſtinguere de duplici ꝑfectōe ⁊ duplici btitu/
dine. ⁊ iō mihi videt̃ ꝙ 2ō ariſto. nō debebat
ſic declarari: nec debebāt fieri due rōnes. eſt
ergo rō ariſto. 12° metaphyſi. cōmento. 51°.
vnde ſm̄ auer. ibi dicit ſic clare ariſto. ē ma/
nifeſtū ⁊ appēs nobis ꝙ de⁹ ē nobiliſſimū
oium entiū: nec in hoc ē aliqua dubitatō: ſꝫ
dubiū ē qūo ſit nobiliſſimū: ita ꝙ ex diſpō/
nibus eius appeat talis nobilitas ita ꝙ ex il
lis nō ſequat̃ oppoſitū: ita ꝙ intelligat̃ qūo
ſe hēt nobiliſſime in ſuis operatiōib⁹: nā cū ſit
nā ꝑfectiſſima: ⁊ per cōſequēs intellectualiſ
vel intellect⁹: querit̃ qūo ſe habet circa ipm
intelligē qꝺ ē ꝑfectio ⁊ opatio ⁊ diſpō ipius
nature itelligētis. Nā q̇ro aut nūꝙ itelligit
talis nā intellectualis: aut aliqñ itelligit: ſi
nūꝙ intelligit ē ſicut dormiēs hñs tm̄ ſciētiā
⁊ ita nō ē nobiliſſimū: q̇a finis ⁊ ꝑfectio ⁊ o/
patio nāe intellectualis ē intelligē: ⁊ ita nō
hū diſpōit̃. ſi vō itelligit: ⁊ iſta ſit ſua ꝑfectō
⁊ diſpō: q̇a itelligē ē ꝑfectio ei⁹. ſ. quā venit
ad vltimū finē itelligēdi ⁊ vltiate itellectum
tāꝙ finis ſue opatōis. ergo illud intellectuꝫ
erit nobili⁹ itelligēte. q̇a intellectū ē ꝑfectō in
telligētis: ⁊ ita hēbit aliū dñm. i. ſupiorē ⁊ ꝑ
fectiorē ſe a quo perficitur: ita ꝙ nō erit ipꝫ
primum ⁊ nobiliſſimū: ita ſi intelligit aliud
eius intellectio non eſt ſubſtātia ſua; q̇a ſua
ſubſtantia erit in potentia ad recipiēdū ab i
tellecto illam intellectionem; nam eſt in po
tentia ad iſtam actionem: ⁊ ita iſta actio nō
eſt ſua ſubſtātia; ſꝫ illa ſb̃a ꝑficit̃ ꝑ illā actio

nem cōncludit·ergo cum nobilitas dei ſit in
telligere: ⁊ ſi natura intellectualis ⁊ intelle/
ctus ⁊ intelligendo perficiatur per aliud nō
erit nobiliſſimū: ꝫ illud intellectū. Et ex
hoc patet ꝙ Scotus non dicit ſecundū men
tem ariſtotelis ⁊ auerroys loquendo de actu
ſecundo vt audiſtis: ꝫ loquitur d̄ obiecto in
tellecto. Ad iſtud argumētum tamē reſpon/
debimus quando arguemus contra ipm̄: ꝙ
deus intelligit aliquid extra ſe. Ulterius di/
cit ſi ſubſtantia eius eſt intellectus ⁊ intelli/
gere: aut ergo intelligit ſe: aut aliud a ſe. Si
aliud a ſe: ita ꝙ cum ſua natura ſit intellige
re ⁊ intelligat aliud a ſe. ergo natura ſua ē in
telligere aliud a ſe. hoc autem ē contra natu
ram primi principij: quia primū principium
non indiget alio. Und̄ ſi natura eius ē ſemꝑ
intelligere·aliud ergo ē ad aliud: ⁊ ꝑficitur
ꝑ illud aliud ⁊ indiget illo: nec poſſet eſſe ſi/
ne illo intellecto: ergo non eſt illud primum
vnum ꝑ ſe ſine alio: ſcilicet cuius natura nō
indiget alio: ꝫ ſi natura eſt intelligere aliud
ergo nō eſt talis ꝙ nō indigeat alio: ⁊ nō vi
detur dicere unum ſolū ſed plura. Cōcludit
ergo ibi ꝙ intellectus diuinus nō intelligit
aliud extra ſe: quia nō perficitur ꝑ aliud qd̄
cūqꝫ ſit. Item arguit: ſi itelligit aliud: er/
go cōſequitur illud quod itelligit: ideſt quo
dammodo recipit in ſe: ⁊ per cōſequēs perfi
citur per illud. Intellectus autem diuinꝰ eſt
valde nobile ⁊ ꝑfectuꝫ. ergo nō perficitur ab
alio. Ad iſta etiam duo argumēta reſpō/
debimus vt diximus. Iſtud tamē quartum
argumētū eſt diſtinctum a primo: quia in p̄/
mo loquitur de obiecto intellecto. In iſto
arguit de actu ſecūdo q̇ eſt ꝑfectio ipius itel/
lectus. Secūdum argumētū lꝫ loquat̄ de ac
tu ꝑficiēte: tamē nō fundat̄ in illo: ꝫ in hoc
ꝙ intellectio eiꝰ nō eſt ſua ſb̄a: q̇a ſua ſubſtā
tia ē in potētia ad recipiēdū illā intellectio/
nē ſi itelligit aliud a ſe. Tertiū erat vt dictū
ē ꝙ ſua nā eēt ad intelligē aliud. Quartū ē
qd̄ dictū ē nūc ꝙ ꝑficietur ꝑ aliud: nō tamen
vult cōcludē ꝙ ille actꝰ nō ſit accidēs: vt dicit
Scotꝰ: q̇a ſuū optimū eſt ſua beatitudo in/
trinſeca ⁊cetera. Quinto arguit: quod in
telligit aliū transmutatur quodammodo in
illud: ergo ſi intellectus diuinus intelligeret
vilius ſe trāſmutaretur in vilius ſe. Item
ſexto: quod intelligit aliud trāſmutatur: vt
ſupra quodammodo mouetur vel mutatur:
⁊ ita primū aliquo modo moueretur ⁊ pate/
retur: ⁊ ſi intellectꝰ diuinus trāſmutaretur d̄
alio in aliud: ſicut accidit in nobis qui mo/
do intelligimꝰ vnū modo aliud ſcilicet vnū
poſt aliud neceſſe eſt vt ſucceſſio intellectorū
faciat ei laſſitudinem: quādo ſcilicet volue/
rit numerare illa intellecta ſucceſſiue: ſed ſi i
telligit ſubito tunc non accidit ei laſſitu°: ꝫ
nō fugitur ꝙ nō tranſmutetur in vilius ſe.
Unde cum nobilitas rei ſit in ſua actione: ⁊
nobiliſſima actio eius ſit intelligere eius: no
bilitas erit in intelligere vilia ſi intelligit ali
quid extra ſe: ⁊ poteſt notari pro ſeptimo ar
gumēto. Tria ergo poteſtis elicere ꝭm iſtos
genera intelligētiarum. Primū cū nihil intel
ligit extra ſe vt deus. Secūdū de mēte auer/
roys ꝙ intelligit aliquid extra ſe: tamē nō i
telligit vnū poſt aliud: ꝫ omnia que intelli/
git ſimul intelligit: ideo nō accidit ei laſſitu
do. Tertiū genus eſt modus noſter intel/
ligēdi vt ſupra ⁊cetera. Iſtis igitur poſi
tis ſeq̇tur argumētum quod pōit Scotus ꝙ
ſibi nō placet: ⁊ eſt argumentū Auerroys ⁊
cōcluſio ꝙ actio dei eſt ſua ſubſtātia: q̇a ideꝫ
eſt intelligēs ⁊ intellectū ⁊ per cōſequēs vult
eē reſpōſum omibus incōuenientibus addu/
ctis cōtra ſe. Scotꝰ cōtra hoc dat inſtātiam
de angelis: ſed ariſtoteles hoc cōcederet de i
telligētijs abſtractis ſimpliciter. in nobis ve
ro intellectio eſt accidēs: q̇a nō intelligit ſe
niſi alio intellecto ⁊ fantaſiato. Et ideo di/
cit Auerroys ꝙ illud quod intelligit aliū pa
titur: ⁊ ibi ē faciēs ⁊ actio. ergo intelligere ē
in quoddam pati. ergo ſi deꝰ ⁊ abſtractū ſim
pliciter intelligeret aliud a ſe: ſua nobilitas
eſſet in patiēdo: cum ſit intelligere: ⁊ hoc n̄
eſt ponēdum in rebus abſtractis: ſed in no/
bis ⁊cetera. ⁊ iſtud poteſt etiam poni octauū
argumētū: vt audiſtis. Cōcludit ergo iterū
ibi ꝙ vbi intellectꝰ ⁊ intellectū ſunt idem oī
mō intellectio eſt ſubſtantia eoꝝ. ⁊ quia intel
lectus diuinus nihil intelligit extra ſe nō ac/
cidit ei laſcitudo ſicut in nobis ⁊c. Ad iſta
oīa dicemꝰ vt ſupra: ⁊ intelligemꝰ ibi q̇d con
cludāt. In .30°. tamē cōmēto dicit auer. ꝙ v/
bi intellectꝰ ⁊ intellectū ſunt idē: intellectus
⁊ intellectū ⁊ intelligēs reducūtur in vnum.
⁊ nō dr̄nt niſi ſcd̄m reſpectū diſpōnū. ⁊ facit
ibi dr̄iam de itelligēre ꝑ ſe ⁊ ꝑ aliud: ⁊ alia q̄
ad hoc ꝓpoſitū videaſ ibi. ⁊ q̇a ſco. iſeq̇t̄ ꝓbā
do ꝙ itelligē i deo ⁊ velle reſpcū alioꝝ ſit ſua
ſb̄a. ꝓ pōemꝰ ſuas ꝓbatōes ⁊ uidebimꝰ q̇d va
lebūt. poſtea pōcꝰ nīas tā reſpcū dī ꝙ alioꝝ. ꝓ
bat g̃ ꝓ ſco. vl̄r d̄ oī intelligē dī ꝙ n̄ poſſit eē ac
cidēſ iſto: oñſū ē ꝙ ipꝫ i ſe ē ꝓᵐ effciuū. igī er
ſe hꝫ vn̄ poſſꝫ qd̄cūqꝫ cābile cāre circūſcripro
q̄cūqꝫ ſaltē vt ꝓma cā. illiꝰ cābil̄ ꝫ cirꝯ ſcꝑta co

gnitione eius nõ habet vnde poſſet id cauſa-
bile cauſare: igitur cognitio cuiuſcũq; alteri⁹
nõ eſt aliud a ſua natura: probatio vltimi aſ
ſumpti: quia nihil poteſt cauſare niſi ex amo
re finis velit illud: quia nõ poteſt eſſe aliter ꝑ
ſe agens: quia nec agere propter finẽ ipĩ au-
tem velle alicuius propter finẽ ꝓ intelligitur
intelligere ipm̃. igitur ãte primuꝫ ſignum in
quo intelligitur cauſans ſiue volens neceſſa-
rio ꝓ intelligitur intelligẽs: ⁊ ita ſine hoc ñ
poteſt per ſe efficere: ⁊ ita de alijs. Con-
cludas ergo tu: ergo nõ requirit intellectio-
nem: que ſit accidẽs: quia ſic requireret ali-
ud a ſe. ergo illa intellectio eſt ſba. Iſta ratio
preſupponit ꝙ deus poſſit aliquid imediate
cauſare. ⁊ per cõſequẽs ꝙ q̃rum eſt ex ſe poſ-
ſet in quodcũq;: licet ex vilitate effectus: ⁊
ex ordine naturali nõ poſſit: vt videbitur de
mẽte Scoti. Et ideo videbimus infra ſi hoc
probauit. ⁊ quiá forte videbatur ſibi ꝙ non
probaſſet: addidit illa verba ſaltem vt pri-
ma cauſa illius cauſabilis. ſ; ſi põis ſoluꝫ hoc
ſcilicet ꝙ cõcurrat tanq̃ cauſa vniuerſalis ſo-
lum ⁊ prima cõtra philoſophos nõ erit pro
batum ꝙ oporteat illã cognoſcere. Et prete-
rea licet Scotus probaſſet ꝙ ſit primũ effici
ens: ita ꝙ imediate agat aliquid: poſſet dici
ꝙ cognitio alicui⁹ cuius eſt cauſa vniuerſalis
nõ neceſſario eſt ſua ſubſtantia: quia illud ac
cidens nõ requiritur vt actiuum: ſ; ſolũ: q̇a
cognoſcit ſe eſſe primam cauſam per ſuam ſub
ſtãtiam: ⁊ per volitionẽ eius: quia eſt ſub-
ſtantia: tamẽ poteſt habere etiam cognitio-
nem: que erit accidens: que tamẽ nõ requiri
tur: vt ſit cauſa prima ⁊ vniuerſalis: ⁊ tamẽ
erit per ſe agẽs agendo ſolum mediate: ſed ſi
imediate tũc concluderet: vt in poſteriori ſi-
gno cognoſceret ſe eẽ cauſam vniuerſalem ⁊
mediatam iſtius. Immo ſi etiam nõ cogno-
ſceret non ſequitur ꝙ nõ ſit per ſe agẽs ⁊ pro
pter finem: quia per cognitionem: que ẽ ſua
ſba ⁊ volitionẽ producit illud imediate ⁊ a-
lia mediate: ⁊ tamẽ per intellectionẽ: que eſt
accidẽs cognoſcit illud cuius eſt cauſa media
ta. Preterea lꝫ probaretur ꝙ aliquid poſſet
imediate: poſſet dici ꝙ intriſece ſua itellectio
eẽt ab obiecto vel intellectu imediate: ⁊ tũc
obiectũ intrinſece cauſaret naturaliter: ⁊ eet
per ſe agẽs: ſicut alia agẽtia naturalia ⁊ age
ret propter finẽ naturaliter ſcilicet vt ipſe fi-
nis poſſit cognoſci ⁊ amari a ſeipo: nõ ſoluꝫ
nãliter appetitu naturali: ſ; appetitu ſequẽti
intellectionẽ ⁊c̃. Et ſi dicatur per volũtateꝫ
⁊ intellectũ extrinſece producit. ergo cũ acci-

dens non poſſit eẽ principium productiuum
ſbe illa intellectio erit ſba: ⁊ ſi illa que ẽ crea-
ture eſt ſba: tãto magis illa que erit ſue eſſen
tie. Ad hoc dico primo ꝙ propter hoc nõ ha
betur ꝙ productio accidẽtis extriſeci nõ poſ
ſit eẽ ꝑ accidẽs intrinſecũ: licet de ſba cõclu-
deret. 2⁹ diceret ꝙ ſicut intellectus vel obie-
ctum eſt cauſatiuum in aliquo intellectu no-
titiam ſui: ita eẽntia diuina per ſuam eẽntiã
poſſet cauſare naturalit̃ cognitionẽ ſui extrin
ſece: que erit accidẽs. 3⁹ dicer̃: ꝙ ſi probauit
in 4⁹ ꝙ angelus non poteſt producere niſi ꝑ
intellectũ ⁊ voluntatẽ. vos audiuiſtis ſupra
4⁹. diceret ꝙ forte ſic per eẽntiã ſuam que eſt
infinita poſſet producere creaturas. licet req̃
ratur cognitio earũ q̃ tamẽ eſt accidẽs. Et
licet angelus nõ poteſt producere niſi per in
tellectũ ⁊ volũtatẽ: tamẽ infinita nat̃a poſſꝫ
producere naturaliter: vel forte poneret̃ ſm
aliquos potẽtia executiua quã dicam idẽ rea
liter eẽntie. licet ad hoc ꝙ poſſit exire in actũ
extrinſece preſuppõat intellectionẽ ⁊ volitio
nem que ſũt accidẽs. 5⁹ diceret̃ ꝙ accidẽs in
virtute ſbe infinite põt producere rẽ finitam
licet Scotus probet ꝙ accidẽs nõ poteſt ꝓ-
ducere ſbam in ꝟtute ſbe: ſ; dicam ꝙ in ꝟtu-
te ſbe infinite bene põt. Et ſi dicatur ꝙ ꝓbat
vſr: dico ꝙ quãdo erit tẽpus bene videbitur
Sexto põt dici ꝙ volẽs ꝓducit: ⁊ ibi ſũt duo
ꝓncipia ꝓductiua: vnũ imediatũ: quod ẽ ac-
cidẽs: aliud mediatũ: quod ẽ eẽntia. Et licꝫ
accidẽs ex ſe nõ poſſit ꝓducẽ ſbam: tamẽ acci
dẽs tanq̃ principiũ imediatũ: ⁊ eẽntia tanq̃
ꝓncipiũ mediatuꝫ inſimul poſſunt producere
ſbam: ⁊ lꝫ eẽntia nõ cauſet aliquid imediate.
tamen mediate cauſaret: ſicut ſi eẽt volitio ſb
ſtantia. Immo ipĩ ponũt ꝙ intriſece eẽntia ẽ
principiũ imediatũ producẽdi: licet non ego
ſed mediate. Et ita hic diceretur ſi eẽt etiam
accidens ad productionem extrinſecam: q̇a
ipa concurrit mediate ⁊ inſimul poſſunt pro
ducere ſubſtantiam: licet accidens non de ꝑ
ſe: ⁊ ita fugiam ꝙ non in virtute ſubſtantie
Et licet diceres ꝙ omnia iſta poſſunt impro
bari dico poſito ꝙ ſit verum: tamen non de
beo aſſentire tue rationi niſi quouſq; proba
ueris. Et ſi dicatur ꝙ per iſta reſpondetur
ad hoc ꝙ accidens poſſit agere: ſ; nõ ad hoc
ꝙ dicit Scotus: ſi eſt primũ effectiuum non
req̃rit aliud a ſe ad agẽdũ. Dico ꝙ de media
ta actione dictum eſt: ſed de immediata di-
co primo ꝙ aliud eſt dicere: hoc primum
effectiuum non agit: niſi cognoſcat etiam
cognitione que eſt accidens: ⁊ agit in vir-

tute accidētis vel etiā mediante accidēte vel
concauſante accidēte: ȝ poſita ſecunda parte
ſcilicet ꝙ agat in ꝟtute ⁊ concauſante ⁊c. vt
dicitur reſpondēdo dico ꝙ oporteret proba/
re hoc. ſ. ꝙ primū effectiuū quod agit ad oia
īmediate ſit talis nature ꝙ nō requirat aliḋ
a ſe: ȝ ſufficit ꝙ requiſitū agit in ꝟtute ꝑmi
Unde ſicut phi qui ponūt ad mediate agen
dū requiri ſbam que ſm nos per infinitū di
ſtat in ꝑfectiōe a ꝑmo ita poſſet dici de acci/
dente īmediate reqſito: lȝ ī īfinitum diſtet.
Arguit Scotus vlteri⁹: quia oēs intellecti
ones eiuſdē intellectus habēt ſimilē beatitu
dinem ad intellectū ſm idētitatē eēntialem
vel accidētalem: ſicut pȝ ḋ oi ītellectu creato
q̇a vidētur perfectiōes eiuſdē generis. ergo ſi
aliqua habent receptiuū ⁊ oēs. ⁊ ſi aliqua ē
accidēs ⁊ quelibet. ȝ aliq̈ nō pōt eē accidēs ī
ꝑmo ex precedēte cōcluſione: q̇a non intelle/
ctio ſuūpius: ergo nulla ē ſibi accidēs. Iſta
ratio habet inſtantiā: q̇a ſicut in nobis po/
nitur ſaltē ab auerro. intellect⁹ agēs q̇ habet
operationē propriā ⁊ ſibi conſubſtantialē: ⁊
vltra hoc pōitur intellectus poſſibilis q̇ reci
pit diuerſas intellectiōes accidentales ſiue a
ſpēbus imediate ſiue a fantaſmate: ⁊ hoc ſi/
ue cōcurrēte intellectu agēte: ſiue tanꝙ caūa
ꝑtiali ꝑncipali ſiue non ꝑncipali: vel tanꝙ
cā vniuerſali: vel tanꝙ irradiante vł illumi
nāte ſeu reducēte ad actuȝ potētia intellecta
actu intellecta: nō curo de iſtis nunc: ſufficit
ꝙ cū ipe Scotus ponat in āgelis vltra intel
lectū agentē intellectū poſſibilē: licet nō vta
tur fantaſmate. Immo Frāciſcus ⁊ male po
nit intellectū agētem ⁊ poſſibilem ſcđm ſuaſ
ratiōes formales in deo. Dicerēt ergo oppo/
nētes ꝙ intellectio que ē intellectus agētis ē
ſubſtātia eius: ⁊ illa que ē ī ītellectu poſſibi
li ⁊ recipitur ibi ab extrinſeco vel circa extri/
ſecum in receptiuo: quia ſic habēt dicē con/
ſequēter eēt accidēs. Tertio arguit Sco
tus: ſi intelligere poteſt eē accidēs recipietur
in ītellectu vt in ſbo: igiť ⁊ in illo ītelligē qḋ
ē idē intellectui: ⁊ ita ꝑfecti⁹ intelligē erit in
potētia receptiua reſpectu imꝑfectioris. Iſta
rō multas hēt inſtātias: q̇a ipemet Scotus
pōit in āgelo intellectū agētē ⁊ poſſibilē eſſe
idē realiť: ⁊ tamē intellectio recipiť in ītelle/
ctu poſſibili vt poſſibilis: lȝ nō in agēte vt
agēs. ⁊ preterea ſubſtātia etiam recipit acci/
dēs: ⁊ eſt in potētia receptiua ad illam: di/
co etiā materia ſecūda ſaltem reſpectiuū ⁊ ta
men ē perfectior. diceret ergo ꝙ reciperetur in
intelligere; nō vt intelligere ȝ vt intellectus

Dimittamus nūc de ipa potētia que poſſȝ po
ni ibi accidēs ⁊c. Quarto arguit ſcotus:
Idem intelligere poteſt eē plurium obiecto
rum ordinatorū: ꝙto igitur perfectius tan/
to pluriū: igitur perfectiſſimū quo impoſſi/
bile eſt perfectius intelligi erit idem omniuȝ
intelligibilium: intelligere primi ſic eſt per/
fectiſſimū: ergo idem eſt omnium intelligi/
bilium: ⁊ id quod eſt ſui eſt idē ſibi ex proxi/
ma precedēte. igitur intelligē oium eſt idē ſi/
bi. Iſtud argumētū ſolueretꝛ a philoſopho:
ꝙ propter eē perfectiſſimū nō ſequitur ꝙ de/
beat repreſentare plura: ſed plura vel infini
tum ſiue perfectiſſimū cōtinens in perfectio
ne omia illa plura. Unde ille actus q̇ repre/
ſentat vel qui eſt infiniti nō eſt perfectior:
q̇a ēt vltra hoc repreſentat infinita. Unde
diceret Ariſto. vt audiſtis ꝙ eēt imperfectio
eius ꝙ de ſe reſpiceret finituȝ: vt vile. ⁊ ideo
oporteret dicere: poteſt repreſentare vel ter/
minari ad hoc vile. ⁊ hoc ergo perfectiſſimū
ad omnia talia: ȝ antecedēs negabitur: ȝ ſi
ex hoc argumento velis eē probatū ꝙ poſſet
intelligere extrinſeca ⁊ vilia tūc forte eēt du/
bium vtrū argumētuȝ cōcluderet: ȝ propter
illa dicta nō eſt illud probatum: quia multe
ſunt inſtātie. Quinto arguit nō affirmā/
do ſic. Ille intellectus nō eſt niſi quoddā in
telligere: ȝ ille intellectus eſt idē omniū: ita
ꝙ non poteſt eē alius alterius obiecti. igitur
nec intelligere aliud. igitur idem eſt intelli/
gere oium: ita ꝙ non poteſt eē aliud alterius
obiecti: igitur nec aliud intelligere: igiť ideȝ
eſt intelligere omniū. Reſpondet Scotus ⁊
bene ꝙ iſtud argumentū eſt ſophiſticum. vn
de dicit: ſophiſma eſt accidentis ex identita/
te aliquorū inter ſe abſolute cōcludere iden/
titatē reſpectu tertij reſpectu cuius extraneā
tur: qḋ patet a ſimili. Intelligē ē idē qḋ vel/
le: ſi igitur intelligere ipm eſt alicuius: igiť
⁊ ipm velle erit eiuſdē: nō ſequiť: ȝ tantū ſe/
quiť: qḋdā ē velle: qḋ q̇dē velle ē aliq̇d eiuſ/
dē ita ꝙ diuiſim inferri pōt ñ cōiūcti ꝑꝑ acci
dēs. Ex iſtis pȝ qūo Frācīſc⁹ ſophiſtice ſe ꝓ
ꝓbat ſuas diſtictōēs formales. vñ arguit aliqñ
ītellectōe ītelligo: volitōe nō ītelligo. ģ voli:
ñ ē ītellectō: loq̈: ī diuīs: vel ītellectio diſtin/
guitur: a volitone: nam ꝯñs eſt flm: q̇a ī/
tellectō ē voli.: ⁊ nō ſolū ē idē illi: ⁊ pōt pro
ferri ſimpliciter: ſcilicet ꝙ hoc eſt illud quā/
do ambo extrema ſunt infinita. vel vnum ex
tremum ſecundum ipſos: ⁊ ita iſta eſt falſa
intellectio: diſtinguitur a volitione: quia
ſic exponitur; hoc eſt; illud eſt; ⁊ hoc nō ē il

lud: ⁊ hoc vltimum eſt falſum vt dixi: ergo aliqua premiſſarū vel antecedēs ē falſū vl' cō ſequētia nō ē bona. ⁊ ideo vide quid dixi ali bi de nominali ⁊ ꝟbāli. vnde noīaliter acci piendo iſta ē vera volitiōe intelligit' ⁊ nō ſo lum eo quod ē volitio: ⁊ intelligere noīalit' ē illud velle: tamē intelligere nō ē velle ꝟbali ter: nec ꝙ intelligat ē quod velit: nam in re nullus ē reſpect' realis nec formalis: tamē lo quēdo ꝟbaliter cōnotɔ aliquē reſpectum vel obiectū. vel dico reſpectiue quod nō dico per aliā locutionē ꝟbaliter. vide quid dixi q̄mō intelligē importet reſpectū. 7° phyſicorū: ⁊ quomō Scot' in q̄libetis p tres rn̄ſiōes vult gloſare ariſto. nō tamē ad mētē eius in ꝟita te: q̄a ratiōes ſue ibi de directo probāt oppo ſitū: ʒ nō bene niſi modo quo dico ibi. vult eni Scotus tenē ꝙ ariſto. capiat ꝙ intellige re includat qualitatē ⁊ reſpectū. ⁊ ipe ſolū lo q̄tur de reſpcū. Si tamē arguēt Frāciſcus in tellectiōe vt intellectōe intelligit: volitōe vt volitiōe nō intelligit. ergo intellectio vt itel lectio nō eſt volitio vt volitio. Argumētū eſ ſet bonū: tamē nō probauit diſtinctionē for malitatū: quia oportet addere ⁊ tales ratio nes formales ſm ſuas rōnes foīales ſūt ex nā rei in diuis: ⁊ hoc negabit': q̄a dicam ꝙ eſſen tia ſb tali cōſideratione dicit' intellectio: ⁊ ſb tali volitio: ⁊ tales reſpectus nō ſūt niſi en tia ratiōis: ⁊ tūc oportet procedere p alia ar gumēta ad hoc probādū vt feci in libro ꝺ tri nitate: ⁊ videbis in. q. propria de diſtinctiōe formali. Notādū tamē ꝙ nō oportebat ſco tum dare iſtā reſpōſionē hic: quia alia ē ma gis ad propoſitū: ⁊ miror ꝙ nō dederit. Nā qn̄do dicit' ꝙ ille intellect' nō eſt niſi quod dam intelligere: itelligit' idētice: ʒ quādo di cit ꝙ intellect' ē idem oīum loq̄tur receptiue Concludē ergo ꝙ intelligere ē idē oīum idē tice ē maxia fallacia niſi cōcludat' ꝙ illud itel ligere noīaliter ē idem oīum intelligē recepti ue: ſicut ipe intellectus q̄a intellect' ⁊ intelligē ſunt idē: ⁊ iſte erat pūctus: quia ille intelle ctus ⁊ illud intelligere noīaliter poſſūt recipe alias intellectōes. Sexto arguit Scot' nō af firmatiue nec ex ſe. Unde ſcias ꝙ ſemp vel ĩ maiori parte quādo ſcotus dicit arguit' nō eſt argumētū ſuū: vel nō vult argumētū valere ʒ quādo vult eē ſuum dicit arguo: ⁊ ꝓcedit poſtea dicēdo. Itē. 2°. 73°. vel item ⁊ idō in 5° argumēto quia nō placebat ſibi dixit: po teſt ſic argui in iſtis autem quibus reſpōdet que ſequūtur dicitur arguitur. Et ideo ſequi tur ſextum argumentū vbi dicit. Item argui tur ſic. Uide ibi non pono: quia ipe reſpon det ⁊ ita ad ſeptimū. Reſtat ergo vt oſtē damus etiam nos ꝙ omnis intellectio ⁊ vo litio in deo ſiue reſpectu ſui ſiue aliorum ſit ſua ſb̄a. Arguitur ergo ſic. Deus eſt ſummus ⁊ perfectiſſimus ⁊ infinitus: vt probabitur non ſolū ex parte intellectionum. Unde ſco tus ⁊ ariſtoteles probant ipm eſſe perfectiſſi mū ⁊ ſummū: ⁊ tanto melius ſi probatum ē: ꝙ ſit infinitum. Tunc ſic: ſicut res ſe habet ad eē ita ſe habet ad cognoſci. ergo ſi ē ſum ma perfectiſſima ⁊ infinita poteſt infinite co gnoſci ⁊ perfectiſſime: aliter natura eēt im perfecta ꝙ ſumme cognoſcibile non poſſʒ ab aliquo ſumme cognoſci: ʒ nullum accidens poteſt eē quo ſb̄a infinita ſumme ſe repreſen tet ⁊ ſumme cognoſcatur nec ſb̄a inferior infi nito. ergo que ſumme ⁊ infinite intelligit in finitum erit ſua ſubſtantia infinita. Un de ſicut dixi in libro de beatitudine: Nul lum accidens poteſt perfecte ⁊ ſub ratione ꝓ pria repn̄tare ſubſtantiam: vide ibi. Et idō dicebatur ꝙ ſb̄a in cognitione propria repre ſentabat ſeipam mediāte tamē intellectione ⁊ ʒ ſb̄a etiā infinita ſub rōne propria videre tur etiam vt infinitum: aliter non videretur illa ratio ⁊ hoc ſe repreſentās tamē quia me diāte intellectiōe ⁊ actu poterat perfecti' ſiue inteſius ⁊ inteſius videri ſm perfectioneʒ ⁊ inteſionem actus: ⁊ ideo nulla creatura po terat comprehēdere deū: quia ʒ videret deū ſe repreſentātē etiā infinitū: non tamē infini te: quia medium requiſitum eſt finitum. Et ideo cum deus cognoſcat ſuam eſſentiam ꝙ tum eſt cognoſcibilis neceſſario actus eius erit tāte perfectionis ꝙtum eſt ipm obiectuʒ cognitū. ergo cum obiectum ſit ſubſtātia: in tellectio eius erit ſubſtantia: ⁊ cum non poſ ſint eē duo ſumma ⁊ infinita: vt' probabitur infra etiam a Scoto. ergo intellectio illa erit illa ſubſtantia vel idem illi: ex modo igitur perfectiſſime cognoſcendi perfectiſſimum: ⁊ non ex perfectiſſimo cognito cōcluditur idē titas intellectionis cuʒ intelligente. Et ſi di catur: Ens rationis ſe habet ad eſſe ratio nis: ⁊ tamen non cognoſcitur in cognitio ne rationis ⁊ per cognitionem rationis: im mo cognitio eſt nobilior ꝙ res cognita ⁊ ce tera: quia cognitio realis ⁊ cognitum ratio nis. Dico ꝙ bene ſequitur ꝙ ſi aliquid eſt tā te perfectionis fortaſſe poteſt cognoſci ab a liquo tante perfectionis: ſicut eſt vel media ante aliquo: ſed non oportet econuerſo: ſcilicet ſi ſuum eſſe eſt ſecundum quid ꝙ co

gnitio eius ſit ſm quid imo neceſſario cogni
tio entis ſm quid eſt ens ſimpliciter: ſ3 bene
omis entis ſimpliciter ꝛ perfecti: immo per
fectiſſimi poteſt dari aliqua cognitio perfe/
ctiſſima: ita ꝙ poſſit cognoſci ꝗtum eſt co/
gnoſcibile: ergo infinitū infinite cognoſci/
bile. oē ergo ens vel ſimpliciter vel ſm quid
poteſt cognoſci ſicut eſt: ſi vero cognitio ſit
pfectioꝛ vel eque perfecta: nō curamus: imo
ſi minus perfecta ſicut quādo ſba repꝛeſentat
ſe: ſ3 querimus de perfectiſſimo mō cogno/
ſcēdi rem ita ꝙ cognoſcaꝛ modo pfectiſſimo
quo ipa eſt cognoſcibilis. Unde l3 velles di/
cere ꝙ res finita poteſt cognoſci mō pfectiſſi
mo ꝛ tamē finite: tamē eſt impoſſibile ꝙ res
infinita pfectiſſime cognoſcaꝛ: ꝛ tamē finite
Et ex hoc hētur ꝙ pfectioꝛem effectū vel ſe/
cūdam intelligētiā: imo nullam ſbam poteſt
deus perfectiſſime intelligere p intellectionē
que ſit accidēs: patet per rōnem pꝛiꝰ factam
Et ita patet ꝙ nulla ſubſtātia cāta poteſt in
telligere aliquā ſbam perfectiſſime: ſicut pōt
intelligi: etiam ſi repꝛeſentaret ſeipam: imo
ſi in verbo: nam cōcurrēte intellectiōe q̄ eſt
accidēſ: cū illa intellectio poſſit fieri pfectior
ꝛ pfectioꝛ a deo nulla creatura poteſt tantu3
intelligere ſbam ꝗtū eſt intelligibilis: l3 in/
telligat ſub cōceptu pꝛopꝛio. Et ideo bn̄ dici
tur ꝙ deus infinite intelligit rē finitā ꝛ infi
nitam: ſ3 creatura vtrūqȝ finite: ꝛ nō ſolum
intellectiōe infinita intelligit creaturā: ſ3 ēt
infinite: nō ſic de amoꝛe vt allegaui Scotu3
ibi: quia licet infinito amoꝛe: nō tamē infini
te amat creaturā: nec īfinite trāſit ſupꝛa ob/
iectū: ſed de accidētibus ē dubium vtrum re
pꝛeſentāte ſe accidēte: cū intētio illius accidē
tis ſaltē in verbo poſſit eē perfectioꝛ acciden
te cognito. Utrū illud accidēs cognitū ꝛ ſere
pn̄tans: vel in deo poſſit nō ſolū cognoſci ſb
cōceptu pꝛopꝛio: ſed etiā tātum ꝗtū eſt cog̃/
ſcibile: ꝛ videreꝛ pmo ꝙ ſic: quia ex pte me/
dij poſſit eē modus cognoſcēdi ꝗtū ē cogno
ſcibilis. In oppoſitū videꝛ: q̄a cu3 creatura
cognoſcat finite ꝛ cognoſcat ꝗtū eſt cogno/
ſcibilis: deus nō cognoſceret illud accidens
infinite: quod ē falſum: nā nō eſt diſtātia in
finita inter ſba3 ꝛ accidēs. Dicatur igiꝛ ꝙ de
us infinite intelligit accidēs q̄a cū ſit potētia
naturalis ꝛ neceſſario agat tātū intelligit ꝗ
tum poteſt intelligere. ergo cū intelligibili/
tas vel poſſe intelligere ſuſcipiat magis ꝛ mi
nus: ſi ſit ſummū ꝛ infinitū infinite ītelliget
ſicut ego aliquādo feci iunioꝛ in. q. de latitu
dine motus ꝛ intēſiōis motus ſuper regulis

Hentiſberti. Unde poſſum īcipere moueri a
certo gradu motꝰ: vt ſi nūc nō mouerer ꝛ im
mediate poſt hoc mouerer a gradu vt quat/
tuoꝛ: ꝛ poſſū incipe moueri a nō gradu motꝰ.
vt ſi nūc nō mouerer: ꝛ īmediate poſt h̄ mo/
uerer a nō gradu. ſ. aſcēdēdo ſucceſſiue: quia
pꝛiꝰ mouerer velocitate vt vnū ꝗ vt duo ꝛ pꝰ
vt cū dimidio ꝗ vt vnū ꝛc̄. Ita ꝙ acq̄ro lati
tudinē motꝰ ſucceſſiue ita ꝙ nullo certo gra
du motus ſignato īmediate poſt hoc moue/
boꝛ: ſ3 quocūqȝ dato poſt hoc mioꝛi āte mo/
uebar: hoc. n. nō ſolū eſt incipe moueri: ſed
etiā a nō gradu motus tūc vltra poſſū incipe
a certo gradu motꝰ ꝛ a nō gradu intēſionis
motꝰ. verbigratia vt ſi incipiā moueri a gra
du: vt quattuoꝛ poſſū intēdere motu3 meum
velocius: vt velocius incipiēdo a nō gradu
iſtiꝰ intēſionis: ita ꝙ opoꝛtet imaginari vnā
latitudinē iſtius intenſionis. ſ. in velocitate
acquirēdi iſtū motū. Unde volo aſcēdere in
motu a q̄ttuoꝛ vſqȝ ad decem. ſilicet inten/
dendo motū: ſed hoc poteſt eē velociꝰ ꝛ velo
cius: ꝛ tūc facio aliā latitudinē: ꝛ poſſū inci
pere a nō gradu intēſiōis motus: vel a certo
gradu: ita ꝙ iſtā latitudinē motus aſcēden/
do poſſum acquirere incipiēdo a nō gradu ī/
tēſionis ꝛ a certo gradu. Unde vnus q̄ iret
a gradu vt quattuoꝛ ad gradū vt decem mo
tus in vna hoꝛa velocius acq̄reret iſtam lati/
tudinē motus ꝗ q̄ acquirēt in duabus ho/
ris. ergo pōt eē acq̄ſitio iſtius latitudīs mo/
tus ſm gradū ꝛ gradū. ergo in ea poteſt or/
dinari latitudo talis. ꝛ per cōſequēs nō gra
dus iſtiꝰ aſcēdendo vt in alia latitudīe. ꝛ per
cōſequēs poſſū incipe a certo gradu motꝰ ꝛ a
n̄ gradu intēſionis motus: ꝛ etiā a certo gra
du intēſionis motus: vide ibi. Dico ergo ad
ppoſitū ꝙ ita hic poteſt dici ſuo mō. ſ. deꝰ in
telligit rē infinitā infinite: ſicut ſi p impoſſi
bile inciperet ab īfinito gradu motꝰ ꝛ ab infini
to gradu intēſionis motꝰ: ꝛ intelligit rē fini
tā infinite: ſicut ſi inciperet a certo gradu mo
tus ꝛ ab infinito gradu intēſionis motus.
creatura vero videt infinitū finite: ſicut ſi in
ciperet ab infinito gradu motꝰ ꝛ a certo gra
du intēſionis motus: ꝛ videt finitū finite: ſi
cut ſi inciperet a certo gradu intēſionis motꝰ
Eſt tamen ſciēdū vt alibi declaraui ꝙ duplex
ē intelligibilitas. ſ. intrīſeca nature intellecte
ꝛ inſequēs illam: ꝛ eſt quedā ratio noīalis:
alia eſt que pꝛouēit ab extrinſeco: ꝛ eſt quid
verbale pꝛimo modo natura finita ꝛ accn̄s
habent ſuā intelligibilitatē: ſicut ſuū eſſe: ꝛ
ſi ē natura vel ratio ſcdm q̄d ita h3 intelligi

bilitatem ſm quid intrinſecē ſiue iſta intelli gibilitas in aliquibus ſit ens reale ſiue ratō nis: ſiue ex nā rei: ⁊ pp̄ hoc dixi alibi ꝙ ens ſm quid ⁊ intelligibilitas ſecūdū quid no- minaliter poterat intelligi ab aliquo ſimplr non ſecūdum quid. ſ. extrinſece ⁊ verbalr: vt ens rationis ab intellectu diuino q̇ nihil in- telligit ſm quid ⁊ diminute lꝫ intelligat ali- quam rationē que habeat eſſe ſm quid. mō dico ꝙ quelibet res habet ſuam intelligibili tatem intrinſecam nominalē: ⁊ oīs res fini- ta habet talem finitam ⁊ aliqua talis pōt nō ſolum apprehēdi ſꝫ etiam cōprehēdi a finito forraſſe vt dictum eſt de accidente: ⁊ tunc nō ſolum cōprehendiť illa res ſub conceptu pro prio. ſꝫ etiam tm̄ q̄tum eſt ſua intelligibili- tas intrinſeca. ⁊ iō q: intelligibilitas diuina inſequiť nām infinitam. ideo non pōt illud ī finitum cōprehendi niſi ab īfinito tantū q̄ tum eſt. ſꝫ intelligibilitas verbalis ab extrin ſeco in infinitū non tolliť a re finita: q: iſte eſt modus intelligendi verbaliter ſm pfectio nem ita ꝙ pfectiori ⁊ perfectiori pōt intelli- gi ⁊ ſic in infinitum: ⁊ hoc non pōt fieri a fi nito ſꝫ ſolum ab infinito qđ non ſolum ītelli git ipſam rem cōceptu proprio: nec ſolum vl tra hoc cōprehendit illam: ſꝫ vltra iſta perfe ctiſſimo modo quo pōt intelligi: intelligit il lam. nec ex hoc ſequitur ꝙ aliquid pfectionis maioris credat eſſe in re q̄ ſit ſꝫ eſt circa modū cognoſcendi eandem rē omnino ſicut eſt. In tellectus aūt finitus qñ obiectum ſe repreſen tat dico infinitū non habet niſi pmam par- tem iſtaꝝ trium. ſ. ꝙ cognoſcit illud cōceptu proprio. Ex iſtis ꝑ ad propoſitum cū res ſit cognoſcibilis pfectiori modo ab infinito ⁊ p fectiſſimo cognoſcetur pfectiſſime ⁊ infinite ſꝫ per actum accidentalem cui non repugnat ſuſcipere magis ⁊ minus non poterit habe- ri iſte infinitus modus. ꝑ talis erit ſubſtan- tia ⁊ idem ſibi vt dictū eſt ſupra. Iſtđ argᵐ. preſupponit ꝙ deᵘ cognoſcat ex̄ ſe: loquimur enī cōditionaliter: ſi habet cognitionē exte riorum: q: illud intendimus probare in q̄r- ta cōcluſione ſequēti quam ponit Scotus. ſ. ꝙ deus habet notitiam diſtinctam omnium exterioꝝ. Et ſi arguitur cōtra pdicta ꝙ deus poſſet augere ī intenſione accidentali illam ī tellectionem in īfinitum cāndo maiorē ⁊ ma iorem ſicut arguit Scotus in. 3°. di. 13. ꝙ deᵘ pōt conferre ſummam gratiā vel infinitam ī anima xp̄i vbi arguit ſic: Capio aliquā gra- tiam determinatam puta. a. quero aſcenden- do aut eſt ſtare ad aliquam ſupremā ⁊ habe

tur propoſitū: aut non ſꝫ pōt procedi ī infi- nitum: ⁊ tunc ſequitur ꝙ q̄to alia magis ex cedit. a. tanto eſt perfectior ⁊ alia que in īfi- nitum excedit: ⁊ eſt in infinitum pfectior: ⁊ ita eſt in ſe infinita ⁊ ipſa cū ab intellectu di uino videatur ſicut vnum cauſabile pōt vna creatione creari: ⁊ ita preter hoc ꝙ infertur impoſſibile qđ ſit gratia ſic infinita. Sequiť propoſitum ꝙ poſſit vnica creatione creari ſi cut ab intellectu diuino videtur vt vnū crea bile. Ad iſtud lꝫ Scotus ibi ſolum probet đ ſumma gratia populi creature non tamen đ infinita: ⁊ ſic argumētū nō eſt contra nos: tamen cū reuerentia argumētū ē nullū ⁊ ē ſophyſticū: q: lꝫ poſſit fieri vnum creabile ex quacunque gratia imaginabili: ſiue creabili finita: vel melius ex quacunqꝫ gratia vel ex quibuſcūqꝫ gratijſ creabilibus pōt fieri vnū cauſabile de ſenſu diuiſo: ⁊ quicquid pōt plu ribus creationibus: poſſit vna: non tamen ſequitur ꝙ vna creatione poſſit ſummā vel ī finitam ſi eſſet poſſibilis. dico. n. ꝙ quecūqꝫ pōt pluribus creationibus. vna pōt ⁊ infini- tas pōt pluribus creationibus. ⁊ per ꝯñs īfi- nitas pōt vna creatione. tamen non poteſt ī finitas Cathegorematice. Naꝫ quibuſcūqꝫ finitis datis illas pōt vna creatione ſicut il- las pōt pluribus creationibus: nec tamē po teſt oīa illa pluribus creationibꝰ de ſenſu cō poſito nec pōt infinita cathegorematice plu ribus productionibus: ⁊ ita non poteſt oīa illa nec poteſt infinita vna creatione. non ſe quitur ꝑ illa infinita poteſt pluribus creatio nibus. ꝑ pōt vnam infinitam vna creatione q: illa infinita ſunt finita. Sincathategore- matice ⁊ ideo non eſt ſtandum ad aliquam nec ad infinitam nec ad ſupremā: ⁊ ſemp̄ in infinitū pōt procedi ſꝫ nō poteſt pcedi in īfi nitum. ⁊ ſic debet ītelligi illa propoſitio phī 3°. phyſi. ca°. đ īfinito ꝙ q̄ᵐ pōt eē tātū pōt eē de ſenſu diuiſo: ſꝫ non pōt eſſe tantū quan tum pōt eſſe de ſenſu cōpoſito: q: tunc debet poni in eſſe: ⁊ tunc ſequiť ꝙ tantum erit q̄tū poterit eſſe qđ ē impoſſibile. ⁊ ideo dicatur ꝙ q̄tum conuenit eſſe in potentia. i. q̄tum pōt eſſe tantum conuenit eſſe in actu vel actuali- ter: vel poteſt eſſe de ſenſu diuiſo ſꝫ nō de ſen ſu compoſito. ſ. tantum conuenit eſſe in actu vel actualiter q̄tum cōuenit eſſe in actu. i. q̄- tum pōt eſſe vel poteſt actualiter vel in actu eſſe: q: ſic debet poni in eſſe: ⁊ ſic vt ſupra tā tum erit q̄tum poterit eſſe qđ falſum. Et ſi dicatur vlterius ad argumentum principale ſupra ꝙ res non poteſt intelligi niſi tantū q̄

tum eſt ſua natura· ⁊ ſic non poterit intelligi
infinite a deo; dico ꝙ aliud ē loqui de modo
intelligendi verbaliter ⁊ de intelligibilitate
nominali vt ſupꝛa ex ꝑte rei intellecte ita ꝙ i
finite intelligit rē finitam ⁊ eſſe finitaꝫ. ⁊ n̄
infinitam ⁊c̄· Und̄ cū intellectio ſit īfinita ⁊
neceſſario tranſeat circa oīa itellecta neceſſa
rio infinite tranſit circa talia· non ſic volitio
que circa illa cōtingent̄ tranſit. 2ᵒ. pꝛincipa
liter arguitur ſic: deus eſt ſūme b̄tūſ. ḡ habet
ſummū modū beatitudinis. ẜ beatitudo cōſi
ſtit ī intellectu vel voluntate vt ō· Sꝫ nō po
teſt haberi ſūma beatitudo a ſūmo niſi ſūme
habeat illud: aliter eēt īperfectū. ḡ non habꝫ
intellecitonē ⁊ volitioneꝫ accidentaleꝫ: q: lꝫ
mediantibꝰ illis hēret ſūmū non tamē habe
ret ſūme vt dictum eſt ſupꝛa. hoc argumētuꝫ
eſt magis cōfirmatio ꝓmi: ⁊ non probat ni
ſi de actu reſpectu intrinſeci. 3ᵒ. arguitur ſic.
Deus pōt aliquid īmediate cāre vt tu credis
pꝛobare ſcote: ⁊ ego infra credo pꝛobare ⁊ ꝑ
te ſcote in pꝛima. q· quarti vt dictū eſt ſupꝛa.
Pꝛobas ꝙ intelligē͂tie nō poſſūt cauſare niſi
per intellectum. ⁊ voluntateꝫ ſiue ꝑ intellectō
nem ⁊ volitionem: ⁊ ſi illa ſint accidens non
poterunt cauſare ſubſtantiam· ḡ ſi deus po/
teſt cauſare ſubſtantiam: ſua intellectio ⁊ vo
litio erit ſb̄a. ⁊ cum talis volitio ⁊ intellectio
ſit talis creature q: per volitioneꝫ per quam
vult illam creaturaꝫ eſſe creat illam· ⁊ ita pꝛe
ſupponitur intellectio. de illa ḡ volitio ⁊ in/
tellectio talis creature ſunt ſb̄e. ⁊ ſi actus ali/
cuius ad extra eſt ſubſtantia cū non ſit ma/
ior ratio de vno ꝙ̄ de alio oēs illi actus erūt
ſubſtantia. ⁊ non intelligit per ſubſtantiā ex̄
ſe que eſt ipſo īperfectior; q: bene vileſceret;
q: imꝑfectius eſt intelligere per aliud ex̄ ſe ꝙ̄
intelligere aliud ex̄ ſe; tū q: ꝑꝑ pꝛedicta con/
tra ſcotum de intellectiōe nō eſt pꝛobatuꝫ ꝙ
ītellectione ꝓducat lꝫ intelligendo pꝛoduce/
ret· Jdeo pꝛo cōfirmatiōe iſtius argumenti
dicas qꝺ pꝛobabit̄ infra: ꝙ deus libere ⁊ cō/
tingenter ꝓducit creaturas. ḡ volendo ꝓdu
cit: q: libertas ē in actu voluntatis. qn̄ actuſ
nō eſt elicitus: ita ꝙ nulla ſit libertas ad eli/
cienduꝫ actum voluntatis. ⁊ tūc libertas eſt
qn̄ actus libere ⁊ contingenter tranſit ſuper
hoc vel illud. ⁊ ideo ſi aliquid cōtingenter ꝓ
ducit actu voluntatis. ⁊ volendo pꝛoducit. ⁊
tunc bene ſtat argumētū. ḡ ille actus mediā/
te quo ꝓducit ſubſtantiaꝫ nō eſt accidens: ⁊
tunc tanto magis actus ītellectuſ vt dicit ſco
tus q: pꝛeſuppōit illud ⁊c̄· 4ᵒ. arguit̄ ſic. Deꝰ
eſt infinitus in ꝑfectione; ḡ nullā īperfectio/
nem h̄et; q: infinita ꝑfectio tollit oēm īper/
fectioneꝫ. infinito aūt nihil perfectiꝰ ẜ ꝙ ha
beret accidens in ſe ⁊ potētiam receptiuā nō
ita perfectuꝫ videt̄ ſicut ꝙ nihil hoꝝ h̄et poſ
ſet etiā reduci ad hoc argumentū de actu pu
ro ⁊ ſimpliciſſimo: ẜ dimittatur pꝛo nūc. 5ᵒ.
arguitur ſic. Deus poteſt aliquid immediate
creare· ḡ aliq̄d īmediate anihilare· ⁊ ſi pt̄ ani
hilare ſb̄am; tāto magis accidens: ⁊ melius
vt pꝛobabit̄ infra· Deus oīa contingenter cō
ſeruat. ḡ illum actuꝫ poterit anihilare ⁊ non
conſeruare· ḡ poterit facere ſe non eē beatum
⁊ ita nulli potentem; ⁊ alia multa inconue/
nientia. 6ᵒ. arguitur ſic; iſtud accidens neceſ
ſario eſt nature poſſibilis. ⁊ tanto magis cuꝫ
accidentis eſſe ſit ieſſe; nam nulluꝫ accidens
eſt natura neceſſariuꝫ vt pꝫ· ḡ deuſ nō neceſſa
rio eēt beatus nec neceſſario itelligeret iſta q̄
intelligit extrinſece; ḡ fieret nulli ſciēs aliqn̄
vl̄ ſaltē poſſꝫ fieri ⁊ mutaret̄. 7ᵒ. arguitur ſic
Capio· a· accidens in deo; aut igit̄ ē cauſatū
ab extrinſeco; ⁊ tūc ſequitur ꝙ deus h̄et ſuā
beatitudinē intrinſece vel actum beatitudis
ab extrinſeco; ⁊ ſic non eſt ex ſe ꝑfectuꝫ ⁊ cō/
tra ariſtoteleꝫ· 12ᵒ. metaphyſice expꝛeſſe; ſi
vero habet ab intrinſeco tūc ſequitur ꝙ deꝰ
non poteſt eē ꝑfectus ſimpliciter niſi cauſet
effectum quo hito ſit ꝑfectus ſimpliciter: nā
nihil vocatur ſimpl̄r ꝑfectuꝫ cui aliquid req̄
ritur addi vt ſit ſimpl̄r ꝑfectum. ſicut nihil ē
infinitum cui requiritur aliquid addi vt ſit ī
finitum· Q̄uero igitur vtrum iſte effectuſ ac
cidētalis ſit ꝓductus intrinſece vt perfectuꝫ
ſimpliciter habeat aliquid perfectionis ſiue
accidentalis ſiue eſſentialis ſiue non; ſi ſic ḡ
ꝓmuꝫ nō erat ꝑfectum ſimpl̄r. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝓmuꝫ
non poteſt eſſe ꝑfectuꝫ ſimpliciter niſi ꝓduca
tur aliquis effectꝰ imꝑfectus ab ipō median
te quo ſit ꝑfectuꝫ ſimpl̄r: ⁊ ꝯn̄s eſt falſum q:
continet in ſe virtualiter ⁊ eminenter totam
perfectionē illiꝰ effectꝰ ẜm oēm ſuam ratio/
nem formaleꝫ· Patet: q: pꝛoducit illud ime/
diate ⁊ totaliter· nobilius autē eſt ⁊ perfectiꝰ
ī cauſa equiuoca ꝙ̄ vniuoca. ḡ ꝑfectiꝰ eſt ī dō
ꝙ̄ ī ſe ipō formal̄r· ḡ non īdiget illo· ⁊ ſi indi/
get tanꝙ̄ quo poſſit operari nō eſt ꝑfectū ſim
pliciter. Et ſi dicat̄ ꝙ ſb̄a ꝯtinet eminent̄ ac/
cidens· ⁊ tamē recipit illud aliqn̄: ⁊ indiget
illo vt operet̄. dico ꝙ illud concludit pꝛimo
illam ſubſtantiā eē imperfectam· 2ᵒ. dico ꝙ
non continet illud ẜm oēm ſuam rationē foꝛ
maleꝫ; vt hec ē diſtincta ⁊c̄. ab alio vt dictū
eſt ſupꝛa q: tunc eſſet infinita· ⁊ iō nulla ſb̄a
poteſt ꝓducere aliq̄d īmediate· ⁊ totaliter tā

ꝙ cauſa totalis quia requiritur cā vlīsois. ſi
ḡ dicatur ꝙ ꝓducit illum effectuꝫ non ꝑꝑ ali
quaꝫ eius ꝑfectionem; ꝫ ex plenitudine per/
fectionis. Contra aliud ē loqui d̄ ꝓductione
intrinſeca ⁊ extrinſeca. extrīſece. n. ꝓducit ex
plenitudine ꝑfectionis; ꝫ intrinſece producē
aliam nām; ⁊ non requiratur ad aliqualem
eiuſ ꝑfectioneꝫ uidet̄ fruſtra; q: ſic poterat ꝓ
ducere extrinſece. vñ eſt ſciendum ꝙ produ/
ctio intrinſeca diuina cōcedit̄ non q: ſibi acq̄
rat aliquid ꝑfectionis; ꝫ vt illa natura cōicet̄
pluribus; q: nā de ſe eſt cōicabilis; ⁊ cōicari
ſine diuiſione dicit ꝑfectionē. nō eſt ḡ datuꝫ
principiuꝫ productiuuꝫ intrinſece vt produ/
cat ſibi nouā ꝑfectionē; ꝫ vt eandem naturā
cōicet pluribus ſuppoſitiſ; ⁊ extrinſece ex ple
nitudine ꝑfectionis vt producat plures nās.
nullam ḡ naturā producit intrinſece; q: nul
la natura indiget. ⁊ iō ꝓmus terminus pro/
ductiōis vt alibi declaraui rñdendo Scoto
⁊ alijs eſt relatio que nullam dicit ꝑfectionē
⁊ iō cū perfectio ſit in natura nō erit i ratiōe
ſuppoſitali; ⁊ iō terminus productiōis erit
ratio ſuppoſitalis. que eſt relatio nullā dicēs
derfectiōeꝫ mediāte qua nā dicens ꝑfectionē
cōicetur; ⁊ ideo itrinſece nihil finituꝫ ⁊ infi
nitum pōt eſſe terminus ꝓductiōis; extrinſe
ce v̄o finitum; ⁊ iō ifinitum. ſ. ipſa perfectio
que ē eſſentia ſola nō poteſt eſſe terminuſ ꝓ
ductiōis; ꝫ bñ cōicationis vt alibi diſtinxi.
ꝙ vero non dicit ꝑfectionē nec iperfectioneꝫ
necꝫ ſuſceptiuuꝫ perfectiōis; ꝫ idem realiter
perfectiſſimo pōt eſſe termin⁹ ꝓductionis in
trinſece; ꝙ vero non dicit ꝑfectionē nec iper
fectioneꝫ ⁊ eſt ſuſceptiuuꝫ perfectionis. ⁊ eſt
idem realiter ꝑfectiſſimo non pōt eſſe termi/
nus ꝓductionis nec ꝓmus termin⁹ cōicatio/
nis; ꝫ bene ſecūdari⁹; q: mediāte eēntia cōi/
catur a qua accipit ꝑfectionem ifinitateꝫ ⁊ ſpe
cificat̄ vel quaſi ita ꝙ eſſentia ꝓmo cōicatur;
⁊ ꝑ ꝯñs illa ſecūdario. ⁊ q: eſſentia eſt ipſa ꝑ
fectio ⁊ intellectio ⁊ volitio ſuſceptiue ꝑfectō
nis. idō iſta ſunt ꝓncipia ꝓductiua; ꝫ eēntia
ꝓncipalius illa minus ꝓncipaliter. ⁊ eſſntia
mediante illa imediate. ⁊ eſſentia ⁊ itellectio
ſunt propria tanꝙ principium i productione
verbi; ⁊ ita eſſentia ⁊ volitio in productione
ſpūs ſci. ⁊ quia itellectio ⁊ volitio que cōcur/
runt imediate non dicūt ꝑfectionem nec iꝑ/
fectionē; ideo termin⁹ ꝓductioniſ non dicit
ꝑfectionē nec iꝑfectionē. ⁊ q: eēntia q̄ dicit ꝑ
fectionē ifinitaꝫ cōcurrit mediate. idō termi
nus cōicationis q̄ preſupponit t̄minuꝫ ꝓdu/
ctionis ē ꝑfectionis ifinite; ⁊ q: tam eſſentia

q̄ dicit perfectioneꝫ infinitā. ⁊ attributū qd̄
non dicit ꝑfectionē finitam nec ifinitaꝫ con/
currunt ſimul tanꝙ vnuꝫ principiū; idō ſup
poſituꝫ productū tanꝙ totalis terminus eſt
infinituꝫ includēs ꝑfectionem ifinitaꝫ ⁊ reꝫ
que non dicit ꝑfectionē infinitam nec finitā.
Sunt ḡ iſta ſex ꝑ ordinem vt alibi ꝓbaui. ⁊
non plura. ſ. ipa eſſentia q̄ ſola ē perfectio ſim
pliciter; ⁊ ideo vna ſola. 2ᵒ. ſunt ibi itellectō
⁊ volitio que non dicūt ꝑfectionē nec iperfe/
ctioneꝫ; tñ q: ſunt ſuſceptiua ꝑfectionis ma/
ior eſt numerus ꝙ deitatis; q: ſunt duo illa
ſola vna ꝑꝑ ei⁹ ꝑfectionem. ꝙto. n. magis re/
cedit̄ a perfectione tāto magis auget̄ nume/
rus. iō. 3ᵒ. ſunt ille tres relationes que non di
cunt ꝑfectionem nec iperfectiōeꝫ nec ſuſcepti/
ue ꝑfectionis; tñ ſunt idē ꝑfectiſſimo; ⁊ ideo
ſunt tres ⁊ ſic magis auct⁹ numerus; ⁊ ſic ha
bemus numeꝝ ſenariū qui ſm ꝓhos eſt ꝓm⁹
numeruſ ꝑfect⁹; q̄ reſultat ex ſuis ꝑtib⁹ aliq̄/
tis. ⁊ i ipſo eſt ꝓncipium numeri. ſ. vnitas ⁊
ꝓmus numerus. ſ. duo. ⁊ ꝓmus numerus q̄
vocat̄ ois ſm Ariſt. de celo. Terminus vero
extrinſecus q: includit ꝑfectioneꝫ ⁊ imper/
fectionem. io poteſt eſſe infinitoꝝ; ⁊ ideo nō
eſt numerus limitat⁹. ⁊ talia non poſſunt re/
periri in deo; ꝫ ſolū ꝓma vt dictum eſt ⁊ iſta
res eſt mirabiliſſima ⁊ excelſa ſuꝑ oīa. vide
ꝓbata alibi. Et etiam alia ratio ꝓncipalis;
q: infra probabimus ꝙ nihil ex̄ nām dei pōt
eſſe ꝓductuꝫ ab eterno; ꝫ ſi illa intellectio eēt
accidens; eēt ꝓducta ab eterno. alit̄ deus ali
qñ non itelligeret. accidēs aūt neceſſario eſt
productum ab alio intellecto ꝙ de⁹ itelligat
itrinſece ⁊ velit. ⁊ ꝙ ſua itellectio ⁊ volitio ſit
ſua ſb̄a. oꝫ videre circa qd̄ eſt. ſ. ſi ſoluꝫ circa
ſe aut etiā ex̄ ſe. ⁊ circa infinita ex̄ ſe; de circa
ſe nō oꝫ aliud dicere; ⁊ iō ē veniēdū ſi cogno
ſcit aliq̄d ex̄ ſe. ⁊ arguit̄ ꝓmo ꝙ ſic iſto modo
de⁹ cognoſcit ſe ꝑfectiſſime. ḡ ꝑfectiſſime hāc
ſb̄aꝫ ſe demōſtrato ḡ ſb̄am; tenet ꝯña q: ipoſ
ſibile eſt intelligere hāc ſb̄aꝫ ⁊ non ſb̄aꝫ. Uñ
arguit̄ ſic; hec ē ſubſtātia. ḡ ē ſb̄a iſta ꝯña ē
bona ⁊ cognita eē bona ⁊ aūcedēs eſt cogni
tum. ḡ cōſequēs ē cognituꝫ; ꝫ conſequēs eſt
terminus i cōi accept⁹. ḡ cognoſcit ſubſtātiā
i cōi; ꝫ nihil cognoſcit niſi ꝑfectiſſime; ꝫ nō
poteſt cognoſci ſubſtātia i cōi ꝑfectiſſime ni/
ſi cognoſcat̄ ꝙ eſt diuiſibilis i ſubſtātiaꝫ cor
poreā ⁊ icorpoream. ḡ cognoſcit ſubſtātiam
corporeā q̄ neceſſario ē extrinſeca ſibi ſiue co
gnoſcat i cōfuſo qd̄ eſt magis iꝑfectum ſiue i
ꝑticulari. ⁊ ita dico de ente finito ⁊ ifinito ḡ
cognoſcit finitū vt d̄. Et ſi dicat̄ ꝙ ſubſtan/

tiã cognoſcit ⁊ ñ cognoſcit ſbam· Contra q:
cognito vno perfectiſſime neceſſario cogno/
ſcit ꝙcquid ſequit ad eũ; ʒ ſequit: eſt hec ſba
ğ ſubſtãtia: ⁊ concept⁹ vni⁹ non eſt alterius:
aliter eẽt arguere ab eodẽ ad ideʒ· ⁊ non ab i
feriori ad ſuuʒ ſupi⁹ ğ aliquid icludit ꝯñs vl
de alio ꝑdicat ꝯñs de quo nõ añcedẽs· hẽt ğ
cognitionẽ ꝑfectiſſimã iſtius cõceptus cõis lʒ
non hẽat ꝯceptuʒ cõem ⁊ ita dicat de ente.ſ.
deus ẽ ens·tñ nota ꝙ lʒ deus cognoſcat diſ/
curſuʒ non cognoſcit diſcurrẽdo. Uñ ẽ ſciẽ
dum vt alibi dixi ꝙ de⁹ cognoſcit oẽʒ moduʒ
ʒ non oĩ mõ: ⁊ moduʒ quo cognoſco cogno/
ſcit: ʒ non mõ quo cognoſco. ego.n.cogſco
conceptum ſbe ʒ ꝑ conceptũ cõem: deus aũt
ꝑ eſſentiã· Nota tñ ne ponas vlia ex ꝑte rei
ꝙ iſte ẽmin⁹ hõ non ſignificat hominẽ cõeʒ
⁊ non ſignificat hoĩeʒ vleʒ; ʒ vliter ⁊ modo
vli ʒ modo cõi ⁊ ideo de⁹ intelligit iſtũ mo/
dum cõem ſignificãdi ⁊ non ſubſtãtiã cõem.
ego ṽo itelligo iſtũ moduʒ cõem ⁊ iſto mo/
do cõi ⁊ intelligo ſubſtantiã i cõmuni.ſ.non
itelligendo iſtã vel illã: ⁊ ideo hẽo conceptũ
cõem tamẽ non itelligo ſubſtãtiam comunẽ
deus aũt ſic non itelligit: ʒ bene itelligit illũ
modũ: ʒ non illo modo ⁊ iõo non itelligit
ſubſtantiã ꝙ hẽat conceptũ cõem ⁊ non ꝑti/
cularem: tamẽ itelligit quid eſt iſte conceptus
cõis ſubſtãtie ⁊ ꝗd eſt hẽre talẽ conceptũ cõ
munẽ ⁊ quid ẽ intelligere in cõmuni. tñ non
intelligit in cõi: q: talis concept⁹ eſt iperfect⁹
vt dicit auẽ.12°.metaphyſice cõmẽto·51°.nõ
conſiderat ergo de⁹ ſubſtãtiã hoĩs abſtractã
q: non daẽ nec abſtracte tñ intelligit ꝙ ho/
mo intelligit illã abſtracte ⁊ intelligit ꝗd eſt
intelligere ꝗditatem non intelligẽdo ſua ſin
gularia ⁊ quid ẽ itelligere abſtracte· non tñ i
telligit abſtracte q: non intelligit ſine idiui/
duis nec abſtrahẽdo ab indiuiduis· ⁊ ſi dicat
deus in priori nature itelligit ꝗditatẽ homi/
nis ante ſortem vel platonẽ: ſʒ ſic intellige/
re eſt intelligẽ abſtracte vl dabit quiditas ex
ꝑte rei ne intellectus ſit falſus· ğ ⁊c. Dicendũ
ꝓ ꝙ ꝑꝑ hoc argumẽtuʒ non gaudeãt realiſte
ꝓ q: auẽ.12°.metaphyſice cõmẽto.51°.hẽt ꝓ
inconueniẽti ꝙ de⁹ intelligat incõfuſo ⁊ non
ſolum ꝑ conceptũ cõmunẽ.2°.q: idẽ ſequitur
contra eos ſi petam de indiuiduo vel ſingula
ri vt dicẽdo de⁹ prius itelligit rationem indi
uidui vel idiuiduuʒ prius ꝙ̃ h indiuiduuʒ ⁊
ita ſingulare· ⁊ tunc ꝗ̃ram cũ prius natura in
telligat indiuiduuʒ ꝙ̃ hoc indiuiduũ· ğ dabi
tur indiuiduuʒ vle ex natura rei: vel intelli/
git abſtracte ⁊ tamẽ indiuiduũ ⁊ ſingulare ğ

ſunt ẽe itentionis ⁊ vt ſatis declarat Scot⁹
in ꝓmo cõtra guaruʒ. ⁊ ego credo ſatis ꝓbaſ
ſe contra Franciſcũ· Dico ğ reſpondẽdo pro
ipſis ⁊ pro me. qñ aliqua ſunt ex natura rei ⁊
inter ipſa ẽ ordo tũc vnũ poteſt pri⁹ nã intel
ligi reliquo: ſʒ quãdo non ſũt i re: ſʒ ſoluʒ ex
ꝑte cõſiderationis non oʒ ꝙ illud qð ẽ prius
tanꝙ̃ ex ſubſiſtendi conſequẽtia ſiue aliꝗ̃ rea
litate correſpondẽte niſi tanꝙ̃ i alio inferio/
ri ꝙ prius intelligat ab itellectu ꝑfecto in cõi
vel cõe ꝙ̃ ipſum ſingulare ſub ipſo· ⁊ ſi dicat
non ne ex nã rei pri⁹ eſt hõ ꝙ̃ hic homo: dico
ꝙ ſolum modo conſequẽtie ẽ hoc ver·ſ. ſor/
tes eſt· ğ homo ẽ ⁊ non econuerſo ⁊ eſt ẽt ex
natura rei q: põt inueniri in alio indiuiduo
ſingularit contẽto ſub ipo tamẽ nã cõmunis
non ẽ ex nã rei ante ſingularia: ſʒ ſolum eſt
ex modo cognoſcẽdi in intellectu iꝑfecto· di
co ğ ꝙ de⁹ non intelligit in vli neqʒ vlr. ſʒ be/
ne intelligit illũ modũ intelligẽdi vlr ꝗ fit ꝑ
conceptũ vlr repſentãtẽ ⁊ ſic intellectũ vt ſic
ſcilicet vt vlr intellectũ ẽ ens rationis· lʒ mo
dus intelligẽdi ⁊ ille concept⁹ vniuerſalit rep
ſentãs ſit ꝗd reale ſingulare. Uide ꝗd dixi a
libi: ⁊ quõ ꝗditas ꝗ in cõi conſiderat ẽ real
ſʒ vt in cõmuni conſiderat ẽ ens rationis ⁊
ideo lʒ de⁹ intelligat illud ens rationis non
ſequit ꝙ ſibi aliꝗd correſpondeat ex ꝑte rei
lʒ correſponderet rei ꝗ i cõmuni conſiderat ⁊
eẽt ſinglare: ſʒ non vt in cõmuni· ⁊ ideo ẽm
auẽ. vniuerſale aut nihil ẽ aut poſteri⁹. Deus
ğ non intelligit vlr nec ꝗditatem vlem· lʒ in
telligat illã vlitatem ꝗ ẽ ens rationis. aliud
ğ eſt dicere intelligo impfecte ⁊ intelligo imꝑ
fectionẽ· intelligit ğ de⁹ iſtum modũ itelligẽ
di impfectũ ſʒ ꝑfecte: ⁊ ꝑ conſequẽs non itel
ligit ꝗditatẽ abſtrahẽ⁹ ab indiuiduis nec ꝗ
ditatẽ non intelligẽdo indiuidua: q: hoc eſ/
ſet in confuſo· ⁊ dic impfectione ẽm. auẽ· vt
ſupra. Et ꝑ hoc pʒ reſponſio ad argᵐ. ſcoti
ꝯ henricũ in.q· de veſtigio vbi dicit humani
tas inꝙ̃tuʒ humanitas aut hẽt tñ ꝗd nõis
aut quid rei quod repugnat figmẽtis· ſi pmo
modo ğ de humanitate inꝙ̃tũ humanitas ñ
plus ẽ ſciẽtia ꝙ̃ ſi eſſet de figmẽtis· ſi ṽo hũa
nitas inꝙ̃tũ hũanitas habet ꝗd rei qð repu
gnat figmẽtis· ğ ⁊c· lʒ·n. hoc argᵐ· inꝙ̃tum
arguit de eſſe rato vt dicit reſpectuʒ bonũ ſit
ꝯ henricum: q: illa opinio falſa: tñ vt poteſt
reduci ad ꝓbandum ꝗditates ex ꝑte rei· dico
ꝙ lʒ humanitas inꝙ̃tuʒ humanitas abſtra
hat a ſuppoſito: tamen non abſtrahit ab in
diuiduo lʒ ab iſto vl ab illo abſtrahat. ⁊ iõo
non ẽ figmentũ; ſʒ dico humanitas vt in cõ

muni conſiderata ſic eſt ens rationis: tamē
hūanitas q̄ in cōi conſideraṫ eſt ens reale: ſꝫ
non vt in cō· vide alibi. Uiō ꝑ ꝑꝑ iſta q̄ dixi
in·q. de imortalitate aie diuerſis cognitioni/
bus aſcendēdo i formis. ꝛ ꝙ cognoſcere mā
lia non eſt vile: ſꝫ cogſcere mālıter· ꝛ alia ob
iecto vide ibi aſcendendo· Item arguıṫ ſic. ꝛ
eſt argᵐ· ad qđ aue. vult reſpondere. Deꝰ eſt
finis oīum. ꝛ ꝯſuat omnia ꝛ ab ipo depen/
dent omnia. ꝑ ſi ꝑfectiſſime cogſcit ſuā eſſen
tiā cogſcet ħ omnia: nec valet dicē ꝙ cogno
ſcit in confuſo: q: talis notitia ē impfecta vt
bñ dic aue. ꝛ p̄terea ſi cognoſceret inconfuſo
omnino cogſceret rationē impfectionis i ſe·
Aue. aūt vult rñdere cōmento preallegato ꝛ
adducit Themiſtiū q̄ſi facientꝫ hoc argᵐ.
Uñ dic ꝙ deꝰ intelligit omnia ex q̄ intelli/
git ſe eſſe ꝑncipiū eoꝝ· Sequiṫ rñdēdo ꝛ oīa
iſta ſūt eiꝰ q̄ non intelligit demonſtrationes
Ariſt. Dat āt reſponſionē q̄rūdam dicentiū
ꝙ deꝰ fecit oīa que ſūt hic ſcia vl̄i nō ſcia par
ticulari· Reſpōdet vo ipſe: ꝛ veritas ē ꝙ pri
mū ſcit oīa ſm ꝙ ſcit ſe tantū ſcia ineſſe qđ ē
cā eoꝝ eē. Uerbi grā qui ſcit calorē ignis tan
tū nō diciṫ neſcire nāꝫ caloris exiſtentis in
reliq̄s calidis: ſꝫ iſte ē ille q̄ ſcit nām caloris
ſm ꝙ ē calor. ꝛ ſimil'r ꝑmꝰ ſcit nāꝫ entis i eo
ꝙ ē ens ſimpl'r qđ ē ipſuꝫ: ꝛ iōħ nomē ſcia
equiuoce diciṫ de ſcia ſua ꝛ nr̄a. ſua. n. ſcia eſt
cā entis: ens autē eſt cā noſtre ſcie ꝛc. Uult
ꝑ dicere q: cognoſcit ens ſimpl'r. ſ. ſe ꝙ ens ē
cā oīuꝫ reꝝ iō diciṫ cogſcere oēs res· ꝛ iō ſua
ſcia cāt oīa entia. i. ens cognitū ab ipſo qđ ē
ſua ſcia eſt cā oīuꝫ. noſtra vero ſcia cātur ab
ente cognito tanꝙ ab obiecto ꝛc. Sꝫ in veri
tate ꝑꝑ iſta nō fugiet arg .nīuꝫ: q: nemo di
ciṫ ꝑfecte cognoſcere aliq̄d niſi cognoſcat q̄c
quid neceſſario ſequiṫ ad illud ꝛ ꝑ ſe ſiue ꝑ ſi
ue· 2ᵒ. mō· nā ꝑfecte cognito ſbo ꝯgſciṫ paſſio
ꝑ deꝰ nō ꝑfecte cognoſcet ſe niſi cogſcat ſe eē
ꝑmū efficiens ſuo mō ꝛ finē ꝛ cōſeruatorem
ꝛ a quo depēdēt oīa· De cognoſcere aūt i vni
uerſali bñ dicit aue· ibi reprobādo ꝙ deꝰ non
cognoſcit i vl̄i: q: ſua cognitio eēt i potētia
q: q̄ cognoſcit in vl̄i cognoſcit idiuidua que
ſūt in actu i potētia. ſ. ſcit illa in potentia. in
deo aūt nō eſt ſcia in potētia. ꝙ vero dicit ꝙ
nō cognoſcit i ꝑticulari: q: ſūt infinita ħ nō
bñ dicit ꝛ dico ꝙ cognoſcit infinita ſimł tñ
infinitū ut ifinitū ē ignotū accipiēdo. ſ. vnū
poſt aliud: q: ſic nūꝙ veniret ad finꝫ ſimul
tamen pñt itelligi ab intellectu tñ infinito.
Unde ipēmet dicit ꝙ infinitū nō pōt cōpre/
hendi a finito nō derogat ꝑ deo cogſcere vi

le q: non cognoſcit mō vili nec moueṫ a tali
obiecto imediate nec mediate nec terminaṫ
ad illud imediate ſꝫ bene mediate. ꝛ iō ſuū ꝑ/
muꝫ obm̄ ex q̄ oīa intelligit ē ſua eēntia ꝛ ni/
hil aliud lꝫ poſſit tminari mediate ad illud
ꝛ ꝑ hoc pꝫ reſpōſio ad argumēta ipiꝰ ſ cū di
cebaṫ ꝙ intellectū eſt ꝑfectio intelligentis ꝛ
ꝙ hēbit aliū dñꝫ ſupiorꝫ pꝫ. n. ꝙ ħ nō eſt ꝑ
muꝫ intellectū nec mouens illū ſꝫ ipſemet in
virtute cuiꝰ itelligit oīa alia: ꝛ ꝑ hoc pꝫ ad
id ꝙ lꝫ intellectio ſit ſua ꝑfectio: ꝛ illa intel
lectio tmineṫ ad aliud ſua ꝑfectio erit ꝑ aliud
q: ſua itellectio ē ſui ipiꝰ ꝑ ꝛ non ad aliud lꝫ
mediāte illo ſcđario ſit ad aliud: ꝛ ſic lꝫ in/
telligens videaṫ cōſeq̄ intellectū. tñ ꝑmū con
ſecutū eſt ipſa eſſentia: ꝛ ſic nō trāſmutaṫ in
illud ſcđario intellectū nec moueṫ nec mutaṫ
nec patiṫ ſicut accidit in nobis: nec ē ibi ſuc/
ceſſio neqꝫ laſſitudo: neqꝫ obliuiſcentia ſicut
eſt i nobiſ q̄ mouemur imediate a diūſis obie
tis: ꝑ te ipm elicias ratiōes. Itꝫ ad ꝑncipa
le arguiṫ ſic deꝰ cogſcit ꝑfectiſſime ſe eſſe infi/
nituꝫ ipfectiōe. ꝑ cognoſcit in ipo non eſſe i/
ꝑfectionꝫ. ꝑ cogſcit rōꝫ impfectiōis. Item
cognoſcit ſe infinitū. ꝑ nō finituꝫ ꝑ cognoſcit
rationꝫ finitatis. Itꝫ cogſcit infinitatē ſuā
ꝑfectiſſime. ꝑ cognoſcit ꝙ repugnat eſſe aliū
infinitū. ꝛ ꝑ ꝯñs intelligit ꝙ non repugnat
eſſe aliū finitū: ꝛ ita intelligiṫ ꝙ eſt vnꝰ ſoluſ
numero. ꝑ intelligit pluralitatꝫ q̄ dicit imp
fectionꝫ. Itꝫ intelligit ſe eſſe ſūmū bonū. ꝑ
cogſcit nō bonū vel non ſūmū vel maluꝫ: q:
ſm phm. 2ᵒ. de aīa canō eſt rectum ē iudex
ſui ꝛ obliq̄. ꝛ ꝑ ꝯñs etiam intelligit nihil eo
modo q̄ eſt intelligibile. ſ. ens negatū. Item
intelligit ſe intelligere ꝛ eſſe beatū. ꝑ intelli/
git eſſe differentiā aliquo modo ſiue rationiſ
ſiue ex natura rei inter intellectionꝫ ꝛ rē in
tellectam: ſꝫ differentia eſt aliud a ſuo eſſe vł
alia rō. ꝛ ſi dicaṫ ꝙ eſſentiā: q̄ eſt infinita co
gnoſcit ſꝫ non cognoſcit ipſam eſſe infinitaꝫ
nec rationem infinitatis. Contra q: neceſſa
rio ſequiṫ ad ilam vt ſ. ꝛ p̄terea non poterit
reſpondere de poſitiuo reſpectu ꝑuatiui vt ſ.
Item arguiṫ ſic. Deus intelligit ſe eſſe ſūme
beatū: ꝛ tantū beatū q̄ꝫtuꝫ eſt poſſibile. ꝑ in
telligit ſūmitatem beatitudinis. ꝑ intelligit
in ſūmum nam ſi non intelligit ſe in ſummo
eſſe beatum non intelligit ſuam ꝑfectionem.
Item ad eſſentiā beatitudinis ꝑtinet ſecuri
tas licet non quiditatiue tamē ſi nō eſſet ſecu
ritaſ de ſua beatitudine nō eſſet beatꝰ. ꝑ intel
ligit ſe non poſſe nō eſſe beatū. ꝑ intelligit q̄d
eſt eē non beatū. Nunc equū eſt ponere con

cluſionem ſepe promiſſam: que eſt vna de princicipalibus. ſcilicet ꝙ deus poteſt intelligere. ⁊ intelligit actu diſtincto ⁊ neceſſario quodcunq; intelligibile extra ſe prius naturaliter quam illud ſit in ſe. Prima pars ſcilicet ꝙ poſſit cognoſcere quodcunque intelligibile a Scoto probabitur ſic. hoc enim eſt perfectionis in intellectu poſſe diſtincte ⁊ actu cognoſcere quodcunque intelligibile. immo hoc poſſe eſt neceſſarium ad rationem intellectus: quia omnis intellectus eſt totius entis ſumpti communiſſime: vt declabitur diſ. 3. Nullam autē intellectiōem pōt hēre intellect⁹ primi niſi eandem ſibi ex ꝓxima. igit̄ cuiuſlibet intelligibilis hēt intelligere actuale ⁊ diſtinctū: ⁊ h̄ idem ſibi ⁊ ita ſemꝑ ⁊ neceſſario. Scđa ps de ꝑoritate ꝓbat̄ ſic: q: q̇cq̇d eſt idem ſibi: ē neceſſe eſſe ſicut ꝓbatū eſt pri⁹ ſ3 eē alioꝝ a ſe intelligibilium nō ē neceſſe eſſe neceſſe autem eſſe ex ſe ē prius nā oī non neceſſario: ⁊ ita ſemꝑ ⁊ neceſſario alit̄ ꝓbatur ſcilicet iſta ſcđa ps q: eē cuiuſlibet alteri⁹ a ſe dependet ab ipſo vt a cā: ⁊ vt cā eſt alicuius cābilis neceſſario includit̄ cognitio ei⁹ ex ꝑte eē. igit̄ illa cognitio ē prior naturaliter ipſo eē cogniti. Probat itēꝝ ꝑmā ꝑtem iſtius cōcluſionis ſic: q: artifex ꝑfect⁹ diſtincte cognoſcit omne agēdum anteꝙ̄ fiat. aliter non perfecte oparet̄: q: cognitio ē menſura iuxta ꝙ̄ operatur. igit̄ deus ē oīum producibiliū hn̄s notitiam diſtinctam: ⁊ actualem vel ſaltem habitualē priorē eis. ꝯ iſtā rōnē arguit ſco. q: ars vlis ſufficit ad ꝓducēda ſingularia. Hec ſunt que in iſta cōcluſione hic ſcot⁹ dixit. ⁊ miror ꝙ de tanta re tam pauca dixerit ⁊ ꝓbauerit. Dico ḡ ꝙ ſua rō ꝑma nulla ē q: deus non eſt magis ꝑfectus intelligēdo ſuam eſſentiam ſolā: ꝙ̄ intelligēdo ſuam eſſentiā ⁊ oīa alia intelligibilia. pꝫ q: in illo ꝑori eſt perfecte beatus: ⁊ tn̄ non intelligit ꝓ illo priori illa intelligibilia: ⁊ tn̄ tunc ē ꝑfectiſſimus. Diceretq; vlteri⁹ Aue. ꝙ l3 ſit ꝑfectionis i intellectu noſtro poſſibili hēre q̇dcūq; intelligibile hoc ē q: eſt in pura potētia: ⁊ tanꝙ̄ tabula raſa: ⁊ ꝑficitur per illos act⁹. S3 intellectus diuin⁹ qui eſt actualiſſimus: ⁊ non pōt ꝑfici ab alio ⁊ intelligit vno actu neceſſario non tranſeūte: ⁊ habet obm̄ adequatum: ⁊ eſt ip̄m ſolum obm̄ ita ꝑfectiſſimū ſicut ip̄m ⁊ oīa intelligibilia. Ideo nō oꝫ ꝙ itelligat alia: ⁊ tūc vlterius dicat̄ ꝙ ens cōiſſimū ē obm̄ intellectus. vel ip̄m ens q̇d ꝯtinet in ſe formal̄r vel eminēter q̇dcūq; ens ſm̄ ꝓꝑam ꝑfectionem eoꝝ. Si dicatur ꝙ ſcot⁹ loq̇tur ꝙ ꝑfectōis eſt poſſe intelligere ita ꝙ ſi nō poſſꝫ intellige eēt impfect⁹. ſic̄ ſi non poſſet creare. l3 ſua ꝑfectio n̄ ſit in creādo. ⁊ ita nec intelligēdo iſta infinita. l3 eēt impfect⁹ ſi nō poſſet iſta intelligere. Reſponſio diceret pħus ꝙ ſicut intellige iſta iſferiora eēt iꝑfectionis in deo. ita poſſe intelligere: q: ſufficit ꝙ itelligat ꝑfectiſſimū: q̇d includit eminent̄ oīa alia: ⁊ h̄ ſufficit ad obm̄ intellect⁹ ⁊c. ⁊ tūc diceret pħus ꝙ itellige vili⁹ dicit imꝑfectionem: ⁊ ita poſſe ⁊ tūc vltra ſm̄ pħos bn̄ ſufficit ꝙ de⁹ poſſꝫ ꝯcurrere ad oīa ꝓducēdo vel ꝯſeruādo mediate vl̄ immediate: q: eſſe cām vlem ⁊ mediatā magis dicit ꝑfectionē ꝙ̄ imediatā ſm̄ eos: ⁊ iō vt dicā nō contra ſcotū cōcurrere tanꝙ̄ cā vlis vel poſſe concurrere dicit ꝑfectionē vel ſaltem non imꝑfectionē: ſ3 concurrere in cognoſcēdo tanꝙ̄ artifex ſolū in vli bn̄ dicit imꝑfectionē: ⁊ iō pħus bn̄ concedebat ꝙ poſſe ꝯcurrere vl̄r: ⁊ tanꝙ̄ cā mediata ad ꝓductionē bn̄ dicit ꝑfectionē. l3 non imediate ſaltem ad multa: ſ3 intelligere ſiue in ꝑticulari ſiue in vli dicit imꝑfectionem: ⁊ ita poſſe intelligere. l3 intelligat ſe in q̄ intellectiōe oīa intelligibilia eminēter includunt̄. ſcđam autē ꝑtem de ꝑoritate bn̄ probat: alia autem ps de artifice quam reprobat ꝑſuppoſito ꝙ ſit artifex oīum vel poſſit eſſe ꝙ̄tum ex ſe eſt vt ſupra dixi mihi videt̄ bōa q: ſic dicit ariſt. in ꝓhemio metaphyſice diſtinguēdo de hn̄te artem: ⁊ hn̄te expientiā. Vn̄ dicit ꝙ videmus exꝑtos magis proficere ꝙ̄ illos qui hn̄t rationem. i. artem ſine expientia. Unde inquit: cauſa autem eſt: q: experientia quidem ſingularium: cognitio ars vero vniuerſalium. actus aūt ⁊ omnes generatōes circa ſingulare ſunt. non. n. hominem medicus ſanat niſi ſm̄ accidens: ſ3 aut kliam aut Socratem aut aliquid ſic dictoꝝ: cui eſſe hominem accidit. ſi igitur ſine experimento quis rationem habeat ⁊ vniuerſale quidem cognoſcat: in hoc autem ſingulare ignoret multociens quidem curatione peccabit: ſingulare namq; magis curabile eſt ⁊c. Ex dictis ergo phyloſophi apparet ꝙ artifex poteſt errare. ⁊ ideo quia expertus habet cognitionem multorum ſingularium non ſic artifex. ideo in agendo minus peccat: ⁊ ideo ſi nullum d3 her eſſe peccatum in agendo oportet habere cognitionem perfectiſſimam omnium ſingularium ab ipſo producendorum: ita ꝙ iſte textus eſt contra illam obiectionem: tamen vt dixi preſuppōit ꝙ ſit artifex omnium et cetera. Dimiſſis ergo iſtis probemus etiam nos iſtam concluſionem ſic. Deus cogno-

ſcit aliquid extra ſe diſtincte·ꝫ cognoſcit oīa
diſtincta: antecedēs ē ꝓbatū ī alia cōcluſiōe.
ꝓbatur cōſequētia; nulla ē cognitio in deo:
ſiue act⁹ intellect⁹ q̄ nō ſit ſubſtātia. pꝫ per ꝑ-
dicta ⁊ oē intelligibile extra deū ē imꝑfecti⁹
deo. ergo ſi ille act⁹ intellect⁹ q̄ ē eius ſb̄a pōt
repn̄tare vel necēario repſentat aliq̄d ex̄ ſb̄ ꝓ-
pria rōne: cū nō ſit maior rō de vno ꝙ̄ de a°:
q̄a oīa inferiora ipo in infinitū: ⁊ nihil hoꝝ
intra ſe recipit: nec eorū ſpēs nec fantaſma-
ta nec cognitiōes. ꝫ aut nullū hoꝝ intelliget
aut oīa intelliget: ꝫ aliquid hoꝝ intelligit
ꝑ predicta. ergo omnia intelligit. 2° ꝑncipa-
liter arguit̄ ſic: Deus cōtinet omīa eminēter
ſm̄ quālibet ꝑfectionē eoꝝ ⁊ ſcd̄m rōnē pro
priam vt diſtinguit̄ ab alio: patuit ſupra: ⁊
⁊ pꝫ: quia ens infinitū ſimplicit̄ cōtinet oēꝫ
ꝑfectione eminētiſſime. aliter nō eēt infinitū
Probat̄: q̄a ꝙ cōtineret illa eminētiſſime ſe
cūdum rōnes ꝓpas nō dico fo2aliter: q̄a im
plicat; illud tale eēt ꝑfectius illo ꝙ nō cōtine
ret eminēter. ergo cū cognoſcat ſuā eſſentiaꝫ
ꝑfectiſſime cognoſcet oīa illa: ⁊ maxime va-
let argumētū poſito ꝙ aliq̄d ex̄ ꝯgnoſcat. ſcꝫ
ꝫ cognitio oīs in eo ſit ſb̄a ſua: necēario co-
gnitio iſtoꝝ erit ibi. ⁊ iſtud argumētū non
vadit vt vult Scot⁹: ꝙ de⁹ intelligat omīa:
q̄a intelligē dicit ꝑfectionē: ꝫ ecōuerſo: quia
deus ē ꝑfectiſſimus: iō necēario hēt cognitio
nē oīum: ⁊ nō q̄a intelligit omīa hēt maio-
rē ꝑfectionē. Unde videte mirabiliter cōſe-
quēter ad dicta ſupra de ꝓductiōe extrinſeca
Dicebam⁹. n. ꝙ res ꝓducte nihil addebāt ꝑfe
ctiōis: ita ꝙ ipe cū deo nō erāt ꝑfectiores q̄
ꝫ agebat ex plenitudine ꝑfectiōis volūtarie.
Hic ṽo de⁹ ꝑꝑ intelligere omnia extrinſeca ⁊
ſe deū nō eſt magis ꝑfect⁹ nec beat⁹ ꝙ̄ ꝑꝑ itel-
ligere: ꝫ ex plenitudīe perfectiōis ſui obiecti
hēt nō volūtarie vt p̄u⁹: ꝫ neceſſario vt itel
ligat oīa. Unde ſicut ſi nō poſſet ꝓducere oīa
nō eēt ꝑfectiſſimus ⁊ potētiſſimus: tamē ꝑꝑ
ꝓducē nō acq̄rit ſibi nec in nā maiorē ꝑfectiō
nem: ita hic ſi deus nō poſſet cognoſcere oīa
⁊ nō ꝯgnoſcēt nō eēt ꝑfectiſſim⁹ ⁊ beatiſſim⁹
tamē cog̃ſcē oīa alia a ſe nō ipm ꝑfectiorem:
nec beatiorē facit ꝙ̄ ſi ſe ſolū intelligēt. ⁊ iō
nō ē arguēdū vt arguit Sco. q̄a q̄ocunq̄ꝫ in
tellige dicit ꝑfectionē. ꝫ ē ponēdū in deo. 3°.
arguit̄ ſic. De⁹ intelligit aliq̄d ex̄ ſe: puta hoc
ens: ⁊ nō pōt intelligē vl̄ ad illud: puta ens
. ſ. cōceptu cōi. q̄a hoc ꝑ te auer. ē incōueniēs
q2 dicit imꝑfectionē in deo: q̄a tūc aliq̄ que
ſunt in actu itelligēt ſcia in potētia: vel ſcia
potētiali. ꝫ cū tu ⁊ ipe de⁹ itelligatis hoc in

diuiduū. ⁊ tu auer. vltra hoc intelligas alia ī
diuidua ⁊ infinita eiuſdē ſpēi: vel ſb̄ cōceptu
entis vel ſb̄e vel accidētis in potētia: ⁊ deus
nō intelligat de hac ſpē hoc indiuiduū vel
iſta duo vel tria: ⁊ tu vltra hoc infinita ī po
tētia: ergo de iſta ſpē vel de ente plura intel
ligis ꝙ̄ deus. Et ſi dicat̄ ꝙ intelligere in po
tētia ē iꝑfectionis. ideo melius eſt ponere ꝙ
nō intelligat ꝙ̄ intelligat. Illo mō dico ꝙ ꝫ
verū ē. ⁊ iō ꝙ̄ ꝑmū concedis ꝙ de⁹ cognoſcit
aliq̄d cōtētū ſb̄ ente vel ſb̄ aliq̄ cōceptu ſpēi:
necēariū ē te cōcedē ꝙ actu diſtincte cog̃ſcat
oīa illa indiuidua infinita q̄ poſſūt eē in illa
ſpē. ne tu plura itelligas ꝙ̄ de⁹. ⁊ iō ſi tu hēs
modū imꝑfectū cōcipiēdi plura ⁊ infinita oꝫ
tribuere deo modū concipiēdi illa infinita q̄
nō dicat imperfectionē: nec cognoſcē infini
ta ē impoſſibile niſi ab intellectu finito vt di
xi ꝫ. Nā ſi iſti duo modi. ſ. cognoſcē ī pōa ⁊
diſticte actu ſingulare vn⁹ dicit imꝑfectionē
ali⁹ nō ēt ſecundū auer. 12°. metaphy. cō 51.
lꝫ dicat ꝙ cognoſcē infinita ē impoſſibile: ſi
nō ꝓbat iſtam impoſſibilitatē: hoc necēario
erit ponēdū in deo; non ꝙ ꝓpter hoc ſit per
fectior vt dictū ē. ꝫ q2 nō poſſet eē imꝑfectior
te: q̄ infinita potes cognoſcē aliquo mō: lꝫ
imꝑfecto. opꝫ ꝫ ponē in ꝑ modū ꝑfectiorē ⁊
infinitoꝝ cognoſcibilitatē niſi tu probes im
poſſibilitatē quā a te vſq̄ꝫ huc n̄ audiui. No
ta tamen vt dixi núc ꝙ cognoſcēdo hoc ens
cognoſcit ens: ſed nō mō cōi: nec rē cōmunē
ſed bene modū cognoſcēdi cōit̄. Et dicas vt
dixi de q̄ditate hoīs: ⁊ maxīe ſcd̄m Sco. q̄a
non datur quiditas entis communis ex na
tura rei: Licet ſecundum. Franciſcum.
Quarto arguitur ſic. Deus eſt ſumme beat⁹
ergo non ſolum cognoſcit ſummū: ſed ſum
me ⁊ ifinite ⁊ cog̃ſcit ſe cog̃ſcē ſūme ⁊ ifinite
q2 cog̃ſcit ſe ſūme ⁊ ifinite beatū. ꝫ ꝯgnoſcit
ratione infinitatis: ergo non finitatis: er-
go finitatis: ſed ſub finitate continentur
infinita in potentia: ergo cum non cogno-
ſcat aliquid in potentia: nec in confuſo nec
in vniuerſali per te Auerro. quia hoc eſt im
perfectiōis: ergo cognoſcet omīa illa infini
ta diſticte actu. Quinto: Deus ē finis oīum.
⁊ ab ipo depēdent oīa: ⁊ illud vt ſupra po-
teſt cognoſcere ex ſua eſſentia: aliter non
perfecte cognoeſceret: ſed omnia illa non
poteſt cognoſcere ſcientia in potentia: ⁊
conceptu confuſo ⁊ in vniuerſali. ergo om-
nia actu diſtincto cognoſcit. 6°. deus ex co
gnitione ſue eſſentie infinite neceſſario co-
gnoſcit ꝙ non poteſt eē niſi vnū ſolum infi

nitū: ſicut ⁊ nos aliq̄lr̄ cognoſcimꝰ. tāto ma
gis ip̄e: ſꝫ nō pōt cog̃ſcere ꝙ alia pfectio in/
finita repugnat ee͂ niſi intelligat rōnē finiti
⁊ infiniti: ſꝫ ſub finito cōcludunt̄ infinita in
potētia. ḡ aut cognoſcet illa īfinita actu: aut
ſcia in potētia: qđ dicit impfectionē vt ſ. 7°.
arguit̄ ſic: Ariſto. 4° metaphy. cōmēto. 2°
ens ⁊ vnū cōuertūtur: ⁊ corrupto vno cor/
rūpitur reliquū: ⁊ loq̄t̄ de vnitate ꝓpa. ergo
ē impoſſibile ꝙ deꝰ intelligat hoc ens niſi in
telligat hoc vnū loquēdo ēt de vnitate ꝓpa:
ſꝫ ſi intelligit vnitatē neceſſario ītelligit mul
titudinē ⁊ pluralitatē. ergo nō ſe ſolū. vnde
ibi dicit ariſto. ſi igit̄ ens ⁊ vnū idem ⁊ vna
nā eo ꝙ ſe adinuicē cōſequūtur ſicut ꝑncipiū
⁊ cā: ſꝫ nō vt vna rōne oſtēſa. Ex rōne ergo
entis poterimus neccārio intelligē vnitatem
vnde auer. ibi ꝙ vna ſcia debet cōſiderare d̄
eis. ergo cū deus cognoſcat h̄ ens cognoſcet
hoc vnū. vnde ibi hoc nomē vnuꝫ ſignificat
ex eo negationē: ⁊ eſt ꝑuatio diuiſibilitatis.
Uide q̄d ſeq̄tur cōtra auicē. vide q̄d dixi de
vnitate q̄ iportat negationē. 8° arguit̄ ſic 4°
metaphy. in multis cōmētis loquēs de ꝑmo
ꝑncipio qđ ē notū tanꝙ ianua domꝰ. Uide
qūo ꝑ ſua argumēta ē ipoſſibile ꝙ nō intel/
ligat̄ a deo: nā ſi ē deꝰ: nō eſt nō deꝰ. Et lege
oia ⁊ cōclude multa vt pꝛiꝰ. Ex ꝑdicta ꝑma
pte iſtiꝰ tractatꝰ ſeq̄tur ſcđa ps de īfinitate: ſꝫ
āteꝙ ꝓcedamꝰ ꝓ intellectōe infinitatis ꝓ nūc
ē ſciēdū ꝙ licet ariſto. dicat ꝑ phyſicoꝝ. cō°
35° ꝙ īfinitū ſm ꝙ īfinitū ē ignotū: tn̄. 12°.
metaphy. cō°. 13°. dicit ſic auerr. Intēdit. ſ.
ariſto. ꝙ intellectꝰ q̄ ē finitꝰ nō pōt detmiare
īfinitū ita ꝙ cōphēdat illud i actu nō i potē
tia. ⁊ dicimꝰ in actu q̄a vl̄r cōphēdit res infi
nitas ſꝫ in potētia nō i actu ⁊c̄. Dico ḡ ꝙ ꝑ
loq̄ndo de nūero infinito nō de re vna infi/
nita: ſꝫ de pluribꝰ q̄ infit̄ ſūt infinita ītellectꝰ
infinitꝰ pōt cōprehēdere infinita: ſꝫ hoc pōt
intelligi dupliciter ꝑmo mō ꝙ intelligat̄ nu
merus infinitus ſm ꝙ infinitus: ideſt acci/
piēdo vnum poſt aliud: ⁊ ſic nunꝙ venire/
tur ad finem: ⁊ ſic nullus iſto modo cogno/
ſcit infinitū: ⁊ ideo dicitur ſm ꝙ infinitum
eſt ignotum. 2° modo poteſt comprehendi
infinitum: ideſt infinita inſimul: nō tamen
accipiēdo vnum poſt aliud: ⁊ ſic infinitus i
tellectus poteſt comprehēdere infinita: non
tamē finitus poteſt etiam accipi infinitū ꝓ
vna re īfinita i ſe: ⁊ tūc eſt diſtinguēdū etiā
de ītellectōe illiꝰ rei infinite vtrū intelligatur
illud īfinitū infinite: vel finite. ꝑ mō nō pōt
ītelligi niſi ab ītellectu infinito q̄ pōt cōpre

hēdere: ⁊ tātū intelligit rē q̄ꝙtum eſt intelli/
gibilis: ⁊ nō ſolum intelligit infinitū: ſꝫ di/
co ſub ratiōe propria ⁊ ꝑticulari: ſꝫ etiam q̄ꝙ
tum eſt intelligibilis. Unde vna albedo ſin
gularis intuitiue videtur a multis: ⁊ tamen
ab illis ſm magis ⁊ minus: alio modo pōt
ītelligi infinitum ſub ratiōe propria ⁊ in ꝑ/
ticulari: ſed nō quātum eſt intelligibile: ita
ꝙ intelligitur infinitū vt īfinitum: ſꝫ nō in/
finite: ⁊ iſto modo poteſt ītellectus finitus
ītelligere infinitū: nō tamē in ꝟtute propria
ſꝫ in virtute illius īfiniti: ſcilicet quādo ip̄m
ſe repreſentat. vnde aliud eſt cognoſcere infi
nitum per ſpēm: ⁊ aliud quod repreſentet ſe
ipſum. vnde credo probaſſe ꝙ nulla ſpēs po
teſt repreſentare tale infinitum: ſed ip̄m in/
finitum repreſentat ſeip̄m. Uide in q̄ſtiōe de
beatitud ie. Iſto ergo preſuppoſito venia
mus ad probatiōes de infinitate dei. Primo
ergo adducemus ratiōes aliorum: poſtca no
ſtras. Scotus igitur in ꝟa diſ. adducit ra/
tionem Ariſtotelis 8°. phyſicorum ⁊ 12°.
metaphyſice: q̄a mouet motu infinito: ⁊ ſal
tem ſm nos poteſt mouere quātum eſt ex ꝑ/
te ſui in infinitum. igitur habet infinitā po
tētiam. Cōtra iſtam rōnem arguit Sco/
tus: quia duratio maior nihil pfectiōis ad/
dit: nā albedo vniꝰ diei nō ē impfectior albe
dine cētū ānorū. igit̄ motꝰ q̄ꝙtecūq̄ duratōis
uel eternꝰ n̄ ē pfectior effectꝰ ꝙ motꝰ vniꝰ diei.
igit̄ ex hoc ꝙ agēs hēt in ꝟtute ſua ſil̄ mouē
motu īfinito: nō cōcludit̄ maior pfectio: q̄a
ex pfectōe effcūs arguis maiorē pfectionē in
efficiēte. ſolū ḡ ſeq̄t ꝙ mouēs etne māet īter
nū ⁊ ē etnꝰ: ſꝫ iſta etnit a n̄ ꝯcludit īfinitatē
ītēſiuā. vn̄ ēt celū ē etnū ⁊ tn̄ n̄ īfinitū ītēſiue
Sꝫ miror: d̄ ſcoto ⁊ alijs expoſitoribꝰ multis
ariſt. q̄ n̄ volūt hr̄e mētē ipſiꝰ ⁊ cōmētatoris.
dixiꝰ. n. ſ. ꝙ ariſ. voluit ꝙ finitū ⁊ īfinitū ꝓꝑe
ꝯpetit ꝟtuti i corpe. nec ariſ. itēdit ibi ꝓbare
ꝙ deꝰ ſit īfinite potētie poſitiue q: ita ꝓbat d̄
vltia intel ligētia ſicut d̄ ꝑma. ſꝫ intēdit ꝓba
re ꝙ ois tal̄ ē ſepata a mā ⁊ infinita in tpe ⁊
ſm ariſ. ēt infinita ꝑuatiuē n̄ poſitiue. vn̄ 8°
phy. cō. vl°. ⁊. 12° met. cō. 41. vbi loq̄t̄ d̄ pōa ī
fita loq̄t̄ d̄ pōa īfita extēſiū. ārguit ḡ ſic i ꝟa fi
gura vt dic̄ auē. ſ. i baroco. ois cōpiſ ꝟtꝰ ē fini
ta: ſed ꝑmi motoris ꝟtꝰ ē infinita. ḡ ꝑmꝰ mo
tor: n̄ ē corpꝰ nec ꝟtꝰ i corpe vt ſit ꝟl̄. ois cōpiſ
. ſ. māl̄ ꝟtꝰ ē finita extēſiū ſꝫ ꝑmi motōiſ ꝟtꝰ
ē infin ita extēſiue. ḡ ꝑmꝰ motor nō eſt corpꝰ
māle: nec virtꝰ in corpe materiali. Ariſto. n.
loquit̄ de abſtracto ſimpl̄r. ſꝫ auerr. loq̄t̄ ſuo
mō d̄ motoꝛ ꝑmi mobil̄ ⁊ alioꝝ q̄ n̄ ſt̄ in ma

teria tamē ex illis deuēitur ad abſtractū ſim pliciter a quo ē cōtinuitas ⁊ eternitas in mo tu: ⁊ tūc intellige bene ꝙ li īfinita tenet ne/ gatiue vel ꝑuatiue. aliť nō eēt in ſecūda figu/ ra; nā minor dēt eē ꝑticularis negatiua. ⁊ ꝙ nō ſit ī q̄ttuor termis: ⁊ iō minor ē iſta ꝑmi motoris ꝟtꝰ ē infinita. i. nō ē finita. ſ. extenſi/ ue; nā ſi capeť inteſiue in maiori ⁊ ī miori nō eēt ꝓbata mior: ⁊ eēt petitio: ƺ accipiēdo ex/ teſiue minor ē ꝓbata ad ſenſū: q: videmꝰ ce/ lū moueri ī infinitū: ƺ ꝟtꝰ in corꝑe mãli non pōt mouē in infinitū. nō pōt ergo accipi vn/ diq₃ inteſiue: nec in vna inteſiue ⁊ in alia ex teſiue: q̄a eēt ex q̄ttuor terminis. ƺ vndique extēſiue: ⁊ quouiſmō accipias īfinitū o₃ ac/ cipe negatiue: ne fit ex q̄ttuor termis. Et ſi arguať cū debito medio nō ē finitū ⁊ ē: ƺ eſt infinitū poſitiue. Dico ꝙ ſi inferať cū debito medio circa ſbm apto inatū ſeq̄ť: ⁊ iō iſta ꝟ tus ē īfinita extēſiue poſitiue. Sed ſi arguēs ſic; Ois hoīs ꝟtus ē rōnalis: iſtꝰ lapidis ꝟ tus ē irrōnalis: ergo iſte lapis nō ē hō. ſi. n. minor accipiať affirmatiue ē falſa ⁊ in q̄ttuor termis nec in mō figure. ſi aūt accipiať nega tiue: ē ꝟa: ƺ ex negatiua nō ſeq̄tur affirma/ tiua. Unde iſte lapis nō ē rōnalis: tamē fal/ ſa ē irrōnalis: q̄a vult dicere beſtiale poſiti/ ue: ⁊ nō ſeq̄tur: nō ē rōnalis: ⁊ ē: ergo ē ir/ rōnalis: q̄a beſtiale ē ſolū circa aīal. ⁊ iō ſeq tur: ē aīal nō rōnale: ergo beſtiale: ⁊ ita fini tū ⁊ infinitū circa q̄titatē: nō ſeq̄tur: ƺ nō ē finitū: ⁊ ē ergo ē īfinitū tenēdo poſitiue: ƺ negatiue verū. i. ē nō finitū vel nō ē finitum. ƺ bene ſeq̄tur: ē q̄tū ⁊ nō ē finitū: ergo infi nitū poſitiue: nō loquēdo tamē nūc de linea nō ꝑūctata. nō ergo ſūt cōtraria imediate ni ſi circa ſuū₃ ſbm. Probauerūt ergo ariſto. ⁊ Auer. ꝙ volebať ꝙ dabať aliq̄d abſtractum ſimpliciter: ⁊ hoc ē vltimū ad quod deuēire voluerūt. ⁊ ariſto. nō plus ꝓbat de vna intelli gētia ꝙ de alia niſi ꝙ eſt inter eas ordo ⁊ de/ pēdētia. vnde poſtq̄ ꝓbauit ꝙ datur talis ꝟ tus: q̄rit quot ſūt tales: ⁊ nō facit maiorem diam de vna ꝙ de alia q̄tū ad infinitatem. vnde ponere infinita inteſiue eēt maximū in/ cōueniēs: ƺ ponere plura abſtracta eſt neceſ ſarium. Et ideo reſpōdet ꝙ ex nūero orbium qui cōtinue mouentur concluditur numerus illarum. Non vult ergo Ariſtoteles ꝙ pri/ ma ſit infinita ⁊ alie finite vel omnes infini te: vt multi crediderunt de quibus valde mi ratus ſum. Unde Ariſtoteles ⁊ Auerroys nō volunt ꝙ finitum ⁊ infinitum competat niſi exiſtēti in quātitate. Per iſta ergo patet

ad ſecūdam declarationem pro ratione Ari ſtotelis: vbi dicitur ꝙ primū₃ mouēs ſimul habet in virtute ſua actiua oēs effectus poſ/ ſibiles produci per motum: ƺ iſti ſunt infi/ niti: ſi motus poteſt eſſe infinitus. igitur ⁊/ cetera. Scotus hic dicit ꝙ nō probatur per fectio inteſiua maior ⁊ cetera. Uide ibi: ſed hoc nō curat philoſophus niſi vt dictum eſt Sed de iſtis duabus ratiōibus pro Ariſto/ tele vidēdum eſſet: vtrum accipiēdo in deo infinitatem vt accipimus nos: ſcilicet nō q̄/ titatem molis ſed virtutis cōcludāt infinita tem inteſiuam in deo vel nō: ⁊ quātum ad primam rationē videtur poſſe dici ꝙ ſic: nā ſicut ariſtoteles ex hoc ꝙ aliquid poteſt mo/ uere per tempus īfinitum cōcludit virtutem abſtractam. Ita dicamus nos vlterius aſcē dēdo. Ex hoc ꝙ cōcluditur tales virtutes ab ſtractas eſſe: que mouēt motu eterno: cum concludat ariſtoteles eſſe deueniendum ad vnam: que indepēdenter moueat vt proce/ datur in infinitum: ⁊ detur ordo in vniuer/ ſo: ⁊ per conſequēs finis oium: ꝙ illa que in depēdenter agit vel mouet motu eterno: ⁊ a lia in virtute illius ⁊ depēdenter ab illa: ⁊ ꝓ pter illam talis eſt infinita inteſiue in vigo/ re. Probatur hoc: quia ſi ſecunda intelligē/ tia que eſt abſtracta nō poteſt mouere niſi ī virtute illius ⁊ depēdēter ab illa: cū ābe ſint finite potētie niſi vltia detur īfinita. ƺ nō re/ pugnaret. Qꝛ illa ꝑma q̄ ē potētie finite poſ ſet depēdere ab vna que itelligereť multo ꝑ/ fectior iſta ꝑma ꝙ iſta ꝑma ī ꝑfectiōe excedat ſecūdā. hbigia: ſi ſa itelligētia eēt ꝑfectiōiſ vt cētū ⁊ ꝑma vt mille: ſi iſta ꝑfectio vt cētū neccaº req̄rit depēdētiā ad illā: q̄ ē vt mille: q̄re repugnat ꝙ illa q̄ ē vt mille nō req̄rat d̄ pēdētiā ab vna q̄ eēt decē millia vł īfinita: ⁊ nā ſi finitū abſtractū hʒ neccaº depēdētia₃ a finito q̄to magis ab īfinito. ⁊ ſi diceť ꝙ n̄ dať tale īfinitū. ƺ q: ex h. ꝓbo dari: q: ſi ex h̄ qd ē ipfectū depēdet ab aliq̄. ƺ maḡ depēdēt ab illo ꝙ nullā ipfectionē dicēt. ⁊ illd qd ē ip fectū vidētoio d̄pēdē ab illo qd nullā ipfecti onē dicit: depēdē. n. vt depēdē dicit ipfectio nē. ⁊ oē qd depēdet rōe ipfectiōis depēdet. ƺ n̄ ē maior rō ꝙ vnū ipfectū d̄pēdeat ꝙ reliq̄m. ƺ erit deuēiř ad aliq̄d qd nullā ipfectioe₃ dicit ƺ oē īnitū dicit ipfectioe₃ ſicut in q̄titate mo lis. ƺ op₃ dare vnū infinitū inteſiue: nā ſi ariſto. conceſſiſſet finitatē vel infinitatem in deo: cū deueniat ad vltimū ⁊ ꝑfectiſſimū ne ceſſaº: poſuiſſe₃ īfinitū q: finitas oīo dīc ipfecti onē ꝙ aufeť ſimpľr a ꝑ motori imo dīc ꝙ vile

ſceret ſi intelligeret aliquid extra ſe. ꝫ ſi non
eēt infinitū ⁊ intelligēt ſe finitū poſſet itelli/
gere aliq̇d ꝑfectꝰ ſe: ſiue illud poſſet eē in rex
nā ſiue nō: q̇a oīo intelligēt ꝙ hoc ē finitum
⁊c. Sicut ḡ dicit Sco. ꝙ finito nō ē impoſ/
ſibile aliq̇d eē ꝑfectiꝰ: q̇a infinitū nō repugn̄t
enti: q̇a nulla appet ex hoc repugnātia: ⁊c.
vt declarabit̃ poſtea. ⁊ dicit ibi ꝙ in q̄titate
molis nō repugnat infinitas ſuo mō. ſ. acci/
piēdo ptē poſt ptē. vnde lʒ dicēt̃ ꝙ nō eſt
poſſibile maioꝛ q̄titas q̄ q̄ ē vt ď celo: tamē
repugnat: ⁊ tps quod ē q̄titas ſucceſſiua ſe
cūdū phm̄ ē eternū: ⁊ ſm nos pōt durare in
eternū. Si ergo videt̃ ſcoto ꝙ nec ex pte in/
tellectus appet repugnātia ꝙ intelligat̃ ali/
q̇d infinitū eē: nec ēt ex rōne terminoꝝ entis
⁊ iſiniti appet repugnātia: tāto magis pote
rit intelligi ſine repugnātia: ꝙ ſi finitū de/
pēdet a finito: ⁊ depēdētia ſit rōne impfectō
nis: ⁊ oē finitū aliquo mō dicat impfectionē
nō repugnabit ꝙ finitū depēdeat ab infini/
to: ⁊ ꝓbabo īfra ſi nō repugnat ipi eē. ḡ eſſe
ei qḋ magis hēt de eē non repugnabit eſſe: ⁊
ex hoc ꝓbabit̃ infra ꝙ neceſſariū ⁊ indepen/
dens ē in vniuerſo: q̇a magis hēnt de eē. vel
hr̄ent ſi eēnt: loq̄ꝛ ſbaliter nō noīalit̃. vnde
nō eē magis repugn̄t ipi eē q̄ ipm̄ eē. ⁊ ideo q̇a
poſſibile plus hēt de nō eē q̄ neceſſariū: ideo
plꝰ repugnat poſſibili eē q̄ neceſſario. dico āt
ſbalit̃: q̇a noīaliter nō oē ꝑfectiꝰ magis hēt
de eē ſbaliter qḋ ſpectat ad ipm̄ neceſſe eē: ⁊
ad ipm̄ nō poſſe nō eē: nā aſinus eſt ꝑfectius
ens noīaliter q̄ mā ꝓma vel celū: tamē mate
ria ꝓma plus hēt de eē ſbaliter: q̇a ē incoꝛ/
ruptibilis: ⁊ nō pōt nō eē. nā incorruptibile
ſupꝛa eē ſbalit̃ addit nō poſſe nō eē. ḡ plꝰ hēt
de eē q̄ eē poſſibile. ⁊ ita dico de iſinito: q̇a
ſi eēt plꝰ haberet de eē ſbaliter q̄ aliq̇d eē fi
nitū q̇a a nullo finito poſſet coꝛrūpi: nec a ſe
ipo: ꝫ iſtud dimittat̃ quouſq; iſra ꝓbabo ēt
ꝑ hoc deū eē iſinitū intēſiue. Scotꝰ tamē in q̄
libe. de oīpotētia dei tāgit hoc ad ꝓbādū in
finitatē dei ꝓpter mouē a ſe vel in ſtute al/
teriꝰ. ꝫ hoc dicit eē de mēte ariſto. qḋ nō ē ve
rū: ⁊ dicit vt dixi ꝙ ſiue mouēt motu finito
ſiue infinito: ſi pōitur ꝙ a ſe oīo cōcludit in
finitatē. Secūda ēt declaratio ad viā ariſt.
quā ſcotꝰ improbat: videt̃ ēt ꝑ hoc poſſe faci/
liter ſuſtētari. nō. n. vt dicit ſcotꝰ in textu: q̇a
ſimul hēt in ſtute ſua actiua oēs effectꝰ poſſi
biles ꝓduci ꝑ motū q̇ ſūt iſiniti: ꝫ ſolū tenet
rō: q̇a pꝛima cā ſiue cōcurrat actiue ſiue non
īmediate: q̇a cōcurrit tāq̄ cā vniuerſalis: ⁊
nihil pōt agere niſi in ſtute iſtiꝰ ꝙ talis de/
bet eſſe iſinita ꝑ rōnem ꝓdictā: nā ſi ageret in
ſtute alteriꝰ ⁊ dependē ab alio in agendo di
cat impfectōem ⁊ cuēiat cā impfectōis ⁊ depē
det a finito nō repugnat ꝙ illud finitū depē
deat ⁊c. deducēdo oīa: vt ſupꝛa dictū ē i rōe
ꝓcedēti. Cōcedo ergo ſcoto ꝙ nō cōcluditur
maioꝛ ꝑfectio intēſiua ex hoc ꝙ agēs qḋcūq;
ſpēi eiuſdē plura pōt ꝓducē ſucceſſiue q̄diu
māet q̄ ſi totū vnū vel duo ꝓducat. q̇a qḋ pu
teſt in vno tpe i vnū tale pōt eadē ſtute i mil
le talibꝰ. ſi mille tpibus māeat. nō ē āt inq̄t
poſſibilis apud ꝑhos infinitas niſi nūeralis
effectuū ꝓducibiliū per motū. ſ. gnābilium ⁊
corruptibilium: q̇a i ſpēbus finitatem pone
bāt. igit̃ nō magis ſeq̄t̃ infinitas intēſiue in
agēte: ex hoc ꝙ pōt iſinita nūero ſucceſſiue:
q̄ ex hoc ꝙ duo pōt. tātū aūt ē poſſibilis in/
finitas nūeralis ſm ꝑhos. Hec. n. omia ſibi
cōcedo. nec ſuꝑ hoc fūdat̃ rō noſtra de illis i
finitis: ꝫ q̇a nihil pōt ꝓduci ēt q̄tūcūq; infi
nita niſi i ſtute ꝓme cāe vt ſupꝛa. Q: āt dicit
poſtea de motibꝰ icōmēſurabilibꝰ celeſtibꝰ: q̇
poſſēt eē iſinitarū ſpērū ꝑ q̄s forte cōcludēt̃ i
finitas in agēte: dico ꝙ bn̄ dicit ꝙ ariſto. po
nit finitatē ſpērū: ꝫ fortiꝰ dico ꝙ illi motꝰ ni
hil ſūt: vt alibi ꝓbaui: nec dicūt aliquā ꝑfe/
ctionē. z. dico ꝙ lʒ dicēnt aliquā ꝑfectōnem
ſi nō aſcēderēt i ꝑfectōe: ita ꝙ q̇libet illaruꝫ
ſpēꝝ dicēt ꝑfectionē ſupꝛa aliā q̄ eēt huic cer
te date: eq̄lis vel maioꝛ nō cōcludēt̃ ex illis i
finitis iſinita ꝑfectio in agēte: ſicut ſi ſcōm
Frāciſ. a q̇nq̄ginta vſq; ad nō gradū vel ad
decē vſq; ad. xxx. pōerent̃ iſinite ſpēs. nō ḡ ꝓ
pter nūerū iſinitū ꝓbamꝰ iſinitatē agentis: ꝫ
vt ſ. dictū ē. vnde mirū ē ꝙ oīa depēdeāt a ꝓ
ma cā: talit̃ ꝙ ſi ipa nō eēt nihil eēt: ⁊ niſi a
geret ſaltē tanq̄ cā vl̄is: ⁊ talis cā nō ſit in/
finita. Unde mirū ē ꝙ ab vno finito vltiate
oīa finita depēdeāt tāta depēdētia: cū illa ꝑ
finitū ſolū excedat alia: ⁊ illa finita nō depē
deat ab aliq̄ q̄ i infinitū poſſet itelligi eē ma
ioꝛ iſta: ⁊ ꝑ iſtā ſecūdā declaratōeʒ ſco. videbi
mꝰ ꝙ ſua ꝓbabilitas nō tenet. Facit ergo vlti
mā ꝓbabilitatē ꝓ declarāda cōſeq̄ntia ariſt.
quā vult valē: q̄ meo iudi° ex ſuis fūdamētis
nō tenet. Arguebat ergo ſic. Quicq̇d pōt in
aliq̄ multa ſimul: quoꝛum quodlibet requi/
rit perfectōem aliquā ſibi ꝓpꝛiā illḋ cōcludit̃
eē ꝑfectiꝰ ex plītate taliū. ⁊ ita ď ꝓ agēte vi/
detur cōludendum ꝙ ſi poſſet cauſare ſimul in
finita ꝙ eēt virtus eius infinita: ⁊ per con/
ſequēs ſi ſimul habet virtutē cauſandi infini
ta ita ꝙ q̄tum eſt ex te poſſet ſimul pꝛoduce/
re: lʒ natura effectus nō permittat adhuc ſe/

quitur infinitas ꝟtutis eiuſdem: ⁊ cõſequẽ tia vltima ꝓbatur: quia nõ potẽs ſimul cau/ ſare albũ ⁊ nigrũ nõ ẽ minus perfectuꝫ: quia iſta nõ ſunt ſimul cauſabilia: quia hic non ſi multas ẽ ex repugnãria eoꝝ: ⁊ nõ ex defectu agẽtis. Ex iſtis ꝓbo ꝓpoſitũ ſic ſi primum haberet oẽm cauſalitatẽ formaliter ⁊ ſimul licet nõ poſſent cauſabilia ſimul poni in eſſe: eẽt infinitũ: quia ſimul ꝙrum ex ſe nõ poſſet infinita producere: ⁊ poſſe ſimul plura con/ cludit maiorẽ potẽtiam intẽſiue. igit̃ ſi hẽt perfecti⁹ ꝙ ſi haberet oẽm cauſalitatẽ forma/ liter magis ſequit̃ infinitas intenſiua: ꝫ ha/ bet oẽm ſm totum: quod eſt in ipa eminẽti⁹ ꝙ ſit in ipa formaliter. igitur ẽ infinite potẽ tie intẽſiue. licet igitur omipotẽtiam ꝓpe di/ ctam ſm intẽtionẽ theologoꝝ tantũmodo creditã eẽ: ⁊ nõ ratiõe naturali credam poſſe probari: ſicut dicet̃ diſ. 42. Probatur tamẽ infinita potẽtia que ſimul ꝙtũ eſt ex ſe habꝫ eminẽter oẽm caliditatẽ quã ſimul poſſet infi nita ſi eẽnt ſimul factibilia. Iſta nõ declaro: q̃a ſunt clara: obijcit cõtra ſc: q̃a diceretur: ꝙ primũ nõ poteſt ex ſe ſimul in infinita: q̃a nõ eſt probatum ꝙ primũ ſit totalis cauſa in finitoꝝ. Reſpõdet: hoc nihil obſtat: quia ſi haberet vnde ſimul eẽt cauſa totalis nihil perfectius eſſet ꝙ nũc ſit quando habet vnde ſit prima cauſa: tũ quia ille cauſe nõ requirun tur propter perfectionẽ addẽdam in cauſan/ do: quia tũc a prima remotius eẽt perfectius quia perfectiorem requireret cauſam: ꝫ ſi re/ quirũtur cauſe ſecũde cum prima ſm philoſo/ phos: hoc eſt propter imperfectionẽ effect⁹: vt primũ cum alia cauſa imperfecta poſſit cã re imperfectũ: q̃a ſm ipos nõ poſſet imedia/ te cauſare: tum quia perfectiões tote ſcd̃m ari ſtotelem eminẽtius ſunt in primo ꝙ ſi ipſe formalitates eoꝝ ineſſent ſi poſſent ineẽ q̃d probatur: quia ſecunda cauſa proxima prime totã perfectionẽ cauſatiuam habet a prima: igitur iſtam perfectionẽ totã eminẽti⁹ habet ꝑma ꝙ ſecũda habẽs ipam formaliter. patet cõſequẽtia: q̃a prima reſpectu illius cauſe eſt cauſa totalis ⁊ equiuoca cõſimiliter arguitur de tertia cauſa reſpectu ſecũde vel reſpectu pri me: ſi reſpectu prime habet̃ ꝓpoſitũ: ſi reſpe/ ctu ſecũde ſequit̃ ſecũdam eminẽter cõtinere ꝑfectionẽ totalem que eſt formaliter in tertia ꝫ ſecunda habet a prima: ⁊ ſic cõtinet perfe/ ctionem tertie ex poſitione: ergo prima emi/ nẽtius habet cõtinere perfectionẽ eminẽter tertie ꝙ ſecũda habet: ⁊ ſic de omnibus cau/ ſis vſq; ad vltimã ꝯcluditur primã eminẽter

habere totalem perfectionẽ omniũ cauſatiuã ⁊ pei fecti⁹ ꝙ ſi haberet oẽm cauſalitatẽ earuꝫ formaliter ſi poſſibile eẽt: ⁊ ſic videt̃ poſſe di cto modo cõcludere ratio ariſto. de potentia infinita: que fuit in pricipio huius vie ſupra poſita que accipitur ex. 8ᵒ. phyſicorum: ⁊ ex 12ᵒ. metaphyſice: hec Scotus. Dico ꝙ iſta ratio nõ cõcludit: quia licet deus cõtineat in ſe eminẽter perfectionem oium cauſarũ infe/ riorum: ſicut ſi per ſe ſolum faceret: ⁊ ꝙ non reqratur cauſa inferior imperfecta niſi ꝓpt̃ imperfectionem effectus ita ꝙ cõtineat oẽm perfectionem: ſicut ſi eẽt cauſa totalis: nõ ta men ſeqtur cũ cauſe ſint finite imperfectione eẽntiali. ⁊ ita effectus ꝙ cõtinẽs tales cauſas ⁊ effectus ſit infinitũ etiam ſi poſſit in omia illa ifinita nũero ſimul. ⁊ cũ dicit ꝙ poteſt in aliqua multa ſimul quoꝝ quodlibet requi/ rit perfectionẽ aliquam ſibi propriã: illd̃ cõ/ cludit̃ eẽ perfecti⁹ ex pluralitate taliũ ⁊c. Di/ co primo anteꝙ ueniam ad pũctũ: ꝙ licꝫ iſta ſint infinita in nũero ⁊ nõ ſunt infinite ſpẽs ꝫ ſolũ infinita indiuidua finitarum ſperum lꝫ in illa ifinita ſimul poſſit: non ſeqtur ꝙ ſit virtus infinita. Probatur ergo hoc. Capia tur. a. ignis ſi per impoſſibile eẽnt ſibi appro ximata ifinita ſba poſſet inſimul cauſare infi/ nitas caliditates. ⁊ licet nõ poſſent eẽ ſimul tamẽ ꝙtũ ẽ ex ſe poſſet i illa eiuſdẽ ſpẽi. ⁊ ta men ignis nõ cõcluditur ifinitus. Unde ſi ſol mouet̃ poſſumus dicere ꝙ imediate põt. hoc cauſabit infinitos radios: lꝫ nõ i eodẽ inſtã ti: licet nõ ſit ifinit⁹: tamẽ de iſtis radijs dif feratur vſq; ad q̃onem de relatiõibus: quia tũc videbit̃ ſi ĩ q̃libet iſtãti ſit ali⁹ ⁊ ali⁹ radi⁹ ⁊ ita ſi cõtiet de⁹ ꝑfectõem oim ſpẽrũ. ⁊ ꝑ ꝯñs ifinitoꝝ idiuiduoꝝ q̃ poſſẽt cãri ab illis fini tis i ſpẽ: lꝫ ꝙtũ ẽ ex ſe ñ poſſẽt eẽ ſil̃ ſicut ille finite ſpẽs ſi poſſẽt ſil̃ cãre ſi cãrẽt oĩa illa ſil̃ ñ eẽnt ifinita ipfectiõe: ita nec agẽs cõtinẽs iſta finita i ſpẽ. ⁊ ſi velis ꝑteruire ꝙ agẽs li/ mitatũ ẽ ꝙtũ ẽ ex ſe ñ poſſet ifinita nũo ſil̃ di cã tibi et ꝙ lꝫ ꝑmũ agẽs cõtieat oĩa iſta agẽ/ tia finita i ſpẽ ñ ſeq̃t̃ ꝙ cõtieat in ſe ꝙ poſſit i oĩa illa ſil̃: q: ñ ꝓbas h̃ niſi q̃a cõtiet i ꝟtute illa agẽtia ⁊ ꝑfecti⁹: ⁊ vt rñdeat̃ argu° ad id .ſ. ꝙ q̃libꝫ effect⁹ reqrit ꝑfectõem ſibi ꝓꝑam: dico ꝓ ꝙ ñ do hecceitates diſtictas a q̃ditate q̃ hẽant diuerſas rões diſtictas int̃ ſe: ꝫ ſolũ nãm ꝑticlarẽ: ⁊ illa ꝑticlaria i eadẽ ſpẽ ſt̃ oio eiˀdẽ rõiſ: vid̃ alibi ſi ꝓbaui ⁊ tũc dico ꝙ ignis̃ ꝑfectiõis vt decẽ põt in duo ⁊ in tria ⁊ in qt tuor: ⁊ ꝓpter hoc nõ ẽ maioris ꝑfectõis ꝙ poſ ſit in cẽtũ ꝙ in tria; ꝫ ſi poſſet ipfecti⁹ vel for

taſſe in infinita diuerſarū rationuʒ: de quo dicetur, in rōne niſi vult probare ꝙ ex cognitione infinitorū deus eſt infinitus: tunc fortaſſe cōcluderet argumentū: ſed poſſe in infinita talia eiuſdē ratiōis ſimul nō concludit ⁊ tunc ad pūctum omīs effectus requirit aliquā perfectionē in agēte cōcedo: ꝫ nō ſeq̄tur ꝙ ſecundus effectꝰ req̄rat aliquā perfectionē vel maiorē ꝗ̄ illa que erat ꝑmi effectꝰ: ꝫ eandem multotiēs vt dixi de igne reſpectu plurium effectuū: maxīe quādo ſunt eiuſdē rōnis ⁊ iſte fuit pūctus puncti: ⁊ maxime concludit reſpōſio quādo agens in agēdo nō reparetur: vt ē de radio vel radiis productis a ſole. Duo ergo ꝑma argumēta videnꝰ concludere: ⁊ nō iſtud tertiū. Primū propꝰ motum eternū: vel q̇ poteſt eē eternus in virtute cuius alia moueāt ⁊ depēdent: ⁊ hoc ē factū in libro phyſicorū tanꝗ̄ a philoſopho: ⁊ ꝫa ratio: q̇a eſt cau̅a vniuerſalis entiū: vt dictū eſt: ⁊ oīa agūt in ꝟtute illius ⁊ depēdenter: ⁊ hoc eſt factum in libro metaphyſice tanꝗ̄ a metaphyſico: ita ꝙ prima ratio eſt phyſicalis ſiue naturalis: ſecūda metaphyſicalis ⁊ alias ratiōes nō habebitis ab illis. Non tamē conceſſerūt infinitatē in abſtractis. tamen inde declarabimus ipm debuiſſe concedere vt diximus. Adducit vlterius Scotus iuxta iſtam viā efficiētie aliud argumentum aliorū ꝙ deus ſit infinitꝰ: quia pōt creare: q̇a inter extrema creatiōis eſt diſtātia infinita. Dicit autē Scotꝰ ꝙ ſi ātecedēs eſt tantum creditū niſi accipiatꝰ modo auicēne. ſ. ꝙ ſecūda intelligētia eſt creata a ꝑma ab eterno ⁊ nō a ſe. nec accipit eē alio preſuppoſito. nec id effici requirit mutari: ⁊ per cōſequens poteſt dici creari. Sed dicit Scotꝰ ꝙ ſi hic accipiatur priꝰ natura: ꝙ tūc taʒ nō eē ꝗ̄ eſſe nō ſunt ibi extrēa mutatiōis ꝗ̄ eēt iſta ꝟtus nec id effici req̄rit mutari ⁊ vult dicere ꝙ ibi iſto modo ponēdo nō fit trāſitus de non eſſe ad eē: nec per cōſequēs mutatio de nō eſſe ad eſſe: quia vt dictum eſt ſupra duo cōtradictoria nō poſſunt eē in eodē inſtāti. ergo nunꝗ̄ fuit ibi nō eſſe: ⁊ per cōſequēs vult dicere nō trāſitur de extremo ad extremū: ⁊ ſic eundo ꝫm viam auicēne: argumētū nō videtur eſſe ad propoſitū: quia nō trāſitur de extremo ad extremū. Et ſi accipis alio mō ātecedens ē tantū creditum: ꝫ de cōſequētia dicit illud qđ poſtea dicemus: vbi probabitꝰ creaturam nō poſſe creare. ⁊ illud argumētū debet reduci ad hoc ꝙ nullū agēs limitatū poteſt agere nō preſuppoſito ſubiecto; ꝫ ꝙ agit nō ꝑ/ſuppoſito ſbo neceſſario eſt infinitū: vt ꝓbabitur infra: ita ꝙ modus agēdi arguit infinitatē: nō ipa res producta. Qꝫ autem diſtātia inter extrēa ſit infinita: quia dicēt quomodo Scotus arguit ꝙ hoc nō eſt verum: ⁊ melius ſe declarauit in .4°. Ideo hic non dicam: ꝫ tātum adducā quedā que vult adducere quidā Thomas anglicus q̇ ſepe arguit cōtra ſcotū. Et ſi ipm legeris forte dices ꝙ melius faceret nō arguere. Iſte ergo doctor vult arguere cōtra id quod dixerat ⁊ reprobauerat ſcotꝰ ꝙ inter cōtradictoria non ſemꝑ eſt diſtātia infinita. Cōcedit eniʒ ꝑmo ſcoto ꝙ tāta eſt diſtātia ꝗ̄tum ē maius extremū vbi diſtātia accipitꝰ ſolū ex ratiōe extremorū: ꝫ dicit ꝙ ex hoc nō ſeq̄tur ꝙ diſtātia inter creaturā ⁊ nō ens non ſit maior ꝗ̄ illa creatura: q̇a illa creatura nō eſt maiꝰ extremū: ſed nō ens: q̇a quādo dico ꝙ terra fit ex nō ente per creationē nō intelligitꝰ ꝙ fit ſolū ex nō ente terra: q̇a ſic fit quādo generatꝰ: ꝫ in creatiōe fit ſimpliciter ex nō ente quocūqꝫ ita ꝙ li nō ens dicit aggregationē cuiuſcūqꝫ creabilis. ⁊ ideo plus negat ꝗ̄ terrā. ⁊ ideo maius extremū eſt nō ens ꝗ̄ nō terra. extremū aūt iſtud ē infinitū: q̇a infinita negatꝰ. Ideo ⁊ diſtātia eſt infinita. Qꝫ autem dicit ſcotꝰ inter cōtradictoria eē minimā diſtātiaʒ dicit ꝙ loquēdo de diſtātia media inter extrema nulla ē diſtātia. ⁊ ideo ſtati quādo aliq̄d recedit ab vno eſt ſub altero: ſed loquēdo de diſtātia que ſumitꝰ ex ratiōe extrēorū ſic dico ꝙ inter aliq̄ eſt magna: inter aliq̄ eſt ꝑua ꝫꝫ cōitatē maiorem vel minoreʒ extremorū: q̇a ſcdm hoc magis cōueniūt in aliquo vel minꝰ Inter corpus .n. ⁊ nō corpus ē maior differētia vel diſtātia ꝗ̄ inter albū ⁊ nō albuʒ. ⁊ iō de nō albo facilius fit albū ꝗ̄ de nō corpe corpus: vel ꝗ̄ de nō quali q̈le. ⁊ q̇a ens eſt cōiſſimū: ideo inter ens ⁊ nō ens eſt diſtātia maxima. ꝓductio ergo entis de nō ente ſimpliciter ē difficillima: ꝰ ille. Primo arguitꝰ ſic: ſicut ens plura includit vel de pluribꝰ ꝑdicatꝰ ꝗ̄ aīal: ita oppoſitū pauciora: ⁊ iō ſicut ens includit vel dr̄ de oībus: ita non ens de nullo: ſeu nihil includit: ſed nō aīal de multis ꝑdicatur vt de angelo ⁊ accidēte ⁊c. q̄a aīal non de oībus predicatur. oīa ergo cōtradictoria hn̄t hoc ꝙ ipſa duo de omibus dicūtur hoc modo ꝙ vbi vnū d̄ficit reliquū ſupplet. Aīal ergo quia nō dicit omia: nō aīal reliqua dicit. ⁊ quia ens includit oīa: nō ens nihil dicit. Dico ergo primo ꝙ veruʒ eſt ꝙ non ens plus vel plura negat ꝗ̄ nō terra. ⁊ iō ꝙ ge/

nerat̃ ex non ente ex nullo generat̃: ⁊ ꝑ ꝯña ex nibilo ⁊ iſta eſt creatio ⁊ tunc nõ plus ha beretur ꝙ prius ꝙ eſt infinitũ: q: produc t ex nibilo: ⁊ tñ concedebat̃ antecedẽs. ſ. ꝙ fie/ bat ex nibilo: ⁊ tñ negabat̃ ꝯña. ideo ſua rõ fundabat̃: q: inter non ens ⁊ ens erat diſtan tia infinita iõ erat ifinitũ. Contra hoc ar/ guebat ſcotus: tu vero rñdes ꝙ non ens eſt maius extremũ: q: ꝙ fit ex nullo ente. ꝙ eſt in finitum. Negab̃ t̃ tibi ꝯña: vel erit alia rõ ꝙ illa que eſt adducta: cõcedo etiã ꝙ nõ ens negat infinita: ⁊ tamẽ nõ ſequit̃ ꝙ ſit extre/ mum maius. imo ſi ens dicit̃ de oĩbus vel ni/ bil excludit: nõ ens nõ põt eẽ maiꝰ vel equa/ le. Uerũ tñ dicit in h̃ ꝙ illud qd̃ fit ex nõ ente dicit negationẽ pluriũ ꝙ ex nõ albo: ꝫ h̃ nõ eſt probare ifinitatẽ agentis: niſi aliud dicaſ Unde nõ ẽ aliud dicere producit ex nibilo ꝙ eſt infinitũ. ſ. n. hoc ſit verũ tñ non eſt proba rum nec aliquid additũ nouum: vnde bene ve rum ẽ ꝙ nihil negat oĩa etiam ifinita: ex qui bus fiat: ⁊ ꝑ hoc nõ tranſit̃ a diſtantia ifi/ nita: vnde ſi quis ex nibilo faceret vnum infi nitum. bene eſſet ifinitũ: q: ex nibilo vel ex aliquo tranſiuit ad infinitũ: ⁊ nõ ẽ cura ſiue fit ex aliquo: ſiue ex nibilo: ꝫ ſolum ꝑ termi/ num ꝓductũ infinitum: ꝫ ꝑ te hic eſſet duplex infinitas: vna ex non ente alia ad terminum ꝓductum infinitũ negatio ꝙ ifinitorũ non fa cit terminum eſſe infinitum. imo nullum q: ſi negat oĩa nibil eſt. Aliud eſt ꝙ dicere ex hoc volo ꝓbare deũ eſſe infinitum: ⁊ dicere volo probare deũ eſſe infinitũ: q: tranſitur a ter/ mino infinito: q: negatio infinitorũ ad fini/ tum non ẽ aliqua ifinitas. Unde Scotꝰ i. 4ª non ignorauit qd̃ iſte dicit: ⁊ arguit ꝯ h̃ ſic: ⁊ ſi fugias ifinitatẽ ex ꝑte nibili. hoc nibil eſt: q: nibil nõ diſtat ab aliquo: niſi deficiẽ do nõ plus aũt deficit nibil ab ente ꝙ ens il lud ponat: hoc etiã inquin. ꝑ q: nibil ad ni bil nulla eſt diſtantia. Et ſi dicas ꝙ nibil ni/ bil dicit tamẽ trãſire ex negatiõe infinitorum ad aliquid videt̃ dicere infinitatẽ: dicit̃ ꝙ ñ ꝫ ſolum ſequit̃ ꝙ agẽs nibil ꝓſupponit i agẽ/ do ⁊ reducit̃ al illud de arte nã ⁊ deo ⁊ iſtud non ẽ tranſire ab infinito: vel ad finitum: ꝫ ſolum denotat modũ agentis: vnde ꝓducere terminum ꝓbat cãm eẽ infinitam: q: tranſitur ad terminũ infinitum ꝫ producere ex nibilo ꝓbat ifinitũ ꝑ modum ꝓducendi: ⁊ nõ q: aliquis terminꝰ ſit infinitus: ita ꝙ producto termini infiniti ad quem cõcludit ifinitum: ⁊ nõ omis terminꝰ finitꝰ ꝓductꝰ ⁊ negatio t̃mi ni a quo nõ oĩs ꝫ entis: ita ꝙ negent̃ oẽs ter mini a quo cõcludit ĩfinitatẽ: nõ eſt ꝙ termi nus infinitꝰ a quo ꝫ eſt negatio oĩs termini.

Iſte etiã doctor tenet cõtra eos quorũ erat ar gumẽtum: q: illi tenebãt ꝙ inter ꝯdictoria ẽ diſtantia equalis: ⁊ Scotꝰ arguit cõtra i. 4ª in ꝑma. q. Scotꝰ etiam in ꝑmo loco predicto declarat quomõ inter cõtradictoria ẽ diſtan tia infinita: ⁊ talis diſtantia ſic declarata. ſ. indeterminata. Uide: ibi nõ arguit vt dicit propoſitũ: q: talis infinitas diſtantie nõ ſuf ficit: ⁊ in. 4ª. nõ negat ꝙ nõ ſit maior diſtã/ tia inter aliqua cõtradictoria ꝙ iter alia. im mo improbat oppoſitum: ⁊ reſpondet argu/ mentis eorũ: tñ vult ꝙ iſurgat ex termio poſi tiuo ⁊ nõ negatiuo. Unde dicit ſic ſimpl'r fal ſum eſt accipiẽdo infinitum ꝓ excedẽte ſimpl'r quãcũqꝫ finitã in infinitum ꝫ alio modo infi nitum põt accipi pro idetermĩato: ⁊ ſic verũ ẽ nulla. n. diſtantia ẽ ita ꝑua qn ſufficiat ad cõ tradictionẽ ꝙ rũcũqꝫ. n. modicum recedat̃ ab vno cõtradictoriorũ ſtatim ẽ ſb̃ altero. nec ẽ diſtantia aliqua tã magna: et ſi poſſet eſſe i infinitum maior maxima qn ad illam ⁊ eiꝰ ex/ trema ſe extendat cõtradictio: ⁊ iſto mõ acci piẽdo infinitum ĩ maiore minor eſt falſa. Ad probatiões ꝙ minoris ad ꝑmam cuꝰ dicit̃ ꝙ ñ contingit itelligere maiorẽ. iſta dico ꝙ falſum eſt poſitiue verũ eſt aũt ꝑmiſciue. hoc eſt dictu ꝙ aliqua diſtãtia ponit maiorem remotionem ꝙ iſta: ⁊ vna cõtradictio ꝙ alia: ꝫ iſta ꝑmit tit ꝙtãcũqꝫ maximam: q: in maxima ſaluat̃ Exemplum plus ꝑfectionis ponit aſinus in/ tenſiue ꝙ aial: tamẽ animal plus ꝑmittit ſi ue ſaluari põt in aliquo perfectiori ꝙ ſit aſi/ nus q: in homine: ⁊ ꝙ ſic ẽ maximum. ſ. per/ miſciue nõ eſt formaliter maximũ. Reſpon/ ſiones ad alias ꝓbationes. vide ꝑ te ipm ibi

Secũda via ſcoti ad ꝓbandũ ifinitatẽ erat ex h̃ ꝙ itellectꝰ diſtincte itelligit oĩa factibi/ lia. Scotꝰ. n. hic ꝓſupponit ſe ꝓbaſſe ẽ in hac diſ. ⁊. q. ꝫ de ꝓbatiõibꝰ eiꝰ circa h̃ dictũ ẽ ẽ. Preſuppoſito ꝙ deꝰ itelligat ifinita: argu/ it ſic ſcotꝰ intelligibilia ſũt ifinita: ⁊ h̃ actu i/ tellectu oĩa itelligente. Igit̃ intellectꝰ illa ſi/ mul actu itelligẽs ẽ infinitꝰ: ⁊ nã cui intelle/ ctus eſt idem ẽ infinita conſequẽter. Talis ẽ intellectꝰ diuinꝰ vt ẽ ꝓbatũ eſt ⁊c. Probatur antecedẽs ⁊ ꝯña ꝙcunqꝫ ſunt infinita i potẽ tia. i. que in accipiẽdo alterũ poſt alterũ nullum poſſunt habere finem: illa oĩa ſi ſimul actu ſũt ſunt actu infinita ꝫ intelligibilia ſunt huiꝰ/ modi. ſ. infinita in potentia reſpectu itellectꝰ creati hoc ſatis eſt manifeſtum: ⁊ intellectui diuino ſunt oĩa ſimul actu intellecta. ꝙ a crea

to ſunt ſucceſſiue intelligibilia·ḡ ibi ſūt actu
ſimul infinita intellecta ·huiꝰ ſilogiſſimi ma
iorem ꝓbat lꝫ ſatis euidēs ſibi videatur: q̃:
omnia talia acceptabilia q̄ ſunt ſimul exiſtē/
tia aut ſt̃ actu īfinita aut actu finita. ſi actu fi
nita. ḡ accipiēdo alterꝝ poſt alterꝝ tandeꝫ oīa
poſſunt eſſe actu accepta· igit̃ ſi non poſſunt
eſſe actu accepta oīa: ſi actu ſimul ſunt: ſunt
actu infinita· Iſta ꝓbatio accipit̃ ab Ariſto
tele cōmēto·41ᵉ. lꝫ nō allegetur a ſcoto nume/
rus. ⁊ illud cuiꝰ eſt numerꝰ eſt numeratuꝫ: ſi
igit̃ numeratuꝫ pōt numerari īpoſſibile ē ꝑ/
uenire ad infinituꝫ· Vñ ibi auc. oē numera
tuꝫ ī potētia cū fuerit in actu poſſibile ē vt
ſit numeratū in actu ꝙ aūt infinitū īpoſſibi/
le vt ſit numeratuꝫ ī actu: manifeſtū ē ꝑ ſe: ⁊
ibi cōmēto·57·hec ē diſpoſitio infiniti. po/
tes.n·accipe ex eo ſemꝑ aliq̄d poſt aliud: ⁊
oē qđ accipis ex eo ē finituꝫ: ſꝫ ſemꝑ ē aliq̄d
ab eo qđ iā accepiſti: ⁊ ſm aliaꝫ trāſlationē
nō.n. ſic eſt infinituꝫ in ſemꝑ aliud accipien
do: ⁊ acceptū ſemper ſm infinituꝫ eſſe: ⁊ ita
haberi pōt cōmēto·37. ⁊c. Conſequētiā p̄mi
entimematis ſic ꝓbo: q̃: vbicūq̄ pluralitas
requirit vel ↄcludit maiorē ꝑfectionē ꝙ pau
citas ibi infinitas numeralis ↄcludit īfinitā
ꝑfectionē. Exemplū poſſe ferre decē maioreꝫ
ꝑfectionē requirit virtut̃ motiue ꝙ poſſe fer
re quinq̄. idō poſſe īfinita ↄcludit infinitā vir
tuteꝫ motiuā. igit̃ in propoſito cū intelligere
a. ſit aliqua ꝑfectio ⁊ intelligere·b. ſit aliqua
ꝑfectio nunq̄ idē intelligere erit ipſiꝰ.a·⁊.b.
eque diſtincte vt duo ſunt niſi ꝑfectiōes duo
ruꝫ iſtorꝝ ī vno illo intelligē includant̃ eminē
ter ⁊ ſic de tribꝰ ⁊ vltra de infinitis· Dico ḡ ꝓ
ad hoc q̄tuꝫ ad ↄñaꝫ ꝙ ꝓducere ſimul plu/
res ꝓductiōes ēt infinitas: etiā ſi ſimul q̄tū
eſt ex ſe vt ē dictū eſt de ſubſtātijs: ⁊ tanto
magis de infinitis accidētibꝰ recipe ēt infini
tas intellectiōes non dicit infinitaꝫ ꝑfectio/
neꝫ: q̃: receptio in ſe magis dicit potētiaꝫ: ⁊
q̄to magis recipit tāto magis potētial̃. Vñ
mā ſcđa nō recipit formā ſbaleꝫ ſꝫ ꝓma que ē
imꝑfectior ⁊ potētialior· Vñ etiā mā prima
q̃: recipit ꝑfectiꝰ nō ē ꝑfectior: vt q̃: aīaꝫ in/
tellectiuā ⁊c. ⁊ ꝑ cōſequēs ſequit̃ ꝙ agere in/
finitas itellectiones ⁊ recipe īſiml̃ non ar/
guit infinitatē q̃: ſi qđlibet de ꝑ ſe ē finituꝫ:
⁊ numerꝰ acceptꝰ ē finitꝰ neceſſario ſimul iun
cta ſunt finita. In agēte.n.ex·lꝫ actio non ſit
in agēte q̃: eſt tranſiens: ⁊ ñ concludat iſtaꝫ
ꝑfectionem eē in agēte: q̃·3°. phyſicorꝝ actio
⁊ paſſio ī patiēte ⁊ quinto generatio in paciē
te: tñ ēt iſta poſita ⁊ recepta lꝫ ſint infinita

non cōcludūt infinitateꝫ in intelligente niſi
aliud addat̃: ⁊ idō bene ē auc. dicit ꝙ infinitū
non pōt cōprehēdi a finito. Ideo dico ꝓ ꝙ ſi
concludit̃ aliq̄ intellectio q̄ contineat virtua
liter infinitas itellectiones: illa neceſſario eſt
infinita in ſe: ⁊ ideo bñ ſi q̄libet intellectio di
cat aliq̄ꝙ ꝑfectioneꝫ ē non gradū. ita ꝙ q̄libet
ſit huic certe date equalis illud quod ſupplet
viceꝫ oīuꝫ illarꝝ erit infinituꝫ: ⁊ ita ſequitur
ꝙ vna intellectione intelligens infinita erit
infinitū: ⁊ iterꝝ intelligēs vna intellectione
vnuꝫ infinitū imꝑfectione erit infinituꝫ ſi il/
lud intelligit infinite ⁊ comprehēdit ſicut eſt
Vñ ſi deꝰ ē infinitꝰ cuꝫ ab aliquo: ⁊ ꝑ conſe/
quēs a ſe ſit intelligibile q̄tuꝫ ē intelligibile
alr̃ nā feciſſꝫ ipm fruſtra: tale nō poterit in/
telligi itellectione finita ⁊ ideo lꝫ deꝰ non in
telligeret niſi ſe: vt vult ariſt· q̃: ipe ē infinitꝰ
ſua intellectio erit infinita: ſꝫ videamus nos
ſic de intellectionibꝰ infinitis, vtrꝝ ſi aliquis
intelligeret itellectionibꝰ infinitis vtrū eſſet
infinitū. Scotꝰ.n. de ꝓ rerū ꝓncipio: ſi liber
eſt ſuus dicit vnū ꝟbuꝫ qđ nō dicit in ꝓ. Vñ
dicit ꝙ ſimul intelligere duo maiorē ꝑfectio/
neꝫ includit ꝙ poſſe vnicū intelligere: ḡ intel
ligere infinita infinitaꝫ. Probat h̃ ſic: q̃: req̄
rit̃ applicatio ⁊ ēminata conuſio intellectus
ad itelligibile diſtincte intelligēdū: igit̃ ſi ad
plura pōt applicari ad qđlibet eſt illimitatū
⁊ ita ad infinita applicabilis ē omnino illi
mitatū· h̃.n·argᵐ· videt̃ ꝓbare ēt eē infinitū
qđ poſſet hēre infinitas intellectiones ⁊ tñ ē
ꝓbatū q̃: nec rōe receptōiſ nec rōe actōis nec
amborꝝ ſil̃ ſꝫ ratione applicationis ⁊ conuerſio
nis ad infinita ſiml̃ q̃: ſic ē illimitatū ad infi
nita. ſꝫ q̄ro q̄d ē iſta applicatio: aut aliq̄d cā
re aut nihil ſi aliq̄d q̄ro q̄d ē illud: ⁊ ſiue ſit q̄
litas vl̃ relatio vl̃ aliud. non ſeq̄tur niſi ꝙ cā
ret ſiml̃ infinita: ⁊ ſic ꝑ illa cāre vel recipe ñ
concludit̃ īfinitas. Si vo nihil cāt: ⁊ nihil
ſit ibi niſi approximatio iſtis infinitis: ⁊ ap
proximatio ē q̄dā relatio q̄ non dic̃ ꝑfectio/
neꝫ vl̃ nihil ē ⁊ idō ꝑꝑ h̃ ñ concludet̃ infini/
tas· Vñ iſta conuſio alibi non placet Scoto
⁊ lꝫ dicat̃ ꝙ in alia intēti re ⁊c. ⁊ forte ꝙ for
tius phantaſma mouet· de h̃ dicet̃ alibi: poſ
ſet tñ dici ꝙ nec recipe nec ꝓducere infinitas
intellectiones concludit infinitatem: tamen
ſiml̃ intelligē infinita ꝑ īfinitas intellectiōes
concluderet infinitateꝫ: ita ꝙ intelligē infi/
nita formal̃r ē illud qđ arguit infinitatē nec
intellectꝰ finitꝰ poſſꝫ h̃ facere· non ḡ eſt ꝑ rece
ptioneꝫ neq̄ actioneꝫ: ſꝫ ꝑꝑ fōmal̃r intellige
re ſiml̃: q̃: virtꝰ finita non poteſt operari ſi/

mulꝑ infinita. Vñ ſicͤ nõ poteſt intellectus etiã in p̃ria ꝯp̄rehẽdere deũ: ita ꝙ intelligat infinitũ īfinite: ita non põt intelligere īfinita vt infinita: põt tamẽ faciliter rñderi ad h̄ ꝙ ſi intelligerẽ infinita diſtincte: neceſſario hẽreʒ infinitas ſpẽs vl̄ intellectiões quaꝝ q̃libet cẽt abũdãs ī ꝑfectiõe ſuꝑ certo g̃du hoc dato: ⁊ h̄ ſufficit ⁊ iõ ꝙ continet iſtas ꝑfectiões ſub rõe ꝓpͣ ẽ infinitũ vt dicã nũc. Quocunqʒ ſit de hoc ſufficit ꝙ ratio Scoti ẽ bõa ⁊ ex his dictis intellige ꝙ rõ ſiue tertia ꝓbabilitas facta ab ipo ꝓ ariſt. ñ valebat. Aliud eſt ꝗ dicere iſta res in ſe ſi debet repreſentare multa cõtinet certã virtuteʒ determinatã reſpectu cuiuſlibet illoꝝ ſub rõe ꝓpͣ: qr equalẽſ non ſufficit ī repſentatiõe q: ꝑticularis rõ ſortis non eſt rõ platonis. lʒ ſint eiuſdẽ ſpẽi vel rationis formal̄: ⁊ iõ reqrit̄ repreſẽtãs ꝓpͣuʒ vel cõtinẽs eminẽter illud: ʒ in ꝓductione ſecus eſt: q: ſi ſũt eiuſdeʒ ſpẽi ⁊ rõnis formalis Jdeʒ agẽs numero ſufficit ꝓ ambob⁹ ſm eãdẽ rõeʒ ꝓducere. lʒ ex diuerſitate materie ſiue tẽporis ſiue loci ſiue alteri⁹ cẽ īſurgat diũſitaſ numeralis: ʒ nõ eſt ꝙ ī agente eadeʒ rõ ſpecificata nõ ſufficiat ꝓ ãbob⁹: ʒ non ſic ī repreſẽtante niſi hẽat vtrũqʒ formal̄r ſb̄ ratiõe ꝓpͣ vel illa contineat eminẽter: ⁊ iſte eſt pũct⁹ ꝑ quẽ dicta ſũt iſta oĩa ⁊ valde notãd⁹. Vñ ñ ſolũ ex īfinitis in ſpẽ diſtinctꝭ cõcludit̄ vna intellectio infinita: ʒ ẽt ſi ītelligant̄ īfinita numero eiuſdeʒ ſpẽi ſb̄ ꝓpͣ ratione ꝑ cãʒ predictã: ʒ ī cã ꝓducente nõ concludit̄ īfinitas niſi effect⁹ īfiniti cẽnt īfinitaꝝ ſpẽꝝ. Aſcendendo ẽt ſm certuʒ graduʒ ī ꝑfectione huic certo dato equaleʒ ⁊ nõ ſoluʒ ſm ꝑtes ꝓportionales: vt aũt fũdamẽtal̄r ītelligat̄ iſta ratio: ⁊ magis ſubtilit̄ ẽ ſciendũ ꝙ lʒ angel⁹ contineat ꝑfectioneʒ īfinitoꝝ aſinoꝝ: pʒ q: eſt perfectior tota ſpẽ. ꝗ oib⁹ īdiuiduis: ⁊ tamẽ q̃libet aſin⁹ eſt certe ꝑfectionis determiãte: ⁊ ẽt angel⁹ continet ꝑfectioneʒ cuiuſcũqʒ aſini ꝑticulareʒ dico etiam īfinitoꝝ: pʒ q: eſt ꝑfectior oib⁹ illis ſimul ſũptis: ⁊ duo aſini ſũt ꝑfectõres ꝙ̃ vn⁹: ⁊ tres ꝙ̃ duo. lʒ non in ſpecie: q: ſic etiã nõ eſt intellectio ſortis ⁊ platonis: ⁊ tñ angel⁹ non eſt infinit⁹. dico ꝗ ꝙ angeluſ lʒ contineat ꝑfectionẽ duoꝝ aſinoꝝ ꝑticulariũ ⁊ ꝓpͣaʒ rationeʒ cuiuſlibet illoꝝ: q: nulla eſt ratio ī iſto aſino q̃ non ſit eminenti⁹ ī angelo: tamen nõ continet iſtas rões vt diſtictas ⁊ vt duas: ʒ vt vnã in ſpecie. lʒ illã rationeʒ ꝓpͣaʒ contineat cuiuſlibʒ: ʒ non vt ꝓpͣaʒ. ꝓpͣaʒ ꝗ iſtius continet: ⁊ diſtinctã ab illo continet ʒ non vt ꝓpͣam: ⁊ vt diſtinctã ab illo ʒ conti

nẽt vt ſũt vnũ: ⁊ vni⁹ rationis. cognoſcere ãt diſtincte duo non ī confuſo ⁊ ī vl̄i ʒ diſtincte ⁊ ſb̄ rõe ꝓpͣ reqrit continentiã ꝓpͣam formaleʒ ſiue eminenteʒ. Vnõ cognitio ſortis ꝓpͣ nõ ducet me ī cognitionem platonis: q: tũc non cog̃ſcerẽ niſi vnũ ī ſpecie ⁊ h̄ non ſufficit ad cognitioneʒ diſtinctã: ſic ſufficit ad continentiã ꝑfectionis: ⁊ iõ ibi reqrit̄ continẽtia maior ⁊ maior ī ꝑfectione ſm ſpẽm ſi debet ꝓbari īfinitas. Et iõ ꝑ h̄ Scot⁹ in textu dix̄ nunꝙ̃ idem ītelligere erit ipi⁹. a. ⁊. b. eque diſtincte vt duo ſũt niſi ꝑfectiones iſtoꝝ duoꝝ in vno illo intelligere īcludãtur. Notare vt duo ſũt. Angelus aũt non continet ꝑfectioneʒ duoꝝ aſinoꝝ: vt duo ſũt: ʒ vt vnũ. lʒ cõtineat illoꝝ duoꝝ: ⁊ ſi dicat̄ duo aſini ſũt ꝑfectiores ꝙ̃ vnũ. ꝗ infiniti infinite perfectiꝗ cũ angel⁹ contineat ꝑfectioneʒ īfinitoꝝ erit īfinit⁹. Ad h̄ dico ꝙ ſi accipiant̄ duo pedalia vnũ pedale non eſt mai⁹ alio pedali: nec duo vno pedali niſi ſupponat̄ ī ſua longitudine: ⁊ ita infinita pedalia etiã ſi ſimul accipiant̄ non ſũt maiora vno pedali: ʒ ſi ſupponerentur facerent ꝗ̃titateʒ īfinitã. Jta hic dicam⁹ de ꝑfectione ſuo modo: duo aſini de ꝑ ſe non ſũt ꝑfectiores ī eſſentia ꝙ̃ vn⁹ aſin⁹: dico etiã ambo accepti: lʒ ſi duo aſini accipent̄ ī vno ita ꝙ ꝑfectio amboꝝ eſſet vnita in vno: tunc illi duo vniti eſſent ꝑfecti⁹ ꝙ̃ vnũ ſolũ: ⁊ ita ſi infiniti vniti ī ꝑfectione eſſent ī vno continens eſſet īfinitũ. Ad ꝓpoſitũ angel⁹ cõtinet ꝟtutem īfinitoꝝ aſinoꝝ etiã ſimul acceptoꝝ. ʒ nõ ꝟtutẽ illoꝝ ſimul̄ vnitoꝝ in vno. lʒ ꝗ cõtineat infinita: ñ tñ vt infinita nec cõtinet illa vt diſtincta ſm ꝓpͣ rõem cõtinentꝭ in aliꝗ lʒ vt ſũt vnũ: ⁊ iõ nõ eſt infinit⁹: ⁊ iõ ſic intellige qđ dixi pri⁹ ꝙ duo aſini ſũt perfectiores vno ſi dicat̄ ponat̄ ꝙ ſint infinite ſpecieſ aſcẽdendo ꝓportionabil̄r a ꝑfectiõe materie ꝓme vſqʒ ad. a. ãgelum. ſ. int̄ illa duo. Tunc arguitur ſic. a. angel⁹ cõtinet infinita etiã vt diſtincta. pʒ q: ñ ſũt eiuſdeʒ ſpẽi: ⁊ q̃libet dicit aliquã ꝑfectiõem ſ̃ nõ g̃dũ. licet aſcendãt ꝓportionabil̄r. ꝗ eſt infinit⁹. Rñdet̄ fortaſſe ab aliꝗb⁹ ꝙ ſicut int̄ numeꝝ ⁊ numeꝝ dat̄ numer⁹ finit⁹. ⁊ ſpẽs ñ ſt̄ numeri. 7° metaphyſice ſed ſũt ſicut numeri. 8°. metaphyſice ita int̄ ſpẽm ⁊ ſpẽm ñ dãt̄ niſi ſpẽs finite. ʒ q: h̄ eſt negaȓ potẽtiã diuinã: ꝙ ſaltẽ ſincathegorematice infinitas tales ſpẽs ñ poſſit creare: ñ dico ꝙ poſſit īfinitas cathegorematice: q: h̄ mihi implicat. lʒ h̄ teneat Frãciſ. iõ dico al̄r ꝙ ãgel⁹ cõtinet ꝑfectiõem illaꝝ ſpẽꝝ diſtinctaꝝ ẽt vt diſtincte ſũt ʒ nõ ſm ſe iotas mõ q̃ declarã

bo: q: non ſūt vt diſtincte ſm ſe totas vñ lʒ
q̇cq̇d eſt in vna cōtineat ꝛ in alia: tñ ē ꝯſide
randū in ſpē pfectiori illō in q̄ eſt eq̄lis cū p/
fectiori ꝛ in q̄ ſupabūdat ꝛ tūc dico ꝙ lʒ con
tineat illō ꝓin q̄ ſupabūdat: ēt vt diſtinctum
ab alio tñ non ꝯtinet illud in q̄ non ſupabū
dat vt diſtinctū ab alio: ſʒ vt vnū vt dictū ē
ſ: ꝛ q: illud in q̄ ſupabūdat ꝛ ſupabundare
oiuʒ aliaꝝ ſpēꝝ infinitaꝝ nō ē infinituʒ: ēt ſi
mul poſitū in vno: q: ꝓcedit ꝓportionabilr.
iō cōtinēs illud eminēter lʒ contineat illa vt
diſtincte: nō ſolū diſtincte. iō nō ē infinituʒ
ſʒ ſi contineret q̄libʒ ſpēʒ ſm ſe totā: vt ſm
ſe totā diſtincte cū ille i vno facerēt pfectio/
neʒ p infinitū. magis ꝙ infinita īdiuidua ei⁹
dē ſpēi neceſſario eēt infinitū: ꝯtinet ḡ ange
lus oēs illas pfectiōes ēt ſʒ q̄libet rōem eaꝝ
ſʒ non vt diſtinctas niſi in ſupabūdāti: ꝛ il
lud ñ arguit infinitū: q: ſimł iūctū in vno ñ
ē infinitū: ſʒ continere īfinitas ſpēs q̄ in pfe
ctione ſe hñt ſʒ ſub ꝛ ſ. vltra certū ḡdū huic
certo dato eq̄lē: q: ꝓcedit in infinitū: ꝛ illō
in q̄ ſe excedūt: ſi ſimł ponerent i vno ꝯſtituēt
infinitū cōtinēs illa eminent vt diſtincta ſūt
in excedētib⁹ eēt infinitū oio ſicut ē de⁹ glo̊ſ⁹
q̄ dedit intelligē q̄ ē bñdict⁹ in ſecula. Iſta ḡ
rō ſcoti niſi ſic ſūdet: ꝛ intelligat ñ bene q̇eta
bit mētē legētiū. ꝛ iō h̄ declarat bene q̇d va/
loris hēbāt p̄me rōes: ꝛ q̇d non. Scot⁹ vlte/
ri⁹ de p̄ rēꝝ ꝑncipio arguit ꝯ̄ ſe ꝙ forte dicere
tur ꝙ quādo p eandē rōeʒ itelligēdi multa i
telligūtur ñ concludit maio̊ pfectio ex plura
litate. Rñdet ꝙ de ipa rōe intelligēdi pōt ar
gui ſic: vt argutū ē nūc: q: maior pfectio cō
cludit ex pluralitate illoꝝ q̄ꝝ ē ratio intelli/
gēdi ſicut argutuʒ ē nūc de intellectu in actu
ꝛ iſta rñſio ponit in p̊ ꝓ confirmatione p̄mi
argumēti. Uide ibi. 2⁹. arguit ꝯ̄ ſe dicen⁹ ꝙ
rō ꝺ intelligē cōcludit q̄ñ illa plura intellige
re nata eēnt hēre pfectōes formales diſtinctas
q̄les non ſūt itellectiōes niſi diūſaꝝ ſpēꝝ tales
eniʒ nō ſūt infinite intelligibiles: ſʒ indiui/
dua q̄ꝝ pluriū intellectiones: q: non alias p/
fectiōes formales dicūt ñ cōcludūt maiorē p
fectiōeʒ act⁹ q̄ eſt reſpectu pluriū taliū. Rñ/
det indiuidua in ratiōe vniūſalis pfecte intel
ligunt: q: nō ſʒ q̄libʒ entitatis poſitiue in
eis ſicut in. q. ꝺ indiuiduatiōe oñdi. ḡ intelle
ct⁹ ꝛ intelligēs q̄libʒ intelligibile ſʒ omneʒ
rōeʒ intelligibilitat poſitiue intelligūt diſtin
ctas entitates poſitiuas pluriū indiuiduoꝝ.
q̄ maiorē pfectioneʒ ponūt in intellectione ꝙ
intellectio vni⁹ illoꝝ: q: intellect⁹ vni⁹ cuiuſ
q̄ʒ entitatis abſolute poſitiue: vt eſt ei⁹ ē alia

pfectio alias iſta nō exiſtente intellect⁹ non ē
min⁹ pfect⁹ nec ipm intelligere ꝛc. Iſtud eſt
magiſ declaratio ꝙ arg^m. Iteꝝ cōfirmat ſuā
ꝓbatiōeʒ: q: infinitas intelligibiliū ſpē con
cluditur ex numeris ꝛ figuris. Uult dicere ꝙ
pñt dari infinite ſpēs: ꝛ p ꝯñs ſm arg^m. pec
cat: q: dicebat ꝙ nō dabāt tales infinite: ſʒ
ſolū indiuidua infinita īfinit ſpēb⁹: ꝛ poſſet
dicere ꝙ dant īdiuidua īfinita īfinitaꝝ ſpēꝝ.
ꝛ tñ intelligere illa nō argueret infinitā pfe/
ctioneʒ: ſʒ h̄ ñ dicit nō reſpōdet ſʒ q̄ñocūq̄ʒ
ſit ſiue finite ſiue īfinite iā ſ̄ declaratū eſt: q:
creſcerēt ꝓportionabilit: tñ q̇d ſentiā de figu
ris ꝛ nūeris dicā tibi alibi. Sʒ ꝯ̄ oia iſta vo
lo arguere ꝛ maxime ꝙ repſentatiuū ſpēꝝ in
finitaꝝ ēt aſcendēdo ñ ꝓportionabilr: ſʒ ſecū
dū ḡdū maiorē: ꝛ maioreʒ huic certo dato e
q̄leʒ ñ cōcludit infinitatē. Probat: capiat a
ſpēs diſtincte repñtans albedinē: ꝛ ita intel
lectio ipi⁹ diſtincta q̄ ē finite pfectiōis: ꝛ oēs
acipio aſcendēdo in infinitū vſq̄ʒ ad deitateʒ
vel ſalteʒ in infinitū. ꝛ certū eſt ꝙ cū omnia
iſta ſint accidētia erūt pfectiora ipa ſ̄ba: ꝛ ta
mē ſūt ibi repſentatiua infinitaꝝ ſpēꝝ aſcē
dendo impfectiōe. ḡ ille ſpēs repñtātes vl in
tellectiōes nō creuerūt in infinitū niſi ꝓpor/
tionabilit: q: ſūt. i. ſ̄baʒ. ḡ repñtatiuū infini
ti vt pʒ de ſpē deitatis vl intellectiōe q̄ nō eſt
infinita: nā ſi iſta repñtatiua ꝓpa nō conclu
dūt infinitatem vt viſio vl ſpecies deitatiſ. ḡ
q̄ō ſupplet vicem vl cōtinet eminent iſtud re
pñtatiuū nō erit infinitū ñ loquor ſolū. n. ꝺ
illis repñtatiōib⁹ infinit q̄ cōtinēt infinitas
pfectiōes ſ̄ certū ḡdū: ſed loq̄r de intellectio
ne vl ſpecie repñtante infinitū: ꝛ etiā ꝺ iſtis
argueret vt argutū eſt de angelo q̄ nō eſt in/
finit⁹ licet cōtineret in ſe eminent pfectiōem
infinitaꝝ ſpecieꝝ: q: a certo ḡdu ſup non cre/
ſcit niſi ꝓportionabilr. Si ḡ ſpecies repñtā/
tes nō aſcendūt niſi ꝓportionabilr. ꝛ ille re
pñtāt diſtincte: q: tales accipio. ḡ de⁹ q̄ cōti
net eminent tales nō pp h̄ cōcludet infinitus
Ad h̄ arg^m. reſpōdet breuit ꝙ h̄ facit ꝓ opi
nione mea ꝙ ſi dat ſpecies ſ̄be: q̄ iā diſtincte
repñtet: ſed ſolū accidentiū extenſoꝝ ꝛ ꝙ in
notitia intuitiua ſ̄ba repñtat ſe ipam nec imp
fectū repñtat pfect⁹ diſtincte: ꝛ forte pp h̄ ali
q̄ accidentia poſſūt habere ſpeciem pfectio/
rem ipam repñtātem: tñ vide ibi: ꝛ non da
tur ſpecies deitat ſed deitas repñtat ſe ipam
imediate tñ intellectiōe: ꝛ ideo q: iſta repre
ſentatiua creſcūt in infinitum ñ ſolū ꝓportio/
nabiliter. iō continens iſta eminenter eſt in
finitū: ꝛ ſic concludit infinit⁹ de⁹ glo̊ſuſ. Et

pp hoc patet ꝙ illi q̄ ponūt ꝙ ſpēs repn̄tat
valde decipiunť nec ē cōtra mētem Ariſto. ⁊
aue. Uide ibi q꞉ ſpecies cāt itellectionez: ⁊ n̄
repn̄tat: q꞉ tūc pri⁹ itelligereť ꝙ obm. Scdo
ꝑncipalr̄ arguit Scot⁹ ad cōcluſionē ſic. Cā
ꝑma cui. 2ᵐ. vltimū ſue cāilitatis. cā ſcda ali
quid addit pfectiōis i cāndo non videť poſſe
ſola ita pfectū effectū ſicut ipa cū ſcda: q꞉ cā
litas ſola ꝑꝑe diminuta ē reſpectu cāilitatꝭ am
baꝝ. igiť ſi id qd̄ natū ē eſſe a cā ſcda ⁊ ꝑma ſi
mul ſit multo magꝭ pfecti⁹ a ſola ꝑma cauſa ſe
cūda nihil pfectionis addit ꝑme: ſꝫ oē finitū
oi finito additum addit aliquā pfectionē nō
aūt finitū ifinito additū igiť talis cā ꝑma eſt
infinita. Ad ꝓpoſitū notitia cuiuſcūqꝫ obie
cti nata ē gigni ab ipo ſicut a cā ꝓxima ⁊ ma
xime illa q̄ eſt viſio ⁊ intellectio iruitiua. igi
tur ſi illa alicui itellectui ieſt ſine actiōe q̄cūqꝫ
talis obi tātūmō ex ꝟtute alteriuſ obi ꝑoris
qd̄ natū ē eſſe cā ſupior reſpectu taľ cognitio
nis. Seq̄tur ꝙ id obiectū ſupi⁹ ē infinitū in
cognoſcibilitate: q꞉ iferi⁹ nihil ſibi addit in
cognoſcibilitate: tale obiectū ſupi⁹ ē nā ꝑma
q꞉ ex ſola pn̄tia ei⁹ apud itellectū ꝑmi: nec a
liquo obiecto ꝯcomitāte gigniť: ⁊ ē notitia
cuiuſlibet obiecti i intellectu ei⁹ ſicut ꝓbatuꝫ
ē ſ̄ de itelligēi ꝑmi. igi nullū aliud itelligibi
le aliq̄d ſibi addit i cognoſcibilitate. g̃ ē infi
nituꝫ: ſic igiť ⁊ in entitate q꞉ vnūquodqꝫ ſiť
ad eē ſic ad cogſcibilitatez ex. 2⁹. metaphyſi
ce hec ſcot⁹. Eſt g̃ rō ſcoti ſic: capiam⁹ intelle
ctionē ſortiſ ad iſtaꝫ cāndā cōcurrit obiectū
ſcilicet ſortis tan̄ꝙ ꝓxima ⁊ cā ſupior: puta
de⁹ vľ eēntia diuia q̄ ē cā ſupior: ſꝫ poita eſſen
tia diuina ſine ſorte pn̄te itellectui diuino: il
la eēntia q̄ erat cā ꝑma ⁊ vľis n̄ poito obie
cto ꝓxio. ſ. ſorte: hēbiť i itellectu diuino no
titia pfectior de ſorte: ꝙ qn̄ de⁹: ⁊ ſortes tā
ꝙ obiectū ꝓximū cānt: puta in meo intelle
ctu cognitionē ſortis. g̃ ꝓxima cā nihil ad
dit ꝑme. g̃ ē infinita: q꞉ ſi finita aliq̄d adde
ret ⁊c. Iſta rō preſupponit vt dicit ꝙ cogno
ſcat aliud a ſe: ⁊ h̄ dicit in fine ⁊ de ꝑmo reꝝ
ꝑncipio dicit vt pꝫ ex ſeptima huiuſ. Ex iſto
patet ꝙ inſtātia Thome anglici cōtra Sco
tuꝫ nulla ē. dicebat. n. ꝙ lꝫ aliqn̄ agēs ſupiuſ
cōtineat in virtute cāꝫ inferiorē vľ concāntē
⁊ ita pfectiōez illi⁹: ⁊ ꝑ cōſequēs poſſꝫ facere
pfecti⁹ ꝙ illud: tn̄ poſſet eſſe aliud agēs ꝙ fa
ceret pfecti⁹ ſalteꝫ cū ipſo vult dicere. lꝫ inue
nireť vnū agēs qd̄ pp eminentiā cōtinēret re
ſpectu iferioris poſſꝫ facere effectū pfectiuſ ꝙ
faciebāt ille due cāe ꝑme: tn̄ poſſet inueniri
vnū aliud agēs qd̄ faceret pfecti⁹ ꝙ illo agēs

qd̄ continebat illa in virtute: ſalteꝫ obiecto
ſecū cōcānte. g̃ ſeq̄tur ꝙ illud agēs qd̄ conti
nebat in virtute illa: ⁊ faciebat pfecti⁹ ꝙ illa
nō erat infinitū pp h̄: q꞉ ſupať ab alio vt di
ctū eſt. ſ. ꝙ cāt pfecti⁹ ꝙ h̄: ſꝫ h̄ nihil eſt: q꞉ lꝫ
illud cōtineat i virtute pfectionez cāe coagēťꝭ
tn̄ ſi nō eſt ifinitū: ſi ſecū ēt coagit obiectum
ambo ſimľ ſūt pfecti⁹ ꝙ illud qd̄ cōtinet. lꝫ in
ueniret vnū agens qd̄ faceret pfectius ꝙ illa
duo dico agēſ finitū: ſꝫ ſi illi agēti qd̄ cōtinet
illa duo in virtute hēret ēt ſecū cōcāns obie
ctuꝫ ꝓximū: cū ſit finitū pfecti⁹ ꝓduceret ꝙ
ſi ſolū. Preterea ſi accipiať rō vt declarat ſco
tus de ꝑ reꝝ ꝑncipio obiectio nihil eſt. Sco
tus. n. ibi dicit ꝑſupponēdo ꝙ effect⁹ q̄ fit ab
agēte cui cā ꝟa nihil addit ſit pfectiſſimuſ vt
dicit eē ꝓbatū ex ꝟa hui⁹. mō ſi ē pfectiſſima
nō pōt inueniri agēs qd̄ faceret pfectiorez ꝙ
fecit illud agēs cui obiectū nihil addebat. ſ.
cauſa ꝟa. Dicit Thomaſ: ſi ꝑſupponis ꝙ ille
effect⁹ ſit infinit⁹ tu petis ꝑncipiū ⁊ qd̄ debes
ꝓbare: ſꝫ iſte non habet mentem ſcoti. Ipſe
eni ſ̄ ꝓbauit ꝙ q̄cq̄d erat in deo erat pfectiſ
ſimuꝫ. Un̄ ꝓbauit ſ̄ ꝙ aliq̄ nā eminens eſt
ſimpľr. ꝑma ſꝫ pfectionē ⁊ correlariū ibi ali
quā eſſe nāꝫ eminentiorez vel ſupiorez ipa in
cludit cōtradictionem: ⁊ ꝙ ſuprema nā eſt
actu exiſtens: tn̄ n̄ ꝓbauerat ꝙ eſſet infinita
ꝙ erat vltimū probandū: ⁊ ſic nō petit ꝑnᵐ
⁊ iō n̄ pt̄ iuēiri agēſ ꝙ ꝓducēt pfecti⁹ iſta ꝯ
tinēt pfecti⁹. Et ſco. ſi fuit ipſe de ꝑ reꝝ ꝑnᵒ
bene vidit iſtaꝫ obiectionez. facit. n. tres ra
tiones cōtra ſe: ⁊ ꝟa eſt illa q̄ maxime decla
rat itentū. Unde arguit ſic cōtra ſe. iteꝝ ex
h̄ ꝙ cā ꝑma eque pfecte cāt ſine ſecūda ſicut
cū illa nō videť ſequi niſi ꝙ pfectionez ſecū
de habet pfecti⁹ ꝙ ipa ſecūda h̄ nō videtur
concludere infinitatez: q꞉ finita pfectio pōt
eſſe eminentior pfectione cauſe ſecūde. Rn̄
det ad ſecūduꝫ. lꝫ cā ꝑor finita cōtineret eſſē
tialiter pfectionez totam in cāndo ſecūde ⁊ i
hoc excedēt ſecūdam q̄ tantū formaliter ha
bet illam: tn̄ ipſa vt eminenter hita ⁊ for
maliter etiā hita excedit ſe etiā in cauſando
etiam ſi viſuꝫ eſſet incauſatuꝫ a tali cā: vľ eſ
ſet ſine oi cā priore finita: ⁊ itellectio eſſet vt
tantuꝫ eminenť hita ⁊ virtualiter: ⁊ tūc qn̄
ipſa vt formaliter aliquā pfectionez addit ſi
bi: vt eminenter tunc ambo excedūt vtrūqꝫ
diuiſim. Talis additio eſt qn̄ eminens eſt fi
nituꝫ: q꞉ finituꝫ additum finito facit maius
alioquin non pfectius eſſet vniuerſuꝫ ꝙ pri
ma natura creata: ſi illa ponatur a quibuſ
daꝫ omnez pfectionez inferioꝝ eminenter cō

tinē qđ ego ſupra negaui ī vltima ſcđi. In ar
gumēto aūt ſuo ibi de re ꝓ̄ncipio dicit ꝙ in
intellectu diuino ē noticia cuiuſcunq̄ȝ obiecti
ex ſeptima hui⁹ ꝛ ꝑfectiſſima ex ſecūda hui⁹.
3ᵐ. argumētū ꝙ̄ etiā erat ibi. ſ. ſcoti. lȝ nihil
addat ī cāndo ꝓ̄me cauſanti ſcḋm vltimū poſſi
bile. q̄uo ꝓbat̄ ꝙ nihil addat ī eſſendo: nam
in cāndo lumen ī medio ſi iſte ſol cāret ꝙ̄tum
mediū poſſet recipere ali⁹ ſol nihil adderet ſi
bi: tn̄ in eſſendo eēt additio. ita ī itellectu pri
mi eſt notitia ꝙ̄ta ineſſe pōt ex ꝑn̄tia nature
ꝓ̄me vt obiecti. ſcđa igit̄ cā nihil addit ī cān
do: q2 nō ē natuȝ agere in illū itellectū: nam
ſūme actuatū ſicut nec ali⁹ ſol ī mediū. Vñ ex
hoc ꝓbare nihil addē in eſſendo. videt̄ a ſimi
li argui ꝙ terra nihil addat ſoli inēendo: q2
nihil addit ī cāndo lumē ī medio. Iſtud arᵐ
ſi fuit ſcoti fuit ſuꝑflnū: q2 ex ꝑ̄dictis facile in
telligi poterat: ꝛ ē q̄ſi q̄daȝ de nouo declara
tio. Patet. n. ex ꝑ̄dictis ꝙ oȝ accipe duo agē
tia ſimul q̄ agant ſuuȝ effectū ꝙ̄tuȝ pn̄t: ꝛ pri
muȝ illoꝝ de ꝑ ſe ꝓducat illū effectuȝ ꝑfectio
reȝ ꝙ̄ cū illo ſimul tūc illi ꝑ agēti nihil addi/
tur ꝛc̄. ꝛ ſic ē infinitū: ȝ ſic non ē in ꝓpoſito
Ipſe tn̄ ibi dicit aliq̄ bona. Vñ dic̄ ꝙ ſi iſte
effect⁹ ē cābilis ſolū a cā formalit̄ tali. vt puta
intellectio ſortis ab ipō ſorte vel ſi ē cābilis
etiaȝ concurrētib⁹ alijs cauſis cēntialib⁹ fini
tis. tn̄ nō pōt cāri niſi illo formalr̄ tali cōcān
te vel etiaȝ fortaſſe ordinat̄ ad ꝓ̄ores finitas
reſpectu hui⁹ effect⁹ accidentalr̄. Tūc dicit ꝙ
illa ꝑfectio nunꝙ̄ pōt eſſe niſi virtute alicui⁹
infiniti. cui formalr̄ tale ſi addat̄ nihil addit
in cāndo. ſic. n. inq̄t tenet rō ſupra poſita: q2
ſi aliquid addat̄ tūc ꝓpria rō cauſalitatis ei⁹
vt ē formalr̄ tale deeſſet: ꝛ a tali vt tale depē
der vel ab illo cui nihil addit ī cāndo. Vlte/
ri⁹ ḡ nec inēendo q2 iſta cātio ei⁹ ē ꝓpriū ſibi
ſcḋm omne formale ei⁹ ḡ ſi ineſſendo aliq̄d ad/
deret ꝑ deeſſet iſta ꝓ̄ma cālitas q̄ eſt ei⁹ vt for
maliter tale: ꝛ ita nō hēret ex ſe ita eminēti⁹
qđ natuȝ ē a tali vt tale ē cauſari. pȝ igit̄ ꝙ ī
ſtantia de ſole nulla ē: q2 ſi huic ſoli aliq̄d cā
re cōpeteret inꝙ̄tuȝ iſte ali⁹ ſol id non cāret
nec in ſe haberet ſine iſto: ſi iſte illi aliquid
addit nō curo tunc ad quod paſſuȝ cōpares
Breuiter dico nihil eiuſdē rōis cōcauſabili
neceſſario ab illo vt ē formalr̄ tale neceſſario
Ita ꝙ non aliter pōt eſſe cātuȝ vel incātum
ꝑfectius cauſabilr̄: niſi in virtute alicuius. cui
hoc vt tale nihil addit ī cauſando nec ī eſſen/
do inſtantia de terra nihil valet. lumē vero n̄
eſt natuȝ ab ipā. vt a cā alia depēdē ꝛc̄. Iſta
m̄° n̄ ē m̄° ꝓ ꝑ argumēto ȝ eſt argumētū no

uuȝ ad ꝓbanduȝ infinitateȝ ꝛ eſt aliqualr̄ cō
ſonans arg⁹. meo qđ volo facere ad ꝓbandū
infinitatē: ꝛ ex illo meli⁹ intelliget̄ iſta dicta
Eſt ḡ argumētuȝ tale. Probaui ī li°. de bea/
titudine. vt dixi ſ ꝙ non datur ſpēs repſen
tās ſbaȝ: ꝛ ꝙ in notitia diſtincta ſba repre/
ſentat ſe ipſaȝ: ꝛ ꝙ nulla ē ſpēs neq̄ȝ aliquid
īꝑfectius qđ poſſit diſtincte repn̄tare ipſaȝ: ꝛ
ꝓbaui ēt ꝙ ꝑfectius ipā finituȝ ꝙ̄tuncūq̄ȝ n̄
pōt ipſam diſtincte repn̄tare in ꝑticulari ꝛ ſb
rōe propria vt propā: ꝛ vt ī particulari: vide
Naȝ vt dixit ꝯ̄ Scotus etiā h̄ mō ſecūda in
telligētia eēt ꝑfectior ꝛ hēret ꝑfectionem om
niū inferioꝝ ī ſimul. naȝ nō poſſet repreſenta
re diſtincte niſi ſic hēret ḡ nullū agēs finitum
pōt cāre iſtaȝ notitiaȝ diſtinctā niſi obiectū
ꝓpriuȝ formalr̄. ḡ ſi de⁹ in ſe hēt diſtincte ta/
leȝ notitiaȝ a ſuo obiecto ſequit̄ ꝙ ē infinitū
Et vt me ꝑfecte intelligas. Scias ꝙ cā ſu/
perior vt puta angel⁹ ꝯtinet ꝑfectionem puta
hōis: ꝛ iſti⁹ hōis ȝ non vt iſti⁹ vt dictuȝ ē
ſupra: ȝ vt hōis: ꝛ iō q2 continet eminent̄
nām humanaȝ pōt ex ſua eſſentia ꝑfecte cog/
ſcere illaȝ: ꝛ q2 nō continet ſorteȝ: vt ſortes ē
iō non pōt diſtincte cognoſcere illuȝ ꝑ ſuam
eſſentiā: ꝛ cognitio de q̄ditate quam hēt eſt
cognitio in cōi: ꝛ nō de aliq̄ vt h̄ diſtinctum
ſb ꝓpria rōe: q2 ſi cog̃ſceret h̄ diſtinctū ſub ꝓ
pria rōe in vna ſpē cū non ſit maior ratio de
vno ꝙ̄ de alio cognoſceret infinita ſb propā
ratione per ꝓbationeȝ antecedētē ſcoti. Si
cut ergo continet eminent̄ ita pōt cognoſce/
re: ꝛ ſi dicatur de infinitis ſpecieb⁹ aſcenden
do ꝓportionabiliter que tn̄ ſint infra ſuam ꝑ
fectionem quas continet eminenter ꝙ illas
tunc pōt cognoſcere ſcḋm ſuas rationes in cō
muni tamen ſicut continet. diceretur fortaſſe
ꝙ ex illo non arguitur infinitas: q2 non con
tinet eminenter: vt dictum eſt niſi vt diſtin/
guūtur ſecundum exceſſum proportionabili
ter ꝛ ita continentia virtualis ꝛ eminentia
creſcit proportionabiliter. ꝛ per conſequens
ſequitur ꝙ quamlibet illarum poteſt cogno
ſcere perfecte: vt quiditas poteſt cognoſci in
cōi nālr̄ ñ dico tn̄ ꝙ poſſit oīa illa ſil̄ ꝯ̄gſcē q2
nec ſic dico ꝺ indiuiduis. q2 hoc nō ē argumē
tum noſtrum: ſed erat ſi poteſt cognoſcere
vnum indiuidum ſub propria ratione cum n̄
ſit maior ratio de vno ꝛ cetera. ergo eminen/
ter continet perfectionem infinitorum ſub
propria ratione: ꝛ non faciunt vnum infi/
nitum ſolum proportionabiliter. ergo con/
tinens eſt infinitum: ꝛ ita de ſpeciebus con/
entis. ſi vnam poteſt cognoſcere. ergo om/

ni a illa pōt cognoſcere in infinitū: ſed tunc
nō cōcludit argumētū ꝙ cōtinēs ſit infinitū
q̇a nō continet illa infinita eminēter vt di/
ſtincta niſi ſcđm exceſſū: ⁊ talis exceſſus non
creſcit niſi ꝓportōabiliter. ſ. nō arithmetrice
ſꝫ geometri ce. iō cōtinēs eminēter nō cōclu/
diť infinitū. ⁊ pp hoc ſi ſcotꝰ dicēt ſupra ꝙ ſe
cūda intelligētia nō cōtiet ꝑfectionē oium in
feriorꝝ ſm ꝓpꝛiam rōnē oium indiuiduorum:
nec ſpēs oēs vt ſe totis diſtinguuntur nō ſo/
lū ſcđm exceſſū: lꝫ illa tota diſtincte cōtinēt
diceret verꝝ: ſꝫ ſi diceret ꝙ nō cōtineret vt di/
ſtinguunť ſm exceſſū. ⁊ oia illa indiuidua vt
vnū in ſua ſpē nō bn̄ diceret. coniūge ergo: q̄
dcā ſūt i p̄ argumēto cū iſtis q̄ dixi i iſto 2°
meo argumēto. ⁊ videbis duo argumēta ma
xime pōderāda. Sco. g̊ in 2° diſ. 3. q. vltia q̄
ſūt decē adducit illud. 8° metaphy. ſpēs ſunt
ſicut nūeri. ⁊ ꝑ ꝯn̄s cōtinet aliā ꝟtualiť ipfe/
ctione. ⁊ ꝑ ꝯn̄s erit rō ſufficiēs inferiorꝝ ſicut
maior nūerꝰ minoris. Et adducit id ſi de aia:
ꝙ ſenſitiua ē in intellectiua: ſicut trigonū in
tetragono: ita erit in ſpēbꝰ. Ad iſtas au/
ctoritates dico p̄mo ꝙ nō ē ſimile de ſpēbꝰ: ⁊
iſtis: q2 nūeri ⁊ figure ſūt ꝑtes maioris. iō co
gnito maiore pōt ps cognoſci ⁊c̃. dicit ēt ꝙ
ariſto. loq̇tur de ſpēbꝰ ſubalternis ibi. 8° me
taphyſi. vn̄ de nūeris inq̇t pꝫ vbi vult ꝙ ſicut
nūerꝰ ſtat ad indiuiſibilia: ſic reſolutio diffi/
nitionū ſtat ad indiuiſibilia ⁊ cetera. vide ita
ꝙ loq̇tur ꝺ ſpēbꝰ ſubalternis. ⁊ iō cognita itel
lectiua pōt cognoſci ſenſitiua: ⁊ ſic de hoie re
ſpectu aialis. ſꝫ de ſpēbꝰ ſpālıſſimis nō ē ſic: ſꝫ
dicit ſcotꝰ: dimittamꝰ auctoritates: nūq̇d in
ferior ſpēs nō cōtineť in ſupiori. Rn̄det ꝙ ſu
perior hēt ꝑfectiorē entitatē q̄ inferior nō tn̄
includit totā entitatē ita ꝙ inferior non dīat
ab eo niſi ꝑ negationē. nō. n. ſpēs in vniuer/
ſo diſtinguūtur ꝑ negatōes: ſꝫ ꝑ ꝓpꝛias rōnes
vult dicere vt intelligas inferior: vtputa: aſi
nus non dr̄t ab hoie: q2 non cōtinet ꝑfectio/
nē quā ꝯtiet hō: ſꝫ q2 hēt hāc ꝑfectionē ꝓpꝛia ꝫ
⁊ talē rōnē quā nō hēt hō: ſꝫ eēntia diuia: q2
infinita cōtiet eminēter oēs ꝑfectōes inferio
rū. ſꝫ cū reuerētia rn̄ſio nō ſufficit: q2 ēt eēn/
tia diuia vel ſortes dr̄t ab illa ꝑ rōnē ꝓpꝛiam q̄
ſcđm talē nō ē in deo ſꝫ eminēter. ⁊ ita dicaꝫ i
ſpē ſupiori cōtineť eminēter inferior lꝫ n̄ ſcđꝫ
rōem ꝓpꝛiā. lꝫ. n. ꝑfectiꝰ cōtineať in deo: hoc
nō arguit ꝙ nō poſſit cognoſci a ſupiori: ſed
q2 nō ita ꝑfecte ſic̄ a deo. Notādū tn̄ q2 vide
tur exnēū ꝙ āgelꝰ poſſit intelligē ſcđm rōnem
ꝓpꝛiam q̇ditatē hoīs ⁊ nō poſſit intelligere rō
nē ꝓpꝛiam huiꝰ lapidis ꝑticularis niſi lapide

ſe repn̄tāte. ⁊ iō dicať ꝙ āgelꝰ licet cōtineat e/
minēter q̇ditatē lapidis vel hoīs: tamē n̄ po
teſt cog̊ſcere illas q̇ditates ſub rōne ꝓpꝛia niſi
obiectū ꝑticulare ſe repn̄tet. cognoſcit g̊ ꝑ cō
ceptus cōes ⁊ ꝑ diſcurſū: ⁊ hoc q2 licet conti/
neat eminēter: nō tamen ē repn̄tās ꝓpꝛiū: vt
dicit ſcotꝰ: lꝫ nō dederit verā cām q̄re iō hēa
tur cōceptꝰ ꝓpꝛiꝰ iſtorꝝ ⁊ nō in alia re finita: q̄
eminēter cōtinet ſpēm impꝑfectiorē vel indiui
duū. Dic ergo tu ꝙ rō ē: q2 cōtieri ab ꜩliq̄ po
teſt eē tripliciť p̄ ꝙ cōtineatur formaliter: vt
ſortes cōtinet aiam. 2° ꝙ cōtineať eminēter
ſꝫ hoc dupliciter: no ta occultā rē: quā forte
volebat dicere ſcotꝰ: vel ꝙ cōtieat illā rōnem
formalē vt talis rō formaľ ē: nō dico forma/
liter: q2 ſic nū ē eminēter in deo ſcđm illā rō/
nē formalē vt talis ꝓpꝛie ē: ſꝫ eminēter. ⁊ iō co
gnita ſua eēntia pōt oēs alias rōnes forma
les intelligē. 2° mō pōt aliq̇d cōtieri eminē/
ter: q2 illā rōnē formalē cōtineo eminēter: ⁊
illā rōnem ꝓpꝛiam ſed ſi ſub rōe ꝓpꝛia nec ēt for
maliť ſꝫ vt ens ipo ipꝑfectiꝰ: ⁊ ſic hō cōtiet aſi/
nū: nec talis cōtinētia ſufficit ꝙ poſſim cog̊
ſcere inferiꝰ ſb rōe ꝓpꝛia vidēdo eēntiā meā in/
tuitiue: cōtineo g̊ rōnē ꝓpꝛiam iferiorē: ſꝫ non
ſub rōe ꝓpꝛia deꝰ ꝯtinet rationē ꝓpꝛiaꝫ ⁊ ſb rōe
ꝓpꝛia ſed n̄ forˀaliť: ⁊ adde vlteriꝰ ꝙ q2 deꝰ hēt
cognitionē ifinitā. iō pōt ifinita ⁊ ifinite cog̊
ſcere. qn̄ g̊ deꝰ ſe repn̄tat nobis cog̊ſcimꝰ ifini/
tū: ſed q2 cogni° finita: iō nec poſſumꝰ ſimul
infinita cognoſcere: nec ifinite. ⁊ q2 deus ne
ceſſario intelligit: ideo actu ſimul infinita
intelligit: aliter imꝑfectus tamē de ſenſu di/
uiſo in verbo infinita poſſumus cognoſcere
Hoc ergo argumētū reuertēdo non ē p̄mum
quia illud erat ex hoc ꝙ infinita actu intelli/
gebat ſcđm propꝛiā rationē formalem: hoc
autem eſt: quia capiendo etiam vnum ſolum
nulla cauſa finita excepto obiecto formali ⁊
propꝛio pōt cauſare notitiā diſtinctā illiꝰ ob
iecti: nā ſi poſſet ꝺ vno poſſet de infinitis qđ
ē improbatū. ergo ꝙ hēt notitiā diſtinctam
ſortis non ſe repreſentāte ſorte ē infinitū. an/
gelus. n. concurrēte etiam ſuo intellectu ad i
tellectionē ſortis ſe repn̄tātis imediate perfe
ctius intelligeret ſortē q̄ ſi ꝑ ſe ſolū. ⁊ ideo hn̄
ſeq̇tur hoc ꝙ ſortes aliq̇d addit cognitioni
āgeli. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ ſit finitū imo ſine ſorte nō in
telligit niſi i notitia cōfuſa vt ꝓbaui: ſed ꝓpť
dicere deus habet notitiam diſtinctam Sor
tis: ⁊ quia ſortes nihil ſibi addit in angelo:
quia perfectiorꝫ habet de: per ſe q̄ quando
agit cum illo: argumentum nullum eſt. vt vi
debiť nūc nō dico ꝙ argumētū hoc nō cōclu

dar de⁹ haber notitiā diſtinctā ſortis ſorte ñ ſe repñtante imediate. ḡ ē infinit⁹ vt ꝓbaui. Sed mod⁹ arguēdi ſcoti de nihͦ addēdo vt ē nihͦ ē. nec hoc argumētū tertiū factū ꝫ ſcotū nihͦ ꝓbauerat cōtra ad ꝓpoſitū. nec ēt ꝑmum argumētū ibi qͦd erat: ꝙ notitia p cām alic⁹ ē ⁊c. hoc. n. argumētū nō erat ad ꝓpoſitū. vide ibi: q₂ bene rñdet. nec ēt inſtātia thome anglici aliqd cōcludebat cōtra ſcotū vt audiſtis. Uideam⁹ mō igr̄ nr̄am: ſi argumētū ſuū mō q̄ fecit aliqd valet. Dico ḡ ꝑ ꝙ ſcot⁹ accipit ꝙ cā ſ̃a ⁊ ꝑma cōcurrūt ad aliquē effectū puta ſortes ⁊ de⁹ ad cognitionē ſortis: ꝫ certū ē ꝙ de⁹ in illa actōe nō cōcurrit tanq̄ cā imediata ꝫ tanq̄ cā vl̄is ad ſuā āt intrinſece ſi eēt cābilis cōcurrit imediate ⁊ ſm vltimuꝫ ſue pōe. ḡ argumētū nō ē ad ꝓpoſitū: nā accipiebať qñ due cāe cōcurrūt ad aliquē effectū ſm vltimū ſue pōe ⁊c. ꝫ hͦ cōcurrit ſolū mediate ⁊ nō imediate. ⁊ ſi diceres ꝙ cōcurrit ſm vltimū ſue pōe tāq̄ cā vl̄is: ꝓſuppōſito ēt hͦ nihͦ ē: q₂ ↄcurrere imediate pfectiorē effectū cōcluderet. cōcurrere ḡ in vno mediate: ⁊ in a⁹ imediate ē arguē in q̄tuoꝛ t̃mis. Et ſi dicať: pōať ꝙ ↄcurrat imediate tūc dico ꝙ nō pōt cōcurrē ex̄ ſm vltimū ſue potētie. cōcurrere ḡ intra ſolū ſcōꝫ vltimū ſue pōe ⁊ cōcurrere ex̄ cū a⁹ nō ſcōm vltimū ſue pōe: ñ ē bñ arguē. ⁊ p̄terea ꝓbabim⁹. i. clare deo dāte: ꝙ de⁹ ñ pōt cōcurrē imediate tanq̄ cā ꝑtialꝭ cū alio ad aliquē effectū realē cāndū: tace q̄uſq₃ videbis. Preterea arguit in diuerſis materijs ſiue ſb̄tis: lꝫ in deo nō ſit ſbm: nā pducit cū alio in itellectu meo intellectionē ſortiſ cū ſorte ⁊ in itellectu ſuo ſine ſorte: ꝫ pducat ēt in itellectu meo ſine ſorte ⁊ nō in ſe. ⁊ lꝫ poſſet pducere pfectiorē notitiā ſortiſ in me q̄ faceret ſortes: ⁊ ipē in me: tñ ipē tūc nō cōcurrit. ſ. cum ſorte niſi tanq̄ cā vniuerſaliſ vt dixi. ꝓbaui tñ alibi ꝙ hoc ē ipoſſibile: q₂ lꝫ in deo poſſim vidē ſortē pfecti⁹ q̄ ſorte ſe repñtāte tamē nec deo nec ſorte ſe repñtāte ꝓbatū ē cōtrariū. ⁊ ſi dicať: ſufficit ꝙ de⁹ poſſit ꝓducere in ſe vel ſit p ſe exiſtēs. ⁊ hoc ē qͦd arguit pfectionē: ꝫ hoc tñ nihͦ ē arguere: quia oīo hoc nō agit niſi in ſbm ipfecti⁹: ⁊ ſi poſſet coagē ad ſbm pfecti⁹ ſorte diceret ꝙ ꝓduceretur pfecti⁹: ⁊ ita de⁹ in illo ſbo impfectiori nō ꝓduceret cognitionē ita pfectā. ⁊ iō ñ ſeq̄ř de⁹ cū iſto in ſbo ipfectiori ꝓducit aliqd ⁊ ſine iſto ipfecto ſbo vel ſine ſbo ꝓducit vel hēt i ſe pfecti⁹ ad qͦd tale agēs ñ pōt attingere. ḡ de⁹ ē infinit⁹: nō valet. Agere ḡ in vno mediate ⁊ in a⁹ imediate: i vno necā⁹: i a⁹ ↄtigēter. i

vno ſcōꝫ vltimū ſue pōe: i aliū ñ i vno cū ſbo in alio ſine ſbo vel impfectiori declarāt argumētū nō cōcludere. Illa ḡ tertia rō valebat: dico illa reſpōſio pp iſta ꝙ illa pfectio ꝟ ē cābilis: q₂ nō pōt cāri in itellectu diuio ē nata cāri a ſolo aliquo foꝛaliter tali. ſ. a ꝓpꝛio obō quod hꝫ reſpcū talis pfectōis rōneꝫ cāe ꝑme ⁊ ad ꝑoꝛes finitas ē ſolū accidētaliter oꝛdīata: aut ſolū ē cābilis ab alijs finitis illo foꝛmaliter tali cōcāte: tūc dicebat ꝙ illa pfectio nūq̄ poterat eē niſi in ꝟtute alicuiuſ infiniti: ſi de p ſe agebat: cui id formaliter tale puta obiectū ſi addať nihil addit in cāndo: q̄a ſi aliqd additť: tūc ꝓꝑa rō eius cālitatis: vt ē formalr̄ tale deēet a tali: vt tale dēpēdet ab illo cui tale nihil addit in cāndo vult dicere ⁊ bene ꝙ illa ꝓꝑa rō obiecti cāntis vt cāt depēdēter a ꝑma nō eēt in ꝑ ſi aliqd adderet: q₂ ſi addit ultra id quod ē i ꝑmo aliqd additur. ḡ illa rō cālitatis deēēt a ꝑmo ḡ ſi agit ſine iſto: ⁊ ibi ē notitia diſtincta ł pfectiſſima ꝓꝑa rō iſtiuſ in agēdo nihil addit. ḡ ē infinitū. ꝫ ut dixi iſta nō ē ꝑma rō: ꝫ alia: q̄a nullū agēs finitū pōt agere hoc diſtīcte: niſi obiectū foꝛmaliter cōcurrat. ḡ ſi hͦ agit diſtīcte hēt illā in ſe ut cōcurrebat obiectum illud foꝛmaliter. ſi ḡ hēt illā ergo nihil additur. ergo ifiitū. Iſte p̄terea modus arguēdi ſcoti hͦ vr̄ eē cōtrari⁹ doctrine ſue. pōit. n. ꝙ itellect⁹ ⁊ eēntia cōcurrūt imediate tāq̄ cāe ꝑtiales ⁊ ꝑncipia ꝓductia notitie genite. dixi enī alibi ego ꝙ intellect⁹ imo intellectō ↄcurrit imediate ⁊ eēntia mediate: tamē intellectio vt ifinitata entitate ⁊ q̄ſi ſpecificata ab eēntia ita ꝙ ē vnū ꝑncipiū. vide alibi. Mō dico ſi pōis ꝙ ābo imediate cōcurrāt. ḡ poſita eēntia fruſtra pōiť aliud: q₂ ſi ſine illo a⁹ ñ pōt ḡ aliqd addēt: ſi eēt cā imediata i gnē eē efficiētis: nō bñ q₂ ſi ē ifinitū ⁊ efficiēs inmediate fruſtra pōiť aliud aut ē ipfectū ſicut hͦ de cognitōe ſi ñ poſſꝫ ſiñ ꝓꝑo obō oībm aliqd ꝑfectōis addēt ponē⁹ ꝙ imediate agat: ſec⁹ eēt ſi mediate ⁊ tāq̄ cā vl̄is q₂ lꝫ tūc ꝑncipali⁹ cōcurrat ñ ē icōueniēs ꝙ cōcurrē⁹ mediate cā ꝑticulariſ req̄rať alr̄ ñ eēt mediate. ꝫ ſi cōcurrēt imediate ſꝫ vltimū ſue pōe. ⁊ nece⁹ ꝑueniēs oīa ⁊ nō ꝓſupponēs ſbꝫ ſola agēt. nec ſibi agē⁹ mediate aliqd pfectōiſ additť vt agat mediate: ꝫ vt effectus pōať i eē pp indetminationē eē. ⁊ iō opoꝛtet determinari p cauſam inferioꝛem imediatam: ſed ſi adderetur inmediate agenti: non perfecte ageret. Et ita eſt in diuinis: ſi eſſentia inmediate concurreret ad notitiā genitā ſine intel/

lectu vel intellectiōe aliq̇d adderet̄ in genere
cāe efficiētis ⁊ ſic videret̄ inſufficiēs cū neceſ-
ſario agat. Deꝰ ḡ in gn̄e cē efficiēt̄ vel q̄ſi aliq̇d
ꝓducit mediate: aliq̇d imediate ꝫ extra ſe eiꝰ
cuiꝰ ē cā mediata poſſꝫ eē cā imediata ꝫ intra
q: neccā̄° agit cuiꝰ ē cā mediata nō pōt eē ime
diata. ⁊ iō q̇a eēntia dei ē illimitata ⁊ neccāio
agit nō pōt imediate agē: ſecꝰ ē extriſece ꝑ vo
lūtatē agit. Et ſi dicas q̇d ē extriſece media
te agere dico ꝙ paulo pꝰ do dātē clare videꝫ
Sed de intriſece agē nō poteris ſic dicere: ⁊
iō dico ꝙ agē mediate eēntiā ē: q: itellectō ⁊
voliꝰ imediate cōcurrūt ⁊ n̄ poſſēt ꝓducere i-
mediate vel eē ꝑncipiū ꝓductōis niſi eēnt iſi-
nitata ab eēntia. agūt ḡ imediate ꝫ i ꝟtute eſ
ſentie ⁊ eēntia ꝑncipaliꝰ ꝯcurrit lꝫ mediate:
ſic ſecuris mota ab hoīe: hō ꝑncipaliꝰ ⁊ ſecu
ris imediatiꝰ q: n̄ mouēt niſi moueret̄. ⁊ hec
ꝑ iſta rōe ſufficiāt. Tertia via Scoti erat ex
ꝑte finis ſic. Voluntas mea oī finito aliq̇d
maiꝰ pōt appetere ⁊ amare ſicut intellectus i-
tellige: ⁊ qō plꝰ ē vī inclīatō nālis ad ſūme a
mādū bonū iſinitū: nā inde arguit̄ inclīatio
nālis ad aliq̇d in volūtate: q: ex ſe ſine habitu
ꝓmpte ⁊ delcābilit̄ vult id volūtas libera ita
ꝙ vī ꝙ expimur de actu amādi bonū iſinitū
imo volūtas nō vī in a° ꝑfcē q̇etari: ⁊ q̇mō
n̄ illud nālr odiret ſi eēt oppoſitū ſui obi ſic
nālr odit nō eē ꝭm aug. de libe. arbiꝰ. vn̄ ſi i
finitū repugnaret bono nulloꝰ q̇etaret̄ i bo-
no ſbꝰ rōe infiniti: nec in id faciliter tenderet
ſicut nec i irepugnās ſuo obō. ꝯfirmat̄ inq̇t h̄
rō i ſeq̄nti via ꝑ ſike de intellectu. Iſta rō ſco
ti ſibi ꝯdicit q: i ꝑma. q. ꝑmi ꝟ adducit tres
rōes ꝑncipales ꝯ phos ꝙ ē neccāriū ſcire ſinē
noſtꝝ: ⁊ illū nālit̄ ſcire nō poſſumꝰ: iō idige-
mus lūie ſupnāli. vn̄ in eād. q. arguēs ꝯ ſe ꝑꝑ
iſtas rōes h̄ ꝓbātes q̇rēs vtꝝ iſte rōes ꝓcedāt
nāliter ⁊ ꝑ ꝑncipia nālia aut nō ita ꝙ nō rōe
demōſtratiua ꝫ ſolū ꝑ credita ꝓcedat̄ ſi rōne
demōſtrat de noſtro ſine ſciēdo. ḡ falſū ē ꝙ
illō nō poſſit ſciri rōe nāli ſi nō demōſtrat. ḡ
nih̄ ē ꝓbatū. Rndet ⁊ bn̄ ꝙ rōes demōſtrati
ue vel nālr ꝓcedūt ⁊ ꝓbāt de diſiūcto ⁊ ō nul
la ꝑte diſiūcti. ⁊ nō vult dicē ſicut credūt aliq̇
nō intelligētes ſcotū ꝙ debeo eē certꝰ de diſ-
iūcto. ſ. ꝙ h̄ vel h̄ ē finis meꝰ: vꝫ vidē deū i
tuitiue l̄ nō videre. q̇libet. n. ſcit h̄ ꝙ h̄ vl̄ hoc
ē veꝝ. ⁊ nih̄ ē ꝓbare: ꝫ vult dicere ſcotꝰ ꝙ eſt
neccāriū te ſcire q̄ ꝑs ſit ꝟa ita ꝙ nō oꝫ te eē i
determiatū circa cognitiōem finis tui: ſit q̄-
cūqꝫ ꝑs voluerit. ſ. iſta vl̄ illa. ⁊ ita ꝓbāt ō diſ
iūcto ⁊ de nulla ꝑte diſiūcti: q: nulla illarum
rōnū ꝓbat q̄ ſit illa ꝑs: ſicut dicit Hentiſber

de ſcire ⁊ dubitare. vna iſtarū ē ꝟa: rex ſedet
vel rex nō ſedet: ſit illa q̄ ē ꝟa. a. licet neſ iā
q̄ ſit ꝟa tūc pꝫ ꝙ in re determiata ē ꝟa: lꝫ ne
ſciā q̄ ſit: ⁊ ita h̄ vna iſtaꝝ ꝑtiū ē finis meus
lꝫ neſciā: ⁊ ē neccāriū vt ſciā q̄ ſit illa ꝑs det-
minate: ſit q̇cūqꝫ voluerit. Mō dico ad ꝓpo
ſitū ſi nō pōt ꝑ ipm nāliter demōſtrari q̄ ſit
illa ꝑs ⁊ q̇s ſit finis meꝰ. iſta rō fundat̄ in fal
ſo. Si ꝟo pōt ōmōſtrari nih̄ ꝓbauit in ꝑ ibi
ꝯ phos: ⁊ ſibi ꝯtradicit oīo. ego tn̄ alias vo-
lui excuſare ipm q: ſaltē loq̇t̄ de hīs q̄ finem
appetibiliorē reddūt vt pꝫ ibi i ꝓhemio poſt
illas tres rōes vt ē videre deū in corꝑe ⁊ aīa
⁊ alia q̄ dic̄ ibi. tn̄ hoc relinquā indiꝰ legētiū
Sco. tamē in 4° diſ. 48. q. vltia tenet ꝙ poſ
ſit ꝓbari ꝑꝑ obiectū cōiſſimū itellectꝰ qō dicit
eē ens. Facitqꝫ ibi argumētū ō deſiderio nā
li in hac vita ad vidēdū infinitū. ſup āt illo
n̄ vī ſe fūdare lꝫ tāgat ēt ibi illud. vn̄ lege ibi
q̇d dicit de deſiderio cōſono rcē rōi. Clariꝰ
tn̄ iſta dicit in eod 4°. di. 43. q. 2. ⁊ iō tu iudi
ca. ſūt tn̄ hꝰ opionis ꝙ poſſit ꝓbari ꝑ iſtā viā
declarando ipam hoc mō. Nulla nā ē q̄ care
at intellectu q̄ nālit̄ nō tātū q̇eret̄ ſaltē i aliq̇
indiuiduo ꝙtū nāra ſua capax ē: ita ꝙ n̄ plꝰ
q̇etari pōt nec hēt aliq̇d qō ꝓ tūc turbet ſuā
q̇etē. vn̄ accn̄s informādo q̇etat̄ qn̄ n̄ corrūpi
tur a ſuo cōtrario ⁊ iformat q: ſuū eē ē ineē:
⁊ hēt vltimū ſui eē. Sba ꝟo aut ē maria aut
foīa aut cōpoſitū. ſi mā ipa appetit formā: ſi
cut turpe bonū ⁊ fcia marē. ⁊ lꝫ ſit in pōa ad
aliā formā: tn̄ ſuū eē ⁊ q̇es ē ſb foīa nec appe
tit hēe duas foīas ſil̄ ſaltē vltiatas. foīa ꝟo
ſbal̄ extrēſa n̄ pt̄ ꝑ ſe eē niſi ſuū eē inforēt aliō
⁊ ex ipa ⁊ a° fiat vnū. ⁊ hito ſuo fine nih̄ aliō
appetit. ꝯpoſitū ꝟo reſultās ſiue ex ꝑtibꝰ eēn
tialibꝰ ſiue ꝙtitatiuis ſiue accn̄talibꝰ hito fi-
ne ſuo q̇etat̄. vn̄ licet iſta corrūpant̄ ⁊ hēant
finē. tn̄ albeꝰ cētū ānoꝝ nō ē ꝑfectio: albedi
ne vniꝰ dei ſcōm ariſt. in ethi. vn̄ licet iſta de
ficiāt n̄ cogſcūt ꝙ nih̄ erūt nec de ſuo n̄ eē ali
qn̄ poſſūt cape dolorē. vnde ō immortalitate
aīe dixi ꝯ ſco. in. 4° ꝙ licet brutū nāliter fu-
giat mortem ⁊ non eē: tamē non cognoſcit
quid ſit non eē: nec intelligit ꝙ aliquādo nō
erit: licet pro tūc fugiat nō eſſe. Vide mul-
ta que dixi ibi. Unde ex illis probaui ibi a-
nimā eē immortalē. Et iō dixi ibi ꝙ ſi hō in
telligit ſe tēdē in nihil ē in peiori ꝯditiōe om
nium aīaliū: ſicut ēt arguit Paulꝰ ſi nō ē alia
vita. ſumꝰ inq̇t miſabiliores oībꝰ hoībꝰ mūdi
. ſ. q̇a abſtinemꝰ nos ab oībꝰ delectatōibꝰ. ita
in ꝓpoito cū hō ſit q̇s volūit intelligit ꝙ hēt
appetitū q̇etari in infinito ſiue ꝭm rectā rō-

nē ſiue nō. ergo ſi natura hoīs nō ē ꝗetabiliſ
in infinito ē miſerabilioꝛ oībꝰ naturis. Vñ
lȝ dicēs ꝙ habēs intellectū debet ſe guberna
re ſcḋm deſideriū cōſonū recte rōni: tamē cer
tū ē ꝙ nūꝙ pōt cōtētari: qꝛ cū intelligat ꝙ
meliꝰ poſſet habē: vel ſibi nō repugnat hr̄e
intelligit ſibi deficere aliqḋ: qḋ ipm redderēt
pfectioꝛē vel magis ꝗetū. ḡ nō contētat̄. ꝛ lȝ
diceret̄ ꝙ ſi facēt ſcḋȝ appetitū ꝯſonū rcē rōi ꝯ
tētaret̄. Cōtra. lȝ. n. poſſet dici ꝙ cōtētatur
ſcḋm appetitū rectū: tamē intelligit ꝙ defi-
cit ſibi illud qḋ eēt meliꝰ ſibi: ꝛ ꝑ cōſequens
ſi nō eēt appetitꝰ rectꝰ appetēt illud. vnde il-
le nō pōt dici cōtētari ꝗ ꝙtū ē ex ſe nō contē
taret̄: ſȝ ꝓpter appetitū rectū ꝗeſcit: tñ condi
tionalit̄ appetēt aliud. ſicut dicit Scotus de
ꝓijciētibꝰ merces in mari: ꝙ volūtas cōditiō
nalis vel nolle cōditiōaliter gnāt triſtitiam
licet volūtarie ꝓijciāt merces: ita hic. Unde
vt me intelligas: qꝛ eſt dr̄ia inter appetitum
rōnalē ꝛ nō rōnalē: certū ē rōnalis dȝ appe-
tere ſcḋm rectā rōnē: ꝛ iō dēt obedire ratiōi:
tamē nō tollit̄ ꝗn debeat velle btitudinē ꝛ eſ
ſe cōtētꝰ ſimpliciter: ſȝ hoc cū recta rōe. ſ. qñ
oportebit ꝛ cū debitis medijs ꝛ alijs reꝗſi-
tis ſcḋm rectā rōnē ad illā hn̄dā: ſȝ ꝙ nō ap
petat̄ vltimū cōtentatiuū non ē ad propoſi-
tū. vnde ꝛ ſi vellē habē vltimū deſiderabile
tantū ꝙtū ē poſſibile haberi: hoc eſt cōtra
rectā rōnē: qꝛ hito illo oīo hētur cōtētatio.
ꝗa infinitū. Unde ſi video deū infinitū: oīo
ſeꝗtur ꝙ hēo vltimū qḋ poſſū hr̄e: ſȝ ꝙ veliȝ
habere oī mō hoc ē cōtra rectā rōneȝ: ita ꝙ
plus veli vidē intuitiue ꝙ alij: ꝗa ipm vidē
oīo facit eē cōtētū. Si ergo infinitaſ obiecti
nō repugnat nature mee: vt dicit in iſto ar-
gumēto ꝛ in ſeꝗnti de īfinito intrīſece in ſe.
ꝛ ita dico hic de nō repugnātia de attingi-
bili īfinito obiectiue: ita ꝙ nō apperet repu
gnātia de ipo infinito ī ſe: ꝛ de tali attingi-
bili obiectiue: ꝛ cognoſco ꝙ illud ē vltimum
meū cōtētatiuū: ꝛ iſte appetitꝰ ſit naturalis.
vel quodāmō nō erit cōtra rōnē ī appetēdo
illud ſȝ ī mō appetēdi: nec ſcḋm cōuēientia me
dia ꝛ alia cōuēienter reꝗſita. Nō hn̄tia ḡ
intellectū appetūt nō reſpiciēdo ad media:
ꝛ naturaliter appetūt ſuā btitudinē ꝛ ita ha
bētia intellectū cū intelligāt ꝙ nō pōt eē ꝗeſ
nec ꝯtētatio: ꝛ ꝑ cōſequēs nec btitudo niſi ī
īfinito recta rōe appetūt illud: ſȝ recte ꝛ ñ re
cte accidit circa media. ꝑſuppoito. n. ꝙ intel
ligāt ꝙ niſi ſit infinitū nō pōt eē ꝑfecta cōtē
tatio neceſſario ſeꝗt̄ ꝙ ille ē ſuꝰ finis: vel nā
rōnalis nūꝙ cōtētaret̄: ꝗa nihil cōtētat̄ ni-
ſi in ſuo fine: ſȝ finis ſcḋm rōnē rectā pōt ap
peti. ḡ ꝛc̄. Et iō appetēs voluptates ꝛ diuiti
as vel alia nō ſeꝗt̄ ꝙ rcē appetat: qꝛ ñ itelli-
git neqȝ nālit̄ neqȝ alioꝰ ꝙ ñ poſſit cōtētari:
niſi in illis. dicē ḡ qꝛ opȝ ꝙ ſit ſcḋm rectā rō
nē ñ oȝ dicē ī ꝓpoito: qꝛ ꝙꝑmū pono ꝙ itel-
go ꝙ nālit̄ ꝉ alioꝰ ñ poſſūt contētari niſi ī ī
finito nccāriō ē ſcḋm rectā rōeȝ. vñ recta rō
nūꝙ tollit nec mutat finē alicuiꝰ: ꝛ cū illud
in ꝗ ē cōtētatio vel eēt contētatio ꝛ ñ alr̄ poſ
ſit eē recta ratio non tollet finē: ꝛ ita ptȝ ꝙ
illud deſideriū ſit naturale ſiue non ſequens
actū intellectus non erroneū concludet infi
nitatē in obiecto: aut natura fecit homineȝ
fruſtra ꝛ non poſſet attingere finem ſuum:
vel non habere finē cōtra philoſophum pri
mo ethicorū: ꝛ naturam hoīs fecit miſerabi
lioꝛem oībus aīantibus. Quarta via ſcoti
ſumitur ex parte eminētie ſic eminētiſſimo ī
poſſibile ē aliqḋ eē perfectiuſ ſicut priꝰ pȝ. Fi
nito āt non ē īpoſſibile aliqḋ eē ꝑfectiꝰ: ſicut
priꝰ pȝ: quare ꝛc̄. Maioꝛ ꝓbat̄: qꝛ īfinitū non
repugnat enti oī finito maiꝰ ē infinitū. aliter
arguit̄: ꝛ ē idē cui non repugnat infinitū in
tē ſiue: id non ē ſūme ꝑfectū niſi ſit infinituȝ
qꝛ ſi ē finitū poteſt excellere ꝛ excelli: ſi ſibi
nō repugnat infinitaſ. enti ꝗ it non repugnat
īfinitas. igī ꝑfectiſſimū ē īfinitū. mioꝛ hꝰ ꝯñe
ꝗ ē ī ī ꝑcedēti arti° accipit̄ ñ vī a ꝓoꝛe poſſe o-
ſtēdi: qꝛ ſicut ꝯdcōꝛia ex rōibꝰ ꝓpiis ꝯdicūt:
nec pōt ꝑ aliqḋ maīfeſtiꝰ hꝰ ꝓbari. ita nō repu
gnātia ex ꝓpiis rōibꝰ ñ repgnāt. nec vī hꝰ poſ-
ſe oñdi niſi explicāꝰ rōes ipoꝝ. ens āt ꝑ nihꝰ
notiꝰ explicat̄ īfinitū: intelligimus per fini-
tum: ꝛ ho cvulgariter ſic expono: infinitum
eſt ꝙ aliquid finitum datū ſcḋm nullā hitudi
nē finitā ꝑciſe excedit: ſȝ vltra oēȝ hitudinē
aſſigbilē adhuc excedet: ſȝ tñ ꝓpoſitū ſuadet̄
ſic qḋlibet ponēdū ē poſſibile cꝰ ñ appet īpoſ
ſibilitas: ita cōpoſſibile cuiꝰ nō appet īcōpoſ
ſibilitas. hꝰ nulla īcō poſſibilitas appet. qꝛ de
rōe entis ñ ē finitas: nec ex rōe entis appet
ꝙ ſit paſꝰ ꝯuētibiſ cū ente. alteꝝ ātiſtoꝝ reꝗ
reret̄ ad repugntiā ꝑdcām. paſſiōes āt ꝑmi en
tis ꝛ ꝯuertibiles ſat videt̄ note ſibi ineē. Itē
ſic ſuadet̄ īnꝗt īfinitū ſuo mō ñ repugt̄ ꝙtita
ti. i. ī accipieꝰ ptē ꝑꝰ ptē igī nec īfitū ſuo mō
repugt̄ enti ī ꝑfectiōe ſit̄ eēndi. Itē ſi ꝙtitas
vtutē ē ꝑfectioꝛ ꝙ ꝙtitas molꝰ. ꝗꝛ erit poſſibiſ
infinitas in mole ꝛ non in vtute. ꝛ ſi poſſibi
lis eſt actu ſicut patet ex tertia cōcluſione ſu-
pra de primitate effectiui. Iſte rationes ſunt
magis per ſuaſiue ꝙ demonſtratiue niſi ad-
datur vt dictū eſt ſupra de eē verbaliter. ſ. en

ti verbaliter non repugnat eē: patet ad ſen/
ſum: ergo magis repugnabit eē; ꝙ non ha
bet de eē ꝙ̄ ꝙ habet eē: quia nō eē ꝛ eē ſunt
oppoſita. ergo ꝙ magis habet rationē eſſe:
magis poteſt eē: ſ; neccāriū magis habet ꝺ eſ
ſe ꝙ̄ non neccāriū: patet ꝑ diffinitionē: quia
neccāriū eſt quod ē: ꝛ nō poteſt nō eē. g̃ ma/
gis habet de eē verbaliter ꝙ̄ illud qꝺ poteſt
nō eē. ergo ſi nō repugnat cōtingēti eē nō re
pugnabit ipi neccārio eē: quia ſi eēt plus ha
beret de eē tūc vltra ſi neceſſario ñ repugnat
eē. ergo maxime neccārio nō repugnat eē: ſ;
magis neccārium eſt quod ē a ſe ꝙ̄ quod ē ab
alio extrinſeco in nā: quia ſuū eē eſt ab eē al/
terius. ergo quod habet ſupra eē a ſe magis
habet de eē: ꝛ de neccārio ꝙ̄ quod ab alio in
natura: ergo ē aliqꝺ neccāriū quod ē a ſe tūc
vltra qꝺ nō conſuatur ab alio nec dependet
ab alio magis hēt de neccārio ꝛ per cōſequēs
de eē ꝙ̄ ꝙ dependet ꝛ cōſeruat̄: ergo aliquid
ē neccāriū a ſe quod nō dependet ꝛ nō conſua
tur tūc vltra quod nō informat nec extēdit̄
ad extēſionē alterius: nec habet ꝑtem extra
partē minus dependet ꝙ̄ ꝙ illa habet: q: for/
ma dependet a materia ꝛ inclinat̄ ad illam ꝛ
totū dependet a ſuis ꝑtibus ergo aliqd eſt ne
ceſſariū ꝛ a ſe quod nō dependet nec cōſeruat̄
nec informat: nec habet ꝑtē extra partē ꝛ ꝑ
conſequēs eſt abſtractū ab oī materia tunc
vltra ꝙ informat̄ ab aliquo ſiue ſbaliter ſiue
accidētalit̄: quia recipit eē ab alio vel ſimpli
citer vel ſm qd minus habet ꝺ eē in ſe ꝛ a ſe
verbaliter: nō dico noīaliter ꝙ̄ quod recipit
tale eē: ꝛ per cōſequēs tale nō habet forma;
ſbalem informantē vel accidēs: ergo eſt ali/
quod neccāriū quod ē ꝛ a ſe quod nō dependet
nec cōſeruatur ab alio: ꝛ ē abſtractū ab omī
materia: nec informat ſbaliter vel accidētali
ter. Tūc vltra quod maxīe habet de eē nūꝙ̄
nō fuit maxime cū ſit a ſe; quia a ſe nō poteſt
incipe eē: quia nec a ſe nec ab alio: nō a ſe q:
nihil gignit ſeipm ſm Auguſti. nec ab alio:
quia nō eēt a ſe: ꝛ preterea ꝙ aliquādo non
fuit minus habet de eē ꝙ̄ ꝙ ſemꝑ fuit: ꝛ ita
quod aliquādo nō erit; vt dictū eſt de neccā
ergo aliquod eſt neccāriū ꝛ a ſe ꝙ nō cōſerua
tur nec dependet: ꝛ abſtractū oīo nec vllo mō
informatur: ꝛ eſt eternū ſimpliciter. ſ. tam a
parte ante ꝙ̄ a parte poſt. Tūc vltra infini/
tum imperfectiōe ſi eēt magis ſibi repugna/
ret dependētia ꝛ cōſeruatio ꝙ̄ finito: ꝛ ita ſi/
bi minus neceſſitas repugnat: ꝛ ita eē ab a:
ꝛ informare ꝛ informari ꝛ habere parteſ ex
triſecas ꝛ nō eē eternum: patet omnia hec

quia omnia iſta proueniūt ex imperfectione
aliqua ꝙ infinitum imperfectiōe tolleret. g̃ i
finitū magis habebit de eſſe ꝛ a ſe ꝛ indepē/
dentiam ꝛc. ꝙ̄ finitum: ergo erit aliquod ne
ceſſarium ꝛ a ſe ꝙ non dependet nec conſer/
uatur: ꝛ eſt abſtractum ſimpliciter ꝛ nullo
modo informatur ita ꝙ nullum accidenſ ha
bet in ſe: ꝛ eſt eternum ſcilicet infinitum ex/
tenſiue ꝛ infinitum intenſiue: ſcilicet in per/
fectione. ꝛ iſte eſt deus noſter glorioſiſſimus
ꝛ iſta ē vna rōnū meaꝝ quā volo hic eē poſt
tā ad ꝓbādū īfinitatē dei. loq: āt ꝯbalit̄: qa
noīalr nō valet: q: cōpoſitū pl⁹ h; de eē noīa
lit̄ ꝙ̄ mā ꝑma: ꝛ tamē cōpoſitū corruptibile
mā icorruptibil̄: ſ; ꝯbalr argumētū in vī eē
bonū. Scđa rō ꝓ me poīta ē ſ̄: q: de⁹ ītelligit
aliqd diſticte ſingularit̄ ꝛ ſb rōe ꝓpa vt ſb rōe
ꝓpa ꝛ vt diſtictū ab a°. Iſtā rōnē volo vt ha
beas vt eēt i iſto loco ſcripta. iō vide ſ̄. Ter/
tia rō ꝛ q̄rta ē illa q̄ ē poīta ſ̄ ꝓ duab⁹ ꝑmiſ ꝺ
clarariōib⁹ ariſtotel̄ alr ꝙ̄ ſcot⁹ fecerit. iō viꝺ
ſ̄. Quita rō ē vt arguit ſcot⁹ ꝯ ſē i diſ. ſecūda
in. q. vltia in fine vbi dicit: q̄cūq; ſi eēnt: eſ/
ſent meliora: videtur ponēda eē in entib⁹: ꝛ
maxīe in ente ſumo qꝺ ē neceſſe eē; q: ibi q̄c/
qd pōt eē bonū ē ꝛ neceſſe ē ibi eē: capio iſtā
ſuā maiorē dimittēdo miorē ſuā de īfinitis:
adiūgo miorē meā: ſ; īfnitū bonum ſi eēt: eēt
mai⁹ bonū ꝙ̄ finitū: g̃ tale ē ponēdū i nā ꝛ i
ꝺo. rō. n. ſua ꝯ ſecerat iſta. q̄cūq; q̄ ſi eēnt eēnt
meliora: videt̄ ponēda eē i entib⁹ vt ſ̄: ſ; pl̄a
bōa īfita ſi eēnt eēnt meliora. vī g̃ ꝙ pl̄a bōa
īfinita ſt̄ ponēda i nā ſūmi bōi. Rñdet ad id
ꝙ cū dī i maiori iſta q̄ ſi eſſēt eēnt meliora ſt̄
ponēda ibi: ꝙ aut ꝑ h̄ ſi iplicat̄ poſi° poſſibi
lis aut poſi° icōpoſſibiliū: ſi ꝑ mō: tūc dicit
ꝙ maior ē ꝟa ꝛ mior fl̄a q: iplica° illa i mio
ri ñ ē poſſibil̄ ſ; icōpoſſibiliū. ſi āt li ſi iplicet
poſitōe; icōpoſſibiliū. mior ē ꝟa ꝛ maior fl̄a
q̄. n. niſi ex poſitōe ipoſſibiᵐ ñ eēnt meliora
ñ eēnt meliora. nec ēt ſt̄ bōa ſicut id qꝺ nō eſt
niſi ex pōne icōpoſſibiliū ñ ē ſicut nec illꝺ po
ſitū a q̄ dependet. ſ. nō ē nec pt̄ eē. ꝛ iō ꝑꝑ h̄ ta
lia ñ ſt̄ ponēda i nā. ſco. n. i ꝑte dic̄ veꝝ. q̄. n.
ñ ſt̄ l ñ eēnt niſi ꝑ pōnē icōpoſſibiliū ñ ſt̄ nec
eēnt meliōa nec ſt̄ meliora. ꝛ iō illa q̄ ñ ſt̄ nec
ſt̄ meliora niſi ꝑ pōnē icōpoſſibiliū ñ ſūt nec
ſt̄ meliora. ꝛ iō ñ ſt̄: q: ſi eſſ; poſſibile ꝙ eēnt
eēnt meliora. ꝛ iō cū dico ſi eſſent ſi iplico ꝙ
poſſint eē: tūc bñ eēt veꝝ i maiori. ſi ꝟo dicit̄
q̄ ſi eēnt cū tn̄ icōpoſſibilitate eēndi tc̄ maior
ē fl̄a ꝛ iō eēnt meliora ꝛ ñ eēnt meliōa ſic iſta
ſi tm̄ pī ē ſeq̄r rārū pī ē ꝛ ñ tm̄ pī eſt: ꝛ ſi tu
es aſin⁹ tu es aſinus: ꝛ tu ñ es aſin⁹ nō ſeq̄

lum ē bōa cōſequētia tanq̄ materialis: quia
ex impoſſibili ſeq̄tur quodlibet: ꝫ etiam eſt
cōſequētia formalis: quia illa formaliter ſe/
quūtur: ita hic illa maior ſi accipio: ꝙ ſi eſ/
ſent etiam cū impoſſibilitate iā pono ꝙ poſ/
ſint eē ⁊ nō eſſe: q̇a ſi eēnt poſſent eē: ⁊ ꝓ te. ꝓ
pter incōpoſſibilitatē nō poſſūt eē. ergo poſ
ſunt eē ⁊ nō p̄nt eē. ergo eēnt ⁊ nō eēnt. ⁊ ita
ſi eēnt eēnt ⁊ nō eēnt: ⁊ ita eēnt meliora ⁊ n̄
eēnt meliora: q̇a ſi eēnt eēnt meliora: ⁊ non
p̄nt eē niſi ex incōpoſſibilitate: ergo nō poſ/
ſunt eē: ⁊ per cōſequēs nō dicunt aliq̇d me/
lius. ⁊ ideo nō ſunt ponēda in natura ſimpli
citer: tamē iſta ſimpliciter eſt negāda plura
bōa infinita ſi eēnt eēnt meliora vno infini/
to niſi de materia: q̇a ſi per impoſſibile plu/
ra talia eēnt falſum ē ꝙ eēnt meliora vno in
finito. Tamē Scotus vult dicere ſic: aut in
maiori vis intelligē ꝙ iſtis poſitis in eē non
ſequit̄ aliqđ incōpoſſibile: ⁊ tūc eſt verū de
illa maiori; ꝫ minor eſt falſa: q̇a illis poſitis
in eē ſeq̄tur incōpoſſibile: ſi vero capias ma
iorem etiam ꝙ poſitis illis in eē ſequat̄ incō/
poſſibile: tūc illa maior ē falſa: quia lꝫ eſſent
meliora eēnt in cōpoſſibilitate: ⁊ ideo nō eſ/
ſent ponēda in natura. q̇a eēnt meliora ⁊ nō
eēnt meliora: ⁊ ꝑ cōſequēs nō meliora ſim/
pliciter. Ad propoſitū dico licet diceres ꝙ
maius bonū eē ſit impoſſibile: ⁊ ideo non ſit
ponēdū in natura. tamē ſi cōcedo ꝙ plura bo
na infinita eēnt meliora vno: habeo cōcedē
formaliter ꝙ illa eēt ponēda in nā. ⁊ iđo eſt
negādū formaliter ꝙ plura bōa infinita ſi eſ
ſent eēnt meliora vno īfinito: ꝫ bonū infi/
nitum ſi ītelligitur necc̄ario ſi eēt: eēt melius
bono finito: quia necc̄ario intelligo ꝙ īfini/
tū ſupat finitū: ⁊ ideo ſi īfinitū eēt in nā eſ/
ſet melius finito: ergo eſt ponēdū ſaltem in
deo: vt dixit Scot⁹. Duo ergo īfinita nō eſ/
ſent meliora vno īfinito: etiā ſi eēnt: ꝫ bene
infinitū finito. licet ergo diceres ꝙ vtrobiq;
ſeq̄tur cōtradictio. tamē quia tu vides ꝙ in/
finitū eēt maius bonū finito: ſi eēt dicas ꝙ
hoc nō implicat cōtradictionē: quia ſi impli
caret nō dicēt maius bonū ſimpliciter. ⁊ iđo
hō ⁊ nō homo de eodē nō dicūt maius bo/
nū: ideo nō ſunt ponēda in natura: ⁊ ita al/
bū ⁊ nigrum ſimul in eodē: licet ſit mai⁹ bo/
num ꝙ in vniuerſo ſit albedo ⁊ nigredo: vel
album ⁊ nigrū in diuerſis. nego ergo iſtam
ſimpliciter; duo infinita in ſubſtātia ſi eēnt:
eēnt maius bonū q̄ꝫ vnū: ꝫ nō poteſt nega/
ri de īfinito reſpectu finiti: nam ī vno īfini/
to tātum cōtinetur q̄tū in īfinitis: nō ſic de
finito reſpectu īfiniti. tale ergo bonū ē ponē
dum ⁊ maxime in deo: quia ī neceſſariis nō
differt eē a poſſe: ī aliis autem bōis finitis n̄
ſequitur niſi de poſſe. ſ. hoc eēt maius bonū
ergo poteſt eē: ſed nō ꝙ ſit: arguo: ergo ⁊ e/
cōuerſo: infinitum ſi eēt: eēt maius bonū fi/
nito: ergo nō implicat ꝙ ſit in nā: quia ſi ī
plicaret nō eēt maius bonū. ergo ē vt dictū
eſt ſupra. nō debuit ergo aliquo modo cōce/
di minor niſi de materia in argumēto Sco/
ti. Ex predictis poteſt intelligi quomodo va
leat ſuaſio ſcoti ſupra q̇a nō repugnat q̄titā
ti īfinite eē: ergo nec enti imꝑfectiōe ⁊c. pref
tim cū ꝑfectior ſit quātitas v̄tutis q̄ꝫ molis.
Dico. n. ſincathegorematice nō repugnat q̄
titati molis infinitas. ſ. quia quacūq; data
poteſt dari maior. ⁊ ita intelligebat ſcotus:
ꝫ cathegorematice bene repugnat: quia non
datur actu corpus infinitū. 3° . phyſicorum:
q̇a nō poſſet moueri: nec eēt figuratum: ibi
vide ⁊ cetera ⁊. 8° . phyſicorū: ſed q̄titas v̄
tutis ſi daretur darēt cathegorematice. ⁊ iđ
nō eſt ſimile: quia ibi poteſt eē ſincategore/
matice: ⁊ hic non poteſt eſſe cathegorema/
tice. Sed videamus in quantitate v̄tutis
ſincathegorematice: q̇a diceretur fortaſſe ſi/
cut in q̄titate quacūq; finita data pōt dari
maior vel intelligi nō tātum dabitur vna in
finita actu. Sꝫ cōtra h̄ arguit̄. ⁊ per hoc ar
gumētū bene declarabit̄: ꝙ ſi fiat iſto modo
argumētū ſcoti: ⁊ fiat iſta additio ꝙ aliq̇d
valebit. ⁊ itelligetur quod dictū ē ſupra de fi
nitis q̄tū ad poſſe eē: ⁊ nō quātū ad eē. Ar/
guo ergo ſic. Capio. a. finitū perfectiōis ve
cētum que nō ſit; tamē ſibi nō repugnet eſſe
⁊ nō poteſt habere eē a ſe: cum īcipiat eē. er/
go neceſſario oportet dare vnam aliam per/
fectiorem iſta cui nō repugnet eē. Capio er/
go iterum illud aliud: Illi etiam nō repu/
gnat eē; ergo requiritur aliud ꝑfectius: non
loq̇mur. n. nūc de vniuoca generatiōe: quia
loq̇mur aſcēdēdo: aliter capio totā illā ſpēꝫ
⁊ poteſt intelligi perfectior: vt ſupra ⁊c. Et
ſic in īfinitum ſincathegorematice tuo mo/
do: tunc ſic. Quelibet req̇rit perfectiorem:
vt poſſit eē: ⁊ nulla iſtarū ē: ⁊ nulla iſtarū
poteſt eē a ſeipſa. ergo eſt deueniēdum ad ali
quam que nō poſſit eē ab alia: ⁊ per cōſeq̄ns
ſit infinita. quia ſi eēt finita poſſet eē ab alia
Unde licet dicas ꝙ iſta poteſt eē ab illa: ⁊
illa ab illa alia: ⁊ ſic in īfinitum: tamē cum
iſta nō ſint ⁊ poſſint eē: ⁊ nō poſſint eē: niſi
ab illa que ſit: aut neceſſario omēs iſte infi/
nite ſīt: ⁊ ſic ſpēs īfinite actu aut vnū infini/

tu in actu erit a quo oīa iſta poſſint eſſe: ⁊ ſic
argumētū eſt inſolubile: ⁊ iō infinitū ⁊ ne
ceſſariū ſi pōt eſſe eſt: q: non pōt eſſe a ſe nec
ab alio: ꝫ cōtingentia nō ſequit̄ ꝙ neceſſario
ſint: ſi poſſunt eſſe: ꝫ q: decē mille ⁊ infinita
ſi eſſent: eſſent meliora vno illoꝝ infinitorū
iō ſequit̄ ꝙ oīa illa ſincathegorematice poſ/
ſunt eſſe: ⁊ iō neceſſario requiritur aliqđ actu
exiſtens ꝙ illa poſſit ꝓducere ad eē ſincathe
gorematice: nō tñ cathegorematice: q: hoc ī
plicat ꝯdictionē nec eſt ītelligibile ꝙ ſint ⁊ iō
nō eſſent meliꝰ bonū: q: lꝫ infinita ſincathe
gorematice capiēdo ſint meliora ꝙ̄ aliqua fi
nita terminata: tñ cathegorematice nihil ſṫ
⁊ ſi eſſent nihil eſſent: ⁊ iō dixi ḡ nō cōcedas
ꝙ eſſent meliora ſic .n. ſe hñt duo infinita in
eſſentia ad vnū infinitū: ita īfinita cathego/
rematice ad īfinita ſincathegorematice: ⁊ iō
conceditr̄ in loyca ꝙ īfinitis finita ſūt plura ⁊
ita finitis īfinita ſūt plura: ⁊ lꝫ dicat̄ ꝙ fini/
ta nō ſūt plura infinitis cathegorematice lo
quēdo bene dicit̄ ꝗ̄ptū ad numerū: tñ talia ī
ꝑfectione aſcendēdo: ſi eſſent nihil eſſent: q:
hērent finē: ⁊ nō hērent finē. Solū ḡ ex h̄
potes hēre ꝙ quocunqꝫ finito dato pōt dari
maiꝰ finitū. qđ ſi eēt in nā eēt maiꝰ bonum
ꝙ̄ illa ꝓma finita. ⁊ iō aliud ē loq̄ de infinita
te aſcendēdo in numero ⁊ capiēdo cathego/
rematice: ⁊ loqui de infinito vno īꝑfectione
ſic ḡ duo infinita talia nō eēnt maiora vno ī
finito: ita infinita cathegorematice nō eēnt
ꝑfectiora ipſis finitis: q: ī ipſis nō cōtinent̄
niſi finita. Ulteriꝰ cōfirmat Scotꝰ rationē
ſuā ibi q̄ſi interrogatiue dicēs. Quare intel
lectus cuiꝰ obm̄ eſt ens nullā inuenit repu/
gnantiā ī intelligendo aliq̄d infinitū: Im/
mo uidet̄ ꝑfectiſſimū intelligibile. Mir̄ eſt
aūt ſi nulli intellectui talis ꝯdictio patens ſi
at cōtra ꝓmū eiꝰ obm̄ cū diſcordantia ī ſono.
ita faciliter offendat auditū ſi. n. eſt ei diſcō
ueniēs ſtatim ꝑcipit̄ ⁊ offendit cur nullus in
tellectꝰ ab intelligere infinito naturaľr refu
git ſicut a nō cōueniēte. īmo ꝓmū obiectū de
ſtruente. Iſtud argm̄. ſolū habet inſtantiā:
q: aliq̄ poſſent dicere ꝙ repugnat ſibi infini
tū intelligere: q: infinitū inq̄ptū infinitū
eſt ignotū ſaltē ab intellectu finito vt audi
ſtis ſ̄aue. Uñ dicerēt ꝙ oporteret priꝰ demō
ſtrare iſtā nō repugnantiā ⁊ forte ſicut ipſe
arguit cōtra Ricardū de oīpotētia diceretur
ꝙ lꝫ ego neſciā nec hēā rationem demōſtrā
di ꝙ repugnet īfinitū eſſe. Aliq̄s doctor for
te hoc faceret: ⁊ lꝫ dicat ꝙ nulli ītellectui ap
paret iſta repugnātia: tñ diceret̄ ꝙ bene ſtu/
denti ⁊ ꝑ rationē īſudando demonſtraretur
iſta repugnātia. Sꝫ ſcotus fūdat ſe hic ꝙ a/
liquo modo iſta diſſonātia de tanq̄ ꝑfectiſſi
mo ⁊ ſic contētatiuo ipſiꝰ intellectꝰ cognoſce
retur ab aliquo intellectu: ⁊ refugeret ipſū
niſi forte diceres ꝙ ſcotꝰ loquit̄ de ꝓma ꝑ̄ſen/
tatione obiecti infiniti: ꝫ tu vide: ꝫ q̄uocun
qꝫ ſit nō ꝓteruiendo argumētū ſatis eſt ꝑſua
ſiuū. ꝑ iſtud inquit vlteriꝰ Scotꝰ pōt colloca
ri iſta ratio anſelmi de ſūmo cogitabili ⁊c̄.
Arguebat. n. Anſelmꝰ q: per deū intellige/
bat ꝙ deꝰ ē quo magis cogitari nō pōt. ꝫ eē ē
maiꝰ ꝙ̄ non eſſe ḡ ſequit̄ ꝙ neceſſario ſit: q: ſi
non eſſet maiꝰ poſſꝫ cogitari de deo. ḡ deꝰ ñ
eēt quo maiꝰ cogitari non poſſet: dico ꝙ iſta
ratio eſt ſophiſtica: ⁊ hñ dixit: q: lꝫ nō poſ/
ſem cogitare deū: nec eſſe quo maiꝰ cogita/
ri nō pōt niſi cogitarē ipm̄ eſſe: tñ non ſeq̄/
tur ꝙ ſit. Uñ cogito ꝙ tale ſi eſſet: eſſet quo
maiꝰ cogitari nō poſſet. īmo poſſū cogitare
illud eſſe nō eſſe verbaliter. ſ. ꝙ cōſiderem il
lud eſſe nō eſſe verbaliter: oio ḡ accipio eſſe:
ꝫ nō ꝙ ſit īmo poſſū intelligere ꝙ illud eſſe
verbale verbaľr nō ſit: ſi ḡ non acciperē eē
verbale argumētū cōcludēt q: non acciperē
eſſe: ⁊ iō h̄ verbale pōt ītelligi nō eē verbaľr
⁊ tñ ſi eēt: eēt quo maiꝰ cogitari nō pōt: vnde
illud eē quo maiꝰ cogitari nō pōt. poſſū co/
gitare eē ⁊ ſimiľr non eē ⁊ iō cū dicit̄ ſi eēt: eſ
ſet maiꝰ ꝙ̄ ſi non eēt. ḡ ſi nō eſt: non eſt quo
maiꝰ cogitari non pōt: dico ꝙ ſi non eſſꝫ ñ
eſſet quo maiꝰ cogitari nō poteſt tñ non ſeq̄
tur. ḡ illud q̄ maiꝰ cogitari non pōt eſt: ꝫ ſeq̄
tur. ḡ ſi debet eē quo maiꝰ cogitari ñ pōt oio
ē: ꝫ nō ſequit̄ ſi intelligo q̄d īportat vľ q̄d ē
dictu q̄ maiꝰ cogitari ñ pōt. ḡ tale ē: ⁊ h̄ vl/
timū dicit ſanctꝰ Tho. ī ꝓma pte ⁊ ꝯtra gen/
tiles. Propter ḡ iſta q: videbat ſcotꝰ ratiōē
ñ valere voluit ipā colorare duobꝰ modiſ ſic
ꝓ q: ſi deꝰ ē ille q̄ cognito ſine ꝯtradictiōe di/
cit. maiꝰ cogitari ñ pōt ſequit̄ ipꝫ neceſſario
eē. ꝓ ī eē q̄ditatiuo: q: ī tali cogitabili ītelle
ctus ſūme q̄eſcit. ḡ ꝯtinet̄ ſb̄ obm̄ ītellectꝰ. ſ.
entis ꝙ. ſ. ē obm̄ ꝓmū ītellectꝰ al̄r ñ maxime
ꝯtētaret̄ ī illo: q: ñ contētat̄ niſi ī illo qđ eſt
ſub ſuo obiecto. ḡ ē ens capiēdo ens ꝓ eē q̄
ditatiuo: ⁊ ꝑ h̄ nō ē ꝓbatū ꝙ exiſtat: q: ñ
ſequit̄ ꝫ iſtos ab eē q̄ditatiuo ad eē exiſtētie
nec ſequit̄ ē ens ḡ ē. Sꝫ hñ ꝫ me vide alibi.
⁊ vide ꝙ ens ñ ē obiectū intellectꝰ ꝓmū: ꝫ
ratio formaľ: ⁊ iſto poſito huiuſqꝫ argm̄. ñ
concludet. Probat vlteriꝰ ꝙ ſit in eē exiſten
tie: q: non ē poſſibile ſūmū cogitabile eē tā
tū in intellectu cogitāte: q: ſeq̄ret̄ contradi/

ctio.ſ.ꝙ poſſet eſſe ⁊ nõ poſſet eſſe. nã poſſet
eſſe: q: ẽ cogitabile poſſibile. nã ſibi ñ repu/
gnat eẽ vt dictũ eſt ſ̃ ⁊ alia ps ſequit̃: q: re/
pugnat ſue rõi. ſ. ſũmo cogitabili ꝙ non ſit ⁊
poſſit eẽ: q: nõ poſſet eſſe a ſe vt dictum eſt ſ̃
q: nihil gignit ⁊c̃. nec ab alio q: neceſſariũ
ex ſe ⁊ infinitũ ñ pñt eẽ ab alio nec ꝑmũ hec
aũt cõpetũt ſũmo cogitabili alit̃ coloraẽ ra/
tio mai⁹ cogitabile ẽ qđ exiſtit. i. ꝑfecti⁹ cog/
ſcibile: q: tale qđ exiſtit põt videri ⁊ itelligi
intellectiõe ituitiua: q: intuitiua ẽ exiſtẽtis.
vt exiſtẽs eſt: ⁊ iõ qđ nõ exiſtit nõ põt cog
ſci niſi notitia abſtractiua niſi contineat̃ in
nobiliori ipo cui nihil addit: vt ſũt res non
exiſtẽs notitia intuitiua. Iſta g̃ ꝑma ratio
reſoluit̃ ꝯtuʒ ad ꝑmã ꝑteʒ in hoc: q: fruſtra
poneẽ ens obiectuʒ intellect⁹. ſi illud in q̃ ma
xime ꝯtentatur intellect⁹ nõ ſit ens. Hoc ar/
gumentũ magis ꝑſuadet de maximo cogita/
bili ſine ꝯ̃dictiõe ꝙ de infinito: q: de iſinito
nõ ꝓbat niſi adducant̃ q̃ dicta ſũt ſ̃ de con/
tradictione ⁊ remotis illis iſtantijs ⁊c̃. Ulte
ri⁹ forſſe diceret aliq̃s ꝙ intellect⁹ nõ cõtẽ/
taẽ ſũme i ſũmo cogitabili ſine cõtradictione
q: volũtas põt velle ipoſſibilia: ⁊ iõ lʒ infi/
nituʒ eẽ iplicaret cõtradictionẽ: tñ poſſet vel
le illud eẽ: ⁊ in illo magis ꝯtentaret̃ intelle/
ctus me⁹ ſi eẽt: ⁊ vellẽ illud eẽ: ⁊ nõ iplicaret
cõtradictionẽ: ⁊ illud eẽt in eo maxime ꝯten
tatiuũ: ⁊ nõ aliq̃d qđ ẽ: ⁊ tũc lʒ infinitũ ipli
caret contradictionẽ ⁊ eẽt maxime contenta
tiuũ nõ ſeq̃ret̃ ꝙ eẽt i re: ⁊ ſi dicaẽ ꝙ iplicat
contradictionẽ ñ ẽ intelligibile nec fac̃ vnuʒ
cõceptũ ꝑ ſe ⁊c̃. dico ꝙ iplicãs cõtradictionẽ
explicite vt duo cõtradictoria ñ facit vnũ cõ
ceptũ ꝑ ſe: tñ ſicut poſſuʒ cogitare deũ nõ eẽ
qđ iplicat cõtradictionẽ. ita ẽ de alijs. Unñ a/
liud ẽ tñ accipe vnũ cõceptuʒ a ꝑte ſbti: ⁊ da
re ipi negationẽ vl' affirmationẽ: ⁊ ꝙ cõtra/
dictio ſit i cõceptu intelligibili ⁊ aliud acci/
pere conceptũ itelligiblẽ: ⁊ ꝙ contradictio
ſit ipʒ ñ eẽ: ʒ in ꝓ ẽ dupliciter. explicite ⁊ ipli/
citeʒ. ꝓ mõ vt qđ ẽ ⁊ ñ eſt. 2⁹ modo vt duo dij
ſũt vl' mai⁹ deo eſt ⁊c̃. Illa etiã coloratio rõ/
nis habet inſtantiã: q: aliud ẽ dicere. ẽ ꝑfe/
cti⁹ cognoſcibile: ⁊ ꝑfecti⁹ põt cog̃ſci vl' ꝑfe/
cti⁹ ẽ cog̃ſcibile: ſi loq̃mur đ cognitione q̃ fit
de ipa re ab extrinſeco vt dixi i. q. de obiecto
intellect⁹ vñ angel⁹ i non exiſteret ⁊ poſſet eẽ
ẽ ꝑfecti⁹ cog̃ſcibile ꝙ muſca q̃ exiſtit. lʒ in ſe
muſca exiſtẽs poſſit ꝑfecti⁹ cog̃ſci ꝙ angel⁹ ñ
exiſtens: ⁊ tũc dicã ꝙ lʒ h̃ ꝑfecti⁹ cog̃ſceretur
ſi exiſteret: tñ nõ ſequit̃ ꝙ illud ſit: ʒ ſolũ ſe
quit̃ ꝙ ꝑfectiſſima notitia q̃ põt hẽri de iſto

non ſit. ita ꝙ ſolũ ſequit̃ ꝙ ꝑfectiſſimũ ſi eſſet
ꝑfecti⁹ cog̃ſceret̃ ꝙ ſi nõ eſſet niſi reducas ad
aliã rationẽ de maxime contẽtatiuo. Ulti/
mo ſcot⁹ includit rõeʒ ex negatiõe cauſe intri
ſeceq̃ ſibi nõ placet: nec mihi ideo vide ibi.
Scot⁹ etiã de ꝓ reꝝ ꝑncipio adducit aliã rõ
neʒ: q: oĩs ſb̃a finita ẽ i genẽ. ꝑma ñ ẽ in ge/
nere: vt dixit ſe ꝓbaſſe ex ꝑma illi⁹ capituli
maior inq̃t pʒ. q: i conceptu cõi ſb̃e conuenit
cũ alijs ⁊ formal'r diſtinguit̃ igit̃ diſtinctiuuʒ
ẽ ideʒ aliq̃ mõ cum ẽtitate ſb̃e ñ ꝑ oĩmodã en
tatẽ: q: rationes coꝝ ſunt ꝓ diuerſe: ⁊ neu/
tra iſinita: iõ neutra oĩo includit aliã ꝑ iden
titateʒ igit̃ vnũ ſit ex eis ſicut ẽ contrahente
⁊ contracto actu ⁊ potẽtia: igit̃ gen⁹ ⁊ dr̃ia g̃
ſpẽs declarat ẽt h̃ arg^m. al'r vide ibi: ʒ iſta
ratio preſupponit multa. Unñ oʒ itelligere q̃
dixi cõtra rationes ſcoti vbi ꝓbat ꝙ de⁹ nõ
ẽ in genẽ i. q. de obõ itellect⁹ vide ibi ⁊ alibi.
q: h̃ nihil ẽ. Alia etiã rõ adducitur a ſcoto
ꝙ qñ ſũt aliq̃ eiuſdẽ rõis ſi vnũ ẽ accidẽs: ⁊
aliud ſb̃a ſic intellectio nr̃a ⁊ diuina ipoſſibi
le ẽ ꝙ illa ſb̃a ſit finita: q: infinitas tollit ꝙ
vnũ ſit accidẽs: q: ſi eẽt finitũ nõ poſſʒ eẽ ſb/
ſtãtia ʒ accidẽs ⁊c̃. Sʒ q̃d de relatiõe creata
⁊ increata: tñ increata ñ ẽ infinita. lʒ dice/
res ꝙ ſufficit ꝙ ſit ideʒ infinito: ʒ ariſtote. ⁊
aue. dicerẽt vt ſ̃ ꝙ finitũ ⁊ ifinitũ ñ cõpetit
niſi extẽſo: ⁊ vlteri⁹ alij negãt iſta eẽ eiuſdeʒ
rõis: ⁊ vide alibi qñ̃o dixi ꝙ iſta ñ ſũt eiuſ/
deʒ rõis ſpecifice: q: iplicat: ⁊ ſic oʒ ꝓbare ꝙ
intellectio i deo ſit ꝑʒ illã rationẽ formalẽ ex
nã rei: ⁊ ꝙ ñ ſit ſolũ diſtinctio rationis. Iſta
tñ ſua rõ fũdatur: q: oĩa finita conueniũt ⁊
differũt: ⁊ ſũt in genẽ vt ſ̃: ⁊ ꝑſupponit vt i
telligas illa q̃ dĩr in diſ. 3. i. q. vtrũ de⁹ ſit in
genere i fine q̃ oĩa in. q. ſupradicta de obiecto
declaraui cõtra ſcotũ: alias rões deo dante
ſcribem⁹ de infinitate ſuꝑ ꝓ ſentẽtiaꝝ. vltra il
las rões nr̃as: q̃s poſuim⁹ ſ̃. iõ ñ ponẽtur hic
intellecta ifinitatę dei ſeq̃tur penultia ꝑs iſti⁹
tractat⁹. ſ. ꝙ ñ pñt eẽ plures dij numero. ſcilʒ
plura infinita vel plura prima entia indepen
dentia: nã i h̃ ẽ aliq̃l cõueniẽtia cũ ph̃is q: lʒ
cõcedãt plura neceẽ eẽ, ñ tñ plura ꝑma ſimpl'r
⁊ idepẽdentia ꝯtñ igit̃ ad h̃ videam⁹ ſũmãie
ratiões ſcoti: Poſtea intelligemus aliq̃d de
Ariſto. in libro de celo: poſtrẽo adducemus
noſtra. vult ergo ſco. ꝓbare ſeptẽ viis ꝙ non
poſſint dari plura infinita. lʒ detur aliq̃ nã in
finita. ꝓbat g̃ ꝑmo ꝑ viã infiniti intellectus:
iſto mõ: quia q̃libet illoꝝ cog̃ſceret q̃ꝯcunq3
intelligibile ꝑfectiſſime ꝯtuʒ eſt intelligibi/
le in ſe. g̃. a. ⁊. b. cognoſcerent ſe perfectiſſi/

me·qđ eſt impoſſibile vide ibi·Sʒ iſtud ar/
gumẽtuʒ p̃ſupponit ꝙ cognoſcãt aliqd ex: ⁊
ita p̃ſupponit ſm ex pte intellect⁹: ⁊ ita eſt de
ſcđa via ex pte voluntatis infinite q̃ ſit recta
⁊ ita ſʒ ibi: ⁊ ita tertia via de mai⁹ bono ap/
petibili·qrta via de infinita potẽtia ẽ magiſ
naturalis·tñ p̃ſupponit ꝙ poſſit aliquid im
media te cãre vl̾ qđcũqʒ: tñ diceret ab aliq/
bus ꝙ nullus effect⁹ põt hẽre duas cãs tota/
les ſm l̾: ꝫ ſi eſt ab vna nõ ẽ ab alia. lʒ potuiſ
ſet eẽ ab illo: ꝫ tũc eſt dubiũ ſi ſit effectus: q̃
non ſit i cõtinuo fieri cũ ſit poſituʒ in eẽ q̃re
magis dependeat ab illo infinito a q̃ eſt fa/
ctuʒ ꝙ̃ ab alio infinito a q̃ nõ niſi dicaꝛ ſicut
dicebãt ponẽtes plurer mũdos ꝙ q̃libʒ ipe/
dicebat ſe de ſua ordinatiõe nõ de altera·Sed
iſta videnꝛ ſomnia ⁊ tolliꝛ oĩs ordo vt dicã
paulo poſt: ⁊ ita dicaꝛ pro ⁊ ꝯ de duob⁹ fini
bus ⁊c̃. ad id de infinito abſolute qđ excedi ñ
põt nõ concludit niſi ꝙ nõ plus pfectõis eſt i
duob⁹ ꝙ̃ in vno· ⁊ erat q̃nta via·ſexta via de
neceſſe eẽ nõ cõcludit vt' declarabo infra pro
bando ꝯ phos ꝙ nõ poſſunt eẽ plura neceſſe
eſſe: q: hec argumẽta ſcoti illud non ꝓbant.
Vñ ſi ſcot⁹ ita dixiſſʒ de rõe infinitatis poſi
tiue accipiẽdo argᵐ·fuiſſʒ bonũ: ꝫ loqndo d̾
ratione neceſſitatis argᵐ·nihil cõcludit vt
ꝓbabo. aliud argumẽtũ ſcoti iux̄ iſtaʒ viam
ꝙ plura neceſſe eẽ aliquib⁹ pfectionib⁹ reali/
bus diſtinguũꝛ ⁊c̃· cũ reuerẽtia paꝝ valʒ· vt
probaui in li⁹ de ob̾o intellect⁹ ⁊ alibi·Sep/
tima ⁊ vltima via de oĩpotẽtia lʒ dicaꝛ credi
ta mõ theologoꝝ ⁊ nõ poſſe ꝓbari ſm ſcotũ
tñ infra conabimur ꝓbare naturalr̾·Argᵐ·
tñ ſcoti p̃ſupponẽdo illud qđ non ꝓbat niſi
ex credito ẽ bonũ niſi diceret vt dictũ eſt ſ. ꝙ
oĩpotẽs non reſpicit niſi poſſibilia in ſuo mũ
do ſiue coordinatiõe. Ariſt·aũt lʒ nõ conce/
dat finitatem nec ifinitatẽ in deo: tñ ⁊ ſi po/
nat plura neceſſe eẽ vt dixi: tñ ponit oĩa de/
pendere ad vnũ pmũ numero: ⁊ nullam eſſe
coordinationeʒ niſi iſti⁹ mũdi nec eſſe plures
mũdos nec poſſe eſſe: ⁊ ꝙ iſte mũdus ẽ capa/
ciſſim⁹ oĩuʒ: ⁊ nihil eẽ in reꝝ nã qđ nõ ſit in
iſta coordinatione ⁊ in iſto mundo vel tanꝗ̃
principiũ vl̾ ſub pncipio· Vñ ſm auẽ·in li⁹
de celo. in q̃ continẽtur decẽ ſũme magne. In
octaua ꝓbaꝛ ꝙ mũdus ẽ vn⁹ numero tantuʒ
Vñ. 8ᵒ. phyſicoꝝ icipiẽs tñ ariſt. a·7ᵒ·vult
ꝓbare ꝙ aliqđ ẽ mouẽs nõ motũ: ⁊ lʒ eſſent
plura talia. tñ·12ᵒ·metaphyſice ꝓbat ꝙ eſt
vnuʒ ſolũ idepẽdẽs ita ꝙ ipo nõ exiſtente ni
hil eſſet: ⁊ ipo nõ mouẽte nihil moueret vult
ẽt ꝙ entia ſint hñ diſpoſita pp qđ ſit vn⁹ pn/
ceps: ⁊ ſicut in domo vnus rector ita ĩ mun
do vn⁹. totuʒ ꝫ fundamẽtuʒ Ariſt·ẽ in ordi
ne: alr̾ tolleret ordo vniuerſi ⁊ eſſet confuſio
qđ ẽ cõtra nãʒ ⁊ derogaret nature· In ħ tñ
celi icipiendo a cõmẽto·75ᵒ· icluſiue vſqʒ ad
cõmẽtuʒ·100ᵐ·excluſiue ꝓbat ꝙ nõ ſunt nec
põt eſſe plures mũdi: ꝑ plures rões q̃ tñ non
cõcludũt. ⁊ iõ Galien⁹ vt recitat auẽ·ibi di/
cebat poſſe eẽ plures mũdos: q: oẽ corp⁹ mã
le ẽ cõpoſituʒ ex mã ⁊ forma: ⁊ vbi ẽ mã ibi
poſſunt eſſe plura numero·lʒ ariſt. ⁊ auẽ. ad
ħ rñdeãt ſuo mõ: ⁊ tñ cõtradixi ſibi in ħ vt
videbiꝛ infra: ꝫ quocunqʒ ſit ordo nature vi
deꝛ mihi optimũ argumẽtuʒ qđ magnifacio
Sequiꝛ ꝫ vt ⁊ nos adducam⁹ noſtras ratio
nes ad ħ ꝓbandũ erit ꝫ pmũ argumẽtuʒ ta
le. Si põt eſſe plura infinita aut igiꝛ diuerſa
rum rationũ aut eiuſdẽ·Si eiuſdeʒ rationis
cũ ſint plura: ⁊ nõ ſit maior rõ de vno ꝙ̃ de
alio. ꝫ infinita talia poterũt eſſe ⁊ ꝑ ꝯñs ſũt:
q: oĩa talia ſũt neceſſaria: q: nulluʒ infinitũ
põt corrũpi ab aliq̃ nec de nouo produci: ⁊
in neceſſarijs nõ differt eſſe a poſſe· Vñ·3ᵒ·
phyſicoꝝ cõmẽto. 32ᵒ·in eternis ſiue i ppe/
tuis ſm aliã tranſlationeʒ nõ eſt differentia
inter poſſibile: ⁊ illud qđ ẽ. ſi vero ſunt di/
uerſaꝝ rationum ħ ẽ ipoſſibile. ꝓ ꝓbatur q:
ſic gradus vt q̃ttuor ꝯſtituit pfectionem: vt
q̃tuor ⁊ ſpẽʒ ⁊ oĩa quatuor ſũt eiuſdem ſpẽi
⁊ pfectõis ſiue rõis·capiẽdo q̃tuor i pfectiõe
q: lʒ ſpẽs nõ ſint numeri. 7ᵒ. metaphyſice cõ
tra Platonẽ·tñ ſꝛ ſicut numeri. 8ᵒ. metaphy
ſice·ꝫ ſicut oĩa q̃tuor i pfectione ⁊ q̃nqʒ decẽ
⁊ ſic in infinitũ aſcẽdendo·ꝫ oĩa q̃ habebũt
graduʒ infinituʒ pfectionis erũt eiuſdeʒ ra/
tiõis: ⁊ ſic erũt infinita vt ſ. Cõfirmaꝛ hoc
q: q̃cunqʒ hñt tantaʒ pfectioneʒ vnũ ſicut re
liquuʒ. i. non maioreʒ neqʒ minorẽ ſũt eiuſ/
deʒ pfectionis·ꝫ infinita abſolute ⁊ eſſentia
liter nõ maioreʒ pfectionẽ hñt vnũ·ſ·reliq̃. ꝫ
lʒ ifinita nõ ſint tanta. nec q̃ta loquendo de
q̃titate molis· ẽ tñ ibi tantitas virtutis ſicͭ i
alijs abſtractͥ finitis· Aliq tñ doctores auſi
ſunt dicere ꝙ ſtat ꝙ ſint duo infinita vnuʒ de
pendẽs aliud indepẽdẽs: quã qdeʒ cõcluſio/
neʒ ita reputo nõ itelligibileʒ vt nullo mõ di
gner arguẽ cõtra illos: nã lʒ ariſto. poſuerit
plura abſtracta ſimplr̾ nõ tñ infinita intẽſi
ue non ẽt ſciũt ꝙ ifinitas tollit oẽʒ ipfectõeʒ
ꝫ ⁊ depẽdẽtiã. Vlteri⁹ arguo cõtra ſecũdaʒ
pteʒ·ſ·ꝙ nõ ſint plura ifinita diuerſaꝝ rõnũ
q: ſi ſic·ꝫ infinita ifinitã diuerſaꝝ rationuʒ
nõ repugnabit eẽ ſincathegorematice: q: ſi
cũ ratiõe ifiniti eſſentialr̾ ⁊ abſolute ſtãt plu

ra īfinita.ḡ ſtabunt infinita infinitata tēnet
ꝯñia: q: ſi entiū īfinitoꝝ in ꝑfectiōe nō repu/
gnat diuerſitas eſſntialis nō apparet rō q̄re
nō poſſint eſſe īfinita talia: aut tu dabis cāz
loquor de infinitis q̄ꝝ vnū nō depēdet a reli
quo nec ecōuerſo. Nam ſꝫ ariſt. talia lꝫ ſint
plura: ⁊ nō īfinita numero tñ ē ibi depēden
tia ad aliqđ pͥᵐ ⁊ iō vocat īpa nec finita nec ī
finita ſꝫ abſtracta ⁊ nccāria: ⁊ iō ſi ꝑfecᵒ aliq̄
finita nō repugnat nē nec etiā maior ꝑfectō
repugnabit: ⁊ iō q: nō oīs ꝑfectio ē a ſe ſal/
tēꝫ poterit eſſe ab alio vt arguit Scotꝰ ꝓbā
do infinitū eē in nā: ⁊ eminētiſſimū ſimpl̄r:
⁊ ita in ꝓpoſito ſi infinitati abſolute nō re/
gnat pluralitas: ⁊ talia dicūt nō ſolū ꝑfectō
nem: ſꝫ ſūmā. ḡ non repugnabit ꝙ poſſint eſ
ſe infinita talia ḡ ſūt: q: vt dixi oē infinitum
eſt neceſſariū. ⁊ in neceſſarijs nō differt eſſe a
poſſe: exēpluꝫ ſicut īfinitas numeralis ſinca
thegorematice nō repugnat corpi finito. ita
ꝙ ī infinitū poſſunt eē plura talia. ḡ ſi plura
corpa infinita poſſꝫ eſſe infinitas ñ repugna
bit illis nō tñ erunt īſimul: q: nō ſūt neceſſa/
ria ſicut hic. Et ad iſtud ꝓpoſitū bñ poſſꝫ ad
duci rō ſcoti ſꝫ ſextā viā s. ſ. ꝙ ſpēs ſpecifi/
cabilis ī īdiuiduis nō determinat̄ ex ſe ad cer
tuꝫ numeꝝ indiuiduoꝝ ſꝫ q̄tū ē ex ſe cōpati
tur īfinitateꝫ indiuiduoꝝ ſicut pꝫ ī ſpeciebuſ
oībꝰ corruptibilibꝰ. ḡ inquit ſi rō neceſſe eſſe
ſit ſpecificabil̄ ī indiuiduis nō determinat ſe
ad certū numerū: ſꝫ cōpatit̄ infinitatē q̄tum
eſt ex ſe: ſꝫ ſi poſſent eē īfinita neceſſaria eſſe:
ſūt īfinita neceſſe eē ḡ ⁊c̄. ſi. n. ſcotꝰ accepiſſet
minorē: ſꝫ ratio īfinitat̄ ē ſpecificabilis ī in/
diuiduis ſeq̄ret̄ bñ. ḡ nō determinat ſe ad cer
tuꝫ nnmerū. ſꝫ ꝯpatitur īfinitatē q̄tum eſt ex
ſe ⁊c̄. De īfinitate enim q̄ ē rō poſitiua ⁊ non
ꝑuatiua neqꝫ negatiua: ⁊ q̄ dicit ꝑfectionem
bñ tenet argumētū: ſꝫ nō de neceſſe eē: vt di/
cā ſic̄ ē ꝓmiſſuꝫ nā plures ſūt rationes forma
les ī diuinis q̄ ſunt ex ſe neceſſe eſſe ⁊ dimittit
argumētū ꝯ ſe īſolutū vt videbit̄: ⁊ ſi dicatur
ꝙ h̄ argumētū valꝫ ſi eſſent īfinita eiuſdem
ratiōis: ſꝫ ñ diuerſaꝝ: dico ꝙ bene eſt rñſum
ī arguendo. vñ dixi ſi entibꝰ infinitis īꝑfectio
ne q̄ ſūt a ſe īdepēdent̄ nō repugnat plurali/
tas. ḡ pñt eē: ⁊ ꝑ ꝯñs ſūt īfinita talia. Vide ī
argumēto. q: accipio ꝑfectiōeꝫ poſitiuā īfini
tā nec capio hic īfinituꝫ. i. nō finitū: ſꝫ capio
fundamētal̄r illā ꝑfectionē q̄ ē q̄d poſitiuum
q: ſi iſta ſūt ex ſe ī natura. ḡ neceſſaria ad ꝑfe
ctionē nature: ſꝫ ſi duo infinita diuerſaꝝ rō
nuꝫ ſūt neceſſaria ī natura: cū tñ tātū ꝑfectio
nis ſit ī vno ſic̄ in reliq̄. videt̄ oīo ꝙ tria erūt

in natura vel poterūt eē ſi non obſtāte ꝙ tan
ta ꝑfectio erat ī vno ſolo ſicut in duobus fue
rūt neceſſaria duo ḡ ſūt: ⁊ ſi dicat̄ ꝙ nō ē tā/
ta ꝑfectio ī vno ſicut ī duobꝰ. ḡ nec tāta ī duo
bus ſicut in tribꝰ ⁊ tñ ꝑfectio ꝯpleta ē neceſſa
ria in natura. 3ᵒ. arguit̄ ſic nihil ē ponēdum
fruſtra in natura. Vñ ariſt. 8ᵒ. phyſicoꝝ cō
mēto. 48. dicit ꝙ ſi ꝯtingēt ponere motores
īfinitos: ⁊ pōt ī natura ſaluari ꝑ finitos me
liꝰ ē ponere finitos: ⁊ ita dico ſi poſſuꝫ ſalua
re ꝑ vnū: meliꝰ ē q̄ ꝑ plures: ſꝫ ſi plura infini
ta abſoluta eēnt ñ eēnt ꝑfectiora vno īfinito
ḡ eēnt fruſtra. Probat̄ iſta extrāea ꝯñia. Nā
lꝫ infinituꝫ abſolute ſit ita ꝑfectū ꝑ ſe ſolū ſi
cut ipm cū omnibꝰ finitis: tñ illa finita ſunt
poſita in eē ab infinito ex mera volūtate vt
cōicet ſuā bonitatem ꝑꝑ plenitudinē ſue ꝑfe
ctiōis nō ꝙ nā ꝑꝑ h̄ in ſe h̄eat aliq̄d ꝑfectius
q̄ ipꝫ ſolū ꝓducēs: ſꝫ plura infinita ſi eſſent
nō eſſent ꝓducta ab alio: q: eſſent ex ſe: ⁊ ex
nā ſua. ḡ ex ſe ⁊ ex nā ſua eēnt fruſtra: q: non
ſūt ex ſe ꝑfectiora vno nec ſūt ꝓducta ex pleni
tudine ꝑfectiōiſ agētis. ḡ fruſtra ponūt talia
in nā ex ſe: ⁊ iō audiāt phi ⁊ taceāt q̄ ponūt
ſpēs eternas ex ſe: ⁊ celū: ⁊ tu Franciſce q̄ po
nis eas abſtrahē a creatiōe ⁊c̄. Vex ē igit̄. di
ctū aue. 2ᵒ. de aīa de ſpēbꝰ ꝙ nā diuina miſ
ta ē eis quoniā cōicare ñ pñt ipo ſemꝑ eē in
numero. iō ē data virtꝰ naturalis ſibi: vt per
maneant in ſpē ⁊ iō ſpēs nō ē a ſe ſꝫ a deo. tñ
ſpēs cōſeruat̄ a deo etiā mediāte agēte nāli. ⁊
iō nō ē ex ſe niſi illud infinitū īꝑfectiōe cui ni
hil pōt addi cetera ꝟo ex bonitate dei glo ſi
Immo nec phi ponebāt alia. lꝫ aliq̄ ex ſe niſi
depēdent̄: ⁊ iō oēs laudemꝰ bonitatē tāti dī
q̄ eſt bonꝰ ſolus ⁊ ꝑfectꝰ. Nūc vltima ꝑs hu/
ius tractatꝰ ponēda ē. ſ. ꝙ Ariſt. ⁊ Aue. non
ſolū debebāt concedē: ⁊ ꝓbaſſe ꝙ aliq̄d ē ab
ſtractū a mā ſimpl̄r: ſꝫ etiā ꝙ aliq̄d ē infini/
tuꝫ abſolute loq̄ndo de infinitate virtutiſ ñ
molis. Dicamꝰ ḡ ꝙ q̄libet intelligētia habet
ſuaꝫ ꝑfectionē. ḡ vna diſtinguit̄ īꝑfectiōe ab
alia. ḡ vna ꝑfectiō reliq̄. ḡ magiſ ꝑfecta. ḡ ma
gis hēt de ꝑfectiōe. ḡ magis recedit a nō gra
du ꝑfectionis. ḡ ſi vna diſtabit a nō gradu ꝑ
finitum ⁊ alia ꝑ infinitum. vna erit infinita
⁊ alia finita maxime ſm ariſt. qui ponit plu
res intelligentias abſtractas ſimpl̄r diſtin/
ctas imperfectione eſſentiali: ⁊ ꝑꝑ hoc vnaꝫ
eſſe maioris potentie ⁊ vigoris in mouendo
reliqua. Et ſi diceres ꝙ ariſt. ponit tales ēt
ꝑmaꝫ finitas in vigore: tñ q: nō ſunt in po/
tentia ad vbi. nec mouētur ad motum alteri/
us: ſꝫ abſtracte ſimpl̄r poſſunt mouere ꝑ infi

nitū3· Sʒ dimiſſis prius dictis de mente iſto
rum· lʒ probauerimus infinitatē prime cauſe
paulo an̄ per rationes ſcoti ⁊ n̄ras tamē ad-
huc per iſtam reſponſionē probatˀ ſic: deus
contingente agit vt ꝓbatur. ergo ē infinitus
probatur ꝯſequētia ſi poteſt non agere po
natur in eſſe. ergo tūc nihil erit niſi ipſe tunc ſic
ipm ſolū eſt. ergo n̄a iperfecta ꝓbatˀ ꝯn̄a: q2 fini
tū3 cū alio finito ē maiꝰ bonū· ergo bonū ꝙ tūc
potuit eē i n̄a deficiet nature: q2 tūc minꝰ bo
nū in natura· ergo tunc n̄a iperfecta: q2 ſūmum
bonū ſemꝑ debʒ eſſe in n̄a: ⁊ iō nos q̇ poni-
mus deū infinitū dicimꝰ ꝙ nō neceſſario po
nit aliud bonū in n̄a: q2 infinito nihil pōt
addi ſecus ē de finito: ſʒ hoc infra. Item ar-
guitˀ ſic: capiatˀ ſcd̄a itelligentia iſta diſtat a ꝓ-
ma ipfectione vt decē3 ponatˀ ⁊ dependet a ꝓ
ma· ergo ſi ꝓma diſtaret ab alia decies tātū ſi eſ
ſet nō eēt iconueniēs ꝙ iſta ꝓma dependeret
ab illa: ſʒ nulla apparet repugnātia ꝙ talis
finitas ſit, cū plus haberet de eē verbaliter ſi
eſſet vt dictū ē ſ. ergo talis poſſʒ eſſe. ergo eſt: q2 in
neceſſarijs ⁊c̄· Capio aliā ⁊ ſic i infinitum· ergo
dabitˀ infinita: q2 ad nullū gradū ſtandū erit
q2 non maior rō de vna finita q̄ᵽ de alia· Itē
arguitˀ ſic: infinitū ſi eſſet magis hēret de eē q̄ᵽ
finitū3 vt dixi de neceſſe eſſe: ⁊ nō apparet re
pugnātia ꝙ poſſit eē· Adde q̄ dicta ſūt ſ a
ſcoto. multe alie rōes ſunt quas vt dixi addu
cam ſuꝑ ꝓ· Ex iſtis poteſtis cōprehendere ꝙ
Scotꝰ in ſcd̄a diſ· i. q· ſatis ꝑallegata· ſ· in ꝓma
non rn̄det vltiᵒ argumēto ſm mētē Ariſto·
in aliquibꝰ dicit. n· ſic arguēdo ſcotꝰ· Itē· 8ᵒ
phyſicoꝝ virtꝰ infinita ſi eſſet mouēt in nō tē
pore· ergo nulla ē virtꝰ infinita· Rn̄det ſcotꝰ ad
vltimū dico ꝙ phs infert moueri i nō tēpo-
re ex hͦ an̄cedēte ꝙ potētia infinita eſt i ma-
gnitudine: ⁊ itelligit in ꝯſequēte moueri ꝓ-
prie vt diſtinguitˀ ꝯ mutationē: ⁊ hͦ mō ꝯn̄s
includit cōtradictionē: ⁊ etiā antecedēs ſm
eū ⁊ vſq3 huc bn̄ declarat ſcotꝰ. Declarat aūt
ſcotꝰ vlteriꝰ quō teneat iſta ꝯſequētia ſic ſi ē
infinita potētia ⁊ agit ex neceſſitate nature.
ergo agit i non tēpore: q2 ſi agat i tēpore ſit id
tēpus· a. ⁊ accipitˀ alia virtus finita q̄ tempo
re finito agit, ſit id tēpꝰ. b. ⁊ augumētetˀ virtꝰ
finita ſm ꝓportionē iſtā3 q̄ ē. b. ad· a· puta ſi
a· eſt centuplū3 vel millecuplū ad. b. accipiatˀ
centupla vel millecupla virtꝰ ad illam virtu
tem finitā3 datā3. ergo illa virtꝰ ſic augumētata
mouebit i· a. tēpore ⁊ ita illa re infinita mo-
uebūt i equali tēpore qđ ē ipoſſibile ſi virtus
infinita mouet ſm vltimū ſue potētie: ⁊ ne-
ceſſario: ex hͦ igitˀ ꝙ virtus iſta eſt ifinita: ⁊
mouet ſʒ vltimū ſue potētie. ſequitˀ ꝙ ſi agat
ex neceſſitate nature agit i nō tēꝑe vſq3 huc ēt
ſcotꝰ bene dixit· ſequitˀ ex hͦ aūt ꝙ ponitˀ i an
tecedēte quod ē in magnitudine. ſequitˀ ſi a-
git circa corpꝰ qđ ꝓꝑe moueat id corpꝰ: q2 vir
tutē3 i magnitudine vocat phs extenſā3 per
accidēs. talˀ aūt ſi agit circa corpꝰ hēt ꝑtes il
lius corꝑis diuerſimode diſtātes reſpectu ſui
puta vnā ꝑtē3 corꝑis ꝓpinquiorē3 ⁊ aliā3 re-
motiorē3: hēt ēt reſiſtentiā aliquā i corꝑe cir
ca qđ agit q̄ due cauſe· ſ. reſiſtentia ⁊ diuerſa
ꝓximatio ꝑiū3 mobilis ad ipʒ mouēs faciūt
ſucceſſionē eſſe i motu: ⁊ corpꝰ ꝓprie moueri·
igitˀ ex hoc ꝙ in accidente illo ponitˀ virtus
in magnitudine· ſequitur ꝙ ꝓprie mouebit: ⁊
⁊ ita cōiungēdo illa duo ſimul. ſ. ꝙ eſt infini
tū3 ⁊ in magnitudine ſequitˀ ꝙ ꝓprie moue-
bit in nō tēpore: ⁊ eſt cōtradictio: ſʒ id nō ſe
quitˀ de virtute infinita q̄ nō eſt in magnitu
dine. ipa. n. lʒ agat in non tēpore· ſi neceſſa-
rio agit q2 hͦ ſequitˀ infinitatē3. tn̄ nō ꝓprie
mouebit: q2 nō habebit in paſſo illas duas
rationes ſucceſſionis· nō igitˀ vult phs ꝙ infi
nita potētia moueat ꝓprie in nō tēpore ſicut
arguᵐ ꝓtendit: ſʒ ꝙ infinita potētia in ma-
gnitudine ꝓprie moueat: ⁊ in nō tēpore q̄ ſūt
contradictoria: ⁊ ex hͦ ſequitˀ ꝙ antecedēs in
cludit contradictoria. ſ. ꝙ virtꝰ infinita ſit i
magnitudine hec ſcotus. Et iſta in veritate
nō ſunt ad mētē3 ariſt· q2 vt audiſtis ſ mo-
uens abſtractū3 nō eſt finitū nec infinitū3 in
tenſiue: ſʒ ſolū3 extenſiue vlˀ ē finite potentie·
⁊ iō nō ſequitur ꝑ ipm ꝙ ſi moueat: moueat
in non tēpore ſecus ē de virtute infinita i cor
pore vt ſ: ⁊ ꝙ hoc ſit veꝝ p3 q2 Ariſt· non fa
cit in hͦ maiorē3 differentiā3 de ꝓma intelligē
tia q̄ᵽ de alijs: ⁊ tn̄ alie nō ponūtˀ infinite ali
quo mō ꝙ aūt ſcotus dicit ꝙ due cauſe requi
runtur ad hoc ꝙ ſit proprie motus. ſ. reſiſtē
tia: ⁊ diuerſa approximatio paſſi ad ipſum
mouens· dico ꝙ vt audiſtis ſ ſi phi poſuerūt
deum in oriente. ergo non oīs ꝑs celi eſt idiſtās
ab ipo lʒ non ſit contactus: ⁊ preterea vt in
vna parte eſt mouens non eſt in alia parte.
Unde ⁊ anima intellectiua· lʒ ſit in toto· ta-
men mouet ⁊c̄· ⁊ ſi diceres non eſſe de men-
te Ariſtote. hoc dico ꝙ non vidi oppoſitum
in Ariſtote. De reſiſtentia aūt eo modo quo
ponitˀ exiſtentia i celo reſpectu motoris con-
iuncti· ita poneretˀ reſpectu motoris ſeperati
Unde ibi nō eſt grauitas nec leuitas q̄ cau
ſet reſiſtentiā3: ſʒ eſt ibi ſm iſtos reſiſtentia
ſm proportionem potētie motoris ⁊ motū3
ita ꝙ ſi adderetur vna ſtella ille motor n̄ poſ

ſet mouere. non tñ ſic accideret in motore infinito. Arguit ſcot⁹ contra dicta i ſua poſitione dicẽs: ſꝫ tũc eſt dubitatio cũ potentiaꝫ motiuã ponat infinitã naturaliꝰ agenteꝫ: videtur ſequi ꝙ neceſſario ager in non tẽpore. imo tũc nihil mouebitur ꝓprie loquẽdo: ⁊ ꝙ ſequatur pꝫ. q: iſtud ꝓbatũ fuit pri⁹ ꝑ rationeꝫ potẽtie infinite neceſſario agentꝭ. hec ſcot⁹ ñ intelligas ꝙ agat. i. ꝙ ꝓducat ſubitam: ſꝫ vult dicere ſi nõ vis cõcedere de ꝓprie moueri: ſeqꝰ oĩo ꝙ aget in nõ tẽpore vel nihil mouebitur actio. n. vt actio ꝓprie non icludit motũ. videte obſecro ꝙ poſita potẽtia infinita oĩo concludit argᵐ. ſꝫ ſcot⁹ vult rñdere ſm mentem Aue. ſequẽdo c poſitionẽ ſuã. vñ dicit rñdet aue. 12ᵉ. metaphyſice ꝙ pter pmũ mouẽs qđ eſt infinite potẽtie requiritꝰ mouẽs cõiunctũ qđ eſt finite potẽtie. ita ꝙ ex ꝑ. mouẽte qd infinitas mot⁹ ex. 2ᵒ. fit ſucceſſio aliter nõ poſſꝫ eſſe ſucceſſio niſi cõcurreret illud mouẽs finitũ: q: ſi ſolũ infinitũ ageret. ageret i nõ tempore. ſequitꝰ ſcot⁹: iſtud iprobatꝰ diſ. 2a. q. vltima vbi i hoc arguitꝰ cõtra phõs qui ponunt primũ agere ex neceſſitate qđlibꝫ ꝙ imediate agit: ſꝫ cũ reuerẽtia opinio aue. vt audiſtis nõ ẽ ꝙ motor extrinſec⁹ moueat actiue ⁊ imediate: ſꝫ ſoluꝫ vt amatuꝫ. ſꝫ bene ariſt. tñ nec ariſtote. nec aue. capiũt ibi ſucceſſionem vt exponit ſcot⁹. ſ. de motu ꝓprie dicto. ſ. q: ẽ res ſucceſſiua. ſ. hẽre pteꝫ extra ptem fluẽteꝫ. Vñ aue. vult ꝙ q: motor ꝯiũct⁹ ẽ finite potẽtie ⁊ i potẽtia ad ubi ⁊ mouetꝰ ꝑ accidẽs aliqñ quieſceret niſi eẽt motor ſepatus qui dat virtutẽ coniuncto quã vocat diuinã: ut poſſit continuare motũ in ifinitũ: ⁊ ſucceſſioneꝫ eternaꝫ. lꝫ velocitas ⁊ tarditas ſit a motore cõiuncto. ſ. ꝙ moueat tanto vel tãto gradu velocitatis. ⁊ mirat⁹ ſuꝫ de ſcoto i hoc: ⁊ ponit hic deũ concurrere imediate ſꝫ viã ariſt. vt pꝫ hic: ⁊ ꝑ illa verba ibi iſtud iprobatꝰ diſ. 2a. ⁊c̃. Naꝫ lꝫ ſit h̃ de ei⁹ mẽte: nõ tñ poſuit ipſuꝫ ifinitũ. naꝫ cũ per te ſcote de⁹ prius nã agat motor cõiunctuſ nõ poſſet ipedire quin ageret i non tẽpore: ⁊ ꝑterea hẽre pteꝫ ex parteꝫ pl⁹ eſt de eſſentia mot⁹ ꝙ̃ infinitas. ꝫ motor cõiunctus magis eẽt cã motus ꝙ̃ pmus ſꝫ ſi poniris deũ concurrere ſolũ mediate non opportebat te tãtũ laborare de iſta ifinitate ſm aue. ⁊ ideo ſcot⁹ in q̃libe. de oĩpotẽtia dei dicit de mẽte ariſt. ⁊ aue. ꝙ deus ſolũ mouet mediate. Vñ dicit: abſolute cõcedẽdum ẽ tã ariſt. ꝙ̃ aue. negaſſe deũ poſſe imediate mouere corpus. poſuerũt tamẽ deũ mouere celuꝫ mediate. ſ. mediante intelligẽtia q̃ eſt ꝓpria motrix celi: ⁊ dicit verũ de aue. non de ariſt. In reſpõſione ẽt ibi argᵐ principale dicit: dicunt aliqui ꝙ ariſt. nõ intellexit pmũ ens infinite potẽtie intenſiue i vigore: ſꝫ tantũmodo extenſiue ſiue in duratione rõ. n. ſua nõ plus cõcludit. ſ. ꝙ ipm mouet motu infinito quia iſte mot⁹ nõ eſt infinitus niſi duratione: ⁊ ad hoc videtꝰ ſufficere ifinitas virtutis in duratiõe. Arguit Scot⁹ ꝯ hoc dupliꝰ. ꝑ ꝯ h̃ qđ iponitꝰ ariſt. 2ᵒ. cõtra rationẽ q̃ ad hoc adducitur. pmũ declarat ſuo mõ: lege ibi: ⁊ cuꝫ reuerẽtia ex ꝑdictis clare pꝫ ꝙ nõ hẽt mẽteꝫ ariſt. de rõe aũt quã adducit ibi ad ꝓbandũ ſm viaꝫ ariſt. infinitateꝫ intenſiue dictum ẽ ſatis ſ. Vbi ſcot⁹ vult ꝓbare infinitatẽ dei ⁊ per ea q̃ dicta ſũt ſ. habuiſti mẽtem de alijſ intelligentijs. tam ſecũduꝫ viam ariſt. ꝙ̃ aue. ⁊ non opportebat ſcotuꝫ tantuꝫ laborare ſuper hoc: ⁊ ſup multa que dixi in fine illi⁹ q̃libe. per te ipm vide: ⁊ vide q̃ dicta ſunt ſ. ⁊ intelliges veritatem: ⁊ ſic imponemus finem iſti tractatui.

Tractatus quintus.

Equitur ergo quintus tractatus q̃ eſt vtꝝ aliqua creatura poſſit aliq̃d creare: ⁊ capim⁹ creari pro de nihilo peoduci ſiue tẽpore precedẽte ſiue non. negata. n. creatione neceſſariũ ẽ munduꝫ eſſe eternum q: ſi mũduſ de nouo icipet eẽ aut a ſe qđ eſt impoſſibile aut ab alio: ⁊ per ꝯñs ab illo crearetur: q: cũ mũdus icludat mãm pmam ⁊ celuꝫ ⁊ angelos ⁊ aĩam itellectiuaꝫ q̃ nõ adducũtur de potentia materie. neceſſario eſſet aliquorum creatio: ⁊ tunc aut iſta alia corruptibilia fuiſſent ab eterno ſecũdum ſpeciẽ vel omnino fuiſſent creata. Fuit ꝫ vna opinio: ⁊ maxime Auicenne in ſua metaphyſica qui poſuit creaturam poſſe creare. Unde ponit ſecundaꝫ intelligentiam productam a prima creare tertiã nullo ꝑſuppoĩto ⁊c̃. ⁊ hoc ab eterno ⁊ neceſſario. Unde ſolum ordine nature non eſſe precedit eſſe non duratione: quia talia ab eterno fuere. Unđ videtur velle vt declarabitur infra ꝙ ab omnino vno iſe non poteſt eſſe niſi vnus effectus. Nam cum effectuſ capiant diſtinctionem a ſuis cauſis diuerſi effectus videntur habere diuerſaſ cauſas. ergo cum intelligentie ſint plures: ⁊ deus ſit vnus ⁊ ſimpliciſſimus oportet ꝙ ab ipſo ſit vna ſolum immediate: ⁊ alia ab alia etcetera vt ſcilicet diuerſa diuerſas habeant

cauſas. Probant ergo aliq̄ ad cōfirmatio
nem opīonis auicenne ꝙ creatura pōt aliq̄d
creare multis rōnibꝰ. Et pmo de intelligētia
ꝓ auicē. q: ẜm pħm pmo methaphy. unūqdq3
ꝑfectū ē cū pōt ꝓducere ſibi ſimile. ḡ cū intelli
gētie ſint ꝑfectiores corporeis ſubſtantijs: q̄
poſſūt ꝓducere ſibi ſimile: multo magis ītelli
gētia. ḡ talis creabit: q̄a nō req̄rit mām vt
creet. Secūdo arguit ſic: gnābiliter cā ſcd̄a
plus pōt in ẟtute cāe pme q̄ꝫ in ẟtute ꝓpa
alioq̄n nō depēderet eēntialiter in cāndo a
cā pma: nec eēt ordo eēntialis cē in cāndo:
ſꝫ in q̄dcūq3 ens ꝓducibile nō ꝑ creationē po
teſt aliq̄ cā in ẟtute ꝓpa: ergo in rē creabilē
aliquā vel in terminū creatiōis poterit in ẟ-
tute cāe pme ⁊c. Tertio arguit ſic: effectꝰ nō
adeq̄tus in ẟtute ſupiori agēti vl' nō adeq̄nſ
ẟtutē ſupioris agētis pōt ab agēte eo inferio
re ꝓduci ſꝫ nullꝰ effectꝰ inferior adequat ẟtutē
dei: pꝫ q̄ꝫtū ad ꝑfectionē: q: nullꝰ effectꝰ ē ita
ꝑfectꝰ ſicut deꝰ: ⁊ etiā quocūq3 effectu dato ꝑ-
fectior poteſt intelligi: pꝫ maior: q̄a ſi nō ad
equat minor potētia poterit illud producere
Scotꝰ tamē ꝓpter ſuos proteruos q̄ nega-
rent poſſe ꝓcedi in infinitū in effectibꝰ cāndiſ
a deo īperfectiōe: ⁊ daret pmū cābile impfe-
ctione: arguit vt poteſt videri in textu clare.
Scotꝰ ergo vult ita arguē quocūq3 effectu da
to pōt pmū ille nō adequat ẟtutē ſupioris a-
gētis loquēdo de adequatiōe ẜm ꝓportionē
ꝓciſam: hoc ē ꝙ effectꝰ hēat talē ꝓportionem
ad cām qualē nullus aliꝰ pōt hr̄e: puta q̄ ē ꝓ-
ximū poſſibile ipi cāe. i. ꝙ nullū ꝑfectiorem
pōt ꝓducere: q̄a ſolū pmū ſi daret cē tale: er
go pōt ꝓduci a cā inferiore. iſta cōſequētia ꝓ
batur: q: ſi effectꝰ in rōe effectꝰ nō adequat ẟ-
tutē agētis. ḡ agēs nō ẜm totā pōam ſuā ꝓ-
ducit illū. ḡ potētia inferior poterit illū ꝓdu
cere. Probat ēt ꝙ ꝓducēs inferiorē effectum
pmo nō ſcd̄m totā pōam ꝓducit illū: q̄a ſi ſic.
ḡ effectꝰ ſupior nō oñderet maiorē potētiam
in cā q̄ꝫ inferior ⁊c. vide in textu. Quarto ar
guit: q: agens nāle pōt aliq̄d anihilare. ḡ ⁊
creare. tenet cōſequētia: q: eadē ē diſtātia ni-
hil ad aliq̄d ⁊ aliquid ad nihil: ſicut hētur
3° phyſicoꝝ: q̄a eadē eſt via ab athenis ad
thebas: ⁊ thebis ad athenas: ātecedēs ꝓba
tur: q̄a agēſ naturale pōt deſtruē totalr̄ vnā
formā: ita ꝙ nihil eiꝰ remaneat: ⁊ iterū ꝓbat
ātecedēs: q: quod pōt eē cā effectiua vniꝰ op
poſiti eo mō quo poteſt habere cām: poteſt
eē cā deſtructiua alteriꝰ oppoſiti ꝑꝑ incōpoſ-
ſibilitatem oppoſitorū: ſꝫ aīa poteſt eſſe cau-
ſa infidelitatis ⁊ deſperatiōis ⁊ aliorū pecca
torum que repugnant gratie eo mō quo iſta
habent cām. ſ. defectiuā. ergo aīa poterit eſſe
cā corruptiua grē ⁊ fidei: ſꝫ talis corruptio eſt
anihilatio: ſicut eorum ꝓductio ē creatio. In
oppoſitum arguit. B. Tho. prima pte ſum-
me. q. 45. articulo quinto: ⁊ poteſt accipi ab
Alberto in. q. de homine. arguit ergo ꝙ crea
tura nō poſſit aliquid creare: primo quia ef-
fectus vniuerſaliores oportet in cās vniuer-
ſaliores reducere. ſꝫ inter oēs effectus vniuer
ſaliſſimū eſt ipm eē: ergo in cauſam vniuerſa-
liſſimā deducetur que eſt prima cauſa. Cum
autem producere eſſe abſolute nō hoc vel il-
lud ꝑtineat ad rationē creationis: ergo ſo-
li deo ſpectabit creare. Vide ſcotum in pri-
ma queſtiōe quarti. Et ex iſto infertur ꝙ nō
poteſt eſſe cauſa inſtrumentalis ⁊cetera. Se-
cundo arguit ad hoc Henricus quolibeto. q̄r
to queſtione vltima. Et Ricardus de me-
dia villa in 2°. diſ. prima articulo quarto:
⁊ queſtione quarta. Et eſt Alberti in queſti
one de homine: ⁊ eſt etiam declaratio Bea-
ti Thome in prima parte ſūme. queſtiōe. 44
45. in ſolutione tertij argumenti. Vnd̄ ar-
guitur ſic ſuper diſtantiam infinitā nō po-
teſt niſi virtus infinita: ſed inter nihil ⁊ ali-
quid que ſunt termini creationis eſt diſtan-
tia infinita ergo ⁊ cetera. Minor probatur
q̄a oī diſtātia finita cōtigit intelligē maiorē
ſꝫ nulla maior pōt ītelligi illa q̄ ē inter nih ⁊
aliq̄d. ꝓbat hoc ēt alr̄: q̄a inter ꝯdcōria ē di
ſtātia eq̄lis: ſꝫ inter deū ⁊ n̄ deū ē diſtātia īfi-
nita. ḡ ⁊ iter alia ꝯdcōria: ⁊ ita iter totū ens
⁊ puꝝ nih ē diſtātia īfinita. vñ declarāt iſto:
q̄a nulla ē ꝓportio inter nullā potētiā ⁊ ali-
quā pōam ſicut nec nō entis ad ens. Capiūt
ibi potētiā ꝓ ẟtute pōe n̄ vt oppōit eē i actu
ḡ nec ē aliqua ꝓportio diſtantie que eſt inter
potentiam ⁊ actum ⁊ inter illā q̄ ē inter nul
lā pōam ⁊ actū. ḡ nō erit ꝓportio ẟtutis: q̄
pōt ſup iſtā diſtātiā ⁊ ẟtutē q̄' pōt ſuper illā
ergo erit infinita. Tertia ratio que eſt Egi-
dij quolibeto quinto queſtione prima. Et
fratris Petri de Tarantaſio libro ſecundo
diſ. prima queſtione tertia: ⁊ eſt talis: agens
inferius preſupponit in agendo effectum ſu
perioris agentis: vt patet inductiue: nam
ars preſupponit effectum ipſius nature:
circa quem agit: ⁊ natura aliquod poſſi-
bile: ſcilicet materiam que eſt effectus prin
cipalioris agentis: Nam hoc videtur re-
quirere ordo agentium. ḡ cū oē agēs in agen

do ſubordinat̃ deo· ğ oẽ agẽs creatũ preſup/
ponit effectũ dei: ergo aget aliquo p̃ſuppoſi
to. ğ nõ creat. Quarta rõ que ẽ Egidij: vt ğ
⁊ etiã q̃libeto p̃mo·q·4. erat talis nullũ agẽſ
creatũ ẽ pur⁹ actus ſiue purum eẽ. ğ nec actio
ſua: ſ3 aliq̃d potẽtialitatis hñs: talis autem
nõ ẽ ſine motu ⁊ mutatiõe· ergo nullũ agens
creatũ aget ſine motu ⁊ mutatiõe: talis aũt
ẽ necãrio in ſb̃o: ſ3 quod agit in ſb̃o nõ creat
ğ ⁊c. Iſte rões nõ placẽt ſcoto meo: p̃mã re/
ducit ad duas ꝓpoſitões. ſ. eẽ ſimpl̃r ẽ ꝓp̃us
effect⁹ dei· ſa: eẽ ſimpliciter ẽ termin⁹ creatio
nis. Primũ ĩprobat: q: dicit: a q̃ generat̃ cõ·
poſitũ: generatur eẽ cõpoſiti: ⁊ aliq̃d tale po
teſt eẽ a creatura: vide ibi. Rñdet ãt rõni p
diſtinctõem de cã vli ſm predicationẽ ⁊ pfe/
ctionẽ: ⁊ ita ad illã cõfirmationẽ que ẽ q̃ſi q̃
dam reſpõſio ad dicta ſcoti· vult ğ ſũmarie
ſcotus rõnẽ nõ valere: q̃a in iſto nõ diſtigui
tur eẽ inq̃tũ eẽ ab eẽ hoc vel ab eẽ tali: vt pu
ta eẽ ſortem: ita q vnũ poſſit eẽ ab aliquo: a
q̃ nõ ſit aliud: ⁊ ita ad id de cã inſtrumẽta/
li: q: nõ eſt neceſſariũ q agẽs inſtrumentale
neceſſario debeat aliq̃d agere diſpoſitiue vl/
tra effectũ p̃ncipalis agẽtis ad hoc q tal' effe
ctus p̃ncipalis agẽtis ſit: ſ3 per aliq̃d ſibi ꝓ/
p̃iũ agat: ⁊ ẽt agat in v̾tute p̃ncipalis agẽ/
tis ⁊c· Ex iſtis p̃t elici multa cõtra Frã
ciſcũ q̃ põit rõnẽ entitatis vel q̃ditatẽ entita
tis ex natura rei. põit etiã exiſtẽtiã modũ p
quẽ· ſ. res exiſtit· Vellẽ ergo ſcire ſi in re p̃mo
eẽt aliqua diſtictio entitatis ab bũanitate: l
ſb̃a q̃re nõ poſſet intelligi q de⁹ p̃us nã carẽt
illã entitatẽ vel exñtiã illius entitatis q̃ bu/
manitatis ⁊ ſb̃e· ⁊ ſi dicẽs q vna eſt exiſtẽtia
oium q̃ ſunt idẽ realiter· Cõtra ſaltẽ in illo p̃
ori p vos p̃us deduceret̃ ad eẽ p exiſtẽtiã q̃di
tas entitatis q̃ bũanitatis: ⁊ tãto magis: ſi
ponãtur q̃ditates create ſm ſco. ſ3 ipe nõ det
q̃ditatẽ entis: ſ3 accipiam⁹ in alijs q̃ditatib⁹.
q̃a oio idẽ ſeq̃tur ⁊ argumẽtũ ſuũ· ſ· ſcoti erit
cõtra ipm met: vt loquẽdo de ſb̃a ⁊ hoie l' ſor
te: q: poſſet p diuinã potẽtiã p̃us eẽ illa q̃di/
tas ſb̃e: vel deduci ad eẽ q̃ illa q̃ditas huma
nitatis: p̃ſertim cũ ipe ponat in cõpoito plu
res formas ſb̃ales totales. ſ. ſe habẽtes ſcd̃m
ſub ⁊ ſupra diſtictas realiter. vide q̃uõ ꝓba/
ui alibi q p duas formas hĩs eẽt ſb̃a vel cor/
pus: q̃a ſi per formã hoĩs ẽ hõ· ergo ẽt p il/
lã ẽ ſb̃a: ⁊ p formã ſubſtãtie ẽ ſb̃a· ğ bis ſb̃a:
ergo vna ſup̾fluit: nã impoſſibile ẽ intelligẽ
q ſit hõ ⁊ nõ ſit aial vel nõ ſit ſubſtãtia· Di/
cam ğ q ſi ponat̃ q̃ditas entis ponã p̃mum
terminũ creationis eſſe illam entitatem ſi ſit

creata: vel ſi nõ ſit creata q p̃us deduceẽt. ⁊c.
Et ſi nullo modo ponis quiditatẽ entis: vt
ſcotus oio ſequet̃ argumẽtũ ſcoti cõtra ipm
ponẽdo alias quiditates, vt dixi. ⁊ ideo cum
reuerẽtia ſcot⁹ q̃ nolebat iſtam rõnem valere
debuit negaſſe q̃ditates ſicut fecit de entitate
⁊ vtinã feciſſet: ⁊ tãto magis militat argu/
mentũ cõtra ſcotum ⁊ Franciſcum: quia iſte
quiditates diſtinguũtur realiter inter ſe ⁊ a
ſuis exiſtẽtijs: vt credo ſatis probaſſe in li° d̃
q̃ditatibus. vñ ẽt ſi eẽnt idẽ realiter vnũ: nõ
poſſet eẽ ſine reliq̃: nec inuẽiri in aliq̃ ſine re/
liquo neq3 ſepari a reliq̃. 4°· metaphy· q̃ oia
ſunt falſa· vid̃ alibi ſco. ẽt p̃terea nõ vult ⁊ nõ
bñ q ens dicat̃ q̃ditatiue de p̃mo diuerſis ⁊
vltimis differẽtiis· Diceret̃ ğ q l3 rõ forma/
lis cõpoſiti ſit a creatura: tamẽ illa forma vl
timata q̃ ẽ ab agẽte creato nõ erit ens q̃dita
tiue a q̃ tamẽ cõpoſitũ hẽt eẽ tale ⁊ eẽ v̾balit̃
ſ3 nõ hẽt eẽ ens noialiter ab illa p ipm. ⁊ lic3
diceres q ſint idẽ realr: tñ dicerẽ q illa ratõ
entitatis p̃us nata eẽt a deo ⁊cetera. Produ
cens ğ hãc formã ꝓduceret hoc cõpoſitũ q̃d i
cludit ens: l3 p ipm hec foãa nõ ſit ens q̃dita
tiue: tñ q̃d dixi de eẽ v̾bali ⁊ noiali: ⁊ q ali
q̃d v̾bal'r ſit: vide d̃ iſtis trib⁹ i·q· de obiecto
intellect⁹. vñ poſſet dici q l3 ens noiale ſit a
ꝓducẽte cõpoſitũ: tñ q verbalit̃ ſit ẽ a deo:
l3 tamẽ hoc nõ ſit veꝝ: q: illud eẽ verbale ñ
diſtinguit̃ ab eẽ tali: puta ab eẽ ſortis· l3 poſ
ſit eẽ q ſortes verbaliter nõ ſit. ſ3 ſcot⁹ nõ po
teſt ita dicere q̃ vult in multis locis q exiſtẽ
tia ſortis diſtinguat̃ a ſorte formaliter vl' mo
daliter: q̃a poſſum intelligere ſortẽ: ⁊ tamẽ
q ſortes nõ ſit: vide in. q· p̃dicta ⁊ in·q. de q̃
ditatib⁹: q: illa rõ fuit ſophiſtica ⁊ nõ diſtin
xit de noiali ⁊ v̾bali: ſiue nõ diſtinxit de ver
bali ⁊ verbaliter eẽ: vide hñc· Dico ğ q iſta
rõ iſtoꝝ põt reduci ad hãc formã eẽ inq̃tũ
eẽ ẽ ſoli⁹ p̃mi eẽ. i. eẽ ſm ſe totũ: ita q nulla
ps ei⁹ p̃ceſſerit: vel aliq̃d eẽ p̃ſuppõat niſi ſo/
lũ ex pte ꝓducẽtis ẽ tãtũmõ a p̃ eẽ: ⁊ tũc dice
tur q eẽ cõpoſiti p̃ſuppõit eẽ mẽ ex q̃ cõſtitui
tur. l3 ğ illud eẽ cõpoiti vt tale eẽ ſit ab agẽ/
te creato: tñ tale eẽ p̃ſuppõit aliud eẽ. ⁊ ita di
catur de eẽ foẽ. Arguat̃ ğ ſic: p̃mũ eẽ creatũ
vel quod debet creari non poteſt eſſe niſi a p̃
mo eſſe: non capio eſſe primum q nihil pri⁹
ſit factum: ſed primũ quod non preſupponit
aliud eſſe ad hoc q ſit excepto agente: l3 ſco
tuſ vt videbitur infra addat aliud· Eſt ergo
ſenſus: primũ eſſe: ideſt eẽ quod nõ includit
eſſe nec preſupponit eſſe: quod prius fuerit
non poteſt eſſe niſi a primo eſſe. Et ideo ma

teria pꝛima que non p̄ſuppōit aliud eē ſolū
eſt a deo: ⁊ ita ſubſtātia ſimplex: foꝛma vero
tam accidentalis ꝙ ſubſtātialis quia p̄ſuppo
nūt eē aliud vt poſſint eē ⁊ ineē: ⁊ cōpoſituꝫ
aliud eē vt ex illo cōſtituat̄ nō neceſſario ſūt
a p̄mo eē: ita ꝙ loq̄mur de materia vel pte cō
ſtitutiua p̄ſuppoſita. Si igit̄ negetur maior
iſti⁹ argumenti ſcio ꝙ pōt negari: ꝫ dcā ſunt
hec vt reſpōdeat̄ dictis ſcoti: tamē videt̄ rō/
nabile ꝙ p̄mū eē reducat̄ in p̄mū eē: nā illud
quod nō p̄ſuppōit aliud eē nō videt̄ poſſe eſſe
ab alio niſi ab eo qḋ ē pꝛimū eē. tamē infra ꝑ
babit̄ ꝙ agēs naturale limitatū nō pōt age/
re niſi p̄ſuppoſito ſbo. Albert⁹. n. dicit ꝙ crea
tio ipi⁹ eē nō p̄ſuppōit materiā: q̇a quādo ab
ſtraho ꝑ itellectū pl⁹ me remoueo a foꝛma. vn̄
hō plures foꝛmas includit ꝙ aīal ⁊ viuēs mi
nus ⁊ ſic vſqꝫ ad ens ꝫ abſtractū ab oīb⁹ foꝛ/
mis ⁊ mā̄ p̄ma. ḡ cōcept⁹ entis q̇ ē vltim⁹ acci
pitur ab illo: q̇ nō poterit includē aliquā foꝛ
mā: ⁊ hec ē mā. ḡ ꝑducere eē inq̄tū eē ē crea/
re: q̇a nō ē alicui⁹ foꝛme. vult ergo ꝙ ſit equo
cū p̄ncipio p̄ncipiato. ⁊ ꝑ cōſequens ens ꝑdu
ctū nō p̄ſupponit mām̄: ⁊ ꝑ cōſequēs creatio
Ex iſtis pōt intelligi q̄uo ens limitatū ē ob/
iectū pōe ꝑductiue extrinſece in diuis: ⁊ nō
alteri⁹ pōe create: nā aliud ē loq̇ de potētia ꝑ
ductiua ⁊ potētia cognitiua. pꝛobaui. n. in. q
de obiecto intellect⁹ ꝙ ens nō erat obiectum
adequatū intellect⁹ ꝫ ratio foꝛmalis: ꝫ potē/
tie pꝛoductiue extrinſece obiectū eſt ens limi
tatū. ⁊ ſi loq̄mur de potētia pꝛoductiua ſim/
pliciter vel cōicatiua erit ens loquēdo de en
te abſoluto ⁊ termīo foꝛmali vt videbitis in
fra: ⁊ alibi dixi. vnde oē ens abſolutū ē cōi/
cabile: lꝫ nō oē ꝑducibile vt eēntia ⁊ attribu
ta que ſunt cōicabilia: licet nō ꝑducibilia. at
tributa tamē nō ſunt ens q̇ditatiue: vt vide
bitur infra. ⁊ ideo nō per ſe ⁊ pꝛimo cōicabi/
lia: ⁊ quia in creaturis oīa ſunt entia abſolu
ta: ut alibi pꝛobabit̄. ideo oīa talia ſunt cōi/
cabilia ⁊ etiam pꝛoducibilia: quia in limita
tis oē cōmunicabile eſt pꝛoducibile ſiue ter/
minus ꝑductiōis ꝑꝑ diuiſionē nāe: nō ſic na
tura diuina. ⁊ iō illa cōicabilis nō ꝑducibilis
Infinitas enim tollit pꝛoductionem ⁊ diui/
ſionem: perfectio dat cōmunicationem: ſed
quia ratio ſuppoſitalis nō dicit perfectiōem
infinitam: ideo nō repugnat pꝛoductio. ⁊ q:
nō dicit perfectionem: aufertur ab eo cōmu/
nicatio: tamē q̇a in eſſentialiter oꝛdinatiſ n̄
ꝑcedit̄ in infinitū: ⁊ actiōes ſunt ſuppoſito/
rū neceſſario ſtādū eſt ad aliquod ſuppoſituꝫ
impꝛoductū: ⁊ per cōſequēs aliquod ens ſi/
ue reſpectiuum ſiue abſolutū eſt inpꝛoducibi
le: ⁊ iō ē dr̄ia de intelligē ⁊ ꝑducere: nā p̄muꝫ
ſuppoſitū pōt intelligere nō ſolū alia entia:
ꝫ etiam ſe ⁊ entia rōnis: ꝫ nō ſic pꝛimū pꝛo/
ducēs: ⁊ iō obiectū intellectus ē ratio foꝛma
lis: ſed nō potētie pꝛoductiue ⁊c. ⁊ potentia
limitata ꝑductiua habet ens pꝛoducibile de
ſubiecto. potētia v̄o illimitata habet oē ens
ſimpliciter pꝛo termino cōicatiōis vel ꝑdu/
ctionis excepto pꝛimo ſuppoſito diuīo: quia
nihil poteſt pꝛoducere ſeip̄m ſed bene intelli
gere. Secūda ratio impꝛobatur a ſcoto quia
inter cōtradictoꝛia non ē ſemper diſtātia in/
finita: licet permittat: ſicut inter deum ⁊ nō
deū: vide de diſtātia indeterminata. Sed q:
hāc materiā etiam tangit in p̄mo diſ. ña vbi
tractat de infinitate dei: ideo dimittem⁹ hoc
infra vſqꝫ ad illū locum: ⁊ videbimus quid
valebit reſpōſio Thome anglici cōtra Sco/
tum: q̇ ſepius arguit cōtra illum: ⁊ melius fe
ciſſet ſi tacuiſſet. Pꝛo nūc vero dicat̄ ad Sco
tum ꝙ ſicut docet calculatoꝛ: duplex pōt eē ꝑ
poꝛtio infinita vel q̇a vnū extremū ē infinitū
⁊ aliud finitū: alia v̄o q: licet vnū extremum
ſit finitū: tamē aliud ē infinite modicū vel ni
hil ſiue decreſcit in īfinitū: ſeu ē in nō gradu
Et tūc dicat̄ ꝙ quādo agēs aliq̇d p̄ſupponit
n̄ trāſit de n̄ ente ſimpl̄r ad ens. ⁊ iō nō ē ibi
ꝑpoꝛtio īfinita. ꝫ qn̄ trāſit de non eē ſimpl̄r
ad ens tūc ibi ē ꝑpoꝛtio īfinita vt dictū eſt. ⁊
ſic iſta rō reducit̄ ad p̄mā ⁊ iō dimittat̄. ⁊ iſta
rō reducit̄ ad modū ꝑducēdi ⁊ nō ad rē ꝑdu/
ctam. vi. n. ꝙ illud qḋ accipit eē ab a° ēt pre
ſuppōat eē in agēdo nō ſolū vt in v̄tute cui⁹
agat: ꝫ circa qḋ agat vt ꝑbabit̄. i. Tertia ēt
rō ipꝛobat̄ a ſco. vide ibi: ſed dico ꝙ rō n̄ pe
tit p̄ncipiū ēt intelligēdo in maioꝛi ꝙ agēs
ſcḋariū p̄ſuppōat effectū p̄mi agētis vt paſſū
in quod agat ⁊c. ſed intelligit̄ ſic: modus p̄/
mi agētis dꝫ eē diſtinct⁹ a modis agētiū ſecū
darioꝝ: ſed p̄mū agēs agit nullo p̄ſuppoſito
vt ēt ꝑbabit̄ ifra. ḡ alia agētia agūt aliquo p̄
ſuppoſito. vn̄ ēt videm⁹ ꝙ agēs p̄mū agit in/
depēdēter: alia agūt depēdēter. vn̄ nō ſoluꝫ
aliq̇s effect⁹ dꝫ eē ꝑpꝛius p̄mi agētis: ſed etiaꝫ
modus agēdi. conſtat autē ꝙ agere nullo p̄/
ſuppoſito nullā dicit imperfectionē: ⁊ ꝑ cō/
ſequēs attribuitur deo. agere autem aliq̇ pre
ſuppoſito dicit imperfectionem: ideo attri/
buitur imperfecto. Sicut enim ipſe arguit
in tertia concluſione iſtius pꝛime queſtiōis
quarti ꝙ nulla foꝛma materialis poteſt eſſe
pꝛincipium creandi aliquid: quia ſicut in eſ
ſendo pꝛeſupponit materiā in q̄ ſit: ita ī agē

do ꝑſuppōit materiā ī quā agat: alioqn t̄mi
nus actōis eius eēt abſolutio: a mā ꝙ ipſa/
met forma. ita dico ſimiliter ſi agēſ impfectū
haberet modū ꝓducēdi pfectū nullā dicēſ im
pfectionē modus actōis ei⁹ eēt abſolutio: ab
impfectiōe ꝙ ipmmet agēs. Ad id ꝟo qđ di/
cit de illa inductōe artis ⁊c̄. Et p̄mo quādo
dicit ꝙ ars neceſſario reqrit ſbam ꝓ ſbo: qa
nō pōt niſi in accñs qđ nccārio reqrit ſbam
⁊c̄. dico ꝙ ſolū pōt in accidēs: q: ē tale agēs
vel taliter agēs. ſ. artificialiter. ⁊ iō ſic agere
reqrit ſbam cōpoſitā: lꝫ ſequaẗ ꝙ effect⁹ eius
ſit accñs. tamē qa taliter agit reqrit ſubſtan
tiam: ⁊ nō quia forma ē accidens: ideo tali/
ter agit. vñ ſūt multe forme accidētales q̄ ſūt
termini actōis nō in ſba cōpoſita. Q: āt di/
cit ꝙ hoc nō ē ex ordine agētiū: q: nā in acti
one ſua ꝑſuppōit effectū nature vt paſſum: ſi
cut in alteratiōe ꝑſuppōit ſbam. vnde vult di
cere ꝙ ēt agēs naturale ꝑſuppōit effectuꝫ nāe
. ſ. ſubſtātiā: hoc ē cōpoſitū vel ꝑ ſe ſtās ſicut
videm⁹ in alteratōe quādo forma accidētalis
recipiẗ in cōpoſito. dico ꝙ ſeqtur neceſſario
ē agēs artificialiẗ. g̃ ꝑſuppōit effectū nature.
. ſ. ꝑ ſe ſtās: ꝫ nō ſeqtur ē agēs naturale. g̃ ꝑ/
ſuppōit effectū nature: qa aliquādo ſic aliqñ
nō ſufficit. g̃ ꝙ ſimpl'r artificiale ꝑſupponit
effectū naẗe. ꝫ naturale nō neceſſario. ⁊ tūc ēt
pōt dici ꝙ lꝫ ꝓducat accñs p̄mo. tamē ab agē
naẗali ꝓduciẗ: vt vēiat ad formā ſbalē q̄ ſolū
reqrit materiam: ita ꝙ hoc p̄mo intēditur
lꝫ tñ diceret ꝙ ſubſtātia vel cōpoſitū nō ꝓdu
cit illā formā accñtalē: ꝫ caliditas in igne ca
liditatē vel mediante caliditate ignis ꝓducit
caliditatē. ⁊ ēt in illis q̄ fiūt ꝑ antiphraſim:
⁊ ſic in alijs accñtibus ēt ſimbonalib⁹ ſuo mō
qa vt dixi in. q. de obiecto btitudis ſbam in/
cāt ſpēꝫ ſui. Et cū addit ꝙ ſi aliqs effect⁹. pu
ta ſba corpea eēt imediate ꝓducta a deo abſqꝫ
actōe nē nihilomin⁹ poſſet ars tūc in illō paſ
ſum agere ſi eēt capax termini artis ac ſi effe
ct⁹ nē p̄ceſſiſſet i eo. Dico ꝙ ſufficit ꝙ ille poſ
ſit eē effect⁹ nē ūel ſimilis in ſpē: ⁊ ſi nō eēt ꝓ
duct⁹ a deo poſſꝫ ꝓduci a natura ⁊c̄. Ad vl
timū iſti⁹ argumēti: ꝙ in ordine agētis natu
ralis pōt inuēiri agēs materiale qđ ē inferi⁹
⁊ ēt agēs imateriale qđ ē ſupi⁹: nō tñ ſeqẗ ꝙ
agēs maẗiale ꝑſuppōat effectū agētis imate/
rialis creari. dico ꝙ nō opꝫ diſtinguere i ilľ:
ꝑꝑ multa: p̄mo q: agēs inferi⁹ naturale mul
totiens nō agit in ꝟtute imaterialis alicui⁹:
niſi dei. ⁊ iō qa cā agēs artificialiẗ nō poteſt
agere oio niſi ſit aliqđ naturale. iō agit ēt i ꝟ
tute agētis naturalis: iō ꝑſuppōit effectum

agētis nālis. vel q̇ pōt eē effectus agētiſ nāẗ
vt dictū eſt: ꝫ nō opꝫ ſemꝑ in agētib⁹ ꝙ ꝑſup
ponat effectū illū in virtute cui⁹ agit: niſi ſit
vltimatum in ꝟtute: vel niſi inter ipa ſit or/
do eſſentialis ſimpliciter imutabilis: nūc au
tem licet in iſtis materialib⁹ ⁊ imaterialibus
ſub deo ſit ordo: tamē poteſt mutari ſaltē in
genere cauſe efficiētis. ꝫ artificiale ita preſup
pōit naturale: quod deus nō pōt facere ꝙ ſit
artificiale ⁊ nō ſit naturale. iō ſicut ineſſendo
neceſſario depēdet: ita in agēdo neceſſario ꝑ
ſuppōit: ꝫ agens materiale nō neceſſario de/
pendet incēndo ab agēte imateriali ſupiori:
niſi a ſolo deo. ⁊ ideo nō neceſſario preſuppo
nit alia agētia imaterialia. Et ſi dicaẗ ꝙ ac/
cidenſ preſuppōit ſubſtātiam ⁊ dependet ab
illa: ⁊ tamē nō agit in ꝟtute illius aliquādo.
vt ſi hoſtia eſſet calida poſſet calefacere aliqd
vel aliā hoſtiā. Dico ꝙ ſi accidēs neceſſario:
⁊ ſimpliciter ineuitabiliter depēderet a ſub/
ſtantia nō poſſet agere ſine illa: ꝫ ſicut natu/
raliter depēdet: ita naturaliter nō pōt age/
re ſine illa. ⁊ iō accidēs ſeperatū ſi poteſt age
re ſine illa: vt in exemplo. Deus ſupplet vicē
ſbe: ita ꝙ ꝗtū ē ex ſe eēt in ſubſtātia: ⁊ ñ age
ret ſine illa. In ſacro tñ altariſ ſicut nō ē ſine
ꝗti:ate: ita nō agit niſi i ꝗtitatē: ita ꝙ ſicut
ē in ſubiecto: lꝫ nō in materia: ita agit in ſb
iectū: licet nō in mām ⁊ ꝑſuppōit illud. ſi āt
eēt aliquod accñs ſepatū a ſubiecto ⁊ a mate
ria: vt intellectio āgeli vel ēt caliditas ſine ꝗ
titate: tūc lꝫ nō poſſet agere in materiā nec i
ꝗtitatē: tñ ſi vt obiectū ptiale itellect⁹ pōt a
gere itellectū ſibi pñtē imediate vt i notitia i
tuitiua: tūc dicaẗ ēt ꝙ de⁹ ſupplet vicē maẗie
vel ſubiecti i ſubſtētādo: ⁊ ꝗtuꝫ ē ex ſe eēt in
ſbo vel materia ⁊c̄. vt dictū ē. pōt etiā dici ad
argumētū ꝙ oia iſta cōtineẗ ſub vno gnē na
turali: lꝫ vnū ſit materiale: aliud ſit ſpūale.
Q. ō vltiate dicit ꝙ nō ſeqẗ materiale ꝑſuppo
nit effectū dei imediate in quē agat. g̃ agēs i/
materiale ſupi⁹ ēt ꝑſuppōit. dico ꝙ tā agens
maẗiale ꝙ imateriale diſtāt ꝑ infinitū a deo
⁊ iō ita vnū ꝑſuppōit effectū di ſicut reliquū
ꝫ ſicut agēs imateriale limitatū ē pfecti⁹ ma
teriali: ita ſubiectū nō ſemꝑ materia ꝑſuppo
nitur ab agēte imaẗiali. iō dico ꝙ neceſſario
agēs limitatū ꝑſuppōit neccāᵒ ſubiectū imā/
le vel materiale. ⁊ ſicut fortaſſe agēs imateri/
ale poteſt agere aliquādo in rē materialeꝫ ēt
imediate: aut ſaltem aīa intellectiua in corp⁹
ita etiam materiale in rem imaterialem: vt
fantaſma in intellectum poſſibilem etiā im/
mediate: licet nō ſine intellectu agēte ſiue i/

mediate ꝯcurrēte ſiue irradiāte ſine ⁊c. Quā
ta rō etiā iꝓbať a Sco. vide in textu. Dico ꝙ
iſta rō poteſt ſuſtētari hoc mō vt dictū eſt ſu
pra ꝙ ipe arguit mihi in tertia cōcluſione:
ꝙ depēdent inceēndo a mā depēdet ēt i agēdo
ita dicať ꝙ ē incē impfectū nō pōt hic opatio
nem. q nō dicat impfectōnem: ſed creatio nō
dicit impfectōem ex pte agētis: qꝫ lꝫ creās a/
geret in mām: vt declarabiť infra: tamē agē
ꝑſuppoſita mā dicit impfectōem. ergo agē ň
ꝑſuppoſita mā vel ſbo nō dicit impfectōem:
ḡ h nō pōt competē enti impfecto. ſꝫ oē ens
limitatū ⁊ finitū includit imperfectionē ergo
⁊c. Ex hoc aūt ꝙ talis actio vt reſpōdeatur
Scoto ē impfecta nccārio ē cū motu vel mu
tatione: qꝫ vt dictū ē agere nō ꝑſuppoito ſbo
nō dicit impfectionē ſed hū ꝑſuppoſito: ⁊ ta/
lis neceſſario includit motū vel mutationem
Ex illa ergo potētialitate ſiue ſit obiectiua ſi
ue ſubiectiua recipiēdo vel informādo qꝫ iclu
dit impfectionē nccārio cōcludatur ꝙ nō po
teſt inſurgere actio qcūqꝫ ſit: licet ꝑſupponať
ꝙ haberet illas alias potētialitates q nō in/
cludat aliquā impfectionē. ⁊ ꝑ cōſequēs non
pōt eē creatio. ⁊ ꝑ cōſeqns ē mot⁹ vel mutatō
oio. Sco. ḡ ꝓ pte negatiua. ſ. ꝙ creatura non
pōt creare. adducit rōnē vnā cōtra ſua fun/
damēta: iō nō accipit eā: ⁊ hū. ⁊ qa in illis cō
uenio cū ipo. ſ. in hoc ꝙ hō nō ſit hic hō niſi
ꝑ mām. hoc. n. vult eē falſū: ⁊ bene: ⁊ ſic te/
neo. Notādū tamē ꝙ hoc dupl'r pōt intelli/
gi: ꝓmo ꝙ aīa iſti⁹ hois nō ſit hec niſi ꝑꝑ ma
teriā: ⁊ hoc ē falſum: vt volūt iſti ēt de aīa i/
tellectiua vt hēt reſpectū ad hāc mām ⁊c. 2ᵒ
mō pōt intelligi ꝙ nō ſit hic hō niſi ſit cū ali
q mā. ⁊ hoc ē verū: ⁊ hoc ſufficeret ꝓ argumē
to. vn̄ ego teneo ꝙ hec mātia ē hec ꝑ ſeipam:
⁊ ita hec aīa: ⁊ tamē ad eē hūc hoiem reqriť
hec forma cū mā: ⁊ nō nccārio reqriť hec mā
vt ſit hic hō: ſic nccārio reqriť hec aīa ⁊ q le
get auctoritates ariſt. qs adducit ſcot⁹ in 2ᵒ.
ꝓ ſe 7ᵒ. metaphy. nō hēbit ꝑꝑ hoc niſi ꝙ ad
eē in pticulari reqrit ⁊ forma pticularis: ta/
mē nō dicit ꝙ ſi eēt illamet forma cū alia mā
ſingulari ꝙ eēt ali⁹ hō. lꝫ hec alibi clare in. q.
vtrū totū diſtiguať a ptib⁹. aliud ē ꝙ āgel⁹ ꝑ
ſuā formā ſit h. qđ qdē dictū duob⁹ mōis pōt
intelligi: ꝓ ꝙ nō pn̄t eē plures āgeli i eađ ſpē
ita ꝙ ipa qditas nō pōt eē niſi in hoc ita ꝙ il
la qditas nō ē niſi illa heccei tas: vel niſi idē
illi: ⁊ hoc ē falſū: ⁊ in hoc teneo cū ſcoto. 2ᵒ
mō ꝙ dcť qditas diſticta ab hecceitate aliq
mō in michaele q poſſit eē in plurib⁹: ⁊ hoc
ē falſū: vt ꝓbaui in liᵒ de qditatib⁹ nec in hoc
teneo cū ſco. ſꝫ hū cōtra ipm ꝙ nā diuidiť in
plura eiuſdē ſpei vel rōnis: ⁊ tn̄ in qlibet il/
lorū nō ē niſi nā pticularis: ⁊ ꝑ ſeipm ē hec:
vide alibi. De rōe āt illa cōtra quā arguit ſco
tus: diceret ad ſcotū: cui⁹ rō eſt. ſ. Thomas:
ꝙ āgel⁹ nec creatura hūt eādē rōnē in eē cum
đo: ⁊ iō dicūtur pticipare. ſꝫ āgel⁹ nō ſic cū a/
lia creatura. De eē āt ⁊ eēntia q tāguntur ibi
videbiť in. q. de obō intellect⁹ qđ ſit illud eſſe
ita ꝙ iſta rō nullo mō: vt bene dicit ſcot⁹ ē ad
mittēda. iō alia rōe efficaciori Scot⁹ vult ꝓ/
bare iſtā negatiuā ꝑ argumētū diuiſum ꝓ de
reb⁹ imālibus: 2ᵒ de reb⁹ materialib⁹. ⁊ ad ꝓ/
bādū ꝓmā pte aſſumit tres ꝓpoſitiōes qrū ꝓ
ma ē. null⁹ actus accn̄talis neceſſario reqriť in
creāte ſbaꝫ tāꝙ ꝓor neceſſario ipo termio cre
atiōis. Secūda ē intellectio āgeli ē ſibi accn̄/
talis: ex qb⁹ ſeqtur ꝙ neceſſario intellectio ň
reqriť in āgelo ꝑcedēs ſbam creādā. Tertia ꝓ/
poſitio ē iſta ad qđcūqꝫ ꝓducēdū ex ꝑ āgeluꝫ
neceſſario reqriť intellectio āgeli tāꝙ ꝓma: ⁊
ſeqtur ꝓncipale intētū ꝙ nulla ſubſtātia pōt
creari ab āgelo ⁊c. vn̄ ſufficit nūc cōtra auicē
nā ꝙ nō poſſit creare ſubſtātiā q volebat in/
telligētiā ſecūdā creare tertiā. In fine đo ꝓ/
bat gnāl'r ꝙ creatura nō pōt creare neqꝫ ſub
ſtātiā neqꝫ accn̄s. Dicit ḡ ad ꝓbationē ꝓme:
qn̄ aliqđ reqriť tanꝙ act⁹ ꝓui⁹ termio creatio
nis duob⁹ modis pōt reqri aut tāꝙ act⁹ ꝓdu
ctiōis tmini aut tāꝙ formale ꝓncipiū ꝓductiuū
exēplificat de ꝓ ſicut calefactio reſpcū caloris
geniti i lig. exēplū ſecūdi: calor i igne reſpcū
calefactōis ligni. dicit ḡ ꝙ ꝓ mō nō reqriť qꝫ
act⁹ ꝓductiu⁹ alicui⁹ ⁊ act⁹ formal' ꝓducti ſūt in
eodē. ḡ act⁹ imanēs. ſ. itellectō ň reqriť tāꝙ a
ctus ꝓductiu⁹ ꝓ mō: qꝫ ſi ē imanēs ň ē ꝟ ē ꝓ/
ductū ex vult dicē ꝙ ac⁹ ⁊ paſ⁹ ſūt i patiēte 3ᵒ.
phyſi. cō. 18. ⁊. 19ᵒ i patiēte āt ē tmin⁹ formal'
ꝓductōis ⁊c. vn̄ actio ⁊ paſ⁹ ſiue mutatō ſiue
mot⁹ ō ꝑdicamēto paſſiōis ꝫm auer. 3. phyſi.
cōᵒ 13. 74ᵒ. phy. cō. 96. via ad tminū ⁊ mot⁹
ē i patiēte ⁊c. via ḡ ad tminū ň pōt eē act⁹ i/
manēs: h ē clarū: nec 2ᵒ: qꝫ accn̄s ň pōt eſſe
formale ꝓncipiū ꝓducēdi ſbam. act⁹. n. ꝑ quē hꝫ
ꝓductō ſbe l' via ad ſubāꝫ ň pōt eē accn̄s: ꝓ/
bat dupl'r: qꝫ oē accn̄s nccāᵒ reqrit pōam re
ceptiuā i eēndo: ḡ nccārio reqrit pōam paſſi/
uā i agēdo. aliť forā tminās actionē eēt mag̃
abſtracta a mā ꝙ forā ꝓncipiās. h āt ē icōue/
niēs: nā eē abſolutū a mā arguit ꝑfectionem
ſꝫ ipa forma vel termin⁹ actiōis non poteſt eē
perfectior formali principio agendi tunc:
quia accidens eſt imperfectius ꝙ ſubſtātia ex
7ᵒ metaphyſi. nihil autē eſt formale princi/

piū ꝑducēdi aliquid perfectius ſeipo: ſiue.n. vniuoce ꝑducat eſt eque ꝑfectū ſiue equoce oꝫ ꝙ ſit perfecti⁹ ⁊c. Iſta ꝓbatio videtur habē inſtātiā: qꝛ poſſet pōi ꝙ āgelus ꝑ volūtatem nō per actū vel per potētiā executiuā aliquid ꝑduceret: ſicut ponūt ipi in diuinis ꝙ dicere ē ab intellectu nō ab intellectiōe: ⁊ tamē ille potētie ſunt ſbe per ipos etiam in creaturis. ⁊ ſicut in agēte materiali reqritur quātitas preuia nō que attingat terminuꝫ ſbalem: ita hic act⁹ intellect⁹ vel volūtatis: ⁊ tūc dicatur ꝙ diuiſioē inſufficiēs: quia aliqd reqritur ſ tanq̄ ꝑductiuū vt dixit: vel tāq̄ diſpoſitiuū. ⁊ tūc loquēdo large de diſpoſitiuo: diſpoſitiuum ē duplex vel in ꝑducto vel in ꝑducēte. exemplū ꝑmi: caliditas reſpectu ignis ꝑducendi. vnde ſi per impoſſibile ſbm eēt diſpoſituꝫ ꝑ caliditatē ignis ꝑducēs: etiā ſi nō haberet caliditatē ꝑducēt formā ignis in ſbo diſpoſito ⁊ approximato: exemplū ſcēdi: intellectō in āgelo reqritur diſpoſitiue: large loquēdo ex parte agētis. ſ. vt agat: ⁊ nō ꝙ diſpoſitio ſit in ſbiecto forme producēde. vnō tu Scote ponis ꝙ amor eēntie in patre neceſſario pcedit ꝑductionē. ſ. ſci vel ſalteꝫ cōcomitatur: lꝫ nō ꝑducatur per actū ſed ꝑ potētiaꝫ ⁊ eēntiā ⁊c. Unde lꝫ per eos intellectio diuia ſit ingenita: tamē nō poteſt in act⁹ notionales niſi ꝑ ſuppoſitis eēntialib⁹. ⁊ ita dicā ꝙ vbi notitia ēgenita reqritur illa notitia vt extrinſece poſſit agere: imo per iſtos ⁊ bene nō pōt eſſe ꝑductio extrinſeca niſi ſit intriſeca. ⁊ tamē nō cōcurrit illa ad ꝓncipiū productiōis extrīſece: quia illa eſt a trib⁹. ⁊ ſic vocaui inpropē illā diſpōnē. ſ. large. Dico ergo ꝙ aliud ē dicere: intelligēs ꝑducit: vel nō pōt producere niſi intelligat ⁊ ꝑ itellectionē ꝑducit. vnō vt dixi pater intelligēdo producit ⁊ nō in itellectione per ipos: ⁊ ꝑm me etiam fili⁹ intelligēdo ꝑducit. ſ. ſanctū ⁊ nō per intellectiōem. ſ. ꝑ volitiōem ꝑm me ⁊ per volūtatem ꝑm ipos: licet ergo itellectio eēt accidēs ⁊ itellectiōe ñ poſſet ꝑducere nō ſeqtur qn intelligēdo poſſet ꝑducere. ⁊ intellectio nō reqreret tāq̄ via nec tāq̄ act⁹ abſolut⁹ quo ꝑduceret: ꝭ tāquaꝫ neceſſario ꝑuius vt agēs poſſit exire in illū actū ⁊ requirit bñ eē ꝑducētis. nec ſcot⁹ in tertia ꝓpoſitiōe ꝙ neceſſario reqritur itellectio tāq̄ ꝑuia vt poſſit ꝑducere: quod cōcedit auicēna ꝓbat ꝙ aliquo mō per intellectōem ꝑducat. vñ cum dicit ꝙ etiam in diuis natura ut eſt prior intellectu nō eſt ꝓncipiū ꝑducēdi: quia tūc aliqua ꝑſona eēt prior verbo: cōcedat ta/mē nō ſeqtur: ſic pōit ipe ꝙ perſona vel ꝟbū nō ſit ab eēntia ⁊ itellectu ⁊ nō ab intellectōe Qꝫ aūt dicit ꝙ ſi pōatur in āgelo aliqua potētia executiua: tertia alia ab intellectu ⁊ volūtate: hoc. n. inqt nō impedit ꝓpoſituꝫ. qa ꝑ illam nihil pōt ꝑduci niſi in ꝟtute itellectus ⁊ volūtatis pro eo ꝙ oē agēs agit ꝓpter finē quem cognoſcit: vel in quē dirigit a cognoſcēte: ⁊ ita oē ꝓncipiū per ſe actiuū: quod ñ ē cognitiuuꝫ videt dirigi in actiōe ſua a ꝓncipio cognitiuo ⁊c. Sed hoc ñ cōcludit: qꝛ lꝫ agat propter finē tamē vt dictū eſt: nō ſeqtur ꝙ in tellectōe agat: vt patuit qꝫ filio producto: ⁊ ideo ſcot⁹ dicit hoc vidēs ſaltē hoc planū eſt ꝙ illa potētia tertia ſi eēt: eſſet ſbordinata in agēdo itellectui ⁊ volūtati: ⁊ ſic n on poſſet ꝑ ipm aliqd produci niſi cū actu volūtatis vel intellect⁹ ⁊ ſtat rō: hec ſcotus: ⁊ cū reuerētia ñ ſtat ratio: quia licet intelligēdo fieret executio: nō tamē ſeqtur ꝙ per itellectiōem fieret execu⁹: vt dictū ē. Et ſi dicat ꝙ producti oni ſbali pſuppōitur ꝑuiū accidēs. Dico cōcedēdo totū ſicut in ꝑductōe forme ignis pſuppōitur caliditas ⁊c. ⁊ licet dicat in ꝑma concluſione ꝙ inter principiū actiuū ⁊ perfectuꝫ in ſuppoſito pſecto ⁊ ſbam terminatā actiōnē nō neceſſario mediat accidēs aliquod: dico ꝙ ſi itelligat mediare tāquā ꝓncipiū cōcedatur: ꝭ ſi intelligat mediare excludēdo oē preuium: negat hoc. vñ ſicut dictum ē in ſubſtātijs mālibus mediat accidēs māle inter ꝓncipiū ſbale ⁊ ſbam ꝑductā. In reb⁹ aūt imālibus dicā ꝙ mediabit accñs imateriale: ſi eſt agēs limitatū: ꝭ bñ verū ē ſi ē agēs perfectū ita ꝙ nullā impfectionē icludat: nullū mediabit accidēs. ⁊ ideo dicat ꝙ hoc nō inſurgit: quia accidēs ñ poſſit mediare. ꝭ quia ñ pōt ꝑducere ñ preſuppoſito ſbo: vt dicet ⁊ dictum ē. Ulterius ſcot⁹ bñ arguit cōtra illos ibi ꝙ accidēs in ꝟtute ſbe nō pōt gñare ſubſtātiaꝫ ⁊ ideo ꝓbaui cōtra tenētes oppoſitū q̄ dicūt ꝙ in ſacramēto altarrs quādo generat vermis ꝙ accidēs in ꝟtute ſubſtātie ꝑducit materiā primā ſiue vermē ꝙ cū ibi de nouo ꝑducatur mā prima que a nulla ſubſtantia finita ꝭ ſolū a deo poteſt ꝑduci: tāto min⁹ ab accidēte producet agēte in virtute ſubſtātie. hec etiam materia prima nō poteſt produci niſi per creationē: quomodo ergo a creatura ꝓducet. Dico ergo vlterius hoc cōceſſo ſcoto ꝙ accidēs vt cā inſtrumētalis nō poſſit producere ſubſtātiam: quomō habebit ꝙ accidens cum ſubſtantia nō poſſint inſimul producere ſubſtantiā. ⁊ tūc dicam ꝙ tanq̄ duo principia ꝑtialia cōcurrerēt ad ꝑducēdū ſubſtā/

tiam lꝫ accidēs de per ſe non poſſet nec tanꝙ
inſtrumētuꝫ: ⁊ lꝫ ad generationeꝫ vniuocam
nō requireret̃ accidēs: qꝛ ſb̄a per ſe poſſet ne
qꝫ i generatiane equiuoca cū agens ſit ꝑfectiꝰ
tū dicetur ꝙ nō pōt exire i actum generandi
ſine illa vel ſalteꝫ lꝫ nō neceſſario requiratur
tū aliquādo concurrit ⁊c̄. vt dictū eſt ſ̄. qḋ
aūt arguit ſcotꝰ ꝯ ſe de domo ex̄: q̄ eſt a domo
artificis i mēte ⁊c̄. Scotꝰ bene rūdet tamen
dicatur clariꝰ declarando ꝙ domus ex̄ nō eſt
a domo intra ꝫ ab hn̄te domū intra: ⁊ quia
domus ex̄ ꝙ̄rum ad ſuum eſſe formale eſt q̇d
artificiale ⁊ accidēs. ita ꝙ terminus formal̃
eſt forma artificialis accidētalis: ꝫ qꝛ ange/
lus cognoſcēs aliuꝫ angelū ſi producēt ipſuꝫ
non produceret formaꝫ q̄ eſt eiꝰ terminꝰ que
ſit forma accidentalis ꝫ ſb̄alis iō nō eſt ſimi/
le qḋ aūt addit de conditionibuſ obi vide q̇d
dixi in. q. de quiditatibꝰ ⁊ alibi. ħa aūt ꝓpo/
ſitio. ſ. ꝙ itellectio angeli ſit accidēs: ſi con/
iunges ea q̄ dicit in ꝓ ꝙ intellectio dei ſit in
finita: ⁊ ea q̄ dicā infra ſ̄ hoc bn̄ erit clare ad
intellecta. Scotꝰ vlteriꝰ ibi ad. q. ꝓbat ꝑ cō
cluſiones tres q̄ ſimul iuncte probant ꝙ crea
tura nullo mō pōt creare neqꝫ accidēs: neqꝫ
ſb̄am. Un̄ ꝓma concluſio ē ꝙ nulla creatura
mere ſpūalis pōt creare ſubſtantiā. h̄ priꝰ di
ctuꝫ ē cōtra auicēnaꝫ. ſcḋa cōcluſio nulla for
ma mālis pōt creari a creatura: qꝛ forma q̄
creat̃ ꝓus nāliter ē a cā efficiēte ꝙ̄ mām ifor
met: ꝫ nulla forma mālis pōt eſſe ab aliqua
creatura priꝰ nāliter ꝙ̄ iformet mām ſuaꝫ vl̃
ſb̄m. Maior pꝫ qꝛ ſi nō prius agit ꝙ̄ ꝑ illam
actionē informet ſb̄m. ḡ illa actio eſt ſemper
iformans ſubiectū. ⁊ in agēdo iformās. ḡ eſt
mutatio. ḡ non creatio qḋ ē itentū. Minor
pꝫ qꝛ ſi creatura poſſet ꝓducere priꝰ formā in
ſe ꝙ̄ in ſb̄o poſſet. ⁊ ꝑ tēpus ꝯſeruare qḋ ē i/
poſſibile capit aūt hic formā māleꝫ ſiue ſit ſb̄
ſtantia ſiue ſit accidēs quocūqꝫ modo. ſ. iex/
tenſuꝫ vel extēſuꝫ. tertia cōcluſio nulla forma
materialis pōt eſſe principiū creandi aliquid
qꝛ ſicut i eſſendo depēdet a mā: ⁊ preſuppo/
nit illā in quā eſt. ita i agendo preſupponit
materiā in quā agat alioquin terminꝰ eiꝰ eēt
abſolutior vt dictuꝫ eſt a materia ꝙ̄ ipſamet
forma ⁊ ita ꝑfectior ex iſtis ſimul iunctis ha
bet ⁊ bene vt ipē concludit intentuꝫ genera/
biliter ꝙ nulla creatura pōt creare ⁊ h̄ apud
ariſt. ⁊ auer. erat claꝝ lꝫ ipē oppoſituꝫ dicat
de ariſt. vt videbitis infra: ⁊ non bn̄. Dico ḡ
notando ꝓ vbi dicit ꝙ aliqui tenēt qꝛ effectuſ
eſt in virtute cauſe ſalteꝫ aliqs. tm̄ ħm mām
ꝙ̄ ħm formā cū forma ſit nobilior ⁊c̄. ⁊ ideo

videbatur eis ꝙ rōe naturali non poſſit pro
bari ꝙ cā limitata non poſſit in illud totum
cum contineat totuꝫ iperfectione ēt ſecūdum
quālibꝫ ꝑtem: ꝫ m̄ videtur vt dicam i reſpō
ſionibꝰ ꝙ tota difficultas iſta reducat̃ nō ad
rem ꝓductaꝫ: ꝫ ad moduꝫ ꝓducendi. Un̄ di
co ꝙ lꝫ effectus cōtineat̃ in cā tū modus pro
ducēdi rē ſepe eſt ille q̇ arguit etiaꝫ maiorem
vel minoreꝫ ꝑfectionē in cauſa vt ꝓducere rē
preſuppoſito ꝯpoſito includit minorē ꝑfectio
neꝫ ꝙ̄ producere ſoluꝫ preſuppoſita mā: ⁊ ꝓ
ducere nullo preſuppoſito maiorē imo infini
tam ⁊ iō dico ꝙ creatura nō pōt creare qꝛ ne
ceſſario agit aliquo ꝑ̄ſuppoſito. i. non poteſt
habereꝰ talem modū producēdi. Un̄ ph̄s cō
cedit ꝙ agens nāle ⁊ limitatū pōt producere
formaꝫ: ⁊ tn̄ non mām: ⁊ tū forma ſaltē ſub
ſtantialis ē nobilior materia ⁊ hoc eſt: qꝛ
materia nō preſupponit mām: qꝛ materie eſ
ſet materia ⁊ ſic i infinituꝫ: ꝫ forma materia
lis preſupponit materiā: ⁊ iō poteſt ab agen
te finito ꝓduci. vnde etiā ꝑ ipſos accidenſ n̄
pōt creari: ⁊ tū forma ſubſtantialis ꝑfectior
accidēte pōt ꝓduci. Eſt ḡ difficultas ꝑꝑ mo
duꝫ: ⁊ non ꝑꝑ productuꝫ: ⁊ hoc concedebat
Ariſt. ⁊ aue. lꝫ non auice. ⁊ iō qui dicunt ſo/
la fide hoc eſſe tenendū non hn̄t viam ariſt.
qui etiam hoc non vult concedere deo. Scie/
dum eſt igitur ꝙ aliqua preſuppon̄t ſubie/
ctum vel materiaꝫ ieſſendo vt oēs forme ma
teriales ſiue accidētales ſiue ſubſtantiales: ⁊
oia accidentia tā extenſa ꝙ̄ inextenſa. aliqua
preſuppon̄t materiā vel ſubiectū i oꝑando
ꝫ non ineſſendo vt ſubſtantie ſeꝑate excepta
ꝓma: ⁊ iō illa ſola nec i eſſendo nec i oꝑando
requirit materiā vl̃ ſb̄m: ⁊ ꝑ ꝯn̄s videt̃ ꝙ ta/
le excedit oia alia i infinitū. Et ſi diceret̃ ꝙ̄
angeli requirūt ſb̄m i ꝓducēdo accidēs: ꝫ n̄
i producēdo ſb̄aꝫ. Cōtra qḋ requirit ſb̄m in
ꝓducēdo minꝰ requirit i ꝓducēdo ꝑfectiꝰ: qꝛ
ſi ad actionē ſuā iꝑfectioreꝫ requirit̃ admini/
culū tāto magis ad ꝓducēduꝫ ꝑfectiꝰ: ⁊ ſi di
catur ꝙ req̇rit̃ ad ꝓductioneꝫ iꝑfectioris ꝑꝑ
ipm effectū qui ex ſe ē iꝑfectius: ⁊ iō ſubſtan
tia ſpūalis producta non idigebit ſubiecto.
Exemplum accidēs indiget toto compoſito
forma vero ſubſtantialis ꝑfectior accidente
indiget ſola materia. Contra alibi ꝯclaraui.
⁊ declarabo hic ꝙ aliud ē loqui de forma in
ſubiecto: ⁊ de actione preſuppoſito ſubiecto.
Nam deus lꝫ producat accidēs non agit ꝑ̄/
ſupponit ſubiecto vt declarabo: ⁊ ita priꝰ ꝓ/
ducit formā in ſe ꝙ̄ in ſubiecto: ⁊ iō ſi ange/
lus requirit ſubiectū in ſua actiōe producen/

do accidēs tanto magis requiret in produ/
cendo ſubſtantiā vel illam nō poterit ꝓdu/
cere. Probemus g̃ etiā nos ꝙ agens limita/
tuȝ nō pōt creare. Arguitur g̃ ſic. Si agens
limitatū naturale pōt agere nō preſuppoſito
ſubiecto. g̃ poſſet agere ī infinitam diſtātiaȝ
effectum. ſi effect⁹ pōt ꝑ ſe eſſe vl̕ ſi effect⁹ req̄
rit ſubiectū poſſet agere ī illud ſi in īfinitum
diſtaret. Probat̄ ꝯñā: q2 ſi effectus ē pri⁹ pro
ductus in ſe ꝗ̄ in ſubiecto nō determiat ma/
gis ī ſe ſibi iſtam diſtantiā ꝗ̄ illam ſi effect⁹
pōt per ſe eſſe: ſi naturaliter agit non volūta
rie: nam nō eſt ratio quare ſit in iſta diſtan/
tia magis ꝗ̄ in illa: ⁊ ita ſi requirit ſubiectū
ipſe effect⁹ poſitis infinitis ſubiectis. Nā
non eſt ratio ꝙ magis agat in iſtud quam in
illō ſi agit naturaliter vel agit in infinitum.
Unde lȝ diceres ꝙ agens ē limitate potētie
⁊ non pōt vltra agere. Contra g̃ aget in ine
media loca vbiq3 vel in nullo loco vel ī infini
tum dico ſi agit naturaliter: ⁊ ſi dicat̄ de agē
te naturali ꝙ ad hoc ꝙ agat ſi ē materiale re
quirit ſbm ꝓpinquū vel in tanta diſtantia.
Contra g̃ agit ꝑ̄ſuppoſito ſubiecto. g̃ nō cre
at. nā aliud ē dicere ꝙ requirit ſbm vt forma
ſit in ſubiecto ⁊ dicere ꝙ requirat̄ ſubiectum
vt agēs poſſit agere: q2 ſi requiritur vt poſſit
agere. g̃ non pōt agere niſi ꝑ̄ſuppoſito ſubie
cto. g̃ nō pri⁹ ꝓducere formam ꝗ̄ in ſubiecto
q2 ſi ꝑ̇us produceret ī illo ꝑ̇ori nō requirit ſu
biectū vt agat. nō dico vt recipiat̄ ⁊c̄. Item
ſequitur ꝙ ꝓducet formaȝ mālēȝ vel accidens
ſi pōt illud creare: ⁊ in nullo ſubiecto. Pro/
batur ponatur ꝙ ſubiectū ſit indiſpoſitū ad
recipiēduȝ. g̃ cū pri⁹ ꝓducat formā in ſe ꝗ̄ in
ſubiecto non recipietur ī ſubiecto indiſpoſito
⁊ tñ erit producta in illo ꝑ̇ori. g̃ nō ī ſubiecto
Et ſi dicat̄ ꝙ nō ꝓducet formā niſi in ſubie/
cto diſpoſito. g̃ requirit̄ ſubiectū nō ſolū ꝑꝑ
formā q̄ introducitur: ſȝ etiā ut poſſit agere
vel producet formā non in ſubiecto. Unū ſi po
teſt agere ita ꝙ ñ ꝑ̄ſuppōit ſubiectū vt poſſit
agere non requirit̄ diſpoſitio: ⁊ hoc ſi prius
ꝓducit formā in ſe ꝗ̄ in ſubiecto: q2 aliter nō
eſſet creatio: ⁊ ita ſequit̄ oīo. ꝙ ſiue ſit ſubie/
ctum ſiue nō. ſiue diſpoſituȝ ſiue non ꝓducēt
formam mālēȝ poſito ꝙ non requirat̄ ſubie
ctū vt agat. lȝ requireret̄ ꝑꝑ ipam formā: ⁊ h̄
poſito ꝙ pri⁹ producat formā in ſe ꝗ̄ ī ſubie/
cto. Et ex iſtis ſi ſubtiliter cōſiderabis intel/
liges ꝙ producēs ſine ſubiecto nō pōt eſſe ni
ſi libere agēs. Ex predictis ſequit̄ ꝙ produ/
cet infinitos effectus in eodē inſtanti: patet
clare poſito ꝙ pri⁹ ꝓducat effectū ī ſe ꝗ̄ ſubie

cto vel formaȝ ſubſiſtentem: ⁊ ꝙ ſit agēs na
turale. neceſſario agēs: ⁊ maxime ſi nullum
eſt impedimētuȝ poſito ꝙ effectus ſit plurifi
cabilis ſalteȝ: ⁊ etiaȝ tanto magis ſi opinio
Fran. ē vera ꝙ deſcendēdo poſſint eſſe infi/
nite ſpēs. puta gradu vt quattuor vſq3 ad ñ
gradū: q2 in generatione equiuoca ſi agēs po
teſt ꝓducere effectū quē cōtinet ī virtute. cuȝ
oēs ſpēs inferiores cōtineat ī virtute: ⁊ ita
cathegorematice ꝓducet actu infinitas ſpēs.
lȝ auicēna dicat ꝙ ab vno ⁊c̄. nō ꝓuenit niſi
vnū: ⁊ tanto magis ſi teneat̄ illud qd̄ dictū
eſt ſ̄: q2 nō videbat̄ poſſe naturalr̄ concludi
ꝙ agēs naturale limitatū non poſſet creare
q2 continebat ī virtute totū effectum etiā ſ̄ȝ
ꝗ̄libet ꝑteȝ q2 tā materiam ꝗ̄ formam: q2 ſi
continebat formā. ſequitur ꝙ etiā materiam
cū forma ſit ꝑfectior materia. Ego vō addi/
di ſ̄ ꝙ hoc erat ꝑꝑ modū producēdi. ſ. ꝙ im
poſſibiltas inſurgebat ex illo. g̃ cum tu con
cedas agenti limitato iſtuȝ modū ꝓducendi
non video quin poſſit ꝓducere īfinitos effe/
ctus ſi darent̄ īꝑfectiores ſcꝫ ī ſpē vt dictū eſt.
Et ſi diceret̄ ꝙ iſte rōes ꝓbāt ꝙ agēs natu/
ralr̄ vel neceſſario ſi ſit limitatū nō pōt crea
re ꝯ̄ q2 oīo ſequit̄ ꝙ tale agēs īfinita pōt cāre
ſincathegorematice ſe hñtia ſ̄ȝ ſub ⁊ ſ̄ īꝑfe/
ctione ſpecifica vel infinitis locis vel vndiq3
⁊ ꝑ īfinitū tēp⁹ tenere formā ſine materia vt
dictuȝ eſt ſic pōt de⁹ ⁊c̄. Ex iſtis ſi ſubtiliter
indagare voluerim⁹ poterim⁹ ītelligē ſi ange
lus pōt loqui angelo diſtāti. lȝ. n. ſcot⁹ ī. 2°.
ꝓbet ꝙ angl̄s pōt ſic loqui: ⁊ rūdet ariſt. 7°
phyſicoꝝ ꝙ mouēs ⁊ motū ſint ſil̕ ⁊ ad id. 2°
ſ̄ aīa vbi vult ꝙ ſi eēt vacuū nihl̕ videret̄ ⁊c̄.
Scot⁹. n. ibi diſtiguit qñ actio ē eiuſdē rōis
ī mediū ⁊ ī terminū ꝙ ꝑ⁹ agit īꝓpiquū ꝗ̄ ī
remotū: q2 paſſuȝ ꝓpiqus nālr̄ ꝑ̇us patit̄: ⁊
iſte ē vn⁹ mod⁹ q̄re actio ī mediū ꝑ̄cedit nālr̄
actionē ī terminū. Ali⁹ mod⁹ ē q2 ſi actio eſt
alteri⁹ rōis ī medio ⁊ ī t̄mino agēs hēt duas
formas actiuas aut eādeȝ virtualr̄ īcludēteȝ
duas formas actiuas: q̄ꝝ vna ē ꝑ̇or reliq̄: ⁊
ſ̄ȝ iſtā formā q̄ ē ꝑ̇or actiua natuȝ ē agere in
mediū ⁊ ſ̄ȝ aliā ī terminū exēplificat de ꝑ̇ vt
cū ſol illuiat ꝑtes mediū. Exēplū ſcdī vt cū ſol
generat mureȝ ī viſcerib⁹ t̄re vl̕ vermē ⁊ illu
minat mediū īterpoſitū dicit g̃ ꝙ ſi agēs nul
lo duoꝝ iſtoꝝ modoꝝ agit ī mediū. ñ ē neceſ
ſariū ꝙ pri⁹ agat in mediū ꝗ̄ in t̄minū. vñ ꝓ
bat h̄ ſic qñ agēs ē cā ſufficiēs duoꝝ effectuū
q̄ꝝ vnū naturalr̄: ⁊ neceſſario nō ē pri⁹ natu
ra alio nō oȝ ꝙ vnū neceſſario ꝑ̄ſupponat̄ al
teri ita ꝙ vnū neceſſario precedat aliud. g̃ a/

gens poterit vnū ſine alio cāre.ğ poterit eſſe
ctū diſtantē ſine imediato cāre. Vñ non pōt
eē ꝓꝛitas nālis inter iſta niſi aliq̄ duoꝝ mo
doꝝ priꝰ dictoꝝ ⁊c̄. Sʒ dicā ſcoto argᵐ.con
cludere quod veꝝ ē ꝙ ſi poſſet cāre locutiōeʒ
ī remotū nō ē neceſſariū ꝙ cāet ī ꝓpinquū.
q꞉nō ē neceſſaria iſta ꝓꝛitas vt dicit: ʒ dico
ꝙ nullo mō ī tali caſu pōt cārei remotū: ⁊ ſi
dicat̄ ſi poſſʒ cāre ī ꝓpinquū cāret ī remotū
remoueat̄ ꝓpinquū: ⁊ cū nō ſit neceſſaria
iſta ꝓꝛitas poterit cāre ī remotū.nō cāndo ī
ꝓpinquū. dico ꝙ ſi itelligas ī ꝓpinquū ita
ꝙ illud ꝑterea ſit ꝓpinquū remoto ꝑ cōta
ctuʒ ſucceſſiue cōcedo ʒ ſic ñ ē ī ꝓpoſito ꝑꝑ
īdiuiſibilitatē coꝝ ēt ſi eēnt infiniti: q꞉ ſēꝑ
ī puncto. Vñ ſi eēnt īfiniti āgeli: ſi vnꝰ eēt ī/
mediatꝰ alteri oēs dicerēt̄ imediati ꝓ. ʒ ſi unꝰ
eēt in vno ſpacio: ⁊ aliꝰ in alio nō eēnt ime/
diati: ⁊ iō ꝑꝑ agē ī ꝓmū imediatū largo mō
nō poſſet agere ī aliū. Vñ argᵐ.qḋ ibi dedu
cit poſtea ſcotꝰ de deo ēt ſi nō eēt ꝑ eſſentiam
vbiqʒ bñ cōcludit ꝙ poſſʒ agere indiſtās ꝑꝑ
eiꝰ infinitatē: ʒ iō angelꝰ nō poſſet q꞉ nō eſt
potētie infinite: ⁊ ita qñ dicit de ſole ꝙ gene
rat vermē ī terra ꝑ ſuā ſbaʒ: ⁊ lʒ ꝑ aliā quali
tateʒ agat priꝰ diſponēdo mām. tñ ñ agit nec
ꝑ ſuā formā ſbalem nec ꝑ illā qualitatē priꝰ ī
mediuʒ: ʒ in loco vbi inducit formā vermis
Dico ꝙ lʒ poſſʒ dici ꝙ illa forma diſponēs lʒ
nō agat in mediū ē tñ ꝑ totuʒ mediū. tñ dico
ꝙ falſuʒ ē ꝙ forma celi producat imediate il
lam formā vermis.vide ipm in eodem.2°. q̄
tenet oppoſituʒ. Vñ etiā ſm Galienuʒ vult
ꝙ ſit imediate a deo: ʒ qḋ de forma in mā q̄
nō ē aīata: dico ꝙ qñ dabūt rñſuʒ de aīatis
dabo de inanimat̄ dimiſſis nūc influētijs cā
tis pyramidalit̄ vt recitat Marſiliꝰ: ⁊ ſm
Albertuʒ de terra in q̄ recipiunt̄ oēs influē
tie: q꞉ iſta nō attingūt ad ſbaʒ. tñ q꞉ ſol con/
currit tanq̄ cā vlis: ⁊ nō ē agēs liberꝝ nō vi
det̄ ꝙ cōcurrat imediate ad cāndū illā formā
ſbaleʒ. ſi ē forma mixti ꝑfecti que ſit ꝑfectior
ipſis elemētis. Vide tñ ſcotū in diſ.18.ij.pro
mitto tñ tibi in ꝯitate deo dante facere que
ſtionē de hᵒ dubio magno apud oēs: ⁊ aliq̄d
etiā dicā infra: ⁊ ad.3ᵐ.ſcoti.pʒ dic̄ ꝙ agēs
nāle agit nō tm̄ in ſuꝑficiē: ʒ ēt in totū cor
pus qḋ nō ē ſibi pñs ſm ſe totū. Cōcedo ſibi
hᵒ: ʒ ſufficit vt dixit ipſe ꝙ agat aliq̄ eiuſdē
rōis ꝑ ordinē vl̄ diuerſaꝝ ſm diuerſas for/
mas vel dicatur ꝙ ſufficit ꝙ hᵒ totū eſt ſibi ꝑ
ſens.lʒ nō ſm oēʒ ꝑtem: ⁊ forte vna ꝑs ē ab
alia ꝑte ꝑʒ aliq̄s. Exēplū aūt qḋ adducit ď vi
ſione ⁊ ſpecie cāta ab obō falſum ꝑſupponit
ꝙ ſit imediate ab obō ʒ a ſpē vl̄ a ſpecie cuʒ
ſenſu agente. Vide in q̄ſtiōe de beatitudine
ʒ bene terminat̄ ad obm: ⁊ iſta ē expreſſe in
tentio Ariſt. ⁊ cōmentatoris.2°.de aīa com
mēto.73.vbi dic̄ ꝙ ſpēs in oculo cātur ab ae
re imediate oculo hñte ſpecieʒ ⁊ mediāte ſpe
cie. Et iō ſcotus ꝯ ſe ad ꝓpoſitū meū dimit/
tit argumētuʒ inſolutū. vbi dicit ſequit̄ ꝙ di
ſtantia localis nō impediret locutioneʒ āge
li: ʒ qūocūqʒ ſit de iſtis ſufficit ꝙ tāto ma/
gis cōcluderet ꝙ nō impediret ſi ñ ꝑſupponit
ſcm.aut ğ dicat̄ ꝙ radiꝰ diſtās nō eſt a ſole
tanq̄ a cā imediata: ʒ ab alio radio vl̄ a ſo
le cū radijs añcedentibꝰ: ⁊ ita in ligᵒ calidi
tatis diſtās eſt a caliditate ꝓpinquior vl̄ ab
igne ⁊c̄. Scotꝰ etiā in.2°.diſ.12.q.4.⁊ diſ.
13.q.ꝓma vbi tractat de luce ⁊ lumine.ſ.ſi lu/
meʒ eſt ſpecies lucis ⁊ tractat ibi de radio re
cto reflexo ⁊ fracto. Vult probare ꝑ ꝙ in ra
dio recto ꝑs radij remotioris cātur a ſole: ⁊
nō ab aliq̄ ꝑte radij imediata.accepit.n.me
diuʒ veꝝ.ſ.ageuſ nāle nō impeditū in medio
vbi nō eſt reſiſtentia agit ſperice: ſi ſit eque
diſpoſitū ⁊ ſi ab aliqua ꝑte eēt ipeditū cāret
hemiſperice diciturqʒ ꝙ radiꝰ q̄ eſt in feneſtra
nō eodeʒ mō multiplicat ſe in angulo domꝰ
⁊ oēʒ ꝑtem domꝰ: ⁊ tñ mediū eſt eque diſpo
ſitū. Vult dicere ꝙ radiꝰ trāſibit ꝑ longū ſʒ
ꝙ ſol aſpicit ⁊ ñ multiplicat ſe a lateribꝰ. igr̄
hᵒ eſt a ſole q̄ cāt illū effectuʒ in locū queʒ aſ/
picit: ⁊ nō pōt eſſe radiꝰ q̄ multiplicat ſe in
latuʒ ſicut in longū ⁊c̄. Iteʒ arguit q꞉ radiꝰ
nō ſolū agit in punctū.ğ agit aliquā ꝑtem q̄
titatiuā groſſaʒ.ğ agit aliquā ꝑtem in ꝑtem
ſibi remotā. Ad ꝓmū iſtoꝝ ſumo ꝑ ꝙ ipe dic̄
ibi ꝙ ſi ſol ꝑ potentiaʒ diuinā non eſſet ibi ⁊
radiꝰ eēt ī feneſtra ille radiꝰ cārʒ aliā ꝑtē radij
ʒ nūc non cāt: q꞉ agēs fortiꝰ.ſ.ſol ꝓus cāt q̄
radius poſſit cāre.ğ o Scote q̄ro ſi ille radiꝰ
cāret ſperice vel in longū ſicut nūc certuʒ eſt
ꝙ cāret ſicut nūc: q꞉ nāliter cāt.ğ argumen
tum nulluʒ: ideo rñdebo pro ambobꝰ ꝙ radi
us qui eſt in feneſtra nō multiplicat radium
niſi indirectū: q꞉ nō multiplicat radium niſi
in virtute ſolis vel corꝑis lucidi: ⁊ ſic corꝑᵒ
lucidū nō multiplicat radiū ſuuʒ in latus in/
tra feneſtram ꝑꝑ opacū ex̄ impediēs. ita radi
us intra qui agit in virtute lucidi nō multi/
plicat niſi ꝑ longum. ita ꝙ non ꝑ latus vltra
ſpacium feneſtre intra: ⁊ dico tunc tibi ꝙ ra
dius dependet a ſole non ſolum ineſſendo ʒ
etiam in cāndo: ⁊ tunc dico ꝙ vnum totum
agens integrale eſt ſol ⁊ radius inſimul: ſol
aūt ad ꝑtem ſibi ꝓpinquā concurrit agen

do imediate ad remotã mediate. Et tunc ſi
diceref ꝙ cum ſol cũ radio ſit maioris poten
tie ꝙ̃ ſine ſolo radio. ğ fort⁹ aget in remotũ
⁊ ſemp̱ vltra aget in infinitū nõ poſito ob
ſtaculo: q: totũ captum ſemp̱ eſt forti⁹ dico
ꝙ ſi ſol ita cõcurreret ad radium remotũ im
mediate ſicut ad ꝓpinquū argumẽtū con/
cluderet: ꝫ ſolũ concurrit mediate. Ṽñ iſto
modo cũ creatura cum deo agat oĩa ſequiᷓ ꝙ
creatura pfectioꝛẽ effectum faceret ꝙ̃ de⁹ qȯ
eſt falſū: ⁊ infra videbis quid eſt cõcurrere
mediate ⁊ immediate: ⁊ ex hoc oꝛiᷓ iſta de/
ceptio. immo ſcot⁹ in pͥma. q. q̃rti in fine vbi
loqniᷓ de cã inſtrumẽtali: ⁊ cã ꝑa nõ diſcre/
pat a me. iȯ vide qũo de⁹ cõcurrit mediate: ⁊
tanꝙ̃ cã vlis: ⁊ qũo creatura depẽdet nõ ſo/
lum in eſſendo a deo: ꝫ etiam in agẽdo. im/
mo ſcot⁹ concludit ꝙ q̇cq̇d dependet in eeñ
do dependet in agendo: ⁊ ita radi⁹ dependet
in eſſendo ⁊ in agendo a ſole: ⁊ iȯ ſol concur
rit mediate. ħ ğ eſt vnũ agens totale integra
tum ex agente mediato ⁊ imediato: ⁊ ẽ agẽs
vlẽ ſol in hac actiõe: ⁊ iȯ q: ſol non cõcurrit
ad radiū: vt agat niſi ad eũ quẽ ſol reſpicit
iȯ ille radi⁹ non põt agere a latere inter fene
ſtram in lat⁹ radiĳ vltra ſpacium latitudinis
feneſtre. Ṽñ ſol nõ põt facere radiũ niſi vbi
de directo recipit. ğ nec radius ĩ virtute eius
q: nõ plus põt agere ꝙ̃ in virtute ei⁹ qȯ reci
pit: ⁊ ſimiliter ſi dicaᷓ ꝙ radi⁹ põt trãſfũdi
in locis vbi ſol nõ aſpicit. Ṽñ ſup̱ calibe ter
ſo ⁊ polito vt ẽ feci p̱ expientiam poſſū acci/
pere radiũ ⁊ traſmittere ad vnũ locũ: ⁊ cum
alio calibe ad aliũ ⁊c. lꝫ ſemp̱ tñ radi⁹ minu
atur in tantũ ꝙ poſſum mittere ad loca vbi
nunꝙ̃ aſpicere põt ſol ⁊c. dico pͥmū ꝙ ſi ar/
gumẽtũ ꝯcluderet. cõcluderet pꝛo me: q: nõ
ſolũ cãt radiũ vbi reſpicit directe. Ideo dico
ꝙ aliud ẽ loqui de radio reflexo: ⁊ radio re/
cto. Ṽñ radi⁹ reflexus ẽ per accidẽs. ita ꝙ ꝙ̃
tū ẽ ex ſe ſol de directo ageret: ꝫ q: pono ca
libẽ terſum ⁊ politũ reflectunᷓ radĳ ⁊ illos p̱
accidẽs trãſmuto ad alia loca: ꝫ nõ ꝙ per ſe
ſol agat illos ĩ illa loca ⁊c. ſꝫ q: lumẽ vel vm
bꝛa ſcðm ſcotũ põt eẽ a radio. Unde vocat
vmbrã lumẽ accidẽtale non mediãte aſpectu
ſolis radiũ ꝟo lumẽ eſſentiale. Inȯ eſt ꝙ ta
lis radius multiplicat lumẽ accidẽtale vl̕ vm
bꝛam ſperice vel hemiſperice p̱ camerã. fac̃. n
differentiã inter vmbꝛā ⁊ tenebꝛam: ⁊ bene
tenebꝛa eſt pͥuatio luminis: vmbꝛa vero pꝛi/
uat ſolũ radiũ: ⁊ dicitur lumẽ accidentale: ⁊
tunc dicas ꝙ ſol etiã cõcurrit ad cãndũ vm/
bram cũ radio: ſꝫ non oꝫ ꝙ concurrat tanꝙ̃

direct⁹ aſpectus vl̕ ꝑpendicularis: ⁊ ħ ſi ſua
regła ẽ ꝟa: qȯ depẽdet ĩ eſſẽdo ꝺpẽdet in agẽ
do. Ṽñ ſi nõ ponis iſto mõ velle intelligere a
te ſi vmbꝛa põt cãri a radio q̃re etiã non ra/
dius: ⁊ maxime cũ cauſet vmbꝛam in diſtan
tē locum ⁊ p̱s radĳ poſſit eſſe ꝓpinquior: ⁊
eſſet magis pꝛoductio vniuoca: ⁊ vellẽ intel/
ligere ſi lumẽ eẽntiale ⁊ accidentale differũt
ſpẽ: q: ſi nõ differũt ſi poſſet ĩ vnum. poſſet ĩ
reliquū. ⁊. n. ꝙ radi⁹ ſit ſpẽs lucis ẽ falſum.
lꝫ vbi eſt radi⁹ poſſim videre lucidũ: ꝫ ħ ẽ p̱
ſpẽm pꝛopꝛiã nõ p̱ radiū. imo radius tollit
viſum: ⁊ ħ ſi mã pateref ꝓbarẽ multis argu
mentis. Et ſi dicatur ſi radi⁹ eſſet in feneſtra
remoto ſole p̱ potẽtiam diuinã. vt nõ agat in
virtute ſolis ꝑpendiculariter tũc q̃re ğ tũc nõ
poſſet agere radiū intus ad lat⁹. Dico breui
ter aut de⁹ ſupplet vicẽ ſolis aut nõ: ſꝫ ſolum
manutenet non cõcurrendo ad actionẽ ſicut
faceret ſol ſi nihil ageret. ſi ſic eſſet ſicut ſi eſ
ſet ibi ſol niſi de⁹ cõcurreret cũ radio alio mõ
ꝙ̃ faciebat ſol ad agẽdũ. Ad id vero de indi
uiſibili ⁊c. dico ꝙ hoc agit ĩ p̱tē ſibi pꝛopin
quã: ſꝫ in nullā p̱tem adequate: ⁊ iȯ non ſe
cundū ꝙ̃libet p̱tē. vnde agit in illud totū
ſꝫ non totaliter: ⁊ ita ĩ ꝙ̃libet p̱tem termi/
natã ad ipſum: ſꝫ nõ ſolū ꝙ̃libet p̱tem ei⁹. ⁊
iȯ vna p̱s terminata agit in aliā partem: ⁊
nulla pars terminata agit in illam p̱tem ꝭm
totam illam p̱tem: ſicut dicitur ꝭm non tenẽ
tes puncta ꝙ pfecte ſpericũ tangit planũ nõ
in puncto: q: non dant: ſꝫ totum tangit nõ
totaliter. neqꝫ ꝭm ꝙ̃libet p̱tem: ſꝫ ꝭm p̱tem:
⁊ p̱tes infinitas terminatas ad ipm: ⁊ non
total̕r ꝭm illas: nec ſecundum oẽs p̱tes eaꝝ
q: non ſecundũ p̱tes non terminatas ⁊c. Et
ita dic melius q: ibi poſſet eſſe aliqualis in/
ſtantia non hic. Arguit vlteri⁹ Scotus ibi
ꝓbando hoc in radio reflexo ⁊ fracto. Unde
radius rectus ẽ qui venit a luminoſo ad ter/
ram per medium eiuſdẽ diaphonitatis ſine
aliquo angulo. ſicut ſi veniret ſolum p̱ aerē.
Nam vt dicit nã agit ꝙ̃tum põt: ⁊ ideo bꝛe
uioꝛi mõ quo poteſt ⁊ hec eſt linea recta: ⁊ iȯ
ſemper ſi non impeditur tenet iceſſum rectū
Radi⁹ vero fractus eſt qñ tranſit p̱ duo dia
phona: quoꝝ vnū nõ ẽ ita raꝝ ſicut reliquũ
tamẽ non eſt opacũ nec ita denſũ ꝙ non poſ
ſit tranſire. vt ſi tranſiret per aerem ⁊ aquā
q: aqua eſt denſior aere. tñ non tranſit recte
vt põt videri: q: videᷓ fractus ⁊ aliquantu/
lum remoti⁹ a pꝛioꝛi. ⁊ iſta vocaᷓ fractio ra/
dĳ. 3⁹. modo vocatur reflexus: ⁊ eſt qñ ra/
dius inuenit obſtaculum. ita ꝙ inuenit coꝛ/

pus ita denſum ꝙ non poteſt tranſire. ⁊ ha/
bet obſtaculum: ⁊ ideo reflectitur ⁊ multi/
plicatur per medium propinquum: ⁊ conti/
guatur corpori reſiſtenti: ⁊ hoc q: virtus a/
gentis cum non poſſit vltra tranſire cauſat
vbi poteſt ⁊ dicit Scotus ibi ꝙ illa vocatur
reflexio que fit ſecundum equalitatem angu
lorum incidentie ⁊ reflexionum: ⁊ non decla
rat quomodo ſed preſupponit ꝙ ſcias: ideo
intellige ꝙ angulus incidentie eſt anglus cã
tus a radio cadente ſuper plano denſo poli/
lito vt ſpeculo cum ſuperficie plani ex vna vl
alia parte cum linea perpendiculari eligibi/
li a puncto reflexionis: verbi gratia: ſit pun
ctus in medio ſpeculi. E. ⁊ trahas vnam li/
neam ab vno principio ſpeculi ſupra ſuperfi
ciem in latus vſqz ad. E. ⁊ vocetur illa linea
a.c. vel ab alio latere: ⁊ vocetur. c. b. tunc di
co ꝙ radius veniens ab e luminoſo: qui vo/
cetur. f. c. qui frangatur ad. c. punctum ꝙ ex
iſta linea perpendiculari ducta per hunc ra/
dium cum linea. a. c. vel. c. b. cauſatur angu/
lus qui vocatur angulus incidentie: tunc vl
tra ſi accipias radium qui reflectitur a pun/
cto. c. cum lineis ſm illã ſuperficiez tũc dico ꝙ
ille angulꝰ vocatꝰ ãgulꝰ reflexionũ: ⁊ tunc pro
batur ꝙ iſti anguli ſunt equales: quia ſi ſit
perpendicularis redit in ſe ipſum: vel facit
duos angulos vltra angulos incidentie qui
ſunt equales: ſed ſi non ſit perpendicularis
ex ſuo radio cadente ex vno latere cum. c. b.
⁊ ex reflexo cum. a. c. fiunt omnino duo an/
guli equales: quia per tantam viam per ꝗ/
tam radius rectus appropinquat. c. b. per tã
tam reflexus appropinqt. a. c. Vide figuras.

Arguit ergo ſcotus primo in radio reflexo ꝙ
luminoſum agat in diſtans iſto modo: q: in
alijs reflexionibus vt in ſpeciebus que cauſãt
viſionem. illa ſpecies cauſatur immediate ab
illa re viſa. Probat q: ad motũ rei viſe varia
tur radius. nec inquit poteſt aliquid fingi in
ſpeculo vt imago vel ſpecies a qua cauſetur
radius reflexus: nam id qđ apparet in ſpecu
lo non eſt aliq̃ imago vel ſpecies ꝗ ipſa res i
ſe: hoc inquit patet per perſpectiuos ⁊ allacẽ
libro ſeptimo: ⁊ Euclidez libro de ſpeculis.
nam probant iſti ꝙ in ſpeculis planis res ap
paret vltra ſpeculum ad tantam diſtantiam
ad ꝗtam res eſt citra. Conſtat autem ꝙ ſpe/
cies rei non tranſit per ſpeclm denſum de ca/
libe. ergo nulla ſpecies eſt cauſatiua huiuſ ra
dij viſionis reflexi a ſpeculo: ſed ſolum habz
ipſam rem. ſ. viſam puta hominem pro cauſa
efficiente ⁊ per cõſequẽs concludit ꝙ eo mõ
ſol cauſat immediate radium reflexionum ſi
cut probauit de recto. Ad iſtud argumentuz
qđ videtur apparens reſpondeo: ⁊ primo
concedo ꝙ ad motum rei viſe variatur ſpeci/
es: ⁊ concedo ꝙ in ſpeculo non ẽ aliqua ima
go vel ſpecies: vnde in quolibetis etiam ad
hoc adduxit rationes: quas ego in. q. de bea
titudine adduxi ⁊ declaraui. vbi inter cete/
ra dicit ꝙ ſi ibi eſſet imago viſibilis poſito
ſpeculo poſſet videri a quocunqz aſpiciente
in ſpeculo. Declaraui ego ſicut ſi eſſet ibi ta/
lis figura depicta in ſuperficie vel intra. con
ſequens eſt falſum: quia niſi ſit oculus poſi
tus in loco ad quem poſſit reflecti ſpecies nõ
videbit. vide ibi. dico ergo ꝙ ſpecies frangi
tur ad ſpeculum ⁊ non eſt in ſpeculo tanquã
res viſa: ⁊ tunc dico ꝙ ab illa ſpecie cauſa/
tur in oculo viſi hominis a quo exiuit ſpe/
cies: nec ſequitur ꝙ ſit immediate illa viſio
ab ipſo obiecto. vnde declaraui ꝙ in notitia
intuitiua viſio terminatur ad obiectũ ⁊ ſpe/
cies cauſat illam viſionem in oculo. 2. de ani
ma commento. 73. vt ſupra. ⁊ probaui ibi
ꝙ ſpecies non repreſentat: ⁊ dixi ꝙ in noti/
tia intuitiua obiectum ſe ipſum repreſentat:
⁊ ꝙ non dabatur ſpecies ſubſtantie: ⁊ ꝙ i/
perfectius non poteſt reoreſentare perfecti/
us: ſed bene viſio poterat terminari ad per/
fectius immo ad infinitum: ⁊ dixi ꝙ poterat
eſſe aliquando ꝙ viſio erat perfectior re vi/
ſa ⁊ viſio coloris: ⁊ dixi de notitia abſtracti/
ua ꝙ in intellectu eſt cognitio in vniuerſali:
⁊ tunc dico ꝙ poteſt eſſe: q: viſio eſt perfe/
ctior quam color viſus. cum ſit magis imma
terialis ꝙ imperfectione contineat colorem.

⁊ ꝙ viſio eſt illa mediãte qua res repñtatur
⁊ ſpẽs vt ſpẽs ponebatur ad cauſandũ viſio
nem. Dixi etiam ꝙ illa viſio erat a ſpẽ ſiue cũ
ſenſu agente ſiue nõ: ⁊ dixi vlteriꝰ ꝙ illa vi/
ſio reflexa nõ erat intuitiua ſ; abſtractiua. nõ
vlr ſ; ꝑticulariter q: non terminat̃ ad obm
ĩmediate ſ; q: cõtineat impfectiꝰe rem viſã
puta colorẽ ⁊ figurã põt illam repñtare: ⁊
iſta notitia abſtractiua non põt eẽ ſine obo
conſeruãte ſpẽm vel in ſupplẽte vt in illuſio/
nibus: ⁊ iõ uariatur ad variationẽ obiecti
non ſic in itellectu. vide ibi multa. Uñ cum
non videam me intuitiue vt probaui nec ſpe
cies ſit ibi ſicut apparet in ſpeculo columna
ri ⁊c. vt ĝ neceſſariũ ẽ ponere iſtã noticiam
abſtractiuã. Poſui tñ differentiam inter tres
notitias abſtractiuas. vide ibi. non valet ĝ
ꝯña ad motũ rei viſe variat̃. ĝ ẽ imediate ab
ipa re viſa: q: iſta eſt notitia abſtractiua que
nõ põt eſſe ſine ſuis ſpeciebus conſeruatis ab
obiecto ⁊c. Ad id vero qđ adducit de radio
fracto ⁊ de baculo medio ĩ aqua ⁊ medio in
aere vbi videt̃ fractꝰ. dicit. n. ſi cauſaretur ab
aliqua ſpẽ non appareret fractꝰ dico ꝙ bacu
lus in aqua ⁊ in aere cãt ſuã ſpẽm ad oculũ
nam illa ps q̃ eſt in aqua pp diaphonũ den/
ſius cauſat ſpeciem declinando ab inceſſu il
lius q̃ cãtur a pte q̃ eſt in aere: ⁊ ſic vſq; ad vi
ſionem ĩ oculo: ⁊ pp diuerſa media ſpẽs di/
uerſaꝝ ꝑtiũ oñdunt vnam ptem groſſiorem
reliqua: ⁊ ſic apparet fractio. dicatur ꝙ ſpẽs
non eſt ibi que videat̃: tñ ſi nullo modo ẽ ibi
ſm iſtos dicat̃ ꝙ diuerſa media faciunt ap/
parere rem groſſiorem ⁊ ſubtiliorem: ⁊ ſic ap
paret fractio: ſicut eadem res in diuerſis tem
poribus in diuerſis mediis apparet maior ⁊
minor ſicut dicit ariſt. pp vapores de ſole ⁊c.
Unde videt̃ contra ſcotũ ſi res vna põt oſtẽ
dere fractiõẽ ſui ꝑ te tanto magis viſio cã/
ta a diuerſis ſpẽbꝰ diuerſaꝝ ꝑtiũ. vnde ſi vi
ſio cãtur a re ipſa imediate: ⁊ terminatur ad
ipſã rem. ĝ videbit rem ſicut eſt ĝ non vide/
bit ipſam fractam. nõ loquor ĝ de ſpecie que
appareat in loco fractionis: ſed de viſione
ipſa cauſata imediate ab ipſa re: ⁊ terminata
immediate ad ipſam. Reſpõdeat ipſe: ⁊ ego
faciliꝰ reſpondebo. Iſta tamẽ materia mul
ta requireret que ſpectant ad librum de aĩa
ideo dimittat̃. Unde dicunt multi ꝙ ibi eſt
refractio quando tranſitur a medio rariori
ad denſius. Uidetur ergo mihi redeundo ad
primum propoſitum ꝙ iſta duo non ſtant ſi
mul. ꝙ creatura non poſſit creare: ⁊ ꝙ ange
lus vel alius poſſit agere in diſtans non agẽ

do per contactũ. vel ꝙ non agat in medium
Probatur hoc q: licz diceret̃ ꝙ creatura vt pu
ta angelus habet talem ⁊ tantam virtutem
agendi in ſbm diſtans: ⁊ per ꝯñs videatur
preſupponere ſbm: ⁊ ſic non erit creatio: di/
co agere in ſubiectum non concludit ꝙ non
ſit creatio: nam vt dictum eſt. deꝰ creat aĩam
in ſubiecto. licz prius ⁊c. creatura autem non
poteſt agere niſi ĩ verbo: ⁊ nõ prius in ſeꝗ̃ ĩ
ſubiecto: vt dictũ eſt. Modo dico ꝙ ſi crea
tura poſſet agere in ſubiectum diſtans. licz re
quireretur ſbm: vt forma ſit in ſubiecto. nõ
videtur neceſſario requiri ſubiectum. vt non
prius agat ꝗ̃ in ſubiecto vel vt poſſit agere.
Probaui ergo hoc: q: ſi agit in diſtans: ſu/
biectum non videtur requiri niſi ad receptio
nem: q: ſi requireretur ad actionem. non vi
deretur indiſtans ab agente. Si dicatur ſu/
biectum non requiritur niſi in genere cauſe
materialis ⁊ receptiui. ergo licz ſit indiſtans
non requiritur ad actionem vt actio ſit. dico
ꝙ ſubiectum non requiritur ad actionem tã
ꝗ̃ cauſa agens: ſ; tanꝗ̃ cauſa ſine qua agens
non poteſt agere. non ſic reſpectu dei. Et ſi
dicatur ꝙ ſiue ſit diſtans ſiue propinquum.
neceſſario requiritur ſubiectum non ſolum
vt in quo recipiatur forma. ſ; vt in qđ agat:
⁊ diceret̃ ꝙ pp hoc non concluditur ꝙ agens
non determinet ſibi certam diſtantiam: ſed
tantum poteſt agere in tantam ⁊ non maio
rem: ſ; bene minorẽ: ⁊ forte hoc voluit ſco/
tus cum dixit reſpondendo ad inſtantiam ꝙ
tunc ſi agens poteſt imediate in remotum ꝙ
tunc diſtantia localis non impediret locutio
nem angeli. dicit ipſa reſponſio inter agens
⁊ patiens poteſt eſſe medium mathematicũ
quaſi velit dicere. poteſt eſſe medium: ſ; non
ſequitur ꝙ poſſit in omne medium: ſ; con/
tra iſta: quia maior diſtantia vel minor nõ
arguit maiorem virtutem in agente ſi eſt ſine
reſiſtentia: ⁊ non agit neceſſario in magis
propinquum: nam agens qđ non poteſt a/
gere in infinitũ: ſ; determinat ſibi ſpacium
certum vltra qđ non poteſt agere: eſt agens
qđ agit ꝑ ptẽ añ ptẽ pyramidaliter ita ꝙ ma
iorem effectum facit in propinquum quã in
remotum. vt demonſtrat Marſilius de ge/
neratione vel ſaltem eſt agens qđ non poteſt
vltra ſe immediate applicare. ergo ſi hoc a/
gens non fortius agit in propinquius ꝗ̃ in
remotius. ergo poterit in diſtans per millia
re ſicut per decẽ. ſi dicat̃ ꝑ ꝗ̃tum durat ſua vir/
tus ita põt in ꝓpinquũ ſicut ĩ remotũ. Contra
q: ſi poteſt in iſtud ꝑ tantã diſtantiã aliqlẽ

effectū videtur ꝙ minorem poterit in maiori
diſtātia: quia ſicut effectus ad effectum: ita
diſtātia ad diſtantiā: niſi vtrobiqꝫ ſit infini-
tas. ⁊ ſi ſic. ergo ē de agētibus q̄ forti⁹ agunt
in propinqui⁹ q̄ꝫ remotius. ergo diſtantia tol
let actionem ꝙ nihil aget vel aget inmedia-
te ſiue ꝑ partē ante partē. ⁊ ſi dicatur ꝙ for
tius agit in ꝓpinqui⁹ q̄ꝫ remoti⁹: nō tamen ꝑ
ꝑtem ante ꝑtem. Cōtra: ⁊ nota bene: qꝛ ſi ef
fectus ſuus nō diuiditur ⁊ nō habet reſiſtē
tiam ⁊ totā virtutē quā habet in medio ſpa
cij habet in fine ſpacij. ergo ita perfectū effe-
ctum faciet in fine ſicut in principio: q̄a ē ea
dem virtus ⁊ nō reſiſtentia: nec diffuſus effe
ctus per mediū. ergo ſi pōt agere in diſtans:
nō fortius aget in ꝓpinquū q̄ꝫ in remotū: ⁊
per cōſequēs poterit in diſtātiā infinitā: ⁊
ſic nō determinabit certā diſtantiā. Et ex h̄
patet ꝙ ſi pōt agere in diſtās quod nō p̄ſup-
ponit ſb̄m vt agat: qꝛ in nulla ꝑte medij req̄-
ritur ſb̄m: cū poſſit agē in infinitū. Et ſi di-
catur ꝙ req̄ritur ꝙ ſit in aliq̄ ſꝫ in nulla req̄-
ritur. Cōtra probo ꝙ nō req̄rit aliquā: q̄a
nihil indiget aliquo vt agat: ꝙ q̄ꝫuis magis
⁊ magis remoueatur a ꝟtute eius: eodē mo
do pōt agere: ſꝫ remoto ſubiecto ab agēte in
infinitum ꝑ te pōt ſemper agere in ip̄m. g̃ vi
detur ꝙ nō indiget ſubiecto aliquo vt agat:
⁊ nō ſolum ꝙ aliquo nō indigeat. vn̄ decep⁹
ē in hoc: q̄a remoto ſb̄o lōgius ⁊ lōgius pōt
dici ꝙ indiget ſubiecto vt forma ſit in ſubie
cto: etiā ſi diſtaret in infinitū: dico ēt reſpcū
dei: ſꝫ ſi pōt agere in remoti⁹ ⁊ remotius eque
ꝑfectū effectū non indiget ſubiecto vt agat:
lꝫ indigeret ſubiecto vt forma eſſet in illo qꝛ
forma nō poteſt eē in ſubiecto ſine ſubiecto:
ſit ſubiectū vbi voluerit ſeu diſtās ſeu ꝓpin-
quum: tamē ſi indigeret ſubiecto vt agēt pl⁹
indigēt ſb̄o ꝓpinquo q̄ꝫ remoto: ita ꝙ ſi re-
mouēdo magis ⁊ magis ſubiectum nō immo
ratur: eius actio nō indiget ſubiecto vt agat
Idem argumētum eſt ſi ponatur determina-
re ſpaciū. ⁊ agere eque perfectum effectum in-
diſtās ſicut remotum. Albertus in libro de
homine facit duo argumēta. p̄mo ꝙ creatiōi
nō preiacet materia. ergo creatio eſt op⁹ cāe:
q̄ ꝺm ſe ē cā eē. Nullū āt creatū in eē ꝑ ſe ē cā
eē. g̃ nō poīt creare. ſi argumētū valet vīd ꝙ
creat nō p̄ſuppōit mām̄ in agēdo. g̃ pōt ꝓdu
cere illā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ nō pōt illā ꝓducē non pōt
creare. Itē arguit̄: cuicūqꝫ pōe nō cōuēit ali
quod op⁹ ꝺm gen⁹ ſuū impoſſibile ē illi potē
tie cōuēire ſpēm opis: ſꝫ create pōe nō cōuēit
creare ſcd̄m gen⁹: q̄a cū illa pōa ſit terminus

alicui⁹ creat̄bis ⁊ nō p̄ncipiū nō cōuēiet crea
re ſcd̄m gen⁹. g̃ eidē nō cōuēit hoc creare vel
illud. ⁊ hoc vide ſi valet: nā iſta poſſet ꝓbari
ꝙ nō poſſet gnāre. Ad argumēta ꝓ opio
ne ph̄orum ad illud de adeq̄tiōe: q̄a priora n̄
ſunt magnifaciēda: ⁊ infra videbit̄: etiaꝫ di
catur ꝙ adequare eſt tripl̄r: vel ꝙ ꝓducat ef-
fectum equalē eē: ⁊ hoc reſpcū dei eſt impoſſi
bile: vt etiā dicit Scotus 2⁹ ꝙ producat ef-
fectum ꝑfectiſſimū: quem pōt producere: ita
ꝙ nullus poſſit eē ꝓpinq̄or cauſe impꝑfectiōe
⁊ hoc lꝫ auicenna diceret: tamen hoc fides
catholica non tenet: ⁊ probabitur infra. vn̄
quocūqꝫ dato perfectius poteſt ꝓducere ſinca
thegorematice. ⁊ Scot⁹ loq̄tur ꝺm ph̄os ⁊ ꝓ
teruos q̄ ponūt vltimū effectū in perfectione
Terti⁹ modus ē. i. nullus ali⁹ pōt in tales effe
ctus niſi de⁹: ⁊ tūc dicat̄ ꝙ deus ad illos con
currit ꝺm totam ſuā pōaꝫ. vnde in effectu oꝫ
duo cōſiderare vel ꝑfectionē effect⁹ vel modū
ꝓducēdi effectū. Mod⁹ ꝓducēdi effectū ſem
ꝑ cōcurrit in oī ſua actiōe: ⁊ ideo ſemꝑ demō
ſtrat totā ſuā pōam: q̄a nih̄ pōt agere nō p̄-
ſuppoīto ſubiecto niſi potētia infinita. aliq̄n̄
ꝟo ꝑfectio effect⁹ reſpicit̄: vt ſi ſup̄mus ange
lus: nō tn̄ ſine mō ꝓducēdi: aliqn̄ ſol⁹ modus
vt i ꝓductōe mē p̄me. ⁊ tūc dico ꝙ ſi de⁹ ꝓdu-
ceret caliditatē. ſ. creādo: hoc ē p̄us in ſe q̄ꝫ i
mā: lꝫ ꝓduceret totā ⁊ totaliter: tūc ſolū ꝓpt̄
modū demōſtrat ſuā pōam: ⁊ nō ꝑꝑ effectū:
q̄a agēs creatū poſſet illā ꝓducē. g̃ de⁹ nō in
finite ꝓducit q̄ꝫtū ad effectū: lꝫ ſcd̄m pōam q̄
ē infinita ꝓducat: ſꝫ bene q̄ꝫtū ad modū ꝓdu-
cit infinite. ⁊ lꝫ ſcot⁹ dicat ſcd̄m ſe totam: di-
cit ꝙ etiam creatura ꝓducit illā caliditatem
ſcd̄m ſe totā lꝫ nō calidū. ⁊ lꝫ mā preceſſerit:
nō eſt pars caliditatis ſed ſubiectum: ſed bn̄
ꝑs calidi. iō dicas tu melius ꝙ eſt ꝑꝑ modum
producendi: ⁊ non propter eſſe productum
ſecūdum ſe totum: quia eſt impropria locu-
tio. Poſſet ergo argumentum deduci ad op-
poſitum: quia ſi ip̄fectione effectus non ade-
quat cauſam: ſi inter agens finitum ⁊ infi-
nitum debet eſſe differentia. ergo erat in mo
do producendi: ſcilicet hoc ex nihilo: illud
non ⁊c. Ad aliud de anihilatione dico pri-
mo ꝙ nō ē verū ꝙ lꝫ aliq̄d creatū a dō ſimpl̄r
loq̄ndo corrūpet̄ a nā ꝑꝑ h̄ dicēt̄ anihilare:
Nam aliud eſt dicere: corrumpit rem crea-
tam: ⁊ aliud eſt dicere anihilat. Unde eſt
ſciendum: ꝙ ſicut creare eſt producere non
preſuppoſito ſubiecto: ita anihilare eſt cor-
rumpere vel deſtruere vel procedere de eē ad
nō eſſe nō̄ preſuppoſito ſb̄o. vn̄ agēs corrum

pens formā preſuppoſito ſb̄o nō anihilat. vn
de non corrumpit niſi in ſubiecto p̄ſuppoſito
ꝓducat aliqu mediāte quo illd̄ corrūpat̄ tāq̄
a ſuo cōtrario: vel niſi corrūpat ſb̄m in q̄ illd̄
fundat̄: q: ad deſtructionē ſbi ſeq̄tur deſtru/
ctio exiſtēris in ſb̄o vel niſi remoueat̄ agēs a
q̄ effect⁹ depēdet in eēndo: vt de radio reſpe/
ctu ſolis. ⁊ ideo licet deus produceret albedi
nem pri⁹ in ſe q̄ in ſb̄o: ⁊ inducēt i ſb̄m agēs
naturale poſſet ipam corrūpere lȝ eēt creata.
tamē ñ corrūpernisi p̄ſuppoito ſb̄o. Eſt ḡ ſcie
dū q̄ tripliciter poſſum⁹ loq̄ de creatōe: p̄mo
ꝓ producēdo rē incorruptibilē. tamē nō pre
ſuppoſito ſb̄o: vel ſi ꝓducit̄ āgelns vel aīa in/
tellectiua vel māā p̄ma vel celū. iſta. n. nō ha/
bent intriſece q̄ poſſint corrūpi: nec q̄ ab ex
trinſeco niſi a ſolo deo: nec eē coꝝ ē tale q̄ de
pēdeat ab aliq̄ niſi a deo in eē ſimpl̄r. Jō an
gel⁹ ⁊ celū nō indiget māā: ⁊ ēt aīa intellectiua
pōt eē ſine māā: ⁊ ita māā p̄ma nō indiget ali/
q̄: lȝ nō poſſit eē ſine forma: licet diceret̄ q̄ ñ
pōt eē i actu ſimpl̄r ſine forma. vide alibi ta
mē ſaltē nō indiget iſta vel illa determinate:
⁊ iō ad corruptionē forme nō corrūpit̄ ſic cor
rūpet̄ forma educta de pōa ad corruptōeȝ mē
oīa ergo iſta incorruptibilia q̄ ꝓducūtur ñ p̄/
ſuppoſito ſb̄o: ſicut nō pñt creari a creatura.
nec ꝓduci: ita nec corrumpi nec anihilari. 2ᵒ
pōt ꝓduci aliq̄ forma nō p̄ſuppoſito ſubiecto
a deo: q̄ tamē etiam poteſt produci a creatu
ra p̄ſuppoſito ſubiecto: vt ſi deus ꝓducat al
bedinē in ſb̄o: pri⁹ tam in ſe q̄ in ſubiecto i/
ſta foīa creata pōt corrūpi a creatura q̄a agit
in p̄ſupponēdo ſb̄m: ⁊ ꝓducit aliqd̄ cōtrariū
vel incōpoſſibile poſitiuū tali forme: ⁊ nō di
citur tñ anihilare: q: nō corrūipit̄ niſi ab a/
gēte q: agit p̄ſuppoſito ſb̄o: nō ſic deus glo/
rioſus nec creādo nec anihilādo. vñ in ani/
hilatiōe albedis nō anihilat nec deſtruit p̄/
ſuppoſito ſubiecto: ȝ ſi ꝓduceret aliquā for/
mā q̄ corrūperet illā creatā ñ anihilaret. 3ᵒ.
pōt aliq̄d creari qd̄ ex ſe depēdet in eē ab aᵒ.
ēt vltra deū: ⁊ tñ nō pōt creari vel ꝓduci ni/
ſi a deo. vñ oē accidēs depēdet a ſubiecto ſiū
a māā: ⁊ aliqd̄ accñs ſp̄ūale: puta fides: ſpes
charitas: ſiue viſio beatifica ⁊ maxime cha/
ritas: p̄ſuppoſito q̄ det̄ i volūtate cōtra ma/
giſtrū ſm opiōnē oīum: vel etiā caracter in
aīa ſi ſit quid abſolutū nō reſpectiuū: vt ſco
tus in. 4ᵒ. tenet cōtra beatū Thomam: q̄a
in creatura reſpectus nō do ex natura rei. tūc
dico q̄ talia accidentia quia depēdent a ſub
iecto ſi per agēs naturale poſſet induci qua/
litas oppoſita talibus: ⁊ per illā corrumpe/
rētur: q̄a ageret preſuppoſito ſb̄o nō dicere/
tur anihilare. ⁊ iō nō opȝ ſcotū tātū labora/
re. vñ bene incepit ȝ nō oportebat tot dicere
vnde ſi creatura poſſet corrūpere ſb̄m in quo
ē charitas nō diceret̄ tamē anihilare chari/
tatē: ⁊ ita licet infidelitas corrūperet fidē in
fuſam: q: faciēs infidelitatē corrūpit p̄ſuppo
ſito ſubiecto. q̄ūo aūt materia cōcēt dictū eſt
alibi vide. Ad aliud de agere in virtute al
teri⁹: dico dimittēdo ea q̄ dicit ſcot⁹ q̄ in hoc
nō ſolū cū eo vbi dicit q̄ cā p̄ma cāt effectum
cōem: ⁊ tamē nihil influit in cām ſecūdā nō
loquēdo de cā inſtrumētali: nā q̄tū ad id q̄
nihil influat bñ dicit vt declarabo infra: ȝ
q̄ūo ꝓprie agat illū effectū cōem nō intelligo
niſi cōcurrat īmediate ad effectū: vel moueat
cām ſecūdā vel aliq̄d agat in illā: iō declara
bo infra qd̄ ē ꝯcurrē vl̄r, vel tāq̄ cā p̄ma. ⁊c.

Tractatus ſextus.

Jſo q̄ creatura nō pōt creare ſeq̄tur
tractat⁹ ſextus. ſ. q̄ deus pōt aliquid
creare: ⁊ q̄ pōt aliq̄d ꝓducere inme
diate. ⁊ q̄ ſit p̄mū efficiēs loq̄ndo de efficiēte
ꝓp̄e deō ita q̄ ip̄m aliq̄d agat inmediate ꝓp̄e
⁊ oīa alia in ꝟtute illi⁹. nā añq̄ aliud dicam⁹
ex p̄dictis facile ſeq̄tur hoc: q: ſi nulla ē māā
ex ſe neceſſaria niſi de⁹ q̄libet hūit cām efficiē
tem: ȝ multe ſūt nature q̄ nō poſſūt ꝓduci ab
agēte nāli: vt intelligētie celū ⁊ māā p̄ma: q:
nō adducūtur de pōa mē ita q̄ nō poſſūt ꝓdu
ci niſi ꝑ creationē. ḡ talia īmediate ſunt ꝓdu
cta a deo. ḡ de⁹ pōt creare aliq̄d ⁊ efficere ali
q̄d īmediate. ⁊ ꝑ cōſeq̄ns ſeq̄tur neceſſario q̄
cōcurrat ad oīa mediate vel inmediate: q: ſi
eſſet aliquod efficiēs quod ꝓduceret aliquem
effectū. ergo illud eſſet primū efficiēs de per
ſe: quod nō efficeret in ꝟtute dei: vel deueni
retur ad aliquod vnū tale ſi deus nō cōcurre
re t mediate vel inmediate. ergo eēnt duo ef
ficiētia inordinata: ⁊ ita tolleret̄ ordo vni/
uerſi: quod ē ſatis improbatū a p̄his. Ari/
ſtoteles tamen ⁊ Auerroys ponebant im/
poſſibilem creationem omnino. Unde per
iſtos nihil poterat produci niſi ex tempore:
vt patet in toto libro de celo. ⁊ ideo quando
probat q̄ nihil fuit creatum ex tempore ha/
bet probatum q̄ nec ab eterno: non ſic aui/
cenna. ⁊ ideo oportet accipe argumēta cōia:
tā ab eterno q̄ ex tēpore. ſ. q̄ nihil potuit eē
creatum. vnde ariſtoteles vult q̄ omne agēs
agit per contactum: ⁊ etiam in ſubſtantia/
libus per motum ⁊ in tempore: ⁊ habēt iſtaȝ
pro maxima q̄ ex nihilo nihil fit. ḡ ſi nih̄ p̄/
ceſſat nih̄ pōt fieri. Jt̄ arguit ꝯmītatō ꝑ phy

ſicorum cōmento.71ᵒ: ꝙ deus nō pōt crea-
re aliq̄d: q: nih̄ nō pōt eſſe ſbm trāſmutatio-
nis vel creatiōis vel motꝰ: q̇a gn̄atio nō ē ex
nō ente ꝑmo phyſicoꝝ: q̇a qḋ nō eſt nullius
pōt eſſe ſbm. ſed ſi eſſet creatio eſſet de nihilo
Alia argumenta q̄.ꝓbāt ꝙ deꝰ nō pōt ex tp̄e
aliq̄d creare: ponenť i vltīo tractatu. Ad p-
tem affirmatiuā.ſ.deꝰ poſſit aliq̄d creare ñ di
ſtinguendo ſiue ab et̄no ſiue in tp̄e: aguemꝰ ꝑ
mo p rōes ſcoti. 2ᵒ. videbimꝰ q̄d valebūt. 3ᵒ
ponemꝰ noſtras: ⁊ 4ᵒ r̄ndebimꝰ ad argumen
ta phōꝝ. Eſt ergo vna rō ſco. quā facit i ꝑ
diſ.2. ⁊ de ꝑmo rerū ꝑnᵒ: ⁊ in q̇libe. vbi vult
ꝓbare ꝙ rōne nāli pōt demōſtrari ꝙ deꝰ pōt
eē cā effectiua īmediata alicuiꝰ effectꝰ. tñ dicit
ꝙ nō pōt ꝓbari ꝙ ſit oīpotēs: ita ꝙ poſſit in
oia inmediate in gn̄e cāe efficienť: ita ꝙ poſ
ſit ſupplere vicē oīs cāe ſe in tali gn̄e cāe: lꝫ
aliq̄ñ i diſ.ſ.8. dixit oppoitū vt dictū eſt ṡ. eſt
g̊ ſua rō ſic: p̄ſuppoſito ꝙ ꝓbauerit in diſ. ſa
ꝙ deꝰ ſit ꝑmū efficiēs accipiēdo ꝑmū a q̊ ali
ud ⁊ qḋ nō depēdet in agēdo ⁊c̄. vide ibi. g̊
ad oia mediate vel īmediate concurrit: q̇a ſi
ad nullū nec mediate nec īmediate cōcurreret
ad nullū effectū cōcurrer̄et: ⁊ ſi ad nullū imedi
ate cōcurrit. g̊ nec ad aliq̄d mediate. ꝓbať. n.
2ᵒ metaphy. neceſſario eē ſtatū in cāis effici
entibꝰ vnāqꝫ eē cām ꝑmā efficiētē. nā ſi dicēs
ꝙ deꝰ nō eēt cā efficiēs: ſꝫ ꝙ ſolū mouēt in rōe
cē finalis. ⁊ ꝙ alia intelligētia mouēt celum
hoc nō ſatiſfacit. docet. n. vnū ens a ſe h̄ mō:
q̇a ſolū indepēdēs: g̊ ſolū erit vnicū agēs īde
pēdēs in agēdo: nā qḋ depēdet in eēndo ne-
ceſſario ſi agit depēdet in agēdo: ſeq̇ť g̊ ꝙ ꝑ-
mū efficiēs aliq̄d īmediate ꝓducat: vel poſſit
ꝓducere: aliter nō ē ꝑmū. Iſta rō nō cōclu-
dit: ⁊ ex p̄dictis ſupra in declaratōe mētis a-
riſto. facile pōt elici: q: dictū ē ꝙ ꝑma cā ē ꝑ
mū efficiēs: ſꝫ nō ꝓpe efficiēs: q: nō niſi mo-
tū vt dictū ē. ſufficit. n. ariſtoteli ꝙ nih̄ poſ-
ſit ꝓpe efficere niſi in v̇tute iſtiꝰ. nec opꝫ ꝙ id
ꝑmū ꝓprie efficiat. vñ oia agūt ꝓpter illḋ nec
poſſet agē niſi illud eēt ⁊ nō mouēt. accipit g̊
Scotꝰ duo ꝙ ſit efficiēs ꝓprie ⁊ indepēdēter
efficiēs. ⁊ hoc mō vult ariſt. imo ꝑmū a q̊ oia
depēdēt in agēdo nō ē efficiēs ꝓprie. ꝓbet g̊
Sco. ꝙ oporteat dare vnū efficiēs ꝓprie ꝙ ſit
primū. nā lꝫ dicat ꝙ nō ē ꝓceſſꝰ i ifinitū i cau-
ſis eēntialit ordinatis. ⁊ ꝓ cōſeqn̄s ē deuēire
ad vnū qḋ nō efficit i v̇tute alteriꝰ: cōcedať
ſꝫ nō opꝫ ꝙ ſit ꝓpriū efficiēs ita ꝙ iſte ordo eſ-
ſentialis cōſtituiť ex efficiētibꝰ ꝓprie ⁊ ex nō
efficiētibꝰ ꝓpe imo ſcḋm ariſto. efficere ꝓpe di
cit imperfectionē: q̇a ſcḋm ipm p̄ſuppōit mām
⁊ agit ꝑ cōtactū: ⁊ maxie hec dēnt ſcoto per-
ſuadere: q: ſicut dicit in multis locis ꝙ nō po
teſt rōe nāli demōſtrari oīpotētia tā ꝓpť or-
dinē nature req̄ſitū in agēdo ⁊ ꝓpter vtilita-
tem effectꝰ q̇a ſcḋm phōs req̄riť agēs imꝑfectū.
⁊ ꝑꝑ hoc agere aliq̄d imꝑfectū ⁊ vile dicit im
ꝑfectionē. g̊ cū neget poſſe ꝓbari oīpotētiam
ꝑꝑ iſta ſeq̇tur ꝙ rōe nāli nō pōt deuēiri ad v-
num ꝑmū efficiēs qḋ aliq̄d agat īmediate q:
imꝑfectio nō ē niſi ꝓpter vilitatē effectꝰ. ⁊ oīs
effectꝰ in infinitū diſtat imꝑfectōe a deo. ergo
reſpcū dei oīs effectꝰ ē vilis. req̄ſitio g̊ cāe ad
agēdū ē: q: īmediate agere vt dixi dicit imꝑ
fectionē. g̊ negato vno negabiť ⁊ reliquū. vñ
phi q̄ poſuerūt cām mediā req̄ſitā nō poſue-
rūt illā cām eē cātā: vtputa celū: dico de cā i
mediate req̄ſita vſqꝫ ad vltimū celū. ⁊ iō qñ ꝓ
babimꝰ ꝙ deus ē oīpotēs declarabimꝰ iſtā ve
ritatē. Secūda rō ē ibi ſcoti: ſi deꝰ ē finis oi-
um: cum idē ſit efficiēs ⁊ finis loquēdo de ꝑ
g̊ ſi ꝑmū ē finis oium: ergo erit ⁊ efficiēs me
diate vel īmediate. g̊ ſi ſecūde intelligētie ē fi-
nis īmediatus erit ⁊ efficiēs īmediatū: ſi aūt
ꝓduxit intelligētiā īmediate ſeq̇tur ꝙ illḋ ꝓ-
ductū ꝓducet nullo alio p̄ſuppoſito: nā id p̄-
ſuppoſitū a ꝑmo ꝓducēte vel efficiēte media-
te vel īmediate ꝓductū eēt: q: deꝰ ē finis eius
mediatꝰ vel īmediatꝰ. g̊ id ꝑmū datū ñ eēt im
mediate ꝓductū: vel ābo īmediate ꝓducēnť ⁊
h̄ereť intētū. vñ. 12ᵒ metaphy. 27. dicit ꝙ iḋ
ē efficiēs motꝰ ⁊ finis. motꝰ in ſeparatis a mā: ⁊
2ᵒ celi cōmētator: diuia ꝑmaria intētōe agūt
ꝑꝑ ſe: ⁊ 2ᵒ phyſi. h̄ ē diſpō entis ſimpl̄r neceſ
ſariū ꝙ eiꝰ actio ē ꝓpter ipm. Cū āt ex intētiōe
eius vbiqꝫ ⁊ maxime. 12ᵒ metaphy. 78. phy
ſicoꝝ: alia entia agāt ꝓpter primū. g̊ primū
ſimpl̄r. quod agit ꝓpter ſe h̄ebit aliquā actō
nē ꝓpter ſe. Iſta ēt rō ſcoti nō cōcludit: q: lꝫ
ſit finis ꝓprius oīum ⁊ etiā efficiēs vt dictuꝫ
ē nō ſeq̇tur ꝙ ſit alicuius efficiēs īmediate ꝓ
prie. ſed ſufficit ꝙ ſit efficiens largo mō vt di
ctum ē. tamē vlterius ē dicendū ꝙ nō eſt fi-
nis alicuius: ita ꝙ finis moueat ipm vt agat
ꝓprie: quia nihil agit: ſed deus eſt finis om
nium. q: ꝓpter ſe mouet. vel finis eſt cāūa vt
moueat: ergo eo modo quo eſt finis eo mo-
do eſt cā efficiens. Secundo modo etiā eſt fi
nis deus omnium: quia omnia ordinantur
ad ipſum: ⁊ omnia dependent ab ipſo: ſꝫ nō
ſequitur: ergo eſt efficiens omnium vel ali-
cuius immediate ſecundum Ariſtotelem: ſꝫ
ſi eſſet finis qui moueret ipſū ad agendum:
iſto modo eſſet efficiens proprie. ⁊ ſicut eſſet
finis alicuius mediatus vel imediatꝰ ita ē effi

ciens p:op:ie mediatũ vel imediatũ. Confir
mat Scotus rõnem ſuã: q̃a·iz°. metaphy.
ex vnitate finis vnũ eſſe vniuerſũ ↄcludit̃. igi
tur ad deũ tanq̃ ad finẽ oĩa erũt o:dinata· ſi
igit̃ oĩum ẽ cã finalis: erit ⁊ efficiẽs: nam nõ
alia rõe cã finalis dĩ niſi inq̃tũ mouet efficiẽs
ad dandũ eẽ. mouet·n. inq̃tũ amatũ ⁊ deſi/
deratũ. vnde allegat p̃hm pp̃ quẽ finez agẽs
agit: pp̃ quẽ finẽ. ſ. amatũ agẽſ dat eẽ alij ad
ip̃m o:dinato. ſi igit̃ deus mũdi ſeu celi: aut
intelligẽtie h̃e erit cã finalis: talis cã moue/
bit ip̃m ad dãdũ ſibi eẽ· Cũ igitur de⁹ ſe finẽ
hui⁹ videat mouet̃ ad dãdũ eẽ ei. alit̃ nõ dice
retur cã finalis. vnde de ſb̃a o:bis auer· cap°
3° dicit: finis. n. ſignificat agẽs ſignificatõe
necc̃aria vt mot⁹ ſignificat mouẽs. ʒ ſi dicẽs:
q̃ ſecũda intelligẽtia ẽ illa q̃ amato fine cãt
tertiã: hoc p̃mũ ẽ ↄtrariũ ariſtoteli q̃ ñ vult
q̃ ſecũda itelligẽtia cãet tertiã. z° ẽt videret̃
q̃ deus eẽt cã finalis tertie ⁊ nõ ſecũde: q: ñ
hũit finẽ vt efficeret̃ ⁊c· Ad iſtã rõez ⁊ iſtas
auctoritates p̃ ea q̃ dcã ſũt ſ̃ ſatis ẽ reſpõſum
p̃ diſtinctionẽ de duplici fine. vñ ẽt adduxi
s̃ Scotũ dicẽtẽ de p̃mo rerũ p̃ncipio q̃ ari/
ſtoteles fo:te negaret deũ iſto mõ eẽ finẽ. ſ. q̃
moueat ip̃m ad agẽdũ aliq̃d p̃p̃e. ⁊ ita p̃ p̃di
cta faciliter patet r̃ñſio ad iſta· Arguit vlteri
us ſcot⁹: q: nihil põt eẽ cã depẽdentie alicui⁹
⁊ nõ depẽdeat in genere cãe m̃alis vel forma
lis q̃n efficiat̃ ab illo mediate vel inmediate:
nã tria depẽdent a duob⁹ in gnẽ cãe materia
lis· iõ nõ efficit̃ necc̃ario ab illo: ſed ilt̃ abla/
tis ſi ẽ cã depẽdẽtie erit ⁊ efficiẽſ ⁊ finis ſicut
videtur in alijs· Ad iſtud argumẽtũ declara
tũ ẽ ſup:a ƺm mẽtẽ ariſto· q̃uo depẽdeãt ⁊c·
q: ſi nõ eẽt: nõ eẽt nec agẽr: ⁊ ita ſi ñ mouet.
tñ adduxi in h̃ cõtra ariſt. argumẽta mea s̃·
⁊c· Auditis rõib⁹ ſcoti: adducam⁹ ⁊ noſtraſ
dixim⁹·n·ſup:a: p̃mo de duob⁹ celis eiuſdem
rõis: ⁊ p̃ cõſequẽs q̃ p̃ñt eẽ infiniti ſaltẽ d̃ q̃
titate vt dictũ ẽ imo necc̃a° eẽnt ĩfiniti ſi ſp̃ẽi
q̃titatis nõ repugnat ex ſe ⁊ a ſe ⁊ neceſſario
eẽ in plurib⁹·⁊ per cõſequẽs ſũt vt ſup:a·g̃ ſi
ſũt a ſe ʒ ab alio: ſed iſta nõ p̃ñt h̃ře eẽ niſi p̃
creationẽ: q: nõ hñt m̃ãm ⁊c· Et ex iſtis pʒ
q̃ ſi põt p̃bari q̃ ſint duo ãgeli in eadẽ ſp̃ẽ:
neceſſario ẽ p̃batũ q̃ ſũt creati: q: ſi ex ſe eẽnt
eẽnt infiniti tales vt s̃·⁊ iõ ſi ariſt. ⁊ auer. af
firmãt q̃ vbi nõ ẽ mã nõ põt eẽ plurificatio.
hũit dicẽ cõſeq̃nter q̃ nõ p̃ñt eẽ duo ãgeli ei⁹
dẽ ſp̃ẽi: aliter ẽt ip̃e h̃ret cõcedẽ q̃ actu eẽnt
infiniti tales vel eẽnt creati imediate a dõ q:
creatura nõ põt creare vt p̃batũ ẽ. h̃ ãt ñ eẽt
mã g̃ creatio. ⁊ pp̃ hoc illa gloſa ſcoti ſup̃ id

d̃ celo q̃ dicit: celũ dicit formã q̃ dicit: h̃ celũ
dicit mãz. ⁊ ſic duplex ẽ mã: q̃r̃ vna ẽ heccei
tas p̃ quã põt fieri p̃lificatio ĩ talib⁹ ñ ẽ ad p̃/
poſitũ ariſt. ⁊ q̃d intelligat ariſt. ibi vide ad
lõgũ in·q·d̃ q̃ditatib⁹·⁊ ↄcedo bñ q̃ ariſt· nõ
hũit bonã opiõnẽ in h̃: ʒ loq̃bat̃ cõſeq̃nt̃ ad
ſua dcã: ⁊ nõ faciebat maio:ẽ d̃ĩam d̃ vna i/
telligẽtia q̃ de alia. nec põebat finitatẽ ſeu i
finitatẽ in ilt̃· ʒ poſita in p̃ma ĩfinitate ⁊ in a
lijs finitate nõ video: cũ grad⁹ nõ repugnet
gradui: dico finit⁹: nã grad⁹ vt q̃ttuo: nõ vĩ
repugnare g̃dui q̃ttuo:: vt alibi dixi· g̃ nõ re
pugnabit eẽ plures p̃fectões vt q̃ttuo:· ⁊ ſic d̃
q̃cũq3 finita: ʒ nõ a ſe ʒ ab alio: ʒ infinitum
vt p̃batũ ẽ: ⁊ p̃mũ ⁊ indepẽdẽs bñ repugnat
alt̃i· g̃ nõ p̃ñt eẽ plura talia: nã nõ poſſũt eẽ
duo p̃ma ⁊ duo indepẽdẽtia ⁊ duo infinita.
⁊ duo fines ⁊ duo p̃ma efficiẽtia. Et ſicut ari
ſtote· ⁊ auer· ibi p̃mo celi reſpõdẽdo tenẽt q̃
lʒ in mũdo ſit mã ⁊ ſit vnũ determinatũ nu/
mero: tñ nõ p̃ñt eẽ plures mũdi: q: mũd⁹ cõ
tinet totã m̃ãm poſſibilẽ: ita dico q̃ q: de⁹ cõ
tinet oẽm p̃fectionẽ ĩfinitatis ſimp̃lr vel ab/
ſolute: ⁊ ita talis p̃imitatis ⁊ finis ⁊ efficien
tie· iõ nõ põt eẽ niſi vnũ tale· ʒ ſi p̃fectio mi/
chaelis· ſ. ſua q̃ditas ẽ finita nõ curo in q̃ ſig̃
velles ire: q̃uo michael h̃ẽt totã illã q̃ditatẽ
ita q̃ nõ poſſit eſſe in alio: nã vnũ finitũ: vt
puta michael p̃fectiõis vt q̃ttuo: nõ vĩ cõtie
re oẽm p̃fectionẽ vt q̃ttuo: ſecus eſſet ſi eſſet i
finitũ. ⁊ ſicut ariſto. h̃ret p̃bare ip̃e q̃ mũd⁹
iſte determinat⁹ cõtineat oẽm m̃ãm poſſibi/
lem ita iſti hñt p̃bare q̃ michael cõtineat om
nem tãtã p̃fectiõem q̃d̃ ip̃e nõ facient. Credo
aũt h̃re rões ſatis ad hoc. ſ. q̃ poſſint eſſe a/
liq̃ talia eiuſd̃ ſp̃ẽi: ʒ ad ſua loca dimittant̃
Arguit̃ g̃ ad p̃ncipale ſic· De⁹ cõſeruat oĩa vl̃
ab ip̃o dependent omnia mediate vel inme/
diate. ſ. tã angelos q̃ celũ ⁊ m̃ãm p̃mã. g̃ con
currit actiue actiõe p̃p:ie dcã ad iſta media
te vel imediate: ⁊ p̃ cõſequens ad aliq̃d ime/
diate· vltima ↄña pʒ· p̃bat̃ p̃ma. Difficili⁹ eſt
rem p̃ducẽ q̃ cõſeruare· g̃ ſi res nõ indiguit
aliq̃ vt eſſet nõ indigebit illo vt cõſeruet̃. vñ
videm⁹ rem eſſe ab aliquo a q̃ nõ cõſeruat̃: vt
fili⁹ a patre· loq̃: ãt de cõſeruatiõe p̃ ſe ⁊ neceſ
ſario req̃ſita: q̃a lʒ muſca cõſeruet̃ a celo: ta/
men de⁹ poſſet cõſeruare muſcaz ſine celo: ʒ ſi
eſt cõſeruatio neceſſaria omnino ſi nõ poteſt
ↄſeruari ſine illo vltimate neceſſa° eſt ab illo
mediate vel inmediate· vnde capio p̃mã intel
ligentiã poſt deum illa indiget deo vt perma
neat. ergo cum difficilius ſit rem producere:
q̃ ↄſeruare· g̃ ſi ñ indiguit deo vt eẽt nec cõſ

nabitur ab illo.vñ vt dixi ſupra illud eē pce
dat pmanētiā: licet ſit eternum ⁊ nō hūerit
pncipiū: tamē nā pus intelligitur eē ꝙ ſuc/
ceſſio in eē: ſi igitur eē nō indiguit illo.ergo
nec pmāere in eē.⁊ iō neceſſitas alicuius ex ſe
tollit oēm cōſeruatiōem ab alio: q: neceſſa
riū ex ſe dicit nō poſſe nō eē.ergo ex ſe pmanē
tiā eternā: ergo nō ab alio: ꝫ argumentū de
pēdere vt arguebat ſco. niſi reducat̄ ad iſtō
nō cōcludebat phis: qa nō ponebāt talia ha
bere cām efficiētē.pp̄ie nec finalem q̄ mouet
agēs ad agēdū.pp̄ie.ꝫ ſi.pcedat̄ vt fecimus:
argumētū meo iudicio erit optimū vt audi/
ſtis arguēdo ⁊c. Itē arguit̄ ſpālr contra a/
riſto.⁊ auer. Quia de' ē infinit' intēſiue.ꝫ cō
tingēter mouet vt ſupra.ꝫ poſſet nō mouere
ꝫ ſi nō moueret nihil eēt p ipos: ergo nec ſe
cūda intelligētia: ergo illa imediate anihila
retur: ergo pōt imediate.pduci ab ipa.probo
cōſequētiā: qa ſi loq̄ris de diſtātia interme/
dia ſiue ab aliqua extremoꝝ ſiue determinate
ſiue indeterminate tāta ē diſtātia inter ens ⁊
nō ens q̄ta inter nō ens ⁊ ens: ⁊ ita tāta ē
diſtātia inter nō eē tale ⁊ eē tale: q̄ra inf.eē
tale ⁊ nō eē tale: nā ſimpl'r a nō eē ⁊ eē.ſ.nih
ſupponēdo: ⁊ ecōuerſo ſolū' dici.eſt vt ſ̄.pba/
tū ē.tamē nō eſſe albū ad eē albū pōt creatu/
ra ⁊ ecōuerſo.⁊ loquor ꝙ trāſitur ō nō eē ad
eē.ſ.ñ eſſe ſbi pſuppoſiti aliquo mō: qa ſi loq̄
mur de termino a quo ſi aſin' deſinit eē tran
ſeo ad eē ſimpliciter ad nō eē.qa eſſe ſbe ē eſſe
ſimpl'r. Si etiā tertia intelligētia crearet̄ nō
tranſeo a nō eē ſimpl'r: loq̄ndo de ente in cōi
qa ⁊ deus erat ⁊ intelligētia prior: ſed ē trāſi/
re de nō eē ſimpl'r ꝙ ſit iſti'.pducendi.ſi ꝫ de
nō pōt imediate ab' eē iſti' intelligētie ſecūde
ad nō eē ſimpl'r illius.ergo pōt trāſire a non
eſſe ſimpl'r illi' ad eē ſimpl'r illi': ergo.pducet
aliq̄d imediate ⁊ creabit. Iſtud argumētum
cōcludit articuli: ꝫ nō oib': qa eſt articulus
cōdēnat' pariſi'.ſiq̄s diceret celū ſtare ⁊ ignē
nō poſſe cōburere ſtupā ſibi approximatā. ꝫ
vō auicē.nō oportet arguere: qa ipe cōcedit
cōcluſionē: licet dicat ꝙ neccārio.pducat. Ar
guam' igitur iterū ſic: Producere vt.pducere
aut dicit impfectionē aut nō.⁊ loquor de pro
ductione.pp̄ia: ſi nō cū oīs.pductio cū depen
dētia dicat impfectionē eſt deuēire ad aliq̄
.pductiōem q̄ nō dicat impfectiōem.ꝫ iſta nō
pōt eē niſi indepēdēter.pducētis ꝫ habebit.p
ductionē.pp̄ia: ſi dicat̄ ꝙ habet.pductionē
.pp̄iā ꝫ nō imediatā. Cōtra: .pducere imedi
ate nō dicit maiorē iperfectionē ꝙ.pducē me
diate: imo videtur dicere maiorē: qa non v i

detur egere alio.⁊ iō declarabim' in tracta/
tu de oīpotētia q̄d eſt.pducere mediate ⁊ tan
quā cā vniuerſalis: vnde.pducere imediate:
ſi.pducere in ſenō dicit impfectionē nō poteſt
dicere impfectionē: niſi vel q̄a producit pſup
poſito ſbo vel p cōtactū agen': ꝫ cū iſti mōi
agendi attribuāt̄ agēti impfecto oportebit
dare modū agēti pfecto q̄ ñ dicat impfectio
nē.vñ agere nullo pſuppoſito nec p cōtactū
ñ dicit impfectionē.ſicut ꝫ in actōe ē deueni
re vltiate de actione impfecta ad pfectā. ita ō
mō impfecto ad pfectū.⁊ ſi dicat̄ ꝙ iſte mod'
ē agere mediate. Cōtra q: iā dixi ꝙ agē ime
diate nō dicit ipfectionē niſi.pp̄ter illa. ꝫ cuꝫ
poſſit iueīri mod' imediate agendi q̄ ñ dicat i
pfectionē: iſte ē attribuēd' illi. Et ſi dicatur:
ꝙ hoc ē ipoſſibile.patet ꝙ nō: qa cū ſit infi/
nite pōe nih̄ neccā' pſupponit.ꝫ ſi nō dicit ip
fectionē erit attribuend' deo.ſi vō dicat̄ ꝙ.p/
ducere vt.pducere.pp̄e dicit impfectionē. ꝫ ⁊
mouē q̄d tñ phi negauerūt.pbat̄ ꝯña q̄: pdu
cere vt.pducere ē q̄dā actio ⁊ reſpcūs: ſicut ⁊
mouē.nā ſi mot' e de pdicamēto paſſionis. ꝫ
mouē ē de pdicamēto actōis: tūc ſic ac' ⁊ mo
tio de ſe ñ dicūt ipfectionē.ꝫ.pductio.pp̄a per
te: aut igi ꝫ erit pp modū.pducēdi aut.pp rē
.pductā: ñ pp modū.pducēdi: vt.pbatū ē. nec
pp effectū: q: pp effectū' actio ē nobilior: q: a
termīo ad quē fit denoiatio 5' phyſi.cō' 47
48.⁊ p ꝯñs nobilior erit.pduc' ꝙ motio.ꝫ.p
ductio in ſe ñ dicit ipfectionē: ſi dicat̄ ꝙ ac'
⁊ paſ' ſūt i patiēte. 3' phyſi.ꝫ neccā' pſuppo/
nit ſbm.⁊ p' ꝯñs ipfectōem in agēte: qa neceſ
ſario pſupponit ſbm: dico ꝙ ēt mouere dicit
motū i mobili: q: mot' ē act' mobil'. 73.phy.
mot' ē act' entis i pōa ſm ꝙ i pōa: noteris li
ſm ꝙ i pōa.⁊ tñ ñ ſeq̄t̄ ꝙ mouere dicat imp/
fectionē.⁊ iō ē ſciēdū ꝙ motor ſi dēt mouere
pſuppōit rē motā al'r nih̄ mouet̄.pducet̄ vō
ſi dēt.pducē neccārio req̄rit̄ ꝙ aliq̄d ſit.pducē
dū ⁊ ñ ꝙ ſit aliq̄d i q̄d agat vt.pducat.ꝫ hñ.p
ducēs p altrationē ⁊ p cōtactū ⁊ educēs ō pōa
mē ⁊ tale agēs vel.pducēs dicit ipfectionē: ꝫ
tūc reſtat dubiū: cū.pductō ⁊ via pcedat tmi
nū ⁊ reproducēdā loq̄: de motu vel mutatōe
foꝛali i q̄ fūdet̄ i' fūdet̄ poꝛitaſ nē vt audiſtis
ſepe ariſt.⁊ auer.et' vt oppōit̄ poꝛitati tpis:
Fracīſc' facit hoc argumētū: vult rūdere ⁊ ñ
pōt vt alibi dixi.iō teneo ⁊ declaraui ⁊ mag̃
declarabo i.q..pp̄a ꝙ oīa talia ſt̄ entia rōnis
noīal'r ꝫ bñ vbal'r ſt̄ realia.vt currē mouē.p
ducē agē.⁊.pbaui i diuiſ ꝙ ſpira' actia noīa
lit' ñ ē q̄d reale: ꝫ bñ ſpirare actiue. Unde ñ
video cū inter tempus ⁊ motū ſit ordo cū tē

pus ſit mēſura mot⁹·4°·phyſicoꝝ: licȝ tamē
mēſura vt ibi neceſſario reqrat aīam: quia
tolle aīam: tolle tēpus·ſ. vt mēſura ſm illos
ſaltē per tēpus extēditur motus per Auerro.
ibi ꝛ tēpus fundaꝛ in motu de pdicamēto paſ
ſionis·ergo neccārio ē ordo inter iſta: ſȝ tps
nō poteſt eē pri⁹ ſuo motu tēpore nec ecōuer°
qa vnū eēt prius reliq̄: quod iplicat. Si vō
dicaꝛ natura: aut ergo tēpus ē pri⁹ motu: qa
extēdit illū·ḡ tps erit pus nā motu: quod ē
impoſſibile: q: ſi tps ſiue natura ſiue tēpore
ſm ſuā rōnē formalē tēporis eſt pri⁹ in ſua rō
ne formali q̄ includit ſucceſſionē: ḡ ſucceſſio
nā precedet motū: quod implicat: qa ſi ē ſuc
ceſſio ē tēpus pri⁹. ergo nō ſolū nā: ſi vō mo
tus nā pcedit tēpus: qa tēpus fundaꝛ in mo
tu: ḡ cū motus in ſua rōe formali includat par
tes nō ſimul: qa mouere ē aliter ſe habē q̄ p
us. ḡ aliter ſe habere q̄ pri⁹ erit nā ſolū p⁹ tē
pore. cōſequēs impoſſibile: qa ſi mot⁹ ſm ta
lem rōnē eſt in re. ḡ tpe pcedit·ḡ nō ſolū naꝛa
ſi dicaꝛ q̄ mot⁹ extēditur a tēpore ꝛ nō habȝ
ptem ante ptē niſi per tēpus: ſȝ in ſua rōe nō
includit illa. Cōtra: ḡ rō mot⁹ in illo pori n̄
erit mot⁹: qa mot⁹ nō ē ſine illis ptib⁹: aut ē
vē mot⁹: ꝛ tamē nihil ſe hēt p ipm aliꝛ q̄ p⁹.
nec erit act⁹ entis in pōa ſm q̄ in pōa ꝯ ſuam
diffinitiōem: ꝛ licȝ mot⁹ incipiat p negatiōem
de pnti: nō ſeq̄tur q̄ tūc ſit mot⁹·imo q̄ non
tūc nō, opȝ·ergo q̄ de⁹ in pducēdo pſuppōat
ſbm in qd agat: ꝛ iō nō dicit impfectiōem. ꝛ
iō qa pmū mouēs nō pſuppōit niſi rē q̄ mo
ueat iō nō dicit impfectōem·ꝛ qa ſecūda itel
ligētia in mouēdo pſuppōit pmū vꝛ pmū mo
tū ſcdm phos iō dicit iperfectionē: ꝛ ſicut p
mū agēs nō pſuppōit materiā tamē pōt agē
in materiā: ita pmū mouēs nō mouet in v
tute alteri⁹: licȝ aliquādo poſſit mouere ſimul
cū illo: tamē nō pſuppōit q̄ nō poſſit mouē
niſi cū illo. Dicam⁹ igiꝛ cū ſit ordo inꝛ diuer
ſos modos agēdi ē deuēire ad aliquē ordinē
agēdi qd nō dicit impfectōem vltiate in aliq̄
gn̄e cāꝝ·vn̄ licȝ mod⁹ agēdi mē dicat impfe
ctionē: ꝛ in illo gn̄e nō ſit deuēire ad aliquē
q̄ nō dicat impfectōem: ꝛ ſic in gn̄e cāe formaꝛ
qa illa gn̄a cāꝝ dicūt etiā impfectiōes: tamē
qa cā efficiēs ꝛ finalis nō dicūt de ſe ipfectio
nē: iō ē deuēire ad modū q̄ nō dicit ipfectio
nē in illis. ſūt ḡ aliq̄ modi q̄ icludūt impfe
ctionē in gn̄e cē efficiētis: vt cāre depēdēter
: p actōnē ꝛ alio pſuppoſito ꝛ p cōtactū ꝛ tāq̄
cā pcialis imediata ꝛ nō vlis·aliq̄ q̄ nō inclu
dūt nec excludūt impfectionē: vt p ſe cāuare
ꝛ imediate cāre vel mediate vel tāq̄ cā vlis.

ꝛ ēt tāq̄ cā pcialis: nō intelligēdo pcialiꝛ de
eo qd imediate cōcurrit: qa ſic dicit imperfe
ctionē: vt infra oſtēdemus. cōcurrere autem
nō preſuppoſito ſbo neq̄ per cōtactū ꝛ inde
pēdenter ꝛ tanq̄ cā totalis nullā dicit imp
fectionē: ꝛ iō modus agēdi artis multis mo
dis ē impfectus: ꝛ preſertim qa pſuppōit to
tum cōpoſitū: ꝛ ita modus nature qa pſup
ponit materiā vel ſbm: hoc ē vel māːm pmaȝ
vel intellectū poſſibilē vel q̄titatē vel formaȝ
q̄tam: vt in celo: opȝ ḡ modos impfectos i
tali gn̄e reducē ad illos q̄ nō includūt nec ex
cludūt impfectiōem: hos vō ad illos qui ex
cludūt oēm impfectiōem: ꝛ per cōſequēs ſi
talis modus nō dicet impfectōem ſȝ excludet
vt agere imediate ꝛ p ſe tanq̄ cā totalis nul
lo preſuppoſito indepēdēter in actōe, ppē di
cta pōetur in agēte pfectiſſimo vbi nulla ē i
pfec°: qa cū taꝛ ſit iſinite pōe ꝛ fitū pſuppōat
ꝛ infinitū excedat illū in infinitū in pōa non
oportebit pſupponere aliq̄d. ꝛ cū nō dicat ip
fectionē: vt dicebāt phi. ḡ poterit aliq̄d ime
diate creare: nec ordo hic impedit: qa nō lo
q̄mur nūc de oipotētia ita q̄ poſſit inferius
ſȝ loquor q̄ poſſit ſaltē aliquod ſibi media
tum. Ex his pȝ q̄ de⁹ in oi ſua actōe pōt agē
nō preſuppoſito ſbo: pȝ: qa nō poſſe aliꝛ agē
dicit impfectionē: qa alio indigeret vt agēt
ſȝ fortaſſe diceret: q̄ licȝ n̄ neccārio idigeat ſbo
tamē pōt velle contingēter agere pſuppoſito
ſbo: ita q̄ licȝ nō poſſe aliter facere dicat imp
fectionē·tamē volūtarie velle ſic agere nō di
cet iperfectionē: ſȝ intelligam⁹ q̄ vt ſupra di
ctum ē. ſ. q̄ licet deus agat aliquādo in ſbm
tamen nō agit preſuppoſito ſubiecto: q: ipe
nō poteſt facere q̄ indigeat ſbo·qa faceret ſe
ipotentē: qa faceret ſe preſupponere ſbm: qa
faceret ſe preſupponere aliq̄d ad ſuā actōem
aliud a ſe: nō dico ad ſui effectū, ſed ad ſuam
actionē. ꝛ iō ille effectus erit imperfect⁹: qa
pſupponit aliquid vt accidēs ſubiectū: ſȝ nō
pſuppōit aliquid ad ſuā actiōem·ḡ prius p
ducit in ſe q̄ in ſubiecto. Ex q̄bus oibus di
co o theologi q̄ deus nō pōt cōcurrere acti
ue inmediate ad aliquē effectū realē cuȝ alia
cauſa creata: probaꝛ: quia ſi oē quod pducit
deus pri⁹ pducit in ſe q̄ in ſbo: illa res crea
retur a deo: ſed creatura nō poteſt cōcurrere
ad creationē: ergo ad illā creatura nō cōcur
rit. vnde deus producit illam rem prius in ſe
q̄ in ſubiecto: ꝛ creatura nō producit illam
prius in ſe q̄ in ſbo: ꝛ p⁹ ē in ſe q̄ in ſbo·ergo
pri⁹ eēt pducta q̄ pduceretur a creatura: niſi
dicat ſicut ſepe dicit Frāciſc⁹ q̄ res pōt his p

duci ſaltem qn̄ productio non tranſit: ꝫ hoc eſt bene reprobatū a ſcoto diſ.33. ⁊ ſatis credo confutaſſe: nam lꝫ res in eſſe cognito poſſit ſepe ꝓduci. tn̄ in eſſe reali duꝫ eſt producta iplicat expreſſaꝫ ꝯdictionē. ⁊ iō ſcotus in ꝑma ſcdi oblitus eſt ſue opinionis: ⁊ nō bene ſoluit ibi. Un̄ ſequeret̄ vlteri⁹ ad propoſitum niꝫ ꝙ iſta forma ꝓducta a deo ⁊ a creatura crearet̄ a deo: ⁊ caretur cōicatiōe a creatura ⁊ ita iſimul ꝑ diuerſas ꝓductiones ⁊ oppoſitas vel diſperatas ꝓduceret̄. Itēꝫ ſi de⁹ pōt concurrere imediate ⁊c̄. ⁊ ſm opinionē ſcoti in .3°. diſ.4.q.ꝑma vbi vult ꝓbare ꝙ deus pōt imediate actiue cū cauſa ꝑtiali concurrere ⁊c̄. vt ibi dicit de beata virgine cū ſpiritu ſancto. vt dicem⁹ nūc: q: deus libere agit pōt concurrere ꝑticulariter: ⁊ ſupplere viceꝫ alicui⁹ cauſe q̄ cōcurrit cū alia cā ad aliquem effectuꝫ ſicut dicit de p̄re ⁊ matre. ḡ ſicut dicit ipſe ꝙ poſſit ſupplere vicem patris. ḡ et poterit ſupplere vicē matris: ⁊ ita cauſe q̄ minus concurrit: ⁊ ita imediate de⁹ min⁹ cōcurret ad eſſe alicuius forme: ⁊ ita ad viuere ꝙ̄ alia forma coagēs ꝑtial̄r. lꝫ diceres ꝙ mediate magis daret eſſe ꝙ̄ illa forma. ita ꝙ ſimul daret eſſe mediate ⁊ immediate: ⁊ ꝙ mediate magis daret iſti forme ꝙ̄ imediate: ⁊ ita bis daret eſſe ⁊ viuere. Scotus ḡ vbi s̄ dicit ſic. ſp̄us ſanctus libere agit. ḡ nō neceſſario agit ſm vltimū ſue potentie. ḡ pōt ad aliqd ſe extendere cālitate cauſe ſcd̄a cā cōcauſante ſecuꝫ: ⁊ ita pōt ſupplere vicem p̄ris n̄alis. vel etiā efficaci⁹ operari ꝙ̄ mater ſi eſſet: ⁊ poterit Maria cooperari ſm cālitatem ſuā: q: nihil ſibi aufert per hoc ꝙ ſp̄us ſanct⁹ cātioneꝫ ſuaꝫ non tollit ꝑueniendo: ꝫ ſupplet eminenter cālitatē tūc cū qua pōt cōcauſare. Tota ḡ vis argumēti ē iſta. Due cauſe cōcurrunt ad vnū. deus pōt ſupplere viceꝫ vni⁹ cauſe nō deſtruendo nec ipediendo cālitateꝫ alterius cauſe. ḡ ſimul cōcauſabunt ſicut facerent ille due cauſe vel meli⁹ ⁊c̄. ad hoc dico ꝑ ꝙ de⁹ cōtingenter agit. ꝯcedo ſibi h̄: ⁊ tunc dico aut effectus ꝓducendus eſt ſm partes. ita ꝙ vna ps ꝓduceret̄ per ſp̄m ſanctuꝫ ⁊ alia per creaturam. vt eſſet de caliditate extenſa ſm diuerſas ptes: ⁊ h̄ itez concedo. ſi vero capiat̄ vn⁹ effectus vel indiuiſibilis vel ſm ſe totum. vel ꝙ ad eandeꝫ pteꝫ ambo concurrant imediate. dico ꝙ ipoſſibile eſt. Et ad argumentum dicatur ꝙ ſi eſt i genere cauſe efficientis. quicquid deus ꝓducit. ꝑus ꝓducit i ſe ꝙ̄ in ſb̄o. ḡ non pōt ſupplere vicem patris mō q̄ pater ꝫ ꝑfectiori: ꝫ ad illum modū nō pōt concurrere creatura. ḡ nō ſimul cāhūt. vn̄ aut deus nihil ꝓducet aut totū pri⁹ ꝓducet ꝙ creatura. vel effectus duab⁹ ꝓductionib⁹ oppoſitis produceret̄. ſ. pri⁹ in ſe ꝙ̄ in ſb̄o: ⁊ nō prius i ſe ꝙ̄ in ſb̄o: vel bis produceret̄. Mā ḡ dicit̄ ꝙ nō tollit ꝓductionē creature vel Marie. dico ꝙ preuenit vel nihil ꝓducit. iō ſi ꝓducit creatura nō pōt ampli⁹ ꝓducere. dico ḡ ꝙ iſti diuſi modi agendi nō p̄nt ſimul cōcurrere reſpectu eiuſdē effectus totalis in genere cauſe efficientis. Pater ḡ ⁊ mater ſi ſimul cōcurrunt ptialiter. non h̄nt iſtos modos icōpoſſibiles ſimul agendi. Quicqd ḡ de per ſe pōt producere pater pōt de⁹: ꝫ nō ꝙ pater poſſit concurrere cuꝫ deo vel mater vl̄ creatura. ꝫ bene deus pōt ꝓducere totū effectum. q̄ pōt fieri ab ambobus ⁊ a quolibꝫ d̾ ꝑ ſe. vn̄ q: agens creatū nō pōt in totum effectū aliqn̄. iō agit actione ipfecta: ⁊ lꝫ deus faciat aliqn̄ aliquē effectum quē creatura poſſet facere: tn̄ modus agendi ē ꝑfectiſſim⁹: ⁊ arguit ifinitatem lꝫ non effectus ⁊ iō q: libere agit pōt minorem ⁊ maioꝛeꝫ effectū ꝓducere: ⁊ ex iſto non argui t̄ infinitas ſemꝑ ꝫ ex modo ꝓducendi: ⁊ iō n̄ pōt h̄re modū ipfectū. ḡ nec agere cuꝫ alio imediate: q: aut neceſſario cōueniret in modo agendi aut res bis produceretur ⁊c̄. Pater ḡ ſi habet aliquam ꝓductionē q̄ non pōt in totū effectū: nō ſequit̄ ꝙ deus hēat illam ita: cum non producat totū effectum: ⁊ totaliter de ꝑ ſe: q: ſuus modus ꝓducēdi nulli cōpetit niſi ipi. Implicat ḡ ꝙ deus ꝓducat imediate totū vnuꝫ effectuꝫ: ⁊ non totaliter: ⁊ iō nō ptialiter: q: ſi ꝓducit in ſe totuꝫ: ⁊ nihil ad hoc pōt attingere. igit̄ totaliter producit. oēm ḡ effectū quē poteſt producē creatura: ⁊ totū pōt de⁹ producere: ꝫ non ſequitur creatura pōt illuꝫ ꝓducere ptialiter. ḡ ⁊ deus. Et nota q: dico totalr̄: q: qn̄ due cauſe cōcurrunt ad vnū effectum. ita ꝙ vna cauſa ꝓducit vnā parteꝫ ⁊ alia aliā: tunc ambe lꝫ ſint cauſe ptiales ꝓducūt totum effectum ꝫ nō totaliter ſicut patet i illo ſophiſmate hentiberi iſti ferunt lapideꝫ. Scias tn̄ ꝙ de⁹ ad aliquē motū localē pōt cōcurrere ptialr̄ cum agente creato: q: ille mot⁹ nihil eſt. ſicut nec mot⁹ formalis quē auc. vocat de predicamento paſſionis: ⁊ nō q: ille mot⁹ nihil ē vltra rē motā: ⁊ tunc nō oꝫ ꝙ aliqd ꝑus ꝓducat̄ i ſe a deo ꝙ̄ i ſb̄o. ſicut neceſſariū ē i forma abſoluta. q̄ aliqd ē: ⁊ ſic concludit argm̄. ſcoti de motu: ⁊ iō pōt de⁹ ad mouēdū lapidē cōcurrere mouēdo vt octo: ⁊ ego vt decē. nō ſoluꝫ vut qnqꝫ. nec ſolū vt octo. Et idco ego velo

ciꝰ vel maiori conatu moueo q̄ deus: tñ de/
us plus mouet q̄ ego. lʒ .n. i ſua motiõe ime
diata non ita velocit̄ moueat ſic ego tñ i mea
motione plus mouet: ⁊ magis mouet media
te q̄ ego imediate ⁊ iõ ſimpl̄r plus ⁊ magis
ꝯcurrit ad iſtã velocitatẽ q̄ ego. Ex iſtiſ po
teſt ꝓbari ꝙ motꝰ de p̄dicamẽto paſſionis ni
hil ẽ: q: tũc deus põt cãre motũ: ⁊ p ꝯñs priꝰ
cãret in ſe q̄ i ſubiecto. g̃ ſibi nõ repugnaret
eẽ ſine ſubiecto: ⁊ ita ẽt his eẽ ſi dare᷑ ſicut
dictũ ẽ: ⁊ ita dica᷑ de oĩ reſpectu i creatura
lʒ Franciſcus dicat ꝙ deus nõ põt ſupplere
viceʒ oĩs cauſe efficiẽtis i reſpectiuis qδ ẽ fal
ſuʒ. vt alibi probaui. ⁊ videbit᷑ i. q. δ reſpecti
bus i ſcδa p̄te q̃liberi tñ nõ põt fugere quin
deus priꝰ agat reſpectũ i ſe q̄ in ſb̃o: vt dixi
q: oẽ qδ agit nullo preſuppoſito ꝓducit priꝰ
effectũ i ſe q̄ in ſb̃o. Habemꝰ igit᷑ ꝙ deus
aliquid cãt: ⁊ ꝙ nõ põt aliq̃d imediate cãre
niſi illud ꝓducat nõ preſuppoſito ſb̃o: tñ bñ
põt aliq̃d facere ex aliq̃ tanq̄ ex termino a q̃
vt Adam ex terra: ⁊ Euã ex coſta ade: ⁊ tũc
nõ eſt facta ex nihilo: ⁊ ſi vis ꝙ ad h̃ ꝙ aliq̃d
dica᷑ creatio requira᷑: ⁊ ꝙ nõ p̄ſupponat ſu
biectũ i agendo: ⁊ ꝙ nõ fiat ex aliquo: tũc il/
lud non dice᷑ creatio: vñ ſcias ẽt ꝙ lʒ deꝰ ex
aliquo poſſit aliq̃d facere: tñ illud ex aliquo
põt diſtingui. vel ex aliq̃. i. ꝙ aliq̃d facti p̄fue
rit: ⁊ tũc illud nõ voca᷑ creatuʒ: vt ſi ex mã
genero formã totuʒ non dicit᷑ creatuʒ: q: p̄s
p̄fuit. nec forma: q: educta de potẽtia mate/
ric. ſ. p actioneʒ p̄ſuppoſita mã in quã neceſ/
ſario ageret vel ex uliquo tanq̄ ex q̃. ſ. ex ter/
mino: vt ſi ex coſta fiat eua. tũc lʒ p̄cedat co/
ſta ex qua facta ẽ tota Eua põt dici aliq̃ mõ
creatio: ſi ex mã illa ⁊ forma tota fuit facta
eua. ita ꝙ totũ trãſmutatur in totũ: ⁊ nõ ꝙ
mã ipſa q̃ ẽ in eua p̄fuerit: ſʒ ſi remanent mã
q̃ prius tunc eua nõ eſſet creata. ſi vero ex co
ſta Ade. vl̄ ex pane fiat corpus xp̄i: q: nihil
p̄oris remanet non dice᷑ educi de potẽtia ma
terie: tñ q: corpꝰ xp̄i p̄fuit nõ dice᷑ ẽt creatio
⁊ iõ ꝓprie dicitur trãſubſtantiatio. Eua aũt
non p̄fuerat: ⁊ ideo non eſt ſimile: ⁊ ideo ibi
aliquo mõ põt dici creatio vel factio noua. ſi
ue ꝓductio de nouo: ſʒ in trãſubſtantiatione
ſecus eſt: ⁊ valde laborant theologi q̃uo iſta
actio debet dici trãſubſtantiatio. vnde cũ de/
nominatio ſit a t̃mino ſ: ⁊ terminꝰ ſb̃alis nõ
icipiat habẽ eẽ p iſtã actõeʒ: ⁊ iõ ſi p principe
eẽ ibi vl̄ ſub illiꝰ acciden̄tibꝰ debeat dici tran
ſubſtãtiatio. magis dice᷑ trãſaccidẽtatio: ⁊
a termino accidẽtali fiet denoiatio: ⁊ iõ dixi
ad ſcotũ i. 4°. ꝯ ſuã opinioneʒ q̃ ẽt reprobat

alios: ⁊ ẽt i q̃libetis q̃ nõ tenet oĩo ſic i. 4°.
Vñ dico ꝙ ẽ vera trãſubſtãtiatio: q: lʒ ter/
minꝰ p̄fuerit. ſ. corpꝰ xp̄i: ⁊ nõ acquirat eſſe:
tñ acquirit eẽ ex h̃ ⁊ icipit eẽ ex h̃. lʒ ex h̃ nõ i
cipiat eẽ. Et ex his facile ẽ ſolutũ ꝙ nõ ẽ ibi
anihilatio: nec oʒ tm̃ laborare de negatione
in genere ⁊ ex g̃ñs. vñ bñ ſʒm me lʒ terminuſ
nõ icipiat: ⁊ nõ ſint ibi ille due rões q̃ faciũt
aliquid nõ eſſe anihilationẽ: q: nec aliquid
t̃mini a q̃ remanet. nec forme eiꝰ ſuccedit pri
uatio ipiꝰ ꝓprie loq̃ndo: q: nõ in eodẽ ſuſcep
tiuo. tñ nõ ẽ anihilatio: q: iſti negatiõi ſuc/
cedit eẽ termini ñ ſimpl̄r: ſʒ ex h̃ ita ꝙ priꝰ nõ
fuerat ex h̃ lʒ fuiſſet: ſʒ ſi nihil ẽ in qδ trãſmu
tat ⁊ totał̄r anihila᷑ nihil ſuccedit nec ſimpli
citer nec ſʒm q̃d. ſ. ex h̃: q: hoc nõ ẽ ad ſb̃aʒ: ⁊
ideo bñ nõ eſſe pani ſuccedit terminꝰ ſimpl̄r.
ſʒ q: ex hoc ſit corpꝰ xp̄i qδ p̄fuit ſuccedit ſibi
terminꝰ ſʒm q̃d. ſ. vt corpus xp̄i habet eſſe ex
h̃ ſʒ ſcotuſ nõ põt fugere lʒ dicat ꝙ ẽ negatio
in genere: ⁊ nõ ſimpl̄r ⁊ abſolute: ⁊ ex g̃ñs:
q: ſibi ſuccedit terminꝰ. ſ. corpꝰ xp̄i: ſʒ arguit
ꝯ ſe q: hoc accidit ſibi: ⁊ iõ p p h̃ ñ tolle᷑ q̃n
ſit anihilatõ. vñ vult dicere ſi anihilare᷑ oĩo
δſineret eẽ ſic nũc: ⁊ eẽt eadẽ negatio ſʒ rõeʒ
formalẽ ſicut nũc ⁊ tñ tũc ñ ſuccedẽt illi i nega
tiõi corpꝰ xp̄i. g̃ accidit ſibi ꝙ ſuccedat. rũdet
⁊ nõ bñ. ꝙ negatio ex genꝰ: ⁊ negatio q̃ dici
tur ꝓuatio: ⁊ negatio i genere abſoluta non
differũt formał̄r ſʒm rõeʒ negatiõis: ⁊ tñ ſic
diſtinguũtur ꝙ alicuiꝰ mutatõis vnuʒ ẽ per ſe
terminꝰ: ⁊ non aliud. pʒ de corruptiõe. ita ne
gatio ut icludit᷑ i termĩ o poſitiuo ſccedẽte:
ſʒ h̃ nihil ẽ: nã dimiſſo p̄ ꝙ negatio ñ hẽt ali
quã rõeʒ formaleʒ itelligibilẽ vt ſepe decla/
raui: tñ ſi eẽnt eiuſdẽ ratiõis. h̃ ꝙ dicit ſcotꝰ
accidit p cõnotatũ. g̃ cũ h̃ cõnotatũ iſit ſibi
ꝑ accidẽs: q: nõ neceſſario cõnotat illud: q:
ẽt p te poſſʒ anihilari: ⁊ nihil ſuccedẽt. g̃ p p
illδ qδ ſibi ſuccedit p accidẽs ñ dice᷑ cõnota
re nec eſſe negatio i genere. g̃ remanebit ne/
gatio abſolute. g̃ anhilatio: ſʒ ſi ponat᷑ ꝙ ſuc
cedat ſibi t̃minꝰ poſitiuus ex h̃. ſ. non ſimpl̄r
tũc bñ illa negatio poſſʒ dici negatio i gene
re: ⁊ nõ abſoluta: q: neceſſario cõnotat ſibi
terminũ ſuccedere vt ex h̃ ⁊ per ſe: ⁊ iſte fuit
pũctus i q̃ deꝰ ẽ laudãdus: q̃ dedit itelligere
vide alibi. ſi vero forma iducere᷑ i illã mãm
ab agẽte nãli. nec forma eẽt creata: q: ageret
p̄ſuppoſita mã: ſʒ ſi fit a deo dice᷑ creata illa
forma vel p trãſubſtantiatiõʒ. ſi facta ex aliq̃
non tñ p̄ſuppoſita mã: ſʒ ſi vis ꝙ ad creatio/
neʒ requira᷑ ẽt ꝙ ex nihilo tanq̄ ex termino
fiat non erit ꝓprie creatio. ſi ẽt vis ꝙ vera crea

tio ſit ex nihilo tanq̈ ex termino ⁊ nō ab eť/no: ſ; ex tēpoꝛe·tūc iſta eēt ꝓꝛie creatio: ſed iſta ſūt in vocabulis de qb⁹ penit⁹ non cura mus. ſufficit ḡ ꝙ in oī actione ſua de⁹ non p̄/ſupponit ne pōt pꝛeſupponē ſbm: ⁊ ꝯñs ꝙ nō ꝯcurrit imediate cū aliqua cā creata ad ali quē effectū realē: ⁊ ꝙ aliquid pōt creare ñ diſtinguēdo ſiue ab eterno·ſiue ex tēpoꝛe. ſiue neceſſario·ſiue contingēter ⁊c̄. Et q: locuti fuimus de cōcurrere ptialr̄ ad huius itelligē tiam ⁊ multoꝝ i iſta. q. ē ſciēdū ꝙ cōcurrere ptialr̄ cū cā creata nō eſt cōcurrere tanq̈ cā vl'is. Pꝛobo. capio. a. ſ. dei cātionē ptialē ⁊ b. ſ. cātionē ptialē creature: tunc ſi iſte due a ctiones iſimul requirūtur ad effectū tanq̈ cē imediate. capio iteꝝ illā cātionē cauſe ptial' creature: ⁊ q̈ro vtrū ad illam deuſ cōcurrat ſi ſic aut cā totalis·aut vt cā ptialis. ſi ptialiſ capio aliā cātionē ptialem q̄ ſil' cōcurrit. ⁊ ſic aut ꝓcedeť in ifinitū·aut ē deuēire ad vnā ad quā nō cōcurrit ptialr̄. Si ḡ dicas ꝙ vt cau/ſa totalis·ḡ de⁹ erit imediata cā totalis iſti⁹ cātionis: ⁊ ſic nō concurret vt cā vl'is. ſi vo dicas ꝙ nō cōcurrit ad illā cātionē ptialē. ḡ aliquid erit i vniuerſo·ad qd̄ de⁹ nullo mō concurrit qd̄ ē ipoſſibile. Vñ cōcurrere ptia/liter nō ē cōcurrere tanq̈ cā vniuerſalis: ſ; be ne cōcurrere mediate. vñ cōcurrere mediate ē ꝙ illud de⁹ nō facit imediate. ſicut fecit an gelū vñ nō uideo iſtud declaratū alicubi cla re·qd̄ ē cōcurrere tanquā cā vl'is ⁊ mediate vtrū in illa cātione mediata deus cauſet illū effectū vel aliquid cauſet tūc ad illū effectū cāre igiť vl' vel mediate ñ eſt ꝑ q: fecit agēs qd̄ nūc cāt q: ſic pater creat⁹ moꝛtu⁹ concurre ret ad cātionē quam nūc faceret filius. con/currere ḡ mediate ē qd̄ qñ agēs cāt nō ſolū i eēndo depēdet ab illo: ſ; ēt i cāndo ita ꝙ ñ pōt agere niſi in virtute illi⁹: tū illa ꝑma cā nō concurrit ibi immediate neq; tolalr̄ neq; ptialr̄. ita ꝙ nihil ibi cātur a cā mediata pp hoc. vñ ſcias ad hec itelligenda ꝑ ꝙ ſicut ſol qñ ſeruat radiū. ⁊ radi⁹ agit i vermē·ſol ni/hil agit i radiū vt agat: q: q̈ro de illo alio. ſi pōt aliquid agere i virtute ſolis: ⁊ tūc aut a/liq̄d cātur i ipm aut nō. ſi non hēo intentū ſi ſic ꝓcedā in infinitū. vñ ſi dicereť ꝙ mo/uet ipm q̈ro quid ē iſta motio aut localis: ⁊ ħ ñ ſemp ē neceſſariū·vt'ſi ſol ſtaret ⁊ ꝓducet radiū. radius non moueret a ſole localiter vt agat neq; mutareť: q: ibi generareť qualitaſ aliqua vl' ſubſtantia ꝑ quā poſſit agere vt de ductū ē·ḡ ſolū eſt ꝙ ħ agit i virtute illi⁹. i. nō pōt agere niſi illud eēt. vel niſi illud eſſet

⁊ vellet. ita ꝙ actio dependet ab eſſe vel voli/tione illi⁹ aliter non eſſet. Scias ḡ ꝙ ita eſt de agere ſicut de conſeruare: nā illud qd̄ de⁹ conſeruat mediate nō cōſeruat imediate. pa ter ponať ꝙ de⁹ ꝯſeruet aliq̄d imediate vt ra diū ⁊ mediate. ſ. mediante ſole: ⁊ ita ponam⁹ ꝙ cōſeruet aīam canis immediate ⁊ mediate ſanguinē i coꝛpe canis. Tūc arguiť·ſi conſ/uat imediate aīam·ḡ ſi agēs nāle deſtrueret ſanguinē ēt remaneret aīa i coꝛpe·ptꝫ q: de⁹ conſeruat imediate. ḡ nulla facta ꝯſeruatiōe noua a deo deſtructo ſanguine adhuc rema/nebit aīa q: ſufficit cōſeruatio dei imediata: ⁊ ſic ſi ſol a creatura poſſet deſtrui: vel poni obſtaculū inter ſolē ⁊ radiū remanebit per te radi⁹: q: de⁹ imediate ꝯſeruat qd̄ ē falſū ita deus conſeruatione noua vellet illud cō/ſeruare. cōſeruat ḡ aliquid imediate aliq̄d me diate: ⁊ ita aliq̄d agit imediate ⁊ aliquid i/mediate: ⁊ ſicut oīa pōt conſeruare imediate ita ⁊ oīa agere immediate: ⁊ ecōuerſo tū non omnia agit. nec cōſeruat immediate. Cōſer/uat ḡ in virtute dei: q: nō poteſt conſeruare niſi deuſ eēt ⁊ vellet: ⁊ ita ē de agere·aliqñ ḡ deus vult ipſe agere aliqñ vult aliū agere: ⁊ ita aliquando vult cōſeruare immediate ⁊ a liqñ vult aliū conſeruare·tū illud qd̄ conſer uat cōſeruať in virtute ipſi⁹: ⁊ iō pꝛius ⁊ ma gis conſeruat q̈ immediatum conſeruans: nec ſequiť immediatius conſeruat. ḡ magis vel plus ſicut ſecūs immediatiuſ agit: ⁊ tū non ꝓncipalius agit: ſ; nunq̈ poſſet deus a liquid immediate conſeruare ⁊ mediate: cer/tum. n. eſt ꝙ non pōt aliquid immediate ⁊ agere ⁊ mediate per pꝛedicta: ſ; de cōſeruare eſt dubiū. l;. n·fruſtra videretur conſeruatio mediata ſi immediate cōſeruaret· Tū queri tur ſi hoc ſit poſſibile deo vt conſeruet im/mediate: ⁊ faciet ꝙ aliud cōſeruet mediate. Ita ꝙ non implicet contradictionem: ⁊ tu iſtud ꝑ te intellige: q: in hoc foꝛtaſſe eſt diffe rentia in agere ⁊ conſeruare q: pp conſerua/re res nō ꝓducitur in eſſe. ⁊ iō non ſequitur ꝙ res his pꝛoducatur· Ad pꝛopoſitū tamen pꝛimū ſcias ꝙ multipliciter accidit agere i uirtute alteri⁹ aliquando vt in artificialibuſ ſi inſtrumētum concurrit ad cauſandū ali quam foꝛmā vel figuram. non recipit aliq̄d vt agat: ſ; tantū mouetur ab agente pꝛin/cipali a quo dependet in agendo: ⁊ in ſe ha/bet foꝛmā q̄ ſi mouetur ab agente a quo de pendet in agendo aget·aliquando agens de pendens recipit aliquam foꝛmam dum mo/uetur vt poſſit agere. Et ſic ponūt aliqui in/

ſtrumentuꝫ in motione recipere aliquã for/
maꝫ ſeu virtutem vt poſſit agere·de quo ta/
ceamꝰ aliqñ requiritur aliqua forma preuia
lꝫ non ſit i forma dependente vt poſſit age/
re aliquãdo nihil oꝫ precedere niſi ipſaꝫ cãꝫ
productam q̃ agit: ſꝫ ſolum nõ põt agere niſi
illa agente ſimul. vt qñ due cauſe ꝯcurrũt ad
vnũ effectũ imediate: ſꝫ vnũ principaliꝰ ſicut
obm ⁊ intellectus ad actum. vł aliqñ nõ opꝫ
ꝙ ambo agant imediate nec ꝙ recipiat ali/
quid duꝫ agit· neqꝫ ꝙ moueatur·neqꝫ ꝙ ali/
quid ſit ꝑuium productioni·niſi ipſuꝫ ſolum
ſm agens: vt ſi ſa cã agit. agit i virtute ꝑme
ſoluꝫ pp̃ h̃ q: non põt agere niſi ꝑma· ſit pre
ſens·vel velit ꝙ ipſa agat: non ꝙ ipa velit i/
mediate agere: ſꝫ vult illam agere: ⁊ niſi ipſa
vellꝫ nih̃ agẽt. vñ h̃ põt eẽ dupłr ·ł ꝙ niſi eẽt
ñ agẽt. vł ꝙ niſi eẽt ⁊ ñ vellet ipſã agere: nõ
ageret·ꝑ ꝑmam ẽ agere in virtute largo mo/
do: q: ſi nõ eẽt ꝑmuꝫ nõ eẽt. 2m· ⁊ ſic cõcur/
rit ſolũ ad eſſe: ſꝫ nõ ad actionẽ·ꝑ ſm concur
rit ad eẽ ⁊ ad actionẽ ⁊ iõ proprie in virtute
dei oĩs res cãt: q: ꝑ ſi non eẽt nõ cãret: ⁊ hec
ẽ magis dependentia i eſſe: ⁊ cũ hoc ſi nõ vel
let poſito ꝙ eſſet non poſſꝫ cãre· Unõ poſito
ſole radius ẽt ſi ſol poſſet nõ velle cãret oĩo
non ſolũ g̃ ad hoc ꝙ cã ſcða cauſet oꝫ deum
eſſe: q̃ ſi non eſſet nihil eſſet: ſꝫ adhuc opꝫ ꝙ
ipe velit vel ꝑmittat illã cãre: q: ſi nõ ꝑmit/
teret non cãret: ⁊ non ꝙ ipſe deus velit cãre
nec aliter cauſet niſi hoc mõ. ſ·mediate ⁊ hoc
eſt plus cãre q̃ ipſum imediatuꝫ cauſet: quia
dependet ab ipõ i eſſendo ⁊ in opando: ⁊ ñ
ꝙ imediate ſit actio a deo ſiue totał ſiue par
tialis neqꝫ ꝙ aliquam formã aliaꝫ imprimat
vel ꝙ ipſuꝫ moueat in hoc· Uñ ſicut ſcotus i
diſ. 8. ⁊ etiam alibi bene dicit ꝙ ſi deuſ neceſ
ſario ageret priꝰ ꝓduceret res q̃ cã ſcða poſ/
ſet agere ⁊ ita faceret ipſas nullius actiõis:
ita dico ꝙ lꝫ nõ neceſſario ageret lꝫ cõtingẽt
ageret. cũ per ipꝫ priꝰ agat q̃ ipa cã ſcða oĩo.
lꝫ hoc eſſet cõtingenter priꝰ ageret q̃ cã ſcða
ageret: ⁊ ita tolleret actio eiꝰ: ⁊ lꝫ diceres ꝙ
ageret imediate ꝑtiałr ita dicere ſi ageret ne
ceſſario: ⁊ ſic argumẽtum nihil valeret: ſꝫ vt
dictũ ẽ iplicat ꝙ cõcurrat ꝑtiałr cũ aliquo a/
gente ⁊c· Dico igit̃ ꝙ deus aliquid vult volũ
tate imediata ⁊ efficaci ⁊ totali· lꝫ ſemper ẽt
contingenter velit: ⁊ ad iſtã creaturã nõ ſe
extendit nec põt ipedire talẽ voluntatem vt
fuit creatio angeli vł celi. alia eſt volitio qua
deus vult aliquid mediate: ſꝫ hec ẽ dupłr aut
voluntate efficaci aut non efficaci· ꝑ mõ deus
vult intelligẽtiã mouere celũ: ⁊ beatos ama

re ipſum: ⁊ iſtud ẽt nõ põt ipediri a creatu/
ra q̃n oĩo eueniat vt tñ declarabo. ne me ca/
pias· ſcias g̃ ꝙ aut id qð deꝰ vult oĩo eſſe me/
diãte creatura· aut ẽ creatura voluntarie a
gens aut nãliter ſiue neceſſario· ſi nãłr remo
uebit oĩa ipedimẽta vt nõ poſſit ipediri q̃n
eueniat ſi voluntarie libere agens: tunc aut
cãbit actuꝫ i voluntatem libere agentis ime
diate vel volitionẽ: ⁊ ita non poterit ipediri
quin eueniat aut ipſa libere concurret ad il/
lum actuꝫ: ſꝫ hoc dupliciter itez: aut ad elicië
dũ vel ñ eliciẽdũ aut cõſuãdũ· ſi ñ eliciẽdũ· ſ·
q̃tum ad negatiuũ. ſ·non elicere. ſi deus non
cõcurrit nunq̃ eliciet· ⁊ ita ſi determinauit ñ
concurrere nunq̃ eliciet: ⁊ ita per creaturam
h̃ negatiuũ non poterit ipediri · vt damnati
non poterũt elicere: q: determinauit volũta
te efficaci nõ cõcurrere: ſꝫ ſi deꝰ determinauit
me elicere taleꝫ actũ. ſ·mediãte volũtate mea
libera: ⁊ nõ ꝓducat i volũtatẽ meã illũ actũ
imediate tũc dico ꝙ nõ neceſſario eliciã· ⁊ po
teſt ipediri ꝑ voluntateꝫ meã: ⁊ ideo iplicat
ꝙ voluntate efficaci velit h̃ eſſe mediãte vo/
luntate mea: ⁊ ipſe nõ cauſet actũ imediate i
voluntatem meaꝫ· vñ licet deus poſſet facere
in terra figuram pompeij tameꝫ cum ſigillo
Ceſaris nunq̃ faciet figuram pompeij· ita ſi
deus vult vti voluntate mea cũ ipſa ſit potẽ/
tia contingent̃ agens nunq̃ poterit facere
ꝙ neceſſario agat dico reſpectu illoꝝ ad q̃ ſe
habet cõtingent̃: ſꝫ bene ꝙ nõ agat: q: põt ñ
concurrere. ſicut nõ põt facere ꝙ cã nãliter ⁊
neceſſario agẽs de ſe libere cõtingenter agat·
lꝫ põt facere ꝙ non agat. ſi vero q̃tum ad cõ
ſeruandũ tunc põt dici ꝙ ꝑ voluntatem crea
tam nõ põt ipediri: q: non vult concurrere
ad ſuſpenſionẽ illius actus nec etiaꝫ vt agat
actum oppoſitum vt odire· ⁊ per conſequens
non impedietur quin ille actus ſemper rema
neat vt in beatis vel in motione celi per vo
litionem angeli· Alia pars eſt quando deus
vult aliquid mediate ⁊ non voluntate effica
ci: ſꝫ ſi volet ⁊ ſi ages concurreret ⁊ non po/
teris agere niſi ipſe concurrat: ⁊ in virtute
eius agas: ⁊ determinauit ꝙ ſi concurres cõ
curet: ⁊ tamen non vult illud imediate nec
voluntate efficaci: ⁊ iſto modo concurrit tã
q̃ cauſa vniuerſalis ⁊ nõ vult te concurrere
niſi tu velis ⁊ ſcit ſe concurrere: q: determi/
nauit concurrere tanq̃ cauſa vniuerſaliſ. ita
ꝙ concurret quia tu ages: ⁊ ibi non eſt prio
ritas aliqua: ⁊ ſic alibi declaraui quomodo
deus ſcit peccata futura: ⁊ tamen nõ eſt cau
ſa peccati: ⁊ tamen nihil ſcit de contingenti/

bus ante determinationem ſue voluntatis:
ʒ non eſt per determinationem voluntatis
efficacis·vt alibi dixi contra Scotum: ⁊ ap
parebit in.q· de predicatiōe :ʒ pro nunc ali
quantū intelligatur ꝙ aliud eſt dicere a quo
contingentia ſit in rebus: ⁊ a quo res conti/
gens ſit: naʒ ſicut ſcotus tenet ⁊ impoſſiblitas
rei fiende eſt ex parte ipſarum rationum for
malium ⁊c̄·Licet in.q. de obiecto intellect⁹
dixerit contra ſcotum quomodo in parte eſt
veꝝ: ⁊ quomodo non vide ibi·ita contingē
tia eſt ex ipſis rebus vel ex formalitatib⁹ ipa
rum.poſſe ĝ eſſe ⁊ poſſe non eſſe vel meli⁹ poſ
ſibilitas ad eſſe ⁊ nō eſſe: hoc eſt ꝙ contingē
ter poſſit eſſe eſt ex natura ipſarum ⁊ neceſſa
rio eſſe ſimiliter. vt tamen dixi ibi: ʒ ꝙ tale
qd̄ poteſt eſſe vel habet contingentiam ad eē
ſit futuꝝ vel ſit hoc eſt a deo: ⁊ hoc eſt tripli/
citer.Primo vt dixi q: vult illud eſſe a ſe ipo
immediate.2ᵒ q: vult hoc eſſe ab illo.ita ꝙ
ñ a ſe imediate.3ᵒ q: vult ꝙ poſſis velle ⁊ poſ
ſis agere; q: ſi non ſic vellet nihil poſſes velle
nec agere.Et iſto modo vult peccatum vl' ali
quid tui neceſſario eſt annexum peccatum·d
primo dictum eſt: ⁊ de.2ᵒ.⁊ ad.3ᵐ.plus con
currit deus ꝙ̄ creatura . lʒ mediate ⁊ de iſtis
duobus eſt velle dei poſitiuum ⁊ determina
tum.vt dictum eſt: de 3ᵒ. vero non determi
nat deus ſimpliciter hoc futuꝝ: ʒ ꝑmiſſiue.ñ
tamen ſolum negatiue: ʒ etiam poſitiue non
tamen determinatiue·Unde duobus modiſ
depēdet a deo·primo q: ſi deus nō eſſet crea
tura non poſſet in illud malum vel meliuſ in
actum in quo eſt coniunctum malum: q: ma
li nulla eſt cauſa poſitiua· cum malum nihil
ſit.hoc eſt famoſum in omnibus ſcolis . ideo
non curo diſtinguere nunc de ſubtracto: ⁊ d̄
deformitate ſubtracti: ⁊ de deficere ⁊ efficere
⁊ de cauſa priuatiua ⁊ poſitiua ⁊c̄.q: iſta ſūt
communia·2ᵃ·ĝ modo concurrit deuſ ad ta
lem actum in quo neceſſario eſt deformitas:
q: ſi deus actu poſitiuo non vellet ꝙ poſſes
facere hoc vel velle hoc nō eſſet neqꝫ hoc agēſ
q: ñ poſſes agē niſi de⁹ determinaſſet velle ꝙ
poſſis agere; ⁊ ſic dependet a deo: ⁊ in eſſen/
do ⁊ in agendo.determinaſſe ĝ ꝙ poſſis age
re eſt permittere te agere.ſi ĝ deus nō permi/
ſiſſet te agere nunꝗ̄ egiſſes. Et ex iſto bene ī
telligis quomō omnia ſunt a dō mediate vl'
immediate: ⁊ ꝙ de⁹ non eſt cā peccati: ⁊ quo
modo cauſa vniuerſalis.ſ. mediata non agit
niſi vt dictum eſt q: non producit effectū no
uum niſi immediate: ⁊ partialiter produce/
ret effectuʒ cauſe ſcōe ⁊ ad hoc multi non ad
uertunt non intelligentes quid eſt cauſa me
diata ⁊ vniuerſalis.Et iſto modo potes in/
telligere dictum ſaluatoris.Capillus de ca/
pite veſtro non cadet ſine voluntate patris
mei·Notate verba·Unde videte quomodo
in cauſa materiali deus concurrit : q: cauſa
materialis non poteſt cauſare niſi deo con/
currente.aliter independenter ageret: ⁊ ta/
men non materiat·nec eſt cauſa formalis me
diate vel immediate: ⁊ ideo deus non cōcur
rit niſi q: ſi deus non eſſet ⁊ ſi non vellet ꝙ
cauſaret materia non poſſet cauſare nec for/
ma. tamen propter imperfectionem incluſaʒ
in illis cauſis in ſua ratione formali deuſ nō
dicitur eſſe cauſa materialis neqꝫ formalis.
lʒ deus ſit magis cauſa ꝙ̄ materia materiet
ꝙ̄ ipſa met materia: q: autem dicatur cauſa
efficiens mediata licet non cauſet vt dictum
eſt: ⁊ non dicatur cauſa materialis mediata
cum ſit idem moduſ concurrendi dicetur īfra
Ex iſtis videte quomodo deus ſcit futura ⁊
peccata futura·Scotus·n·incepit ʒ non fini
uit·dico ergo ꝙ eſt differentia dicere quare h̄
erit: ⁊ quomodo deus ſcit illud fore: ⁊ iſtud
adhuc dupliciter· vel per quid ſcit illud fore
tanꝗ̄ per repreſentatiuum vel tanꝗ̄ ꝑ cauſaʒ
veritatis: ⁊ certitudinis ſiue infallibilitatiſ
2ᵐ dictum eſt· primum eſt per ipſam eſſen/
tiam que immediate eſt ipſum repreſentati/
uum.vñ bñ Franciſcus ꝙ voluntas ſiue act⁹
voluntatis.ſiue vt actus terminatur ad crea
turam per reſpectum ſiue fundamentalem.
ſiue rationis ⁊c̄. ſcit ipſum repreſentatiuum
q: licet deus multa intelligat·⁊ itellectio ter
minetur ad multa.tamen vnum ſolum eſt o/
biectum.ſ·eſſentia.nec per aliquid aliud in/
telligit omnia: ſiue neceſſaria ſiue contingē
tia: q: nihil poteſt repreſentare infinita niſi
ſit infinitum·vna autem eſt ſola infinitas·ſ·
eſſentia: ⁊ alia ſunt infinita per eſſentiam vi
de alibi·Et ideo neqꝫ reſpectus ſiue relatio
nes neqꝫ attributa que non ſunt de ſe infini/
ta repreſentant: ʒ ad declarandum hanc ve
ritatem: ⁊ ſic intelliges tria· Scias ꝙ eſſen/
tia repreſentat omnia neceſſaria neceſſario tā
de ſenſu compoſito quam diuiſo: ⁊ vt me in
telligas contingentia futura eſſentia non ne
ceſſario repreſentat·probatur hoc reſoluto/
rie :quia eſt de ſenſu diuiſo particularis · ſic
hoc non neceſſario repreſentat: ⁊ eſt contin
gens ĝ contingens non neceſſario repreſen/
tatur ·maior patet quia hoc poteſt nō eſſe.ĝ
nō neceſſario repreſentatur: q: ſi nō eſſet nō
repreſentaretur . ĝ poteſt ñ repreſentari ⁊ ta

men neceſſario repꝛeſentat contingentia fu/
tura de ſenſu compoſito non dico neceſſario
repꝛeſentat cōtingentia: ꝫ contingentia fu/
tura ꝓbatur q: repn̄tat id quod erit vel ē fu
turum: ⁊ nō pōt non repn̄tare futurum. g̃. p
batur minor: q: ſi ſic detur oppoſituꝫ: ⁊ q:
eſt de ſenſu cōpoſito ponatur in eſſe: q: poſ
ſibili in eſſe poſito nullū ſequiť incōueniēs
de ſenſu cōpoſito. g̃ ſequitur ꝙ nō repn̄tabit
futuꝝ qđ ibi diceret iperfectioneꝫ tn̄ futuruꝫ
non neceſſario repn̄tabit de ſenſu diuiſo: q:
aliquid futuꝝ pōt non eſſe futuꝝ. tamē licet
iſta ſit vera neceſſario repn̄tabit futuꝝ tamē
nō repn̄tabit ꝙ hoc ſit futuꝝ neceſſario. Per
eēntiā g̃ ſuā deꝰ oīa vidꝫ: ⁊ videt ſic ſunt ſiue
neceſſaria ſiue contingentia: ⁊ q̄ ſunt futura
⁊ que non: ꝫ non eſt eſſentia ſua cā iſtaꝝ ve/
ritatum futuraꝝ ⁊ ad hoc multi non aduer/
tunt: ꝫ ſua volitio eſt illa mediate vel imme
diate ſaltem de pꝛimis duobꝰ: ⁊ per cōſequēs
non pōt ſcire illas veritates pꝛimis duobus
modis niſi fuiſſet determinatio voluntatꝭ ſue
de pꝛimo pꝫ q: determinauit ſe velle hoc im/
mediate: illđ erit omnino iđ eſſentia ſibi rep̄
ſentat illud futuꝝ: ⁊ iteꝝ. 2°. q: determinauit
te facere hoc iđ illud erit: ⁊ ideo eſſentia rep̄/
ſentat illud. 3m. nō ꝙ eſt aliquantuluꝫ diffici/
lius: q: tu facies erit ⁊ per cōſequēs eſſentia
repn̄tat illud concurrit aūt ſua volitio h̄ mō
q: determinauit te poſſe facere h̄ ⁊ ſi non de/
terminaſſet tu non faceres: ꝫ non credas ꝙ
deuſ ſciat hoc futuꝝ: q: determinauit ꝙ poſ
ſes facere hoc: q: multa ſic determinauit que
non euenient: q: iſta non eſt determinatio
ſimpliciter nec etiaꝫ: q: ſi tu voles poteris fa
cere hoc: vel ſi tu voles facies: quia condi/
tionalis nihil ponit in eſſe: ꝫ ſcit hoc eſſe fu
turum quia tu facies hoc: ⁊ eſſentia eſt illa q̄
repꝛeſentat q̄ deus vult facere: ⁊ que tu faci/
es nec ex hoc ſequitur ꝙ aliquid hēat a crea
tura: q: eſſentia eſt ſuum obiectuꝫ repꝛeſenta
tiuum neqꝫ ſequitur ꝙ illud futuꝝ ſit ſine vo
luntate diuina. q: non eſſet ſi deus nō deter
minaſſet ꝙ hoc poſſes agere non tn̄ ꝙ deter/
minauerit ꝙ agas quia ſic excuſaretur pecca
tor ſi voluntate efficaci determinaſſet illud.
Et ſi dicas quare hic agit illud peccatum cū
deuſ nō determinauerit ꝙ agat. lꝫ dederit ꝙ
poſſit agere. Dico ꝙ aget q: eſt liber: ⁊ volet
ſic agere: ⁊ non eſt querere aliam cauſam ſicꝫ
dicit ſepe ſcotus de agente libero. Aliud g̃ ē
querere q̄re ſcit hoc futuꝝ. ⁊ per q̄d ſcit h̄ fu/
turum: ⁊ quare hoc erit futuꝝ vel ſine quo n̄

poſſet eſſe futuꝝ nam ſcit hoc futuꝝ: q: tu fa
cies illud: ⁊ per eſſentiam ſuam ſcit hoc futu
rum: ⁊ hoc non poſſet eſſe futurum niſi deꝰ
determinaſſet ꝙ hoc poſſes facere non tamen
ꝙ facias ⁊ ſi non faceres neſciret nec eſſentia
repꝛeſentaret. diceretur foꝛtaſſe tamen ꝙ deꝰ
ſcit peccata futura vel ſubſtractuꝫ peccati: q:
determinauit concurrere tanq̄ cauſa vniuer
ſalis ⁊ mediata: ⁊ q: cognoſcit ſuam deter/
minationē infallibilem poteſt ſcire illud eſſe
futurum: ⁊ talis determinatio cauſe vniuer/
ſalis non concludit deum eſſe cauſam pecca/
ti: q: non concurreret ſi non ageres: nam ſi
ages aget ſi nō ages nō aget nec eſt ibi aliq̄
pꝛioꝛitas vt dicit ſcotus ſi dicatur quare deꝰ
ſcit hoc futurum. reſpondetur. q: determina
uit. ⁊ ſi queritur quare deuſ determinauit. re
ſpondetur ꝙ tu facieſ nec eſt ibi inter iſta pꝛio
ritas hec aliquando alibi dixi licet Scotus
cum reuerētia nō recoꝛdatus ſit facere mētio
neꝫ de cauſa vli ⁊ ꝑticulari vel melius de cā
que cōcurrit vniuerſaliter: ⁊ q̄ nō nam ponē
do quomodo ipſe ponit vt alibi dixi aut oīo
deus neſcit peccata futura aut ſua determina
tio vt poſſit ſcire futura excuſabit hominem
a peccato bene g̃ icepit ſcotus: ꝫ non finiuit
tamē ꝑꝑ pꝛedicta ꝑ queꝫ declaratum eſt quō
deus determinet iſta futura. 3°. modo q: n̄
eſt alia determinatio niſi vt audiſtis: ⁊ q̄d
eſt concurrere vniuerſaliter ad tertiū modū
⁊ quomodo eſt cauſa: ⁊ quomodo nō ꝑꝑ ſci
re illam ſuam determinationem tanq̄ cauſa
vniuerſalis iſtius tertij modi non tamen ſci
et futurum illud. Tamen ſi velles ponere ꝙ
cauſa vniuerſalis vniuerſaliter concurreret
aliquo modo non tamen voluntate efficaci:
ſed ꝙ velit ꝙ faciat illud: quia ipſe volet: ⁊
ſi non vellet: non vellet ita ꝙ illud velle ſit
aliquid poſitiuum non ſolum ad poſſe face/
re: ſed ad facere ſcilicet volo ꝙ facias: quia
tu facies tunc ex determinatione talis volun
tatis poſſet ſcire futurum. vnde poſſet ⁊ me/
lius dici ꝙ determinauit velle concurrere v/
niuerſaliter ideſt ego determinaui concur/
rere tecum hoc modo quia volo concurrere
tecum qui facies ideſt nolo te impedire ne fa
cias te dico qui facies tamen mirum eſt ꝙ
non ſit ibi oꝛdo ſcilicet ꝙ velit ꝙ facias: q:
tu facies ⁊ pꝛius non cognoſcat quid faciet
ſecus eſt in conditionali ſcilicet faciam ſi tu
facies: ſed per iſtam nihil ſcit: ſed quomo/
documque ſit per vias meas ſoluuntur om/
nes difficultates in q̄s ſcotus incidit: q̄a nō

diſtinxit ⁊c. Et ex iſtis bene poteritis intelli
gere: vtrū ſit aliquod meritū p̄deſtinatiōis:
⁊ demeritū p̄ſcientie ſiue dānatorum: nā ſi de
us aliquē vel aliquos de gratia ſpāli ſibi ele/
git ſine merito preuiſo ipe ſcit. Scot⁹ tenet ꝙ
nullū ſit meritū p̄uiſū p̄deſtinatiōis. lʒ poſſet
pōi demeritū p̄uiſuʒ dānatoꝝ: ſʒ ꝑ iſta tu po
tes intelligē ꝟitatē. tamē in. q. de p̄deſtinati
one oīa tibi deo dāte explanabo. Unū ꝟbū
tamē ꝯſidera qđ tāgit paul⁹ vbi dicit. Quoſ
p̄ſcinit hos ⁊ p̄deſtinauit. Uide meo mō pre
ſcientiā: nō dico vt capit p̄ſcire ang⁹. magiſter
⁊ alij: ſʒ ꝑ nūc taceo. Ex his habem⁹ quomō
deus pōt aliqđ creare: ⁊ qūo oīs creatꝰa p̄nci
paliter depēdet a deo. Demōſtrabo aūt infra
qūo lʒ aliqđ depēdeat a ſecūda cā. tamē deuſ
pōt ſupplere vicē illius cāe. ⁊ iđ nō ē depēdē
tia ſimpl̄r ad illud aliud: ⁊ pōt ſupplere vicē
cāe formalis ⁊ mālis: nō ꝙ informet ⁊ infor
metur: ſʒ pōt ſubſtētare ⁊c. Iſta tamē q̄ dcā
ſunt ꝯ. determiatiōe diuia. ⁊c. nō ſunt ꝓbata
a pħo: ſʒ in alijs tractatib⁹ cū ꝓbauerim⁹ deū
oīpotentē hēm⁹ intētuʒ. Ad argumēta in
oppoſitū. ad p̄mū ⁊ ſecūdū: lʒ ab alijs ſoluāꝰ
faciliter. tamē ꝓ nūc dicaꝰ ad p̄mū negando
iſtā ꝙ oē agēs agat ꝑ cōtactū: ſicut negat a/
uicēna. vnde ſi via ſcoti de agendo in diſtās
⁊ nō in mediū acciperꝰ magis apperet falſi/
tas: lʒ tamē p̄ſupponēt ſbm in quod ageret:
ſʒ dicas tu ꝙ agēs limitatū ⁊ finitū bn̄ agit
ꝑ cōtactū: vel p̄ſuppōit ſbm ⁊c. Sed illimi/
tatū nō ꝑꝑ diuerſū modū cāndi. Ad aliud đ
motu pʒ. Ad aliđ dicaꝰ ꝙ ſi nihͣ capiaꝰ cathe
gorematice vel nō ꝓ ſigno diſtributiuo nega
tiuo ⁊ māliter nō pōt eē ſbm materiale alicu
ius: ſʒ bene pōt eē terminus a quo. i. ꝙ ex ni/
hilo fiat aliqđ tāq̄ ex termino nō tāq̄ ex ſbo
vn̄ oʒ pħos ꝓbare ꝙ agēs infinitū volūtarie
p̄ſuppōat ſbm ⁊cetera. Et nō dicere hui⁹ op/
poſitum ſupra probauimus.

Tractatus ſeptimus.

Equiꝰ ergo alius tractatus in q̄ oʒ
oſtēdere deū aliquid cōtingēter cau
ſare. Primo igiꝰ adducem⁹ rōes ſco.
ad h̄. ſo videbim⁹ quid valebūt. 3ͤ adduce/
mus noſtras. Scotus ergo in ſa diſ. p̄mi: ⁊
diſ. 8. ⁊ de p̄mo rerū p̄ncipio ⁊ in q̄libetis: ⁊
de oīpotētia in. 4. diſ. p̄mi arguit ſic: aliqđ
cau̅atur cōtingēter hic inferi⁹. ergo prima cā
cōtingēter cau̅at. igiꝰ volēs cāt. Probatio p̄
me conſequentie: Quelibet cauſa cau̅at. inq̄
tum mouetur a p̄ma. igitur ſi prima neceſ/
ſario mouet: quelibet alia neceſſario moue/
tur: ⁊ quelibet neceſſario cau̅at. igitur ſi ali
qua cau̅a ſecūda contingēter mouet: prima ꝯ
tingēter mouebit quia nō cau̅at cau̅a ſecun/
da niſi in virtute prime inq̄tuʒ mouetur ab
ipa. Probatio ſecunde cōſequētie. Nullum
eſt primū principium contingenter operan/
di niſi voluntas vel aliquid cōcomitans vo/
lūtatem: quia quodlibet aliud agit ex neceſ/
ſitate nature: ⁊ ita non contingēter agit igi
tur ⁊ cetera. Cōtra iſtam rationē inſtatur
inquit Et primo contra primā cōſequētiam
arguitur: quia noſtruʒ velle poſſet adhuc cō
tingēter cau̅are: ⁊ ita non requiriꝰ: ꝙ pri/
ma cauſa id contingēter cauſet. Item philo
ſophus antecedens conceſſit: ꝙ ſcilicet ali/
quid cōtingēter cātur ⁊ negauit conſequens
intelligendo de velle dei: ſcilicet ꝙ prima cau
ſa contingēter cau̅et. Poſuit enim deum nō
cōtingenter velle cōtingentiam in inferiori/
bus: ſʒ ex motu qui neceſſario cau̅atur inq̄/
tum vniformis: ſʒ difformitas ſeq̄tur in par/
tibus eius: ⁊ ita cōtingentia. Arguit cōtra
ſecundam cōſequentiam: ſcilicet ſi cau̅at cō/
tingēter. ergo volens non videtur tenere: q̄
aliqua naturaliter mota poſſunt impediri:
⁊ ita oppoſitum cōtingenter ⁊ violenter po/
teſt euēire. Reſpōdet ad primū dicendo: ꝙ
ſi eſt primū mouēs vel efficiēs reſpectu volū
tatis nūc iđ ſequiꝰ de ipa quod de alijs q̄a ſi i
mediate neceſſario moueret eā ſiue aliud im
mediate: ⁊ illud neceſſario motū neceſſario
moueat: q̄a mouet ex hoc quod mouetur ſe/
quitur tandem ꝙ proximū neceſſario moue
at volūtatem: etiam ſi illud proximū ſit ipſa
voluntas. ⁊ ita neceſſario volet: ⁊ erit volēs
neceſſario: ⁊ ſequitur vlterius impoſſibile ꝙ
neceſſario cau̅at cau̅atum quodlibet. Ad ſe/
cūdū reſpōdet ꝙ nō vocat hic cōtingēter cā/
tum quodcūq̄ʒ nō neceſſarium vel ſempiter/
num: ſed cuius oppoſitū poſſet fieri quando
id fit: Ideo dixi: aliquid contingenter cau/
ſatur: ⁊ non dixi: aliquod eſt contingēs. Di
co tunc ꝙ philoſophus non poteſt negare
cōſequēs ſaluādo antecedens per motum:
quia ſi iſte motus tot⁹ neceſſario eſt a cauſa
ſua: quelibet pars eius neceſſario cātur: q̄n
do cauſatur: ideſt ineuitabiliter: ita ꝙ oppo
ſitū n̄ poſſet tūc nec al̄r cāri. Et vlteri⁹ quod
cāꝰ per quemcunque motum neceſſario cau/
ſaꝰ ⁊ ieuitabiliter: vel igiꝰ nullū ſit ꝯtigēter
. i. euitabil̄r vl̄ p̄mū ſic cāt imediate qđ poſſʒ
etiaʒ nō cau̅are. Ad tertiū reſpōdet ꝙ ſi alia
cau̅a poteſt impedire iſtam nō pōt h̄ niſi i ꝟ

tute ſupioris cauſe: ⁊ ſic vſq₃ ad ꝑmam cau/
ſam q̄ ſi imediatā cām ſibi nccāriō mouet vſ
q₃ ad iſtā erit neceſſitas. igiť nccārio impedi
et: ⁊ ꝑ cōſequēs nō pōt alia cā nō cāre. ⁊ cete
ra. iſta rō ſcoti nō tenet ꝑmo q: poſito ꝙ iſte
motus celi ſemꝑ ſit cōtinu⁹: ⁊ eodē mō ſicut
ē nō ſeqͭtur ꝓpter hoc ꝙ ſtāte iſto motu iſto⁹
q̄ ſtat ⁊ ſtabit ꝙ agēs liberū nō poſſit libere
elicē ſuū effectū ſiue oppoitoſ effect⁹. ꝗ lȝ iſte
mot⁹ nccārio ꝓduceref ⁊ neceſſario cōtinua/
retur: nō ſeqͭ ꝙ agēs liberū n̄ poſſit libē eli
cere ſuū actū: ⁊ ēt illa: q̄ cōſeqͭnter fiūt a ſuo
actu impante. vnde ipemet ſupra in ꝑncipio
vt audiſtiſ arguit cōtra platonē ꝙ nō ſolum
idētitas effect⁹ depēdet a cā efficiēte: ꝫ etiā a
mā. materia autē poſſet inqͭt oīo eē alia: vel
aliū ſitū habere in cōpatiōe ad celū: q̄a ꝑ a/
ctionē liberi arbitrij poſſent corpa īpediri:
ne ſint in ſuo ſitu ſicut eēnt ergo ſtāte illo mo
tu ſemꝑ vniformi pōt eē liberū arbitriū: ⁊ ēt
neceſſario ꝫm platonē: ⁊ ſi ſtante eodē motu
pōt eē diuerſitas effectuū: argumētū nō con
cludit. ⁊ iō quando dicit: q̄a ſi iſte mot⁹ tot⁹
nccārio ē a cā q̄libet ꝑs ei⁹ neceſſario cauſaf:
⁊c. ibi lȝ. n. mot⁹ ⁊ q̄libet ꝑs nccārio eueniret
nō ſeqͭtur ꝙ act⁹ volūtatis nccārio eueīat po
ſito ēt illo motu nccārio. lȝ. n. nō poſſet volū
tas cāre actū ſuū niſi mot⁹ eēt. ꝙꝙ ſit articu
lus dānatus pariſius: tamē nō ſeqͭtur ꝙ ta/
lem actū nccārio eliciat: ſiue ergo aīa intelle/
ctiua eēt neceſſaria cāta a deo ſiue ex ſe argu
mentū nullū eſt. Ad argumētū ꝗ dico ꝙ cā q̄
moueť a ꝑma vt cāūet neceſſario cāūat. ⁊ ideo
ſecūda intelligētia q̄ moueť a ꝑma ſaltē tāꝙ
neceſſario amata neceſſario cāt ꝫ phm. i. mo
uet: ⁊ ita vltīa intelligētia neceſſario mouet
celū: ⁊ ꝑ cōſequēs neceſſario cāt motū: ꝫ iſte
motus neceſſario cātus nō neceſſario mouet
volūtatē meā: nec neceſſitat ipam ēt ſi neceſ/
ſario poſit⁹: q̄a nō ē ſufficiēs ad mouēdū ad
actū illā. vn̄ ſi ſcd̄m aliquē nō dico ſcd̄m phi
loſophū deus ꝓduceret neceſſario vnā intelli
gētiā: nō ſeqͭtur ꝙ ila intelligētia neceſſario
eliciat ſuū actū: ꝫ bene verum ē: ꝙ ſi de⁹ vel/
let volūtate efficaci ꝙ ille act⁹ eēt ſiue mediate
ſiue inmediate: aut neceſſario ille actus eēt:
aut fruſtrareť volūtas diuina ⁊ ita ſi de⁹ vult
cōſeruare aliq̄d volūtate efficaci ſiue media/
te ſiue inmediate oīo illud cōſeruabiť. vn̄ li/
cet diceres ꝙ effect⁹ fortaſſe nō cōſeruaretur.
q̄a cōcurrētibus duab⁹ cauſis quarū vna ne/
ceſſario cōſeruat alia cōtingēter effectus ꝓue
nit cōtingēter: nam nō capio effectū ꝫ cau/
ſam ſi ipa neceſſario conſeruat: ⁊ effectus nō

ꝑmanet fruſtra ē ſua cōſeruatio. ſecus eſt in
alijs cauſis vbi nō ē incōueniēs ꝙ ſit ibi im/
ꝑfectio. lȝ ergo ad ꝓpoſitum redeūdo: poſito
tali motu neceſſario ſequatur oīo ⁊ neceſſa⁹
effectus ſubiacens tali motui: non tamē act⁹
voluntatis qui nō ſubiacet: ⁊ per cōſequens
nec impata ab ipo. Ex iſta reſpōſione ſeq̄
tur ꝙ deus nō neceſſario cōſeruat contingē/
tia ſiue mediate ſiue inmediate. Arguit ſcot⁹
in. 8. diſ. ad cōcluſionem probādā: ⁊ ē ꝑmuȝ
ſuum argumētū ibi ſic ꝙ ē ex ſe neceſſarium
perfecte ꝙtum poteſt cogitari nō erit nō ens
quocūq₃ alio a ſe nō exiſtēte. Deus eſt ſumme
neceſſarium: ergo quocūq₃ alio a ſe nō exiſtē
te nō ꝓpter hoc ſequetur ipm non eē: ꝫ ſi ne
ceſſariam habitudinem haberet ad primum
cauſatum iſto cāūato nō exiſtente non eſſet:
ergo non habet ad id neceſſariam habitudi
nē. Probat maiorem: vide ibi: quia oīa ſūt
clara. Et arguit contra ſe: ⁊ reſpōdet: ⁊ be/
ne. ſed de illa inſtātia nō curam⁹. Ad ꝫ au/
tem argumētū poſſet dici primo ꝙ lȝ illō ar/
gumentū concluderet ꝙ effectus nō ſit neceſ
ſarius: tamen non cōcludit ꝙ non neceſſa⁹
prodocatur. Unde ariſtoteles ponit neceſſa
rio produci motum: ⁊ tamē eſt res contin/
gens ⁊ poſſibilis ſcd̄m auerro. vnde ſi ſol cō
tinue moueretur ab eterno neceſſario produ
ceret alium ⁊ alium radium qui tamen eēnt
res contingētes: nō ſequitur: ergo non ha/
bet neceſſariā habitudinem: poſito ⁊ nō cō/
ceſſo ꝙ producat cōtingēs ad hoc cōtingēs:
q̄a poteſt itelligi eē ſine illo ⁊ etiā eē ſine illo
ergo nō habet neceſſariam habitudinē ad ꝓ
ducendum illud. Unde cōcederetur ꝙ nō eſ
ſet neceſſaria habitudo ad productum ꝓpter
ſuam contingētiam vel minorē neceſſitatem
⁊ tamen erit neceſſaria habitudo ad produ/
cēdum illud contingēs vel minus neceſſariū
Uel poſſet dici ſecūdo ꝙ licet ille effectus nō
ſit ita neceſſarius ſicut agēs: tamē nō ſequi
tur ꝙ poſſit eē ſine illo ꝫ ſolum ꝙ poſſem in/
telligere ꝙ illud eēt ⁊ effectus nō eēt. Et ſi di
ceretur: ergo non habet neceſſariam habitu
dinem: nego cōſequētiam: ꝫ ſolum ſequitur
ꝙ illa habitudo nō eſt de quiditate eius: ſi/
cut poſſum intelligere deū: ⁊ ꝙ nullā habitu
dinē hēat ad creaturas intellectas. Et ſi di/
ceres ꝙ intellectio creaturarum ē idem deo:
Et ideo non poteſt eſſe ſine illa: dicam ꝙ eti
am productio creaturarum neceſſariaꝝ ē ea
dē deo: ſi dicas ꝙ loqͬris de ꝓductione paſſi
ua que eſt in creatura: ita dicam de intelligi
paſſiue ſcilicet eē intellectū: ⁊ ſicut in rei veri

tate reſpctūs ad creaturas intelligēdas nō ē
niſi ens rōnis: ita ꝙ in deo ꝓpter hoc nō eſt
niſi abſolutū ex natura rei: ita reſpcūs vł ha
bitudo ad res ꝓductas vel ꝓducēdas nō ē ni
ſi ens rōis. Et ideo ꝓpter hoc nō ē niſi ab/
ſolutū ex naťa rei: ⁊ ſic hoc argumētū reduci
tur ad hoc ꝙ deꝰ nō neceſſario ꝓducit. ⁊ ſic pe
tit ꝙ debet ꝓbare niſi deueniať ad hoc ꝙ ma/
xime neccāriū pōt eē ſine alijs nō ita neceſſa/
rijs: ⁊ ꝓpter habitudinē iſtā nihͣ ē ꝓbatū: ſꝫ
dicā ꝙ lꝫ illud ſit magis neceſſariū: tn̄ hoc
hēt ex ſua naťa intriſece ꝙ ſit neceſſariuꝫ: vel
ſi ē ꝓductū deus hēt ex ſua naťa intriſece ꝙ ꝓ
ducat aliud nō ita neceſſariū ⁊c̄. tamē hͦ clari
us diceť infra ad argumētū ſcc̄ūdū quod fa/
cit ſcotꝰ qꝺ ē alioꝝ a quo accepit fundamētū
huiꝰ argumēti ſupꝛa ſcripti. Arguit vltiꝰ ſco.
ibi ſic: cā neceſſario agēs agit ſꝫm vltimū ſue
pōe: qꝛ ſicut nō ē in poteſtate ſua agē ⁊ non
agere nec intēſiue nec remiſſe agē. igiť ſi pꝛi/
ma cā neceſſario cāt qcq̇d pōt cañare cauſat
pōt aūt ex ſe cāre oē cābile: vt ꝓbabo. ǧ cau/
ſat oē cābile. ǧ nulla cā ſecūda aliq̇d cauſat:
⁊c̄. vide ibi clare. Iſtud argumentum mi/
hi placet ad ꝓbādū oipotētiā. ⁊ videbitur in
ſequēti tractatu. Sed iſte tenet oppoſitū: vt
audiſtis in diſ. ka ⁊. 42. ⁊ in q̇libetis: q̇a nō
vult ꝙ ſit demōſtrabile rōe naťali: ꝙ in oē
cābile poſſit ēt de ſenſu diuiſo. iō nō facit hͤ
argumētū iſte magiſter: ſꝫ nos in ſeq̇uti tra
ctatu hn̄ accipiemꝰ ipm: ⁊ reſpōdebimꝰ ad ea
q̄ arguit cōtra in q̇libe. ⁊ videbiť. Vltio fa/
cit argumētū ſepe factū ꝙ ſi deꝰ mouēt ex ne
ceſſitate cū ſit infinite pōe mouēt in nō tpe:
ſꝫ ad hoc diximꝰ ſupꝛa ſꝫm phos ⁊ ꝟitatem.
Scotꝰ tamē ibi ſupꝛa in. q. iſta pōit aliq̄ ar/
gumēta alioꝝ cōtra q̄ arguit: ⁊ poſtea ſuo
mō declarat. Arguit ergo p̈mo ſic: ⁊ ē argu
mētū Henrici. 4. ꝙͣ: p̈mū agēs nullo mō ꝑ/
ficitur aliquo alio a ſe agēs naťaliter aliqͦ ꝑ
ficitur ſua ꝓductiōe vel ꝓducto igiť ⁊c̄. Mi/
nor: oñdiť ſic: q̇a agēs naťale agit ꝓpter finē
ex. 2ͦ phyſicoꝝ: ſꝫ nihͣ videť agere ꝓpter finē
q̄ nullo mō ꝑficiť. Seq̇tur ſcotꝰ: ſꝫ ad id re/
ſpōdeť ſcđꝫ intētionē auicēne p̈mo metaphy
ſice caͦ vltio: ꝙ agēs ꝑfectū agit ex liberali/
tate: hoc ē nō expectās ꝑfectionē a ꝓducto:
ſicut ē expoſita intētio libertatis diſ. ka. q. ꝺ
ꝓductiōibꝰ. Negādū igiť videť qꝺ aſſumiť:
ſcilicet ꝙ agēs ꝑficitur eo ꝙ ꝓducit: q̇a hoc
nō ē niſi in agētibꝰ naťa libꝰ impfectis. Et cū
adduciť de agere p̈mo ꝓpter finē nō oꝫ ſcđm
phos p̈mū agēs naťale agere ꝓpter aliud: ꝙ̄
ꝓpter ſe: ſꝫ ꝓpter ſeipm vt ꝑ finē; nec opoꝛ/
tet ipm perfici iſto fine: ſꝫ eē naturaliter illū
finē ⁊c̄. pōe vſqꝫ ad id vltimo videť. Capio
ǧ declarationē ſcoti ibi: oē agens naturale:
aut actiōe ſua ꝑficitur in ſe aut in ſuo ſimili:
aut in toto aut ꝑ ſuaꝫ ꝓductiōem natura eiꝰ
accipit eſſe in alio: hec etiā apparēt inductiue
in oibꝰ. Intellectꝰ. n. agēs naťaliter ꝑficitur
ſua actiōe. ignis ſimiliter agēs ꝑficitur in ſi/
mili: ⁊ natura ſua hēt eē in alio: in quo poſ
ſet iſta natura eē igne generāte corrupto: ⁊
iſta vī neceſſitas generatiōis in coꝛruptibi/
libus ſꝫm id. 2ͦ de aia: generatio ē perpetua
vel ſaluet eſſe diuium: ſol generat hoīem: licꝫ
nō ꝑficiatur in ſe: nec naťa ſua accipiat eē in
alio: tamē perficiť in ſuo toto: in ꝙtū. ſ. ē ꝑs
vniuerſi: cuiꝰ vniuerſi ſi aliq̄ pars ꝓducitur
⁊ perfectio totiꝰ videtur aliquo mō ꝑfectio ꝑ
tis. Deus pater naturaliter ꝓducēdo filium:
lꝫ nō ꝑficiatur in ſe: nec in toto cuiꝰ ſit pars.
q̇a nullius eſt pars: tamē natura ſua accipit
eē in alio ſuppoſito: vel aliud ſuppoſitū ac/
cipit eē naťe. patet igiť inductiue iſta maior
diuiſiua: licet difficile ſit aſſignare ꝓpter quid
iſtius maioꝛis. ſed ſi deus naturaliter ꝓduce/
ret creaturā nullū iſtoꝛum contingeret: nam
natura eiꝰ ꝑficeretur in ſe ex tali ꝓductione:
nec in ſimili nec in toto: nec natura ſua in/
ciperet eſſe in pꝛoducto. ergo nullo modo na/
turaliter creatura pꝛoducitur: hec ſcotus. De
illis autem reſpōſionibus ſupꝛa ⁊ reductiōi/
bus nō curo: ideo nō poſui: ⁊ per te ipm le/
gas. Dico ergo ſcoto ꝙ auicēna diceret ſibi:
ꝙ agēs naturale perfectum licet neceſſario a
gat: agit ꝓpter īfinitā ꝑfectionē: quā habet
in ſe ita ꝙ ē magis ꝑfectiōis in ipo ꝙ coicet
neceſſar io ꝙ̄ nō neccārio. vnde tāta ē ꝑfectio
ꝙ nō pōt nō cōicare. ⁊ ideo nō req̇ritur ꝙ a/
liquo mō vt dicit ſco. acq̇rat perfectionē. ⁊c̄.
vt dicit ibi: ſed ſolū vt alia recipiāt: licet nō
volūtarie hoc faciat: ſicut dicimus nūc nos.
ꝙ libere non naturaliter ex plenitudine ꝑfe/
ctionis cōmunicat ſuam bonitatem: ſcilicet
vt alij habeant nō ipſe. vnde liberū ⁊ neceſſa
rium nō tollet agere ex plenitudine ꝑfectiōis
Vnde bonum naturaliter eſt ſuiipius diffu/
ſiuum: ⁊ ita dicetur ꝙ aget pꝛopter finem:
qui eſt ipſe: vt dicit Auicenna. Et ideo meo
iudicio illud quod dixi ſupꝛa melius foꝛtifi
cabit hoc argumentum: dicendo ꝙ cum de
us ſit infinitus: ⁊ ipſe cum alio quocunque
finito non ſit maius bonum ꝙ̄ ipſum ſolum
ergo non neceſſario agit bonum: nec natu
ra ex ſe ⁊ neccāꝰ hꝫ aliud bonū: q̇a fruſtra eēt
illꝺ bonū ꝓpter hͦ: qꝛ qꝺ eēt ex ſe i natura vi

detur eſſe propter maius bonū ſimpliciter: ⁊
ita quod eſſet a deo videretur ſi eſt neceſſario
productū propter maius bonū qđ ē ſ̃m vt di
ctum ē. p3. n. añcedēs: q̇a neceſſitas ꝓducendi
ī perfectiſſimo nō pōt eē niſi ꝓpter maiꝰ bonū
niſi ſit vt dictū ē ſupra ꝙ neceſſario ꝓducit in/
trinſece vt illud idē bonū pluribꝰ cōicetur: ſ3
extrinſece nō pōt cōicari infinitum: ⁊ iō nec
illud bonū nec magis bonū. aliud ē g̃ agere
libere ex plenitudine ꝑfectiōis: ⁊ aliud neceſ
ſario: nā videt̃ ꝙ ageret neceſſario qđ nō ē ma
ius: hoc aūt repugnat ſūme bōitati ⁊ neceſ/
ſario: nā ſi neceſſario maiꝰ bonu3. g̃ neceſſario
eē bonū g̃ neceſſario ſūmū bonū ⁊ infinitū bo
nū ⁊ oīa bōa: q: nō eſt maior rō ꝙ ꝓducat h̃
bonū ꝗ̄ illud maius: ⁊ ſic in īfinitū. Et lic3
diceres ꝙ ſecūda intelligētia ſit maximū bo
num poſſibile creari: tamē ipm ⁊ vnū aliud
finitū minꝰ ipo erūt ꝑfectiora ipo ⁊ ſic de infi
nitis ſaltē in īdiuiduis. g̃ infinita talia erūt
Et ſi diceres ꝙ hic ē oīs mā̃ poſſibilis opor/
tebit te ⁊ ariſtotelē hoc ꝓbare. ⁊ q̇d de pluri
bus celis eiuſdē rōis in q̇bꝰ non ē mā̃. Stat
g̃ vis argumēti in hoc q̇a agēs nāle finitū ꝓ
ducēs ipm ⁊ ꝓductū ſūt ꝑfectiora ꝗ̄ ꝓducēs
ſolū: nō ſic agēs infinitū. ⁊ iō nō neceſſario
ꝓducit extra ſe: ⁊ iō nō dicat ſcotꝰ ꝙ ſol ge/
nerādo vermē ꝑficiat̃ in ſuo toto: q: ꝑꝑ illu3
vermē vniuerſū nō ē ꝑfectiꝰ: cū iā in vniuer
ſo includat̃ deꝰ: l3 deus nō ſit ꝓprie ps tamē
ſ̃m ph̃m deꝰ nō excludit̃ ab vniuerſo. vñ ſor/
tes ⁊ deus ſūt duo. imo vnitas vniuerſi. 12°.
metaphy. ēt ſcđm te ſcote reducit̃ ad vnū pri
mū. nō eſt g̃ ꝓprie ps: ſ3 bene ps nūeri đ q̈ lo/
q̇mur ad ꝓpoſitū: L3 tamē ſeq̃tur ꝙ etiā to/
tū finitū vniuerſi ſimul acceptu3 ſit ꝑfectius
ipo: tamē poſſet eē ꝙ nō eēt niſi illud ꝓmo ꝓ/
ductū ⁊ ſuꝰ effectus: ⁊ ita iſta duo ſolū eēnt ꝑ
fectiora ipo ꝓducēte loquēdo de finitis: ſ3 he
ne ſol ⁊ vermis ſūt ꝑfectiora ꝗ̄ ſolū. ⁊ iō in/
telligat̃ ꝙ finitū extra ſe pōt agere nālr̃ ⁊ ne
ceſſario: neceſſitate dico ſ̃m quid: l3 neceſſario
agat nō ſeq̃tur ꝑꝑ ſuā finitatē ꝙ ꝓducat infi
nitū bonū. infinitum vero nō pōt agere ex̃ ſe
neceſſario ⁊ nāliter: q̇a ꝓduceret infinitū bo
num vel infinita bōa. agēſ aūt tā infinitū ꝗ̄
finitū pōt agere extra ſe libere nō dico oē: q:
libertas nō neceſſario ab infinito pōit īfinita
bōa vel infinitū extra: tamē q: infinitū ⁊ li/
bere ſimul ꝓducit infinita pōt ꝓducere ſinca/
thegorematice ⁊ de ſenſu diuiſo. iō nō debet
pōi in eē: ſ3 ſi neceſſario ageret neceſſario eēnt po
ſita infinita vel infinitū. Res vero finita li/
bere agēs ⁊ ꝓpter nām finitā ⁊ ꝓpter modū

agēdi nō pōit infinita: ⁊ iō l3 bonū ſit ſui ip
ſius diffuſiuū ſiue naturaliter ſiue libere: ta/
men ſummū bonū nō pōt ſe diffundere extra
nec nāliter nec libere: q̇a nō eēt ſūmū bo
num. g̃ nō neceſſario vel nāliter ꝓducit ex̃:
q̇a neceſſario diffunderet infinitū: q̇a nō ſo/
lū ē neceſſitas extēſiue: ſ3 etiā intēſiue. ⁊ iō li
bere ſolū pōt diffundē̃. Finitū āt q̇a ad ſuam
actionē non ſeq̇t̃ hoc ⁊ libere ⁊ nālit̃ pōt ſe
diffundē̃. Opio ꝟo a.ꝝ. 12° metaphy. ē ꝙ deꝰ
moueat: alr̃ eēt ocioſus. ⁊ ꝙ ſua nobilitas ē
in mouere. nō enī poteſt mouere ꝓmo ꝓpt̃ ge/
nerationē inferioꝝ: nec ꝓpter aliq̇d extrinſe
cū: nec ꝓpter ſe: q̇a nō indiget motu. vñ cō͞e
64. 2° celi dicit auer. Quod. n. ē ꝑfecte no/
bilitatis nō indiget oꝑatiōe vt ſit nobile. vñ
ibi cōmēto. 65° ariſto. dicit: videt̃ optime q̇
dē hn̄ti exiſtē̃ ꝙ bene ſine actōe. ꝓpinq̇ſſimo
aūt ꝑ paucā ⁊ vnā. his aūt q̇ lōgius ꝑ plures
⁊ in tñſlatōe auer. ꝙ nobile ē ſine actōe ⁊ o/
peratiōe ⁊. 65°. cōmēto: qđ aūt ē vt optime
agēs nih̃ indiget actōe. Auer. ēt ſoluit ꝯtra/
rietatē quā adduxit alioꝝ: q̇a videbat̃ ꝑꝰ di/
cere ꝙ illud qđ ē paucarū actionū ē nobiliꝰ:
vt hō nobiliꝰ igne. dicit auer. ꝙ ꝓmū intelli/
gitur in corꝑibꝰ ſuꝑioribꝰ: ſecūdū in inferio/
ribus. Sed dicas tu melius ꝙ ꝓmū nō indi
get multis oꝑatiōibus ꝓpter nobilitatē ſuā.
tamē ex ꝟtute ſua pōt in plura ꝗ̄ in ꝑfectius
ipo. ⁊ hoc in ſuꝑioribꝰ ē veꝝ: ſ3 in inferioribꝰ
q̇ ſaltē ad ſui eē plura req̇rūtur intriſece: ibi
ē indigētia ⁊ potētia. vbi g̃ ē maior ſimplici
tas in eēntia in perfectioribus: licet non ſit ī
digētia: tamē poteſt eē multitudo oꝑatiōis
ſed in imperfectioribus nō ſequitur: ſ3 ma/
gis vbi plura requirūtur ad eſſe eius eſſentia
le. Dicitq3 vlterius auerroys ꝙ illud qđ non
habet actionem vel operationem aliquam. ſ.
extra ſe: ⁊ nō indiget illa eſt nobilius. Vnđ
ibi nobile: ideſt ꝑfectum eſt vnum ſicut dixi
mus ſuperius non indigēs oꝑatiōe: qua ſit
nobile. ergo ariſtote. vult ꝙ oꝑatio vel actio
eius eſt ꝓpter ſe: ⁊ ꝙ mouet propter ſe: ⁊ nō
vt perficiatur per ſuam actionem: ⁊ nobilite
tur. Et ſi dicatur: ergo ſua nobilitas non ē
in actione: vt dixit. vnde. 2°. celi commento
17° dicit: vnūquodq3 enim eſt: quorū eſt opꝰ
gratia operis. dei autem operatio immorta/
litas. hec autem eſt vita ſempiterna. Itaque
neceſſe deo motum ſempiternū exiſtere auer/
roys gloſat illud: Omne habens actionem
ē ꝑꝑ ſuā actionē. ꝙ iſta propoſitio eſt vera.
Sed ſi actio rei in alterū fuerit ꝓmaria in/
tentione erit in ſe ꝓpter ſe ⁊ in alteꝝ erit ſcđa

ria intẽtiõe·oẽ.n.ſpũale haber actionẽ in ſe
ſed mihi oĩo videtur ꝙ deus cõphẽdit ſapiẽ
tes.nã dicit ꝙ nõ indiget actõe: dico ariſto.
⁊ dicit ꝙ aliter eẽt ocioſus: ⁊ ꝙ ſua nobili/
tas ẽ in mouere.⁊ iõ ſibi cõtradicit.⁊ iõ auẽ
rois q̃ ꝑuertit textũ vt fugiat finxit eẽ mentẽ
ariſto·ꝙ deus moueat ſolũ vt amatũ ⁊c. Ex
iſtis poſſumus ītelligere mirabiliꝛ ꝙ ſi ariſto
teles tenet ꝙ deus ꝑ intellectionem q̃ ẽ actio
īmanẽs ꝓducit motũ eternũ extrinſece tanto
magis ꝓducet relatiouẽ realẽ eternã intrin/
ſece·vñ arguit: de⁹ ꝑmaria intẽtiõe mouet ꝓ
pter ſe ⁊ ſuã eternitatẽ.ḡ ſua opa° erit eťna:
ſicut ipm vel ſua eternitas ẽ eťna.ꝓpter q̃ o/
ꝑatur.ḡ vult ariſto.ꝙ ſtat ꝙ opatio dei a de
xtra ſit ꝓpter ſe: ⁊ ꝓpter hoc ſequaꝛ neceſſa°
ꝙ ſit eterna: cum ꝑmaria intẽtione ſit ꝓpter
ſe eternũ.ergo debet aſſimilari ſibi eterno: ⁊
ꝓpter hoc rñdet ariſto.argumento ſcoti ͦ.⁊
ad oĩa dicta ꝙ q: de⁹ ꝑmaria intẽtõe opatur
ꝑꝑ ſe ⁊ nõ ꝓpter aliud iõ ẽ nobile ⁊ opa° eter
na ſicut ipm eternũ·vñ dicẽt ariſto.ꝙ q̃a in
telligẽdo ſe ꝓducit: ⁊ nõ q̃a velit aliq̃d cogni
tũ extra ſe.iõ nõ incõuẽit ꝙ ꝓducat motũ: ſi
cut dicim⁹ nos de reb⁹ ꝓductis in eẽ cognito
a deo ꝑ intellectũ: vel de deo in eẽ cognito: ⁊
licet opatio trãſeat ad extra ſm ariſto. tamẽ
nõ intẽdit niſi ſe: nec intelligit niſi ſe: nec o/
ꝑatur niſi ꝓpter ſe. iõ nõ ẽ incõueniẽs ponẽ
talẽ opationẽ q̃ tamẽ terminaꝛ ad ex̃ in deo
⁊ ſua ꝑfectio ẽ in ītelligẽdo ſe. nõ ſic poſſꝫ di
cere auicẽna q̃ vult ꝙ volũtate ꝓducat aliq̃d
ex̃ ſe.⁊ ꝑ cõſequẽs intelligẽdo aliud·⁊ iõo ad
ſcotũ diceret ariſto·ꝙ de⁹ ẽ neceſſariũ ex ſe: ⁊
tamẽ ꝓducit intelligẽdo ſe ⁊ nõ aliud motuꝫ
eternũ: nec ꝓpter ſuã opationẽ ꝑficiꝛ: ſꝫ ſolũ
opando intrĩſece ꝓducit extrinſece: ⁊ dicẽt ꝙ
iſte ẽ vn⁹ modoꝝ que dimiſit ſcot⁹ in diuiſiõe
illi⁹ maioris·Sed cõtra ariſto.maximũ eſt:
cũ intellectio ſit actio īmanẽs ꝙ ꝑ ipam ꝓdu/
cat aliq̃d ad ex̃ loq̃ndo de intellectõe vt diſti
guiꝛ cõtra volitiõem: q̃a volitio nõ põt eẽ a
licui⁹ niſi cogniti.⁊ nullũ cognitũ extra põit
ariſtoteles: ⁊ iõ cũ nõ volũtate ꝓducat nec in
tellectu nullo mõ ꝓducet motũ·⁊ iõ hoc ar/
gumẽtũ ꝙ intelligẽdo ꝓducat ẽ ꝑ fide noſtra
⁊ nõ ꝑ ariſto·vt declaraui ͦ de reſpcũ: ſꝫ ſim
pliciter loquẽdo vt dicebat rõ adducta ⁊ de/
clarata ꝑ ſcotũ niſi aliud addaꝛ nõ videꝛ cõ/
cludere: q̃a dicerẽt vt dixit ariſto·de ꝓductõ
ne mot⁹: ſꝫ ſcðm me nõ reſpõdet: q̃a lꝫ intelli
gẽdo ſe ꝓducẽt ⁊ ꝑꝑ ſe: tamẽ cũ ſit infinitum
vt dictũ ẽ nõ req̃riꝛ ꝙ neceſſario aliq̃d ꝓdu/
catur ad extra ⁊c.⁊ in ſuis verbis põt appere

õtra dict⁹o aliq̃lis vt dictũ ẽ: lꝫ poſſit gloſa/
ri ſtoꝛ ariſto.cõponẽdo ſuũ motuꝫ ꝓduci ꝑ
opationẽ ſuã ꝓpriã·ſ·intelligẽdo: lꝫ nõ ꝓdu/
cat īmediate aliquã ſbam magis dicit cõſe/
q̃nter ſuis dictis q̃ auicẽna q̃ dicit ꝙ neceſſa
rio ꝓducit ſecũdã intelligẽtiã: nã ariſto·dice
ret auicẽne ꝙ iſta eẽt ꝓpa ⁊ ſua ꝑma opatio:
⁊ ꝑ cõſeq̃ns talis eẽt ꝓpter aliud: ⁊ maxime
videꝛ ſeq̃ hoc ſi ponaꝛ ꝙ neceſſario ꝓducat vt
dictũ ẽ: q̃a de⁹ cũ ſit infinit⁹ nõ põt agẽ neccã⁹
niſi vt acq̃reret maius bonũ ſibi vel vniuẽſo
vt dictũ ẽ: ſcðm ergo nos melius q̃ ariſtote
les ⁊ auicẽ·q̃a ponim⁹ ꝙ ꝑ ſuã ꝑmã opationẽ
ꝓducit reſpectũ intra: nõ extra: q: ẽ impoſſi/
bile.lꝫ ſco.põat ſecũdã intẽtionẽ includẽ re/
ſpectũ in re ex̃ derelictũ ab ītellectu: quẽ re/
ſpectũ nõ eẽ ex naťa rei ſꝫ rõnis credo alibi ꝺ
claraſſe ſatis·mediãte ḡ tali reſpcũ ꝓducto ī/
triſece a deo cõicaꝛ intrĩſece ſua bõitas infini
ta: ſꝫ extrĩſece ꝑ volitionẽ nõ neceſſario: ſꝫ ex
pleĩtudine ꝑfectõis ꝓducit vt dictũ ẽ ſupra:
nec talis opatio extriſeca cõtingẽs derogat
deo vltra põam intriſecã neceſſariã ⁊ dicatur
tũc iſtis ꝙ agẽs ſupi⁹ ⁊ ſpũale q̃ hẽt pleſ o/
ꝑatiões neccãrias ⁊ extriſecas nõ eſt ꝑfectiſſi/
mũ ⁊ nobiliſſimũ: q: tale nõ indiget aliqua
opatiõe q̃ nõ ſit ipm nec ꝓpter ipm ſolũ: ḡ ſũ
mũ bonũ hẽt opatiões neceſſario intrĩſecas
ꝑ q̃s hẽat illud ſũmũ bonũ: ⁊ bñ hẽat illud.
hec·n·req̃rũtur intriſece ad ſũme beatũ eẽ ex
triſece ãt nullã neceſſario hẽt·Poſita iſta rõ
ne accipiam⁹ ſecũdã q̃ ſeq̃ꝛ in ſcoto: ⁊ ẽ Hen/
rici vt ſupra q̃libeto·ꝯ°.⁊ intelligam⁹ ſi ſecũ
da cũ ꝑma aliq̃d cõcludũt·Arguiꝛ ergo ſic:
põa reſpiciẽs aliquod obiectũ ꝑ ſe ⁊ eẽntialꝛ
nõ neceſſario reſpicit q̃ ñhñt ordinẽ eẽntialẽ
ſꝫ accidẽtalẽ·Ad illud ꝑmũ: volũtas diuina
reſpicit bõitatẽ diuinã ad quã creature hẽnt
ordinẽ cõtingẽtẽ nõ neceſſariũ: q: nec ſũt ne
ceſſaria ad cõſequẽdũ iſtã bõitatẽ: nec augẽt
eã: ergo volũtas diuia iſtas creaturas nõ ne
ceſſario reſpicit. Ad hoc argumẽtũ reſpõde
ret Auerroys ſicut ſupra. Auicenna tamẽ re
ſponderet etiam ad hoc argumentum: ꝙ li/
cet ex fine non poſſit concludi hoc eſſe neceſ/
ſarium ad finem: tamen plenitudo perfectio
nis finis requirit ꝙ illud ſit. vnde illõ quod
dicitur in argumento eſt verum in illis: q̃ que
requiruntur ad acquirendum finem: ſcilicet
vt poſſit haberi ⁊ conſequi: ⁊ iſta habenda
precedunt finem conſequendum: ſꝫ iſta con/
ſequuntur finem habitum: ſicut delectatio
habito ipſo fine neceſſario ſequitur ⁊ non re
quiritur ad habendũ finem ꝓceſſiue. Venia

mus igitur ad textū. vnde ſequēdo dic̄ Sco
tus: lȝ iſta rō ſit in ſe aliq̄liter apparēs: ta/
men videtur cōtradicere argumētis dictis q:
ponit ꝙ volūtas diuina vt reſpicit res in eē
q̄ditatiuo neceſſario vult q̄cquid vult: cum
res in eē q̄ditatiuo magis hēant neccāriū or/
dinē ad bōitatē diuinā ꝙ in eē exiſtētie: vi/
detur ēt rō hr̄e aliā inſtātiā: q: ſicut volūtas
diuina hēt eēntiā ſuā ꝓ pmo obiecto: ita itel
lectus diuin⁹ accidētaliter reſpicēt q̄d aliud
ab eēntia diuīa reſpiceret ꝓ obiecto: ⁊ ita vi/
detur ſeq̄ ꝙ de⁹ nō neccārio ſciret aliud intelli
gibile a ſe: ſicut nō neceſſario vult aliud vo/
libile a ſe: pmā inſtantiā inq̄t Scot⁹: q: nō
ē cōtra ꝟitatē ȝ cōtra opinātem: ȝ henricuȝ
cōcedo ſecūdā excludēdo confirmo rōnē: q̄a
volūtas q̄ determinat̄ ad finem nō determīa
tur ad aliq̄d coꝝ q̄ ſunt ad finē niſi quaten⁹
ꝑ ſilogyſmū practicū cōcludit̄ ex fine neceſſi/
tas iſti⁹ entis ad finē: hoc videt̄ in oīb⁹ volū
tatib⁹ q̄ ſunt ipius finis: q: nō opȝ ꝓpter finē
eas eē determinatiuas alicui⁹ entis ad finem
ȝ tale ens nō cōcludat̄ ꝑ ſilogiſmū practicuȝ
eē neceſſariū ad fineȝ. igit̄ cū intellect⁹ diuin⁹
nō cognoſcat aliud a ſe eē neceſſariū ad finē
vltimū volūtas ſua ex hoc ꝙ ē neceſſario fi/
nis nō oportet ꝙ ſit neceſſario alteri⁹ a fine:
huic cōfirmatiōi ſupra nūc reſpōdi. Seq̄tur
Scot⁹ ꝙ inſtat̄ de intellectu nō ē ſimile: q̄a i
tellectū eē neccāriū reſpcū alicui⁹ obiecti ń po
nit illud eē aliq̄d in entitate reali aliud a p/
mo obiecto: q̄a eē cognitū ab intellectu diui
no nō potuit illud eē in ſe: ȝ in intellectu pre
ſens nō ſic eē volitū: imo pōit eē vel, cōſequē
ter hr̄e aliud a volūtate: ⁊ hoc loq̄ndo de vo
litiōe: q̄a quod ſic ē volitū a deo ali
quādo ē in effectu. nō ergo intellect⁹ diuinus
ē ita ſe hn̄s ad itelligibilia alia a ſe: ſicut vo/
lūtas ad alia volibilia: q̄a iſte intellect⁹ pōt eſ
ſe neceſſario oīum intelligibiliū q̄tenus ſunt
p̄ntia ſibi. igit̄ nec ꝑ h̄ pōit̄ aliq̄d aliud a deo
formaliter neceſſariū in eē reali. volūtas āt nō
poſſet eē neceſſario oiuȝ alioꝝ volibiliū niſi a
lia aliq̄n eēnt neccāria in alio eē reali ab eē di
uino. Jſta ē reſpōſio vel rō ad quā dixi pau/
lo āte velle meli⁹ reſpōdere. iō videam⁹ q̄d va
let iſta rō ⁊ iſta rn̄ſio inſimul etiam cum il/
la ſcoti q̄ ſeq̄tur in textu. Dico. n. pmo vt di/
ctum ē: nō ꝓbat pma rō. ſ. iſta Henrici niſi ꝙ
nō ꝓducit aliq̄d neceſſario ꝙ ſit neccārium ad
cōſeq̄ndū finē. rō ꝓ ſcoti lȝ ꝓbaret ꝙ ſūme
neceſſariū poſſet eē ſine alio neceſſario: tamē
nō ꝓbat de neceſſitate ꝓducēdi. ſ. ꝙ nō neccā°
ꝓducat: licet ēt pmū ſit ſibi negatū vt audi/
ſtis. Dico ergo pmo ꝙtum ad id de reb⁹ i eē
q̄ditatiuo qđ ē cōtra opinātē bene dicit ſcot⁹
vt arguit etiā ipe ſcot⁹ contra henricū de hac
materia in diſ. 36. nec Franciſcus fuit pm⁹ in/
uētor ſicut multi credunt. ⁊ ideo vide iſta ad
lōgum in. q. mea de q̄ditatibus. Ad illā ꝓ
ſecūdā obiectionē. ſ. de habitudine ad res in
tellectas ꝑ intellectū. Dico pmo de ſimilitu/
dine quā pōit ſco. bene dicit: tamē lȝ ꝑ itelle
ctum nō ponat̄ res in eē exiſtētie nō ſeq̄tur:
ꝙ nō militet argumētū cōtra rōnē pmā ſco/
ti ꝓpriam ꝙtū ad id de habitudīe q: oīo re/
ſpicit aliud a ſe ſiue ſit ſiue nō ſit: q̄a ſi oīo ń
cognoſceret illas res. adhuc eēt ſūme neceſſa
riū. ğ licet ꝙtū ad neceſſitatē rerū neccāriarū
nō ſit ſimile: q: ponūtur in eē neceſſarie: ta/
men ꝙtū ad habitudinē neccā° ꝓducēdi ſiue
ꝓducat cōtingēs ſiue neccāriū ſiue ens rōnis
idem ē vbiqȝ. ⁊ ſicut hitudo intellect⁹ ad res
poſſibiles nō ē neccāria ad cōſequēdū finē: ȝ
ſeq̄tur finē habitū in deo: ſic ꝓductio creatu
rarū in eē ſeq̄tur finē habitū ⁊ ſic poſſe ꝓdu
cere. ⁊ iō adducit̄ cōtra ſecūdā rōnem ꝓ hen
rico. ⁊ iō nō ſeq̄tur: vtrobiqȝ hēt neccāriā ha
bitudinē ad aliud ergo nō ē ſūme neccārium
nec ſeq̄tur hēt habitudinem ad aliquē termi
num. ğ termin⁹ ē vel nō ē: ȝ bene ſeq̄retur ar
guēdo meli⁹ rōe infinitatis. Jſta res vel iſtō
neccāriū nō pōt nō ponē aliud neceſſariū ex/
tra ſe in eē. ergo nō ē ſūme neccāriū. ꝓbat̄ cō/
ſeq̄ntia: q̄a vt dictū ē ſupra ſeq̄ret̄ ꝙ pmum
nō ē infinitū. q̄a cū nih̄ poſſit addi i nā vt ſit
maius bonū ğ nō neccārio req̄rit̄ aliud bonū
vel ens. ergo nō neceſſario req̄rit̄ aliud bonū
vel ens: ergo nō neceſſario agit neceſſarium.
q̄a neceſſario req̄rētur illud bonū in natura.
⁊ ita etiā ſeq̄tur rōe infinitatis ꝙ nō neceſſa/
rio ꝓducit aliquod cōtingēs: quia quod ē in
finitū nō indiget vt ꝓducat aliud: q̄a nō ad
ditur nature ⁊c̄. quia productio neceſſaria ń
req̄ritur niſi ꝓpter ꝓductū. ergo ſi nihil req̄/
ritur aliud in natura fruſtra eēt ꝓductio ne
ceſſaria: ſiue ſit cōtingētis ſiue neceſſarii. Et
ſic rō ſcoti ſi reducat̄ ad infinitatē nō ad ne/
ceſſitatem aliquid valebit. Tamē vidēdū eſt
ſi ex rōe ſūme neceſſitatis poſſit hoc deduci:
vnde aut volum⁹ probare hoc q̄a eſt ſūme ne
ceſſe eē vt faciū t iſti: aut quia ē primū neceſ/
ſe ē rōe primitatis: videt̄ ꝙ poſſit ꝓbare: q̄a
primū neceē eē ſi eſt primū: aut intelligit̄ pri
mū ꝙtum ad eē aut pmū in neceſſitate. ſi pri
mū ꝙtū ad eē ſine ꝓductōe: ȝ ex ſe omēs iſte
neceſſitates cum ſit ordo in iſtis naturis ne/
ceſſariis; ſeq̄tur ꝙ alia ſiue neceſſaria ſiue cō

tingentia dependent ab illo primo : ſed im/
poſſibile eſt vt probatū eſt vt ſit dependētia
⁊ non ſit ab illo mediate vel imediate ⁊ per
conſequēs pꝫ ꝙ non eſt niſi vnuꝫ neceſſariuꝫ
ex ſe : ꝫ non eſt adhuc probatū per hoc ꝙ nō
ſit neceſſariuꝫ ab alio : ⁊ ab illo nō neceſſa/
rio productū. ideo oportet videre ꝑ alias rō
nes ꝙtuꝫ ad neceſſitatem nature neceſſe eſſe
⁊ ꝙtum ad neceſſitatem producēdi : ⁊ ſimilr
ex ſūme neceſſe eſſe. oꝫ reprobare duo ꝙ pro/
ductū nō ſit neceſſariuꝫ i ſe : ⁊ ꝙ non ſit aliud
neceſſariū non ꝓductuꝫ : ⁊ ꝙ non ꝓducat ne
ceſſario ſiue id ſit contingens ſiue neceſſariū
Scotus igiť ⁊ iſti dicunt ꝙ ꝑꝑ eſſe ſūme ne/
ceſſariū ſequiť ꝙ non habet neceſſariam ha/
bitudineꝫ ⁊c. Ariſt. diceret fortaſſe ꝙ eſſe ſū
me neceſſariuꝫ pōt cōpetere multis. nā lꝫ pri
mitas ⁊ infinitas nō poſſit cōpetere niſi vni
tamen nō ſequiť ꝙ ſūmitas : q: ſūmitas i ne
ceſſitate pōt ſtare cū multis. nā ſūmuꝫ in ne/
ceſſitate ē dicere negatiue q̄ nihil magis ne/
ceſſarium : ⁊ talia poſſunt eē plura : q: neceſ/
ſitas includit negationē. vñ lꝫ eēnt plura pri
ma in neceſſitate nō ſequereť ꝙ in illis nō eſ
ſet ordo : q: in illis eēt ordo i entitate. vñ qδ
liber ita hēret ex ſe ꝙ nō poſſet nō eē ſicut re
liquuꝫ ⁊ iō qδlibꝫ eēt ſūmū i illo : ⁊ ille ratio
nes nō dicunt quid poſitiuuꝫ ſicut. n. nos di
cimus ꝙ ſūt plures neceſſitates : ⁊ neceſſario
habeo dicere ꝙ i ſūmo ē neceſſitas i q̄libꝫ qδ
eſt i deo. vñ poſſumus dicere ꝙ ī deo ſūt plu
res ſūme neceſſitates : q: q̄libꝫ illaꝝ rōnꝫ for
maliuꝫ ē ſūme neceſſaria : ⁊ tñ non q̄liber eſt
ꝑma neceſſitas : q: neceſſitas eſſentie ē ꝑma :
⁊ iſta ꝑmitas nō tollit ſūmitateꝫ aliaꝝ neceſ
ſitatū q̄ ſunt in deo ita dicerent iſti ꝙ ſi eſſēt
plēs nature neceſſarie : ⁊ vna prima nō tolle/
retur q̄n oēs eēnť ſūme neceſſarie : ⁊ ſi dice/
retur ſi ꝑa neceſſitas i deo nō eſſet eadē illi pri
me nō eēnt neceſſaria. ḡ illa prima ē ſoluꝫ ſū
me neceſſarie. negeť ꝯña : q: ab illa recipit tā
tam neceſſitaē : ſicut ꝑma hēt in ſe. verbi grā
intellectus diuinus ē ita infinitꝰ ſicut deitaſ
⁊ tñ ſuaꝫ infinitateꝫ hēt a deo. lꝫ tñ hoc nō
ſit in totuꝫ ſilr : q: hēt illaꝫ met ifinitateꝫ : ꝫ
hic neceſſitas eēntie nō eſt formaliter neceſſi
tas paternitatis : ⁊ iō ſi arguas cōtra me ꝙ
paternitas eēt neceſſaria ꝑ duas neceſſitates
primo ꝑ eſſe ideꝫ eſſentie : ⁊ per ſuam ꝓpriam
rationē formaleꝫ q̄ ex ſe ē neceſſaria. rñſio : ſi
cut. n. Auic. vult ꝙ celuꝫ ē icorruptibile : q: ñ
eſt cōpoſituꝫ ex materia nec ex contrariis : ⁊
tñ habet ꝑmanentiaꝫ eternaꝫ nō ſolum i mo
tu ꝫ etiam i ſbā a motore extrinſeco ; ita nos

dicamꝰ meliꝰ gratia altiſſimi ꝙ ipe. diximus
enim ꝫ cōtra ipm ꝙ ſi ex ſe ē neceſſarium nō
indiget vt ꝯſeruetur ab alio : ⁊ iō dicimꝰ nos
ꝙ iſta rō formalis paternitatis ē ex ſe neceſ/
ſaria : ⁊ nō ꝯſeruať ab alio : ꝫ ē idem alteri
qδ eſt neceſſariuꝫ ex ſe : ⁊ ſi non eēt idem illi
non eēt neceſſaria : q: nō eēt : ꝫ ſi remaneret :
⁊ non eēt neceſſaria ſi non eēt ideꝫ illi argu/
mentuꝫ ꝯcluderet. qñ ḡ dicitur ꝙ eēt bis ne
ceſſaria dico ꝙ non eſt neceſſaria ꝑ duas ne
ceſſitates : ꝫ per neceſſitateꝫ propriaꝫ : ꝫ iſta
neceſſitas ineſt ſibi q: ē idem illi neceſſitati ñ
eſt ḡ neceſſaria ꝑ neceſſitateꝫ deitatis forma/
liter : ꝫ ꝑ ꝓpriaꝫ q̄ ineſt ſibi q: ideꝫ illi. ſola ḡ
deitas eſt neceſſaria ꝑ ſuaꝫ neceſſitatem. alie
rationes ꝑ ſuas ꝓprias neceſſitates q̄ ſunt ne
ceſſitates : q: ſūt ideꝫ illi neceſſitati : ſic ḡ itel
lectus ē ifinitꝰ : q: hēt illaꝫ met ifinitatē ita
illa rō nō per illā met deitatis neceſſitateꝫ : ꝫ
ꝑ ꝓpriaꝫ q̄ ineſt ipi q: ē ideꝫ illi deitati rō : ḡ
diuerſitatis ē q: infinitas fūdamētalis deita
tis dicit poſitiuū ⁊ ꝑfectionē : ꝫ rō neceſſita
tis nec in ſua rōe formali nec fūdamētaliter
dicit ꝑfectionē. Vñ in rōe formali dicit ne/
gationē : ⁊ fūdamētalr nō dicit ſemꝑ ꝑfectō
neꝫ : ⁊ ideo nō excludit. vñ relatio nō dicit ꝑ
fectionē : ꝫ eēntia ſic. Auic. ḡ nō pōt ſic dicere
de celo ſuo q: ſi celū in ſbā hēt hoc a largitore
permanentiaꝫ eternā ḡ ex ſe nō eſt neceſſariū
⁊ ſi ex ſe ē neceſſariuꝫ non requirit largitorē
neceſſitatis : ſecus ē ſm nos q: illa relatio ex
ſe ē neceſſaria : ⁊ iō nō idiget cōſeruatore nec
largitore : ſꝫ iſta neceſſitas non eēt neceſſitas
nec talis neceſſitas niſi eſſet ideꝫ illi ꝑme. vnḋ
q: non dicit ꝑfectionē nec imperfectionē non
eſſet in reꝝ natura niſi eēt idem realr alicui
perfecto : ⁊ ſi diceret pater cōſtituitur ꝑ eēn/
tiam ⁊ per relationē ; ⁊ ſūt due neceſſitates ḡ
aliquid ē duabus neceſſitatibus dico ad hoc
ꝙ aliquid eē neceſſariuꝫ ꝑ duas neceſſitateſ
pōt intelligi dupliciter vno mō ꝙ hoc totuꝫ
qδ eſt vnus conceptus i ſe hēat duas neceſſi/
tates ꝑ quas ſit neceſſariū. vñ lꝫ hō ſit cōpo/
ſitus ex duabꝰ neceſſitatibꝰ : mā ꝑma ⁊ aīa in
tellectiua tñ hō nō eſt vnuꝫ neceſſariuꝫ : ⁊ iō
habet duas ꝑtes neceſſarias nō tamen vnū
neceſſariuꝫ ꝑ duas neceſſitates. alio modo ac
cipitur qñ ex duabus neceſſitatibus nō reſul
tat. 3m. vnum i ſe vnitate cōceptus ; ſꝫ ꝑꝑ idē
titatem ꝑtium eſt vnum cōſtitutum ; ⁊ tunc
tanto magis nō iuenit habere duas neceſſi/
tates ; ſed bene ꝙ vnus cōceptus i ſe vel hñs
ſit in illo vnum neceſſarium per duas neceſ/
ſitates ; que dicantur quiditatiue de ipſo vt

genus ꝛ differentia de ſoꝛte. vid alibi contra
ſcotum: q: talia nõ ſũt diſtincta ĩ re. Op3 ğ
redeundo ad ſcotu3 alr ꝓbare ꝙ ita ſũmitaſ
in neceſſitate tollat cauſe neceſſitate3 in alia
nã: ꝛ ꝙ nõ neceſſario agat. vñ dixi ꝙ in deo
non ẽ niſi vna infinitas: q: dicit ꝑfectionem
ꝛ ſola eſt ꝑfectio ſimplr nõ ſolũ idẽtice ipa. ſ.
deitas ȝ ẽt formalr: ȝ nõ oẽs rões formales
niſi idẽtice: ꝛ iõ nõ includit formalr oẽs ne/
ceſſitates. ita ꝙ ſola deitas ſit neceſſaria ex
ſe: ꝛ iõ ĩ iſtis bene dixiſſ3 ſcotus ſi dixiſſet ꝙ
ſufficit ꝙ cõtineat illa idẽtice: ȝ de his q̃ di/
cũt ꝑfectionẽ ſimplr nõ ſufficit. dico ğ ꝙ be/
ne ꝑmũ ꝛ ſũmu3 neceſſe eẽ põt continere idẽ
tice alias neceſſitates. tñ vltra illam nãm ne
ceſſariã ẽ impoſſibilę eẽ aliã nãm neceſſariam
ꝛ aliam neceſſitate3 q̃ nõ ſit idẽ illi prime. vñ
ẽ ſciẽdum ꝙ diuidẽtiu3 ens vnũ mẽbru3 ſem
per non dicit ĩperfectionẽ vt ens depẽdẽſ vl
independẽs finitũ vel ĩfinitu3 ſũmu3 vel nõ
ſũmum ſubſtantia vl accidens. tñ ſi dico ens
abſolutum vl reſpectiuũ nullũ illoꝝ dicit ĩp/
fectionẽ: ꝛ ideo ſufficit ꝙ vnũ non dicat im
perfectionẽ: ꝛ iõ qñ aliquid cõpetit mẽbro ñ
dicenti ĩpfectionẽ: ȝ cõpetit ei ĩ ſũmo nõ põt
cõpetere niſi vni ſoli nature: q: non pñt eſſe
duo ſũme q̃ non dicãt ĩpfectionẽ: q: tũc in ill
nõ eſſet ordo. ꝛ iõ q: ſba non dicit ĩpfectionẽ
non eſt niſi vna ſũma ꝛ ꝑfectiſſima ꝛ infini/
ta: ꝛ ita ꝑmũ ens: ꝛ vnũ ſũmum ꝛ ꝑmu3 ab
ſolutum: ꝛ vnum ſũme ꝛ ſimplr ex ſe: ꝛ ſum
me indepẽdens: ꝛ ſic de alijs aduerbijs q̃ nõ
includũt ĩpfectione3: ꝛ ita erit de neceſſario
ꝛ cõtingenti ſi neceſſarium cõpetit deo. nullũ
erit aliud ſũme neceſſariũ. ğ ſolus deus ſũme
neceſſarius: ꝓbatur ğ h̃ q: voco neceſſariu3
qđ eſt ſimplr neceſſariũ. nam neceſſariũ ſm
quid nõ eſt neceſſariũ ſicut hñ ꝓbat ſcotus ꝙ
nihil eſt cõe vniuocum entis ſimplr: ꝛ entis
ſm qd. vñ hõi vero ꝛ hõi picto nõ ẽ hõ vni/
uocum. l3 ſuperiꝰ vt ens poſſit eẽ vniuocum
ȝ diuiſum nõ poteſt eẽ vniuocum illis in qui
bus diuidit ſm qd ꝛ ſimplr: ꝛ iõ neceſſariũ
nõ eſt vniuocum neceſſario ſimplr ꝛ ſm qd:
ꝛ iõ ſicut aue. 7ᵒ. metaphyſice dicit ꝙ homo
pictus nõ eſt homo: ꝛ ideo hõ nõ eſt ill vni
uocum. ita neceſſariũ ſm quid nõ ẽ neceſſari
um ꝛ iõ illud ẽ neceſſariũ qđ eſt ſimplr neceſ/
ſarium. Tunc dico vlterius ꝙ oẽ neceſſariũ
ſimplr eſt ſũmẽ neceſſariũ. probat. ſimplr ne
ceſſarium eſt illud qđ nõ põt non eẽ ꝑ aliq̃
cãm vel modum. ita ꝙ ĩpoſſibile eſt ꝙ nõ ſit
ğ oẽ tale ẽ ſũme neceſſariũ. p3 ↄña: q: qđ ſic
eſt neceſſariũ nõ minus hẽt de neceſſitate niſi

ꝙ nullo modo põt nõ eẽ ꝛc. ğ ambo ſũt ſum
me neceſſaria. ğ tollit ordo ſi dicat ſm auicẽ
nam ꝙ duplex eſt neceſſariũ ex ſe vel ab alio
vel ſm ariſt. ꝙ duplex eſt neceſſariũ ex ſe vel
ab alio vel ſm ariſt. idependens ꝛ dependens
cõtra ariſt. dictũ eſt q: neceſſariũ ſimplr non
indiget ↄſeruatiõe de opinione aũt auicenne
etiã dictũ eſt ſ. vide ȝ o auicẽna aut illud eſt
neceſſariũ ex ſe aut nõ: nõ dico a ſe. vid ſcotũ
ſi nõ ğ nõ eſt neceſſariũ ſimplr. ſi ex ſe neceſ/
ſariũ ğ ſũme. iplicat ğ duas nãs eẽ ſũme ne/
ceſſarias ꝑꝑ ordinem: ſ3 hñ ſũme multe neceſ
ſitates ĩ eadẽ nã: q: ꝑꝑ identitatem ſũt ex ſe
neceſſarie. l3 vna eẽt ab alia ꝛc. tñ ex h̃ non
eſt ꝓbatũ ꝙ ꝑmũ neceſſe contingẽt cãt. Vi/
deamꝰ igit vtrũ ꝑ viam neceſſitatis poſſit ꝓ
bari ꝙ nõ neceſſario cãret ğ igit. ğ ſic ſolꝰ deꝰ
ĩcludit oẽm neceſſitatem. ğ nõ neceſſario cãt
neceſſariũ: ſ3 de cõtingenti arguit ſic. q: po/
nere creaturã produci neceſſario dicit aliquã
neceſſitatem creaturaꝝ. ſ. ꝙ neceſſario ꝓdu/
cant. vñ melius ſic itelligeret dictum ſcoti de
habitudine ad creaturas ꝓductas ĩ actu. ꝛ d
hitudine ad illas itellectas in actu. vñ ꝙ deꝰ
intelligat neceſſario illas non dico ſolum ꝙ
poſſit intelligere dicit ꝑfectionem ĩ deo. nam
intelligere de nouo dicit ĩpfectionem. ğ ne/
ceſſariam habet hitudinem vt ĩtelligat actu
illa. licet prius nã ſit ꝑfectiſſimus ꝛc. Vide a
libi q̃ptum ğ ad intelligere creaturas neceſ/
ſitas concludit ꝑfectionem ex ꝑte itelligen/
tis: ꝛ non rei itellecte: ſ3 neceſſaria produ/
ctio creature. ſ. illa habitudo neceſſaria dicit
ꝑfectionem ꝛ neceſſitatem ex ꝑte creature. ñ
ex ꝑte creantis: q: in ſe. ſ. eſt talis ꝙ neceſſa/
rio ꝓducitur loquor de productione ſimplr
neceſſaria ñ ſm qd nec loqr ꝙ neceſſario poſ
ſit ꝓducere creaturas nõ dico ꝙ poſſit ꝓdu/
cere creaturas neceſſario: ſed dico ꝙ habet ĩ
ſe neceſſario ꝙ poſſit producere creaturas: ꝛ
iſta fuit deceptio: q: nõ debet dari alia neceſ
ſitas niſi q̃ tollit ĩperfectionem a deo non a
creatura: ꝛ ideo ꝓducere de nouo nõ dicit ĩp
fectionem ſed ĩtelligere de nouo: ꝛ cõtingen
ter producere declarat maiorem obligatio/
nem ad illum ꝛ ſuam infinitatem: q: ſi non
infinitum neceſſario ꝓduceret: q: perderet
ponere maius bonum vt ſ ſecus eſt ad intra
q: ſi non neceſſario denotaret ĩperfectionem
productiꝫ ꝛ per ↄñs ꝑꝑ identitatem etiam in
productionem producentis ꝛ poneret ĩperfe
cionem in potentia ꝛ impedimentum. vñ ſi
poteſt producere intra neceſſario producit ſe
cus eſt extrinſece vt dictum eſt: q: poſito ꝙ li

bere agat nulla ipfectio concluditur i produ
cente: ſʒ ſi neceſſario ageret tota neceſſitas eſ
ſet ex pte producti. Auditis rōnibꝰ alioꝝ
ſequitur: vt ponamꝰ ⁊ noſtras. Arguitur ꝑ
ꝑmo ſic deꝰ glo॰ſus quocūqꝫ effectu dato pri/
mo vel imediate ꝓducto perfectiorem potuiſt
producere. ꝫ illum cōtingenter ꝓduxit. Pro
bo ꝑ antecedēs: poſtea cōſequētiam: antece
dens ſit q: non repugnat ex parte dei cuꝫ ſit
potentie infinite: ꝙ ꝓducat pfectiorē effectū
cum iā ꝓbauerimꝰ ꝙ pōt ꝓducere aliquid i/
mediate: ⁊ ꝙ ꝓducat nō pſuppoſito ſbo nec
vilitas rei ſiue effectꝰ obſtabit: q: non loqr
deſcendēdo ſʒ aſcendēdo i pfectiōe. ⁊ iō ſi ad i
perfectiorē effectū non fuit requiſita cā me/
diata pp vilitatē. ꝫ nec ad pfectiorē effectū
requiretur nec repugnat ex pte rei ꝓducende
ſcilicet ꝙ pfectior effectus poſſit ꝓduci ⁊ ha/
bere eē. Probo hoc q: minꝰ repugnat eſſe ei
qḋ magis hēret de eſſe verbaliter ſi eēt ꝙ illi
qḋ minꝰ haberet de eē verbalr hec declarata
ſūt ſ. abſtracta. n. q: icorruptibilia ⁊ nō hnt
mām nec qlitates cōtrarias magis hnt de eē
ꝙ corruptibilia. Unḋ declaraui ſ pp hoc ꝙ
mā ꝑma plus hēbat de eſſe verbali non dico
nominali ꝙ ipm cōpoſitum. Si ꝫ deꝰ poteſt
producere ſecūdā itelligentiā alia intelligen
tia: que ſi eēt magis hēret de eē. hēret ꝫ ꝙ mi
nꝰ ſibi repugnaret eē: q: eēt ſimplicior ⁊ magꝫ
icorruptibilis ⁊ magis neceſſaria. quocūqꝫ ꝫ
dato ſiue māli ſiue imateriali ꝙ poſſit a deo
ꝓduci imediate erit aliquid pfectiꝰ qḋ ſi eēt
magis hēret de eē. ꝫ tali minus repugnaret
eſſe. ꝫ ꝙtuꝫ ē ex ſe pōt eē: ſʒ talia aut ſunt ex
ſe in natura aut nō ſi ex ſe cū ifinita talia poſ
ſint itelligi. ꝫ erunt q: i his q neceſſaria ⁊ ex
ſe non differt ⁊c. Si ꝫ poſſunt eē ſoluꝫ ab a/
lio. ꝫ ſi ꝓducens neceſſario ꝓducit erūt pro/
ducta talia infinita. ꝫ ſequit ꝙ potēs produ
cere iſta nō neceſſario ꝓducit ſʒ cōtingenter.
tale aūt ꝓducēs ē ſolus deus: q: ſolus poteſt
producere nō preſuppoſito ſbo vt ꝓbatuꝫ eſt
multa aūt talia nō pn̄t ꝓduci pſuppoſito ſu/
biecto vt abſtracta. ꝫ oīa talia ꝓducta a deo
cōtingenter ꝓducuntur. vn̄ etiā ſi ꝓduxit cō
poſituꝫ imediate: ⁊ omne aliud cum pfectiꝰ
potuit producere. ſequit ꝙ tale ꝓducet conti
genter aut infinite ꝓducet vt dictum eſt: vl
dabis ꝙ iperfectiora producet neceſſario: ⁊
perfectiora cōtingenter. Ex iſta. n. rōe alibi
ꝓbauimus. ſ. ſupra ꝙ ens infinitum erat i re
rū nā: ⁊ ſic ē ꝓbata ꝯn̄a: q: ſi perfectiorē ⁊ p
fectiorē potuit ꝓducere aut infinita talia fec
aut contingenter ꝓduxit. ex iſto ſequit neceſ
ſario ꝙ ſi ad ꝑmū effectum cōcurrit cōtingē
ter ꝙ ad oīa alia cōcurret cōtingenter. pʒ q:
nō poſito illo alia nō eſſent ſʒ phos: ⁊ ita ſe
quitur de cōſeruare dico ꝙtuꝫ ad phos: ſed
ꝙtum ad nos de conſeruare dicas vt ſ. Iteꝫ
ad ꝑncipale arguit ſic. Deus nullū effectum
pōt producere ab eterno. ꝫ oēm talem ſuum
effectum contingenter ꝓducit. Probatur cō
ſeqnentia q: cum ſit eternus ⁊ infinitus non
habens ipedimentum ſi neceſſario producēt
non expectaſſet tempus nec eſſet maior ratio
qre plus in iſto tēpore ꝙ in illo. Antecedēs
ꝓbabitur infra deo dante. Ex iſtis patet
ꝙ n̄ arguitur ſicut arguit Scotus ꝙ cā ne/
ceſſario agens agit ſm vltimū ſue potentie:
⁊ ꝙ ꝑma cā pōt cauſare omne cābile: q: iſtā
ptem alibi non tenet. Sʒ ego arguo accipiē
do effectū aſcendendo nō deſcendēdo in per
fectione. item arguit ſic. Deus pōt producere
de nihilo ad aliquid iſtum effectū p te ꝫ erit
aliqua potentia que poterit ſuper iſto de aliq
ad nihil: q: eadem eſt diſtantia pp terminuꝫ
eundem poſitiuum p te ſcote: ſʒ nulla poten/
tia pōt ipm anihilare niſi deus vt vis in. 4°
ꝫ iſtum effectum deus pōt anihilare. tunc ſic
non poteſt anihilare niſi cōtingenter. ꝫ non
producere niſi contingenter. Probatur ante
cedens q: ſi anihilaret neceſſario ante omne
tempus anihilaret: q: deus nullum habet im
pedimentū ꝫ ab eterno neceſſario produce/
ret: ⁊ ab eterno neceſſario anihilaret ⁊ ſic eſ/
ſet ⁊ nunꝙ eēt. Conſequentia pʒ q: non ap/
paret maior neceſſitas i producendo ꝙ i ani/
hilando: q: ſi neceſſario ꝓduceret ſi poſſet ēt
neceſſario cōſeruaret ꝫ nō contingenter ani
hilaret. pʒ etiā antecedens: q: videt iplicare
contradictionē ꝙ aliquid habeat neceſſita/
tem ꝓducendi aliquid: ⁊ neceſſitatem anihi
landi: q: tunc natura eius non inclinaret ad
producenduꝫ illud neceſſario: ⁊ ſi dicatur ꝙ
ſm auicēnā illud agens ꝓductum eēt neceſ
ſariū ideo non poſſet anihilari. Contra om
nino ſtabit argumētum ꝙ datur potentia q
pōt de non eſſe ad eſſe: ⁊ non datur potentia
que poſſit de eſſe ad non eſſe cuꝫ tamen ſuper
equalia vna potētia que poteſt ſuper vnum
eadem vel ſilis poterit ſup aliud. Preterea ſ
probatū eſt ꝙ tale productuꝫ nō pōt eē neceſ
ſariuꝫ ⁊c. Itē ad principale arguit: deus eſt
infinitus ergo nihil neceſſario agit. oīa ſupra
ſunt ꝓbata: q: fruſtra eēt ꝓductio neceſſaria
q: nihil maioris pfectionis addit in natura
pp infinitatem. Item arguitur ſic deus intel
ligit oīa ab eterno ſaltē prius natura ꝙ ſint

hec ſupra ſunt probata.ꝯ intelligit ſicut ſunt
aliter iꝑfecte tunc ſic intelligit eſſe finita ꝺ
pendere ⁊ ſua cõſeruatione indigere. ꝯ ꝓdu/
cit ipa cõtingẽter iſta ꝯña paꝝ poſt patebit
de fruitione ⁊ videbit᷑ de dictis ſupra in alia
rõe ab Henrico ⁊ Scoto ꝺ reſpicere obꝫ ⁊c.
ꝫ pro nũc probat᷑ ſic qꝺ fit ꝑ intellectuꝫ p̄ce/
dente voluntate: ⁊ non ẽ p̄ncipioꝝ. neqꝫ ipſi
us finis ẽ electio. 3°. ethicoꝝ: ꝫ oĩs electio ẽ
volũtaria per Ariſt. ibi ⁊ in. 5°. ꝯ qꝺ fit a ꝺo
eꝝ ẽ voluntariũ. i. libeꝝ ſꝫm ipſum ſi dicat᷑ ꝙ
electio ſequit᷑ cõſiliuꝫ qꝺ nõ ẽ i deo vide i. q.
de praxi qõ cognitio dei ẽ practica: ⁊ ꝺ ſuis
regulis practicis ſi facit ẽ bene factũ: ⁊ ſi nõ
facit nõ eſt male factum: ⁊ iõ vidit de⁹ cũcta
q̄ fecerat: ⁊ erãt valde bona. vñ videre ꝙ eli/
gens magis habet neceſſitateꝫ faciẽdi ꝙ̃ de⁹
q: ſi rõ dictat ꝙ ſit fiendũ ſi recte dꝫ agere. ne
ceſſario aget lꝫ non ſimpl'r: ꝫ deus ſi ageret:
q: rõ ſic dictat cũ non poſſit errare neceſſario
faceret. iõ ſic magis auferim⁹ oẽꝫ modũ ne/
ceſſitatis: ⁊ ſic debebat intelligi rõ ſupra hẽ
rici ⁊ ſcoti: ⁊ ideo dixi ꝙ pater nõ ꝓducit fi/
lium ꝑ intellectũ: ⁊ iõ neceſſario ꝓducit: ⁊ tã
to plus de eo qꝺ indiget ſua cõſeruatõe. dicẽ
duꝫ ẽ ꝯ ꝙ ſi ariſt. poſuiſſet ꝙ de⁹ cognoſceret
eꝫ ſe ⁊ voluntate ꝓduceret: poſuiſſet ꝙ cõti/
genter ageret. iteꝫ ſic: de⁹ neceſſario cãt p̄mũ
effectuꝫ ꝑ te. ꝯ cãt euꝫ i oĩ loco ſiue dicas cir/
cũſcriptiue ſiue vbitiue ſiue diffinitiue. ſ. ita hic
ꝙ nõ alibi ꝓbat᷑ ꝯña aut effect⁹ ẽ talis ꝙ re/
quirit ſb̄m ⁊ ita nõ põt fieri niſi vbi ẽ ſbꝫ. ꝯ
talis effect⁹ cũ pri⁹ ꝓducat᷑ i ſe ꝙ̃ i ſbo: ⁊ ne/
ceſſario ſic producat᷑: ⁊ non agat libere ꝫ na
turaliter: ⁊ per ꝯñs non poſſit hẽre diuerſos
modos agendi. ꝯ ſi ꝓduxit iſtũ effectuꝫ prius
in ſe ꝙ̃ i ſubiecto ꝯ ſemꝑ ꝓducet iſtam formã
ſbaleꝫ ſiue accidentaleꝫ q̄ de ſe requirit ſbꝫ ſe
per dico p̄us i ſe ꝙ̃ in ſubiecto: ⁊ ita ꝑ eternũ
tẽpus cõſeruabit ſine ſubiecto: ꝓbatur q: ꝓ
ducẽs nãliter non libere ſemꝑ agit vno mo/
do. ꝯ ſi ꝓduxit ſine ſb̄o cõſeruabit ſine. nã ea
neceſſitate qua ꝓduxit. ſine ea neceſſitate con
ſeruabit. ſecus ẽ de agẽte libero vel opꝫ dice/
re ꝙ ꝓducta forma ipſa deſinat eẽ ſi nõ con/
ſeruatur ſine ſbo: ⁊ ſi dicat᷑ ꝙ eadem ꝓductõ
ne ꝓducit p̄us i ſe ꝙ̃ in ſubiecto: ⁊ in ſubie/
cto h̄ nihil eſt: q: oĩo i illo priori ꝓductionis
cõſeruabit formaꝫ. aliter nõ fuiſſet producta.
vide alibi. lꝫ tñ ꝓducere i ſe: ⁊ ponere i ſubie
cto videant᷑ diuerſe ꝓductiones vt tangit ſco
tus in. 2°. diſ. 18. q. 3. de duplici mutatione. ꝯ
lꝫ ſit vna ꝓductio ſi in p̄ inſtanti cõſeruabat
aut neceſſario aut contingẽter ſi cõtingenter

ꝯ libere ꝓduxit. patet q: in p̄mo inſtanti po
tuit non eſſe aliter nõ conſeruaſſet libere. lꝫ
oẽ qꝺ eſt duꝫ eſt neceſſario ſit ſꝫm ph̄um i li°
periermenias: ⁊ h̄ intelligitur de ſenſu com
poſito nõ diuiſo: ꝫ ſicut in p̄ inſtanti cõſer/
uabit cõtingent᷑. ita ꝓduxit cõtingenter: ⁊ iõ
potuit eẽ ꝙ tunc nõ fuerit ſicut dicit Scot⁹
de actu voluntatis i p̄. nam lꝫ nõ ſit ꝓductio
in reb⁹ creatis niſi in p̄ inſtanti: tñ ⁊ in illo
⁊ in ſequentibus eſt cõſeruatio. lꝫ aliqui non
bene cõſiderantes nõ ita dicant dicẽtes ꝙ reſ
alique cõtinue ꝓducũtur: ⁊ ꝙ i p̄mo inſtan/
ti nõ cõſeruant᷑. nã omne qꝺ nõ poſſet eẽ ſine
aliq̄ cõſeruabit᷑ ab illo. vide alibi. ſi vero ne/
ceſſario cõſeruat in p̄ iſtanti aut ꝯ i ſequẽtib⁹
nõ: ⁊ tunc eãdeꝫ rẽ vult eẽ aliqñ neceſſario:
⁊ aliqñ non qꝺ nõ cõcedũt. ſi ſic ꝯ cõtinuo vl'
in ſequẽtib⁹ conſeruat ſine ſbo. ſi dicat᷑ ꝙ cõ
ſeruat neceſſario: ꝫ i ſbo ꝯ eſt vna cõſeruatõ
⁊ in illo p̄ori conſeruauit neceſſario ſine ſbo.
ꝯ in cõſequentib⁹ conſeruabit neceſſario ſine
ſubiecto. Et ſi dicatur ꝙ eadem conſerua/
tione conſeruat in eodem inſtanti prius na
tura ſine ſubiecto: ⁊ i. 2°. ſigno in ſubiecto.
Contra q: p̄ma neceſſitas ſufficit: ⁊ ſꝫa ẽ fru
ſtra ꝙ neceſſario cõſeruet ſine ſubiecto: q:
ſi non neceſſario: ꝫ ſoluꝫ in illo p̄ ſigno. ꝯ ne
ceſſario tũc conſeruabat ſine ſubiecto. ſi dica
tur ꝙ neceſſario cõſeruat ſine ſubiecto ꝓ illo
priori: ꝫ pro illo p̄ori nõ neceſſario cõſeruat
ſine ſubiecto. Contra aut i illo p̄ori põt con/
ſeruare ſine ſubiecto. ſ. pro tẽpore futuro aut
non. ſi ſic cũ i neceſſarijs ñ differat eẽ a poſſe.
ꝯ ſemꝑ cõſeruabit ſine ſubiecto: ſi nõ ꝯ in. 2°
ſigno eſt minoris potẽtie ꝙ̃ i p̄: q: in p̄mo cõ
ſeruauit ſine ſubiecto: ⁊ nõ põt cõſeruare ſi/
ne ſubiecto. ꝯ nõ ẽ ita potẽs ſicut i p̄ncipio
⁊ ſi dicat᷑ ꝙ ſufficit ꝙ nũꝙ̃ ꝓduxit ſine ſubie/
cto in aliquo inſtãti. lꝫ i p̄ori nẽ ⁊c. Contra
ſufficit ꝙ nõ indiguit ſubiecto vt produce/
ret ipam. ꝯ non indigebit ſubiecto vt cõſer/
uet ipſam: q: difficili⁹ ẽ producere ꝙ̃ cõſerua
re: ⁊ ſi dicatur ꝙ nunꝙ̃ fuit forma ſine ſubie
cto: ⁊ lꝫ ex p̄te ꝓducẽtis non repugnet. tñ re
pugnat forme eſſe ſine ſubiecto. Contra: non
repugnat agẽti per te neceſſario ꝙ faciat ali
quid qꝺ tamẽ non põt facere. ꝯ fruſtra ẽ ſua
non repugnantia vel potẽtia. preterea prius
eſt ſua actio neceſſaria ꝙ̃ forma i ſubiecto. ꝯ
i illo p̄ori ſibi nõ repugnabit ꝙ poſſit agẽ
ſine ſubiecto: ⁊ p̄cedit ſubiectũ. ꝯ poterit a/
gere. lꝫ non ſit forma in ſubiecto. ꝯ aget: q:
non differt eſſe a poſſe: ⁊ preterea poſterius
non põt impedire nec variare prius neceſſa

rio agens·ğ lȝ ex pte forme hoc eſſet.tamē ſi
actio pri⁹ eſt neceſſario ſine mā nō repugna/
bit ꝙ producat formaȝ ſine mā· Jteȝ qꝺ nō
repugnat forme ꝑ aliqꝺ inſtans nature non
ſibi repugnat ſimplr vt ſepe arguit ſcotus·ğ
ſi ſibi non repugnat: ⁊ illud agēs neceſſario
producit ſine ſubiecto. ğ poterit producere ſi
ne ſubiecto.ğ ꝓducet q: i neceſſariis ⁊c·Pre
terea ſi pri⁹ producit i ſe ꝙ̄ in ſubiecto ⁊ ne/
ceſſario·ğ ēt ſi ſubiectū nō eſſet diſpoſituȝ ꝓ
duceret formam in illo.pȝ q: neceſſario agit·
ğ precedit oē poſterius vel nō ꝓducet illā.ğ
non neceſſario ꝓducet : ⁊ preterea non eſſet
ꝓmū ꝓductū a deo : q: preſupponeret mām
vel ſubiectum i q̄ deberet produci· vl oporte
ret dicere ꝙ prius nā ꝓduxit ſubiectuȝ ꝙ̄ for
maȝ: ⁊ tunc ſequit vt arguā nūc de ꝑ ſe ſtan
te: tunc etiā forma nō eſſet ꝓ producta ſalteȝ
nā: ⁊ preterea auicēna nolebat ꝙ accidēs vl
non per ſe ſtans eēt ꝓ ꝓductuȝ·Jteȝ·7ᵒ·me
taphyſice cōmēto .4ᵒ. ſba eſt ꝓor accidente
nā tēpore ⁊ diffinitiōe: ⁊ ita forma materia/
lis preſupponit ſbm : ⁊ preterea vt arguam
nunc de ꝑ ſe ſtante ſi eſſent īfinita ſubſtantia
eque diſpoſita ꝓduceret in oib⁹ illis: q: non
maior rō de vno ꝙ̄ de alio vt videbitur : q:
agens ꝓmuȝ i nullo loco eſt ⁊ iō ſi dicat ꝙ ꝓ
ducit ꝑ ſe ſtans ſiue compoſitū ſiue ſimplex.ğ
cuȝ agens nō ſit in loco aliquo mō nō ꝓdu/
cet effectū neceſſario agens magis in iſto lo/
co ꝙ̄ in illo·ğ aut i infinitis locis aut i nullo
nam lȝ qꝺ ē in loco ſimplr non determinet
ſibi iſtum locuȝ vel illum·tamen neceſſario ſi
bi determinabit aliquē locū de ſenſu cōpoſi
to·lȝ nulluȝ ſibi determinet de ſenſu diuiſo·
tamē qꝺ nō eſt i loco aliquo modo.lȝ neceſſa
rio oporteat producere ex ſe effectū qui ſit in
loco ꝑꝑ māȝ effect⁹. tn̄ cū ipm agēs non ſit i
loco nō determinabit ſibi magis agere i iſto
loco ꝙ̄ i illo aliter etiā ipm determinaret ſibi
locuȝ.ğ ſi neceſſario ſibi determinat aliquem
⁊ nulluȝ determinat : ⁊ nāliter ⁊ neceſſario
agit.ğ producet effectuȝ i infinitis locis vl in
nullo: quia non eſt maior rō de vno loco ꝙ̄
de alio· Et ita ſequit cum deus ſit infinitus
lȝ ex ꝑte effectus neceſſario ſit finitas ꝑꝑ eiuſ
infinitateȝ nō magis determinat ſibi iſtam
finitatem effectus ꝙ̄ illam · Jta ꝙ determi/
nat ſibi finitateȝ neceſſario·tn̄ nullam neceſ/
ſario determinat .ğ cū ꝓducat neceſſario ⁊
naturaliter aut oēȝ finitatē producet aut nul
lam vel ꝓducet effectū īfinituȝ.vt dictum ē ſ̄
de oī loco. Et iteꝝ dicat cuȝ deus ſit eternus
⁊ neceſſario producat · ğ cū determinet ſibi tē

pus aut ꝓducet effectuȝ in oī tēpore vel ab et
no quod ꝓbabimus impoſſibile vel in nullo
oio: ğ implicat ꝙ agat neceſſario ⁊ produ/
cat ex ſe effectum tēporaneū ⁊ ita dicas tu de
loco ⁊ finito vt ſ̄. Et iō bene vult ariſt. ꝙ ne
ceſſarium ⁊ ſempiternū ſe cōſequunt.9ᵒ.me/
taphyſice ⁊ ꝓ celi cōtra plonē īpoſſibile ē ꝙ
ſit aliquid ſempiternū : ⁊ tn̄ ſit poſſibile eſſe
ſiue cōtingēs: ⁊ ita dicas tu ecōuerſo· Jtem
ad principale arguitur ſic· Aue. de ſubſtan/
tia orbis vult ꝙ īpoſſibile ē dare neceſſitateȝ
alicui qꝺ ex ſe non eſt neceſſariū: q: ē deſtrue
re nām eius. Quero ğ aut ꝓductuȝ neceſſa/
rio a deo ē ex ſe neceſſariū vel nō ſi nō ğ non
pōt fieri neceſſariū ab alio. Vn̄ bn̄ dicit aue·
ſi ſic non īdiget ꝙ habeat neceſſitateȝ ab illo
ex ſe.ğ nō producet a deo neceſſario : q: dio
ex ſe eēt neceſſariuȝ· Et nota differentiaȝ int
ex ſe ⁊ a ſe vt tāgit ſcotus i diſ. ſcḋa i rn̄ſione
ad argᵐ· ꝓᵐ ↄtrie·q·lȝ ſcotus nō bn̄ reſpon/
deat ibi de creatura neceſſario ꝓducta.naȝ lȝ
aliquid poſſit eſſe ab alio : ⁊ ex ſe eſſe neceſſa/
rium formalr: ⁊ hoc in eadem nā que eſt ne/
ceſſitas amboꝝ :.q: non habet aliā nām ne
ceſſariam·tn̄ ꝙ aliquid ſit ab alio diſtincto i
natura : ⁊ ſit ex ſe neceſſariuȝ īplicat cōtradi
ctionem : q: ſi talis natura ē ex ſe neceſſaria
non indiget ꝙ producatur ab alio ſecus eſt i
eadem natura.nā bn̄ tunc veꝝ eſt ꝙ ex ſe i ge
nere cauſe formalis eſt neceſſariuȝ. ⁊ tn̄ ē ab
alio in genere cauſe efficientis vel producen/
tis ⁊ ſic non ſunt oppoſita vt dicit ſcotus ex
ſe vel ab alio: ȝ ſi ſunt diuerſe nature illa nā
ſi eſt ex ſe neceſſaria nō indiget vt producat
vel ſit neceſſaria ab alio ſicut filius diuinus
lȝ ſit ab alio·tamē natura ſua nō eſt neceſſa/
ria ab alio vel producta ab alio: ⁊ ideo crea
tura producta neceſſario aut non eſt neceſſa
ria ex ſe aut non eſt ab alio· Reſpōdi tamen
Auerro.qui nolebat ibi ꝙ deus poſſet pro/
ducere creaturam que ex ſe non eſſet neceſſa/
ria: ⁊ tamē duraret in eternum: q: non dici/
mus ꝙ deus faciat illam neceſſariam in na/
tura ſua: q: ſic mutaret naturam vt dicit: ȝ
dicimus ꝙ deus conſeruat eam ⁊ poſſet ani/
hilare: ⁊ diſtinximus i·q. de immortalitate
anime: ⁊ aliqua non compoſita ex cōtrariis
cum ſola manutenentia generali poſſunt du/
rare in perpetuuȝ aliqua vero cōpoſita vl ac
cidentalia nō: niſi ſit manutenētia ſpecialis
vide vt ſupra. Reſtat poſtremo ī hoc tracta
tu vt adducamus argumenta q̄ adducit ſco/
tus in iſta diſ.8.pro opinione Auicēne.⁊ re
ſponſiones ad illa.arguit ğ primo ſic in om/

ni differentia entis neceſſitas ē perfectior cōtingentia. Probatio q: neceſſitas eſt pfectio in ente in ſe: igitur in omni differentia entiſ ḡ ꝛ in illa differentia entis q̄ eſt cauſa neceſſitas eſt perfectior contingentia perfectiſſima igitur cā neceſſaria cauſat. Dat vnam reſponſionez quam reprobat. ſ. ꝙ neceſſitas ē perfectior cōditio vbi ē poſſibilis eſt aūt imcōpoſſibilis rationi cauſe vt cā: q: ſic loquimur: ꝛ non de eo qd̄ eſt cā arguit ꝯtra i multis diuiſionib⁹ entis alteꝝ diuidēs eſt perfectum alteꝝ iperfectuʒ: ꝛ extrema iſta que ſūt perfecta in diuerſis diuiſionibus aut neceſſario cōcomitantur ſe aut compatiuntur ſe. exēplum ſi ens diuidatur p finitum ꝛ infinitum p neceſſarium ꝛ poſſibile per actum ꝛ potentiam actus neceſſitas infinitaſ aut neceſſario ſe cōcomitant̄: aut cōpatiuutur ſe. ḡ cū in diuiſione entis p cauſam ꝛ cauſatuʒ cum ſit pfectius extremū ꝯcomitabitur cuʒ eo qd̄cūqʒ perfectius diuidens ens aut poterit ſtare cū eo: ꝛ per conſequens neceſſitas. Ad hoc argumentum reſpondet Scotus ꝙ neceſſariū eſt perfectior conditio in omni entitate ꝙ̄ poſſibile cui conditio neceſſitatis eſt compoſſibilis non eſt aūt perfectio i illa entitate cui non eſt cōpoſſibilis: q: contradictio non ponit aliquam perfectionem: ꝛ hoc non eſt ex ratione ſui: ſʒ ex ratione iſtius entis cui repugnat: ꝛ ita dico ꝙ neceſſitas repugnat omni reſpectui ad poſterius: ꝛ ex quo omne poſterius eſt non neceſſarium primum non poteſt habere neceſſariam habitudinem ad aliqd̄ eorum: ꝛ cum dicis ꝙ omnia diuidentia perfectiora concomitantur ſe. Dico ego ꝙ hoc ē verum de diuidentibus que dicunt perfectionem ſimpliciter: ꝛ ad ſe vt actus ꝛ infinitas ꝛ huiuſmodi. ñ āt de illis q̄ dicūt reſpectū ad aliq̄d poſteri⁹ q: hr̄e neceſſariā hītudinē ad aliquid tale nō eſt perfectionis: quia non ſtat cum perfecta neceſſitate iſtius qd̄ dicitur habere talem habitudinem. hoc cōfirmatur q: talis habitudo non eſt formaliter ifinita cuʒ tamen infinitas ſit nobilius extremum in diuiſione entis: hec ſcotus. iſta reſponſio Scoti cum reuerentia nulla eſt: quia licet neceſſitas non dicat perfectionem. tamen non dicit imperfectionem ſicut relatio neceſſaria in deo. Talia autem que non dicunt perfectionem nec imperfectionem vt reſpondeatur inſimul ad confirmationem ſuam. lʒ non ſint ifinita formaliter tamen bene poſſunt eſſe idē realiter infinitati: ꝛ dicenti pfectionē: ꝛ iō talia ponuntur in deo: ꝛ iō diceret auicenna

ꝙ cuʒ neceſſitas nō dicat iperfectionē: ꝛ ſtet cū infinitate ꝛ contingentia dicat iperfectionem neceſſitas illi⁹ entis. ſ. differentie erit ponenda in deo. ꝛ preterea ſicut dictū eſt ſ. licʒ neceſſitas nō ſtet cū aliquo effectu tamen neceſſario ꝑduci ſtabit cū effectu: dicet Auicenna. ḡ pp hoc non erit ꝑbatū ꝙ neceſſario ꝑduci ſit incōpoſſibile effectui. dico ḡ ad rationem ꝙ omnis ratio neceſſitatis q̄ in re noialiter eſt aliquid ex natura rei vel reale ſtat cū aliis omnibus q̄ dicūt pfectionem. ita ꝙ pōt eſſe idem realiter illis. lʒ nō ſit formalr̄ talia ꝛ iō dico ꝙ ē nulla neceſſitas vel rō neceſſitat̄ que ſit quid nominale ex nā rei q̄ non iueniatur in deo loquimur ḡ de diuiſionibuſ entis nominalibus: ꝛ nō de verbalib⁹: ꝛ ideo qū dico ꝑducere: quia ē q̇d verbale nō oʒ ꝙ ꝑducere neceſſario dicat pfectionē ſemp: ſʒ bn̄ ꝑncipiū productiuū: ꝛ qd̄ ꝑducit qd̄ ē q̇d nominale ē ens neceſſariuʒ. Vn̄ illi reſpect⁹ ad creaturā i ſe accepti ſūt entia rōis vt reſpect⁹ ſūt. vn̄ ēt itellect⁹ diuinus neceſſario reſpicit creaturā. lʒ nō neceſſario creaturā exiſtētem nec ē ibi ali⁹ reſpect⁹ pp h̄ hēre ḡ reſpectum ad creaturā verbaliter ēt nō ſemp dicit ipfectionez vt dixi de itellectu. Dico ḡ ꝙ neceſſitas verbalis nō dic̄ pfectiōez nec ipfectōez. ꝛ iō ñ repugnat dō nec oīs pp h̄ ē ponēda i dō ſʒ bn̄ oīs neceſſitas q̄ ē entitas noialis vt dictū ē. Diuiſiōes ḡ v̄bales q̄ attribuūtur deo vt ē libere ꝛ neceſſario vl̄ ꝯtingenter ꝛ neceſſario aut ſūt itrinſece aut extriſece. ſi itriſece q: ꝑductū intrinſece ē q̇d noiale qd̄ cōnotat̄ p iſtā ꝑductionē ſi nō poneret̄ eē neceſſariuʒ de⁹ eēt ipfect⁹: ꝛ ita ꝑducē verbalr̄ itrinſece ſi nō eēt neceſſario tūc illō ꝑductū illa neceſſitas ꝑducēda poſſʒ deeē deo ſi ñ neceſſāio ꝑduceret̄: ꝛ iō iplicat ꝙ ꝑducere v̄balr̄ nō ſit neceſſariuʒ i deo: ſʒ ꝑducere verbalr̄ extra ſiue ꝑductuʒ ſit q̇d ꝯtingēs ſiue ſi nō ꝑducat̄ neceſſa˚ h̄ producere in deo ſi non ponatur neceſſario nullā ipfectionez ponet i dō. tn̄ noialiter tā principiuʒ ꝑductiuuʒ ꝙ̄ producēs ē neceſſariuʒ: ſʒ ꝑducere verbaliter extrinſece tā reſpectu effect⁹ ꝙ̄ reſpectu ꝑductiōis effect⁹ nō oʒ ꝙ neceſſario ponat̄ i dō. Dicat̄ igit̄ ꝙ agere neceſſario ex̄ dic̄ ipfectiōez loq̄ndo v̄baliter vt ꝑbatuʒ ē ſupra lʒ non itra agere vero libere ex̄ ſtat cū pfecto ꝛ ipfecto ſicut neceſſariuʒ itra ſtat cū ipfecto ꝛ pfecto ꝛ agē itra libere vel contingēter dicit iperfectionez nō loq̄r de pōa libera. vide alibi diuaʒ d libera ꝛ libere ꝙ feci: ſʒ ex̄ libere ꝛ ꝯtīgēter ñ dicit de ſe ipfectionē liberum ḡ extra ſtat cum

pfectõe ꝛ impfectione: ꝛ necẽrium intra ſtat
cũ pfectiõe ꝛ impfectiõe: ꝫ cõtingẽter intra
ꝛ necẽrium extra dicit impfectionẽ. 2ᵒ argu
ebat ſic p̄o pħis ſi pmũ cãns nãliter cañaret
cañaret necẽrio: ꝛ tũc necitatem daret ſuo cã
to: ꝫ nulla pfectio tollit̃ a cãto ꝑpter modu͡ʒ
cãndi ipius cãntis eque pfectũ. cañare aute͡ʒ
volũtarie nõ ẽ modus cãndi minus pfectus:
ꝙ cãre naturaliter. igitur ꝑpter hoc ꝙ poteſt
cañare volũtarie nõ tollitur necẽrio aliqua ꝑ
fectio effectui. igitur cãns volũtarie põt dare
necitatem effectui. Confirmatur inqᷓt ratio:
quia ſi cãret naturaliter poſſet ꝑducere plu/
res differẽtias entis. ſ. poſſibile ꝛ necẽrium.
igitur ſi cauſans volũtarie nõ poſſet cañare.
niſi tãtũ ens cõtingẽs videtur eẽ cañ impfe/
cta. quia tũc cañalitas eius nõ ſe extẽderet ad
tot effectus ad quot ſe extẽderet: ſi naturalit̃
cañaret: hec Scotus. Reſpõdet ad illud: cũ
dicitur ſi naturaliter cañaret daret necitate͡ʒ
ꝑducto: Dico ꝙ tũc ſeqᷓtur ꝙ neceſſario cau/
ſaret: ſicut ex antecedẽte includẽte incõpoſſi/
bilia ſeqᷓtur cõſequẽs includẽs incompoſſi/
bilia in ãtecedẽte. n. repugnat ei ꝙ ẽ cãre mo
dus iſte q̃ ẽ naturaliter: qᷓ cañare dicit ꝑdu/
ctionẽ diuerſi in eẽntia: ꝛ ita cõtingẽtis na/
turaliter dicit modũ cãndi necẽrium. ꝛ ita re
ſpectu necẽrij intellige iſta ꝟba ſcoti in deo:
ꝛ ideo ſeqᷓtur ꝯſequẽs includẽs ſimul duo op
poſita rõe cañatiõis ꝛ mõi cañandi: hoc mõ
pma ꝑpoſitio eſt ꝟa. ꝛ cũ addis nulla pfectio
tollit̃ a cañato ꝑpter modũ pfectiõe cañandi
ipius cãe: cõcedo: nullus modus cãndi volũ
tarie tollit aliquã pfectionẽ a cãbili: ꝫ tollit
a cãbili necitatem q̃ ẽ in ſe perfectio ꝫ incom
poſſibilis cañabili ꝛ dat pfectionẽ cañato cõ
poſſibilem ſibi ſicut volũtarie in cãtione di/
cit modũ cõpoſſibilẽ cãtiõi: hec ſcotus. Cõ/
firmationẽ nõ pono: qᷓ redit in idẽ. ꝛ quia
nõ declarat nec ꝑbat ſcot᷒ ſi necẽrio cañaret:
cañaret necẽriũ. Dico ergo ſcoto ꝙ ſi de᷒ cau/
ſaret naturaliter ꝛ necẽrio nĩħ cãret: quia ſi
necẽrio infinitũ cañaret: qᷓ cañaret tãtum
ꝙtũ poſſet: ꝫ infinitũ ẽ incañabile ꝛ ita ne/
ceſſariũ: vt ꝑbatũ ẽ ꝫ nihil cañaret. ꝫ cãret ꝛ
nõ cañaret. Dicas tamẽ ꝙ ſi cañaret effectum
q̃ eẽt ex cõtrarijs: vel q̃ poſſet corrũpi ab in/
trinſeco creato: nõ ſeqᷓtur ꝙ cañatũ neceſſa
eẽt necẽrium: ſicut dictum ẽ de igne cañante
ꝫ ſi cañaret effectũ ñ corruptibilẽ niſi ab ipo
tũc effectus eẽt necẽrius: qᷓ ꝑducẽs necẽrio
nõ corrũperet ipm niſi forte ꝑ accidẽs q̃ð nõ
põt eẽ in deo. Et iõ dicas taliter ꝙ ſi de᷒ cañ
ret naturaliter nihil cãret vel oĩa: ꝛ ſic tolleret̃

actio oĩum: vel cãret ſolũ vnũ pfectiſſimum:
vel infinita pfectiſſima. vnde ſi ncathegore/
matice infinita poteſt cõtingẽter cathegore
matice agẽs necẽrio agit infinita: vel infini
tũ vnũ ꝛc. Et tũc ad cõfirmationẽ dicas ꝙ
aliud ẽ loqᷓ de ꝑductione ꝛ cãtiõe. cañatio. n.
reſpcũ cañati dicit impfectionẽ. ꝛ iõ per illa͡ʒ
nõ põt cãre niſi cõtingẽs: quia repugnat cau
ſato necitas ꝫ ſufficit in natura ꝙ illud cau/
ſans ſit etiã ꝑducẽs: ꝛ ꝑducat necẽrio ꝛ neceſ
ſariũ: nã ꝑductio abſtrahit: ꝫ cañatio non ẽ
necẽria nec necẽrij: qᷓ repugnat cãto. Vlti/
mũ argumẽtũ nõ põitur: quia ẽ cõe. ꝛ ſimilit̃
rñſio. Vnde intellige ꝙ ſicut in creaturis eſt
aliqua cã q̃ cañat necẽrio nõ ſimpr̃ tamen:
ꝛ aliqua cõtingẽter: ita producit aliqua ne/
ceſſario ꝛ cañat aliquid cõtingẽter. Et ly ſit
rñſum de necẽrio: tamẽ de naĩaliter agente
nõ ſeqᷓtur cã extrinſeca cãt naĩaliter: ergo ꝑ/
mũ cauſans. Rñdeo primo p̄o cõmẽto in te
xtu aliter ꝙ ſcot᷒: qᷓ cañari necẽrio nõ facit
ꝙ cãtum cañet necẽrio. Vnde ſi deus cañ/
ret aĩam intellectiuã ꝛ igne͡ʒ: aĩa tamẽ cãret
cõtingẽter ꝛ ignis necẽrio. eẽ ergo cãtum ne
ceſſario vel cõtingẽter nõ facit ad cãtionem
cauſati: ꝫ bñ ſeqᷓtur: pmu͡ʒ cãns cõtingenter
cãt. ergo nullũ cãtum ſimpliciter necẽrio cãt
vel melius: pma cã cõcurrit ad effectũ cañati
cõtingenter. ergo nullũ cãtum cañat necẽrio
ſimpliciter: ꝛ tũc ad id de cãre naĩaliter: q̃ð
dicit pfectionẽ: itellige ſupra q̃ dicũt pfectio
nẽ. ꝛ iõ nõ ſeqᷓtur: hoc naĩaliter agit. ꝫ natu
raliter fuit ꝑductũ. de dĩa aũt inter naĩalit̃
ꝛ necẽrio agere loqᷓndo de necẽrio ſimplicit̃.
p͡ʒ. qᷓ nõ tollit̃ ordo. ſi pmũ extra in hac cau
ſatione nõ agit naĩaliter: ꝛ ſecũdũ ſic: ꝫ be/
ne in neceſſario agere tolleretur ordo ꝛ depẽ
dẽtia. Reflectam᷒ ꝫ hoc argumẽtũ ꝯ pħos
qᷓ cũ agẽ necẽrio ꝛ naĩaliter nõ dicat impfe
ctionẽ: ꝛ agẽ naĩaliter vel necẽrio ſaltẽ ſcõ͡ʒ
q̃d inueiat̃ in creaĩa ꝛ ñ i deo reſpcũ creature
ꝫ erit ponẽ intriſece in deo: ꝛ ita de᷒ intriſe/
ce naĩaliter aliqᷓd ꝑducet ꝛ ẽt necẽrio. qᷓ ſim
pliciter ẽ nobili᷒ ſcõm q̃d ꝛ ita ꝑ volũtatẽ q̃ ẽ
neccã ꝛ ꝯtigẽt. ꝛ cũ ꝯtigẽt̃ iueiat̃ reſpcũ crea
ture. ꝛ i creaĩis nĩħ neccã ſimpr̃ ꝑducat̃. ꝫ in
dō ꝑducẽ neccã ꝑ volũtatẽ iueiet̃ i dō. ꝛ ſic i/
bi erit ꝑductũ nãlr̃ ꝛ ꝑ volũtatẽ neccã: ꝛ ſic
trinitas gloſa ꝛ nĩħ ibi a cãu ꝑꝑ ipſectiõem.
ſco. vlt᷒ tãgit ꝑ p̄te auicẽ. ꝯ nos ꝙ ꝯtigẽt̃ agẽ
ꝛ neceſſario nõ vi ꝯueire vni naĩe. Scot᷒. n.
ponit in textu opinionem Henrici propter
hoc ꝙ voluntas poteſt conſiderari vt natu/
ra ꝛ vt volũtas ꝛc. Vide ibi ꝑpt̃ q̃ vult ſal/

uare neceſſitatem ⁊ contingentiam in eadez
potentia: ẜ dimiſſis argumētis factis a ſco-
to ꝯ ipm: q: ꝺ hoc dicemꝰ ſup ꝑ ſniaꝝ. Venia
mus ad ſcotū q̇ dicit ꝙ iſta duo infinita ⁊ ob
iectum infinitū ſunt cā ꝙ necāriō ꝑducat: ⁊
nullū de ꝑ ſe ē cā: ⁊ iō creatura ꝑducta a vo/
lūtate infinita: q̇a finita nō neceſſaͦ ꝑducit̃
⁊ cetera. Sed lʒ iſta duo vbi ſūt ſimul ponāt
necitatē: tamē ēt nō exn̄tibus iſtis duobꝰ ali
qui ponerēt necitatē agēdi: vt illi q̇ ponunt
volūtatē necāriō tēdere in bonū in cōi appre
benſum ⁊ in deū clare viſū ſaltē ſi pōa ſit ele/
uata ⁊ ſupnaturaliter ⁊ cetera. lʒ ſcotꝰ non ve
lit: ẜ q̇ vellet tenere opionē ſcoti melius dice
ret q̄ ipe ponat: ſi dicat ꝙ cōtingētia volūta
tis ē reſpcū actꝰ eliciti vel impati diſtincti re
aliter: nō dico a volēte: ẜ ab ipa volūtate: ꝑ
ſupplēre vicē volūtatis. ⁊ iō q̇a in diuiniſ nō
ē actus elicitꝰ: ⁊ ille actꝰ ē idē volūtati ⁊ obo
iō necāriō trāſit in obiectū: lʒ tamē ſit diffe/
rentia dicere: ē idē illi ⁊ dicere ē illiꝰ ſiue trāſ
fertur in illud. vn̄ actꝰ creature necāriō tranſ
fertur in deū clare viſū: vel in obiectū in cōi
ſcdm me: ⁊ tamē nō idē illi: ⁊ iō lʒ necāriō
trāſferatur in illud: nō tamē ſeq̄tur ꝙ ſit idē
illi: ẜ ecōuerſo. ⁊ ſpūs ſcūs lʒ ſit elicitꝰ vel ꝑ/
ductus necāriō ꝑducit̃: q̇a ē idē volūtati vel
volitiōi: ⁊ iō intriſece deo ē necitas: ẜ quia
actꝰ volūtatis nō ē idē creature volite. iō actꝰ
nō ſe necāriō trāſfert ſup illā. vn̄ volūtas di/
uina nō elicit actū nec circa deū nec circa alia
circa deū trāſit neceſſario q̇a idem ſibi: circa
creaturas nō trāſit necāriō: q̇a nō ē idē ſibi.
cū ſit actus liber ẜ actus intellectꝰ lʒ diſtinctꝰ
a creatura trāſit necāriō q̇a non ē actꝰ liber ẜ
naturalis. In creaturis uero ſecꝰ ē vt declara
bo infra: ⁊ videbimꝰ de libertate pōe. tamē ꝺ
diuerſitate necitatis ⁊ cōtingētie in eodem ꝑ
nūc ē ſciēdum ꝙ circa actū ſuū nō ē necitas
in eliciēdo in deo: nō ē necitas: q̇a nō ē elici/
tus nec impatꝰ: ẜ ꝓpter ſpūm ſanctū q̇ necāͦ
ꝑducit̃. Eſt ſciēdū ꝓmo ꝙ in deo triplex ē ne
ceſſitas ad ꝓpoſitū. vna actꝰ volūtatis ad vo
lūtatē ſiue eēntiā: q̇a ibi nō ē volūtas ex na/
tura rei. vide: q̇a igit̃ nō ē elicitus nec termi
nus ꝑductiōis: nec ex ſe dicēs ꝑfectionē ẜ ſu/
ſceptiuus illius met: ⁊ idē ſibi. iō nō ibi cō/
tingētia vt in creaturis ad actū. Et rō: quia
ſi cōtingēter eliceret̃ poſſet nō eē. ⁊ ſic talꝭ ele/
ctio dicit impfectionē ⁊ ſic elicere ēt ſi de no/
uo eliceret necāriō. Secūda necitas ē actus
circa ſuū obiectū ꝓmū q̇a ē idem ſibi necāriō
trāſfert̃ in illud ⁊ ēt vt declarabo ſcdm aliaʒ
viā in creaturis q: ē ſummū bonū ⁊ ſūmum
bonū ſibi. ſ. ꝓmū obiectū eius. iō necāriō trāſ
fertur in illud. Tertia necitas ē reſpcū ſpūs
ſancti. ⁊ tūc dico ꝙ ille reſpcūs ꝑducit̃ vel eſt
terminus productionis volendo ⁊ aman/
do eēntiam ſuā. ⁊ quia necāriō amat ſi amā
do producit: necāriō producit talē reſpectum
⁊ nullus actꝰ niſi infinitus circa infinitū pōt
ꝑducere talē reſpectū realē. ⁊ iō in nobis ſūt
entia ratiōis. ⁊ ita circa ſecūdarie volita ab
eo ⁊ finita. Circa. n. ꝓmū. q̇a ꝑducit ſcdm vl
timū ſue potētie illū reſpectū illā conformita
tē: illā mēſurationē quodāmō q̇ nō tranſit:
⁊ ſic idē obiectū ⁊ actꝰ. iō vnus ſolꝰ talis. aut
infiniti.: ꝑ iſta ꝓbaui ſufficiētiā ꝑſonarū ꝑ/
ductarū in diuinis ⁊ argui cōtra ſcotū: ⁊ re
ſpondi ſibi ad multa argumēta: q̇ nō vult ꝙ
ipe actus ſit ꝓncipiū ꝑductiuū. Ad ꝓpoſitum
dico ꝙ talis reſpectus ē ꝑductꝰ a deo ⁊ in illo
priori nō ē cognitꝰ nec volitus ita ꝙ ꝓus na/
tura voluerit ipa volitōe ꝑducere. nec cogno
uit hoc. ⁊ iō lʒ nō ſit iſte reſpcūſ actus eēntialꝭ
q̇ nō eſt elicitus. nec ſit eēntie vt obiecti ꝓmi
tamē q̇a ꝑducitur volēdo: cū necāriō velit n̄
ē incōueniēs ꝙ necāriō ꝑducat̃. ⁊ hoc marie
q̇a terminꝰ nō ē volitus nec cognitꝰ in illo ꝓo
ri vt dictū ē. De ē igit̃ cognitū a deo ⁊ volituʒ
ꝑduci ꝑducitur ꝯtingēter ſicut a nobis ⁊ ma
gis cōtingēter ⁊ libere vt declarabo. nā liber
tas volūtatis ē in hoc ꝙ illud qꝺ intelligit ⁊
vult ꝑducere libere ꝑducat ita ꝙ ſit in ſua li/
bertate ꝑducere ⁊ nō ꝑducere. agēs. n. a ꝓpo
ſito ſcdm phm ꝓprie ē illud quod intelligen/
do ⁊ volēdo ꝑducere aliq̇d illud ꝑducit ⁊ cō/
tingēter ꝑducit. ⁊ ſic ſemp inuēies iſto ſerua
to cōtingētiā in volūtate vt videbis ēt infra
Et ſi diceres. Deus ē agēs a ꝓpoſito ⁊ ꝑducit
talem reſpectū nō cognituʒ nec volitū eo mō
quo dictū eſt. ergo a cāu ꝑducit ſicut ſco. reci/
tat de ꝑducto a cāu. Vide ibi de ariſtotele:
Auer. ⁊ auicenna. Reſpōdeo ad hoc primo:
vt non videatur tibi extraneuʒ quod dixi ꝙ
ſcotus in reportationibus ⁊ in ꝓmo diſ. x. q.
vnica tenet ſcdm vnam reſpōſionem ꝙ ſpūs
ſanctus in nullo priori eſt cognitus a patre
anteq̄ ſit productus. Vide quid dixi in. q. de
beatitudine. Facit autem ſcotus vnam ratō
nem ad hoc probandum: quia ſpūs ſanctus
non cognoſcitur a patre niſi cognitiōe intui
tiua. ergo ſi non eſſet in illo priori nō cogno
ſceretur cognitione intuitiua: dando tamen
aliam reſpōſionem reſpondet huic ratiōi di
cens quia deus cognoſcit creaturas intuiti/
ue: ⁊ tamē nō ſunt. Sed cuʒ reuerentia iſta
rn̄ſio non eſt bona. viꝺ in illa. q. q: lʒ ꝟ n̄ di

cat impfectionē ex pte rei cognoſcētis: tamē
dicit impfectionē ex pte rei cognite nō exñtis
ꝛ iō vide ibi dñam ꝺ illis prioritatibus: ꝛ vbi
ē dña dicere in illo pori ꝛ ꝓ illo pori: ꝛ vbi ñ
ꝛ quomō poſſum intelligere ſi illo pori eēntiā
nō intelligēdo attributū vel pſonā ꝫ ñ ꝙ il-
la nō ſint. vnde ēt in quolibetis cōtra Frāciſ
cū nō vult ꝙ in aliquo priori creatura pri9 ꝓ-
ducatur a patre ꝙ a filio. ꝛ vide de ſemp ꝓdu
ci ꝛ ſuā declarationē: ꝛ in pmo. q. ꝭa diſ. iz.
ꝛ diſ. zo. ꝛ in z9 diſ. pma. q. pma dicit aliqua
bōa: ꝫ cadit ꝛ in diſ. 4z pmi de cā ꝓus agen
te. Dico ergo ꝙ de9 pater in illo pori nō intel
ligit. ſ. ſ. qa ſimul nā ꝛ origine oēs intelligūt
tres pſonas ꝛ attributa ꝛ creaturas: excepta
ſolū eēntia: q̄ prius nā intelligit a patre ꝙ a
filio: ꝛ a patre ꝛ a filio ꝙ a. ſ. ſ. licet pater ꝛ fi
lius ꝛ. ſ. ſ. ſimul nā pri9 intelligāt patrē ꝙ. ſ. ſ.
Vide: dico tūc ꝙ lꝫ. ſ. ſ. ꝓducat a patre ꝛ nō
ſit cognit9 neqꝫ volit9 nō ſeqtur ꝙ ſit ꝓduct9 a
cāu: qa ꝓduci a cāu ē ꝙ ꝓducēs intēdat ꝓdu
cere aliquid: ꝛ ꝓducat aliud. vñ ſcot9 in pmo
ꝭa pte diſ. z. dicit: raro dicit euēire effect9 qñ
nō hēt certā cām ad ſuū euētū: ꝫ tātū ꝓuēit
ex aliq cāa ordinata ad aliū effectū impedi
ta tamē ab alio effectu ad quē ordinat: ꝛ ex
tali ipeditiōe ꝓuēit id raro. Pater ꝫ qz amā-
do ꝓducit: ꝛ amare ē ꝓpria cā illius ꝓductōiſ
ꝛ ꝑ ſe largo mō loquēdo de cā: lꝫ nō intēdat
ꝓducere aliqd: nō ꝓducit a cāu. nec ē pter in
tētū: nec ē cā ꝑ accñs ꝛ cetera. vñ ariſto. pōit
deū intelligēdo ſe cāre motū: ꝛ tamē nih intel
ligit ex ſe. Scias tñ ꝙ ſolū iſto mō pōt ꝓduci
reſpect9 ꝛ res nō dicēs pfectionem: nec impfe
ctionē: loqr de termio foꝛali: ꝛ iō creaturas ñ
ꝓducit a cāu: ꝛ iō qa volita ꝛ cognita cōtin-
gēter ꝓducit: ꝛ iō qa intriſece nō ē cogni9 ꝓ-
ducti: extrinſece aūt ſic. iō i pmo necitas: in
ſecūdo cōtingētia: ꝛ ibi ꝓprie ē libertas vl li
bere agere. Scot9 vero in quolibetis ꝛ in re-
portatiōib9 reſpōdet ꝙ qa nō ē eadē diui9 pn
cipij in nāle ꝛ liberū ꝛ in pncipiū necā9 acti
uum ꝛ cōtingēter. aliqꝺ. n. nāle pōt cōtingen
ter agere: qꝛ pōt impediri. igit pari rōe poſſi
bile ē aliquod liberū ſtāte libertate necā9 age
re: hec in qlibetis: ꝫ pri9 dicat ꝙ talis nō ē q̄
rere cām: ꝫ in reportatiōib9 dicit ꝙ mōi op-
poſiti q̄ diſtinguūt pncipia agēdi nō cōueni
unt eidē pnci9: ꝫ mōi huiuſmōi oppoſiti nō
ſūt iſti: ſed necitas ꝛ cōtingētia circa actōem
qꝛ vterqꝫ mod9 agēdi inuēit in vtroqꝫ pnci9
ꝓductiuo q̄ pmo diſtinguūtur in gñe pōe a-
ctiue: qꝛ aliquod ē agēs nāle qꝺ neceſſa9 agit
ꝛ aliqꝺ contingēter ſilr ē de agēte libere ꝛ ꝺ
agēte a ꝓpoito ꝙ aliquod neceſſario agit ꝛ a
liquod cōtingēter. Iſtā ſñiaꝫ dicit in multis
locis. Sꝫ cū reuerētia iſte erroꝛ ꝓuēit ꝑꝑ nō
diſtinguē inter liberā ꝛ libere: vt alibi ad lō
gū dixi. vñ oē libere ē cōtingēter ꝛ nō ecōuer
ſo: ꝛ iō ſe hñt ſm ſupius ꝛ inferi9. ꝫ impoſſi
bile ē aduerbialiter ꝙ aliqd libere agat ꝛ ne-
ceſſario lꝫ illa pōa ſit libera: qa cū illa poten
tia poſſit libere agē: lꝫ aliqñ necārio agat: ñ
ſeqtur ꝙ nō ſit pōa libera. ē. n. talis potētia
ꝛ natura largo mō ꝙ pōt libere agere: nō ſic
pōa naturalis. ergo ꝓprie ē pōa libera ꝛ co-
pulatiua ſemp ſeqtur deterioꝛē ptē. iō lꝫ ali-
qd necārio agat: tamē qa libere ꝓducit aliqd
iō debet dici libera. Libere. n. ꝓducē neceſſa
rio dicit impfectionē in ꝓducēte vel in ꝓdu-
cto: ꝫ ñ necārio in ꝓducēte ſed ſemp i ꝓducto
ꝫ neceſſario ꝓducere nō necārio dicit impfe-
ctionē nec in ꝓducēte nec in ꝓducto: iō illa ē
nobilioꝛ pōs: ꝛ iō ē ponēda intriſeca deo: qa
nō pōt ꝓducere creaturas necārio. Vlterius
ē intelligēdū ꝙ poſſet diſtingui circa necita
tē vel cōtingētiā volūtatis qa cōtingēter pn
cipaliter attēdit circa actū elicitū vel effectuꝫ
impatū: qa aut ipa volūtas vel volēs intelli
git: ꝛ vult ſuū actū vel effectū aut non: ſi ſic:
tūc dico ꝙ circa talia cōtingenter ꝛ libere ſe
habet: ſi nō tūc hoc pōt eē tripliciter: aut hoc
ē circa ſuū obiectū in cōi: vel circa illud: qꝺ
cōtinet pfectiōem oīum q̄ ſūt ſb ſuo obiecto:
aut ē circa aliqd qꝺ cōtinet ſub ſuo obiecto:
nō tamē cōtinēs pfectionē oīum cēteroꝛum
ſub obiecto: tūc dico ꝙ ſi volūtas ē circa hoc
tertium: ſiue eſſet cognitum ſiue non libere a
git circa illud: quia preſentato illo nō neceſ-
ſario transfertur in illud: ſicut agens natura
le agendo in paſſum extra deducto impedi-
mēto: ꝛ intellectus circa obiectū ſuum. ſi ve-
ro loquamur de actu nō cognito: nec volito
circa obiectū eius cōmune: dico ꝙ neceſſario
trāſfertur in illud: quia p̄ſentata ratiōe bōi
nō poteſt nō velle illam nec bonū ſibi. Qꝫ ve
ro dicitur de ſuſpēſione actus: dico ꝙ dece-
ptio fuit: quia lꝫ poſſim reſpectu actus elici-
ti cogniti ꝛ voliti ſuſpēdere ꝛ non elicere ta
lem actum: vel nō impare crediderunt ita eſ
ſe de primo: ꝛ non eſt ita. Unde licet neceſſa-
rio appetam bonum in cōmuni mihi oſten-
ſum non eſt neceſſarium ꝙ velim elicere vel
imperare ꝙ velim bonum vel bonū mihi: ꝫ
poſſū ſuſpēdere actū ꝛ tūc bñ verū ē ꝙ ñ poſ
ſum precipere ꝙ eliciam actum neceſſario
huiuſmodi circa bonum in communi: naꝫ
ſi neceſſario elicerē talē actum volitū ꝛ ꝯgni-

tū: tūc neceſſaͦ elicerē īfinitos tales actꝰ refle
ctendo: q̇a non eēt maior rō de vno ꝙ̃ de aͦ
⁊ licet volūtas neccãrio ſe transferat in bonū
oīūſum tale nō ē neceſſariū ſe velle cōſeruare
in appetitu illius bōi: ⁊ iō pōt ſe auertē a ta/
li cōſideratōe: ⁊ rō ē: q̇a appetē nō eſt habē·
⁊ iō q̇a nō habet pōt ſe auertē: ſecus ē quan/
do hēt intuitiue ſūmū bonū· dimittamꝰ nūc
ſiue ſit eleuatꝰ ꝑ grām vel nō: dico tūc ꝙ non
ſolū neccãrio tēdit in illud: nec pōt odire illđ
ʒ ēt nō pōt ſe rēouere ab illo ꝙ̃tū ē ex ſe· quia
iam hēt quod vult· non ſic erat in deſiderio
boni· ⁊ iō poterat ſe remouere: nō tamē vtro
biq̧ neccãrio eligit actū ꝙ velit ſe velle illud:
⁊ velit ſe velle ſtare in illo: tamē nō pōt elice/
re actū ꝙ nō velit ſtare in illo· Sed de bono
ꝑticulari nō infinito ſecus ē: vt dictū ē. Ad ꝓ
poſitū in deo volūtas vel actꝰ diuinꝰ circa ob/
iectū ſuū ꝑmū: q̇a ē ſūmū bonū neccãrio tranſ
fert in illud: ⁊ neccãrio ſtat in illo: ⁊ q̇a ille
actus ē vnus ſolꝰ: ⁊ ibi nō ē potētia āte actū
ſi pōt velle ſe velle neccãrio vellet ſe velle in i
finitū: ʒ in volūtate noſtra ſiue ꝓpter diuer/
ſos actꝰ ⁊ nō neccãrio vult ſe velle: iō nō vult
ſe velle in īfinitū: q̇a ſi neccãrio vellet ſe velle:
vellet ſe velle in īfinitū. Tūc dicať vlterius ꝙ
tāto magis volitio dei cū ſit idē ſuo obiecto
ꝑ neccãrio trāſferť in illud: ⁊ ꝑſeuerat in illo:
hec. n· duo faciūt neccitatē in deo: ⁊ ꝓpť hoc
neſcio ſaluare illud qđ dixit ſupra ſcotꝰ ꝙ infi
nitas obiecti ⁊ īfinitas pōe ſunt cā neccitatis
inſiť. nā ſi obiectū infinitū nō ē cā vt patet in
nobis ꝑ te ſcote. neq̧ volūtas infinita erit cā
q̇a volūtas īfinita ꝓpter eē infinitū nō ma/
gis abſoluitur a libertate. vñ volūtas diuina
ē magis libera ꝙ̃ noſtra: q̇a multa īpedimē
ta hēmus ⁊ ipa ē ſūme libera ⁊ ſūme libē agit
in q̇bꝰ libere agit: q̇a ē cā oīs libertatis ⁊ cō/
tingētie ēt ꝑ te ſcote. ğ ſi obiectū de ſe nō ē cā
infinitas pōe nō magis faciet ꝙ nō poſſit li/
bere agē ꝙ̃ in nobis circa idē obiectū: ʒ bñ
idētitas ⁊ bōitas infinita ſui obiecti primi
erūt cā neccitatis· vñ ēt deꝰ neccãrio vult bonū
in cōi apphēſum: nō dico ꝑ cōceptū cōem ⁊ ta
men in ſe nō includit infinitatē: ʒ bñ verum
ē ꝙ ē neccãriū ꝙ infinita pōa infinite amet in
finitū· q̇a obiectū infinitū mereť amari infi/
nite. neccitas ğ amādi ē ex ꝑte obiecti: ⁊ ita a
mari īfinite ē ex ꝑte obiecti: q̇a. ſ· mereť ama/
ri: ʒ illud q̃ teneť ⁊ neccãrio amať ⁊ infinite a
matur ē īfinita pōa· ꝙ ğ neccãrio ameť vel in
finite ameť: nō ipa pōa tanꝙ̃ cā: ʒ bñ tāꝙ̃ q̃
vel q̃: ʒ neccitas amādi ē ipm obiectū īfinitū
qđ mereť amari īfinite ⁊ neccãrio a pōa infi/

nita īpeccabili: ⁊ iō q̇a videť ſemꝑ intuitiue a
deo neccãrio amatur infinite q̃ ſuꝑius dcā ſūt
pſſt colligi 3ͦ ethico. caꝑ 2ͦ ꝑmi vbi dicit: ele
ctio vtiq̧ volūtariū eē videť: nō idē aūt: ſed
in plꝰ volūtariū· ſ. q̇a magis cōe· voluntaria
eni q̇dē ⁊ pueri ⁊ oīa aīalia cōicāt· electiōe āt
nō ⁊ appetitiua volūtaria q̇dē dicimꝰ ſcđm e
lectionē āt nō. Ex q̇bus intellige ꝓ me: l3· n·
dicat ꝙ in iſtis in q̇bꝰ nō ē electio inuēiatur
aliqñ volūtariū vt in pueris ⁊ in beſtijs non
credas. n. ꝙ ꝑꝑ hoc velit ꝙ talia ſint volūta/
rie ꝓprie: q̇a beſtie ducūtur ⁊ nō ducūt. nam
duplex ē volūtariū ꝓpriū ⁊ im ꝓprium: vt in
beſtijs: ⁊ ſic appetitꝰ in hoīe iſto mō volūta/
rius ⁊ neccãrio ferť: ⁊ nō ē electio: ⁊ iſta vocā
tur volūtaria: q̇a ꝑncipiū eoꝝ in nobis ē. vñ
3ͦ de aīa: volūtas nō ē in brutis· vñ cum ſbſe
quēter dicat ibi ꝙ electio ē eoꝝ q̃ ſūt ad finē
⁊ volūtas finis: ⁊ ꝙ volumꝰ felicitatē ⁊ nō eli
gimus. ğ qñ hēmꝰ finē clare viſū tūc neccãrio
nos trāſferimꝰ in ipm: ʒ de electōe ⁊ actu co/
gnito eliciēdo ſecus ē. vñ ibi ariſto· Electio ē
eoꝝ q̃ ſūt in noſtra poteſtate: nō ſic volūtas:
⁊ exēplificat: ⁊ ibi dicit ꝙ genꝰ electōis ē vo
lūtariū: ⁊ dr̃ia electōis ē ꝑconſiliatiuū. In 3ͦ
ꝯo caꝑ tractatꝰ ſecūdi libri q̇nti dicit: Dico āt
volūtariū ꝙ vtiq̧ aliq̇s in ſeipo exñtiū ſciēs
⁊ nō ignorās opať neq̧ quē neq̧ q̃ neq̧ cuiꝰ
⁊c· ⁊ infra volūtarioꝝ q̇dē: hoc aūt ꝑeligētes
opamur ⁊c. vide ibi diſ. ⁊cetera· Et per iſta
patet ad argumēta facta a ſcoto ī prima diſ.
de fruitiōe ꝙ voluntas nō neceſſario fruitur
bono oſtēſo in cōmuni. Ad ꝑmū enim q̄ño
poteſt volūtas auertere intellectū a conſide/
ratione bōi in cōmuni. ⁊ tamē neceſſaͦ fruiť
ipo bono cognito: ⁊ data ē ratio differētie:
⁊ quid eſt in poteſtate voluntatis ⁊c. Et per
hoc patet ad confirmationē: quia ſi haberet
illud quod deſiderat quantum eſt ex ſe remo
ueret omne prohibens: nec vnquam ſe auer/
teret· ⁊ ideo ſic facit ſi haberet viſionem in/
tuitiuam ⁊ claram· Ad aliud ꝙ ageret ſe
cundum vltimum ſue potentie: ita ꝙ inten/
ſiſſime vellet finem: dico ꝙ ex maiori ⁊ mi/
nori conſideratione intellectus in bono ſeq̇/
tur maior vel minor appetitus boni deductiſ
alijs impedimentis cōſiderationis circa que
intellectus eſſet occupatus: ⁊ vlterius dicere
tur ꝙ bonū infinitum clare viſum magis eſt
appetibile ꝙ̃ bonum in cōmuni· ideo magis
tranſit intenſius ꝙ̃ in bono in cōmuni appre
henſo· licet ergo neceſſario tranſeat in bonū
in cōi· tamē illa rō h3 ſuā attrahibilitatē ita
ꝙ intenſiori mō non pōt appeti· vñ alia ē ra/

tio attrabibilitatis bõi babiti ꝛ bõi nõ ba-
biti. ꝛ ſi dicatur ratio boni in cõi eſt vna: ꝫ
equalit̃ oſtẽditur ꝛ ꝑ cõſequẽs equaliter tra
bit: ꝉ poſſet dici ꝙ ſm diuerſa impedimẽta
ꝛ diuerſos intẽtus ꝛ diſtractões ꝛ appetit9 ꝑ
ticulares vel ſibi ꝓſſirões: vel alio mõ poſſꝫ a-
liqs intẽſius appetere bonũ in cõi: ꝉ neceſſa
rio appeteret bonũ. tamẽ dicat̃ ꝙ ꝉ appetit9
boni ſit illius: nõ eſt ꝓ illo: ꝫ ꝓ ꝑticularib9 ꝛ
cetera. Ad illud ergo vt rñdeatur argumẽto
dico ꝙ quãdo agẽs ex ſe neceſſario agit non
tractat9 ab obiecto: ſicut ignis nõ agit neceſ
ſario ꝓpter materiã approximatã: qa ex na-
tura ſua bẽt ꝙ neceſſario agat: ſi ſit approxi
mata materia: ꝛ nõ ẽ cã mã neceſſitatis: tũc
dico ꝙ tale agẽs nccãrio agẽs ſemꝑ aget ſm
vltimũ ſue põe deductis impedimẽtis. ꝫ ſi ſit
agẽs cuius neceſſitas inſurgat ab obiecto ꝛ
extrinſece nõ opꝫ ꝙ agat niſi ſcđm tãtã neceſ
ſitatẽ ꝛ potẽtiã ꝗtũ obiectũ extrinſecum tra
bit ipm: ꝛ ſic ẽ in ꝓpoſito. iõ obiectum clare
viſum infinitũ magis trabit ipm ꝙ in cõi: ꝛ
iõ nõ ita intẽſe trãſit in illud ſicut in clare vi
ſum. ꝛ ꝑ boc pꝫ ꝙ volũtas ẽ ꝓprie põa libera
qa ex ſe nõ bẽt ꝙ neceſſario trãſeat in illud ſi
cut potẽtia naĩalis actiue ꝉ aliquãdo traba
tur: ꝫ ex ſe nũꝙ neceſſario trãſit in aliud: qa
ſic nõ eẽt iſta põa. ꝛ iõ ꝉ tracta nccãrio tran-
ſeat in aliquid nõ auferṫ ꝙ ſit potẽtia libera
qa ex ſe ñ trãſit. vñ triplex ẽ põa. vna in quã
imꝑmiṫ naturaliter vt obiectũ in intellectũ: ꝛ
agẽs in patiẽs. alia ẽ q̃ nãliter ꝛ neceſſa͛ trã-
ſit in aliud: vt ignis ꝛ cetera nãlia ꝛ ab iſtis
accipiṫ 2o pbyſicoꝝ: natura. ſ. materia ꝛ for
ma q̃ ſunt ꝑncipiũ mot9 ꝛ q̃etis ꝛc. Alia ẽ q̃
ex ſe nõ nccãrio trãſit: ꝉ aliquãdo a ſuo ob
iecto vel cõtinẽte totã ꝑfectõem obiecti tra-
batur. ꝛ iſtud trabere: vt nõ me capias nõ ẽ
ꝙ aliqđ imꝑmat: qa ſic eẽt põa naturaṫ paſ-
ſiua. Sed dicas ꝙ volẽs vel intelligẽs i quo
ẽ impſſa cognitio obiecti nõ in volũtate: qa
nibil imꝑmitur in illã: ꝫ bene in volẽte: qa i
intellectu ei9 iõ intelligẽs talẽ rõnẽ ſibi obla
tã nccãrio trãffertur in illud id qđ neccã͛ cãt
actũ ſuũ nõ recipiẽdo ab alio: ꝫ ꝓpter recep-
tũ in intellectu. ꝛ talis potẽtia qa ex ſe nõ ne
ceſſario trãſit in aliud ñ ẽ forma vel potẽtia
nãlis. ꝛ qa nõ recipit ab alio extrĩſeco nõ eſt
mãĩa vel põa naĩalis paſſiua q̃ ẽ natura: ꝛ
iõ qa nõ nccãrio nõ ex ſe trãſit: licet aliquan
do trabaṫ. iõ ẽ põa libera ꝛ agẽs a ꝓpoſito:
2o pbyſicoꝝ. Dico ꝙ ibi ꝓpͤ nõ ẽ attractio.
ꝫ ẽ ſicut dicit auer. 7o pbyſicoꝝ cõmẽto. 10o
vbi ait: attractio ãt in q̃ ãttrabẽs ẽ q̃ſcens
attractũ vero motũ nõ ẽ attractio in rei veri
tate: ſed attractũ moueṫ ex ſe ad attrabens:
vt ꝑficiat ſe vt lapis mouetur ad inferius: ꝛ
ignis ſuꝑius. ꝛ ſĩr opꝫ boc ĩtelligẽ de motu
ferri ad magnetẽ ꝛ nutrimẽti ad mẽbra. Di-
cas ꝫ ꝙ volẽs ꝛ intelligẽs ſuũ finẽ intuitiue
ꝛ ꝑ cõſequẽs bñs illũ neceſſario ſe trãſfert in
illũ: ꝛ in bito nccãrio ſe cõtinet. Ad vltimũ
vbi dicit. Põa libera ꝑ ꝑticipationẽ non ma
gis tẽdit in obiectũ ꝑfectũ ꝙ in aliud obie-
ctũ. igiṫ nec põa libera ꝑ eẽntiaꝫ ꝛc. vide ibi
dico qđ iã patuit ſupra qñõ põt auertẽ a bo-
no in cõi nõ bito. ꝛ cetera: ꝛ tanto magis ab
iſtis impatis. ꝛ iſta nõ ſunt ad ꝓpoſitũ: q: vi
ſus neceſſario tẽdit in quodlibet ſuũ obiectũ
ꝗtũ ẽ ex ſe. ꝛ ꝉ ſbĩciaṫ impio volũtatis. ideo
cõcediṫ ꝙ ſicut põt auertere viſũ ne videat. ꝛ
ita ne intellect9 cui repñtaṫ obiectũ quod ẽ cã
neccitatis: ſicut obiectũ viſus cõſideret: ꝛ tũc
ſi põt auertere a ſuo ſbõ: tãto magis ẽ libera
licet illo cognito neceſſario tẽdat in illud. ita
ꝙ argumẽtũ magis ẽ ꝓ ꝙ ꝯ. Argumẽtũ aũt
ꝙ volũtas nõ neceſſario trãſferat̃ in obiectũ
clare viſũ de diuerſa approximatõe paſſi: q̃ ñ
cãt neccitatẽ: ꝫ tãtũ intẽſiorẽ actionẽ ꝛc. ꝯ ſi
bi cõceſſo nĩꝯ bẽt: qa obiectũ clare viſũ ꝛ ñ
clare dicũt diuerſas rõnes formales. ꝛ iõ licet
ſit de codẽ: tñ formaliter aliud obiectũ vel alia
rõ occurrit ĩ viſo. ꝛ alia in nõ viſo: qđ patet
ex actib9 diſtinctarũ ſꝑẽrũ cãris ab illis: ꝛ iõ
in vnã rõem nccãrio me trãſſero ĩ aliã cõtin
gẽter. tñ ꝯ ẽ ꝯ ipm ĩ. 4o de btĩtudine ponẽdo
btĩtudinẽ ꝑncipaſr̃ ĩ actu volũtatis: qa vide
tur magis põere ꝙ ſint diuerſarũ rõnũ ĩ via
ꝛ ĩ pãa. vĩđ ibi: tñ iſta dĩanṫ vſqꝫ ad ſcriptu
rã ſuꝑ ꝯ. obiectũ ꝫ oñſũ trabit: ꝫ bitũ reti-
net: ſed nullo9 trabit actũ de actu neccã͛. ꝉ ñ
poſſit auertere a ꝯ actu: ꝛ iõ ñ poſſũ odire et
ſi in cõi ptẽeṫ: tñ qñ bẽṫ ñ põt ſe rẽouere: ſed
qñ ñ bẽṫ põt: ꝛ iõ qñ bꝫ neccã9 elicit ꝛ teneṫ:
ꝫ ñ nccãrio elicit ſm actũ: licet nõ poſſit op
poſitũ. ñ poſſũ ꝫ me auertẽ a ſũmo bono: dũ
video illud ĩtuitiue: qa illđ bẽo. ſec9 ẽ in obie
cto ĩ cõi cognito: q: ñ bẽo qđ volo. ꝛ iõ ĩ cla-
re viſo ñ poſſum auertẽ actũ ꝑmũ ꝫ bñ actũ
ab actu ꝯ. Adduciṫ ẽt in fauorẽ auicẽ. a ſco-
to ꝙ omne ẽ perfectũ: cũ poteſt generare ſi-
bi ſimile in ſpecie primo metapbyſice: licet ñ
adducat ad boc propoſitũ in ꝑma. q. 4. ſ. ꝙ
creatura poteſt creare. tamen eſt ad boc pro
poſitum adducenda ꝙ deus cauſaret neceſſa
rio vel libere aliquid. Reſpondet ſcotus ꝙ
propoſitio eſt vera in illis vbi nõ repugnat
nature cõmunicari a ſimili in ſpẽ; nec pro-

pter hoc illa que poſſūt cōicare ſuam ſpeciem
ſunt pfectiora: imo ꝑpter perfectionē ſue na
ture habēt ꝙ nō poſſunt cōicari niſi ab agē
te pfectiſſimo ⁊c. Sed cōtra videtur: qa ma/
teria ꝑma ē imperfectiſſima: ⁊ tamē nō pōt
ſe cōicare in ſpē. Jdeo dico ꝙ iſtud nō decla
rat rōem q̄re ⁊ differētiam. Jdeo reſpōdeo
ꝑmo ꝙ ipemet ariſto. habet rn̄dere de intelli
gētijs ⁊ mā ꝑma ⁊ celo. Ariſto. n. loquit ſo/
lum de his que nō poſſunt ꝑmāere in nūero
ſꝫ in ſpē: tamē nō dat cām nec ipe nec ſcotus
cū hoc nō cōueīat ſolū pfecto ſꝫ etiā impfecto
vt dixi: ideo dico ꝙ aliqd eſt ens cui repugt
ꝑduci ab alio ⁊ plurificari in ſpē vt infinitū
⁊ ens ſummū ⁊ ꝑmū ⁊ necāriū, vt ſepe dictuꝫ
ē: ⁊ ēt dictum ē ꝙ ſūmū bonū nō ꝑducit pro
pter maius bonū. iō ꝑductū ab ipo nō eſt in/
ſimul magis bonū: iō ſupfluum ꝙ ꝑducat ſi
bi ſimile: qa ꝑduceret neceſſario ⁊ nāliter. iō
fruſtra. 2° eſt aliquod ens qd pōt ꝑduci: ſꝫ ñ
pōt ꝑduci pſuppoſita mā. ⁊ iō nec a ſe nec ab
alio ſibi ſimili pōt ꝑduci: ⁊ intelligo ꝑduci ꝑ
cāuari: ⁊ hoc ſiue ſit perfectū ſiue impfectuꝫ
vt āgeli: ⁊ hyle ⁊ celū aliquod ē ens: qd pōt
ꝑduci pſuppoſita materia: ideo pōt ꝑduci a
ſuo ſimili: qa naturale ē generare alterū: qle
ipm. 2° de aīa. Mod⁹ ergo ꝑducēdi ē cā iſti⁹
differētie. ⁊ iō illa q̄ ꝑducūtur nō pſuppoſita
mā nō poſſunt ꝑduci niſi ab agēte ſupnatu/
rali. ⁊ iō modus ē cā nec pfectio nec impfe/
ctio. Si aūt ī natura ſint aliqua habētia ma
teriā q̄ nō pn̄t generare ſibi ſimile: vt aurum
⁊ lapides pcioſi: qa forte nō hn̄t vtutē acti
uam: ⁊ forte nō ſunt mixta pfecta dicet' alibi
ſꝫ magis q̄re ab alchimiſtis. Et ſi diceret' q̄/
re agēs pfectius lꝫ nō poſſit generare ſibi ſi/
mile nō pōt generare vel ꝑducere effectū pfe/
ctiorē q̄ agēs impfectius. dico ꝙ agētia in/
corruptibilia faciūt effect⁹ nō ita pfectos: qr
nō oportet ꝙ ꝑducāt ſibi ſimile ꝑpter eoꝝ ꝑ
petuitatē: ſic ecōuerſo faciūt corruptibilia ꝑ
pter eorū ꝑmanētiā nūero: nec ꝑducūt alios
effect⁹ pfectiores reb⁹ matialibus: qa pfectio
taliū ē ꝙ a ſolo pfectiſſimo poſſint ꝑduci: ⁊
iō ē pfectio ipius agētis qd ē de nūero taliuꝫ
ꝑducibiliū: nō pōt ēt ꝑducere effectū matia/
lem pfectiorē vel eq̄ pfectū ſicut ē effect⁹ agen
tis materialis: qa hoc repugnat agēti ſepa/
to niſi ſit agēſ quod ꝑducat pri⁹ formā in ſeq̄
in ſbo. ⁊ iō oīs talis forma nō ꝑducitur niſi
ab agētibus ꝑpter cōtactū ⁊ ꝑ ꝑtem āte ptēꝫ
iō repugnat agēti ſepato ꝑducere taleſ effect⁹
materiales: niſi tamē mediate: qa hoc ē pfe/
ctionis. ⁊ ideo nō ꝑducere effectū pfectiorem

nō arguit impfectionē reſpcū agētis ita ꝙ ꝑ
pter hoc ſit impfecti⁹ agēte māli: ſed bene re
ſpectu dei: qa neceſſario agit pſuppoſito ſbo.
⁊ ē potētie limitate. vnde lꝫ nō pſuppōat ma
teriam neceſſario: tamē neceſſario pſupponit
ſubiectū ⁊ ideo nō pſupponere materiā i agē
do cōcludit ipm perfecti⁹ agēte materiali: ſꝫ
agere pſuppoſito ſbo cōcludit ipm impfecti⁹
agēte ſupnaturali: matia tamē ꝑma lꝫ ſit in
corruptibilis ⁊ ꝑpetua nō caret actiōe effect⁹
pfectioris ꝑpter pfectionē ſꝫ ꝑpter ipfectōnē
⁊ iō eſt data ad patiēdū iperpetuū: ſꝫ de agē
tibus pfectiorib⁹ ſepatis ſecus ē vt audiſtis:
Pro hac etiā opīone arguit ſcot⁹: qa a cāūa
oīo vna nō eſt effectus niſi vn⁹: ꝑmo qa alr
non eēt ratio q̄re etiā diſtinctio in effectu. q̄/
re. n. hoc ꝑductū ē aliud ab illo ſi cā oīo ē vna
hui⁹ ⁊ illius: ſꝫ ꝑmū ē oīo vnū in ſe. ergo cum
intelligētie ſint plures non erūt imediate ab
vno. ergo vna ē ab altera. Rn̄det ſcotus ꝙ
illa ꝑpoſitio a ꝑncipio vno oīo vno ñ poſſūt
eē imediate plura falſa ē ſi intelligatur d oīo
vno in re. ſufficit. n. in agēte ꝑ intellectū ⁊
volūtatē diſtinctio cognitorū: ſiue diſpata
cognitio pluriū ad hoc ꝙ plura imediate ꝑ/
ducat: ⁊ ita ſufficit hic ſi illa cognitio ē ſub/
ſtātia cognoſcētis: ⁊ ꝑ cōſequēs nō nūerata
ſicut ſi nō eſt ſubſtātia opantis ſꝫ accidens ⁊
enūerata. Jſta reſpōſio nō cōtētat: qa q̄ram
qūo in vno oīo vno pōt eē cognitio diſtincto
rū: imo ariſto. hoc negauit in deo ⁊ iō h̄ ar/
gumētū fuit ſumptū a Themiſtio. 12° meta
phy. cō°. 44°. vbi volebat ꝑbare vt recitat
auerro. ꝙ deus non poterat mouere: qa eſſet
cā plurium: ⁊ hoc nō poteſt eſſe niſi inq̄tuꝫ
cōtinet plura: qa ab vno inq̄tū vnum ⁊ cete
ra. fuit tamē etiam dictū ariſto. 2° de gene/
ratiōe: Jdē inq̄tū idē nō ē natum facere niſi
idem. ⁊ iō rn̄det auer. ꝙ de⁹ nō ē ꝑprie cauſa
pluriū. ſꝫ ſolū ſcd̄m intellectū: ⁊ hoc nō incō
uenit. Nota ergo ꝙ non vult ibi ꝙ intel/
ligat plura ſed intelligitur a pluribus: ⁊ ſic
pficit illa. ⁊ hoc nō ē incōueniens. ideo opꝫ
nos inueſtigare. vnde oritur ꝙ poſſit eſſe ī
vno ſimpliciſſimo cognitio pluriū: ⁊ per cō/
ſequēs ꝑductio pluriū. Dico ergo ꝙ aut loqui
mur de eo vno receptiue ſiue ſcd̄m ꝙ recipit
vel de eo vno ꝑductiue: ⁊ hoc iterū dupliciter:
aut de eo quod ꝑducit ſimplr aut ſecun/
dum quid. Si ꝑmo mō receptiue vel quaſi:
quia in illo nō eſt ꝓprie receptio ꝓpt idē
titatem tunc dico ꝙ nō eſt incōueniens ꝙ ī
vno inq̄tū vnū ſint plura: ſꝫ bene ordine q̄/
dam. Vnde auer. de ſba orbis ponit in mate

ría que ē vna ꝓmo ꝙtitatē itermīatā· 2ᵒ
formā ſbalē poſtea alia accidēntia. ita ꝙ in ta
libus ſufficit ordo loqͣr de his q̄ ꝑ ſe: ⁊ iō in
eſſentia vna ſimpliciſſima intelligunt̄ plura
diſtincta ab ipā formalr̄: ⁊ aliq̄ intra ſe rea/
liter: ⁊ tunc ordo ī iſtis ſufficit ſi id ī quo ſūt
ſit illimitatū vt eſſentia: ſʒ nō loquaris de il
limitato iq̄tuʒ vnū neceſſario agēte: ⁊ tūc ī
intellige ēt q̄ mō diuerſa eiuſdē rōis pn̄t eſſe
in eodē qn̄ ſūt cāta a diuerſis eēt ſine ordin
⁊ naturalr̄ ēt agente vt ſpēs duaꝝ albedinū
ī intellectu meo. ⁊ iō notate ꝙ qn̄ dicit̄ ꝙ paſ
ſiones fluunt a ſubiecto' tūc aut cāntur a di/
uerſis cāis vel a ſbo ī diuerſis ꝑtibꝰ ſi n̄ cāntᷓ a
cānte ſbm voluntarie eē riſibile ſm ſbm oris
⁊ canū ſm caput· ita ꝙ diuerſitas materie fa
cit ꝙ ī ſubiecto vno pn̄t eē plures paſſiones·
ſʒ ſi ē ſine mā aut cāntᷓ a cānte ſubiectū volū
tarie aut nō ſūt plures tales in re ex nā rei· ſʒ
ſoluʒ rōe diſtincte: ⁊ tunc intellige ꝙ qn̄ obie
ctuʒ cāt ī ſuuʒ intellectuʒ itellectionē vuputa
eēntia angeli ī ſuuʒ intellectū· nō pōt cauſa/
re ſtante ꝓma aliam intellectiōem: q: agens
poſito ſuo effectu ī aliquā māʒ vel ſubiectum
nō pōt ponere ī illud alium effectū ſicut ignis
cāns caliditatē vt q̄ttuor in ſubiectū non
pōt cāre aliā vt q̄ttuor· ſʒ bene ſi ē intēſus vt
octo intendet illam: ſʒ nō ſecūdas vt q̄ttuor
ſʒ erit vna vt·8ᵒ· ⁊ lʒ eēnt ſcde vt q̄ttuor tūc
intellige de effectu vltimato ad ꝓpoſitū ſtāte
ꝓma intellectiōe· lʒ poſſet itendere illā non tn̄
de ſe ipo aliā ſi neceſſario ⁊ naturalr̄ agit. ⁊ li
cet illa corrupta poſſit aliā. nō tn̄ ſtante ꝓma
de eodē ſbo eadē rōe. ⁊ ſi dicat̄ iſte intellectus
ē capax alterꝰ intellectōis obiecti eiuſdē ſpēi
ḡ cū obm ſit cātiuū alterꝰ eiꝰdē ſpēi vt pʒ in
alio intellectu eiuſdē ſpēi: ⁊ in iſto ēt corrup
ta ꝓma. ḡ ēt in iſtuʒ poterit cāre aliaʒ ſtante
ꝓma dico ꝙ repugnātia aliqn̄ orit̄ ex ꝑte for
me reſpectu ſubiecti· vt due forme ſbales eiꝰ/
deʒ ſpēi: ⁊ ēt due albedines aliqn̄ nō ē ex ꝑte
forme reſpectu ſb̄i vt due ſpēs vl' intellectiōes
eiuſdeʒ ſpēi lʒ h̄ multi negēt· dicat̄ ḡ aut eſt
forma ſbalis: ⁊ ſic eiuſdeʒ ſpēi nō pn̄t eē ſiml'
aut accidētalis. aut extēſe aut iextēſe ſi extēſe
eiuſdeʒ rōis nō poſſunt eē ſiml' nālīter loqn
do· ſi inextēſe aut agēs agit nālīter aut vo/
luntarie. ſi volūtarie nō curamꝰ mō ſi nālr̄ cū
non īpeditū agat ſʒ vltimū potētie ſue. ḡ agit
ꝙtū pōt agere: ⁊ ꝑ ꝯn̄ ſi duas poſſet agere ⁊
infinitas ī h̄: ⁊ lʒ agat ſm vltimū ſue poten
tie in hoc n̄ agit ſimplr̄ ſecūdū vltimū poten
tie ſʒ ſolum in hoc· ⁊ ideo nō poteſt niſi vnū
⁊ ex iſtis veniemꝰ ad ꝓpoſitū diuiſionis: ſʒ ſi

naturaliter ⁊ neceſſario cāret ſine ſubiecto ſi
plura cāret infinita cāret: ⁊ iō nulluʒ agens
nāle cāt ſine ſubiecto: ⁊ iō q: deꝰ cāt ſine cāt
extrinſece voluntarie: ⁊ iō ī deo itrinſece nō
eſt cātio neqʒ creatio: ⁊ iō q: intrinſece ꝓdu
ctuʒ neceſſario adequat virtutē ꝓducēt̄ ſim
plr̄ nō pōt ꝓducere plura talia eiuſdē ratio/
nis nec ꝑ ideʒ ꝓncipiū diuerſaꝝ rationū ⁊ iō
nō valet rn̄ſio illoꝝ qui dicūt ꝙ intenſiue a/
dequat: ſʒ nō extenſiue: ⁊ rō ē q: plura talia
ꝓducta ſi eēnt nō eēnt ꝑfectiora ꝙ̄ illud ſoluʒ
q: duo infinita nō ſūt ꝑfectiora vno infinito
ſʒ in cātis: q: dicūt iperfectiōeʒ: ⁊ finitatem
duo ſūt ꝑfectiora vno illoꝝ ⁊ iō nō adequa/
retur eiꝰ virtꝰ: ⁊ iō nullū tale agit niſi ī ſubie
cto: ⁊ iō nō adeq̄tur eoꝝ virtꝰ ſimplr̄: ſʒ in h̄
⁊ iō ſimplr̄ ī ifinitis pn̄t· Meliꝰ ḡ ariſto· ꝙ̄
auicēna ꝙ agēs nāle ꝓſuppōit ſbʒ: ⁊ iō agēs
limitatū ꝓſupponit ſbʒ: ⁊ iō videte mirabilit
ter ꝙ nullū agēs nālr̄: ⁊ nō ꝓſuppoſito ſbo
pōt eē finitū: q: cū agat ſm vltimū pōe ſue
ꝓducēt ifinita alr̄ n̄ adeq̄ret virtutē ſue pōe
⁊ iō q: agit in mā cū nō agat ſʒ vltimū potē
tie ſue ſimplr̄ pōt ēt agē ī alio aliō lʒ agat ſʒ
vltimū pōe in h̄. qn̄ ḡ dicebat̄ ꝙ nō repugnat
ſubiecto hēre ſileʒ formā in ſe ab alio ⁊c̄· Di
co ꝙ formis extēſis eiuſdē rōis repugnat re/
cipi ī eodē ſubiecto· inextēſis vero aliqbꝰ ſic
aliquibus non: ſi enim ſint inextenſe eiuſdē
ſpēi ⁊ cū h̄ reſpectu eiuſdē rōis numero ī eo/
dem repugnāt vt cognitio ꝓpa ſort̄ ⁊ ſortis:
ſʒ cognitio eiuſdē ſpēi ut ſortis ⁊ Platonis ꝓ
pter iextenſiōeʒ n̄ repugnat in eodē. extēſa ḡ
oīo repugnāt eiuſdē ſpēi ſʒ inextenſe vltra h̄
ad repugnātiā req̄rūt ꝙ ſint reſpectu eiuſdē
⁊ de eodeʒ ſub rōe ꝓpria: ⁊ ſic agens nālr̄ nō
pōt alr̄ cāre. Sciendū tn̄ ꝙ ſi ſpēs nō darent̄
in intellectu diceret̄ ꝙ repugnātia ſolū eēt in
eodem reſpectu illoꝝ q̄ reducūt̄ ad actū vba/
liter. ita ꝙ tales plures actus inſiml' ſūt ipoſ
ſibiles ⁊ nō illoꝝ q̄ nominalr̄: nā impoſſibi
le eſt me intelligē ſortem in eodē inſtāti dua
bus intellectiōibꝰ eiuſdem rōis ita ꝙ intel/
ligatur verbalr̄ in eodem inſtanti bis ſortes
nā cū relatio ſit ſolū in creaturis rōis: ⁊ non
dicat̄ reſpectiue realr̄ niſi verbalr̄: nō nomi
naliter· iō hitus q̄ cātur ex actibus verbalit̄
nō pōt haberi duplex ō eodem ſicut nec actꝰ
verbalr̄: ſʒ ſpecies ſi daret̄ cū nō ſit ſemꝑ ver
balr̄ in ſorte nō eſſet ad ꝓpoſitum: ⁊ iō de ha
bitibꝰ qui cānt̄ ab actibus verbalr̄ non ſeq̄t̄
inconueniens ſic nec de actibꝰ: ⁊ ita pōt di/
ci de ſpēbus: q: cānt̄ mediāte actu phantaſi/
andi verbalr̄ ⁊ duo tales ſunt impoſſibiles

verbalr. iõ non ſequetur ꝙ poſſint eſſe infi/
nite tales in eodẽ: ꝫ ſi angelus vł aĩa ſepata
põt recipe ab obiecto ſpẽm ſecus eſt dicẽdũ
iõo vide quomõ declaraui alibi. Si igit̃ re/
deundo loq̃mur de vno ꝓductiuo aut loqui/
mur reſpiciendo ad ipſuꝫ aut preſuppoſitis
diuerſis in q̃ debet agere: ⁊ hoc tã materie ꝙ
diſpoſitionũ ꝙ loci ꝙ tẽporis ⁊c. ⁊ ſic ꝓprie
non eſt inq̃tum vnũ: ⁊ tũc nõ ẽ incõueniẽs
ꝙ vnuꝫ ẽt vnuꝫ i ſe producat diuerſa pp diũ/
ſas mãs ⁊c. vt iſta ratio a ignis pticularis.
vna ſm eandeꝫ pteꝫ põt eẽ principiũ ꝓducẽ/
di diuerſos ignes: lꝫ ſit vna i ſe ſicut limꝰ ab
eodeꝫ igne dureſcit. ⁊ cera liq̃ſcit: ⁊ h̃ eſt q:
eſt illimitatũ ad ꝓducendũ q̃tuꝫ ẽ ex ſe non
ſimplr. tñ q: neceſſario p̃ſupponit mãꝫ ſi dꝫ
agere. iõ nõ ſequit̃ ꝙ ſubito ꝓducat infinita
lꝫ neceſſario agat ⁊ ſit illimitatũ: q: paſſum
requiſituꝫ ipedit ⁊c. alia. Et ex iſto colligite
pũctuꝫ valde notãdũ: q̇. n. dicũt ꝙ mã eſt cã
indiuiduatiõis vel ſbm vł q̃titas ſi loquant̃
ex pte agent̃ nãliter hñ dicũt ꝙ talia nõ poſ
ſunt plurificari i eadẽ ſpẽ niſi p̃ſuppoſitis di
uerſis materijs: ꝫ ex pte ipoꝝ indiuiduoꝝ h̃
non requirit̃: q: ab agente libero põt eẽ nu/
merus i eadem ſpẽ vbi nõ eſt mã: ⁊ ideo q:
Ariſt. nõ ponebat aliquod agens ꝓprie niſi
qȯ p̃ſupponebat mãm. iõ ꝯñter mãꝫ cãm in/
diuiduationis. Si vero accipiat̃ vnũ in ſe ex
pte ſui vel etiam ſolũ ex pte eiuſdeꝫ p̃ſuppoſi/
ti. tũc dico ꝙ ſi loq̃mur de productione ſꝫ q̇d
ꝙ vnum inq̃tuꝫ vnuꝫ etiam reſpectu eiuſdẽ
põt ꝓducere diuerſa ſm quid vt intellectus
vel intellectio diuina intelligendo ſuã eẽntiã
ꝓducit vel cãt infinita ſm q̇d. ſ. in eẽ ſm q̇d
ſcilicet in eẽ cognito. nec oꝫ ꝙ in illis ſit ſem
per ordo. vñ nõ p̃oritate aliqua priꝰ itelligit
ſorteꝫ ꝙ platonem. ita ꝙ in tali ꝓductiõe q̃ñ
eſt ab eodem p̃ncipio ſic̃ eſt ẽt i ꝓductõe crea
turaꝝ in eſſe reali nõ requirit̃ ordo vel p̃ori/
tas. ſecus eſt ſi eſt a diuerſis p̃ncipijs: q: illd
oritur ex ordine ipoꝝ in eſſe ⁊ in ꝓducere. ⁊
iõ q: talia hñt eſſe a ſuo principio non requi
rit̃ ordo inter illa: q: p̃ncipiũ illimitatum ſic
ponit illa ſine ordine: ꝫ in his q̃ ſunt in: q:
vel ſunt a ſe i illo vel ab alio q̃dammodo reci
piunt̃ in illo. iõ pp receptionẽ requirunt ordi
nem: ⁊ ita ſi ex ſe ſũt in illo: aliter ex ſe nã ſi/
ne p̃ncipio ꝓductiuo poſuiſſet ſine ordine nõ
eſt aũt incõueniens ꝙ p̃ncipiũ ꝓductiuuꝫ. ẽt
neceſſario ꝓducẽs ꝓducat ſine ordine ſi ꝓdu
cit ſolum ſm q̇d: q: ſic ꝓductũ nihil eſt. tñ i
ꝓductis i eſſe cognito aliq̃ñ eſt ordo: q: eẽn
tia diuina priꝰ producit̃ i eſſe cognito ꝙ attri

butũ ⁊ pſona ⁊ creatura pp ordinem neceſſa
riũ quẽ habet illa in ſe nõ ex pte ꝓducentis
illa in eẽ cognito: ⁊ ita pſone ꝓducte i eſſe rea
li hñt iſtũ ordinem neceſſariũ ex ſuis ꝓductio
nibꝰ realibꝰ itrinſece nõ ex ꝓductiõne in eſſe
intellecto vel volito: q: non ſũt intellecte nec
volite añ eiꝰ ꝓductionem. nõ ſic creature ita
ꝙ ꝓductio neceſſaria ſm q̇d: ⁊ productõ ſim
pliciter cõtingens i vno p̃ncipio põt eſſe ſine
ordine ẽ. Igitur loquemur de ꝓductõe rei ſim
pliciter: ⁊ non ſolũ ſcd̃m quid tunc dico vlte
riꝰ ꝙ ab eodem iq̃tum idem nõ pñt ꝓueni/
re plura ſi ſit ẽt reſpectu eiuſdẽ niſi tale ſit il/
limitatũ. vñ ex h̃ intendo ꝓbare diſtinctio/
nem formalem i diuinis: q: ſi eſſentia ẽ vna
ratio qȯ eſt vnũ p̃ncipiũ producẽdi ⁊ nõ eſt
ibi alia ratio ex natura rei reſpectu eiuſdem
eſſentie nõ producet niſi vnũ niſi ipa ſit illi/
mitata. illimitatũ aũt q̃tũ eſt ex ſe niſi adda
tur aliquid itrinſecuꝫ vel extrinſecũ põt i in/
finita. notate vocabulũ illimitatiõis. ẽ ſi nõ
req̇rit̃ niſi vnũ: ⁊ illud eſt. ſ. eſſentia. ita ꝙ ñ
requirit̃ mã vel aliud itrinſecũ ſiue extrinſe/
cum: ⁊ neceſſario vel naturaliter agit. iõ q̃tũ
eſt ex ſe poſſet infinita ſiue diuerſaꝝ ſiue eiuſ
dem rõis non dico ex pte ꝓductoꝝ: q: fortaſ
ſe repugnaret ꝙ poſſent eſſe plura eiuſdeꝫ ra
tionis: ꝫ dico ex pte ꝓducentis: ⁊ maxime di
uerſaꝝ rationũ: ⁊ iõ ſi poteſt i plura eiuſdeꝫ
rationis poteſt i infinita: q: iam ponis plu
ra eiuſdem rõnis: ⁊ ita ſi poteſt i plura diuer
ſaꝝ rationũ cũ ſit vnum i ſe non requirens a
liud non eſt ratio ꝙ poſſit in plura diuerſaꝝ
rationũ: ⁊ non i alia plura ſi agens ſit infini
te potentie: q: finita ſi cõtinet̃ eminent̃ ⁊ vir/
tualiter i ifinito. ⁊ ſi vna ratio iq̃tũ vna po
teſt i plura diuerſaꝝ rationũ q̃tũ eſt ex ſe po
teſt in alia. vt videtis i ꝓductione intellectꝰ
in ꝓductione ſcd̃m quid ⁊ in ꝓductione vo
luntatis ſimplr: ⁊ ideo q: non poteſt intelle
ctus i plura realiter. ideo non niſi vnũ ꝓdu/
ctum p intellectũ: ⁊ q: volũtas vel volitio ñ
poteſt intrinſece niſi i vnũ. ideo vnũ ꝓductũ
ꝫ q: extrinſece in plura ideo i infinita poteſt
ſinca thegorematice: ⁊ ideo q: intrinſece pro
ducit neceſſario ſi poſſet in plura: infinita
ꝓduceret: ꝫ poſſe extrinſece i plura volunta
rie non infert ꝙ poſſit i plura intrinſece ꝙ ẽ
poteſt in plura neceſſario ſi nõ requirit̃ ma/
teria nec ipedimentuꝫ vel ſubiectũ poteſt in
infinita nec valet dicere vt arguit Scotus ꝙ
ipſa conſiderata vt intellectus ⁊ vt volũtas
poſſit eſſe p̃ncipiuꝫ producendi diuerſa ſiue
iſta diſtinctio ſumat̃ ab extrinſeco ſiue ab i/

trinſeco: qꝛ ens rationis non pōt eſſe pꝛinci
piū pꝛoducēdi diſtincta realr̄ vt diſtincta: ⁊
ideo nō poteſt ſtare illa opinio accepta a gre
cis: qꝛ ſpūs ſanct⁹ dicit̄ ꝓductus ꝑ modū vo
luntatis ⁊ libere: qꝛ ꝓducitur p̄ſuppoſita ꝓ
ductione filij ſicut voluntas p̄ſupponit itelle
ctuꝫ. Filius aūt ab itellectu: ⁊ ꝑ modū natu
re: qꝛ nō p̄ſupponit aliā ꝓductionē ſicut nec
intellectus aliā potētiā: qꝛ ab vno inq̄tum
vnum nō ꝓuenit niſi vnū vt audiſtis niſi ſit
illimitatū: ⁊ iō ſtante ꝓducto ꝑ. ⁊ ꝓductiōe
neccāria ablata mā tēpoꝛe ⁊ loco ⁊ circa idē
non videt̄ ꝓduci niſi idem vel niſi ꝓducens
ſit illimitatū: ⁊ ꝑ ꝯñs tūc pꝛoduceret infini
ta oꝫ ḡ vel extrinſece vl̄ intrinſece ponere ali
quid diuerſū aliquo mō: ⁊ cū eſſentia ſit vna
extrinſece vel circa qđ neceſſario pꝛincipia ꝓ
ductiua erūt aliq̄ mō diſtincta: ⁊ iō p̄ſuppo
nit itellectio ⁊ volitio q̄ ex ſe fūdant̄ i eſſen
tia oꝛdine q̄daꝫ q̄ non ſunt ꝓducta iō mediā
tibus iſtis duob⁹ pñt eē plura ꝓducta: nam
dicere ꝙ ab vno naturaliter agente ⁊ neceſ
ſario vel ſiml̄ nāl̄r ⁊ nō nāl̄r: ⁊ neceſſario tū
qꝛ ē illimitatuꝫ ꝓueniāt ꝓducta diuerſa iq̄
tuꝫ eſt vnuꝫ: ⁊ non circa diuerſa vt ꝫ̄ ē ipoſ
ſibile. nā q̄tmꝫ ē ex ſe cū ſit vna rō ſi poteſt i
plura nō ē maior ratio ꝙ poſſit in ifinita ꝓ
pter ei⁹ illimitationē ex pte ꝓducendi qđ im
plicat i agente nāl̄r vel neceſſario ⁊ nihil ex
requirens vt dixim⁹ de igne: qꝛ ſic poſſet in i
finitis. Et iō qꝛ volitio diuina pōt in plura
in q̄tum vna: qꝛ tū eſt cōtingēs i agendo po
teſt in plura p̄ſuppoſito tū aliquo ſm quid.
Vñ eſt ſciendū ꝙ actus volūtatis vn⁹ qꝛ plu
ra pōt ꝓducere inq̄tum unus iō ē illimitat⁹.
⁊ per ꝯñs infinita pōt ꝓducere ⁊ h̄ qꝛ eſt pōa
libere agēs: ⁊ iō nō requirit aliqđ extrinſe
cū cū ſit infinita in pōa: ⁊ iō oīs potētia que
eſt nālis ſiue neceſſario agens que q̄tū eſt ex
ſe ē illimitata requirit aliquid extrinſecū: ⁊
iō non ſequit̄ ꝙ pꝛoducat infinita: ꝫ pōa li
bera illimitata que nō pꝛeſupponit extrinſe
cuꝫ nō ſequitur ꝙ actu ponat infinita ſicut ſi
neceſſario ageret. Tamē eſt ſciēdum ꝙ ſicut
nālis illimitata pꝛeſupponit extrinſecū. ita il
limitata libera pꝛeſupponit itrinſecum: ⁊ ſi
cut ſi illa debet agere extrinſece pꝛeſupponit
infinitas mās vel ſub iecta. ita iſta p̄ſuppo
nit infinita actu cognita. iō volens lꝫ ſit illi
mitatuꝫ nō pōt exire i actu reſpectu infinito
rum niſi pꝛecedat cognitio illoꝝ ſic illa p̄ſup
ponit mām vel ſubiectū dō debet eē illoꝝ: ⁊
ſicut mā non requirit̄ tanq̄ ꝑncipiū actiuuꝫ
eꝫ: ꝫ ſoluꝫ pꝛeſuppoſituꝫ vt poſſit agere. ita

volens nō pꝛeſupponit cognitionē iſtoꝝ tan
q̄ ꝑncipia ſue actionis: qꝛ ens ratiōis nō cō
currit in genere ꝑncipij ad cātionē entis real
⁊ iſta fuit una deceptio illoꝝ qui locuti ſunt
de ente rationis requiſito tanq̄ ꝑncipio pꝛo
ductiuo. nam lꝫ ad h̄ ꝙ potētia libera libere
poſſit agere requirant̄ entia cognita qui non
fertur i incognitū ſicut bonus artifex. tū non
cōcurrunt tanq̄ ꝑncipiū ſicut dixerūt aliqui
etiā magni ph̄i. ad quoꝝ auctoꝛitates ⁊ rōeſ
dicas ꝙ bñs artē agit ⁊ nō ars ita ꝙ ſine il
la non ſciret agē. vide alibi: ⁊ iō qꝛ volēs ꝓ
ducendo ſpūs ſanct⁹ nec intelligit nec in illo
ꝑoꝛi vult illū nō oꝫ ꝙ p̄cedat cognitio ei⁹ in
eſſe cognito: ꝫ bene cognitio eēntie vt ꝫ̄. ⁊
iō neceſſario nō libere ꝓducit: ⁊ iō nō eſt ibi
illimitatio: ⁊ iō nō pōt infinita intrinſece p̄
ſupponit. n. non niſi cognitionē vni⁹. ſ. eſſen
tie: ⁊ iō non ꝓducit niſi vnū i eſſe reali nō di
co in eſſe volito: ⁊ qꝛ cognoſcit infinita ex
trinſece ꝓducibilia pōt illa ꝓducere: ⁊ iō lꝫ
ſcđario cognoſcat attributa: ⁊ alia intrinſe
ce q̄ non ſūt pꝛoducibilia nō pōt illa ꝓducere
nec ex cognitiōe illoꝝ intrinſece q̄ ſūt aliquo
mō diſtincta ex nā rei. oꝫ ꝙ alia itrinſece ꝓ
ducat: qꝛ ꝑncipium ꝓductiuuꝫ itrinſecū nō
pōt plura pꝛoducere. vide alibi nec ſūt pꝛi
muꝫ eius obm nec dicūt ꝑfectionē de ſe: ꝫ ſi
eſſentia eēt ꝑncipiū illimitatū reſpectu pluri
um q̄ eſt vna rō neceſſario poſſet in ifinita: ⁊
ita volitio ē illimitata ad ꝓducendum ex in
finita p̄ſuppoſita tū cognitiōe ifinitoꝝ ⁊ ita
intellectus ad ꝓducēduꝫ infinita ſꝫ quid vt
dictū eſt p̄ſupponēdo ſolum vnā rationē in
finitaꝫ: ⁊ iſto mō nō dantur ydee. nō tū ex
natura rei vt vult Franciſcus: ⁊ etiam Sco
tus ſm vnam opinionē nec ſūt neceſſarie ad
cognoſcendum creaturā vt alibi ꝓbaui clare
qꝛ nō dicunt ꝑfectionē i ſua ratiōe foꝛmali:
ꝫ bene cognitio eoꝝ p̄ſupponitur ad pꝛodu
ctionē illoꝝ nō ad cognitionem: qꝛ eſſentia
ſola ſufficit. Vñ cū ſcot⁹ ꝓbauerit ꝙ eſſentia
infinita ſm ſuam rationē foꝛmalē contineat
eminenter ꝑfectioneꝫ oīum ſm ꝓpꝛiam ratio
nem. ḡ tales reſpectus lꝫ ſint idem realr̄ eſſen
tie nō requirunt̄ vt poſſit cognoſcere: ⁊ ſunt
tota argumēta contra vt nō opoꝛteat aliud
dicere. punctus ḡ erroris fuit de ꝓduci i eſſe
cognito: ⁊ de ꝓduci in eſſe reali vt ꝫ̄. ⁊ ſic pa
tet quo mō ab vno inq̄tum vnum pꝛouenit
vnuꝫ: ⁊ q̄mō nō. Et ex iſtis intellige vt dixi
ſupꝛa qūo eſſentia cōcurrit tanq̄ pꝛincipiuꝫ lꝫ
clarius ſit dictū: ⁊ dicet̄ alibi. nam eſſentia
cōcurrit q̄dāmodo tāq̄ cā vniuerſalis ⁊ me

diata: itellectio ⁊ volitio ī ſuo gnē tāq̄ ime
diate: ⁊ ideo intellectio infinita ⁊ ſic volitio
ſūt principium: ⁊ iō eēntia ꝑncipalius. lꝫ in
tellectio īmediatiꝰ vt dixi de ſecuri: ⁊ dixi ꝙ
non pñt eſſe duo ꝑncipia īmediata: ⁊ iō lꝫ
eēt illimitata ad iſta duo: ⁊ ſit potentia ad
diſpata nō ad cōtradictoria vt dicit ſcotꝰ ſe-
pe nō ſequit̄ ꝙ poſſit ꝓducē īmediate ſine illī
ꝑncipijs īmediatis: ꝫ ſi cōcurreret īmediate
argumētū ↄcluderet: ⁊ iō ſūt ↄ̄ ſcotū ⁊ Frā-
ciſcū: ⁊ ſic pꝫ qūo nō oꝫ ponere tria pricipia
in tribꝰ gn̄ibꝰ: q: duo īmediate ⁊ vnū media
te vna naturaliter alia libere: ⁊ pp̄ h̄ dico ꝙ
ph̄i melius poſuiſſent ſi poſuiſſent intrinſece
deū nō poſſe in aliquē effectum vel ꝓductum
tanq̄ cām īmediatā ſm̄ rationēꝫ deitatis q̄
ponēdo vt fecerūt extrinſece. loquor d̄ ariſt.
⁊ Aue. nō de auicēna. Tria ḡ hētis ibi: eēn
tiā q̄ ↄcurrit ꝑncipaliꝰ: ⁊ tanq̄ cā vel ꝑnci-
piuꝫ vniuerſale. 2ᵒ. itellectionē. 3ᵉ. volitiōeꝫ
ordine q̄daꝫ vt dictū ē ſicut ī ꝑſonis. ſcd̄a pre
ſupponit ꝑmam ⁊ tertia ꝑmā ⁊ ſcd̄am vt ibi
trinitas ordinata. vt hēamꝰ numerū ſenariū
ꝑfectū. lꝫ in ꝑmis nō ſit ꝓprie numerꝰ cū non
ſint realr̄ diſtincta vide alibi. Vn̄ ēt ꝓbaui
ꝙ non eſt ibi intellectꝰ nec volūtas ꝑ multas
rationes: ⁊ maxime q: oīo iſta fundant̄ īme
diate ī eēntia. lꝫ ordine q̄daꝫ ꝑ ipos ēt ḡ itel-
lectio ⁊ volitio nō eſt ī intellectu nec volūta
te īmediate nec iſti actus ſūt eliciti. ḡ pp̄ iſtos
actus eēntiales fruſtra ponit̄ itellectus ⁊ vo
luntas pp̄ aūt actꝰ notionales non q: ꝓbaui
q: ſūt ab eēntialibꝰ. Ex iſtis pōt patē ꝙ ph̄i
meliꝰ dixiſſent nō dicēdo ꝙ mā eſt cā indiui-
duationis itrinſece: ꝫ dicēdo ꝙ indiuiduuꝫ
ſbale qd̄ nō hēt mām nō pōt nālr ꝓducē aliud
indiuiduuꝫ ſile ſibi vt pꝫ in elemētis ⁊c. ⁊ iō
dicas ꝙ oīs actus in mā pōt generare nāliter
ſbam. iō cōicat indiuiduꝫ in eadem ſpē. An-
geli aūt q: nō hn̄t. iō non poſſunt. tn̄ q: hn̄t
ſbm: ⁊ aliquid ſile materie. 3ᵒ. de aīa cōmēto
ↄᵒ magno. iō lꝫ nō poſſint cōicare ſuā nāꝫ tn̄
pōt cōicari ab alio. ſ. a deo: ⁊ iō. 12ᵉ. meta-
phyſice cōmēto. 44ᵒ. hn̄ in h̄ dicit Themiſti
us ꝙ ſi deus nō eſſet ſimpl̄r vnū poſſet eē ab
alio. nā aūt diuina q: nō hēt aliq̄d ſimile mē
⁊ eſt ſimpliciſſima. iō nō poteſt a ſe nec ab a
lio plurificari: ꝫ bn̄ cōicari vt dictū eſt. Me
lius ḡ dixiſſent ph̄i vt dictum eſt ponēdo ꝙ
deus intelligēdo eēntiaꝫ ſuaꝫ ꝓducat reſpe-
ctum ꝑ ſe ſtantē q̄ motuꝫ: ⁊ ꝙ amādo eēntiā
ꝓducat aliū reſpectū q̄ dicere ꝙ ſcd̄a intelli
gentia accipiēdo ꝓ oibꝰ vſq3 ad vltimā itel
ligendo ⁊ amādo ꝑmā ꝓducat aliū reſpectuꝫ

qui eſt motus: ⁊ meliꝰ dixiſſent ꝙ tertia ⁊ vl
tima ꝑſona cū alijs duabꝰ ꝓduceret creatu-
ras q̄ dicere ꝙ vltima intelligētia ī virtute
ꝑme ⁊ aliaꝝ ꝓducat hic iferiꝰ generatiōem ⁊
corruptionē. Ex iſtis pꝫ q̄re voluntas creata
non ē cōicatiua ſbe ſicut increata ñ loquor ex
trinſece: q: h̄ ē pp̄ infinitatē eiꝰ: ꝫ intrinſece
q: cū illa nā ſit indiuiſibilis ꝓducit reſpe-
ctuꝫ ꝑ ſe ſtantē ex infinitate pōe circa obꝫ ꝓ
priū mediate quo illa nā cōicat̄: ⁊ non ꝓducit
nām: ꝫ natura finita non cōicat̄ niſi per di-
uiſionē. iō oporteret ꝙ ꝓduceret ſbaꝫ diui-
ſam ab iſta ſibi ſileꝫ. non pōt. n. ꝓducere re-
ſpectuꝫ ꝑ ſe ſtanteꝫ realē qui ſit ideꝫ ſibi me-
diante quo cōicet̄. vn̄ nec eſt poſſibilis vt pro
baui ī creaturis idētitas cū diſtinctione for
mali pp̄ iſta ḡ voluntas increata pōt cōicare
ſuā ſbam non creata nec eandeꝫ nec ſilem in
ſpē. Et ex his collige q̄ dixi alibi ꝙ ꝑmꝰ ter
minus formalis ꝓductiōis in diuinis ē ipſa
relatio non eſſentia. lꝫ ꝑmus terminus cōi-
cationis ſit eēntia non relatio. lꝫ in creaturis
idem ſit terminus ꝓductionis ⁊ cōicationis
pp̄ diuiſionem nature. Pro opinione ēt Aui
cēne poſſꝫ argui: q: agēs videt̄ ꝑfectius qn̄ ex
ſui natura eſt tale qd̄ non poteſt non cōicare
ſuam ꝑfectionem q̄ qd̄ poteſt non cōicare. ⁊
confirmat̄ q: ſi contingēter ꝓduceret poſſet
nihil ꝓducere ⁊ ꝑ ↄ̄ñs poſſꝫ facere ꝫ non ple
num bonitate: q: non cōicaret ſuam bonita-
teꝫ. Iteꝫ ſi deꝰ agit ex plenitudine ꝑfectionis
ḡ plenitudo ꝑfectionis faciet ꝙ neceſſario a-
get: q: ſi non non hēt plenitudinē ꝑfectionis
Ad iſta ad ꝑmū dico ꝙ añcedēs ē veꝝ itrin
ſece non extrinſece. imo extrinſece ē totū op-
poſituꝫ: q: ſi neceſſario cōicaret: coicaret pp̄
maiꝰ bonū in natura. conſequēs ē falſum vt
dictū eſt ꝓ. q: tūc productuꝫ ⁊ ipm eēnt ma-
ius bonū q̄ ipm: ⁊ ꝑ conſequēs non eſt infi
nituꝫ: ⁊ ꝑ conſequēs ſi in natura eēnt duo ta
lia ambo eēnt iperfecta: q: neceſſario natura
diuiſa: ⁊ ita ad ↄfirmationē negat̄ ↄ̄ña vlti
ma ⁊ concedit̄ ꝙ poſſet nihil ꝓducere nec ha
beret minoreꝫ bonitatē q̄ nunc. vn̄ poſſet ar
gui contra iſtos ꝙ hēret maiorē bonitatē ſi
faceret īfinita talia ſicut ſūt nūc ſicut arguūt
illi ꝙ debebat ꝓducere ab eterno: ꝫ dicatur
ꝙ non magis eēt bonus q: non maior boni
tas additur in natura q̄ ꝑus. Ulteriꝰ dicat̄
ꝙ loquendo de bonitate morali non eſſentia
li: q: ꝑma rn̄ſio magis tangit eēntiale q̄ mo
rale. lꝫ ēt tangat morale: q: non tenet̄ facere
tunc dico de morali ꝙ ille ē magis bonꝰ mo
raliter qui pōt non facere ⁊ facit q̄ ille q̄ fa-

cit ⁊ non pōt aliter facere. De hoc tñ tangaꝫ
in tractatu penultimo: ⁊ p ħ pꝫ ad aliud cō
cedendo ꝙ deꝰ agit ex plenitudine pfectiōis
nec tñ plenitudo pfectiōis faciet ꝙ neceſſario
agat. imo q: ē plenus pfectiōe: ⁊ poſſet non
agere tñ vult agere ſ; cōtingenter: ⁊ nō neceſ
ſario nō ꝙ pfectio ſit cā neceſſaria ꝙ agat im
mo libertas vł ſua potētia libera: ⁊ nulli te/
neť nec eſt aliqua rō vel cā quare faciat niſi q:
vult: ⁊ nō q: ē bonū iō facit: ſ; q: facit iō eſt
bonū ita ꝙ volūtas ſua eſt cā illius bonitať
hoc tñ tangetur i mā de predeſtinatiōe ad ꝙ
iſta ſpectant ⁊ meliora dicenť. tñ forte p nūc
poſſet dici ꝙ lꝫ faceret illud q: eſſꝫ bonū ſi eſ
ſet. tñ non teneť facere: q: nō faceret maius
bonū ſimpliciter nec maius bonū ſibi nec eēt
maiꝰ bonū cum ipo ꝙ ipm ſolū nec tenetur
alicui ſicut dixi ſ̄ i oppoſitū de agente creato
⁊ tunc diceref ꝙ faciet bonū: q: erit bonum
illi ⁊ multis: ⁊ nō bonū ſibi ⁊ iſta pprie ē ple
nitudo pfectionis referendo tñ i ſuā bonita/
tem tanꝙ ad finē nec talis finis neceſſitat vt
neceſſario agat nec tale bonum fiendū: q: lꝫ
agat pp̄ finē non tñ agit vt acquirat finem
iō non neceſſario vt ſ̄. agit ḡ ex plenitudine
pfectionis nō vt pficiat nec vt acquirat finē
nec vt ſit maius bonū ſimplr nec maiꝰ bonū
ſibi nec maiꝰ bonū cum illo ꝙ ſine illo: ſ; vt
ſit bonū illis: ⁊ illud bonū refert i ſuā pleni
tudinē. Sꝫ iſta videbis melius infra vł i. q.
de pdicatiōe vel clariꝰ in. q. vtrū theologia
ſit ſcia practica: ⁊ ſic finiť tractatꝰ ſeptimus.

Tractatus octauus.

Ad nunc ad octauū tractatū oībꝰ
excelſiorē veniamus. ſ. ꝙ deꝰ glorioſuſ
eſt oipotēs: ħ eſt ꝙ īmediate tanꝙ cā
totalis oēm effectū pōt pducere. tā aſcenden
do ꝙ deſcendendo i genere cauſe efficientis.
Scotus in diſ. 8. pmi tenet ꝙ ħ rōe nāli poſ
ſit pbari. ſ; in diſ. 2. ⁊. 42. ⁊ in reportatiōi/
bus. ⁊ in q̄libetis ad lōgū tenet oppoſitū
lꝫ cōcluſio ſit vera ⁊ iſta vltima eſt ſua firma
opinio. vt aūt oipotētia itelligať ꝑ eſt ſciēdū
ꝙ ſcotus i ħ diſ. 20. tenet ꝙ terminꝰ oipotē
tie ē poſſibile non cōiter ſūptū. ſ. vt opponiť
ipoſſibili. iſto. n. mō inquit deꝰ eſt poſſibilis
accipiť ḡ poſſibile vt accipit auicena. 6°. me
taphyſice vt opponitur neceſſario: ⁊ ſic pōa
generandi i patre nō cadit ſub oipotētia: q:
ſic filiꝰ nō eſſet oipotēs. lꝫ illud abſolutū eēt
in filio. tñ non ē ſub rōe poris ad illū actum
vū potētia requirit ꝑoritatē reſpectu termi/
ni: ⁊ ſm me facilius loquendo lꝫ nominalr
illa potētia ſit i filio. non tñ verbalr pōt ge/
nerare: q: iam habuit ſuū terminū adequa
tū. Arguit ibi Scotus contra Egidiū po
nentē ꝙ potētia generandi i patre ptinet ad
oipotentiā nō i filio. i. ſi pater non poſſꝫ ge
nerare nō eēt oipotēs: ſ; q: filius nō poſſit ñ
tolliť quin ſit oipotēs q: non ē oipotētia vel
potētia ad id qđ icludit cōtradictionē ſicut
eſſet de filio nō de patre. huius opinionis eſt
Gulielmus varronis i diſ. 20. ꝙ pōt bene ⁊
male intelligi. nā pater nō eſſet oipotēs ſi nō
poſſet pducere filiū infinitū: q: non eēt infi
nitus. Vñ producere infinitū ꝯcludit pōaꝫ
infinitam: ⁊ iō cū pater nō hēat terminum
adequatū ſue potētie ſi nō poſſet pducere fi/
liū non eſſet infinitus: ⁊ ppñs cum ad oipo
tentiā requiratur infinitas. ſequitur ꝙ non
eēt oipotens nec ſic in filio: q: habet termi/
nū ⁊c. ⁊ iō ꝙ nō poſſit pducere p itellectum
non tolliť q̄n ſit infinitꝰ ⁊ omnipotēs: ſed ſi
Gulielmꝰ diceret ꝙ oipotētia in patre tanꝙ
p termino reſpicit filiū ſcotꝰ bñ arguit. ego
vero vniuerſaliꝰ loqñdo dico ꝙ omnipoten
tia ſe extendit ad oēꝫ terminū formaleꝫ pmū
q̄ ex nā. vñ in omni pductione creaturaꝝ p/
mus terminꝰ formalis ē ex ſe nā. nā vbi alibi
declaraui in diuinis rō ſuppoſitalis eſt termi
nus formalis ⁊ diſtinxi ibi de termino pdu/
ctiōis ⁊ cōicationis: q: nā indiuiſa: ſecus in
creaturis vide: pducere ḡ nāꝫ cadit ſub oipo
tētia: ⁊ nō cōicare nāꝫ. tñ pducere relatiōeꝫ
p ſe ſtanteꝫ ⁊c. arguit infinitateꝫ vt dicit ſco
tus in q̄libetis: ⁊ q: ē eadeꝫ nā ⁊ potentia iō
⁊ filius infinitus. pducere ḡ nāꝫ alio nō p/
ſuppoſito arguit infinitatē: ſ; omnia poſſe
pducere arguit omnipotētia. lꝫ ex infinitate
vt pbabo poſſit deduci omnipotētia. omni/
potētia ḡ nō ſe extendit niſi ad omnem nām
pducibilem: ⁊ nō ad omnē rōeꝫ ſuppoſitaleꝫ
pducibilē: ſ; omni ſciētia extendit tā ad na/
turam ꝙ ad rationē ſuppoſitalē ꝙ attribu/
talem: ⁊ iō oē ens cadit ſub ſciētia: ſ; nō ſub
pductione. vñ aut rō formalis dicit pfectio
nē ſine impfectiōe vt infinita ex ſe: ⁊ ſic nul/
lo mō eſt producibilis: ꝟ bene p ſe ꝑ cōicabiť
aut non dicit pfectiōem nec impfectionem: ſ;
eſt ſuſceptiua pfectiōis vt attributa: ⁊ ſic eē
non eſt pducibilis ſ; cōicabilis: ſ; nō ꝑ ſꝫ me
diāte eſſentia. aut nō dicit pfectiōem nec im
pfectionem nec eſt ſuſcepiuū pfectiōis: ⁊ tunc
abſtrahit: q: non omni repugnat eſſe termi/
num pductiōis. tñ nō omnis pōt eſſe termi
nus vt paternitas: ⁊ omnia talia ſūt incōi/
cabilia aut dicit pfectionem cū impfectione
⁊ omne tale eſt pducibile creabile ⁊ mutabi

le ⁊ omne tale cadit ſub omnipotentia: ⁊ ſic
ver̃ dicit Scotus ꝙ omne poſſibile vt op/
ponitur neceſſario cadit ſub omnipotentia:
ſed tunc videt̃ ſcotus deficere in ſua opinio
ne: q: ex hoc non hẽtur oĩpotẽtia quã dicũt
theologi. Nã ariſt. ⁊ auic. nõ ponũt itelligẽ/
tias creatas: ⁊ volũt illas eẽ neceſſarias non
poſſibiles imo Auicẽna lꝫ ponat creatas tñ
nõ poſſibiles. ergo lꝫ dicat̃ ꝙ oẽ poſſibile cadat
ſb oĩpotẽtia nõ tñ hẽbim⁹ ꝙ de⁹ ſit oĩpotẽs
mõ theologoꝝ: q: nõ erit ꝓbatũ ꝙ iſta ſint
poſſibilia. rñderet ſcot⁹ ꝙ lꝫ nõ poſſet ꝓbari
oĩpotẽtia. tñ h̃ nomẽ oĩpotẽtia iportat illud
qd̃ ipe dixit. Iſtis ergo dimiſſis veniam⁹ ad ea
q̃ dicit Scot⁹ de oĩpotẽtia. pͥ ergo dicit ĩ quoli/
betis ꝙ ſtante ſtatu vie nõ tñ ſꝫm curſum nẽ
nunc poſſet mihi a priori demõſtrare oĩpoten
tiã. ſ. ꝑ cõceptũ ſimpliciſſimũ quẽ deuſ poſſet
cãre: ⁊ tñ nõ eſſet notitia intuitiua: ſꝫ abſtra
ctiua: ⁊ ita ẽt ſꝫm Franciſcuꝫ: q: ponatur ꝙ
deus nõ ſit preſens: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſſem beatus
⁊ ſic eẽꝫ in via. vide ibi ad longũ multa: ſꝫ tu
vide i. q. mea de beatitudine ⁊ alibi contra
Franciſcuꝫ quõ probaui ꝙ nec ſpẽs nec act⁹
põt repreſentare infinitũ: ⁊ ꝙ nõ datur ſpẽſ
ſꝫ ꝙ obiectum ſe ipm repreſentat vide ibi. 2°
dicit ſcot⁹ ꝙ de imediatiõe poſſum⁹ loqui du
pliciter aut ꝙ nõ requiratur aliud in genere
cauſe efficiẽtis aut ꝙ nõ requirat̃ aliud priuſ
ꝓductuꝫ. lꝫ ipm ſoluꝫ eẽt cã totalis efficiens
⁊ imediata. 2° mõ dicit deũ non poſſe cãre re
ſpectũ ſine fundamẽto vl̃ termino prius vl̃ ſi
mul cãto: de pͥmo mõ cõcedit. lꝫ nõ poſſit ꝓ/
bari rõe nãli. de. 2° mõ valde miratus ſum
de magiſtro meo qui ſic affirmauerit tã in re
portationib⁹ q̃ꝫ in q̃libetis. lꝫ minuſ male di
cat q̃ꝫ Franciſcus q̃ dicit ꝙ ad reſpectũ cãn/
duꝫ ĩ genere cauſe efficientis requirit̃ ẽt alia
cã q̃ꝫ deus. ſ. termin⁹ h̃. n. non dicit ſcotus: ⁊
q: dato vno iconueniẽti plura ſequũtur. ideo
ꝑꝑ ponere tales reſpect⁹ in reꝝ nã fuit neceſ/
ſe dicere iſta iconueniẽtia. ⁊ iõ lꝫ reſeruemus
iſta ad materiam de reſpectib⁹. tñ pro nunc
mirꝝ ẽ pͥmo ꝯ ſcotũ ꝙ de⁹ poſſit ſupplere vicẽ
oĩs cauſe efficiẽtis: ⁊ ꝙ ſit cã totalis: q: vt
ꝓbatũ eſt prius ꝓducit in ſe q̃ꝫ i ſbo. ergo non re/
pugnat eẽ ſine ſbo talẽ reſpectũ ꝓductũ a dõ
nec etiã indigebit termino qd̃ ꝓbatur: q: nõ
eſt in ipo nec ẽ ab ipo ꝑ te ſcote: ⁊ ꝑ ꝯñs non
indiget cõſeruari ab ipo: q: difficili⁹ ẽ reꝫ ꝓ
ducere ⁊c̃. vt ſepe dictũ eſt nec eſt ad ipm ꝑ ſe
loquendo de termino i quo ẽ relatio: q: re/
ſpectus realis nõ neceſſario requirit termi/
num realẽ niſi q: relationẽ oppoſitam ad q̃ꝫ
pͥmo ꝑ ſe ⁊ imediate terminatur: q: relatio
dicitur pͥ ad ſuam relationẽ oppoſitã vt pat̃
nitas ad filiationẽ: ⁊ nõ dicit̃ ad filiũ ꝑ ſe ni
ſi ꝑ relationẽ filiationis i illo qd̃ eſt fili⁹. ergo cũ
relatio oppoſita poſſit eẽ ſine fundamẽto vt
dictuꝫ eſt de alia. ergo poterit eẽ iſta alia relatio
ſolũ cum ſua oppoſita: ⁊ cũ ſint ſimul nã ſine
termino pri⁹ ꝓducto: ⁊ fundamẽto poterũt
eſſe: ⁊ ſi diceres ꝙ ſufficit ꝙ non põt producẽ
vnã relationẽ niſi ꝓducat aliam ſimul pͥ hoc
nõ ẽ qd̃ dicit Scotus vñ dicit ſic excludẽdo
cãm actiuã mediam vel excludẽdo effectũ me
dium q̃ſi priorẽ iſto effectu. Sequitur õ vtra
qꝫ imediatiõe ſimul nõ ſolũ phi: ſꝫ ẽt theolo
gi negarẽt deuꝫ eẽ oĩpotentẽꝫ imediate: q:
non cõceditur deuꝫ poſſe cãre relationeꝫ niſi
prius vl̃ duratiõe vl̃ nã cãndo fundamẽtuꝫ: ⁊
ita ñ põt i quẽcũqꝫ effectũ imediate ſic ꝙ nul
lo effectu q̃ſi medio pri⁹ nã cãto hec ſcotuſ. ergo
non ſolũ de relatione oppoſita nec ſolum de
termino. imo etiã de fũdamẽto affirmat. qd̃
tñ probauimus nõ eẽ verꝝ: q: cum pri⁹ nã ꝓ
ducat aliquid i ſe q̃ꝫ in ſbo: ⁊ oĩa poterit illõ
ꝯſeruare vt ipe ſepe arguit nõ ſolũ nã pri⁹ ſꝫ
tempore: ⁊ nõ ꝙ requirat ſbm añ. Preterea
ſicut ponit de relatiõe i creatura que non ne
ceſſario hẽt oppoſitũ realẽ in creante nec in
creatura: ⁊ ita de relatione tertij modi ſꝫm
Ariſt. 5° metaphyſice. ergo relatiõi in ſe nõ re/
pugnat ꝙ poſſit eẽ ſine oppoſita nec tu da/
bis diuerſitatẽ rationis. Item accipiant̃ iſti
duo reſpectus oppoſiti: ⁊ arguit̃ ſic. iſti ſunt
duo diſtincta realr̃: ⁊ deuſ contingẽter agit
⁊ cã ſufficiẽs totalis vni⁹ in agendo. ergo in cõ/
ſeruando: q: difficili⁹ eſt vt õ ⁊c̃. ergo ꝯtingent̃
conſeruat iſta: ſꝫ cõſeruatio diſtinctoꝝ realr̃
paſſiue loquendo vni⁹ nõ eſt alterius ſic nec
actio q̃ eſt in patiẽte q̃ eſt vnius nõ eſt alte/
rius. ergo nec ꝯſeruatio: ſꝫ ſi diuerſe cõſeruatio/
nes paſſiue ⁊ cõtingenter. ergo vnum poterit cõ
ſeruare ſine alio. ergo ⁊ vnuꝫ ꝓducere ſine alio
aliter anihilãdo. a. nõ poterit facere q̃n ani
hilet. b. cũ tñ ſint diuerſe actioneſ paſſiue rea
les: ⁊ diuerſe res anihilande vel corrũpen/
de h̃ aũt videt̃ repugnare contingẽtie. ſecus
eẽt ſi eſſent ideꝫ realr̃. Contra franciſcuꝫ dõ
qui dicit ꝙ deus non põt eſſe cã reſpectiuoꝝ
neqꝫ ſupplere viceꝫ oĩs cauſe efficientis in ill̃
Vide q̃d dixerim alibi ne exeam mãm ꝓpoſi
tam. tñ pro nũc mirꝝ eſt cũ termin⁹ in actõe
qua producit reſpectũ dependeat a deo in a/
gendo ita ꝙ illa actio depẽdet a deo: ⁊ con/
ſeruatur ⁊ terminus nõ agit niſi in virtute
pͥmi: ⁊ ꝑ ꝯñs deus plus influat ad talem effe

rum q̄ faciat ipſe terminus ḡ cum in virtu-
te dei cōtineatur eminenter ⁊ pfectiuſ: ⁊ ois
modus cāriōis q̄ non dicit ipfectionem pfe-
criſſime ſit in deo vt vidbit̃ infra poterit pdu
cere p ſe ſine termino aut opoztebit iſtum ho
minez incidere ī opiniōes ⁊ fundamēta pho
rum q̄ pp vilitatez effectus ⁊ ordinez requi-
ratur cā media: ⁊ iō ſcotus h̄ incōueniens n̄
acceptauit·tn̄ nec ſua opinio pōt ſtare vt dixi
⁊ nota q̄ argumētū factū cōtra ſcotū idez ꝓ-
bat de fundamēto ⁊ termino: ⁊ maxime cuz
ipſe cōcedat illa nullam actiōez hēre reſpectu
relatiōis in illo cāu· Quātū ḡ ad pmū quē
dicit eē conceſſuz a theologis nō tn̄ poſſe pro
bari rōe nāli dicit declarando ſuaz opinionē
q̄ phi dicerēt q̄ lʒ deus ſit virtutis īfinite: ⁊
poſſit imediate aliquid cāre ⁊c̄. tn̄ q̄ ſcda cau
ſa requiritur pp ipfectionē ⁊ vilitatem effect⁹
ita q̄ de⁹ nō pōt pducere vilia niſi cā media-
ta ↄcurrente: ⁊ h̄ eſt pfectio agētis q̄ nō poſ
ſit imediate in vile. vn̄ dicunt q̄ lʒ producere
dicat pfectionē. ⁊ pducere mediate vel imme
diate dicat pfectionez· tn̄ pducere oīa imme
diate nō dicit pfectionez· ita q̄ ille mod⁹ cān-
di reſpectu oīuz hēt ipfectionez annexam· Di
cuntq3 vlterius primā cām poſſe in oēm effe
ctum ſm ordinē ſuuz ordo aūt eſt vt cōcurrat
tanq̄ ſuperior ⁊ remotior cā ⁊ non imediata
omniuz ⁊c̄· vide ibi. Cōtra iſtā opinionē ſco
ti arguit̃ ſic. Oēs effect⁹ equalit̃ reſpectu dei
diſtāt a deo ī infinituz. ḡ in nulluz poterit ī-
mediate: ⁊ p cōſequēs p te neq3 mediate. nā
ſi cā iperfectionis vel vilitatis eſt cā vt non
poſſit cāre imediate cū reſpectu dei oīa in in
finituz impfectione diſtent nullum poterit ī
mediate cāre. nam lʒ pfectio rez attendat̃ pe-
nes diſtantiā a nō gradu pfectionis pp h̄ nō
habet̃ niſi q̄ cōpando illas inter ſe vna eſt p
fectior alia: ſʒ cū loquamur reſpectu dī: q: lo
quimur de ipſis vt ſūt pducibiles a dō: ⁊ vt
ſic diſtāt in infinituz oēs: ⁊ vnum īfinitū nō
eſt maius reliquo. ḡ q̄tuz ad pduci qd eſt re-
ſpectu dei vilitas effectus non magis ipediet
pductionez vnius q̄ alteri⁹. Itez arguit̃ ſic.
Deus pōt cāre ſcdaz intelligētiā· ſ· pmum ef-
fectuz p te qui habet illā impfectionē annexā
vt poſſit cāre tertiam. ḡ poterit cāre tertiam.
Probat̃ cōſequētia: q: ſi illa rō ānexa ſcdē cē
eſt cā q̄ poſſit cāre vel ſine qua n̄ pōt cāre cuz
deus poſſit cāre illam iperfectionez annexaz
poterit ⁊ ipſe illam tertiam cāre. dico ī eodez
genere cauſe qd dico pp māṁ ⁊ formam: q: ſi
pōt cāre formaz vel māṁ ⁊ illa p̄nt cāre ī ge
nere cauſe materialis ⁊ formalis nō ſequitur

q̄ in illo genere de⁹ poſſit cāre: q: nō cāt ma
terialiter nec cāt formal̃r: ſʒ q: cāt in genere
cauſe efficientis ſi dedit vt illud poſſit cāre im
mediate: ⁊ ipe qd poterit cāre imediate. Ex
his tn̄ que dicta ſunt ꝯ. ſ· q̄ deus nō cauſat a
liquid mediate niſi q: ſi non eſſet illud non
poſſet cāre: ⁊ ſi nō vellet q̄ cāret: non poſſet
cāre· quero quō deus dicat̃ cā efficiēs ſiue fi
nalis mediata: ⁊ nō dicat̃ cā formalis vl̃ ma
terialis mediata cū tn̄ ille cauſe. ſ. mālis ⁊ fō
malis agant in virtute prime ſicut dictuz eſt
de cauſa efficiente aliter in ſuo genere inde-
pendēter ageret deus. ḡ lʒ nō materiet nec fō
met. tn̄ ē magis cā q̄ materia materiet q̄ ipa
met materia· ḡ cū vtrobiq3 ſit cāriō mediata
q̄re de⁹ dicit̃ agere mediate: ⁊ nō materiare ſi
dicat̃ q̄ q: imediate aliquid agit h̄ nō ſufficit
q: diceret̃ q̄ lʒ agat aliquid imediate. tn̄ nul
lam actionem habet reſpectu aliorū. iō non d̄
bet dici cā mediata: ⁊ dico q̄ vocatur cā me
diata agendi: q: omnis actio vltra hoc q̄ d̄
pendeat ab ipſo ſicut eſt cātio cauſe material̃
ē ita in ipſo eminenter: ⁊ ſm modū pfectum
qd hēt in ſe q̄ pōt cāre mō pfectiſſimo oēs il
los effectus ſepata omni ipfectione ī ſuo mō
agendi imediato q̄ nō pōt eſſe in cā materia
li: q: lʒ cauſa materialis eēt in virtute eius n̄
poſſet ſeperari tanta ipfectio a pfecto: pp pfe-
ctionem intrinſecā quā in ſua ratiōe formali
includit cā materialis vt aliquo mō de⁹ poſ-
ſit cāre materialiter: ſʒ efficiēs h̄ non inclu-
dit. tn̄ propter pmaz reſponſionē pōt dici q̄
prima cā fecit illud vel cām que fecit iſtud me
diate vel imediate· Si igitur de⁹ cāt aliquid
cauſat etiā ſibi modum quo poſſit cāre· ḡ cuz
cauſauerit illum modū vt illud poſſit cāre im
mediate habebit in ſe pfectius ⁊ eminenter
illum modū. ḡ poterit cāre etiam immediate
illum terminum effectum· lʒ non illo modo i-
perfectiori ſibi dato: ſʒ modo perfectiori ſibi
reſeruato: q: ſi potuit dare modum vt illa ip
fecto modo cauſet pōt habere modum vt per
fectiori modo cauſet. Unde ſi res eſt produ-
cibilis per modum impfectum. tanto magis
poterit produci modo pfectiori · Concludit
ergo argumentuz Scoti pro phis q̄ deus ſi
omni modo pōt producere res: ſʒ q̄ perfectō
ri modo non poſſit nō probat. Un̄ oporte-
bat probare pro phis q̄ iſte effectus impfect⁹
non pōt produci niſi modo iperfecto qd nō
fecit· nam modus producendi non variat p-
ductuz ſicut habemus de rebus pductis vni
uoce ⁊ equiuoce: ⁊ ideo bene reſpondet ſcot⁹
argumentis q̄ facit auē· cōtra auicē. 2°· pby

ſicoꝝ: ⁊ cū boc tū eſt veꝝ illud qḋ dicit Auc-
contra auicēnaꝫ ꝙ bomo nō poteſt genera/
ri vniuoce ⁊ equiuoce a cā nāli: q: nulla cau/
ſa nālis continet vt equiuoce poſſit generare
bominem: ꝫ non ſequitur ꝙ cauſa ſuperna/
turalis non cōtineat q̄ eſt infinite virtutis ⁊
potentie in aīalibus aūt non ita perfectis: ⁊
in aliquibus effectibus nō aīatis bñ dicit au
guſtinus Scotus ⁊ auicēna. Nā mus gene/
nerat⁹ ꝑ putrefactionē generat aliuꝫ murem
⁊ per ꝯñs ſūt eiuſdem ſpēi: ⁊ ita ignis excuſ/
ſus ex ſilice: ⁊ ita forma ꝓducta a deo prius
in ſe ꝙ̄ in mā: ⁊ a creatura non prius. lꝫ h̄ ne
garet phs. Cum ḡ producere vt producere ñ
dicat impfectioneꝫ vel dicat perfectionem. ⁊
ſcda cauſa producat ꝓducet magis per id qḋ
non dicit impfectioneꝫ ꝙ̄ per id qḋ dicit im/
perfectioneꝫ ḡ cum omnis perfectio ꝓducen
di ablata iperfectione ſit in deo poterit remo
uere imperfectū ab imperfecto: ⁊ per ꝯñs ha
bere modum ꝓducendi perfectum. producen
di dico illam rem que producebatur mō imp
fecto. vñ iſta actio ſcdi effectus in ſe accepta
vel tertij continetur in virtute actionis dei tā
ad eſſe ꝙ̄ ad cōſeruari. ḡ illa actio virtualiter
eſt in deo non loquor. n. nunc de agente ꝫ ḋ
actione: ꝫ ſi illa actio virtualiter continetur
in deo: ⁊ eminenter ḡ ꝑfectiori modo conti/
netur in deo. ḡ habet moduꝫ perfectiorem a/
gendi reſpectu iſtius ꝙ̄ ſua cā propria. Sed
agere immediate non dicit iperfectioneꝫ per
nos: q: aliquid agit imediate. ḡ reſpectu iſti⁹
effectus vilis agendo immediate poterit au/
ferre moduꝫ iperfectum ⁊ habere modum ꝑ/
fectum: ⁊ ſic non pōt ſtare reſponſio ꝙ reſpe
ctu vilis imediatio dicat imperfectionem. ſ.
totum hoc q: cepi illam actionem tertij que
eſt imediata: ⁊ auferro imperfectiōeꝫ: ⁊ eſt in
deo eminenter ſm ſuam rationeꝫ. Naꝫ ipa
ſm ſuam rōem eſt reſpectu vilis q: eſt hec: ⁊
eſt imediata aufero imperfectionem non opꝫ
auferre imediatum. ḡ poterit imediate ſine i
perfectione: ⁊ ſi dicat̃ ꝙ non poteſt remane/
re perfecta niſi remoueatur inmediatio circa
vile. cōtra: illa actio ſm qualibꝫ ꝑtem eius ē
eminenter in deo accepta ſm rationem pro/
priam: q: ſi ſm ꝑtem alia ps non indigeret
deo. ḡ illa actio totaliter eminenter eſt in deo
tunc ſi remoueo omne iperfectum ⁊ dimitto
perfectioneꝫ. tū adhuc eſt reſpectu iſtius vi/
lis. probatur: ꝑ remouere eius impfectionē
non eſt remouere actioneꝫ: ꝫ actio erat reſpe
ctu imediati. ḡ poterit eſſe aliqua actio que ñ
dicet iperfectionem q̄ erit reſpectu iſtius im/
mediate aliter ſequitur ꝙ remota imperfectō
ne a nullo poterit ꝓduci imediate qḋ eſt fal/
ſum: q: accepi effectum ꝓducendū vilem ⁊ re
moui a ꝓductione ipſius immediata moduꝫ
impfectum. ḡ poterit produci modo ꝑfecto i
mediate. lꝫ. n. non poſſet produci ab iſto niſi
modo imperfecto imediate nō ſequitur ꝙ ñ
ab alio. Et ſi dicatur ꝓteruiendo ꝙ ille effe/
ctus ſi auferatur ab agente iperfectio non po
teſt produci niſi mediate ab illo: ita ꝙ ime/
diate non poteſt niſi ab imperfecto. ita ꝙ illa
iperfectio vt dicit Scotus, nō requiritur ꝑ
agere. ꝫ ꝑ imediate agere reſpectu vilis effe
ctus. cōtra: capio iſtum effectū iperfectū. aut
ḡ hoc iperfectum ⁊ vile non pōt produci a ꝑ
fecto imediate ꝑ vilitateꝫ eius: ⁊ tunc ſequi
tur ꝙ agens perfectū. ſ. deus non poſſet im/
mediate ꝓducere vile: conſequēs falſum q:
vt dicam paulo poſt ſi datur ꝓ̇mus effectus
ꝓductus. cetera etiam ſunt ꝓducta mediate
uel immediate. ḡ etiā materia ꝓ̇ma. ꝫ illa nō
poteſt ꝓduci niſi ꝑ creationeꝫ q: materie eēt
materia: ꝫ ꝑ te in. 4°. creatura non poteſt
creare. ḡ materia ꝓ̇ma viliſſima fuit imedia/
te ꝓducta a deo: ⁊ ſic etiam motus ſm ariſt.
Si vero dicatur ꝙ q: effect⁹ eſt vilis non po
teſt ꝓduci a deo ꝑ modū quem hēt deus in
producendo: q: deus non pōt ꝓducere p̄ſup
poſito ſubiecto: ⁊ iſtud vile niſi preſuppoſito
ſbo. Contra. aut h̄ eſt ꝑ iperfectiōeꝫ effectuſ
ut ipfectus ē ⁊ vilis ⁊ h̄ nō: q: ſic mā nō poſ
ſet ꝓduci niſi p̄ſuppoſito ſbo qḋ iplicat. ſi ꝟo
h̄ eſt ꝑ nām iſti⁹ effectus vilis q̇ non pōt ꝑ
ſuā conditionē nāleꝫ ꝓduci niſi in mā vt for/
ma ſbalis ſiue accidentalis: ⁊ ꝑ ꝯñs niſi pre/
ſuppoſito ſbo: ⁊ ſic nō pōt de⁹ imediate. Con
tra: nō producere niſi i ſbo eſt ex ꝑte ipſi⁹ effe/
ctus. Non ꝓducere vero preſuppoſito ſbo ē
ex ꝑte ipſius ꝓducentiſ ꝑfecti: ⁊ ita producere
preſuppoſito ſbo eſt ex ꝑte ipſius agentis im
perfecti. ḡ ſi forma ſiue accidētalis ſiue ſbaliſ
produceretur in ſubiecto. lꝫ agens ageret nō
preſuppoſito ſubiecto nihil fieret repugnās
producto: q: non ꝓduceret extra ſubiectum.
ergo quantum eſt ex ſe poterit produci non
preſuppoſito ſubiecto. ḡ cum immediate pro
ducere vile non repugnet agenti perfecto nec
effectui ꝙ producatur modo quo producit a/
gens perfectum omnis effectus vilis poterit
ꝓduci ab illo. Et ſi dicat̃ ꝙ repugnat forme
eē pri⁹ nā i ſe ꝙ̄ i ſbo. h̄ ē falſuꝫ ſꝫ bñ ſibi re/
pugnat ſic ꝓduci ab agēte ipfecto. poſſuꝫ. n.
itelligere formā nō itelligēdo ſbꝫ nec ē idē il
li nec ḋ q̇ditate ei⁹ nec ſua rō formal̃ q̄ ē abſo

luta vel reſpectiue ad illud. Primitas ergo iſta
nē ſibi nō repugnat qa nō ē ꝙ ſit ſine illo. vñ
vt audiuiſtis ſupra ariſto. Celū ē ꝑus nã tpe
ꝛ tamē nō ē ſine tpe. ſicut ḡ dixi alibi ꝙ deꝰ
oīa pōt cognoſcere: ƺ nō oī mō lƺ oēm modū
cognoſcat ꝛ modū quo cognoſco: ƺ nō mō q̄
cognoſco ita oīa q̄ ego poſſū ꝓducere pōt ꝓdu
cere ƺ nō eo mō quo ꝓduco ƺ ꝑfectiori. vñ cuƺ
deꝰ nō nccãrio agat vt dictū ē ſupra nō opor
tet ꝙ infinite trãſeat volēdo ſup creaturam:
ſicut trãſit infinite intelligēdo. ꝛ iō nō opor-
tet ꝙ ꝓducat effectū infinitū nec ē impfectum
q̄a ꝓducit vile: q̄a cū cōtingēter agat ꝑfectiꝰ
pōt ꝓducere. ꝛ modꝰ ꝓducēdi rē: non res ꝓdu
cta declarat infinitatē ꝓducētis ꝛ ꝑfectiōem
ꝛ iō vilitas effectꝰ nō arguit impfectionē i ꝓ
ducēte. Et cōfirmaṫ q̄a cã ꝑfectior aliquãdo
ꝓducit effectū impfectiorē q̄ cã minus ꝑfecta
vt pƺ in equocis. Angelꝰ ēt ꝛ aīa noſtra ſaltē
ſi pōt ꝓducē ſbam ꝛ tñ ignis imꝑfectior ꝓdu-
cit ipam. cã ēt ꝑma ſm ariſto. ꝛ aner. vt audi
ſtis cãt motū inmediate. vel ſaltem ſcōm nras
expoſitiōes ſecūda intelligētia. ꝛ ita cãnṫ re-
ſpectus ab iſtis q̄ ſunt effectꝰ viliſſimi. imedia
tio ḡ ꝛ vilitas nō ſunt cã nō poſſe agē niſi a-
geret nccãrio ꝛ ꝑſuppoſito ſbo ꝛ ꝑ cōtactū: q̄
nō reqrūtur in creatōe vt audiſtis ē. ꝛ ita nō
ē nccãriū ꝙ agat vniuoce. nō ꝓbat ḡ iſta im-
poſſibilitatē niſi aliud dicãt. Itē ad ꝑncipa-
le arguiṫ ſic: ꝑ te ſcote ꝛ oēs phōs pōt ꝓbari
vt dictū ē ſupra ꝙ deꝰ ē finis oium ꝛ cōſeruat
oīa. ḡ ſaltē ꝑmū effectū cōtingēter cōſeruat:
ſicut ꝑ te ſcote pōt ꝓbari ꝙ cōtingēter ꝓducat
ḡ illo ñ ꝯſeruato oīa deſinēt eē. ꝛ ꝑ cōſequēs
anihilabūtur. ḡ ēt mã ꝑma. ƺ nullū agēs nã
le pōt attingē anihilationē mē ꝑme. ḡ ſolꝰ deꝰ
pōt illã anihilare ꝛ ſolꝰ creare: q̄a nō ꝑſuppo
nit mãm. Iſta aūt ē infima ergo infimū effe
ctū deus pōt inmediate ꝓducere. Itē ſi in 4°
vis eē ꝓbatū nãliter ꝙ creatura nō pōt crea
re: ſi pōt ꝓbari naṫaliter ꝙ pōt ꝓducere ꝑmū
effectū hēbiṫ intētū. q̄a cū infra ꝑmū effectū
ſit maṫia ꝑma. ꝛ iſta nō pōt ꝓduci niſi ꝑ crea
tionē ḡ infimus effectꝰ ꝓduceṫ imediate a dō
nã ꝑmo pꝰ deū ꝓducto oīa nccãrio erūt ꝓdu-
cta. Itē ſi ꝑmꝰ effcūs ē inmediate a deo. ꝛ ſe-
cūdus nō pōt ꝓduci niſi ꝑ creationē vt ꝓba-
ſti de ſecūda intelligētia in in 4°. ḡ erit a deo
inmediate. de iſto ãt mō imediatōis ꝛ ꝺ alijs
q̄ repugnãt deo ꝛ q̄ nō: ꝛ q̄no repugnant: ꝛ
q̄no nō dictū ē ſatis ſupra ꝛc. Secūdū vero
quod adducebaṫ a ſcoto erat ꝙ deꝰ agit ſecū-
dū ordinē. ordo vero vult ꝛ reqrit vt deꝰ con
currat ad aliq̄d imediate ꝛ ad aliq̄d mediate
ꝛc. vt ſupra vide. Cōtra ḡ arguiṫ: q̄a ſi ipe
creauit ꝑmū effectū ḡ ē cã iſtiꝰ ordis. ḡ cū con
tingēter ꝑ te agat ad iſtū ꝑmū poſſet ponere
aliū ordinem. licet ergo nō cōcurrat inmedia
te ad oēs effectꝰ q̄a ſic ſtatuit: potuiſſet aliter
ordinaſſe ſi ordinē contingēter poſuit: quia
cōtingenter poſuit ꝑmū: ꝛ potuiſſet ēt pōere
ꝑfectiorem: vt probatum eſt: ſi contingenter
agit. ꝛ per cōſequēs ad quem nunc concurrit
inmediate concurriſſet mediate. Probent
pretera ipi nccitatem iſtius ordis. Arguo er
go ſic. Quando ergo agēs eſt virtutis infi-
nite: ꝛ in ipo continetur eminēter perfectio
cuiſlibet cãe ſecunde ꝛ omnia talia tã i cau-
ſando q̄ in eſſe ꝛ in cōſeruari depēdent ab il-
lo ꝛ nihil agit niſi in virtute illius: oīs cau
ſatio ſcōm quamlibet rationē ſui eminenter
cōtinetur in illo. ꝛ tale agēs poteſt agē ñul-
lo preſuppoſito: nec requiſita diſpoſitione in
medio vel in ſubiecto in quod agat ꝛ nō agit
per cōtactum: ꝛ agit equoce ꝛ contingenter.
ꝛ poteſt inmediate agē aliq̄d perfectius. ta-
le dico agens poterit agere imperfectius quã
libet partē antecedētis concedūt iſti poſſe ꝓ
bari naturaliter. Cōſequētia probatur: quia
ꝙ nō poſſet agere impfectius eēt: vel quia ta
lis effcūs non poſſet ꝓduci niſi vniuoce vel ni
ſi nō ꝑſuppoſito ſbo. hoc. n. non pōt accidere
ex perfectione effcūs: cū iam concedãt de pro
ductione imediata perfectioris: nec eſt pro-
pter vilitatē effcūs reſpectu cē: vt diximus ꝺ
generatiōe equiuoca: ꝛ tanto magis ſi agēs
nō limitatur ad probandum hoc imperfectū.
quia ꝑfectius poteſt ꝓducere: nec nccãrio illꝺ
ꝓducit: ƺ ex plenitudine ꝑfectiōis. Creature e
aūt non repugnat ꝙ ꝓducaṫ equoce: q̄a nulli
rei repugnat ꝙ ꝓducaṫ mō perfectiori: vt. ē.
declaraui: ꝛ tu Auicēna de gnãtione equoca
tace. ñ repugnat ēt creature ꝙ ꝓducaṫ ñ ꝑſup-
poſito ſbo: q̄a prius intelligo rē q̄ in ſbo. lƺ
ñ ꝓducaṫ ſic a creatura ꝓpter defectū ſue actō
nis: tamen prius natura eſt in ſe q̄ in ſubie
cto: nã poſſum intelligere illam abſqƺ ſubie
cto ſine cōtradictione: ꝛ eſſe in ſubiecto non
eſt idem realiter ſibi: nec de quiditate eius:
nam ſubiectum poteſt eſſe ſine forma: ƺ que
ſunt idem realiter. 4° metaphyſice: vnum
non poteſt eſſe ſine reliquo. ergo poteſt pro
duci non preſuppoſito ſubiecto. ergo imme
diate a deo omīa iſta tenēt naturaṙ ꝑſuppo
ſito ꝙ deus poſſit aliquid immediate ꝛ cōtin
genter cãre. Unde ſcias ꝙ modus pro-
ducendi poteſt repugnare vel producenti vel
producto. Unde Scotus in 2° diſ. ꝑma q. 3.

dicit reſpōdēdo ꝙ diuerſus mod⁹ cāndi ñ variat caūatū; tñ pōt eē ꝙ vn⁹ illoꝝ mōꝝ repugnat cānti. ꝛ dicit de caūare libere ꝛ neccā: l; ipi creare nō repugnet aliqs illoꝝ modoꝝ tamē repugnat caūe infinite ꝙ necārio agat extrinſece: ꝛ ita aliquādo ē ex pte creare cān tis: puta ꝙ agat nō pſuppoſito ſbō: ꝫ nō ex pte effcūs ſimpliciť: qa ſic per nullā cām poſſet pduci. ꝛ tūc dico ꝙ creature nō repugnat pduci nullo pſuppoſito: ꝫ bene repugꝛ agenti creato ſic pducere. ſicut repugnat agēti increato pducere ex neccārio ꝛ naťaliť ꝫ nō creature. ꝛ ita repugnat agēti increato pducē aliquo pſuppoſito: ita ꝙ educat de pōa maťie ꝛ agēti creato repugnat nō ſic pducere: ꝛ iō deus in oī ſua actōe oſtēdit infinitatē ſuā: ꝛ iō aliquādo pducit qd ñ pōt recipi in maťia ut angelū vel hyle: aliqñ quod pōt recipi in maťia ꝫ nō extēdi p materiā vt aīam intellectiuā: aliquādo quod pōt recipi ꝛ extēdi: vt formā maťialē ſiue ſbalē ſiue accñtalē: nunꝙ tamē pſuppoſita mā. agēs ꝟo limitatū nō poteſt pducere formā nō pſuppoſito ſbō. nec eā que nō recipiať in ſbō: ꝛ iſta accidūt ex impfectiōe agētis. ꝛ iō ablatis his q dicūt impfectionē in mō agēdi ñ tolleť qn de⁹ poſſit agē rē impfectā: imo magis ſi pōt pfecti⁹: ꝛ ſit agens equocū: ꝛ nō reqrat materiā neq; ſbm ſiue aliqd de q nec ppationē aliquā ita ꝙ magis poſſit hoc ꝙ illud: nec neccārio agat. tale enim dico agēs ſi poterit ipfectiorē effectum imediate poterit in oīa inferiora inmediate. vñ vide in ſa diſ. ſcotū vbi p tertiā pbabilitatē vult pbare ꝙ de⁹ ē infinitus intenſiue ſecundū viā ariſto. ſ. ex pte efficientie vbi pbat ꝙ ois virt⁹ cāe ſecūde ꝛ tertie ꝛc. ē eminēter i deo ꝛ pfectius: ꝫ ſolū dicit ꝙ ē ppter impfectionē effectus. ꝛ cetera. ꝫ cū oñderim⁹ ꝙ impfectio effcūs nō obſtat ſeqtur ꝙ potuit omia imediate. Jtē ad pncipale arguiť ſic. De⁹ pōt in oīa ſupiora. i. in oīa que ſunt maioris pfectionis ꝙ id quod pōis ꝙ pōt imediate pducere: hoc pbatū ē ſ. ꝫ magis diceť oipotēs: ſi pōt in ſupiora ꝙ in inferiora imediate: quia illa ſunt pfectiora. ꝫ ſi ppter poſſe in iſta inferiora p te diceťur oipēs. ꝫ tāto magis ē diced⁹ oipēs: q in oīa ſupiora pōt. loq: de ſenſu diuiſo oīa ſupiora pōt pducē: ꝫ nō pōt oia ꝛc. Jtē arguiť ſic. de⁹ cōtingēter pduxit pmū effectum ꝫ potuit nih pduxiſſe: qa ſi nō pduxiſſ; illud: nih eēt pductū p⁹ vos. ꝫ ſicut dixi ſ. ſ. anihilatione ſi pōt facere ꝙ nih ſit videť poſſe dici oipēs. ꝛ h̄ cōcederet phi. ꝛ maxie ſi ipe ſolus faceret ꝙ mā pma ꝛ alia vt ſupra nō eēnt qa ſol⁹ eēt pōt facere ꝙ eēnt pp eqlitatē diſtātie inter ťminos vt dictū ē ſ. Jtē de⁹ cōſeruat oīa cōtingēter: ꝫ poſſet cōſeruare inferi⁹ ſine ſupiori. ꝫ nō depēdet nec cōſeruať ab aliq̄ neceſſario niſi a ſolo deo. ꝫ deus pōt in illud immediate. tenet cōſeqntia: q: oīs cōſeruatio ꝛ oīs depēdentia neccāria ē ad ſolū deū. ꝛ h̄ poſito ꝙ talis effect⁹ ſit factibilis ab aliq̄ vt ſ. nā ſi ille ſecūdus effcūs nō eēt ꝛ de⁹ ſine p vellet illud cōſeruare. ꝫ fruſtra cōſeruaret: ꝛ ita impfectio. Jtē arguiť ſic. De⁹ ē obiectū btificū intelligētiaꝝ. ꝫ pōt naťaliť pbari: hoc cōcedis tu ꝛ ariſto. ꝛ auicē. Act⁹ aūt btitudinis ē in intellectu vel volūtate. tales āt act⁹: vt pbaſti in. 4⁰ ſunt accidētia. ꝫ illū actū poterit imediate caūare de⁹: aliter creatura poſſ; ad beatitudinē. ꝫ tale accidēs eſt qd impfectum ꝫ vilitas effcūs nō impedict cātionē dei: ꝛ ſi diceres ꝙ ēt creatura ſimul cōcāt cū deo. Cōtra: iā ē pbatū ꝙ de⁹ nō pōt cōcurrere ptiaľr inmediale cū creaťa. ꝛ preterea l; nō cōcurrēt vt cā totalis: tamē imediate attingēt effectū vilē. Jtē pncipaliter ſi de⁹ imediate pduxit ſecūdā intelligētiā ꝫ illā pfectā in ſuo eē. ꝛ per pñs cū actu intelligēdi. ꝫ illō ē accñſ p te ſco te. ꝛ pōt pbari: ꝫ immediate de⁹ pduxit accidēs: ſi dicať ꝙ mediāte intelligētia in p ſui eē ľ in inſtāti eternitatis: vel ab eťno hūit illu; actū. Cōtra: agē pſuppōit eē. ꝫ ľ inſimul cu; ipa a deo fuit creat⁹ act⁹: vel in illo inſtāti caruit actu. Si dicať ꝙ pſuppōit p⁹nā: ꝛ in illo met inſtāti creaťa cāuit actū: ſicut faceret ſol pduct⁹ de ſuo radio. ꝓ: ꝫ ē cā ſue btitbdis. vt ſ. ꝛ l; cōtra tuā pbationē pōeres ꝙ illa actus eēt ci⁹ ſba: ſeqť oīo ꝙ ſecūda intelligētia ñ beatificabiť in pma: q: cū ſa ñ cōtineat in ꝟtute pmā ñ poťit hic notitiā pfcām illi⁹ niſi pma ſe repñter mediāte aliq̄ actu accñtali. eſt ꝫ ſciēdū p declaratiōe veritatis: ꝙ qa aliqd cū aliq̄ impfectiori ſe poſſit pducere aliqd: ꝛ ñ p ſe ipm ē pp tria: ſi illud agēs ſit pfectius pmū q: illud agēs pfecti⁹ p ſe ſolum nō ptiet totā perfectionē effcūs ſcōm oēm ei⁹ rōnem. Secūda rō ē: q: ip; ꝛ ſa cā impfectior ſimľ ſūt perfectiora ꝙ ipſum ſolu;: vt ſol ꝛ ignis ſunt perfectiora ꝙ ſol. Tertia rō eſt: quia ſecunda cā impfectior nō ſolu; agit in virtute iſti⁹ pfectioris: ꝫ ēt in virtute pmi. ſ. dei. nam ignis non ſolum agit in virtute ſolis: ſed etiam dei. Jn propoſito nullum iſtorum occurrit: ſi deus agit mediate cum aliqua cauſa: quia ipſe continet in ſe totum effectū. ꝛ cā ſecunda cum ipo nō ſunt pfectiora ipſo: nec agit in virtute alterius: ergo poterit imme/

diate agere: ⁊ maxime hec eſt verum: quia
deus in actione mediata non proprie agit: vt
dictū eſt. g̃ cū imediate agat ꝑ ſe ag at tūc mag̃
poterit agere. Unde mirum eſt ꝙ alia in vir
tute eius agāt vltimate: ⁊ ipe nō in ꝟtute al
terius ⁊ nō poſſit agē: ⁊ tamē ꝓbatū ē ꝙ vi/
litas effect⁹ nō impedit. ⁊ etiā q̇a poſita cauſa
totali ⁊ ꝑfecta alicuius effcūs videt̃ poſſe pōi
effcūs: aliter cauſa ē fruſtra. nam lȝ ad hoc ꝙ
totalis cā aliq̇d agat oȝ remouē ꝓhibēs ⁊ i/
pediēs vt poſſit. vñ ꝙ cā ēt agēs mediate vo
cetur cā impediēs ē falſū: q̇a ipa ēt cōcurrit
ad cōcāndū. g̃ ꝙ talis cā nō ſit cū ſit cā tota
lis nō ſeq̇tur ꝙ nō poſſit agē. Et ſi dicatur:
ñ ē cā totalis: q̇a aliter req̇rit̃ ſecū agere. cō/
tra: hēt in ſe oēm ꝟtutē ꝓducēdi hūc effectū
⁊ mō ꝑfectiſſimo ⁊ neccārio agit ꝑ te: q̇a ſi li/
bere ageret poſſet forte nō velle eē cā tota
lis vel nō agere. g̃ ē vel pōt eē cā totalis iſti⁹
effectus: q̇a ſi in ſe cōtinet oīa req̇ſita poteſt
agere niſi ſit ipedimētū. ȝ cā ſecūda nō ē im/
pedimētū. ergo ꝑ ſe. ſ. ſola pōt agē. g̃ impfec⁹
effect⁹ nō tollet q̇n poſſit agē immediate ⁊ vt
cā totalis ſi hēt oēm rōem eē totalis: alit̃ po
netur cā nō impedita ⁊ non pōt poni effcūs.
Dicēdū g̃ ſcoto ꝙ ſi ariſto. ⁊ aūr. ⁊ auicē. cō/
ceſſiſſent deū aliq̇d agere immediate ⁊ cōtin
gēter ⁊ eē infinitū cōceſſiſſent oipotētiaȝ ⁊c.
Et ꝓꝑ iſta accipio argumētū Ricardi ad qd̃
Sco. vult rñdere. ⁊ ē tale. Nulla pōa pōt co
gitari maior pōa infinita intēſiue ſine cōtra
dictiōe. g̃ cū de⁹ ſit infinit⁹ intēſiue erit oipo/
potēs: q̇a ſi nō: tūc plus eēt eē oipotētem ꝙ̄
infinitū intenſiue. ⁊ ſic aliq̇d cogitaret̃ mai⁹
pōa infinita: ⁊ hoc ſine cōtradictōe: q̇a ñ vı̃
cōtradicere ꝙ poſſit eē aliq̇d infinitū intenſi
ue ⁊ ꝙ poſſit in oēm effectū immediate ⁊ d̉ ni
hilo ⁊ ex tpe. Ad iſtud argumētū duob⁹ mo/
dis rñdet Scot⁹ ꝑmo ꝙ lȝ pōa infinita ñ poſ
ſet cogitari maior intenſiue: tñ ſine cōtradi/
ctione pōt cogitari maior extēſiue. ſ. ꝙ ad plu
ra ſe extēdēt. Iſta ꝑma rñſio non pōt ſtare:
q̇a ſi ſine ꝯdictōe pōt cogitari ꝙ aliq̇d poteſt
in plura extēſiue ꝙ̄ illud qd̉ ē infinitū intēſi/
ue. ergo neccā° illud qd̉ poſſet in plura extenſi
ue hēret aliquā ꝟtutē vel ꝑfectionē ꝑ quā poſ/
ſet in illa plura extēſiue in q̄ nō poſſet illud
infinitū intēſiue: hoc āt ē impoſſibile q̇a in/
finite ꝑfectiōi nih̉ ꝑfectonis ſiue ꝟtutis pōt
addi. ⁊ ēt vt ꝓbaui in libro de trinitate ⁊. ſ.
ꝑfectio infinita includit oēm ꝑfectionē ſim/
pliciter ⁊ ſine impfectiōe: imo ꝯ ſcotū inclu/
dit oēm ꝑfectionē ſimpl̃r ñ ſolū realit̃: vt ipe
vult qd̉ tñ ſufficeret ad ꝓpoſitū ȝ ēt formalit̃: q̇a
in re nō pōt eē niſi vna ꝑfectio ſimpl̃r. ȝ cū
cūq; ſit ille quē dicit eē oipotētē ultra eē infi
nitū non pōt hēre in ſe niſi ꝑfectionē ſimpl̃r:
vel illud qd̉ non dicit aliquā impfectionē. oē
āt tale ē in infinito vel ſaltē oīs ꝑfectio ſim/
pliciter. de eo āt qd̉ non dicit ꝑfectionē nec i/
perfectionem non curam⁹ ꝓ nūc: q̇a per illud
habet aliqd̉ principiū ꝓductiuū tanꝙ quo.
q̇a oē tale dicit perfectionē: que tamē perfe/
ctio neccārio requirit̃: ſi debet eſſe principium
ꝓductiuum q̄ alicuius. ⁊ iō plura non pote/
rit ꝓducere vnus ꝙ̄ alius. Et ideo ſi dicat̃: vt
dicit ſecūdo mō: ſcilicet ꝙ ab aduerſarijs no
ſtris: puta phis poſſet dici ꝙ oipotētia quaȝ
ponim⁹ nō pōt cogitari ſine cōtradictiōe: q̇a
dicerēt ꝙ implicat infinitū intenſiue poſſe in
oīa imediate ⁊ ex tēpore: ⁊ de nihilo ⁊c. Sȝ
ſolū qd̉ pōt ſine cōtradictiōe poteſt in omia
mediate vel imediate. Ricardus dicit ꝙ cū
iſta concluſio ſit vera: ratiōes que videt̃ du/
cere ad cōtradictionē poſſunt ſolui. ⁊ ita nul
lo mō pōt vere appere cōtradictio. Cōtra h̄
vel ad hoc reſpondet ſcotus dicēdo ꝙ lȝ oīs
ratio que ꝓbat hic eē ꝯtradictionē poſſit ſol
ui ſiue peccet in mā ſiue in forma: tamē poſ/
ſet ⁊ poteſt intellectus dubitare credendo ꝙ
licet iſte ſolutiōes ſint bone: tamen dubitat
ipe: quia videtur oīo ſibi ꝙ eē oipotentē h̄
modo iplicat contradictionē licet nō videat
rōem expſſe hoc probātem ⁊ poſſet dubitare
ꝙ ex hoc ꝙ poneretur deum eē omnipotentē
neceſſario ſequeretur aliquod ipoſſibile: qd̉
non poſſet oīo ſolui. licet nō habeat nūc rōeȝ
ad hoc: nec ſit aliqua illarum quas fecit: q̇a
omnes illas ſcit ſoluere. ȝ forte ſunt alie: q̄s
ipe neſcit deducere que ꝓbarent iſtam impoſ
ſibilitatem vel cōtradictionē: vel deducerēt
aliquod impoſſibile: quod nō poſſet ſolui in
mente enim eius oīo ſibi videt̃ illa contradi
cere: ſcilicet aliquid eſt omnipotēs: tamē ſi/
bi videtur ꝙ nō habeat ꝑ māibus rationes q̄
hāc contradictionē deducāt: vel ꝓpter ei⁹ in/
ſufficiētiam vel non aſſiduā cogitationem:
⁊ forte alias ſciret facere hoc ⁊c. Sed contra
iſta arguit̃: q̇a licet iſtud cōcludat ꝙ ex hoc
ſolū ꝙ ſoluūt̃ ea q̄ obijciūt̃ noſtris articul̃ ñ
ꝓbētur nr̄i articuli: vt ipe ſco. i reporta. ꝑmi
arguit ꝯ hēricū: tñ ꝑſuppoito ⁊ ꝓbato vno:
ad qd̉ ſeq̇t̃ aliud ſine ꝯdictōe l̃ ſoluta oī ꝯdi/
ctiōe. ⁊ ꝙ neſcis oñdē ꝯdictōem. ⁊ ego oñdo
ꝙ ñ iplicat ꝯdictōeȝ dēs illō ꝓcedē alr̃ ſic poſ
ȝ dici ⁊ rñderi ad oēs rōeſ aꝝ. ⁊ ad tuas. ȝ ñ
dicerē ꝙ d̉s ē oipſ q: ñ iplicat ꝯdictōem ⁊ ſol
uo oīa argumēta ꝯ; hñ veꝝ ē ꝙ ñ ſeq̇t̃ ꝙ ſit ꝓ

batum ꝙ deus ſit oīpotēs: qa non ꝓbaui id
ad quod ſeqtur ipm eē oīpotētē. ⁊ nō proba
ui ꝙ eē oīpotentē nō implicat cōtradictionē
lȝ dederim rn̄ſionē cōtrarijs. ⁊ iō nō tenetur
phs credere ꝙ ſit oīpotēs: ſȝ ſi conceſſit ꝙ ſit
infinitꝰ intēſiue. ⁊ ad iſtud ſeqtur ꝙ ſit infini
tus extēſiue vt deduxit Ricardus: ⁊ ꝓbaui n̄
implicare cōtradictionē ipam oīpotentiā ad
eē infinitum extēſiue nō reqritur niſi infini/
tas intēſiue niſi rn̄deat deductiōi: vel oñdat
cōtradictionē tenet̄ hoc credere: ⁊ maxie ſi ē
ꝓbatū ꝙ pōt in aliqd cōtingēter ⁊ immedia
te. Et ꝑ hoc pȝ ad id quod vltio adducit ſco.
in diſ. 42. in fine vbi dicit: vel generalit̄ pōt
ſolui ad id argumētū quod poſſet fieri gnāl̄r
ad oē creditū ꝙ id ſit neceſſariū ad oē poſſibi
le ⁊ credibile. Dico. n. ꝙ nō ē ſimile: q: lȝ ſol
uas oīa argumēta fcā cōtra aliquod creditū
a nobis vt ꝙ deꝰ ē incarnatꝰ. tamē nō ꝓbas ꝑ
tem affirmatiuā: nec aliqd ad qd̄ nccārio ſe/
qtur ꝙ ſit incarnatus. loq: de facto nō d̄ poſ
ſe. Uñ de poſſe oportet ꝓbare ꝙ nō implicat
cōtradictionē poſſe incarnari. vñ nō appare
re nō eſt ꝓbare ꝙ nō ſit cōtradictio ſcd̄ȝ ſco.
ſȝ ꝓbato ꝙ oīpotētia n̄ implicat cōtradictio/
nem ꝓbata infinitate ad quā ſeqtur oīpoten
tia: q: nihil aliud reqrit infinitas: oīa ſunt
ꝓbata ⁊ tūc nō valet rō ſcoti. Aliqs fortaſſe
poſſet ſoluere argumētū quod feci ad ꝓbādū
qd̄ nō implicat cōtradictionē. g̊ nō teneor cō
cedere cōcluſionē: lȝ neſciā ſoluere argumen
tū. hoc. n. eēt dicere ꝙ nihil ſcit̄: q: ſic poſſet di
ci ad oēs rōnes ariſto. qa forte alius ſoluet.
Aliud g̊ ē ſoluere argumēta de cōtradictiōe
⁊ aliud ꝓbare ꝙ nō ſit cōtradictio niſi tu re/
ſpōdeas argumēto. ⁊ ſi alius ſoluet ſine ipm
venire: ſi tamē iſta ſequella eēt nota ē infini
tus g̊ ē oīpotēs: nō oporteret ꝓbare nō repu
gnantiā oīpotentie. Dico ergo ꝙ iſtā nō re/
pugnantiā vel poſſibilitatē nos s̄. ꝓbauimꝰ
ꝓbādo ꝙ nō repugnat effectui ꝓduci nō p̄ſup
poſito ſbo: q: modꝰ ꝓducēdi nō variat ꝓdu/
ctū. ⁊ lȝ diceret̄ ꝙ licet creatura ꝓducat̄ conti
gēter: nō tn̄ pōt nccārio ꝓduci a deo. Dico ꝙ
neceſſario ꝓduci nō repugnat creature. pȝ de
igne ꝓducto nat̄aliter ⁊ nccāᵒ ab aᵒ: ſȝ ꝙ ali
qd nō poſſit ꝓduci nccārio: hoc ē ex ꝑte ꝓdu/
ctionis nō rei ꝓducte: ſȝ bn̄ ex ꝑte rei cāūate:
ꝙ cātū ſit nccāriū: ſȝ nō ꝙ nccārio ꝓducatur
⁊ iō q: iſte modꝰ ꝓducēdi nō p̄ſuppoſito ſbo:
nō repugnat ꝓducēti nec ꝓducto. iō ē ponēdꝰ
in deo. ſȝ ſi modꝰ repugnaret ꝓducto bn̄ mu/
taretur nat̄a: vt ēt dicit Sco. in. 3. q. ꝑi. Per
iſta patet rn̄ſio ad qnqȝ q̄ adducit Scotꝰ ad

ꝓbādū ꝙ nō poſſit ꝓbari rōne nat̄ali ꝙ deus
ſit oīpotēs. p̄mo auctoritate: q: phi ad noti/
tiam iſtiꝰ veri nō potuerūt ꝑueīre: imo tenue/
runt oppoſitū ꝙ nō ē veriſimile inqt de aliq
demōſtrabili demōſtratōe: q: ad iſtud dico:
ꝙ iſto mō ſeqret̄ ꝙ n̄ pōt ꝓbari ꝙ deꝰ contigē
ter agat: ⁊ ꝙ ſit vnū neceē eē ſolū: ⁊ tn̄ ipe te
nuit hoc ꝓbaſſe. Itē i 2ᵒ diſ. p̄ma. q. 3. ad. B
Tho. q̄ dicebat ꝙ phi n̄ viderūt ꝙ eēt cōtra
dictio ꝙ aliqd potuiſſet ꝓduci ab eterno: ⁊ ſi
eēt vidiſſent. Scotꝰ rn̄det ibi ꝓ me. vide. ſco.
p̄terea dicit in 2ᵒ diſ. 8. in materia ſeminali:
ꝙ phi coacti fuere ponē iſtas v̄tutes diuias.
ſicut auer. ⁊ Galienus vocat cā diuinā ita ꝙ
n̄ agēti naturali ſȝ tali virtuti imediate aſcri
bebatur effectꝰ. Uñ dicit: dico ergo ꝙ ſemen
n̄ ē p̄ncipiū huiꝰ generatiōis. ſ. aīati: qa eꝰ for
ma ſi nō ſit aīatū ē imꝑfectior: nec āgelus q:
nec agit niſi mediāte motu celi. g̊ ꝓbat̄ nat̄a
liter ꝙ vltra p̄mā intelligētiā creatā deꝰ agit
multa imediate. Iſtd̄ tn̄ vide tu. 7ᵒ metaphy
ſice cōmēto. 31ᵒ. vt poſſis videre opionē illo/
rū ⁊ maxime qd dicat auer. qa hoc n̄ ſentit.
2ᵒ arguit̄ rōe: qa ordo cāūitatis n̄ ꝯcludit ꝙ
ſuꝑior poſſit ſine iferiori in effectū in quē pōt
cū inferiori: ſicut ſol n̄ pōt generare hoīem ſi
cut poteſt cū patre. g̊ ordo iſte non ꝯcludit ꝙ
p̄ma cā poſſit ſine ſcd̄a i iſtū effectū in quem
pōt cū ſc̄a. Ad h̄ dico mirādo de ſcoto: nam
vt dixi ſol de ſe ꝑ n̄ ē ita ꝑfectꝰ ſicut ſol ⁊ hō
⁊ iō vnꝰ n̄ pōt qd̄ ambo ſimꝉ. ⁊ vlteriꝰ ſol agit
ēt in v̄tute alteriꝰ. ⁊ illud inferiꝰ. ſ. hō ēt age
bat in virtute alteriꝰ n̄ ſolū ſolis ⁊ n̄ ē vltimū
ad qd̄ ꝑueīt̄. iō vltiᵐ qd̄ i ſe ē tm̄ ꝑfectiſſimū
ſicut infiit̄ cū cā ſcd̄a: ⁊ n̄ agit i virtute alteriꝰ
pōt de ꝑ ſe agē: n̄ ſic ſol ablato hoīe. nā vl/
tra virtutē ꝓpriā ēt agebat in virtute di. Itē
ſol ⁊ hō hūerūt iſtū ordinē a deo: vt ꝓbatū
ē: q: creauit contingēter p̄mū effectū. ⁊ ideo
potuiſſet ponē aliū ordinē: ⁊ ideo non ſubia
cet tali ordini. Itē aliqn̄ effectꝰ n̄ contiet̄ emi
nēter in cā ſuꝑiori ⁊ q̄ concurrit actiue vt ho
mo i ſole imo nec mus: qa aīatus. vñ ſm̄ phi
loſophos ēt ꝑ te ſcote aliq ē cā ſuꝑior in agē
do: n̄ tn̄ in cēndo maxie ponēdo ſecūdū te ꝙ
licet itelligētia cū ſole ſit ꝑfectior effectu aīa/
to tn̄ itelligētia n̄ agit niſi mediāte motu: ⁊
aliqn̄ cōtinet̄ virtualit̄: tamē ꝓꝑ modū reqſi
tū ad generationē effectꝰ n̄ pōt vt itelligētia
lȝ ꝯtieret i v̄tute aſinū: n̄ tn̄ poteſt generare
ipm immediate: quia non habet modū agē
di quo aſinus ē producibilis: q: n̄ niſi medi
antibꝰ diſpoſitionibꝰ ꝑuijs q̄ non pn̄t indu/
ci a creatura niſi per contactum: angelus au

tem nō poteſt habere cōtactum. deus āt hēt modū perfectiōe: q̄a pōt agere nō p̄ſupposi to ſb o: nō ſic creatura. ergo nō pōt ꝑduce͂ ta lem effectū imediate. vñ. 7° metaphy. comē° 28. Ariſto. cōtra Platone͂ videt̄ ꝓbare ꝙ ſe/ parati a materia nō poſſit imediate trāſmuta re materiā. vnde cōmētato: ibi. Impoſſibile ē ꝙ forme ſepate trāſmuteͣt materiā. nihil. n. trāſmutat mām niſi quod ē in mā: ⁊ hoc con tingit dicētib' mūdū generari ꝙ trāſmutans ipm ſit aliquod indiuiduoꝝ. ſ. corpus ꝑticula re ⁊ 3°. 31. qd̄ mouet mā3 necc̄° ē corp' hñſ q̄li tate͂ actiuā aut potētiā q̄ agit p corp' hñſ q̄lita te͂ actiuā. ⁊ ibi oē mixtū cū mā necē ē vt gnet̄ a mixto cū materia ⁊ cōmēto. 27° dicit: ſi ge neratur nō gnātur niſi ab eo qd̄ eſt in figura medij. i. cōgregati ex materia ⁊ forma. ⁊ ita e tiam in cōmēto ꝑdicto. ſ. 28. in ꝑncipio dicit ꝙ forma ſepata a materia nō generat nec ge/ neratur: ⁊ ibi: oīs. n. generatio māifeſtū eſt qd̄ fit p trāſmutatione͂ mē: ⁊ mā eſt indiui/ duum generās. ⁊ loq̄tur v̄r tā de ideis ſepa/ tis q̄ de intelligētijs: ⁊ ēt de ꝑma: licet ſcot' velit gloſare ꝙ ariſto. nō loq̄tur de ꝑma: ſed bene ē intētio auer. ꝙ loquat̄ ēt de ꝑma ꝓpt̄ illud ꝯbū cōtingit dicētib' mūdū gnāri ⁊c. hoc. n. nō pōt cōpetere niſi deo. Sco. n. dicit ꝙ ariſto. loq̄tur cōtra platone͂ ꝙ ille idee ſe/ pate nō poſſent generare: tamē videt̄ ſimpli citer intētio ariſto. ꝙ loquat̄ de oibuſ abſtra ctis. ⁊ verū ē ꝙ fortaſſe in illis q̄ agūt p̄ſup/ poſita mā vt dictū ē. bñ dicēt ariſto. de actōe imediata. De' āt vt dixi ꝓpter modū ꝑducēdi q̄ nō repugnat effectui poterit illud ꝑduce͂ in mediate: ⁊ ita nec formā ſbale͂ ertēſam pote rit āgelus ꝑducere. ⁊ p̄terea l3 aliqd ce͂t pfe/ ctio: ⁊ cōtineret emineͣter effectū ⁊ age͂t p cō tactū vt hō q̄ ē pfectio: aſino nō ſeq̄t ꝙ poſ/ ſit ꝑducere aſinū: q̄a nō ē cā ſupio: in agēdo l3 ſit ſupio: in pfectiōe. ſicut ergo aliqd pōt eſ ſe ſupius in eēndo ⁊ nō in agēdo: ita aliqd i agēdo licet nō in eēndo: ſicut dixi de ſole: v̄l ſalte͂ de radio ſolis q̄ ē cā ſupio: in agēdo: ⁊ nō in eēndo. ⁊ rō q̄re pōt ce͂ in agēdo ⁊ nō in eēndo ē: q̄a nō agit in ꝟtute ꝓpria: nec ſolus agit. ⁊ iō de' ē cā ſupio: tā in agēdo q̄ in eēn/ do: ⁊ cōtinet oēs actiōes ſb rōne ꝓpria: q: ni hil pōt agere niſi in ꝟtute illius ⁊ cōſeruar. ⁊ cetera. ꝯ ad hoc ꝙ aliqd poſſit agere nō req̄/ ritur ꝙ ſolū cōtineat emineͣter ſ3 ēt ꝟtualit̄: ſicut deus q̄ ē perfectio: oib' ⁊ cōcurrit ad oīa mediate vel imediate. op3 ergo ꝙ cā: q̄ debet agere imediate p ſe ſolā ſit eque pfecta vel pfe ctio: ⁊ ꝙ cōtineat effectū in ꝟtute vel habe/

at modū quo pōt ꝑduci. Ulteri' arguit Sco tus: ꝙ hoc apparet māifeſti' in alijs generi/ bus cāꝝ. ſi. n. inq̄t ſcdm aliquos ce͂t ordo eſ/ ſentialis in materijs: puta ꝙ ꝓpria materia aīe intellectiue ſit corp' organicū: ⁊ ſic vlteri us vſq3 ad mām ſimpl̄r ꝑmā: que ſit ꝓpa mā reſpcū ꝑme forme ſbalis nō oportet ꝙ mātia ſimpliciter ꝑma poſſit ce͂ materia inmediate reſpectu cuiuſcūq3 forme: cui' pōt ce͂ alia ma/ teria ſecūda: hoc ide͂ inq̄t patet in formis q̄a nō oportet ꝙ ꝑma forma poſſit ce͂ inmediate forma cuiuſcūq3 informabilis: cui' pōt ce͂ in mediate aliqua forma ſecūda ⁊c. Uide ibi. Ad iſtud reſpōdeo ꝙ argumētū ē ad oppoſi tum: nam ꝑma mā nō hēt emineͣter nec in ꝟ tute materiam ſecūdā: imo ē iꝑfectio: ⁊ ē arguere mō retrogrado. q̄a ce͂ ꝑmā cām i iſto ordine ē ce͂ imꝑfectio: ē: q̄a quod magis hēt de materia magis ē imꝑfectū. ⁊ iō nō ſeq̄tur: ꝙ poſſit informari imediate a forma pfectio ri. Preterea qd̄ nō ē ad ꝓpoſitū: q̄a forme ſb/ ſtātiales ſalte͂: licet pfectio: nō introducatur in materiā niſi p̄ſuppoſitis formis ⁊ q̄litati/ bus tame͂ oēs fundātur imediate i mātia pri ma. vñ ꝓprie hic nō eſt niſi vna mātia: ⁊ non plures q̄ informētur ſicut in cauſis agentib' ſūt plures q̄ agūt. vnde nih̄ ſeq̄tur niſi ꝙ ma teria vt recipiat formā aliquādo req̄rit plu/ res aliquādo pauciores diſpōnes: ⁊ iō fo:a pfectio: q̄a materia imꝑfectiſſima requirit in illa vt illā informet maiore͂. i. pfectiore͂ diſ poſitione͂. Ulteri' iſtud gen' cāe vel duo gnā in ſua rōe formali dicūt imꝑfectione͂: iō nō pñt reduci ad vnū ꝑmū qd̄ ꝓpter ſuam perfe ctione͂ cōtineat inferiora: ſicut ē in gnē cauē efficiētis. ⁊ p̄terea iſta duo genera cāꝝ redu cūtur ad alia gnā: vt oñdit ſco. ipe in fa diſ/ tāꝙ iꝑfectū ad pfectū. ⁊ iō vbi ē pfectio ē de uēire ad ꝑmū mō ꝑdcō. ⁊ ꝓpt̄ h̄ dico ꝙ de' po teſt face͂ ꝙ mā ꝑma iforme͂t imediate ab oī fora: ⁊ fora ꝑma oe͂m materiā. nec hoc nega bit mihi ſco. fora ꝯ ꝑma i ordie ēt ē iꝑfectior iō dicat̄ ſic de mā. 4°. arguit ſco. ꝙ h̄ appet i cauſ efficiētib' reſpcū ꝯgnitōis ſicut ꝑncipia ponūt̄ ce͂ reſpcū ꝯgnitōiſ ꝯcluſionū vt 2° p'te rioꝝ: l3 ꝑmū ꝑncipiū hēat ꝟitate͂ euidētiſſi mā cōtineat ēt emineͣter ⁊ ꝟtualiter ꝟitatē oī um poſterioꝝ ñ tñ o3 ꝙ poſſit ce͂ imediata cā cogſcēdi qdcūꝗ poſteri': imo o3 p media or dinate ꝓcede͂ ad hoc vt acq̄rat̄ cogni° cōclu ſionis remote. Ad hoc dico ꝙ ipemet ſcot' in ꝑma. q. primi ſatis reſpondet ad hoc vbi dicit. Ideo reſpondeo ꝙ hoc eſt falſum ꝙ in primis principijs includāt̄ ꝟtualit̄ oēs ꝯclu

ſiones ſcibiles. Ad ꝓbationē dico ꝙ ſicut ter
mini ſbi ſunt cōes ita termini ꝑdicati. qn̄do
igitur termini ſbi: q̄a diſtributi accipiūtur ꝓ
oībus nō accipiūtur niſi reſpectu terminoꝝ
ꝑdicatoꝝ q̄ ſunt cōiſſimi: ⁊ ꝑ cōſequēs ỽtute
taliū ꝓncipioꝝ nō ſequūꝛ de inferioꝛibꝰ niſi ꝓ
dicta cōiſſima. vide ibi aū ad argumēta ꝓnci
palia nō cōtinēt. ꝗ ꝓma ꝓncipia in ỽtute: ſ;
bene ad ꝓpoſitū: q̄a cōceptꝰ ꝓpꝛius deitatis ꝯ
tinet in ỽtute: ūel ipa deitas oīa ſcibilia. idō
cognita eſſentia imediate poſſum cognoſcere
oīa. Quīto ⁊ vltimo arguit hoc tādē apper:
inq̄t in oꝛdine cāꝝ finaliū: accipiēdo. n. vlti
mū in aliq̄ cooꝛdinatiōe finiū non opꝫ ꝙ id
poſſit eē cā finalis imediate reſpectu cuiuſcū/
qꝫ: q: aliqđ remotū nō oꝛdinatur ad ipm niſi
mediāte fine ꝓpinq̄oꝛi ſicut oꝛgana exteriora
oꝛdinata ad potionē vel medicinā: nō oꝛdi/
nātur ad ſanitatē niſi mediātibꝰ iſtis finibuſ
ꝓpꝛijs. Ad iſtud rn̄deo ꝓmo q̄a cā finaꝛ non
includit impfectionē ſicut nec efficiēs. idō eſt
deuēire ad vltimū finē q̄ pōt eē finis oīum in
mediate. ⁊ iō dico: ꝙ lꝫ accepto vno fine imp
fecto q̄a finit in ỽtute alteriꝰ ⁊ depēdet ab aꝰ
fine: illud nō poſſit finire imediate: nō ſequi
tur ꝙ vltimꝰ finis ū poſſit imediate finire oīa
⁊ dicatur cōſeq̄nter ſuo mō ſicut dictū ē đ cā
ꝑma ⁊ alijs cāis ⁊c̄. tamē ſi loq̄mur đ fine at
tingibili: cōcedatur h̄ ꝙ nō pōt eē finis atti
gibilis imediate ꝑ iſtū. ⁊ iō videre mirabilit̄
dr̄iam inter talē finē ⁊ efficiēs: nā ꝙ aſinꝰ nō
poſſit attingē deū imediate nō ē ex impfectio
ne finis: ſ; ipſius finitati qđ nō pōt attingē:
⁊c̄. ſecus ē ex pte agētis: q̄a ſi agēs nō poſſit
imediate in iſtū effectū: nō erit ex impfectiōe
effectus ſ; ipſius agētis: cū iā vt diximꝰ remo
uerimꝰ oē impfectū. ſ. oēm modū agēdi imp
fectioꝛē. ⁊ impfectio effectꝰ nō faciet ꝙ agens
nō poſſit attingere: cū iā ex pte agētis noue.
rimus oēm impfectionē: ſ; de attingibili de
us ē: q̄a tāta ē pfectio ipiꝰ attingibilis ꝙ fi/
nitatū nō pōt poteſt ipi attingē ita ꝙ expſſe
appet impfectio ex pte finitati. ſ; ibi impfectō
eēt ex pte agētis: ⁊ tūc de finibus dicaꝛ ꝙ du
plex ē finis vt ſepe ⁊ ab ipo ⁊ a me dictū ē. ſ. at
tingibilis. ⁊ de fine q̄ ē cā finalis de ꝓmo di
cit verū nō de 2ᵒ ⁊c̄. imo oppoſitū q̄a imedia
te ē finis oīum. vnde pōt anihilare oīa ⁊ ſo/
lam muſcā dimittē. ꝗ ē finis imediatus. ⁊c.
Scotus vlteriuſ in illo q̄libeto adducit aliq̄
argumēta ꝓbātia cōtra cōcluſionē verā ꝙ de
us nō poſſit ī oīa inmediate. lꝫ. n. ſcotꝰ teneat
ꝙ hoc nō poſſit ꝓbbri rōne nāli. tamen tenet
cōcluſionē. Et iō ad argumēta cōtra cōcluſio
nem tanq̄ cōtra ỽitatem vult reſpōdē Sco.
Et ꝓmo adducit argumētum ꝙ ſi deus poſ/
ſet omia inmediate poſſet facere ꝙ nulla cau
ſa ſecūda haberet rationem pꝛopꝛiam: ⁊ ſi ū
habebūt actiōes pꝛopꝛias nō habebūt eſſen
tias pꝛopꝛias: quod eſt incōueniens apđ phi
loſophum: ſcilicet ꝙ deꝰ poſſit deſtruere om
nia. Iſtud argumētū licet Scotus nō dicat
ē auer. 9ᵒ metaphy. cōmēto. 7ᵒ. licet aliqui
q̄ voluerūt ponere ſcotum ad ſtāpum multa
addiderint ⁊ nō bene. Ad iſtud Scotus dat
duas reſpōſiones. pꝛima cōcedēdo cōſequēs
quia deus pōt anihilare oīa. Alia reſpōſio ē
ꝙ licet deus pꝛiuaret entia ſecūda ſuis actio
nibus pꝛeueniēdo cāuſalitatem eoꝛum ⁊ cāndo
effectus quos illa poſſent cāuſare nō opoꝛtet
ꝙ pꝛiuet illa ſuis entitatibus pꝛopter ꝑuenti
onem agētis foꝛtioꝛis. ⁊ exemplificat de igne
vide: dicit ergo lꝫ nō haberent actiōes actua
les ꝙ haberent aptitudinaliter ſiue virtuali
ter. pꝛopter ergo pꝛeuēire actionem actualem
non ſequitur ꝙ deſtruatur eſſentia: ſ; bene ſi
auferretur actio aptitudinalis vel virtualis
⁊c̄. Uide ibi. Iſta reſpōſio vel nō poteſt ſta/
re vel non ſatiſfacit: quia ſi oīs effectus poſ
ſibilis pꝛoduci ab agente naturali pꝛoduce/
retur a deo nō ſolum non actualiter pꝛodu/
ceret agens naturale: ſ; nec poſſet pꝛoducere
nec eēt aptum natum pꝛoducere. Pꝛobaꝛ cō
ſequētia: quia poſſibilitas eſt ad pꝛoducen/
dum nō ad rem pꝛoductam. ergo ſi nullum
eſt amplius pꝛoducibile haberet poſſibilita/
tem vel aptitudinem ad id quod non eſt pꝛo/
ducibile: vel idem bis pꝛoduceretur. vꝉ opoꝛ
teret ꝙ iſta pꝛoducta a deo: deus anihilaret
ad hoc ꝙ aliquid poſſet pꝛoducere. Sicut er
go pꝛoducta foꝛma ⁊ coꝛrupta agens naꝛale
vel materia pꝛima non habēt amplius apti/
tudinem ad illam. ita in pꝛopoſito: ⁊ maxi/
me cum ipe ponat in materia pꝛima potētiā
reſpectiuā. ſcilicet reſpectus ad omnia pꝛodu
cibilia. Dico ergo reſpōdēdo ꝙ magiſter meꝰ
qui erat bonus loycus hic non cogitauit. di
catur ergo ꝙ omne pꝛoducibile a creatura de
us pōt ꝓducere ⁊ pꝛeuēire: ſ; non pōt ꝓducē
omne poſſibile pꝛoduci a creatura: ſicut nec
creatura poteſt pꝛoducere omne quod poteſt
ꝓducere: lꝫ oē quod pōt ꝓducere poſſit ꝓdu/
cere. Quocunque effectu ergo demonſtrato
deꝰ illum pōt ꝓducere ⁊ ꝑuenire: ſ; nō ſeq̄tur
ꝙ tollat aptitudinē ꝙ nō poſſit ꝓducere ali/
quid: licet cuiuſcunqꝫ poſſit tollere actionem
ſed non poteſt tollere cuiuſcunqꝫ. ⁊ licet iſta
reſponſio ſit loyca: dico ꝙ eſt realis: ⁊ di/

co in veritate ꝙ nunꝙ ſolueᷓ h argumētū ni ſi iſto⁹: ꝫ ſi dᵉ necc̃aº ꝓduceᷓ ꝙ nullū hȝ ipedi mentū ⁊ ſit infinitū tūc deus bn̄ ꝓduceᷓ oē ꝓducibile pueniēdo. ⁊ ſic argumētū cōcludeᷓ. agēs āt naturale limitatū q̄a p̄ſuppōit mām ⁊ hēt ꝯria ⁊ pōt impediri ⁊ agit in tēpore ⁊ ſucceſſiue ⁊ p cōtactū ⁊ reqrit locū ⁊ partē an te partem vel aliqua iſtoꝝ: lȝ necc̃ario agat nō ſeqtur ꝙ ꝓducat oē ꝓducibile ab ipo. Se cūdo arguiᷓ p phis: q: ſi deᵉ ſic poſſet ꝓducē oīa imediate tūc poſſet ꝓducere effectū mālē ꝫ q̄ hēt ꝓduci per trāſmutationē mē qd̄ ē falſū apud ipoſ vt hūiſtiſ ſupra. 7º metaphy. ꝯtra Platonē ꝙ ſepatū a materia nō pōt imediate trāſmatare materiā. Rn̄det ſcotᵘ uolendo gloſare vt ū dixi ꝙ ariſto. loqtur ibi de ideis platōis q̄a nō ſunt necc̃arie ad gn̄atiōnē. ⁊ ꝙ nō loqtur includēdo deū. licet Auer. ſit forte illius opīonis. ꝫ dixi ſupra ꝙ ariſto. locutus ē vſr ex dictis ſuis ibi. ⁊ oſtedi dñiam q̄re de us pōt ⁊ nō agētia creata abſtracta imediate. 3º arguiᷓ argumēto ſepe fcō q: ſi pn̄t ꝓducere motū imediate. q: cū ſit pōe infinite mouetur in nō tpe. Ad hoc ſatis ſupra rn̄ſum ē ⁊ dn̄ſum ꝙ ſcotᵘ nō loqᷓ ſm mētē phi ⁊ dn̄di in q̄ dn̄t ariſto. ⁊ auer. 4º ⁊ vltio arguit ſcotus ⁊ ē cōfirmātio ſiue fortificatio triū argumētoꝝ p̄cedētiū ⁊ hoc ex intētōe phi. 8. phyſicoꝝ: vbi videtur velle ꝙ qcq̄d deᵉ pōt inmediate cāre ⁊ totaliter hoc necc̃ario cāt q̄a n̄ vꝫ poſſe pōi cōtingētia ad cāndū ⁊ nō cāndum: niſi ꝓpter aliquā mutabilitateȝ in agere. nūc āt ſi deus poſſet imediate in qd̄libet cāuſale: qd̄libet depēderet totaliter ⁊ pciſe ab eo. ⁊ p ꝯn̄s quodlibet cāret: ⁊ tūc ſeqtur magis ꝙ cē ſecūde puētur actiōibus ſuis qd̄ tetigit p̄ma rō. ⁊ ꝙ deus imediate cāret oēm motum cuiuſcūqȝ corpis qd̄ tetigit ſecūda rō. ⁊ 3º ꝙ deus imediate cāret oēm effectū maꝛ́ialē: qd̄ tetigit tertia rō. Ad iſtud rn̄det ſcotᵘ dicēdo p̄mo ꝙ nō ex intētiōe ariſto. ꝙ deᵉ qcq̄d cauſet inmediate abſolute necc̃ario cēt. Vn̄ dupliciter pōt aliq̄d inmediate cāri a deo. vno mō ꝙ nih cōcurrat ſecū in agēdo. vel meliᵘ q̄ndo cāt ſine cā media agēte ad illū effectū: nec cū cā pūia ⁊ diſponēte: ita ꝙ nō reqritur aliqd̄ mediū cātū ſiue pūiū vt dicimuſ nūc nos q̄ꝫ deus creauit celū. ⁊ iſto mō dicit ſcotᵘ. Jllud quod deᵉ ꝓducit inmediate ꝓducit necc̃ario. ⁊ iō nulla nouitas repitur in deo. 2º mō deus pōt aliquid cāre imediate tamē aliquo cāto ⁊ medio ſiue puio pueniēte: ſicut ponimus ꝙ deus cāuat aiam poſitis diſpōnibᵘ pūijs. ⁊ licet deuſ inmediate ſolus cōcurrat ad id actione ⁊ tunc dicit ꝙ ariſto. non diceret ꝙ deus ſimpliciter neceſſario cāuet illud: ſed tantuȝ neceſſario neceſſitate ineuitabilitatis. ⁊ h poſito iſto preuio quod requiritur. Dicit ergo: concedo igitur ꝙ ariſt. ſcd̄m ſua principia ne garet deum multa poſſe inmediate: puta oīa iſta in quorum productiōe eſt ſimpliciter cōtingētia abſqȝ ſcilicet vtraqȝ neceſſitate predicta. Vult ergo dicere Scotus ꝙ iſta neceſſitas ſecunda quia ſcilicet necc̃ario agit poſito illo ⁊ non ſimpliciter ab ariſto. cōcederet nec poneret mutabilitatem in deo. propter illa preuia poſita ⁊ ſic aliquo modo eſt ibi con tingētia ⁊ aliquo modo non. ſed nō concederet ꝙ poſſet inmediate iſta in quorum productione eſt ſimpliciter cōtingētia abſqȝ vtraqȝ neceſſitate: quia ſic videretur pōi mutatio in deo: ꝫ per ea que dicta ſunt ſupra pȝ ꝙ ariſtoteles neqȝ p̄mā neqȝ ſecūdam poſuit. ⁊ neſcio a quo accepit. Qꝛ autem nō ſequaᷓ mutabilitas in deo ꝓpter cāuare aliquid inmediate ſatis ſupra eſt reſpōſum: ⁊ alibi etiam reſpōdebitur. Deus igitur noſter oīpotens eſt infinitus ſupra entitatem: ſupra ſubſtātiam ſupra imenſitatem omnia ſciens preſentia: p̄terita ⁊ futura: nam cū neqȝ ſpēm neqȝ habitum neqȝ actū ab extrinſeco accipiaᷓ. ⁊ ſit ſola intellectio que eadē ſibi aut nihil intelliget extra ſe aut oīa: ⁊ cum nihil recipiat a pn̄tia obiecti nō magis intelliget p̄ſens ꝙ futuruȝ Quid igī moleſti eſtis dō meo: hūc igitur timeamus: amemᵘ ⁊ honoremᵘ q̄ ē dn̄s ⁊ pater oīum. Et iō clamat Hieremias: ſi pater eſt: amandus eſt: ſi dominus timēdus: quia eſt benedictus in ſecula.

Tractatus nonus.

P Reſuppoſitis precedētibus tractatibus conueniens ⁊ facile erit deuenire ad deciſionem queſtionis noſtre ⁊ erit tractatus penultimus: nam ſi deus ſolus eſt necc̃arius vt ꝓbatum eſt: mundus non fuit ex ſe ab eterno: que erat opinio ariſtote. ⁊ ſi deus contingēter agit quicquid agit ergo deus non ab eterno neceſſario produxit mundum: que erat opinio auicenne. ⁊ per cōſequens nec neceſſario ex tempore: que opinio a nullo docto poſita eſt: quia cum deus non habeat impedimentum ⁊ ſit infinitus: ſi neceſſario produceret produxiſſet ab eterno. Cum ergo mundus contingenter ſit poſitus videndum eſt: ſi contingenter potuit poni ab eterno nam cum cōtingēter ſit poſitus: ⁊ per ꝯn̄s potuiſſet nō poni: non erit ratio ſi potuiſſet poni contingenter ab eter-

no: que pbet mūdū fuiſſe eternū l' tpaneū ni/
ſi ex aliquo effectu poſito p ſenſū poſſem⁹ hoc
pbare. ⁊ ideo adducemus argumēta ppꝛia p
⁊ cōtra i vltimo tractatu q̄ ſimpliciter loquū
tur vtꝝ mūdus fuerit ab eterno vel ne. Erit
ergo iſte noſter tractat⁹ vtrū de⁹ cōtingenter
potuiſſet facere mūdū ab etno. ⁊ ſi pbaueri/
mus ꝙ nō tā hēbim⁹ ꝙ mūdus ex tpe cōtingē
ter fuerit fact⁹. Due ergo opiones fuere. vna
B. Tho. pma pte ſūme. q. 96. arti. 2° q̄ vole
bat ꝙ de⁹ potuerit facere mūdū ab eterno nō
ſolū ſincathegoꝛematice ſꝫ etiā cathegorema
tice. Alia fuit opio Henrici de gandauo q̊li
be. 7° ⁊. 9°. q. 17. ⁊ aliud argumētū pōit q̊li
beto. 8. q. 8. ⁊ i q̊libe. ꝑ. q. 8. q̄ volebat ꝙ de⁹
nō potuerit facere mūdū ab etno cathegoꝛe/
matice lꝫ ſincathegoꝛematice. Scot⁹ vero ſu/
ſtētat vtrāqꝫ ptēꝫ: lꝫ. n. vna iſtarū ptiū ſola
ſit vera: tamē dicit nō eē demōſtratiōes p a/
liqua pte. Adducem⁹ igiꝉ pmū rōes p pte af/
firmatiua ſic. Ois pōa q̄ nō hēt impedimen
tū ⁊ ē pfecta in ſuo eē pōt ſtatim ⁊ ꝙ pmū ē po
nere ſuū effectū in eē. pꝫ de ſole ⁊ radio. ğ tā
to magis pōa ifinita poterit: ſꝫ de⁹ fuit ab etē
no ğ potuit ſuū effectū pōere ab eterno: vnde
videm⁹ ꝙ cā nō agēs p motū ⁊ nō impedibiꝉ
pōt hēe ſuū effectū ſibi coeuū vt in creaturis.
Secūdo arguiꝉ ſic: pōa finita ſolū ponit effe
ctū ſuū cū tpe ⁊ cū pnci. ergo infinita pote/
rit pōere ſine pncipio tpis. Tertio ſic: quo.
cūqꝫ tpe dato añ illud pōt pducere: ⁊ ſic in in
finitū. ğ pōt ab eterno pducere effectū ſuū.
Quarto arguiꝉ: ois pfectio ē attribuēda do
ſꝫ pfecti⁹ ē qd añ oē tps ⁊ ab eterno poſſit q̄
ꝙ nō poſſit. ğ ⁊cetera. Et cōfirmaꝉ: q: ſicut ē
pfectiōis in deo ꝙ ex oēm locū poſſit pducere
ita ꝙ ex oē tps vel āte oē tps: hoc cōfirmaꝉ:
q̇a ſicut ē pfectōis in deo ꝙ ex oēm locū poſ/
ſit pducere: ita ꝙ ex oē tps vel āte oē tps. h⁹
cōfirmaꝉ: q: ſicut ē ſibi pfectōis agere nō p/
ſuppoſito ſtatim nec loco ita poſſe agē nō poſito
tpe ⁊ ab eterno. Et cōfirmaꝉ: q̇a videꝉ pfec⁹
cāe ꝙ poſſit habere effectū ſibi coeuū. Quin/
to arguiꝉ pncipaliter: qd nō repugnat do ne
qꝫ creature eſt ponēdū poſſibile deo: ſꝫ ex pte
dei nō repugnat creatio ab eterno: cū ſit eter
nū ⁊ nō hēt impedimētū ⁊ ſit pōe infinite:
nec ppter hoc ſequiꝉ ꝙ creatura ſit de⁹ vel in/
finite pfecta cū depēdeat: ⁊ p cōſequēs ſit ex
nihilo: q̇a lꝫ ſit ab eterno: non tollitur ꝙ ſit
ex nō eē: q: ſaltē natura nō eē pcedit eē. i. ſi/
cut dicit Scot⁹ ꝙ tū ē ex ſe nih eēt: ⁊ puatiue
pus natura hēt nō eē q̄ eē: nō poſitiue ꝙ in
eodē inſtāti ſint duo oppoita ppter talē pori
tatē: q̇a hoc iplicat. ⁊ p hoc pꝫ: qd nō ē ɔtra
rōnē ⁊ naturā creature: q̇a licet nūq̄ hūerit
nō eē: tamē ex ſe eēt nō eē: ſꝫ ſolū hꝫ eē a volū
tate diuina ⁊ a ſua cōſeruatiōe ſicut dixit aui
cēna in ſua metaphy. ꝙ ois res perit ⁊c. ğ eē
eternū nō repugnabit nē creare: ⁊ cōfirmaꝉ
p phm: q̇a albedo cētū ānoꝝ nō ē pfectioꝛ al
bedine vni⁹ diei. ğ duratio infinita nō ponet
ppter hoc maioꝛē pfectionē in re: ita ꝙ pp h̄
repugnet pfectiōi creature. ⁊ cōfirmatur vl/
terius: q̇a ſicut cōcedimus ꝙ a pte p⁹ aliqua
creatura ſemp erit vt āgel⁹: ⁊ tamē tēdit ſem
per ex ſe in nō eē: ita potuit creatura ſemper
fuiſſe ⁊ eē ex nō eē ex ſe: ita ꝙ fuiſſet nō eē ex
ſe. Itē ad pncipale: deus erat ita potēs ab etē
no ſicut nūc: ſꝫ nūc pōt creare mūdum ğ po
tuit ab eterno. Itē arguitur p iſtos qd nō
pōt pbari nec p mediū intriſecū nec extrinſe/
cū ipius creature ꝙ. ſ. nō potuerit eē ab eter
no nō p extrinſecū: q̇a hec ē volūtas diuina.
cui⁹ nō ē poſſibile rōnē ſcire. Quare vult hoc
eē cū pncipio q̄ ſine pncipio. nec p mediū in/
trinſecum ipius creature. ſ. ppter q̇d ē: q̇a ta
le abſtrahit ab hic ⁊ nūc. Alia argumēta tā
gētur hic infra: ⁊ vide in ſcoto argumēta ēt
ſ. Tho. q̄ nō ponā in textu: nec ipis rñdebo.
In oppoſitū arguitur: ⁊ ē argumētū Hen/
rici quolibeto. 7°. q. 8. ⁊ adduciꝉ a Scoto in
2°. q. 3. ⁊ a multis modernis q̄ nō pōderaue
rūt argumētū. Arguitur ergo ſic: ſi de⁹ pōt p
ducere aliq̇d permanēs ab eterno: cū non ſit
maioꝛ rō de vno q̄ de alio. ergo ſicut potuit
pducere ſolē: ita potuit pducere aſinū. ſꝫ ſi p
duxiſſet aſinū ab eterno ⁊ poſuiſſet pfectū po
tuiſſet gnāre ab eterno: ⁊ ab iſto poſſent fu/
iſſe oēs alij aſini gnāti q̄ nūc ſūt ⁊ fuerūt vſ/
qꝫ adhuc mō genitū. ⁊ tūc q̄ro poito ꝙ mun
dus fuerit etn⁹ ⁊ aſin⁹ ab eterno: vtꝝ oēs aſi/
ni illi fuiſſent finiti aut ifiniti: ſi finiti ğ totū
tps vſqꝫ ad id fuiſſet finitū. ſi ifiniti. ğ poitiſ
extremis media potuiſſent fuiſſe ifinita actu
qd ē icōueniēs. Ad iſtā rōem rñdet ſco. ꝑ ꝙ ē
diā de poſſibilitate ad eē ab eterno reſpcū di
uerſaꝝ ſpēꝝ: q: ñ appet ipoſſibilitaſ ex pte ſo
lis: ſic foꝛtaſſe apperet ex pte aſini. 2° rñdꝫ
ɔceſſo de aſino ad argumētū dic cū q̄ris vtꝝ
fuiſſēt finiti l' ifiniti. negaꝉ ꝙ fuiſſēt ifiniti. ⁊
cū ifere. ğ tota duratō a pductōe iſti⁹ aſini vſ
qꝫ ad iſtū fuiſſet finita: negeꝉ ɔña. Iſte. n. lꝫ
fuerit pduct⁹ ab etno ⁊ ab ifinito ñ tñ potuit
eē genit⁹ ab ifinito: q: gnāčō icludit necca⁹ i cre
aturis ꝙ ſit mutatō iter termios oppoitoſ. ſ.
puatōeꝫ foꝛe ⁊ foꝛmā. ⁊ q̇cq̇d ē it oppoita ſuc
cēdētia ſibi ñ pōt eē ſēpiternū ita ꝙ rō ſua ē

in hoc ꝙ lꝫ potuerit ꝓduci ab eterno a deo ſi
ne creari nō potuit generare aliū aſinum: q̄ꝛ
nō producit creādo: ſꝫ generādo q̄ generatio
in creaturis dicit mutationē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s oppo/
ſita ſibi ſuccedētia. Arguit ꝯtra ſe ꝙ tūc opō
tuit aſinū ꝑ tempus īfinitū q̄euiſſe ad generā
dūꝫ cū tū factus fuiſſet ꝑfect⁹ ⁊ potēs genera
re qđ videt̄ īconueniēs. Rn̄det: aſinus non
fuiſſet factus ꝑfectior ab eterno ad generādū
q̄ꝫ de⁹ ad creandūꝫ: ⁊ tn̄ ꝑ re oꝫ deūꝫ q̄euiſſe i
creando a ꝑ infinitum q̄ſi imaginatū. ita ꝙ
īpoſſibile ē ipm̄ aliquid creaſſe q̄n infinitūꝫ
q̄ſi preteritū imaginatūꝫ ꝓceſſiſſet: ⁊ tn̄ i crea
tione ei⁹. ſ. in dando totū eē ei ꝑm ꝙ habet i
ſe eē nō videtur ita neceſſario īcludi nouitas
ſicut in generatiōe q̄ eſt a ꝓuatiōe ad formaꝫ
non eſt igitur īconueniēſ ſi oportuit aſinū ge
neraſſe ꝙ q̄euiſſet ꝑ imaginatū infinitum ab
iſta actōe q̄ neceſſario includit ꝙ ſit noua cū
ponas neceſſario deūꝫ quieuiſſe ab iſta actio/
ne quā non oñdis formal̄r includere nouita/
tem. Sꝫ iſte rn̄ſiones ſcoti cū reuerentia nul
le ſūt. ꝓma nō: q̄ꝛ capiat̄ ſpera ignis certū eſt
ꝙ ſi ꝓduxiſſet mūdū ab eterno ꝓduxiſſet illā
ſperam q̄ eſt q̄ddā indiuiduū ꝑticulare. ſꝫ cer
tūꝫ ē ꝙ ſi ſeparo arteꝫ iſtius ignis a tota ſpe
ra eſt eiuſdē ſpēi cūꝫ tota ſpera. ꝗ ſicut pōt ab
eterno ꝑ vos ꝓducere ſperā ignis. ita pōt ꝓ/
ducere ab eterno hūc ignē: q̄ꝛ non eſt maior
rō de vno indiuiduo i eadeꝫ ſpē q̄ꝫ de alio: ⁊
tunc fiat argumētū ꝙ ꝓducat alium ignē ſic̄
de aſino. Preterea mutatis terminis ideꝫ ſeq
tur: q̄ꝛ nō ē maior rō ꝙ deus potuerit crea/
re ſoleꝫ ab eterno q̄ꝫ vnum lapidē: ⁊ aereꝫ. lꝫ
tn̄ ſcotus cōcedat de angelo i euo: ſꝫ hoc ni/
hil ē q̄ꝛ principalis ītentio illoꝝ ē de mūdo. ꝗ
de ſole etiā. Creauerit ꝗ de⁹ lapidē in aere ab
eterno ⁊ ſequetur argumētū ꝯ ambas rn̄ſio/
nes: q̄ꝛ arguit̄ ſic. iſte lapis fuit productuſ ab
eterno i aere q̄ro vtrū deſcendit ab eterno vl̄
non. ita ꝙ ſteterit ꝑ infinitūꝫ tēpus ad deſcē
dēdūꝫ ſi ꝑ infinitūꝫ tēpus ſtetit: ꝓbo ꝙ nun
q̄ꝫ deſcendet: q̄ꝛ capio tēpus i q̄ deſcēdit cūꝫ
non deſcenderit ab eterno: q̄ꝛ illud erit tēpuſ
determinatum ⁊ nō poteris fugere ad cathe/
gorematice ⁊ ſincathegorematice: ſꝫ ꝓbo ꝙ i
illo tēpore nō deſcendit: q̄ꝛ q̄cunqꝫ termino
determinato dato ante illud potuit deſcendē
cum q̄cunqꝫ dato ante illud infinitum tēpus
preceſſerit. ꝗ nunq̄ꝫ deſcendet: q̄ꝛ nō ab eter/
no ꝑ te nec in aliquo determiato tēpore. ꝗ nū
q̄ꝫ deſcendet. ſi vero deſcendit ab eterno ꝗ ha
beo cōtra te ꝙ mutatio pōt eſſe ab eterno qđ
negas ⁊ ſequūtur infinita incōueniētia ꝙ fu
it ab eterno in ꝓncipio ⁊ in medio ⁊ i fine il/
lius motus ⁊ illi⁹ loci ⁊ illi⁹ ſpacij. Dicere aūt
ꝙ per infinitūꝫ tēpus q̄euerit ad deſcendēdū
q̄ꝛ etiam deus ꝑ infinitūꝫ tēpus imaginariūꝫ
ſtat ante q̄ꝫ poſſit ꝓducere h̄ nihil ē: q̄ꝛ ſi de⁹
neceſſario ꝓduceret nō expectaſſet infinitum
tēpus: ⁊ iō q̄ꝛ contingenter producit i quocū
qꝫ pōt ꝓducere: ⁊ ante illud potuit ꝓducere.
Iſta ꝗ ē differentia q̄ꝛ producens neceſſario
ꝓduxiſſet ab eterno cathegorematice: ſꝫ infi/
nitūꝫ perfectū ꝓducēs cōtingenter ab eterno
pōt producere ſincathegorematice: ⁊ iſte pū/
ctus ē valde notād⁹. ⁊ iō cū lapis nec̄ᵒ dſcēdat
necā⁹ deſcendiſſet ab eterno: ⁊ ita aſinus pro
duxiſſet ab eterno. Vn̄ arguit̄ ſic q̄cūqꝫ aſino
ꝓducto vel ħ ꝓducto a ꝓ ꝑ mille annos ante
potuit producere aliūꝫ ꝓorem: q̄ꝛ erat potēs
ſine īpedimēto: ⁊ ita ꝑ duo millia annos: ⁊
ſic in īfinitūꝫ ꝗ nō dabit̄ ꝓm⁹ aſinus genitus
vel īter ꝓmū generātē ⁊ vltimū genitū dabū
tur īfiniti: ⁊ ita dicā de ſtupa creata i igne ab
etēno. ⁊ ita ſi ab etēno fuit ꝯbuſta ꝙ ⁊ ab etēno
dſcēdit lapiſ ſtupa fuit ⁊ n̄ fuit ⁊ lapiſ dſcēdit
⁊ nō deſcendit. Aliud ē ꝗ loqui de poſſe cōti
genter reſpectu dei ⁊ loq̄ de facto i agēte ne/
ceſſario: q̄ꝛ de poſſe ꝯtingenter nō ſeq̄tur ni/
ſi ſincathegorematice: ſꝫ de facto nō pōt fieri
diſtinctio notate hn̄. inter dicere deſcēdet ab
eterno: ⁊ ab eterno deſcēdet: ſꝫ ſi dico pōt de
ſcendere ab eterno: ⁊ ab eterno pōt deſcēdere
hn̄ fit diſtinctio inter cathegorematice ⁊ ſin
cathegorematice: ſꝫ ſine pōt loquēdo ſimpl̄r
de eſſe cū li eterno q̄ faciūt talē diſtinctiōeꝫ n̄
hn̄t bonā loicā. lꝫ de eē cū li mediate bene ſit
maxia differentia ſic̄ dicēdo imediate poſt h̄
erit aliqđ inſtās ⁊ aliqđ īſtās erit immediate
poſt h̄: ⁊ imediate poſt h̄ ꝓducet aliq̄d ⁊ ꝓ/
ducet aliquid imediate poſt h̄: ⁊ ita de cōti
genter ⁊ neceſſario: ſꝫ de eterno ⁊ infinito
vbi fit cathegorematice ⁊ ſincathegoremati
ce loquēdo de eſſe ſimpl̄r ⁊ nō de poſſe nulla
eſt differētia; ⁊ ideo ſi ponat̄ ꝙ deus ab eter
no creauerit hominē vel aſinū in igne fiet ar
gumētum vtrum ab eterno fuerit mortu⁹ vl̄
nō: ⁊ ita ſequitur ꝙ nunq̄ꝫ vixit: ⁊ tamē vi/
xit: ⁊ arguas vt prius de quocunqꝫ tempore da
to ⁊c̄. Vn̄ queraꝫ vtrum ꝑ infinitum tēpus
vixerit aut nō. ⁊ ſi ſic ꝗ potuit durare ꝑ infi/
nitum tēpus: ⁊ per ꝯn̄s etiā nec a cauſis re/
ſpectis, neqꝫ a deo potuit corrūpi. q̄n̄ per infi
nitū tēpus durat vel nō viuet per infinitū ꝗ
ſequit̄ ꝙ nūq̄ꝫ morietur: q̄ꝛ quocūqꝫ tēpore da
to an̄ illud potuit mori: ⁊ cū ignis agat nāli
ter fuit cōbuſtus ab eterno ⁊ vixit i eternūꝫ

Unde ſi p̱ finitū tp̱s vixit capio p̈mū non eē̃
ſui.ğ ab illo inſtāti vſq3 ad p̈ncipiū ſue crea/
tionis ē tp̱s finitū ğ nō fuit creat⁹ ab etno· Et
ita dicam⁹ ſi creauit hoiem vigilantē ab eter/
no oportuit ſtare p̱ infinitū tp̱s anteq̄ dor/
miret ⁊ ita ab eterno potuit dormire. ⁊ ita di
cam⁹ d̉ locutōe ⁊ itellectōe noua p⁹ p̈mā. ⁊ ſic ſe
q̇t|q̄ ſi de⁹ potuiſſet facē aliq̇d ab eterno fru
ſtra potuiſſet facere ab eterno· q: p̱ infinitum
tp̱s neccãrio q̇ſceret an̄q̄ in aliquā op̱ationē
poſſit exire· iſta rō colligit̃ ab ariſto· p̈mo celi
cōmēto ii7⁹ ·ii8·ii9. vbi vult p̱bare q̄ ipoſſi
bile ē fuiſſe p̱ductū ab eterno: q̇a ſi inueniunt̃
in aliquo pōe ad oppoſitas res nō termina/
torū tēporū: ſ3 tp̱s cui⁹libet pōe ē infinitum
cōtingit vt ille pōe agāt ſuas actōes in eode3
tēpore in ſimul· ⁊ tūc vltra ē̃t ad p̱poſitū quia
ſi cōpoſitū ē ex cōtrarijs q̇cūq3 tp̱e dato p⁹ in
finitū an̄ illud fuit corruptū: q̇a ſi p̱ infinitū
tp̱s ſterit cū cōtrarijs: ⁊ nō fuit corruptū. er/
go hūit pōam p̱ infinitū ad reſiſtēdū. ğ nūq̄
corrūpet̃: q: nō ē maior rō q̄ nō poſſit dura/
re nūc ſicut p̱ infinitū tp̱s fecit: aut ğ ab eter
no fuit corrupt⁹: aut nūq̄ corrūpet̃ ⁊ ita fuit
corruptū ⁊ nō corruptū: aut nō fuit in eo po
tētia ad corrūpi: ſi ğ p̱ ifinitū tp̱s fuerūt i eo
iſte due pōe fuit corruptum ⁊ nō corruptū: ⁊
iō ariſto. nō vult q̄ corruptibile poſſit eē eter
nū· ⁊ iō ſi p̱pter argumētū ſ̃. diceret̃ q̄ ſortes
ſi vixit infinito tp̱e· ğ ab etno p̱duct⁹ ⁊ corru/
ptus ab etno. ⁊ nō refert p̱pōere ⁊ poſtponē̃:
qū loq̇mur de eē· ſec⁹ ē de poſſe. ⁊ iō iplicat q̄
aliq̇d ſit p̱ductū ab etno: ⁊ nō vixerit infini/
to tp̱e ⁊ nō det̃ inſtās vl̃ tp̱s in q̇ deſiuerit eē̃
Arguit auer· ꝯ̃ id qđ dictū ē de iſtis potētijs
ꝯ̃trijs accipiam⁹ ſortē futur̃: tūc p3 q̄ p̈ceſſit i
p̱teritū ifinita pōa ad eē iſti⁹· ğ in aliq̇ corru
ptibili pōt p̈cedē̃ infinita pōa ⁊ ſuū non eē̃ ⁊
ſui corruptionē̃ in tp̱e futo: ⁊ ita aliq̇d corru
ptibile potit durare p̱ infintū tp̱s· Rndet a/
uer· ſi loq̇mur de loco p̱piq̇ gnātiōi tūc ē im
poſſibile q̄ p̱ infinitū tp̱ſ p̱teritū p̈ceſſerit po
tētia gnātionē· q̄ ſi accipiat̃ de pōa q̇ ē i mā̃
p̈mia: tūc bn̄ talis potuit eē̃ in ea p̱ infinitum
tp̱s an̄: ſ3 in corruptiōe nō ē ſic: q: oē̃ corru/
ptibile h3 eēntialiter in ſe cās corruptionis:
⁊ iō nō expectabit tp̱s infinitū ſ3 reſpcū gnā̃
tiōis nō erār an̄ niſi eē p̱ accn̄s: q: n̄ erat an̄
mā̃ p̱pinq̇ gnātiōis: ſ3 ſolū aliq̇ q̇ accn̄talr or
dinātur ad iſti⁹ gnātionē. Iſta tn̄ rn̄ᵉ auer. l3
ſit ad ſui p̱poſitū q̄ corruptibile nō potuit eē̃
ab etno: tn̄ nec ipe fugiet q̄ mūd⁹ nō potuit
eē eter n⁹ vel nō fuerit etern⁹: q̇a ſi p̱ infinitu3
tp̱s p̈ceſſit iſta pōa accn̄talis ad ſor. tamē vi/
detur q̄ in ifinito tp̱e p̱ infinitū potuit an̄ ge
nerari q̄ ſit genit⁹: q: cū ifinitū tp̱s p̈ceſſerit
ifinities p̈ceſſerūt eē̃ eēntiales ſortis· tn̄ argu/
mētū auer· p̱ ſuo argumēto ē optimū ⁊ iō q̇a
in v̉itate hoc argumētū cōcludit q̄ corrupti
bile non potuit eē̃ ab etno. q: l3 dicēs q̄ de⁹
poſſet ex māutenētia ſpāli tenē̃ illud in eternū
ſicut faciet de aliq̇b⁹ in futo: tn̄ q: illud corru
ptibile p̱ductū ab eterno poſſet relinq̇re cum
māutenētia gnāli: q: poſito illo ab eterno n̄
implicaret q̄ nō eēt māutenētia ſpālis. ⁊ ta/
men illo poſito ſeq̇tur ꝯ̃dictio· iō ē dicēdum
q̄ iplicat cōtradictōem q̄ corruptibile fuerit
ab eterno: ⁊ cū nō ſit maior rō de vno corru/
ptibili p̱ ſe ſtāte q̄ de ſole incorruptibili: vt
puta de vno lapide ⁊ ex poſſibili nō ſequat̃ i
poſſibile. iō nō erit dicēdū q̄ de⁹ poſſit p̱ducē̃
aliq̇d ab eterno ſiue corruptibili ſiue incor/
ruptibili· Ad rn̄ſionē vero ſcoti de aſino
q̇ſcēte p̱ infinitū: cū ē̃t de⁹ p̱ nos q̇ſcat. mi/
ror de ſco. nā ſi de⁹ neccā̃ᵉ agēt: egiſſet ab eter/
no. vn̄ iſta iſta ē dr̄ia: q̇a cōtingēter agēs po
tens n̄ ipeditū ab eterno potuit agē̃ ſincathe
gorematice: ſ3 neccā̃ᵉ agēs o3 q̄ cathegorema
tice egerit ab eterno. ⁊ iō q̇a natā creata n̄ ē
p̱ducibilis ab eterno cathegorematice nō da
tur cā neccãrio agēs ad hoc. ſ3 tu das cām ne/
ceſſario agētē q̇ ē eterna: ⁊ tn̄ nō pōt agē̃ ab
eterno puta aſinū. ⁊ p̱ cōſeq̇ns talis nā̃ neceſ
ſario agēs fruſtra ē poſita· Itē p̈ncipalit̃
arguit̃ ſic: ⁊ ē argumētū Henrici· ⁊ adducit̃
a ſco. in 2ᵒ actio determinata ē vel indeter/
minato tp̱e vel inſtāti vel euo: ⁊ nō loq̇mur
de actione in agēte· quia actio ⁊ paſſio in pa
ciente: ⁊ nō loquimur de actiōe dei in ſua e/
ternitate· aliā ergo dicimus eē̃ in determina
to tēpore vel inſtāti: nā licet iſta ſit vera po/
nēdo tēpus eternū ab eterno fuit aliqđ in/
ſtans ⁊ aliq̇s hō ⁊ aliq̇ actio: tamē nulla a/
ctio fuit ab etno: ⁊ āte oē̃ inſtans fuit actio
aliq̇: ⁊ nulla actio ⁊c̃. tamē q̄ hec actio deter
minata ⁊ nō ſit in mēſura determinata non
pōt ſtare. ſi autē dicat̃ q̄ ſemp̱ creatur ſiue p̱/
ducitur: ⁊ q̄ illa actio nō tranſit. vnde Frā/
ciſcus dicit q̄ ſi ſēper nō eēt creatio vel actō
⁊ q̄ trāſiret agumentum cōcluderet· Miror
aūt q̄ iſti dicāt q̄ cōſeruatio ſit ipa creatio·
Unde p̱hi vnā concedebāt in deo ⁊ aliā ne
gabant: ⁊ nō intelligo: cū ipſa creatio nō ſit
idē̃ rei create quomō non trāſeat· iſta ſn̄ia po
teſt colligi 5ᵒ metaphy. ⁊ in capitulo de rela
tiuis q̄ vbi eſt potentia actiua ⁊ paſſiua ac/
tio ⁊ paſſio neceſſario ibi eſt tempus: ⁊ per
con ſequens preteritum ⁊ futurum; vbi ğ mo

tus eſt tẽpus vbi mutatio ẽ inſtãns: ⁊ ex hoc
8°. phyſicoꝝ ponit̃ mũdũ non poſſe ꝓduci ð
nouo: q: inſtãs terminat tẽpus p̃teritũ ⁊c̃.
nam lz ꝙtũ ad hoc nõ bene dicat: tñ in h̃ ꝙ
illa actio fuit i aliq̃ inſtãti bene dicit nec va/
let dicere fuit i aliquo inſtãti: ⁊ in nullo fuit.
q: nõ eſt differẽtia de inee nec valet qð dicit
ſcot⁹ ꝙ põt fugi de euo. lz nõ de tẽpoꝛe vt ꝙ
euuz angeli i quo fuit pꝛoduct⁹ nõ trãſijt: q:
nec euuz nec tẽpus ſũt idez creature. imo nih̃
ſũt vt ꝓbaui. Vñ angelus aliqñ creabat̃ nũc
nõ creat̃. g̃ tranſiuit. multoꝝ aũt decepit ꝓdu
ctio diuina: q: eterna nõ trãſiens: ⁊ nõ aſpi
ciũt ꝙ ipa pꝛoductio paſſiua eſt ipſuz ꝓductũ
⁊ nunꝙ. ſ. nec ante nec poſt ẽ in euo tẽpoꝛe vl̃
inſtãti. Alia argumẽta hẽrici recitant̃ a ſco/
to. vide ibi qð aũt boni ẽ in ipis videbis cõ/
ſequẽter hinc ⁊ inde. Pꝛo deciſiõe g̃ hui⁹ du/
bij dico ꝙ deuſ aliqð determinatũ nõ potuit
ꝓducere ab eterno. vñ ꝑ ẽ ſciẽdũ ꝙ aut volu/
mus dicere ꝙ deus agat in eternitate aut im
mediate poſt eternitatẽ agat vl̃ agat imedia
te poſt eternitatez ſicut ſi dicerẽ aut agit in
iſto iſtanti aut imediate poſt h̃ iſtãs agit vel
agit imediate poſt h̃ iſtans. ẽ g̃ ſbtiliter itelli
gendũ ꝙ lz de⁹ ſemꝑ exiſtẽs in ſua eternitate
oĩa agat. tñ nõ agit nec ꝓducit in ſua eterni
tate niſi itrinſeca ſibi: ⁊ idẽ ſibi. vñ lz de⁹ ab
eterno poſſit ꝓducere aliq̃d ſincathegoꝛema
tice. tñ nõ põt ꝓducere ab eterno ex ſe cathe/
goꝛematice aliq̃d nec eternũ ⁊c̃. Vlteri⁹ ẽ in/
telligẽdũ ꝙ de⁹ nõ poteſt ꝓducere imediate a
liquid poſt eternitatez: q: det̃ oppoſitũ. ⁊ cũ
ſit ð ſenſu cõpoſito ponat̃ ineẽ: ⁊ ſequitur ꝙ
ꝓduxit aliquid imediate poſt eternitatez: ⁊
h̃ eſt falſuz: q: nihil ẽ imediate poſt eternita
tem. tñ bñ ſequit̃ ꝙ imediate poſt eternitatez
potuit ꝓducere: ⁊ iõ dico ꝙ de⁹ imediate poſt
eternitatẽ poteſt aliquid ꝓducere: ⁊ i q̃libz i
ſtanti põt ꝓducere: ꝫ nõ põt in q̃libz: q: dz
poni ineẽ de ſenſu ꝯpoſito: ⁊ iõ cũ reuerẽtia
ſemꝑ nõ bñ ſcot⁹ de gr̃a xp̄i ꝙ hũerit ifinitaz
gratiaz in aĩa. vñ arguit q̃cq̃d de⁹ põt in plu
ribus iſtantib⁹ põt in vno: ꝫ in ifinitis ꝓdu/
ceret ifinitaz g̃ ⁊c̃. ipe tñ arguit ſic. q̃cũqz põt
plib⁹ ꝓductiõib⁹ põt vna: ꝫ infinitã gratiaz
põt plurib⁹ ꝓductiõib⁹. g̃ infinitã vna ꝓdu/
ctione põt ꝓducere. ið dicat̃ ꝙ argumẽtum
ſi fiat de ſenſu ꝯpoſito ẽ ſophiſticũ: ⁊ iõ cõce
datur ꝙ infinitaz gr̃az põt vna ꝓductiõe: ꝫ
non põt infinitã vna ꝓductiõe nec vna ꝓdu
ctione põt infinitaz: ⁊ dicat̃ vlteri⁹ ꝙ de⁹ in/
finitas ꝓductiões põt hẽre: ꝫ nõ põt hẽre i
finitas: ⁊ ſic peccat Franciſcus de infinitis

lapidib⁹ ꝓducibilib⁹ in infinitis inſtãtibus
q̃s dicit cõiũgat de⁹ ⁊c̃. Vñ in infinitis inſtãti
bus infinitos lapides põt ꝓducere: ꝫ nõ po
teſt ꝓducere in ifinitis: ⁊ ita in q̃libz põt ꝓ
ducere: ꝫ nõ põt in q̃libz. eſt g̃ ſciẽduz pꝛo in
tellectione iſti⁹ materie qð in agẽte nãli neceſ
ſario agente ꝙ imediate poſt h̃ põt aliq̃d age
re aut volum⁹ loqui i ſucceſſiuis aut ꝑmanẽti
bus. ſi in ſucceſſiuis tũc claꝝ ẽ ꝙ agẽs nãle i/
mediate poſt h̃ põt aliq̃d agẽ: q: nõ dat̃ ꝑmũ
rei ꝑmanẽtis. tũ nõ põt imediate poſt h̃. hoc
determinatũ ſignatũ ꝓducẽ: q: dz poni ieẽ
ꝑꝑ li põt q̃ eſt ꝑmus termin⁹ nec ẽt imediate
poſt h̃ põt hoc ſucceſſiuum ſignatũ determi/
natũ ſicut ſm ſe totũ ꝓducere vt pz: ſz de ꝑ
manentib⁹ ẽ q̃ſtio. nã certũ ẽ ꝙ datur pꝛimũ
rei ꝑmanentis: ⁊ iõ nulla ſba ꝓducet̃ imedia
te ab aliqua ſba creata nec imediate poſt pꝛi/
muz inſtãs loquẽdo ſemꝑ de ineſſe. Sz du/
biũ ẽ. vtrũ imediate poſt hoc poſſit ꝓduci a
liq̃ ſba a creatura loquẽdo de ſba cõfuſe tan/
tuz. Vñ ſi poneret̃ ꝙ. a. ignis agẽt i. b. aquã
ꝑ ꝑtem ante ꝑtez icerto caſu. ita ꝙ cãretur di
ſpoſitio ꝑ ꝑtem ante ꝑtem. verbi gr̃a ſi in. b.
aqua in. c. inſtãti eẽt cãtus. d. ignis i aliqua
ꝑte: ⁊ illud ſbm eſſet vniformiter diformiter
diſpoſitũ tũc imediate p⁹ h̃ cãret̃ aliq̃s ignis
in aliq̃ ꝑte ꝯfuſe tm̃ tñ null⁹ ignis in aliq̃ ꝑte
⁊c̃. nã cũ ſit vnifõmit̃ diffoꝛmit̃ diſpoitũ ſi i ꝑ
iſtãti ꝓdux. c. ignẽ imediate p⁹ h̃ ꝓducã aliquẽ
ignẽ ſucceſſiũ ⁊c̃. ⁊ tũc dicat̃ ꝙ imediate p⁹ h̃
ꝓducet̃ aliq̃s ignis: ſz ñ ꝓducet̃ aliq̃s ignis
imediate p⁹ h̃ nec ꝓducet̃ imediate p⁹ h̃ ali/
q̃s ignis: q: lz ignis ſtet cõfuſe tãtũ tñ ꝓdu/
ctio ẽ detminata: ⁊ nulla ꝓductiõe determi
nate imediate p⁹ h̃ ꝓducet̃ aliq̃s ignis: ſz di
mittam⁹ iſtud q: loq̃mur de h̃ vl̃ hac ſba det̃
minata: ⁊ nõ q̃re dico h̃: q: ẽt imediate p⁹ h̃
ꝓducet aliquẽ ignẽ detminatũ: ſz nullũ det/
minatũ ꝓducet ⁊c̃. nã li determinatũ ẽ tmi/
n⁹ capax cõfuſiõis ñ li h̃: ſz ſi poneret̃ caſuſ ꝙ
daret̃ ignis ifinit⁹ vl̃ aliud agẽs nãle nec⁹ a
gẽs tũc ñ ſolũ eẽt veꝝ in cõfuſo: ſz ẽt de hac
ſba detminata: ⁊ de hoc accidẽte i eẽ cõpleto
ꝓbat̃: capiat̃. a. ignis ꝓducibil̃ in. b. mãz tũc
ſic iſte ignis ꝓduceret̃ in. b. ab agẽte põe vt
octo ꝑ vnã hoꝛã ponat̃: ⁊ ab agẽte põe vt ſex
deci ꝑ mediã hoꝛã: ⁊ ſic i infinitũ. g̃ ab agẽ/
te infinito imediate poſt hoc ꝓducẽt̃ poſito
ꝙ ignis infinit⁹ nũc ñ agat: ⁊ imediate poſt
hoc agat: ⁊ iõ ariſt. negaret caſũ de ifinita
põa nãlr agẽte: q: tũc ñ dat̃ ꝑmũ iſtãs rei ꝑ/
manẽtis niſi diceret̃ ꝙ in ꝑ inſtãti agẽt de q̃
loq̃mur, i, vtꝝ ſit poſſibile. tñ oĩo põt poni ꝙ

deus nõ cõcurrat in pͥmo iſtanti: ⁊ imediate
poſt h̃ cõcurrat ſicut ḡ videt̃ iplicare ꝯdictio
nẽ apud ariſt. ꝙ aliqꝺ̃ ꝑmanet̃ hoc determi/
natũ ſit imediate poſt h̃ ꝓductũ: q: duo iſtã/
tia eẽnt imediata: ⁊ ñ põt ibi ſolũ loq̃ de poſ
ſe ƺ etiaꝫ de eẽ: q: ſi eſſet agẽs nãle iſinitum
⁊ ꝑ cõſequẽs nõ ipeditũ: ⁊ imediate poſt hoc
põt agere: ⁊ ẽt ꝑte ſi velles dicere ꝙ nõ põt i
mediate poſt h̃ agere: ƺ imediate poſt cũ ne/
ceſſario agat imediate aget: ⁊ ſic duo iſtãtia
imediata: ⁊ iõ videte mirabilr̃ in deo quẽ po
nitis põe infinite: q: cõtingẽter agit. lꝫ ime/
diate poſt eternitatẽ poſſit aliq̃d agere ꝑ ex/
ponẽtes: q: poſt eternitatẽ põt aliq̃d ⁊ h̃ age
re ⁊ nullũ ẽ inſtãs poſt eternitateꝫ q̃n inẽ il/
lud ⁊ eternitatẽ poſſit aliq̃d agẽ ⁊c. tñ nõ ſe/
quit̃ ꝙ imediate poſt eẽnitatẽ aliquid aget
vl̃ h̃ aget ſicut ſequebat̃ de neceſſario agẽre:
ƺ ſi cõcedat̃ ꝙ põt imediate h̃ ꝓducẽ poſt eẽ
nitateꝫ cũ poſſet poni i eẽ neceſſario cõcludet̃
ꝙ aliq̃d eẽt imediatũ eternitati: ⁊ iõ iplicat
cõtradictionem ꝙ aliq̃d ſit ꝓductũ imediate
poſt eternitatẽ vt dictũ ẽ de duobꝰ iſtãtibꝰ: ⁊
iõ valꝺ̃ ẽ obſeruandũ qñ ꝑponitur vl̃ poſtpo
nit̃ li imediate in agẽre libere agẽte: ⁊ h̃ fuit
vnũ ad qꝺ̃ multi nõ aſpexerũt ⁊c. Nũc eſt vi
dẽdũ ſi in eternitate tanq̃ in mẽſura ſua deꝰ
poſſit aliq̃d ꝓducere. vñ lꝫ poſſit dici ꝙ deuſ
eternitate exiſtẽs aliq̃d poſſit ꝓducere. tñ fal
ſuꝫ ẽ ꝙ aliq̃d poſſit vel poſſit ꝓducere aliq̃d
in eternitate. vñ ad hoc itelligẽdũ ẽ ſciẽdum
ꝙ ipoſſibile ẽ tẽpus eternũ preceſſiſſe nec etiã
tẽpus imaginarium de ſenſu cõpoſito de quo
q̃deꝫ tẽpore imaginario infiniti ſũt decepti:
⁊ iõ ẽ ſciendũ ꝙ nihil exiẽs eternitatẽ põt eẽ
eternũ. Ita ꝙ illud qꝺ̃ mẽſurat̃ tempore ſine
euo ipoſſibile ẽ fuiſſe i eternitate. vñ ipoſſibi/
le ẽ eternũ venire ad aliquẽ finẽ: q: nunq̃ ve
niret ad finẽ ſicut tẽporaneũ q: q̃cũqꝫ tẽpore
dato ante illud veniſſet: ⁊ ita nõ dabit̃ tẽpꝰ
in q̃ venerit ad finitũ. vñ nec in eternitate ve
nit ad tẽpus hñs finẽ nec in tẽpore aliquo q:
q̃cũqꝫ dato ante illud venit ad tẽpꝰ hñs finẽ
vel terminũ vt me itelligas. vñ imediate poſt
tẽpus infinitũ venit ad tẽpus hñs fineꝫ: ⁊ ꝑ
ꝯñs in tẽpore infinito deſiuit eẽ in tẽpore in/
finito: q: dmõſtrato tẽpore infinito tũc erat
in infinito tẽpore: ⁊ imediate poſt nõ fuit in
illo. ḡ ⁊c. vel ſequit̃ ꝙ fuit in infinito: ⁊ po/
ſtea nõ: ⁊ tñ nunq̃ deſiuit eẽ in illo: ⁊ iõ eſt i
telligẽduꝫ ꝙ impoſſibile ẽ ꝙ ſi tẽpus fuiſſet
infinitũ a ꝑte añ ꝙ nũq̃ veniſſet ad hũc ter/
minũ nec valet diſtinguẽ de ifinito ex ea ꝑte
qua finitũ: ⁊ ex ea qua nõ: q: iſte ſũt phanta

ſie: q: ſi ſortes fuit in eternitate. ḡ tũc nõ po/
terat venire ad finẽ. alr̃ nõ fuiſſet in eternita
te: q: ſi fuit in eternitate erat in mẽſura non
hñte fineꝫ vel nunq̃ fuit in eternitate. lꝫ. n.
dicas ꝙ a ꝑte ante erat eternũ quero ſi vnq̃
fuit in iſta eternitate vel mẽſura eternitatis
ḡ tũc fuit eternꝰ tũc ſic qꝺ̃ ẽ eternuꝫ hẽt du/
rare ꝑ infinitũ tẽpus. ḡ nunq̃ veniet ad fine
ſicut ſi vinã ꝑ infinituꝫ tẽpus nunq̃ veniam
ad fineꝫ. vñ ſi ẽ in eternitate: ⁊ hẽt finẽ nõ ẽ
in eternitate: ⁊ ſi dicat̃ ꝙ nõ fuit i eẽnitate. ſ.
in tẽpore infinito a ꝑte ante: ⁊ a ꝑte poſt: ƺ
bene in tẽpore qꝺ̃ nõ hñit ꝑncipiũ. cõtra q̃ro
aut aliqñ fuit in tẽpore nõ terminato aut nõ
a ꝑte añ ita ꝙ nõ hẽbat ꝑncipiũ: ſi nõ hẽo i
tentũ. ſi ſic ḡ durauit ꝑ infinitũ tẽpus in illo
ḡ non potuit venire ad fineꝫ. nã q̃ro q̃re ego
nunq̃ veniaꝫ ad fineꝫ ſi durabo ꝑ infinitum
tẽpus ⁊ illud veniet ad fineꝫ: ⁊ ſi dicas quia
iſtud tempꝰ eſt finituꝫ ab iſta ꝑte cõtra iſtud
eſt petẽ: q: ego q̃ro q̃re hoc veniet ad tempꝰ
qꝺ̃ habet fineꝫ cũ duret ꝑ infinituꝫ: ⁊ hoc ñ
veniat ad tempꝰ qꝺ̃ habeat fineꝫ. Nõ. n. lo/
quor de tempore ƺ de re q̃ eſt i tempore. ⁊ ſic
nulla dabit̃ rõ: ⁊ ſi dicat̃ ꝙ tempꝰ eternũ vl̃ i
finituꝫ imaginariuꝫ venit ad fineꝫ iſtũ dico
ꝙ hec eſt vna phantaſia q̃ multos cepit de
iſto tẽpore imaginario eẽno. Et iõ ad hono
reꝫ gl'oſi dei q̃ ſolꝰ põt eſſe eternꝰ eſt ſciendũ
ꝙ lꝫ deꝰ fuerit ab eterno eſt ita nunc ſicut ab
eterno. nec eſt in tempore imaginario nec in/
telligitur ibi ſucceſſio: ⁊ iõ iplicat ꝙ aliq̃d in
telligatur eternũ: ⁊ poſſit deſinere eſſe ⁊ veni
re ad aliqueꝫ terminũ temporis. iõ res mira
bilis iſta eternitas q̃ ſm Ariſt. de celo diui/
ne enuntiata eſt vbi inquit qꝺ̃ viuũt toto eẽ
no id eſt in ſimul id eſt nõ habet ꝑtes ſuccedẽ
tes. Eleuemus ḡ mentẽ cariſſimi cũ dei adiu
torio ſi poſſumus ad intelligẽdaꝫ iſtã eterni
tateꝫ: ⁊ dicamꝰ ꝓ. ꝙ ſi deus nõ creaſſet neqꝫ
res neqꝫ motuꝫ. neqꝫ tẽpus nullus diceretur
ſi ſolus deꝰ eſſet qꝺ̃ eternitas dei ꝑtrãſiſſꝫ: ƺ
ſemꝑ ibi eſſet. ego ſum ⁊ eſſe ⁊ exiſtere: ⁊ vt
iſta reſ intelligatur oportet ſimul intelligere
de imenſitate dei. vnde lꝫ deus ſit imenſus. tñ
non dicitur eẽ in loco. pꝫ q: deus nõ eſt extra
mũduꝫ q: ibi nihil eſt: creet ḡ extra mũduꝫ
aliquid deuſ: ⁊ pꝫ ꝙ eſſet ibi. tunc ſic eſt ibi
nũc: ⁊ prius non erat. ergo mutatus. nam lꝫ
hic crearetur aliquid de nouo in mundo licet
dicatur ꝙ deus nunc eſt hic. ante non erat
ſcilicet in iſta re non ſequitur mutatio: quia
hoc eſt propter mutationem factam in re:
ſed ſi deꝰ non eſſet ꝑme ⁊ ante ibi tũc oĩo eẽt

mutatus ſic in ꝓpoſito ex̄ celū nō erat ſi nūc
eſſet ibi ꝓducta re oīo fuiſſet mutatus·ǵ opō
teret dicere ꝙ ē ex̄ celū vbi nihil eſt: ⁊ ſic per
infinitū locū imaginariū quā reꝫ deriderent
phi·vn̄ phs dicit.3°·pyſicoꝝ ꝙ nō oi imagi/
nationi credēdū eſt. Eſt ǵ dicendū ꝙ ita exi
ſtit in mūdo nūc ſicut ante mūdi creationeꝫ
vn̄ nullo mō ē in mūdo qui īplet oīo mundū
nec diffinitiue nec circūſpectiue: ꝫ in ſe tot⁹
qui nō habet ptes ⁊ q̇ fecit locū: ⁊ ptes diſti
ctas ⁊ ipam diſtātiā·vn̄ effect⁹ non continet
cām ſicut ariſt.arguit ꝙ in celo nō ē cōtrarie
tas: q: ē ſ̄ cōtrarietates.nō ǵ ꝓprie pōt dici
eſſe hic.lꝫ ſit imēſus: q: ſ̄ imenſitateꝫ ⁊ men
ſuram: ⁊ ita ſ̄ eternitatē·vn̄ ſi capiam⁹ eter/
nitatē pro ipa ſucceſſione q̄ nō hēt ꝓncipiuꝫ
⁊ finē·ſic de⁹ nō eſt i eternitate ꝫ ſ̄ eternitatē
⁊ iō.B·T.ꝓma pte ſūme·q·14.art°.13°·po/
nebat exēplū de baculo i aqua ſemꝑ currēte:
⁊ ponit etiā aliud exēpluꝫ de centro i circulo
vt oia eēnt ibi p̄ñtia: ꝫ ꝑꝑ iſta vllo mō nō dꝫ
dici eē in loco neqꝫ in tēpore.ſua ǵ eternitas
nō ponit ipꝫ in oi tēpore ꝫ ſ̄ oē temp⁹: ⁊ ſua
īmenſitas nō pōit ipꝫ i oi loco ꝫ ſ̄.oēm locuꝫ
vt ſit etern⁹ ſine ſucceſſione ⁊ imēſus ſine di/
ſtantia ⁊ ptib⁹: talis ǵ eternitas non facit ꝙ
tranſierit tēpus eternū nec veꝝ nec imagina
riuꝫ nec talis imēſitas ꝙ ſit extra oēm locuꝫ
imaginariū: ⁊ i omni loco reali: ꝫ ē ſ̄ oēm
locū tam realeꝫ ꝙ̄ imaginariū·lꝫ ǵ deus ſit ⁊
nos ſimus nunc nō tn̄ ſequit̄ ꝙ tēpus infini
tuꝫ ptranſierit nec reale nec imaginariuꝫ: cē
nuꝫ ǵ ⁊ eternitas nō veniūt trāſacta eternita
te l' ifinitate tēporis ad aliqḋ inſtās vel tēp⁹
ꝙ nunc intelligat̄ eē·vbi.n·nō ē ꝓncipiū ibi
neqꝫ finis cōtra p̄lōneꝫ: ⁊ iō ꝓ celi cōmento.
66°·temp⁹ ifinitū n̄ hēt finē: ⁊ iō o tu ariſt.
⁊ tu aue.⁊ tu auicēna male pōitis aliq̄ q̄ ſūt
in tēpore ut celū: fuiſſe eterna: ⁊ tu bn̄ plato
ponis excepto deo oia hūiſſe ꝓncipiū tēporis
Vn̄ cū iſta ſubiaceāt tēpori vł' euo neceſſario
ſūt in tēpore vel euo: ⁊ nunꝙ̄ eſt veꝝ dicē ꝙ
fuerunt in eternitate: ꝫ ſemꝑ q̄cūqꝫ tēpore de
monſtrato ⁊ inſtanti ſalteꝫ fuerūt poſt etni/
tateꝫ.vn̄ poſſes dicere ꝙ in q̄libꝫ pte tēporiſ
terminata verſus eternū fuerūt in eternita/
te: ꝫ h̄ eſt nihil fuiſſe q: i quocūqꝫ inſtāti il/
laꝝ ptiū fuerūt in tēpore: ⁊ etiā in oib⁹ pti/
bus illaꝝ priuꝫ q̄ non ſūt terminate ⁊c̄·⁊ iō
h̄ eſt puerile dictū: ⁊ magni magiſtri qn̄ ſic
rn̄derūt crediderūt rem ſubtileꝫ ⁊ altaꝫ pre/
dicaſſe·iplicat ǵ rē ſbiacentem tēpori vel euo
fuiſſe ab eterno.ſ·cū nūꝙ̄ hūerit ꝓncipiuꝫ tē
poris: ⁊ in q̄cūqꝫ inſtanti fuerit i fine tēpo

ris infiniti.mirabiliſ ǵ dei maieſtas mirabi
lis eternitas mirabilis imēſitas: q: ita eſt in
ſua eternitate ſicut erat ab eterno·imo ſ̄ eter
nitateꝫ ſemꝑ: ⁊ ideo aue.12°.metaphyſice cō
mento·4°.dicit ꝙ nō dꝫ dici etern⁹ nec non
etern⁹·dicas ǵ ꝙ ifinitū tēp⁹ imaginariū nō
p̄ceſſit nec p̄ceſſit infinitū ḋ incē loquēdo: ſꝫ
bene de ſenſu diuiſo in ꝯpoſitōe modali ifini/
tuꝫ tēpus imaginariū poſſum⁹ imaginari im
mo infinitū tēpus reale poſſum⁹ imaginari:
⁊ infinitū tēpus potuit eſſe.vn̄ oi imagina/
rio potuit ſucceſſiſſe tēp⁹ veꝝ: ⁊ ita ſicut infi
nituꝫ tēpus potuit eſſe: ⁊ non potuit eē infi/
nitū·ita infinituꝫ imaginariū poſſum⁹ intel
ligere p̄ceſſiſſe: ſꝫ nō poſſum⁹ intelligere p̄ceſſiſ
ſe tēpus infinituꝫ imaginariuꝫ: ⁊ ꝑ ꝯñs nō
oportet imaginari p̄ciſe tēpus infinituꝫ ſiue
veꝝ ſiue imaginariū ⁊c̄·vt ſ̄. Et ſi arguatur
de⁹ oēs ptes tēporis infiniti imaginarij itel/
ligit: ⁊ nō ſoluꝫ infinitū temp⁹ imaginariuꝫ
pōt intelligere ſincathegorematice q: tūc eēt
ſicut nos ꝙ aliquādo aliq̇d itelligere poſſet
qḋ nō intelligit: q: ſemꝑ intelligit eodeꝫ mō
cū neceſſitas ſit i itellectu·lꝫ nō in voluntate
ad ex̄.ǵ ſi infinitū tēpus pōt intelligere.ǵ in
telligit: ⁊ per ꝯñs vt ſ̄ dictuꝫ eſt intelligit in
finitū: q: de icē nō eſt differētia ꝑponē ⁊ p⁹/
ponere.ǵ de⁹ intelligit ifinitū tēpus imagi/
nariuꝫ: ⁊ tn̄ venit ad fineꝫ.ǵ ſtabit argumē
tuꝫ ſ̄.Dicendū ꝙ iſta imaginatio tēporis ifi/
niti fuit cā multaꝝ deceptionū·Notent me
obſecro diſcipuli iuniores dico.n·ꝙ ſicut de⁹
nō itelligit corp⁹ ifinitū nec ifinitū corp⁹ itel/
ligit: q: cōtradictoria formalr̄ nō ſūt itelligi
bilia: q: nō pōt reſultare vna rō formal' ⁊c̄.
Illis duob⁹.ita nec tēp⁹ ifinitū imaginariū
intelligit nec itelligit ifinitū.naꝫ vt dixi ſepe
infinitū vt ifinitū eſt ignotū ꝫm Ariſt.q: ac
cipiendo pteꝫ p⁹ ptem ipoſſibile eſt venire ad
finem ⁊ ſic a nullo eſt itelligibile: ⁊ tn̄ deus ſi
mul itelligit infinitas ptes vel meli⁹ vt dicā
paulo p⁹ infinita tēpora finita: vt etiā cōce/
dit Scot⁹: ſꝫ nō intelligit vnā p⁹ aliam: ſꝫ
oia ſimul ⁊ nō ſic faciūt corp⁹ infinitū: q: ad
eſſe corp⁹ infinituꝫ nō ſolū oꝫ ꝙ ſint ptes in
finite vel ifinita tempora: ſꝫ etiā ſibi ſucce/
dentes ⁊ ꝙ ſit vna p⁹ aliā·⁊ cōiuncta alteri
⁊ ſint nō cōicantes huic certe date equales ⁊c̄.
⁊ ita ꝑ ꝯñs de infinito numerali infinituꝫ in
ꝙ̄tū ifinitū ē ignotū vn̄ nec de⁹ poſſꝫ iſto mō
numerare numerū ifinitū: q: nūꝙ̄ vēiret ad
finē accipiēdo vnū p⁹ aliud.lꝫ oēs numeros
numeri ifiniti itelligat: ⁊ intelligat oēs non
accipiēdo vnū poſt aliud ifinitū oēs tn̄ nu/

meros finitos intelligit accipiēdo vnū pꝰ a-
liuꝫ intellige hū vnuꝫ pꝰ aliū.i. ꝙ hic ſit poſt
illuꝫ nō ꝙ ꝓ itelligat vnū: ſꝫ ſimpſr loquēdo
non dicēdo vnū poſt aliuꝫ oēs intelligit: ⁊ i
telligit oēs: q: ſic nō eſt differētia. Ita in ꝓ-
poſito de tēpoꝛe imaginario nō itelligit deus
tēpus ifinituꝫ imaginariū: ſꝫ hn̄ itelligit ifi-
nita tēpoꝛa: ⁊ infinita itelligit: ſꝫ nō itelligit
infinita cōtinuata i ſucceſſiōe vnū poſt aliud
vt dictū ē ō ꝙ reqrit ad itelligēdū tēpus infi
nitū: ⁊ ſic pꝫ ꝙ nūꝙ ꝓceſſit tēpꝰ infinitū nec
reale nec imaginabile. lꝫ ifinitū potuerit pꝛe
ceſſiſſe: ſꝫ nō potuit ꝓceſſiſſe ifinitū. Et ſi di-
cat: oē creabile qđ deꝰ intelligit pōt ꝓducere
ſꝫ deꝰ nō ſolū ifinitos lapides itelligit: ſꝫ ēt
intelligit ifinitos. ḡ pōt ꝓducere ifinitos nō
ſolū infinitos pōt ꝓducere. dicat negādo cō
ſequētiaꝫ: q: itellectio neceſſario ē infinitoꝝ
⁊ nō pōt itelligere aliqn̄ vnū aliqn̄ aliud: ſed
ꝓductio ē cōtingēs ad ex: ⁊ iō ad ex infini-
ta pōt ꝓducere: ſꝫ nō pōt ꝓducē infinita ꝑ li
berā ꝓductiōeꝫ: ſecus ē itelligibiliū in qbꝰ ⁊
circa q intellectꝰ neceſſario trāſit. Et ſi foꝛtiſ
ſime arguat ifinitū coꝛpꝰ deꝰ pōt intelligere
ſincathegoꝛematice. ꝓbat q: aliꝙtum poteſt
intelligere: ⁊ in duplo plus ⁊ i triplo: ⁊ ſic
in infinitū. ḡ infinitū pōt intelligere tūc ſic i
finitū coꝛpꝰ pōt intelligere: ſꝫ ꝙtuꝫ ad itelli-
gere: q: neceſſario itelligit nō pōt dici ꝙ ali-
qđ itelligat nūc qđ nō an̄: q: ibi eſſet nouitas
⁊ defectꝰ. ḡ infinitū coꝛpꝰ intelligit: ⁊ ꝑ ꝯn̄s i
telligit ifinituꝫ coꝛpꝰ qđ ē negatū: ⁊ ita dica
tur de tēpoꝛe imaginario. Dico ꝙ qn̄ dicis ali
ꝙtuꝫ coꝛpꝰ deꝰ pōt ꝓducere: ⁊ in duplo ⁊ ſic
in infinituꝫ. ḡ infinitū coꝛpꝰ ⁊c. ꝙ ſi accipiat
li infinitū ꝓ vno coꝛpe integrali totali ſic eſt
quoddaꝫ cathegoꝛeuma ⁊ nō valet ꝯn̄a: ſꝫ ſe
qtur ſincathegorematice. i. ꝓ ſigno de multis
⁊ infinitis. i. h ⁊ hoc ⁊ h ⁊c. vſqꝫ in ifinitum
ideſt infinita coꝛpa i plurali pōt ꝓducere ma
ioꝛa ⁊ maioꝛa: ſꝫ nō vnū integrale ⁊ totale:
⁊ iō deꝰ nō vnū pꝰ aliud intelligit ifinita coꝛ-
poꝛa ⁊ infinita itelligit ēt maioꝛa ⁊ maioꝛa:
ſꝫ nō vnū ifinitū totale: ⁊ ſic qn̄ dī ꝙ ifinitū
numeꝝ pōt numerare vl' itelligē. i. numeros
ifinitos q ſūt ifiniti lꝫ vnꝰ ſit maior alio: ⁊ h
ſimꝉ nō vnū poſt aliud: q: ſic nō veniret ad fi
neꝫ. tn̄ nō itelligit vnū numeꝝ ifinitū: q: ha
beat ꝑtes infinitas integrātes illđ ifinitū: ⁊
nō dicas ꝑtes iſtiꝰ numeri: q: nō dat ille infi
nitꝰ: ⁊ iō nō ſūt ꝑtes eiꝰ: ⁊ ita nec ꝑtes coꝛpis
infiniti. tn̄ iſta ē vna ꝑs iſtiꝰ multitudinis: ⁊
iſtoꝝ numeroꝝ ⁊ coꝛpoꝝ: ⁊ ita đ tēpoꝛe ima
ginario: ⁊ iſta res ē mirabiliſſima ⁊ excelſa

in tota iſta mā. Iſtis intellectis pōt videri ſi
deꝰ pōt immediate poſt h inſtās aliqđ agere
ſiue ꝓducere vl' imediate poſſit agere. Scotꝰ
in. 3ᵒ. vbi agit de cōceptiōe virginis dicit po
ſito ꝙ beata virgo fuiſſꝫ in ꝓ inſtāti in pecca
to ꝙ potuiſſet imediate pōt mūdare: ⁊ argu
it q: ſi agēs nāle pōt h facere. ḡ ⁊ deus. ⁊ con
firmat q: in qlibꝫ inſtanti illiꝰ tēpoꝛis cōſe-
quētis poſſit eē in gr̄a. lꝫ in ꝓmo inſtāti fuiſ-
ſet in peccato: ad h dico ꝓ ꝙ agēs nāle ⁊ etiā
deꝰ immediate poſt h inſtās pōt ꝓducere ali
quid: ⁊ deꝰ imediate poſt pōt ꝓducē h deter
minatū. ſꝫ dubiū ē q: nec creatura nec deꝰ nō
pōt ꝓducere immediate hoc vtō dictuꝫ eſt:
q: ſtat determiate li ꝓducere. lꝫ creatura poſ
ſit immediate ꝓducere aliqđ: ⁊ immediate ꝓ
ducit aliqđ. lꝫ nō ꝓducat aliqđ imediate. rō
aūt huiꝰ ē q: ꝓductio ē cōfuſa: ⁊ nō dat deter-
minata cōfuſio immediate: lꝫ ſi deꝰ volūtarie
agit ⁊ libere dubiū ē qūo imediate ꝓducat a
liquid: q: ſua ꝓductio ē determinata: ⁊ non
in cōfuſo. ḡ duo inſtantia eēnt immediata ⁊
tūc ad ſcotū diceret qcqđ creatura pōt facere
⁊ deus pōt ſꝫ nō mō imꝑfecto mō q creatura
q: immediate poſt h agit in cōfuſo. tn̄ nulluꝫ
eſt inſtans in q creatura pōt agere ꝙ in illo
deꝰ non poſſit: ⁊ iō immediate pōt agere: ſꝫ
non pōt immediate: q: dicit imꝑfectionē ex
ꝑte agentis: ⁊ iō lꝫ deus cōcurrat in cā vlis
ſemꝑ dictuꝫ eſt tibi qđ ē concurrere vl'r tu ſu
per iſta cōſidera: eēt etiaꝫ hic alia conſidera
tio ſi creatura in ꝓ inſtāti ſui eſſe poſſet aliqđ
pꝛoducere vl' nō vt dicunt aliqui de ſbo ⁊ paſ
ſione qđ tn̄ nō concludit: q: paſſio nō ē a ſbo
ſꝫ a cāte ſbm: ⁊ paſſione oꝛdine qdaꝫ: ⁊ ita
de ſole reſpectu radij qđ ēt nō cōcludit: ⁊ ita
de ſpē in aere vl' in ſpeculo: q: diceret ꝙ ime
diate poſt h ꝓducit: ⁊ de pede ſi fuiſſet in a-
rena ab eterno nō oꝫ multa dicere. nec ꝓoꝛi
tas nē nos cogit: q: ariſt. ꝓ celi dicit ꝙ celū ē
ꝓus nā tēpoꝛe: ⁊ tn̄ tēpus nō ē in ꝓ inſtanti
cū ſit res ſucceſſiua: ⁊ de relatiōibꝰ ꝓductis
patet q: in creatura nihil ſūt: ⁊ ideo in deo
q: relatio eſt realis: ⁊ idem ſibi poteſt ꝓdu-
ci in eternitate. vide qūo pꝛobaui de iſta ope
ratione verbali ex qua neceſſario inſurgit re
latio mirabiliter: q: operando pꝛoducit, con
tra Scotum ⁊c. tamen non de poſſe pꝛodu-
cere immediate poſt hoc inſtans conſidera
tu: q: alibi magis videbitur. Hec igit ſenten
tia ꝙ nihil poſſit eē ꝓductuꝫ ab eterno bene
erat clara Ariſt. ⁊ aue. Vn̄ ꝓmo celi cōmēto
an̄penultio hū dicit ſic. Illđ qđ ſemꝑ ē n̄ ē ſē
per niſi ex nā inata ad hoc: ⁊ eſt nā eius per

quā eſt qđ eſt nā.n. reꝝ dcdit eis aut vt ſint ſem per aut vt nō ſint ſemp vult dicere ꝙ ſem per nō ſint ſeqtur aut vt aliqñ ſint aut vt aliqñ nō ſint ⁊c̄.⁊ per iſta pȝ ad id qđ adducit Scot⁹ de.B.T.vt ſ.vñ in fine ſuoꝝ argumētoꝝ adducit ibi ꝙ mō ꝗdaȝ viꝛ itelligibili phi dixerūt mūduȝ eē factū:⁊ fundat ſe ſi ē viꝛ intelligibile.ꝗ intelligibile:⁊ pꝑñs non includit ꝯdictionē:⁊ cōfirmat.ēt q: miꝝ ē ꝙ phi ita cōſiderantes ſbtilr nō vidiſſent iſtaȝ cōtradictionē.Jteꝝ cōfirmat q: nō ſolū phs cōſiderat q̄tuor cās ꝫ etiā metbaphyſic⁹:⁊ cū metbapiſic⁹ abſtrabat a motu nō ſic nālis poterit eē cā efficiēs ſine motu:⁊ p ꝯñs poterit dare eē abſqȝ ħ ꝙ ſit p⁹ nō eſſe vel abſqȝ ħ ꝙ det nouuȝ eē poſt non eſſe.lȝ.n.ſcotus det multas rñſiones ad iſta.tñ rñdēdo ſm mētē pbyloſopboꝝ vt audiſtis falſum ē ꝙ ariſt.⁊ auc.poſuerit mūduȝ factuȝ ab eterno ⁊c̄.oia vt ſ.⁊ quō de⁹ ē cauſa efficiēs nō ꝫpaie:⁊ quō dupiex eſt efficiēs ⁊ ſic cōſiderat metbapbyſicus.tñ ſcot⁹ aliter rūder.vide tu.Jſtis ꝗ oībus itellectis facile erit rñdere argumētis ad oppoſituȝ.Ad pmū ꝗ argumētū.lȝ p ea q̄ dicta ſūt ſ facilis bēaꝛ rūſio.tñ dicaꝛ ꝙ pōa q̄ ē pfectiſſima nō ipedita ſi ſit libera imediate pōt agere eꝛ ſe:⁊ q̄cūqȝ tēpoꝛe dato ante illđ pō agere:⁊ ante q̄dlibȝ tēpus pōt agē:⁊ nulluȝ tēp⁹ oȝ eꝛpectare.tñ ñ pōt agere añ q̄dlȝ tēpus ⁊ iſtās vt dictū ē ſ.ꝫ ſi neceſſario agēt ageret vt dictū ē de agere eꝛ ſe neceſſario qđ dicit ipfectionē vt ſ audiſtis:q: tūc nō cōtinet oēȝ pfectionē ſue nature ⁊ vniuerſi:⁊ iō pfectio iſtius pōe ē ꝙ in q̄libȝ iſtanti ⁊ tēpore poſſit agere:⁊ cōtingēter agere:⁊ ꝙ intriſece neceſſario agat nō pducēdo tū aliā nām q: ſic nō cōtinēt oēm pfectionē:ꝫ bene illaȝ cōicando ⁊ ſic ſaluaꝛ neceſſitas pducendi:⁊ pfectio nature.Et p ħ pȝ ad ſcđm.q: pōa finita ponit effectū ſuū cū tēpoꝛe.ꝗ iſinita poterit ponere ſine pncipio tēpoꝛis.Dicaꝛ ꝙ potētia iſinita añ oē tēpus pōt ponere ſuū effectuȝ:⁊ ab eterno pōt ponere cū nō pōt finita:ꝫ nō pōt ab eterno:⁊ ſufficit ꝙ itrinſece poſſit pducē nō ſolū ab eterno:⁊ ab eterno poſſit:ꝫ ſ tēpus:⁊ abſtrabēdo a tēpoꝛe pꝛoducit ⁊ nō i tēpoꝛe ⁊c̄.Ad tertiuȝ pȝ ꝙ ſincatbegorematice cōcludit:ꝫ nō categoꝛematīce.Ad q̄rtū cōcedaꝛ ꝙ ois pfectio eſt attribuēda deo:ꝫ non ē pfectio ꝙ eꝛ ſe poſſit ab eterno:ꝫ bene ꝙ ab eterno poſſit:q: libere agit ⁊ ſufficit ꝙ itrinſece neceſſario cōicet ab eterno ſuaȝ nām ⁊ bonitateȝ vt dictū ē:⁊ implicat ꝯtradictionē ꝙ poſſit pducere ab eterno eꝛ ſe nec tollitur pfectio pōe:q: ab eterno pōt.lȝ non poſſit ab eterno:q: ħ non ꝯpetit effectui:⁊ iō ab eterno poſſe declarat pfectionē pōe:ſȝ nō poſſe ab eterno declarat ipfectōneȝ effect⁹.Et tūc ad cōfirmationē dicaꝛ ꝙ de⁹ eꝛ oēȝ locū pōt pducere:ſȝ nō pōt pducere extra oēȝ locū:q: pduceret coꝛp⁹ iſinitū qđ iplicat:⁊ iō iſinitū coꝛp⁹ pōt pducere:lȝ non pōt pducere iſinitū:⁊ ſic añ oē tēp⁹ de⁹ pōt pducere:ſed non pōt ante oē tēp⁹:⁊ ad aliā cōſirmationē dicaꝛ ꝙ de⁹ ītrīſece non agit i tēpoꝛe nec pducit eꝛtrīſece aut agit qñ non erat tēp⁹ vl euū:ſȝ tūc icepit tēp⁹ vl euū ⁊ ita non pſuppoſuit tēp⁹ ſȝ fecit tēp⁹ ſi tēpuſ aliq̄d ē:⁊ ſic de loco non pſuppoſuit locū ſȝ fecit locū:⁊ qñ creauit angelū ſm iſtos ñ fecit ipm cū tēpoꝛe:ſȝ cū euo.⁊ ita non fecit ipm i loco circūſcriptiue ſȝ diffinitiue ⁊ coꝛp⁹ q: fecit ipm cū tpe fecit ipȝ i loco circūſcriptiue vl cū loco l vbitiue.⁊ ſic ñ pſuppōit ſbm i āgelo ita nec locū nec tēp⁹.Et ad aliā ꝯfirmationē dicaꝛ ꝙ ē pfectionis poſſe bēre pductuȝ ſibi eternū non aūt effectū:q: effect⁹ ipfect⁹ ē:⁊ iō ñ oȝ eē coeuus pfectiſſimo agēti vñ effect⁹ in ſe dicit ipfectionē:ſȝ ñ pductū:⁊ iō ē pfectionis i pducēte ꝙ pductū ñ aūt effectū poſſit eē coeūū ſibi:ſȝ ipfectiōis ē ꝙ effectū ſit ſibi coeūū:q: ipfectio ē ꝙ ipfectū ſit coeūuȝ pfectiſſimo.vñ pfectiſſimū ñ oȝ bēre ſibi coeq̄le.imo ſic pfectiſſimū in pfectione in iſinitū eꝛcedit ſuū effectū.Et ita i imēſitate.ita oȝ eē i tēpoꝛe vl eternitate:⁊ iō ñ neceſſario agit extra ſe vt ñ bēat effectū ſibi coeuū.vñ ſi neceſſario ageret ⁊ ñ bēret effectū ſibi coeuū bñ ſeq̄reꝛ ꝙ aut pōa eēt ipfecta aut baberet impedimētū:⁊ iō mirabilr de⁹ glōſus contingēter agit eꝛ ſe:⁊ iō q: ꝯtingēter agit ⁊ libere ab eterno pōt pducere effectū.ita ꝙ nō limitaꝛ ad certū tēp⁹.tñ non pōt pducere ab eterno:vt dictū ē ſ.Ageñs ꝟo limitatum q: ipm ē ipfectū oio:⁊ nālr ſiue neceſſario agit ſi non babet effectū ſibi coeuū videꝛ deficere i potentia vl ꝙ bēat ipedimētū.vñ oio ſi eſt coeuū ſibi:ipfectū addiꝛ ipfecto:q: lȝ iſte effectus ſit ipfect⁹:⁊ ſit coeu⁹ ipfecto ⁊ denotet pp ħ agens eſſe ipfectū.tñ cū nālr agat ⁊ neceſſario ſi nō eſſet ſibi coeu⁹ denotaret aliam ipfectioneȝ.ſ.in pōaȝ ⁊ ipedimentum.⁊ iō cū oio agens ſit ipfectū minoris ipfectionis eſt ſimplr loq̄ndo ſi pōt babere coeuū effectum ꝙ ſi non poteſt:ſȝ reſpectu dei eſt totuȝ oppoſitū pp ei⁹ ſūmaȝ ⁊ iſinitā pfectionem.cū tñ contingenꝛ agat ⁊ nullū babeat ipedimentum:⁊ ante omne temp⁹ poſſit pꝛo

ducere. Scot⁹ tñ adducit i.2ᵒ.argumētū p̄o
iſta opinione. ⁊ ē tertiū q̄d hēt multas ꝯfir/
mationes ⁊ reductōes. ē aūt opio. ſ. Tho. p̄
ma p̄te ſūme. q. 96. ar. 2ᵒ. ⁊ fūdaꝛ ſup aucto
ritate Augu. 6. de t̄nitate caᵒ. p̄. ſi ignis eēt et̄
nus ſplēdor ab eo cāt⁹ ſibi eēt coeu⁹ vl̄ coet̄/
nus: ⁊ ꝯña auguſtini dꝫ eē formal̄ alioq̄n n̄
valeret cōtra arriū ad ꝓbādū et̄nitatē filij
cū p̄re n̄. n. pōt tenere niſi ex p̄fecta rōe cē ⁊ cā
ti. ḡ iferꝛ ex p̄fecta cā nāliter agēte neceſſaria
coeuitas effect⁹ nālis. ita ex p̄fecta cā volūta/
rie agēte pōt iferri poſſibilis coeuitas effect⁹
limitati ad cām illimitatā: q꞉ nō videꝛ diffe/
rentia iter agēs nāle ⁊ liberꝫ niſi i cōtingēter
⁊ nālr agere nō ē differētia illa i poſſe agē: ⁊
nō agere q꞉ q̇cq̇d agēs nāle agere pōt ⁊ libe
rū. Et nō differūt niſi i mō cāndi. Cōfirma
tur ⁊ reduciꝛ argumētum h̄ m̄ltis modis: q꞉
nulla cōditio p̄fecta req̇riꝛ in cā ſcd̄a facta q̄/
cunq꞉ paſſione q̄ cōditio p̄fectiōis eſt: q̄n ſit
in p̄ma cā vt cā: ſꝫ p̄fectiōis eſt i aliq̄ cā ſcd̄a
hēret effectū ſibi coeuūꝫ: ⁊ ex h̄ ſi eēt eternuſ
effect⁹ ſue cauſe p̄fectio eſſet i cā. igiꝛ ⁊c̄. eſt a/
lia reductio q꞉ mod⁹ cāndi nō variat forma/
liter ip̄ꝫ cātū ſꝫ ambroſiū de icarnatiōe v̄bi
ſꝫ ſi de⁹ nālr cāret ⁊ neceſſario poſſꝫ cāre effe/
ctū ſibi coeuūꝫ ⁊ coeternū. ḡ ſi nūc volūtarie
cauſet. lꝫ nō neceſſario poterit tñ cāre effectū
ſibi coeuū. R̄ndet ſcot⁹. vide tu ibi: ſꝫ tū di/
cas tu vt dictū ē p̄ ſ̄ de poſſe. ſ. ab eterno pōt
ſꝫ nō pōt ab eterno: ⁊ dicas de imp̄fectiōe vt
dixi. vñ lꝫ ſcot⁹ tangat ꝙ ꝯſequētia ſit bona
rōe ꝓductiōis. tñ rōe cāti ⁊ cauſe adhuc vide
tur ſtare argumētuꝫ ꝙ ſi dicit p̄fectiōeꝫ in cā
ꝙ poſſit vl̄ hēat effectū ſibi coeuū ꝙ etiā deuſ
inq̄ꝙtuꝫ efficiēs effectū pōt hēre effectuꝫ ſibi
coeuūꝫ. lꝫ. n. ſcot⁹ fugiat ꝙ de⁹ ꝓducat filiuꝫ
ab eterno. tñ nō reſpōdet ꝙ poſſit hēre effe/
ctuꝫ ſibi coeuūꝫ: ⁊ iō r̄ndeas vt dixi: ⁊ iō ad
id de diuerſo mō cāndi dicas tu ꝙ qñ agēs ē
illimitatuꝫ: ⁊ pōt i plura cōtingēter ⁊ eē in
finite pōe ꝙ tūc mod⁹ cāndi nālr variaret ef/
fectū: q꞉ agens ifinitū necc̄ᵉ agēs nō ſoluꝫ a
geret ab eterno: ſꝫ etiā agēt ifinitū effectū. q꞉
cū ſit ifinite pōe ageret ſm̄ ſuā pōaꝫ: ⁊ ꝑ cō/
ſequēs ꝓducēt ifinitū: ⁊ ſic variareꝛ effectus
ſꝫ agēs nō pōe ifinite nō variaret effectū: ſed
agēs ifinitū libere nō tātū agit q̄ꝙtū pōt agē
⁊ iō ſi infinitū ⁊ neceſſario ageret effectū infi
nitū. vñ ēt ſi neceſſario ageret ageret q̄cunq꞉
poſſet agere: ⁊ ſic ageret oīa poſſibilia: ⁊ ſic
vt arguit auc. ꝓuaret oīa agentia ſuis actio/
nibus: ⁊ ꝑ ꝯſequēs mutaret nās. vñ ponen/
do ꝙ contingenter ageret bñ r̄ndi auc. alr q̄ꝙ

Scotus q꞉ oīa pōt ⁊ in q̄dlibꝫ pōt ſꝫ nō pōt
in q̄dlibꝫ ⁊c̄. ſi ḡ neceſſario ageret oīa muta/
renꝛ ⁊ nihil poſſet amplius facere nec aliq̄d a
liud poſſet aliud facē. Nota ḡ ꝙ ſi id q̄d fit
ab agēte nālr ⁊ neceſſario fieret ab agēte li
bero nō mutareꝛ nā vt de igne facto ab igne
⁊ a deo: ſꝫ ecōuerſo nō ſeq̇ꝛ ſemꝑ: fit ab iſto
libere. ḡ ab alio pōt fieri neceſſario vt cū agēſ
ē ifinitū. vñ pōa infinita neceſſario agēs ꝓ/
ducit añ oē tēpus ⁊ euū: ⁊ ꝑ ꝯſequēs n̄ erit
creatura q̄ ſemꝑ ē i euo vl̄ tēpore vt dicā nūc.
Ad cōfirmationē v̄o lꝫ ſcot⁹ dicat veꝝ ꝙ nul
la cā ſcd̄a ſimplr necc̄ᵉ agat: q꞉ ſi p̄ma n̄ age
ret nulla ageret: tñ ſi ageret ſm̄ q̄d neccᵒ di
ceret aliquā p̄fectionem. tāto magis agere ne
ceſſario ſimplr i p̄ma diꝛ maioreꝫ p̄fectioneꝫ
⁊ iō r̄ndeas vt dixi. vñ nō agit neceſſario ſim
plr: q꞉ ſibi repugnat tñ illi cui n̄ repugnabit
diceret maioreꝫ p̄fectiōeꝫ. Ad. 5ᵐ. argᵐ ſco/
tus r̄ndet. vide ſꝫ dicas tu ꝙ tā ex p̄te creatu
re q̄ꝙ dei eſt repugnātia. p̄ q̄ꝙtū ex p̄te creatu/
re dico ꝙ lꝫ nullū temp⁹ repugnet creature a
ſcendēdo i ifinitū ⁊ deſcendendo in ifinitū ⁊
albedo vni⁹ diei nō ſit ip̄fectior albedine cen
tū anoꝝ. tñ nō ſeq̇ꝛ ꝙ poſſit eē ante oē tem/
pus ſicͭ nō pōt eē poſt omne tēp⁹ loq̄ndo ēt
de finito. lꝫ poſt omne temp⁹ poſſit eē: ⁊ iō
ante oē temp⁹ poſſe eē nō dicit maioreꝫ p̄fe/
ctionē: ⁊ iō h̄ n̄ repugnat creature. ſꝫ bñ poſ
ſe eē ante oē tēp⁹: q꞉ ſic nō fuiſſet ꝓducta in
euo iſtanti vl̄ tempore: ⁊ ſic n̄ eēt creatura: ⁊
mutareꝛ nā q꞉ de nā ip̄i⁹ creature ē ꝙ ſemper
ſit i tēpore vl̄ euo ſi eſt: ⁊ iō diceret maiorem
p̄fectionem poſſe ꝓduci ante oē tēpus: q꞉ ſic
nunq̄ꝙ veniret ad temp⁹ finitū vt ſ̄ declaratū
eſt ēt de mente ph̄i: ⁊ eēt tūc oīs neceſſaria
q꞉ nūq̄ꝙ poſſet corrūpi ⁊c̄. ⁊ iſta fuit deceptio
⁊ iō ariſt. nō poſuit celū habere p̄ncipiū ꝓdu
ctiuū. tñ q꞉ eternuꝫ poſuit neceſſariū. Et aui
cēna q̄ ponit ip̄m ꝓductum ab eterno ponit
fieri neceſſariū ab alio: ⁊ iō cū chriſtiani po
nāt oīa cōtingētia hñt ponere ꝙ oīs ſibi re/
pugnat eternitas. Si vero loquamur ex p̄te
ꝓducentis tunc etiam dicatur ꝙ lꝫ non repu
gnet deo ꝓducere ab eterno ⁊ neceſſario: q꞉
itrinſece ⁊c̄. tñ ꝓducere extrinſece ab eterno
cathegorematice nō ſincathegorematice re/
pugnat deo n̄ rōe ip̄fectionis pōe: ſꝫ q꞉ pro/
ductio cōtingenꝛ ⁊ ab et̄no n̄ ſtāt ſimꝉ: ⁊ iō ſi
neccᵒ ꝓducere eꝛ repugnat d̄o repugnat ⁊ ꝓ
ducere ab et̄no eꝛ: ḡ ꝓducere ⁊ eterne ꝓduce
re repugnat d̄o cū cōtigēꝛ ꝓducat. vñ ḡ q̄d
dixi de dn̄ia iter ēētiā attributum ⁊ relatio
nem ⁊ creaturā q̄ꝙtum ad produci. nā ēētia

q̄a infinita nullo mō pōt ꝑduci hū tamē cōi-
cari: q̄a hoc dicit ꝑfectionē in nā. ⁊ q̄a de ſe
ē infinita nō ſolū non pōt ꝑduci. dico nec ex
tēpore nec ab eterno. imo nec aliq̄d pōt intel
ligi ꝓuſ nā illa. Attributū v̄o q̄a n̄ ē infinitū
de ſe tamē ē ſuſceptiuū ꝑfectōis infinite non
pōt ꝑduci licet cōicari: tū pōt hr̄e aliq̄d ꝓus
nā ſe. relatio v̄o q̄a nō īfinita nec ſuſceptiua
infinitatis. tamē ē idē realiter infinitati pōt
eē termin⁹ ꝑductiōs q̄a n̄ dicit ꝑfectionē: ſed
ab eterno ⁊ neccāario ⁊ intrinſece: quia idē illi
nē. ⁊ q̄a lꝫ nō dicat ꝑfectionē: tamē nō dicit
imꝑfectionē. creatura v̄o q̄a nec ē infinita:
nec ſuſceptiua infinitatis pōt ꝑduci: ſꝫ q̄a nō
ē idē realit̄ infinitati. ⁊ q̄a dicit imꝑfectionē
nō pōt ꝑduci ab eterno ſꝫ ex tp̄e. ⁊ iō repugn̄t
ex pte creat̄e ꝙ ſit ꝑducibil̄ ab eterno. ſicut re
pugnat eē̄ntie diuine ꝙ ſit ꝑducibilis ⁊ hēat
aliq̄d ꝓus nā ſe ⁊ attributis ꝙ ſint ꝑducibi-
lia licet nō repugnet habere aliq̄d nā prius
ſe. Sicut ḡ ipi hn̄t cōſeq̄nter dicē ꝙ deus n̄
pōt anihilare ab eterno rē ꝑductā ab eterno
niſi trāſacto infinito tp̄e: q̄a tūc eēt ꝑductus
ab eterno ⁊ anihilat⁹ ab eterno. ⁊ de ſenſu cō
poſito dꝫ poni in eē: ⁊ tūc de ineē implicat:
ita nō mirent̄ ꝙ dicam⁹ ꝙ nō poſſit ꝑducē ab
eterno: imo mai⁹ incōueniēs ē ſuū ꝙ in re ꝑ-
ducta ab ipo q̄ ex ſe tēdit i nih̄ oporteat deū
expectare tp̄s vt faciat ꝙ ſit nih̄: nō ſic ſi n̄ ꝑ
ducit ab eterno: q̄a eēt ponē rē ex̄ ⁊ an̄ mēſu
rā ſuā. Ad aliud ꝙ eſt ita potēs ⁊c̄. dicat̄ ꝙ
ita ab eterno potuit ſicut nō pōt: ſꝫ n̄ potuit
ab eterno. ⁊ iō ſicut nūc nō pōt ex̄ mēſuram
rei tp̄s. ſ. euū vel inſtās: ita ſemꝑ nō potuit:
⁊ iō nō potuit ab et̄no: quia potuiſſet ex̄ mē
ſurā ſuam. Ad aliud ſcotus in vna rn̄ſionum
bene reſpondet. ideo taceo.

Tractatus decimus ⁊ vltimus.

p Oſtremo equū ē vt veniam⁹ ad vl-
timū tractatū in q̄ adducem⁹ argu-
mēta ꝓ ⁊ ꝯ cū rn̄ſionib⁹ de eternita-
te mūdi. Arguit̄ ḡ ꝓmo ſic. De⁹ agit ex pleni-
tudine ꝑfectiōis. ḡ ꝙ ꝓmū pōt agē agit: ſꝫ q̄-
cūqꝫ tp̄e dato an̄ illud potuit agē ḡ ab eterno
egit: q̄a ſicut plēitudo ꝑfectiōis r̄q̄rit ꝙ agat
ita illa eadē req̄rit ꝙ q̄n pōt ꝙ ꝓmū ⁊ ſubito
agat: aliter nō eēt ꝑfectiſſim⁹ in bōitate ⁊ in
cōicādo illā. 2° ſic. Una pōa non hēt niſi
vnū modū ꝑducēdi: ſꝫ volūtas diuina ꝑducit
ſpm ſanctū: neccā° ḡ ⁊ creat̄as: nā ꝑducē ne-
ceſſario ⁊ cōtingēter n̄ vident̄ cōpoſſibilia v-
ni ꝓnci° ſꝫ vna rōe formali. Tertio ſic: ꝑfe-
ctior ē nā q̄ ē tāte bōitatiſ q̄ n̄ pōt facere ꝙ n̄
cōicet ſuā bonitatē ⁊ neccā° ⁊ ex ſui nā vel na
turaliter cōicat ꝙ ille q̄ pōt nō cōicare ⁊ con
tingēter cōicat. pꝫ. q̄a ſicut cōicare ē ꝑfectius
nō cōicare: ita n̄ poſſe nō cōicare ē ꝑfecti⁹ poſ
ſe nō coicare. 4°. ſi de⁹ cōtingēter ꝑducit poſ-
ſet n̄ ꝑducere. ḡ ſi n̄ ꝑduceret nō videretur eē
plen⁹ bōitate coicādo illā. ḡ poſſet n̄ ꝑducēdo
facere ꝙ nō eēt plen⁹ bonitate. 5°: ſi de⁹ de
nouo ꝑduceret vel nō neccāario ab et̄no ꝑduce
ret potuiſſet ab eterno nō ꝑduxiſſe ⁊ poſtea ꝑ
ducere. ḡ poterit hr̄e volūtatē nouā: ⁊ ꝑ cōſe
quens mutari. 6°: ſi pōt non ꝑducere vel
potuit n̄ ꝑducere: ⁊ tn̄ determinauit ꝑducere
q̄a ipoſſibile ē ꝙ de⁹ n̄ determinauerit ab et-
no q̄cq̄d vult vel nō vult. ḡ ſi pōt nō velle po
teſt ꝯ id qd̄ determiauit. ⁊ ſi poīt̄ in eē. ḡ mu-
tatio. 7° arꝫ. ⁊ auer. vbiqꝫ hn̄t iſtā ꝓ maxi
ma ꝙ mā ē ingenerabil̄ ⁊ incorruptibil̄: q̄a
materie eēt matia ⁊ ſic i ifinitū. ḡ repugn̄t na
ture matie ꝑduci. 8°: repugn̄t ꝑdictis tp̄s ꝑ-
duci de nouo. 8°. phyſicoꝝ. ⁊ 12°. metaphy.
q̄a ſi nō ḡ ꝓus potuit ꝑduci tp̄s: ⁊ an̄ꝙ fue-
rit ꝑductū: ſꝫ an̄ vel ꝓus ē dr̄ia tp̄is. ḡ an̄ tp̄s
fuit tp̄s. Et idē dicit 4°. phyſicoꝝ ꝙ aliq̄ di
xerunt tp̄s eē deū ⁊ ſcd̄m Home. p̄rem viroꝝ
atqꝫ deoꝝ: nā q̄ ipm interficiūt ponūt eū. 9°
ſi aliq̄d fuit genitū vel ꝑductū de nouo ita ꝙ
nih̄ an̄ capio ꝓmū iſtās ſue ꝑductionis q̄a vl̄
ꝑductio ē i iſtāti l̄ i tp̄e. ſi i tp̄e cū tp̄s ponat̄
ex p̄terito ⁊ fut̄o. ḡ tp̄s p̄ceſſit. ſi i iſtāti capio
illud iſtās. ⁊ arguo ſic. oē iſtās copulat tp̄s l̄
ptes tp̄is: ita ꝙ copl̄at p̄teritū cū fut̄o. ḡ tp̄s
p̄ceſſit. 10° ꝓ de gn̄atōe: gn̄a° vni⁹ ē corrup°
alteri⁹. ḡ n̄ dat̄ ꝓma gn̄atio: ⁊ ꝑ conſeq̄ns ſi-
ne ꝓnci° fuerūt aliq̄ gn̄abilia. Undecio ar-
guit ꝯmētato: ꝓ phyſicoꝝ cōmēto. 71°. de⁹ n̄
poteſt cau̅are aliquid de nihilo: q̄a nih̄ pōt
eſſe ſubiectum alicuius mutationis vel creati
onis vel mot⁹: q̄a quod non eſt nullius po-
teſt eē ſb̄m: ſꝫ ſi eſſet creatio eēt de nihilo: ḡ
non poteſt eē aliqua creatio. Iſtud argumē-
tum licet multis videatur facile ad ſoluen-
dum: tamen ponentibus motum ⁊ reſpectū
eſſe aliquid oſtendam eſſe difficile. Duodeci
mo arguit commētato: 8. phyſi. ꝯmēto 15°
ꝙ n̄ pōt creari aliquid a deo. quia voluntate
antiqua nō poteſt eē voluntas noua: nam
eternū n̄ poteſt eē nouum: ſꝫ ſi de nouo crea
ret aliquid. ergo haberet volūtatē nouam er
go antiquū factum eſſet nouum. ⁊ ita muta-
tum ⁊ imperfectum. Iſtud argumentum in
reſponſionibus declarabo. Decimotertio ar
guit ph̄s ꝓmo celi ꝙ agēs ꝑfectiſſimū ſemꝑ
habet ſuam propriā operationē: ⁊ ſi eſt eternū
ſecū habet ſuā operationē: q̄a ex defectu ei⁹

eẽ ꝙ careat ſua opatiõe. ergo cum opatio dei ſit mouere celū ſi ab eterno ⁊ ſemp nō mouit celum ergo aliqñ caruit ſua opatione. Decioqr to arguit argumēto cōi phorū: ex nihilo nihil fit. ergo ſi nihil pceſſerat nihil poterat fieri.

Decimoqnto. De⁹ ab eterno fuit cã finalis oium ergo efficiēs qa vna nō ãncedit aliã. Decimoſexto. Si de⁹ fuit pus celo. aut ergo tpe aut nã. ſi tpe ergo fuit pri⁹ tpe. ſi nã ergo vnū nō fuit pus tpe reliq ergo ãbo etna. Decimoſeptimo arguit argumētis ſcoti in 2°. ⁊ p ex pte pducentis ſic: qa ſi aliqd pducit qd pus nō pducebatur: hoc ē qa aliqd ſe hēt mō aliť ꝙ prius illud nō pōt poni circa paſſū: qa paſſū ñ pſuit nec ipm pductū pter idē. ergo hoc erit in agēte. ⁊ p cōſeqns mutabiť qd repugnat deo. Si dicať ꝙ agēs ſine ſui mutatiõe pōt pducē nouum effectū. Cōtra: qa agēs dat eē iō paſſū vel productum recipit eē ⁊ non econuerſo. ergo in agēte oꝫ nāliter pcedē aliquā habitudinē nouam ad pductū ⁊ nō ecōuerſo. ergo ⁊ mutationē vt ſupra. 2° ſic: Cã ſp eq determinata ad agēdū uidetur eq agē ⁊ effectū pducē: q: nō vꝫ rō qre ñ deat aliqd pducē ⁊ ñ ãte vel p⁹: ſi ſit alias ita determinata ad agēdū ſicut mō. ſ; ſi aliqd cãť nūc aliť aliq mō ſe habēt nunc ꝙ pus. ⁊ p maiorē determinationē eē nūc ad ipm ꝙ p⁹. ergo cã ē aliqñ vel nūc magis determinata ad pducēdū effectū ꝙ alias: ⁊ ſic nō eq determinata. ⁊ p cōſeqns ſeqť ꝙ ſit mutata.

Tertio arguiť ſic: ap. 2° de gnãtõe cōmēto. 36⁹ ⁊ 12. metaphy. cōmēto. 44. ⁊ 8. phiſicoꝝ cōmēto. 56. Ab vno inqtū vnū ñ puenit niſi vnū eēntialiť: ⁊ idē ſp manēs idē natū ē facere idē. ergo nūꝙ erit aliq in effcū niſi p⁹ naťalter pōať in cã. 4° ſi nulla pōť mutatio ex pte eē vt mō dicať magis appꝛopriata ꝙ alias. nec pōt eē aliqd impedimētū ex pte ei⁹ ñ vꝫ rō qre nūc agat ⁊ pus non. ⁊ ſi dicať ꝙ volūtarie agit ⁊ iō pōt agē qñ vult. Contra: nō videť rō qre volūtariū agēs aliqdo agat ⁊ aliqñ ñ: niſi qa expectat maiorē opportunitatē agēdi tūc ꝙ alias. hoc ãt attribuē deo videť incōueniēs. Sūt ēt multa alia argumēta ariſt. ⁊ auer. ⁊ maxime ꝙ mot⁹ pſupponit mobile ⁊ mouēs. ⁊ tūc qriť vtrū mobile aut mouēs ſint fcã aut eterna. ſi eterna habetur intētū. ſi fcã ergo p motū: ergo mot⁹ vel tps ãte ⁊c. ⁊ alia q nō magnifacio: ſicut ē d linea circulari ⁊ de pūcto q terminat vtrinqꝫ ⁊ de motu q nō pōt deficere qn ſuccedat ali⁹ mot⁹ ⁊c. Alia videas tu in tex. In oppoſitū: dimiſſo ꝙ 5° phyſi. dī ꝙ ois mot⁹ ē ab aliq in aliud ⁊ p cōſequēs finit⁹: ⁊ dimiſſo quod dicitur. 3. phyſico. ꝙ mo⁹ eſt act⁹ entis in pōa ſm ꝙ in pōa. ⁊ p conſequēs hēt terminū ad quē eſt in pōa. ⁊ p cōſeqns ē finit⁹. ⁊ dimiſſo qd dī p phyſicoꝝ: ꝙ cuiuſlibet trāſmutatõis pncipia ſunt tria. ſ. mã forma ⁊ puatio. ⁊ ꝙ mot⁹ celi ſit trāſmutatio. ⁊ p cōſeqns puatio ē pncipiū pmi mot⁹. ergo aliqñ fuit puatio pmi mot⁹. ⁊ dimiſſo qd dī 5° phyſicoꝝ ꝙ ois motus ſucceſſiu⁹ ē de cōtrario in cōtrariū. ⁊ p cōſeqns pm⁹ mot⁹ ſucceſſiuus erit de ꝯrio in ꝯrariū. ⁊ ſic terminis clauſis ⁊ cōſeqnter finitis Et dimiſſo qd dī. 4. phyſicoꝝ ꝙ tps ē nūer⁹ mot⁹. ⁊ p cōſeqns pm⁹ mot⁹ eſt nūerabilis: ⁊ p cōſequēs finit⁹: qa ſi infinit⁹ ergo nō nūerabilis: qa infinitū ſcdm ꝙ infinitū ē ignotū. Et dimiſſo ꝙ 5° phyſicoꝝ dī ꝙ cuilibet motui opponiť qes ſiue fuerit naturalis ſiue violentus. imo nō ſolū qes: ſ; ēt mot⁹. vñ motui p opponiť motus aliarū ſperarū. ſ; ſi vnū oppoſitoꝝ eſt in reꝝ nã. ⁊ reliquū eſt vel fuit: vł erit. Et dimiſſis multis fundamentis aꝝ. ex qb⁹ fortaſſe poſſet reduci ad cōtradictionē. lꝫ ipe de nã deoꝝ vt recitat albert⁹ magn⁹ 8°. phyſico. voluerit creationē mūdi. Sūt ergo in ſupiorib⁹ tractatib⁹ fcã tot āgumēta ꝯ aꝝ. ⁊ auer. ⁊ auicē. vt pauca opoꝛteat adducere: tñ adhuc arguiť ſic. ſi mūd⁹ fuit etern⁹ ⁊ productus ſcdꝫ opi. auicē. aut ergo vltra intelligētias ⁊ celū fuerūt pducta indiuidua aliarū ſperū q. ſ. corrūpunť ⁊ gnanť: dico ab eterno aut ñ ſi ñ. ergo eē qceperūt p infinitū tps vt agent: vt audiuiſtis ſcotū in rñſione ad henricū. ⁊ tunc ſeqtur ꝙ fruſtra fuit pductio reꝝ: qa oia ordinãtur ad gñatiõnē hoꝝ inferioꝝ. ſi vo fuerūt pducta ⁊ gñauerūt ab etno. ergo inter pmū ⁊ vltimū infinita media: vt arguit henric⁹: lꝫ ergo hoc argumētū ñ nō cōcludēt de poſſe tñ ꝙ de⁹ neccãrio pduxerit mō auicē. ē ſatis puerile dictū. vñ aut ſtabit p infinitū tps vt introducat formā aut argumētū cōcludit. ⁊ iō hñ vocat auc. ꝯ auicē. 8°. phyſico. cōmē. 46. ſermonē fatuū. Itē arguiť ſic. ſi mūd⁹ fuit ab alio pduct⁹ ab etno. ergo ēt pm⁹ hō. ergo aliqd pfectū pducet vniuoce ⁊ equoce q ē ꝯ aꝝ. ⁊ auerro. lꝫ ñ ꝯ aui. pma pña pꝫ: q: meli⁹ ē ponē cōſequter ꝙ oēs ſpēs ſint create ꝙ ꝙ ſolū neceſſaria q p motū trāſacto iſinito tpe pducãt alia. ⁊ lꝫ ēt indiuidua ſpēꝝ pducta qeſcerēt p infinitū: tñ iā hieť oēs ſpēs pducte. ⁊ ſi dicať ꝙ aui. ñ hēt h⁹ p incōuenienti. ꝯ auer. vt audiſtiſ etiā a ſco. ſatis pbat d indiuiduo pfcō ꝙ nō pōt generari vniuoce ⁊ equoce. ſ; ad hāc veritatem opoꝛtet addere de agente neccãrio ita ꝙ ipoſſibile ē ꝙ effcūs pfect⁹ pducatur ne

ceſſario vniuoce ⁊ equiuoce: ſꝫ ꝙ ab vno ꝯtin
genter ⁊ ab alio neccārio nō ē incōueniens:
lꝫ tamē Scotuſ aliter declarauit in ꝑmo iſtā
materiā. ⁊ ibi deo dāte declarabo iſtā ꝟitatē
Itē ad ꝑncipale arguiť ſic. Quod impoſſibi
le ē intelligi: impoſſibile ē fuiſſe in rerū naťa
ſꝫ infinitū vt infinitū. ſ. accipiēdo ꝑtē pꝰ ꝑtē
ita ꝙ ex eis fiat vnū impoſſibile ē intelligi:
vt ſupra declaratū ē. g̃ nō potuit eē in rerum
nā. Et cōfirmať: qa tale impoſſibile ē venire
ad finem: vt ſupra declaraui. Quod ꝟo mū
dus nō fuerit ex ſe ab eterno ſaris ꝓbatū ē s̃.
qa quod nō indiguit alio vt eēt nō indige/
bit alio vt cōſeruet: qa difficiliꝰ ē rem ꝓducē
ꝙ̃ cōſeruare. Dictū ē etiā ꝙ nō eſt intelligi/
bile ꝙ tāta vel tāta ꝑfectio finita ſit in rerū
naťa ex ſe ⁊ nō maior. vñ cū maior ꝑfecͦ plꝰ
hēet de eē ſi eēt ꝙ̃ minor: vt dictū ē: qre naťa
ſe limitauit ex ſe ad tātā ꝑfectionē ⁊ nō maio
rē. ſecꝰ ē ſi ab alio: ⁊ ſi infinita ⁊c̃. Itē iſta ꝓ/
ducta ab eterno: aut erāt nē neccārie aut nō:
ſi nō eiuſdē nē cū ꝓducēte. g̃ ñ oportebat ipa
ꝓduci: qa aut hñt neccitatē ex ſe. ⁊ tūc ſine ꝓ/
ductiōe fuiſſent oīo in rerū naťa. Si ꝟo ha/
bent neccitatē ab aͤ: tūc ſtabit argumentum
auer. ⁊ ariſto. ꝙ nō neccāriū ex ſe fiet neccāriū
ab alio. ⁊ iterū ſi hēt neccitatē ex ſe ⁊ recipiat
neccitatē ab alio g̃ due neccitates: ⁊ ſic vna ſu
ꝑflua. ⁊ ſi hēt neccitatē ꝓpriā magis ē neccāri
um ꝑ illā ⁊ ſic nō indigebit ꝓduci ab alio. Si
g̃ nō ſint in eadē nā implicat neccāriū eē ꝓdu
ctū. ſi ꝟo capiať ꝟa ps. ſ. ꝙ nō erāt naťe neceſ
ſarie g̃ poterāt deficere. ⁊ ſi ibi cōtraria defe/
ciſſent ab eterno. ⁊ ꝑ cōſequēs cū nō ſit maioꝛ
rō de vno tpe ꝙ̃ de alio nūꝙ̃ defeciſſent: ⁊ ſi
nō ſint cōpoſita ex cōtrarijs vt angeli ſi ꝯtin
gētia cōtingēter ꝯſuarenť ab eo ſi aliter non
poſſent deficere. ⁊ ſi cōtingēter cōſeruarētur
ꝯtingēť fuerūt poſita g̃ ñ hēbiꝰ rōeꝫ ꝯ̃riū ꝙ
mūdꝰ ſit eternꝰ. Et tūc ꝓ nobis recordare ar/
gumētorū ſupra ꝙ deꝰ nō pōt ꝓducere cōtin/
gēter aliqd ab eterno. Multa ſunt alia ar/
gumēta q̃ ꝓbāt mūdū nō fuiſſe eternū: ſꝫ pro
nūc gr̃a breuitatis omittātur. Ad titulū
g̃ q̄oniſ dico ꝙ mūdꝰ nō fuit eternꝰ. nec neccāꝛ
factꝰ ab etno vel ex tpe. nec potuit cōtingēter
fieri ab eterno. vñ ſicut ſoli deo cōpetit infi/
nitas ⁊ imēſitas. ita ēt ſoli cōpetit etnitas: ⁊
ſicut infiniti largo mō loqndo eternitas eſt
mēſura: ita finiti tpis tps finitū euū vľ iſtās
Implicat g̃ cōtradictionē ꝙ aliqd ſit in alia
mēſura ꝙ̃ in ſua. Si igiť impoſſibile ē mun/
dū fuiſſe eternū. nēo mordeat religionē chri
ſtianā q̃ aſſerit a tā ꝑuo tpe citra mūdū habu
iſſe ꝑncipiū: nam ſi a maximo tpe ⁊ añ millia
milliū annorū creatus eēt mūdus ꝑmi in ꝑn
cipio qui fuiſſent tunc ita dicere potuiſſent
⁊ opponere ꝙ modicū tpis fuiſſet ꝙ tunc fu
iſſet creatus mūdus. Et preterea quocūqꝫ tē
pore accepto quod habeat principiū ſi vada/
mus erga infinitum quodlibet diſtabit ꝑ in
finitum: licet vnū accipiať ante aliud ꝑ mul/
tum tēpus. nemo ergo moleſtus ſit fidei no/
ſtre: ſꝫ laudet creatorē qui ex plenitudine ꝑ/
fectionis ſue cōicauit creature bōitatem. Re
ſtat poſtrēo vt rñdeamus obiectiōibus ꝯtra
rijs. Ad ꝑmū ergo quādo dicebať ꝙ deus
agit ex plenitudine ꝑfectiōis ⁊c̃. Dico primo
ꝙ ꝓbatū eſt ꝙ nō pōt ꝓducere ab eterno: ⁊ ꝑ
cōſequēs nō eſt rō qre magis debeat ꝓducere
iā multis ānis añ ꝙ̃ nūc. Preťea dictū ē ꝙ de
us ē infinitꝰ intēſiue. ⁊ per cōſequēs includit
oēm perfectionē eminēter. ⁊ per cōſequēs de
us ſolus eſt ita ꝑfectus ſicut deus cum infini
tis mūdis. ergo nō teneť aliqd ꝓducere: qa ñ
facit nec ponit maiꝰ bonū in nā: nec teneť ali
cui ex debito vel ꝑcepto. g̃ ꝓp hoc nō tenebiť
facē aliud bonū ꝑſerti cū nō acqrat ſibi bo/
num. nec ꝑficiať ꝓpter hoc: nec in vniuerſo:
ſit maiꝰ bonū ⁊c̃. vide s̃. Ad 2ᵐ qñ dice/
batur ꝙ vna pōa nō hēt niſi vnū modū ꝓdu
cendi ⁊c. Dico ꝑmo ꝙ ſatis ad hoc dictum ē
in 7ͦ tractatu vt s̃. tñ vltra illa dicať ēt ꝙ mľ
te ſunt cōbinatōes modoꝝ ꝓducēdi q̃ habēt
mēbra diuidētia oppoſita. ꝑma eſt produce/
re neccāͦ ⁊ cōtingēter. Secūda ē ꝓducere eter
ne ⁊ tēporaliter. Tertia ē ꝓducere ꝑſuppoīto
ſbo ⁊ ñ ꝑſuppoſito ſbo. Quarta ē ꝓducere in
ꝟtute ꝓpria ⁊ in ꝟtute alteriꝰ ſiue depēdēter
⁊ indepēdēter. Quīta ꝓducē mediate ⁊ ime/
diate. Sexta ꝓducē ſemꝑ: aut aliqñ ſic aliqñ
ñ. Septīa agē ꝑ cōtractū vel nō: ⁊ iſta nō eſt
eadē cū tertia ſcḋm multos. Octaua ꝓduce/
re tōliť imediate ⁊ ñ ꝓducere totaliť. Nona
ꝓducere itriſece ⁊ extriſece. Decia ꝓducere nā
liť ⁊ nō nāľr. Undecia ꝓducere ex liberalita
te ⁊ ñ ex liberalitate. Certū ē āt ꝙ̃tū ad ꝑmā
diuiſionē ꝙ ꝓducere neccāͦ ⁊ cōtingēter cōpe
tūt dō ⁊ creaťe ñ tñ reſpcū eiuſdē. tñ ꝓducere
neccāͦ cōpetit deo intriſece ⁊ cōtingēter extri
ſece: ⁊ iſte modus neceſſitatis variaret crea/
turā. quia infinitū non impeditum ꝓduceret
infinitū ⁊ ñ creaturā nō ſic res finita. Mo/
dus g̃ ꝓducēdi ñ variat ꝓductū qñ pōt eē i re
rū naťa. tñ creaťa ñ ſimpľr neccāͦ ꝓducit. ⁊ iō
ſimpľr neccāͦ competit ſoli deo ⁊ itriſece. Et
ita dicať de ſcḋa cōbinatiōe creatura ꝓdu/
cit ſolū tēporaliť. deꝰ ꝟo etne intriſece: extrin

ſece ꝯo tēporaliter: ⁊ ſic eterne ēternū: ſic ne
neceſſario neceſſariū. Iſte ğ mod⁹ vt. ſ. varia
ret creaturā: quia ꝓduceret extra mēſuram:
ſi eterne vt ſ. Tertia vero cōbia⁹. ſ. ꝓducē
ñ p̄ſuppoſito ſb̄o ꝯperit ſoli deo ⁊ ſolū p̄ſup/
poſito vero ſb̄o cōperit ſoli creature ⁊ ſolum
⁊ iſti nō variāt creaturā: ꝫ bene p̄ſuppoſito
ſb̄o variaret ꝓductū infinitū. Quarta cō
binatio ē ꝙ vnū mēbꝝ cōperit deo aliud cre
ature. ⁊ iſti nō variāt creaturā ꝫ bene infini
tū qa mutaret natura. Quinta de media/
te ⁊ inmediate cōperit deo ⁊ creature: ⁊ non
variat ꝓductū. Sexta de ſemꝑ ꝓducere ⁊ ñ
ſemꝑ circa idē cōperit deo ꝗtū ad p̄mā ꝑtem
intrinſece: qa productio paſſiua eadē ſuc nē
⁊ ꝑ cōſequēs nō trāſit ꝫ in creaturis trāſit ⁊
ꝑ cōſequēs ſepe ꝓduceret. ⁊ iō ſemel ꝓducta ñ
ampli⁹ ꝓducitur qa ē in mēſura trāſitiua.
Septima cōbinatio de agere ꝑ cōtactū cōpe
petit ſolū creature: ꝫ nō agere ꝑ cōtactū ſoli
deo tā intrinſece ꝗ̄ extrinſece. dixiāt ꝙ non
erat eadē cōbinatio cū tertia: qa ſcotus pōe
bat āgelū agere in diſtās lꝫ nō in mediū. vñ
aut capit ꝑ cōtactū. ſ. ꝗ̄titatiuū. ⁊ ſic nō ſem
ꝑ agit creatura. aut largo mō. ſ. nō agere in
diſtās niſi in ꝓpinquū: quod nō ē neccāriū
in deo. Octaua de ꝓducere imediate tota
liter: ⁊ deus pōt ⁊ creata: ꝫ ꝓducere totalit
tā inmediate ꝗ̄ mediate ſol⁹ deus pōt. alr tol
leretur ordo nē. De nona. ſ. intrīſece ⁊ ex/
trinſece ambo cōpetūt deo: ꝫ intrīſece nō cō
petit creature ſi intelligatur in eadē nā. De
decima. ſ. nāliter ⁊ nō nāliter dicat ſicut di/
ctum ē de neccā⁹. De vltia. ſ. ꝓducē ex libera
litate ⁊c. Secūdū mēbꝝ extrinſece nō cō/
petit deo: imō ſm auicē. etiā agit ex liberali/
tate: ꝫ intrinſece nō: qa liberalitas ñ ſtat cū
neccitate. creatura vero aliquādo ſic aliqñ nō
⁊c. Ad 3^m^ p̄ncipale dicat ſicut dictū ē. ſ.
ꝙ ſi necārio cōicaret nō eēt infinitus. ⁊ ꝑ cō
ſequēs aliq̄ perfectio deficeret in nā ex q̄ inf
geret iſta neccitas agēdi. Ad q̄rtū dicat ꝑ
ſicut dictū ē nūc. 2° dicat id qđ dicit arꝭ. ꝑ e/
thicorꝫ. ꝙ deū ꝓprie nō laudam⁹ ꝫ honoram⁹
vñ vult ꝙ vt referat ad nos vel ad bōa fcā no
bis: q: laudes nō dātur niſi relatis ⁊ ordina
tis ad aliq̄d meli⁹: nō laudam⁹ deū: ꝫ hono/
ramus: qa nec ſūma nec ſūmū bonū laudat.
Vñ de alijs loquēs inq̄t: Liberi. n. vidēt ad
nos relati. vñ ibi tex. Maīfeſtū quoniā opti
morū nō ē laus. deos. n. btificam⁹: felicitam⁹
ğ nō dī mai⁹ bonū: q: maiora bōa faciat no/
bis: ꝫ ꝓpter ſuū q̄le ⁊ infinitatē ⁊c. ⁊ qa ē ſū/
mū bonū in ſe. ergo qa de⁹ nō pōt facē maiuſ
bonū n ec ordinat ad aliud: nō ꝓp̄e laudat i
hoc. ⁊ iō intellige ꝙ lꝫ de⁹ facēt infinitos mū
dos ñ facēt mai⁹ bonū. Ad aliud de volūta/
te noua dictū ē ſupra: ⁊ dicet paulop⁹ ad ar/
gumēta q̄ tāgit ſco. Ad aliud qđ tāgit p̄deſti
nationē ēt ſatis dictū ē ſ. ⁊ dicet in. q. ꝓpria
Ad aliud ꝙ repugnet mē ꝓduci. dico ꝙ po/
nēdo ſcōm viā arꝭ. ꝙ ꝓductio fiat p̄ſuppoita
mā argumētū cōcludit: ꝫ dīa ē inter ꝓducē
⁊ gnāre ⁊ agere ꝑ motū cōcurritōe alti⁹. vide
ibi. Ad aliud de tpe: lꝫ a multis ſit bñ rñſū:
dicat ſicut dicit aug. ꝯ arꝭ. de ex ꝙ ē differētia
loci: ſicut añ differētia tpis: ⁊ q̄rit q̄d eſt ex
celū ſicut tu q̄ris q̄d ē añ tps. dicat ğ negati
ue ꝙ ñ fuit añ tps: ⁊ dat p̄mū inſtās qđ ē p̄n/
cipiū tpis futuri nō p̄teriti ſicut ē in ꝑ pūcto
linee recte nō circularis: nō pōit ğ differētia
tpis: ꝫ negat niſi loq̄mur de tpe imaginario
Ad aliud de p̄mo inſtāti dico ꝙ ſicut i linea
circulari copulat ex vtraqꝫ ꝑte pūct⁹ nō in li/
nea recta: ita in p̄mo inſtāti tpis nō copulat
ex vtraqꝫ ꝑte. in alijs āt inſtātib⁹ ſic. Ad aliđ
de p̄mo de gnātiōe dicta ē dīa inter ꝓductio
nē: gñationē ⁊c. Ad aliud ꝙ nihil pōt eē ſb
iectū trāſmutatiōis ꝙ nihil ſit ⁊c. dictū ē ſa
tis ſ. vide. Ad aliud de volūtate noua parꝫ
ē vt dictū ē. Ad aliud de ꝓpria opatiōe argu
mētū ē ꝓ nobis ⁊ nō ꝓ ph̄o: qa cū ñ poſſit ex/
trinſeca eſſe opatio eterna neccārio hēbit in/
trinſecā ⁊ tūc dicat ꝙ melius ſoluem⁹ cōtra/
dictionē q̄ vidētur eē in dictis arꝭ. de multis
⁊ paucis opatōib⁹ in ꝑfecto ⁊ imꝑfecto: vt ſ.
dictū ē. nā de⁹ nō indiget opatiōe aliq̄ extrin
ſeca: ꝫ ex pleitudine ꝑfectiōis agit vt dictuꝫ
ē. opationē vero intrinſecā habet q̄ vltra h:
ꝙ ſit opatio q̄ requirit ad bene eſſe ſuppoſi/
ti: ſicut pōit ariſto. de deo. 12° metaphy. eſt
ēt ꝓductio ⁊ nō ꝓductio alterius nē: ꝫ cui cō
municat ſua nā: qa eē cōicabile dicit perfecti
onem. ⁊ ideo propter iſtaꝫ productionē non
īdiget alio a ſe. ⁊ ſic eſt opatio eterna ſine in
digētia. ⁊ hec ē res mirabiliſſima: ad quam
philoſophi non potuerunt peruēire. oportet
ğ duo inuēire ꝙ eēt opatio eterna: ⁊ ꝙ non
indigeret extrinſeco: vt philoſophi dicebāt
de motu: qa perfectiſſimū debet eſſe perfectiſ
ſimū ſine aliquo imperfecto ⁊ extrinſeco req̄
ſito. nō eſt autē perfectiſſimū ſine ſua opera/
tione quā tu philoſophe ponis motum celi:
Ad aliud ꝙ ex nihilo ⁊cetera ſatis dictū
ē. Ad aliud de efficiēte ⁊ fine dicat ꝙ de vtra
qꝫ poſſum⁹ loq̄ aptitudinaliter ⁊ actualiter:
⁊ ſicut vna efficit: ita ⁊ finit: ⁊ ſicut ē effecti
ua vel pōt efficere ita ē finitiua. ⁊c. Ad aliud

cũ querebatur ſi deus eſt pri⁹ natura vel tpe
celo. lʒ Burleus det ſuā reſpõſionē: dicatᷣ ꝙ
deus ſemp fuit ⁊ ē in ſua eternitate ⁊ nõ hēt
pri⁹ ⁊ poſtē⁹ in ſe tñ reſpcũ celi q̈cũqꝫ tpe ima
ginario dato in quo fuiſſet celũ adhuc de⁹ fu/
it ⁊ ē in ſua eternitate. ⁊ iſto mõ ē ibi ꝑori/
tas: q̄a quocũqꝫ tpe dato ꝙ realiter fuiſſʒ añ
hoc adhuc de⁹ fuiſſet ⁊ eēt ⁊c. Ad argumēta
ſcoti. Ad ꝑmũ rñdetᷣ in ẜa. q. in ꝑma diſ. ẜi:
ꝙ ꝑma cā põt aliquē effectũ nouũ ꝑmo ⁊ im
mediate ꝑducere abſqꝫ oī nouitate in ipa cā.
Exēplificat. Si ſol ſemp fuiſſet eque lumino
ſus in ſe: ⁊ cāretur aliquod mediũ ꝑſpicuum
ſibi ꝓximũ de nouo illũinaret illud ⁊ tamē ni
hil nouũ ꝑpter hoc oꝫ ponē in ſole ad hoc ꝙ
ſit ibi noua illũinatio. ⁊ ſi poſſet ex ſe ponere
mediũ ꝑſpicuũ: ſicut cañat in ipo lumē pone
ret totũ. ſ. mediũ illuminatũ in eē ſine aliqua
nouitate in ipo. Replicat cõtra hoc exēplũ:
q: differētia ē de agēte naṫaliter ⁊ volũtarie
q̄a agēs naturale ſemp agit vniformiter ꝗ ſē
per vniformiter ꝑducēt ꝗ nõ ē ad ꝓpoſitum:
vult dicere q̄a loq̄bamur de agēte quod ꝑdu
cit aliq̄d quod ꝑius nõ ꝑducebat. Rñdet ꝙ
exēplũ valet quo ad hoc ꝙ nõ opꝫ ꝑpter no/
uitatē effcũs ponē nouitatē in cā: tamē ñ va
let quo ad hoc: q̄a poſitũ ē exēplũ de agente
nāliter q: tale vniformiter ſemp agit: ſꝫ ð agē
te libero rũdet ꝙ agēs liberũ põt eadē voli/
tione ātiqua effectũ nouũ ꝑducere ꝓ tũc quā
do vult illũ effectũ eē. nõ enim ē neceſſe ſi ſem
piternaliter vult: ⁊ non põt de nouo velle. ꝗ
vult ꝓ ſempiterno: ſicut nõ ē necāriũ in me:
ꝙ ſi nunc volo aliq̄d ꝙ ꝓ nunc velim illud: ſꝫ
poſſũ velle id eē ꝓ cras: ⁊ eadē volitiõe ſtāre
ſine oī mutatiõe a ꝑte volũtatis mee poſſũ il/
lud nouũ creare cras ꝓ quo illud volo: ita ꝙ
ē differētia dicere: nũc volo ⁊ volo pro nũc.
⁊ ita ab eterno volo ⁊ volo ꝓ eternitate: ⁊ vo
lo ꝙ ſit ab eterno. Et quādo arguitur iquit
contra id per iſtam rõnem: ꝙ oporter habi/
tudinem aliquam de nouo naturaliter ꝑcede
re in ꝑducēte ad ꝑductũ ⁊ nõ econuerſo. dico
ꝙ ſicut dictũ eſt diſ. 30. ꝑmi ⁊ alias frequēter
ꝙ abſolutum in cā ſeq̄tur inmediate abſolu/
tum in effcũ: ⁊ in effectu ꝑmo eſt reſpectus ad
cām. ⁊ tũc ſi aliq̄s eſt reſpectus cāe ad effectũ
iſte reſpectus ad effectũ ē vltimus ⁊ aliquan
do null⁹. Quādo igitᷣ dicit q̄a cā dat eē: ideo
reſpectus recipit eē ⁊ nõ ecõuerſo: dico ſi in/
telligat per li q̄a reduplicationē relatiõis in
cā vel aliam realitatem nouam in cā ſiue re/
latiuā ſiue abſolutā: propoſitio eſt falſa. Si
autem intelligas reduplicatiue actũ primum

cañe: qui naturaliter precedit cañatum iſto
mõ propoſitio eſt vera: nam cañа naturali/
ter precedit cañatum. Et ſi dicas inq̄t: non
tantum q̄a eſt abſolutũ cañat: quia tale ē ab
ſolutum. ⁊ quādo nõ cañat. dico ꝙ in iſto in
ſtanti in quo cāt adhuc cañat: vt prius natu
raliter ipa cañatione. ⁊ vt ſic nihil intelligitᷣ
niſi ipm abſolutũ a q̄ ponitur cañatum in eē
⁊ ideo nihil poteſt accipi cā huius quod ē cā
ti niſi illud ſit prius: nec reſpectu huius in/
ſtātis nec reſpectu alteri⁹. Fallit. n. imagina
tio q̄a ſemper videtur ꝙ cañа ſit indetermi/
nata vſqꝫ ad illud inſtās quando cañat. ⁊ ꝙ
tũc aliqua relatio primo determinās ipſum
ad effectũ primo req̄ratur a parte eius: quod
eſt falſum. Illud enim idem abſolutũ quod i
cañа preceſſit tam natura ꝙ duratiõe ipſum
effectuʒ productũ vl̄ cañatũ ē in cā in ꝑmo in
ſtāti pri⁹ naturaliter ꝙ cañet: ⁊ ẜm illud ab/
ſolutũ ſcd̃m quod pri⁹ fuit cañatiuũ eſt nunc
cāns ⁊ ſcd̃m nõ aliquod additũ neqꝫ relati/
uum neqꝫ abſolutũ. ⁊c. licet ſcot⁹ meli⁹ ſemp
rũdeat phis ꝙ arguat. ꝫ tamē eſt videndum
ſi rñſio ē bõa. Dico ergo ꝑmo ꝙ cũ ipe ponat
iſtos reſpectus ex ꝑte rei ⁊ productio vt ꝑdu/
ctio: vt ſupra dictum ē necārio ꝑcedat ꝑdu/
ctum necārio oporteret ponere ꝑductionem
⁊ reſpectũ anteꝙ effectũ: q̄a nõ poteſt poni:
⁊ ideo nõ cõcedat ſcot⁹ ꝙ iſte reſpect⁹ actiõis
fundetᷣ in effcũ ꝑducto: ita ꝙ effcũs precedat
productionem ꝑ quā ꝑducitᷣ. via. n. ꝑcedit ter
minum. ⁊ motus de predicamēto paſſiõis. ſi
cut. n. in illo motu ſucceſſiuo: vel i inſtāti fũ
datᷣ tps vel iſtās ⁊ tps ꝑcedit ꝑ iſtās rē ꝑductā
i tpe. ita tāto mag̃ mot⁹ q̄ ꝑcedit tps nā. vnð
2° phyſico. gnā° ē via in nāʒ: ſꝫ via in aliq̄d
ꝑcedit illud ꝗ nullo⁹ ꝯcedat ſcot⁹ iſtā actõem
ſeu creationē actiuā eē in effcũ tāꝙ ꝑſuppoſi
to. Sec⁹ ē ſcd̃m phõs q̄ ponũt actionē ⁊ paſ
ſionē in ſbõ ⁊ mā q̄ ꝑceſſerat. Sed de effectu
creato de nouo ſcd̃m totũ ñ põt hoc dici. ideo
h⁹ ñ ꝯcedat ſco. me⁹ ſicut fecit Frācis. Ad 2ᵐ
rñdet ſco. ibi. cũ ꝗ arguitᷣ ꝑ detmiationē dico
ꝑ idē ꝙ cā eq̄ detminata ad ꝑducēdũ aliqð ꝓ
ductũ ꝙ trũ ē ex ꝑte ſui põt qñqꝫ ꝑducē ⁊ qñqꝫ
ñ ꝑducē: q̄a ſicut in nālib⁹ cām detminari ex
ꝑte ſui ē ipm hic formā q̄ cēt. ita i liberis cām
eē ꝺterminatā ē ipam hic volitionē reſpectu
volibilis: ⁊ ſic poteſt ibi forma haberi ante
ꝙ effcũs cāetur: ſic etiā hic: ſꝫ tũc ē impedi/
mentũ extra vel abſentia paſſi. ita quoqꝫ hic
poteſt volitio hr̄i anteꝙ volibile habeatur
⁊ prius natura ⁊ duratione. Hic Scotus be
ne reſpõdet. Ad tertiũ de philoſopho 2° de

generatiõe dicit ꝙ intelligitur de agẽte natu
rali: ſicut pꝫ ꝑ cū ibi. tamē vt audiſtis. ſ. 12ᵒ
metaphy. cõmẽto. 51ᵒ. Auerro. rñdet ibi ſuo
mõ ꝙ ab vno inq̃tū vnum põt peruẽire plu-
ra ſcđm intellectū. Vide ibi ſm ꝙ a pluribus
põt intelligi: ⁊ nõ ē ad ꝓpoſitū noſtrū. vide
ſupra hñ. Ad q̃rtū dicit ſicut dictū ē diſ. 8. ꝓ-
mi ꝙ indiſciplinati ē q̃rere oĩum demonſtra
tionē ſcđm phm 2ᵒ metaphy. Principiorum
enim nõ ē demõſtratio. ⁊ eodē mõ in contin-
gẽtibus: alioq̃n eēt ꝓceſſus in infinitū in cõ
tingẽtibus: q̃a cõtingẽtia nõ ſequūtur ex ne
ceſſarijs. ⁊ iõ iſta volũtas dei: que vult hoc ⁊
pro nũc ⁊ imediata ⁊ ꝑma cã cui⁹ nõ ē aliqua
cã q̃renda. ſicut. n. nõ ē ratio q̃re voluit nãm
humanã eē in hoc indiuiduo ⁊ eē poſſibile ⁊
cõtingẽſ. ita nõ ē rõ quare voluit nũc ⁊ ñ tũc
ꝫ tãtū q: voluit hoc eē. iõ bonū fuit illud eē
⁊ q̃rere hui⁹ ꝓpoſitiõis licet cõtingẽtis inme
diate aliquã rõnem ē q̃rere rõnē cui⁹ nõ ē rõ
q̃rẽda. Et cū dicit de expectare verū ē ꝙ iſta
volũtas q̃ habet volũtatē ex ipſo volibili: ſi
ē recta vult ſtatim volitū eē niſi ſit alia rõ ꝑꝑ
quã vult magis id aliud eē: ⁊ tũc expectaret
illud ad tꝑs oportunū: ꝫ volũtatē: q̃ nullam
hēt bõitatē ex volito: ꝫ ecõuerſo neq̃ꝫ habet
rõnē q̃re nũc vult aliq̃d: ſicut nõ abſolute hꝫ
rõnē: q̃a hoc velit nõ opꝫ aliquã oportuni-
tatē in volẽdo expectare. Tamē vt bñ reſpõ
deatur iſti argumẽto qđ ē auer. 8ᵒ. phyſicoꝝ
cõmẽto. 15ᵒ. oportet vt intelligas ſupra q̃ dcã
ſūt ꝙ de⁹ nõ ꝓducit res vt acq̃rat mai⁹ bonū i
vniuerſo nec ſibi: ꝫ agit ex plenitudine perfe
ctionis. ⁊ iõ agit vt faciat mai⁹ bonū nobis.
⁊ iõ ñ dicat Sco. ꝙ ſi de⁹ ꝓducit ē mai⁹ bonū
hoc ē ſm ſimplr vt dictū ē. ꝫ ē mai⁹ bonū il-
li vel illi multitudini creatę vel cõitati: ꝫ nõ
ſimplr. ⁊ iõ nõ agit nec expectat vt faciat ma
ius bonū ſibi nec ſimplr: ꝫ bñ põt ꝑꝑ bonū
iſti⁹ expectare illud tꝑs ⁊ illud ordie ſuo ꝑſup
poſito. lꝫ alr potuiſſet facē ⁊ poſſit. vñ poteſt
facē bonū iſtis inferiorib⁹ diuerſis mõis ⁊ ſe
cūdū diuerſū ordinē ab ipo factū dat vni in
vno tꝑe qđ ñ in alio: ⁊ tñ alr põt facē q: iſte
bõitates ñ ſūt bõitates ſimplr ita ꝙ acq̃rat
mai⁹ bonū ſimplr ꝫ ſolū illis vt dictū ē opor
tet ẽe te hīc mẽorie ꝙ tꝑs ñ ē cã ꝑꝑ qđ agat:
imo ipē ē cã tꝑiſ ⁊ ꝙ tꝑs ē i q̃ ⁊ ñ ꝑꝑ qđ ⁊c. vi
de ibi. Ad vltimū i tex. nĩo đ motu ⁊ mobi
li dicat̃ ꝙ mot⁹ ꝑſuppõit mouēs ⁊ ita res mo
ta ⁊ fcã ꝑſuppõit mouēs vel agēs: ⁊ tũc dic
ꝙ mobile non eſt factū mediante motu: ſed
per ſubitam mutationē. ⁊ dico tibi in veri-
tate ꝙ hoc argumẽtū mihi cõcludit ꝙ mot⁹

de ꝑdicamento paſſionis nihil ē niſi ens rõ-
nis: ⁊ ita mutatio ad quã forte fugeres quia
iſti reſpectus preſupponūt fundamẽtū: ⁊ h⁹
ſi accipiãtur noĩaliter: vt dixi alibi cõtra ſco
tum ⁊ Franciſcū. Nec valet reſpõſio Fran
ciſci ꝙ talis reſpectus ſubſeq̃tur fundamẽtū
ſiue tempore ſiue natura: q̃a motus ē via ad
terminū. ⁊ via precedit ⁊ ſm omnes ſaltē nõ
ponitur talis via vel motus niſi vt hēat ter-
minus. ꝗ fruſtra ponit̃ ſi quomõcūq̃ꝫ ſubſeq̃
tur fundamẽtū iã habitū. ⁊c.

Hoc loci finiunt̃ decem de mundi ęternitate
tractatus pręclariſſimi a philoſopho preſtã-
tiſſimo: theologoq̃ꝫ cõſumatiſſimo Leonar-
do nogarolo apoſtolico prothonotario me-
ritiſſimo editi: Quos ob cõmunē philoſo-
phantiū vtilitatē ſędula impēdẽdos animad-
uerſione curauit artium ac medicinę doctor
Ludouicus zuffatus Vincentinus. Anno
a natali Chriſti ſaluatoris die octoageſimo
ſexto ſupra milleſimum pridie kalendas fe-
bruarias: Marco Barbadico Venetiarū
principe feliciſſimo ęquiſſimo. Laus deo.
Henric⁹ librarius vincẽtinus impreſſit.

Registrum

a	prima alba	a	prima alba	f	neratur
	liber		Ad reuerẽ.		mul per
	deum		merum		propter
	hoc		ruptibile		
			ueret	g	tum actu
b	ratione				me
	liter	b	ligitur		nitum
	queſtione		ueniendo		
			ineſt	h	tiam
c	nente				gens
	tractanda	c	hil pro		pus
	ipſe		nec	i	duci
			quor		rio ſit
d	do ⁊				bus
	licet	d	ſitatem	k	tingentia
	beatitudi		ſent		bere agat
	fine		quia de		rio a gens
				l	ria que
e	ꝙ con		bilitatem		trinſeco
	⁊ ma	e	ꝙ cauſa		cit ⁊
	eſſet		muni	m	in hoc
	trica				tus eſt
					mutatus
		Finis.			quam

REAL ACADEMIA BIBLIOTECA DE LA HISTOR

~~R. E. 3. C. 5.~~ M. 42. gr. 3º

~~6 – 12 – 3~~

~~Nº 31~~

34.